

confessio dubia & incerta restringi debat, quatenus ex necessitate inferatur, & sic quod tunc de praesenti, vel modico tempore & ante se his exercere.

Verum responde potest ex rationibus persensis ab Ancharen, quod h[ic] confessio est generalis in omnium certum tempore resticta, & ideo omnia tempora cōpletur, qui sunt tempora ego intelligo de his, quibus ex exitu apud negotia tractare, & focus exercere, & hanc credo esse Ancharen mentionem. Et per tenet (et dicens) Ancharen, dubia ipsa & confessio debet interpretari contra ipsum confitentes, m[ea]z[us], veteribus, f[ac]tis[us] patr[is]. Nequum virget illa doctrina Baldi in libro 6. si magistratus, quia Baldus loquitur, quando solum confitit aliquem de peccatis eius viciarii. Nam ex hoc non infertur quod semper de re recte facili taliter dixerunt el[ic]ti in causa nostro, ubi confessio recitari etiam tempus prateritum.

Secundum motu est Alciat[ius] ex cap. ex parte, de censib[us] vbi vobis incertum interpretatur minus granam, quamvis agatur de utilitate anima. Ergo id dicendum videtur de hac confessione.

Respondet, diuersam esse rationem d.e. ex parte. Nam ibi sit illa interpretatione, ne votum illud, quod dicitur esse ex liberalitate ipsius votantis, plus obligat votantem, quam fuerit in animo nrae votandi, & ne i[n]de remigeri inter pretetur. Ecclesia videatur inhiare bonis votantibus, ut ibi in scriptum est: & ideo declarat Abba m. 4. & censu eo Tyragm[us] ad primi p[ro]p[ri]etatis, 2. in fin. Id quod non contingit in causa viciarii, qui nihil ex sua liberalitate dat, sed alienum reficit, & Ecclesia nisi accipiet, sed vult restituiri a quibus ille extortus.

Tertio & adductu[m] est Alciat[ius] ex doctrina Baldi in ea ex parte, num sibi est tellator dixit, te teneri ad restituitionem viciariorum a multis extortorum, non fit interpretatione, quod ipse extortus est, sed quod ab alio extortus ad eum peruenient. Et Baldus sententia est ibi in fin. Ergo id dicendum videtur. Respondet, & facile, quod in causa Baldi, sumpta illa interpretatione, est satis factum virtutem tam illi, qui extortis, quam restituentis, ut ita tollitur peccatum omnium ex parte: secus est in causa nostro, in quo, si sumeretur interpretatione, quod ex solo confessionis tempore, vel paulo ante, viciaria exercerit, non est factum cuius conscientia: quia supererit refutatio praeteriti temporis haec tam in re ego multum iudicis arbitrio tribuerem, ut pro sua diligentia & prudentia confidere, quam diu hic exercere potuerit hoc focus, & quos contra eum & negotia prætrauerter. Nam aliqui nimis dura forte videri possunt illa Ancharen opinio, ut omnia que queuntur, restituere teneatur, vel nimis remissa sit illa Alciat[ius], et si viciariis teneatur modici temporis viciaria.

Declaratur quinto, vt non procedat & quod satisfactionem iuxta formam conventionis. Nam tunc non presumitur satisfactione & implementum conventionis, sed potius delictum obliterantie. Ille enim qui afficit se satisfactione & obliterantie contractum, & conventionem, probate debet. Ita in finis declarat Abba m. 4. in conf. 9. v[er]o nominat, num. 2. lib. 4. & Abba Gabriel in d. lib. 7. concludit de censib[us] d[omi]ni conclusio 2. num. 5. & idem sermentum Baldi, inter debarcium f[ac]tis patr[is]. Cor[poral]i in conf. 2. num. 3. lib. 2. & cap. m. 1. v[er]o, 5. 5. num. 8. C. de r[ec]onv[er]to donatio.

Declaratur sexto, vt non habeat & locum haec presumptio in eo, qui est malus codens genere malis. Nam tunc cessat presumptio haec nostra, ita respondet G[er]al[di] in conf. 6. 6. cap. 2. num. 7. ver. 5. secundu[m] respondet & Gal[er]an d[omi]ni 2. m. 5. Quia de re dicimus viciariis cum explicatione regulam cap. semel malis, de regula num. 6. Deinde facit.

Declaratur septimo, vt non procedat haec presumptio, quando agitur de prædicione tertii: ita colligit ex traditione Alciat[ius] in tractat de presump. reg. 3. præsum. 2. num. 1. c[on]tra dixit, quod nemo presumatur bonus, quando agitur de prædicione tertii: id quod explicatur, & nos superiore presumptio, in d[omi]ni declaratur.

Et huc spectat, quod scriptum idem Alciat[ius] in predica reg. 3. presumptio, I. num. 1. quod non presumatur quis & motus ex ipsa causa ad aliiquid faciendum, quando veritas presudicitum terci. Quia quidem traditum est non fugere scripta lib. 2. presump. com. propositum.

Declaratur octavo, vt non procedat haec presumptio, quando quis excedit terminos causa, quia alias presumptio deficit existat: sicut in cunctis factis quid in re communis vita id, quod facere potest iure societatis, ita probat. Ad u[er]o art. m. fin. Mensch. Presump.

ff. de acquisit. hereditate. & in specie declarat Alex[ander] in conf. 103. num. 6. lib. 1. quem fecit est Crat[er] in conf. 319. colum. 2. ver[us] neque exceptatur.

• Declaratur nonob[ligato]r, vt non procedat factio ipso scito, ex quo delictum manifestum est, declarat Rom[ans] in conf. 6. numer. 4. lib. 3. Quia declaratio vt d[omi]ne minimi dubia, h[ic] regulare minimi conuenient non videtur. Non enim in claris opus est conjecturis, vt d[omi]na in specie Alciat[ius] in tractat de presump. reg. 2. presump. 2. in fin.

Declaratur undecimo, vt non procedat haec presumptio, quando virginitas presumptio efficit contrarium: sicut quando quis probat se aliquando possedisse, & ad eum sicut si nunc possidere. Ex ea enim antiqua possessione resultat presumptio, quod nouis professoris polaueritataque ita presumitur delictum. Ita declarat in specie Alciat[ius] in tractat de presump. reg. 2. presump. 2. in fin.

Declaratur undecimo, vt non procedat haec presumptio in Iudeo, scenatore, & similibus, de quibus est male presumendum, ita in specie declarat Baldi in conf. 229 verba dicunt, colum. 2. ver[us] porro, lib. 2. quem fecit est Crat[er] in conf. 73. num. 17.

Declaratur duodecimo, vt non habeat locum in eo actu indifferenter, qui secundum communem viam loquendi sumitur in malam partem: sicut est coniuratio vel confipitatio. Nam sumitur in bonam, & in malam partem: attamen cum ex communi loquendi via coniuratio intelligatur de illa conventione plurium iurata in damnum alieuius, interpretantur coniurationem pro ipso delicto, id est, conventione iurata ad alterius detrimentum, ut in loc. m. 1. num. 1. de fibi[us] nat. & Baldan addit. ad Specular. in tractat de presump. & presump.

Declaratur duodecimo, vt non habeat locum in eo actu indifferenter, qui secundum communem viam loquendi sumitur in malam partem: sicut est coniuratio vel confipitatio. Nam sumitur in bonam, & in malam partem: attamen cum ex communi loquendi via coniuratio intelligatur de illa conventione plurium iurata in damnum alieuius, interpretantur coniurationem pro ipso delicto, id est, conventione iurata ad alterius detrimentum, ut in loc. m. 1. num. 1. de fibi[us] nat. & Baldan addit. ad Specular. in tractat de presump. & presump. Ita dicimus, quod fit amplexi & de osculari mulierem fit actus indiferens, cum ad bonum & malum posse referatur: attamen ex quo s[ic] a communiter accidensibus, & ceteri communis loquendi via referatur ad actus libidinis & impudicitie, de osculo impudico & minimi legi permitti, intelligi dobet. Quia ex re celsit, non satire sensibile gloriosum, abh[er]it, m. 9. 3. cum dixit, esse presumendum, quod clericis velit benedicere mulierem quam amplectitur. Et quidere dicimus etiam in subsequenti presump. in 3. coniuratio, ac etiam in presump. & aliis declaracionem ad d. c. alci. aduers. Abbarame. 1. num. 7. de cles. 6. de cles. non resid.

P R A E S V M P T . III.

Dolus, & fraus, & culpa, an & quando presumantur: & qua differentia sit inter dolum, & fraudem: & quis dolus verus, & quis presumptus, fatus diligenter explicatur.

S V M M A R I A.

Dolus & fr[ac]tu[m] an & quando presumatur.

Dolus semper est delictum, & panoplii debet, et si ordinaria, num. 16.

Dolus & fr[ac]tu[m] inter se differentia.

Dolus non solum fallit, sed & verbis committitur, fr[ac]tu[m] verbi fallit.

Dolus alius est verus, alius presump[tu]s.

Dolus vero dicitur, qui manifeste inducit proditor, vel quem lex statuit esse dolus, pr[es]umptus vero, qui inducit non malum claris & manifeste detegitur.

Vero & manifeste autem esse dicitur, quid lex ipsa presumatur, & ostendit.

Dolus presump[tu]s potest dici ille, quem prudens induxit ex aliis in conciliu & indej[et], que aucto[re] scripta non leguntur.

Dolus sine verbo, sine pr[es]umptu, pro autem semper presump[tu]s & conciliu, quod aliquis induxit a lege approbata, aliquando vero in e[st]ra scripta.

Dolus verus oriturum remittit non potest, presump[tu] autem in fortiorum committit, non remittit potest.

Mors non potest in e[st]ra scripta aduersa dolus verum, aduersa ex e[st]ra scripta pr[es]umptus de præterito refutatur.

Causa in ista excusat a dolo vero, a dolo autem presump[tu] excausat.

Excausa excusat a dolo presump[tu].

Dolus noncum presump[tu]: & maximè quando dolens fraudu-

la causa excausat non potest, m. 7.

Kkkk 2

15 Bonas

TAC. B. MENOCH. DE PRÆVIMP.
Bonus quilibet a natura præsumitur, nec bonus si præsumitur, qui alterum dolere carentem.
Dolus non est præsumendum, quando aliquis melius adseretur lucrum & castigandam illi opponeret.
Et multo minus, quando et rufatur et dolens & damnatur, nro. 19.
Idem quanto tenue ac modicun lucrum inde refutatur et nro. 20.
Et minus præsumetur dolus cumus fuisse aduersus bonitatem frigi & benesolum, nro. 21.
Nec præsumetur aduersus sanguinem communem, & minus in eo, qui pro suo ure facit, nro. 22. & 23.
Idem quanto aliquid agit quis calore iracundie, nro. 24.
Idem in eo, qui rem accipit, ut eam domino refutat, nro. 25.
Idem in eo, qui fecit id, ad quod faciendum inveniat ipsius rumor & fama, nro. 26.
Fama excusat a dolo.
Mistis & rusticis præsumuntur potius simplicitate dulci quam dolo ad aliud faciendum.
Idem in populi, sibi.
Dolus in Principiis nonquam præsumitur.
Dolus non est præsumendum, etiam quando alia verba allua & distinctionis impræsorarentur.
Inire præsumitur potius error, quam dolus.
Error minus excusat in illis casibus, in quibus fuisse est quem dolo carceri.
Intellexi, ut sis res facta alii, nro. 34.
In prescriptione non sufficit dolo carere, sed bona fides requiritur.
In facto potius error præsumitur, quam dolus.
Notarii si omisi aliquid credere in instrumento, præsumuntur id potius errore cuicunque, quam dolus.
Faciens aliquam clam, ut si audirem excludatur, præsumuntur numerus a dolo. Idem in eo, qui sciret utrius ad excludendum aduersari se non possit.
Renunciatus clavis alicui non sub fiducia, ne illud iuri veniret et in compromissum, non congetur dolo esse.
Alexandri secundi Pontificis Maximi, boni dolus & solertia, qui præmisita imponit ad episcopos præsumendum, ab eo confessum exortis.
Ebororum captatio in Iaponiis, que sunt incedendo ex natura actu licita videtur.
Dolus in eo non præsumitur, qui ut debitis suis a Principe pecuniari exigeret, fixus velle detegere proditionem aduersari ipsam præcepit.
Dolus conculcatur verò detegi & probari potest: & quibus numero, seq.
Frau conculcatur & præsumptionibus probari potest.
Dolus est quid latens & in animo completere, qui facit animus non potius nisi conciliari probabit, debet autem conculcari esse virgentes & concubientes.
Dolus præsumitur in eo, qui graue aliquod perpetravit delictum.
Homicida pro debet, hominum a se percussum non occidens animo per se ipsum fuisse, alioquin dolus in eo præsumitur, nro. 48.
Inimicus aliquem officiosus probare & debet, se non animo mortiendi id fecisse, alioquin dolo esse censetur.
Dolus non præsumitur in eo, qui fuit accusatus vulnerasse tempore, mensa Maris, si probabit, quod in mente d. semper a baniatis, & quod statim inimicis poenitit offendit.
Probationes dubia admittuntur in criminalibus ad probandum accusati defensionem, nec non taliis de fidei creditibilitate dependent.
Tellex a magistris & familiariis admittuntur ad accusati defensionem, qui alias non admittuntur.
Accusator probat a debet luce meridianâ esse claros, & reddi- 95
tur dubius ex qualiterque accusati probatione.
Dolus præsumitur a lego, quando quod dixit mendacium.
Rescriptum impetrans expresos falsi qualitatibus, dolos id est præsumitur.
Mendax si præsumitur, qui affirmavit quod nec fuisse.
Mendacium est lego diuina probitatem enim mendaciorum dis- 98
re saltem refutantur. Probabilitus quoque & lego naturale, cum 99
fuisse natura & genere sit semper malitiam, nro. 57.
Dolus præsumitur etiam ex falsis perspicuum.
Falsum affectare, & verum taceare patitur.
Mater affirmans filium esse atque innotescere, cum sit maior, mendax præsumitur, & dolos affirmare, censetur enim fuisse atque non ignorare.
Accusator, qui accusatum non probavit, præsumitur in delicto, & mendaciorum & falsarum accusationem probabile dictum.
Clanis incolitus in instrumentis contra actum, & alienum actum avocare, fraudem est dolus.

184 *Pacta infesta argum. contrarium simulatum, & sicutem-
tim.*
185 *Dolus arguitur in eo, qui dui doctulit accusare, vel exceptiones op-
pere.*
186 *Accusans alium sine aliquo suo commendo vel proprio interesse fras-
de care non videtur.*
187 *Fasces aliquid clam, & occulte, quod palam fieri solet, mala fidei
confessat.*
188 *Dolo non presumit se carere, qui recta via non incedat, sed per an-
falcias, & diversiculas.*

189 *Idem de eo, qui contrahit in domo aliena. n. 109*

190 *Dolus facile arguitur etiam ex precedente traditum.*

191 *Mercator, qui remittit litteras cambii solvendas ad eos, qui panlo*

192 *posse acceptas litteras decesserit in dolo presumitur.*

193 *Misericordia pecuniam dum confundit pro bona fide non presumitur.*

194 *Arbitri, qui curant laudem iustitiae, & antequam in legatur, con-
trahit ad facere dicuntur.*

195 *Dolus conetur attingere in undique que donat: & idem in minore, qui
in suum resipit.*

196 *Dolus non presumit in faciente alium tam unummodo prohibitum à
legi peccata, qui neminem latet, vel si latet, leuis est laiso.*

197 *Clericus si venatus sit, presumendum est, quod non dolo, & vi
legi & contemptor, sed recreatio & gratia intent.*

198 *Ira & collus si quid fecerit, sumatur prae sumptio in meliore tempore,*

199 *quod scilicet non dolo, nisi ea causa in secerita.*

200 *Sacerdos, qui in aliena parochia celebratur, presumitur licet cele-
brare, nisi alter probetur.*

201 *Tesla, qui confessus est aliquid, quod prima facie est crimen, si in ali-
quo capitulo est non crimen, non repellitur tanquam criminosa.*

202 *Aferendo testimonium eius autem fides pro indicio arbitrio minorum.*

203 *Factum aliquod presumitur in dubio tempore laicis, ut euteres de-
lata sunt.*

204 *Faciens alium à legi positiva prohibitum, sed non semper, & quo-
uin in loco, sed certo tempore, & loco, quando presumatur in dolo.*

205 *Dolus existit, & tolli contrariae conjecturis.*

206 *Concilia & velimenter requiri ad excusandum dolam presumi-
tum in his, quae natura altera sunt illicita, & mala.*

207 *Calpum' at amo dolo equiparari.*

208 *Calpum non presumit.*

209 *Calpum esse delicti speciem.*

210 *Calpum ut enetur presumit in alieno factum, quod secessit in
peccato.*

211 *Calpum presumit in actu qui sui natura calpum continet.*

212 *Inciduum presumit communis culpa inobedientiam.*

213 *Forum presuma communis culpa ex eorum, quod grosses extabat.*

214 *Calpum presumit in provocante.*

215 *Calpum presumit in omittente facere quod diligenter patet, familiis
fecerit, & num. 133, quando fecit infamia. & num. 34, in artu impo-
rta, & num. 35, quando dolo del presuminutor.*

216 *Calpum tenet in dubio intelligitur.*

217 *Calpum esse ipsi probandum.*

218 *Calpum ad causam ordinatum probandum esse.*

- Ita quoque t' multo minus dolus præsumitur, quando alio-
qui dolus ille, nullum ei adferret lucrum & commodum; vt re-
spandit Bald. in conf. 250. In questione, column. 2. lib. 2. De cas. in conf. 57.
num. 3. lib. 3. Et multo minus quando t' inde refutare et iudicium
& damnatum, vt ex sententia Socr. Sen. in conf. 277. column. 2. vers.
non enim possumus dicere, lib. 2. respondit Craet. in conf. num. 4.
qui idem esse subiungit, quando adest lucri amissio. Idem quâ-
do tenet & modicum lucrum inde refutaret. Ita sicut Craet. in
conf. 74. num. 18. & in conf. 319. num. 19. Et ita accedit Ruan. in conf. 8.
in fin. lib. 8. Ita & t' multo minus huc præsumptio procedit, vt non
præsumatur dolus committi aduersus hominem frigi & be-
nevolium, vt responderet Cœrus. in conf. 63. column. 3. vers. & ex quo
sicut in fin. lib. 3. Craet. in conf. 6. num. 22. & in 3. num. 29. ut quo-
que t' non præsumat aduersus fanguine coniunctum, vi refu-
tare idem Craet. in conf. 319. num. 6. idem de fraude dixit Craet.
in conf. 4. num. 4. sic t' etiam dolus non præsumitur in eo, qui pro
suo iure facit. Alex. in l. Titio. num. 9. ff. in Treb. vbi ergo Ruan. in conf.
213. num. 10. lib. 1. & Desia. in conf. 23. num. 10. lib. 2. Ita pariter t' multo
minus dolus præsumitur quantum t' agit aliquid calore iracu-
dix. vt Ruan. in conf. 36. num. 10. lib. 2.
Ita quoque dolus t' multo minus præsumitur in eo, qui iem
accipit, vt tam domino refutatur. L. 3. non tantum, veris, sed enim
additum est. ff. de incendio ruris & manerib. Frede. de Sens. in conf. 319.
num. 2.
Ita etiam dolus t' multo minus in eo præsumitur, qui fecit
ad quod faciendum inuitabili rumor & famam cum fama ipsa
ad dolu exculcato locata, vt multe refutatur. Craet. in conf. 319. num.
4. Franc. de March. q. 17. num. 1. prima parte. Iterat t' dolus
multo minus præsumitur ex qualitate persone, vel muliere &
rustico, in quibus simplicitas potius quam dolus præsumuntur:
sic t' refutatur Desia. in conf. 80. column. 2. Tympan. mtr. & leg.
column. 1. q. 9. num. 40. Idem de pupilo respondit. Bart. in conf. 158.
num. 4. lib. 1. sic t' in Princeps pedis non præsumitur. Bart. in
conf. 76. num. 71. lib. 3. & in conf. 132. num. 4. lib. 3.
Exstendit t' secundum, vt potius præsumatur error in iure
quam dolus. Ita tradit Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 30.
ex l. sed & l. leg. & s. ferre, ff. de pat. bared. & l. q. mi grata. q. si quis
genit. ff. ad S.C. Syllana. Et subiungit Alciatus, quod illis
casibus, in quibus satis est quoniam dole care, error iuri excus-
sat, vt est in acquisitione fructuum, fecit t' in prescriptione, in
qua non sufficit care dolo, sed bona fides adesse debet, & sciri-
bunt East. C. p. & Iml. in l. sifur. ff. 3. ff. de sifac. Ab. in c. si diligenter,
de præscript. & eodem Feini. & Parvii. Hanc tamen extensionem
intelligit Alciat; procedit nisi ius respicit aetio: qui tunc dolus
præsumitur, cap. qui contra, datur uar. in 6. & dicunt inf. a qua
declaratione.
Extendit t' tertio, vt potius etiam præsumatur error in fa-
cto quam dolus. Ita Bart. in l. sifur. iuris. num. 7. ff. de reg. iur. cum di-
xit, quid si notarius t' aliquid omittit scribere in instrumento,
præsumit, per errorem, non autem per dolum omisifac. & ide
Bart. in l. quoniam. q. ff. de here. Iuli. Aret. in conf. 47. num. 3. Capula in
conf. 21. num. 23. merito. & Barbam. conf. 77. col. 4. lib. 4.
Extendit t' quartio, vt procedat etiam in eo, qui clam ali-
quid facit, vi fraudem excludat, vel qui fraude vitetur ad exclu-
dendum aduersarii sui fraudes. Ita probat. Com. pater. 9. Titio. in
fin. de lega. 2. lib. 1. Non videatur dolus fecisse, cum iudicem excluderit,
& ibidem profligia similes cogunt, confit t' quod respondit Corne. in
conf. 3. num. 20. lib. 2. quod is dolus egilis non videatur, qui clam
rebutauit alio iuri sub fiduci, ne illud ius veniret in com-
promissum, quod erat facturus. Et Corneum fecerit est Alcia.
in tract. de sifac. reg. 3. præsumpt. 29. num. 2. qui adiungit hac simili-
tudine. Illudque primum, licet habent bonam iustitiam causam
vi fraudibus ad excludendum fraudes aduersarii, ex sententia
glossa in cap. dominum. 23. quiescit. 2. & cap. caput, de elect. in 6. Corne.
in confusio numero 9. libr. 3. & Barbam. in l. 1. q. si populans. q. de verborum
elega. Bis addo Decimus in L. a est natura. name. 3. ff. de regi. iuris. &
ibid. Cogn. num. 12. & duas plures recente Nent. lib. 3. sifac. nupt. nu-
m. 5. 4. Hoc facit t' quod tradunt Archid. in v. virilem. 22. q. 2. Iaf. in l. sif-
mora. in 3. num. 40. lib. 1. solut. matrim. dum commendarunt foleriam
& dolum illum bonum Alexandri secundi Pontificis Max. qui
promissa impanitate Episcopo Simouiano, ab eo exhortis con-
fessionem, quod Simoniam commiserit. Et idem affirmatur
alius quos recenti libr. 2. de arbora. iudic. Casu. 507. in fin. quo loci
scripsi, conciliando Doctorum dissentientium opiniones, pu-
tari quidem potuisse, sed pena arbitrii.
Quanquidem se ostentant compiri deinde probasse Alcia.
in d. præsumpt. 27. in fin. s. Huc t' quoque pertinet quod dicitur de spu-
tionibus, qui sunt quotidie ludendo, in quibus ex natura a-
ctus videtur licita verborum captatio. Ita Alciat. in d. præsumpt. 27.
num. 3. & item finis Dida. m. c. peccatum. part. 2. 5. 4. vers. sed contra-
sententiam, de reg. nr. 6.
Huc facit, quod t' coincidit idem Alciat. in respons. 43. col. 3.
vers. in primis non obstat. Cum dixit, do not egilicium qui vt
debitum sibi a Princeps pecuniam exigere, finxit, velle deteg-
re proditum aduersus ipsum Principem.
Declaratur t' nunc haec regulis, quod diximus dolum non pre-
sumi, vt locum non habeat, quando extant conjecturae & pre-
sumptiones committi dolii. Est enim certum, conjecturae dolii
detegi, & probari possit. Dolum, C. de dolio & tr. ad nat. C. de dolio.
q. Nam. Nerua. ff. deppositi. Barbam. in conf. 17. num. 9. lib. 2. Cartus Senior
in conf. 4. 4. column. 10. ver. 2. dolio. Corne. in conf. 4. num. 9. lib. 2. Ruan. in
conf. 31. lib. 3. & in conf. 57. num. 15. & in conf. 30. num. 47. lib. 2. Sacra. Tancor in
conf. 77. num. 6. in conf. 120. num. 68. lib. 2. Craet. in conf. 3. num. 47. lib. 3.
Craet. in conf. 3. num. 1. & Majard. in couclus. 1. 30. num. 2. Ita & t' fra-
mum probari conjecturae & præsumptiones responduntur
Anchi. in conf. 318. num. 3. Craet. in conf. 20. num. 3. & in conf. 143. num. 2.
Decian. in conf. 32. num. 4. lib. 3.
Et huius sententia ratio est, quia dolas t' est quid latens, & in
animi confitens, qui sane animus non potest aliud quam con-
jecturae probari, sciat differens in subiectu libro in præsumpt. Par-
tior huius conjecturae debet esse virgines & concubines, secun-
dum Caffren. m. l. dolum, C. de dolio, & Rota. Genes. de sifac. num. 12.
et num. 4. Et duas sufficiunt dixit Decianus in conf. 32. numero 4.
lib. 5.
Permutat autem conjecturae considerari, & affecti solent
ad probandum dolum tam verum quam præsumptum. Et in
inter alios Lucas de Penna m. l. quenadudem, C. de agric. & cens.
libr. 1. recensent quamplures ac proprie innumeris casis, in quibus
dolus præsumitur. Diligentius Iofaph. Malcardus bene
eruditus Iuriscon. & fumamus amicus meus in Commentary, de
præsumptione. conclusi. 53. enumerant centum ac decem & no-
num declarationes, quibus offendit, dolum præsumti. Ego vero
pauiores conjecturas seu casus commemorabo, frequentes
res tamen, & primum quide illas, quae t' lege receptae atque pro-
bat sunt, deinde alias nonnullas, quae in iure exp. effim. scripta
non leguntur.
Prima itaque est conjectura t' doli commissi, quando quis
gravealiquod perpetravit delictum faciūt homicidium, vel
vulneratum, vel grauem inculit iniuriam. Hoc sane ca-
su dolum lex præsumit, acme quod dolo occidere, vel vul-
nere, vel iniuria affecterit. Ita probat. L. Cad legem Corni-
lianam de Sicar. quo loci statutus Antoninus homicidiam probare
t' debere hominem a se percuti, non occidendi animo per-
cutiūtus, cum aliquo dolo & occidendi animo percutiūtus
percutiatur. Sic & in l. non conuicij. C. de iniuris, habetur,
cum qui iniuria aliquem affectit, animo in iniuriam affective, atque
atque legem effigie præsumit. Et infra annos angel. in l.
playg. Cad legem Flavianam de plagiis. Et in d. s. non conuicij. Salut. in l.
Senatus. C. de l. q. q. fibi scribit. Aret. in cap. in præsumpt. in iure
tabil. de probatio. Guido. Pape. quiesc. 423. column. Vlt. Capula in conf. 21.
column. 2. in conf. 4. column. 2. in criminal. Decianus m. c. in præ-
sumpt. num. 4. vers. 2. ff. de sifac. Et alciat. in tract. de præsumpt.
2. præsumpt. 1. vers. vnde alter dicas. Et de dolo, qui in iniuri-
ante præsumitur, post alios respondit Paris. in conf. 1. 6. numero
20. lib. 4. tunc enim haec delicta, sif natura, & quidem lege diuina
& naturali prohibita: qui ergo illa admittit, scienti dolorem
admissice præsumit. Hinc intelligimus, recte scripsi. Bar-
tol. in l. Aurelio. 6. idem quiesc. numero 2. q. de h. leg. cum dixit,
cum qui confessus t' es, occidisse hominem, sed ad defen-
siōnem probare debeat excusationem illum, cum aliquo præ-
sumatur dolose occidisse. Et idem in specie magis pess. aliis respon-
dit. Craet. in conf. 31. numero 8. & idem scripsi. Ferrar. in cautela s.
vers. 3. Et vehementer dicitur esse conjectura haec excusatatio-
nem. conf. 30. num. 2.

Ceterum t' aduersus hunc casum repugnare videtur egregia illa

LIBER QVINTVS.

PRÆSVMPT. III.

94

illa tradidit Bart. in *Ius folium*, §. sed ut probari mune, 2. verò predicta
vera, aff. de operis noui muniti, a. cum dixit. Quod si accusatus fuit Titius
vulnerafrice Sempronius mense Maior. Et tunc Titius pra-
fui defensore probauit, quod co mele maior Sempronius fue-
runt bannitus & factio permisum est, bannitos in capu[m] of-
fendi posse, & bantum ipsum produxit. Hoc in capu[m] scripsi
Bartol. Condemnari non potest accusatus, quia sicutur conie-
cta & presumptio, quod Titius vulnerafrice Sempronium
eo tempore quo erat bannitus: atque ita affirmat Bartol. deli-
ctum & consequenter dolum non presumi etiam quando fa-
ctum est aliud, quod prohibetur ex lege diuina & naturali:
scuti est diuimus homicidium. Et hanc Bartol. doctrinam probavit
rom. 1. *Ius folium*, §. scindendum mune, 7. de operis noui muniti, & simil. Alex-
and. num. 2. & 3. si dicitur omnes fructu Barto. idem Alex. ad. in cons.
24. rom. 2. 2. lib. 2. & 3. & Abbas m. p. prefat. num. 12. de probat. &
dilectu Deici. num. 15. & Par. summ. 31. Gouesius. Sitem si quis postul ante,
num. 29. in primis in instituta de actio. Actio de presumpta regni. 3. pr. a. nupt. 3.
& 2. Crux. 2. in primis in instituta de actio. Actio de presumpta regni. 3. pr. a. nupt. 3.

E traditione hanc Bartol. & sequentiū repugnare illi Angeli & Salteci in d.l. C.ad leg. Cornel. de Sicar, scripsit Alexander d. s. scitendum, nunc, ver. scitum alde. Decim. in prefatis man. 13. & Parisiensem. 56. Conciliando has opiniones dixit Alexander d. s. scitendum non. 5. in fin. Bart. loqui, quando res accusatae probant aliquam causam, quæ poterat facere ipsam actionem licentiamut quando probat, Sempronium bannitum, & bannitos impetu politio offendisi verò (inquit Alexander) accusatus nullam probavit causam, quæ actus redditio posita licitus, procedit illa traditio Angeli in d.l. C.ad legem Corn. de Sicar ex illo ex. Hanc Alexandri confidemus et probarunt Felini, ex ann. 16. fuit & ali. m. 2. ver. ad istud, dersip. Alicia in tractate de praef. am. 3. p. 3. p. 4. p. 5. ver. 5. iustatur.

Ceterum conciliatio hac dobia est, quia procedere posset
confiditio Alexandri, quando in casu Bartoli, ille accusatus
probatur, illum Sempronium a se occidit fuisse bannitum,
eomet tempore, quo eus vulnerauit, sed proibito illum fuisse
bannitum, non expedit illo tempore, non dicitur probatur
causa redemptam actum licitum. Verum huic obiectio re-
spondet ex lectione Iasofonis in *l. 11. filio 5.*, scilicet numero
50 7. verbi *eis confiditiam*, cum t̄ dixit, in crimina aliis ad proban-
dum accusati defensionem admitti probationes dubias, & ali-
as non concludentes, & que aliquo non admittentur, &
per eos alias suspectis. Italicæ (inquit Iaso,) admittuntur te-
stes de foia credibilitate deponentes, & refutant *Alexandrum* in
51 *num. 5. c. in conf. nos. sum. 7. lib. 1.* Ita etiam admittuntur iudicatu-
fati defensionem testes domestici & familiares, qui alias admis-
tio non debent; sicuti post speciali initio de Inquisiti. h. 1. sed fuit ammota
et servatur annua de anno 1409. Petras aucta in singulari. Et Gr.
mag. decr. 16. numer. 16. & 17. Et si admittit hoc eis probatio
non concludentes, debitis dubiis, affirmato etiam multi conge-
ssi a Parisi in d. *in presenta. num. 37.* Et hanc traditionem probatur
& vindicatur Bero. *num. 155.* & num. 36. in fine textu. 1. c. ad legem Cor-
nelianam de Sicariis.

52. Et huius quidem traditionis ea est ratio, quia † probatio illa accusatoris, que debet esse clarior luce meridianae. *Ultim. C. de probatis.* redditia est dubia à qualicunque hac accusati probatione.

B Secunda est coniectura, qua si dolens les prefusum, nempo quando quis dixit mendacium. Si quis affirmaverat, si quod viderat, & elongaverat, idem tempore si de dole, & si fulvo, si quod de ferte. Et manifeste scripsit Caffren in consil. 16. Vnde & confidatur in finibus, id est, anch meosil, 226. colum. 2. Rotina in consil. 16. numer. 2. Alix in consil. 6. colum. 1. Lucius a Peana in questio, colum. 7. verificatur, quod fixus C. de digita libro. 2. R. in consil. 20. numer. 7. libro. 1. & in consil. 16. numer. 1. & in consil. 16. numer. 2. & in consil. 16. numer. 3. & in consil. 16. numer. 4. & in consil. 16. numer. 5. & in consil. 16. numer. 6. & in consil. 16. numer. 7. & in consil. 16. numer. 8. & in consil. 16. numer. 9. & in consil. 16. numer. 10. & in consil. 16. numer. 11. & in consil. 16. numer. 12. & in consil. 16. numer. 13. & in consil. 16. numer. 14. & in consil. 16. numer. 15. & in consil. 16. numer. 16. & in consil. 16. numer. 17. & in consil. 16. numer. 18. & in consil. 16. numer. 19. & in consil. 16. numer. 20. & in consil. 16. numer. 21. & in consil. 16. numer. 22. & in consil. 16. numer. 23. & in consil. 16. numer. 24. & in consil. 16. numer. 25. & in consil. 16. numer. 26. & in consil. 16. numer. 27. & in consil. 16. numer. 28. & in consil. 16. numer. 29. & in consil. 16. numer. 30. & in consil. 16. numer. 31. & in consil. 16. numer. 32. & in consil. 16. numer. 33. & in consil. 16. numer. 34. & in consil. 16. numer. 35. & in consil. 16. numer. 36. & in consil. 16. numer. 37. & in consil. 16. numer. 38. & in consil. 16. numer. 39. & in consil. 16. numer. 40. & in consil. 16. numer. 41. & in consil. 16. numer. 42. & in consil. 16. numer. 43. & in consil. 16. numer. 44. & in consil. 16. numer. 45. & in consil. 16. numer. 46. & in consil. 16. numer. 47. & in consil. 16. numer. 48. & in consil. 16. numer. 49. & in consil. 16. numer. 50. & in consil. 16. numer. 51. & in consil. 16. numer. 52. & in consil. 16. numer. 53. & in consil. 16. numer. 54. & in consil. 16. numer. 55. & in consil. 16. numer. 56. & in consil. 16. numer. 57. & in consil. 16. numer. 58. & in consil. 16. numer. 59. & in consil. 16. numer. 60. & in consil. 16. numer. 61. & in consil. 16. numer. 62. & in consil. 16. numer. 63. & in consil. 16. numer. 64. & in consil. 16. numer. 65. & in consil. 16. numer. 66. & in consil. 16. numer. 67. & in consil. 16. numer. 68. & in consil. 16. numer. 69. & in consil. 16. numer. 70. & in consil. 16. numer. 71. & in consil. 16. numer. 72. & in consil. 16. numer. 73. & in consil. 16. numer. 74. & in consil. 16. numer. 75. & in consil. 16. numer. 76. & in consil. 16. numer. 77. & in consil. 16. numer. 78. & in consil. 16. numer. 79. & in consil. 16. numer. 80. & in consil. 16. numer. 81. & in consil. 16. numer. 82. & in consil. 16. numer. 83. & in consil. 16. numer. 84. & in consil. 16. numer. 85. & in consil. 16. numer. 86. & in consil. 16. numer. 87. & in consil. 16. numer. 88. & in consil. 16. numer. 89. & in consil. 16. numer. 90. & in consil. 16. numer. 91. & in consil. 16. numer. 92. & in consil. 16. numer. 93. & in consil. 16. numer. 94. & in consil. 16. numer. 95. & in consil. 16. numer. 96. & in consil. 16. numer. 97. & in consil. 16. numer. 98. & in consil. 16. numer. 99. & in consil. 16. numer. 100.

54 Erinc dicimus, quod \dagger impetrans rescriptum, expressis fa-
fis qualitatibus, dolose id egisse praesumitur, ut respondit Cranez
in conf. 25.2. n. 8. Et inter \dagger mendaces connumeratur ille, qui affir-
mant quod nosciefacie, ut respondit idem Cranez in conf. 33.6. n. 13. C.
55 in conf. 33.6. n. 12. Est enim in iudicium lege diuina prohibitus

57
cum sit dicere falsum testimonium, *e. homines*, 22. quaf. 2. quod
praecepit Decalogi regnatur. Et scriptum est Sapiens ap. 1. os
quod mentitur, occidit animam. Prohibetur tamen mendacio
cum lege naturali: Alteri ne feceris, quod tibi non vis fieri. Et
propter mendacium est si uia natura & genere malum, *reflexus*
Domi Thom. 2. 2. quaf. 10. artis. & *splendens* *Prius in finione*, in ver-
58
mendacio noue. Hinc etiam dicimus, dolum *per profumi*, &
colligi ex falso perfunctibus, *l'ferma*, *g. n. l'ferma* & *L'eau qui s'fie-
dole*, & copia respedita *Craut* in conf. 19. 2. numero. 12. *Decian* in conf.
32. num. 2. & 29. ibid. 3. Idem est in co. qui tacet verum: cum tpa-
59
tire afftere falsum, & tacere verum, *l'presbyter*. Cade epis. &
cler. & traduc *anachor* in *cum dilecti*, *numero* 10. de *accusa*. *Huius* quo-
que dicimus, dolum profumi in matre affirmante filium esse
etate minorem, si deinde reperiatur maior. Nam profumitur per
mendacium distille illum esse talis artatis: cum mater filij at-
tem fecit.

12 a se fonsit Ruum in consil. 19. s. numero octavo, lib. 1. Hinc t. par-
riter dicimus, dolus perfidii in accusatore, qui accusationem
non probavit: Nam mendacium diffise & falsum accusatio-
nem propositum dicitur, l. qui professe, C. de calum. & 12. fonsit erant
Socius Sen. consil. 18. colum. 4. & 19. C. et Consil. in consil. 26. 2. i. fu.
Hec tamen t. conjectura locum habet, quando mendax con-
fitevit aliquod commodum ex mendacio: lexus si nullum. Ita
in fonsit Ruum in consil. 8. num. 5. lib. 4. & idem sensu ipse Ruum in d. consil.
10. num. 1. lib. 1.

Tertia est conjectura, quam lex facit, dolus fuisse commis-
sum, quando scilicet quis promissa non ferunt. Hoc probat I. de
l. & I. si procurarem, g. dolo, f. mandata, & I. v. eft antem qd. depoſit. 6.
Et manifeste refutandone Alexander, in conf. 2. col. 1. & in conf. 3. q. col. 2.
b. Corine in conf. 2. in lib. 1. & in conf. 2. col. 2. & in conf. 3. q. Crænet in
conf. 1. o. num. 1. in conf. 1. num. 2. in conf. 2. num. 2. & in conf. 3. num.
11. & in conf. 4.9. num. 5. Magardus in d. tr. a. 2. de probat. conclus.
q. 3. num. 2. 24. Devian. in conf. 6. num. 1. b. lib. 2. & idem ego scripsi in
lib. 2. de probat. inde in conf. 20. num. 55. Et h[ic] enim inequum & legi di-
uina repugnans non ferunt promissa, e. a. 2. & 3. de pacta. Sicut &
de lexi p[ro] naturis iubet, dari sicut feruntur debere, I. de p[ro]ba-
tio, his q[ui] intelligimus et c[on]f[er]endis Crænet. in conf. 2.9. num.
8.7 et quarto argumento, delumen argui in eo, qui verbaliter soluit,
quod realiter soluerunt promissa.

Quarta tecum conjectura, quam lex facit admissi doll, quando
quis non facit, qui pro lui officio & munere facere tenetur, l.
dol, s. *admissi*, & d. *dolo*, s. *ad*, & *seruum Bartolomaei*. Tertius quo
repertorium s. de admissione. *Seruum* secundus, dol. numer. 4. libr. 1.
Cale numer. 2. & 4. colum. 4. *versifico*, pro *pro*, facit *Crauet*, in *confus.* 112.
Capitulum in *confus.* 230. num. 4. libr. 2. & *Misericordia* in *confus.*
53. num. 89. Et alia plura tradit *Crauet* in *confus.* 3. 6. num. 1. & 2. &
Bero, in *confus.* numer. 18. & numer. 44. libr. 1. qui differt, d. *socio*
& *administrator*, sic & in *tutor*, qui pro lui officio & mune-
re non descripsit bona pupilli in inventario. Non enim dicitur
obleruscere promissa, que in tutor fuit, & rem pupilli bene, di-
ligenter ac fideliciter regat & administrat. Ita te quoque dolis
prafumitur in emptori, qui item morata non denuntiat vendi-
torem, cum id pro suo munere facere tenetur, l. *ffundit* 4. s. *ffundit*
eucl. & *traditum Seruum*. *Seruum* in l. 2. *volvatur*, colum. *pendit*, *ffundit*,
matris, & *Crauet* cons. 26. *num. 12.* Ita etiam dolis prafumitur in
seruo, qui non defendit, vel simulatē defendit dominum con-
tra offensores, cum tamen eum defendere tenetur, l. s. *exconfin-*
tur ff. *ad Syll.* *In* *legem* *num. 4.* & *9.*

Quintus et conspicitur, quam lex arguit in eo, qui in obtrada tecum contrahetur, decepta, l. p. operifite s. c. d. col. in summa, ss. de pecunia, l. s. de mens, x. r. excepit, & l. sed est si infernum, s. q. quis natus est de arbitrio. Id quod intelligunt Doctores, quando deceptus ille fuit enimteritus laus. Ita declarat Alexander, in l. q. qui cum alter annis, ss. de verbis obligationis. Socin. Senior in conf. 23. 2. num. 4. l. 2. a quo censum sententia recesserit Cestrensis. Et idem affirmatur Cartino. Senior in conf. 4. 4. volum. 4. Deinde in l. p. numer. 3. C. de collat. Cr. ut in libro in conf. 3. 4. numer. 11. Secundum unum in conf. 4. 2. numer. 26. lib. 2. a. Et in conf. 58. num. 5. Bero in conf. 7. 27. num. 4. & num. 5. lib. 1. & Crane, in conf. 1. 2. 21. Et in conf. 23. 2. num. 3. tertius, quartus, & tertius, in conf. 27. 4. 7. num. 6. & Macfarland, in doculis s. 31. au. 25. & num. 27. qui alios nonnullos recenset. Et ibid. nume. 28. fabiuntur, non intelligunt, quando lex est et nonnullum. Quod verum non esse crediderimus, cum sufficiat laus et nomina. & column pra-

- Et secundum exemplum commemoratum à Barto. m.d.s. sed & probat. non ratione temporis, sicut in statuto, quod post mentem Martij nemo de pacere posset animalia in prausiliis, a re autem mensen illum posuit: Accusatus aliquis fuit de paci feccile animalia in pratis ipsius accusatoris, qui tamen non allegavit, nec probauit tempore prohibito, de paci fecile. Hoc in cau (inquit Barto.) non censetur probatum delictum: ex quo non probauit, quod tempore illi prohibito de paci fecerit. Si itaque delictum hoc cau non presumitur: ne tec dolus, ne diximus ipsi. Et Bart. fecit sum Bald. in consil. 49. posse, quod certa parte lib. 4. aucha exca. cum dilect. nom. 12. verific. accep. istud de accusat. & vid. ian. de Anna. colom. 3. vers. 19. gloss. retor. querit. & vel in 7. etab.
- 12.2 Et alij in eismodi & causis per conjecturas & tollitur & purgatur docti presumptio: sicut scripserant Baldus & dicitur in d.l. C. ad legem Cornel. de Sic. ar. Sacra in engl. 1. columna, vltim. versicul. nec est lib. 1. Parisian confid. 7. numer. 20. lib. 1. quoniam exca. numer. 15. 1. & 18. lib. 5. C. syll. 1. & Joannes Villeneuve in Arelat. Dic. 1. numer. 5. lib. 1. ad legem Cornel. de Sic. Et his accedit Decian. in consil. 80. numer. 2. qui ex sententia immoventi respondit, requiri & conjecturas vehementes quando agitur de exculando & purgando doolo, qui alioqui presumitur in actu fui natura malo & illicito: sicut occidere, & similia facere.
- 12.3 Differamus nunc de causis, quae si latet est, parum differt à doolo. I. mod. Nervar. b. Barto. & responsum depositi. Et culpa aliqua dictur I. cau, aliquia leuis, aliqua demum levissima: sicut scripserunt omnes in 1. quod Nerv. Regulare culpa & non presumitur. Ita Barto. in consil. 19. communione Languedoc. lib. 1. Bald. in consil. 4. de feudo sine culpanum amittent. Barto. in consil. 100. num. 3. & 19. Consil. 1. & 13. numer. 5. lib. 1. Barto. lib. 1. & 4. Cat. numer. 1. 4. & 1. 4. & 1. 5. & 1. 6. & 1. 7. de verbis obliga. Siluan. incens. & 6. numer. 4. & 9. Crat. in consil. 39. numer. 11. Rota Rom. in decr. 5. 21. numer. 1. imprima parte in nonnullis. & Mascard. intrad. de probatum delictu conclus. deo. numer. 2. & 2. & intelligetur etiam de culpa levi. Decian. in consil. 29. numer. 4. lib. 1. Et huius quidem sententiae ea est ratio, quia culpa est de dicti species. Quod sane delictum non presumitur, ut diximus supra.
- 12.7 Ex predictis inferat ad. evitandam culpam, & presumti quem in re aliena fecisse, quod in re propria fecisset: ut responsum Crat. in consil. 53. numer. 8. & in consil. 39. numer. 15. verific. sed enim. & Mascard. in consil. 67. numer. 4. Extenditur procedere etiam in culpa in omittendo. Bald. in consil. 1. mon. 4. de feudo sine culpanum amittent. Decian. vbi supra, & multo minus culpa presumitur, quando quis ne fecit actum, quem non tenet debet facere. Rota in decr. 5. 21. numer. 2. & lib. numer. 5. idem quando non fecit id, quod factum non profuit.
- 12.8 Declaratur primo, velocius non habeat, quando & tactus ipsi fui natura in se culpan habet, vt si committunt est factum, velincidentum. Nec non nisi culpa inhabentum committit solent, & propter ea presumitur ipsa culpa. Ita de incendo & scriptis pro aliis Mascardus in dicta consil. 67. numer. 5. & 6. & idem Crat. ex scriptis lib. 2. ab eo. Indum. Barto. in consil. 29. numer. 1. lib. 4. & Siluan. in consil. 6. numer. 2. & huc quidem culpa, quae in furto, incendo, & similibus commissa presumitur, levissima dicatur. Ita gloss. vbi supra, p. et cetera. lib. 1. mod. re contrah. oblig. Alex. in consil. 3. lib. 4. & 1. 4. in L. domos. numer. 7. de leg. 1. & Decianus in consil. 29. numer. 15. lib. 1.
- 12.9 Declaratur secundum, vt locum non habeat in eo qui fecit actum iure non presumit, ut in prouocante alterum. Nam in eo culpa presumitur. Ita Mascard. in consil. 67. numer. 19. ex sententia Barto. in lib. 1. plagi. 5. & 1. 2. & 1. 3. lib. 1. & 1. 4. & 1. 5. & 1. 6. & 1. 7. idem Mascardus precipitatio loco. Barto. & Alex. in consil. 1. qui ex argumentis. P. et cetera ad. 1. 2. & 1. 3. lib. 1. & 1. 4. & 1. 5. & 1. 6. & 1. 7. & 1. 8. & 1. 9. & 1. 10. & 1. 11. & 1. 12. & 1. 13. & 1. 14. & 1. 15. & 1. 16. & 1. 17. & 1. 18. & 1. 19. & 1. 20. & 1. 21. & 1. 22. & 1. 23. & 1. 24. & 1. 25. & 1. 26. & 1. 27. & 1. 28. & 1. 29. & 1. 30. & 1. 31. & 1. 32. & 1. 33. & 1. 34. & 1. 35. & 1. 36. & 1. 37. & 1. 38. & 1. 39. & 1. 40. & 1. 41. & 1. 42. & 1. 43. & 1. 44. & 1. 45. & 1. 46. & 1. 47. & 1. 48. & 1. 49. & 1. 50. & 1. 51. & 1. 52. & 1. 53. & 1. 54. & 1. 55. & 1. 56. & 1. 57. & 1. 58. & 1. 59. & 1. 60. & 1. 61. & 1. 62. & 1. 63. & 1. 64. & 1. 65. & 1. 66. & 1. 67. & 1. 68. & 1. 69. & 1. 70. & 1. 71. & 1. 72. & 1. 73. & 1. 74. & 1. 75. & 1. 76. & 1. 77. & 1. 78. & 1. 79. & 1. 80. & 1. 81. & 1. 82. & 1. 83. & 1. 84. & 1. 85. & 1. 86. & 1. 87. & 1. 88. & 1. 89. & 1. 90. & 1. 91. & 1. 92. & 1. 93. & 1. 94. & 1. 95. & 1. 96. & 1. 97. & 1. 98. & 1. 99. & 1. 100. & 1. 101. & 1. 102. & 1. 103. & 1. 104. & 1. 105. & 1. 106. & 1. 107. & 1. 108. & 1. 109. & 1. 110. & 1. 111. & 1. 112. & 1. 113. & 1. 114. & 1. 115. & 1. 116. & 1. 117. & 1. 118. & 1. 119. & 1. 120. & 1. 121. & 1. 122. & 1. 123. & 1. 124. & 1. 125. & 1. 126. & 1. 127. & 1. 128. & 1. 129. & 1. 130. & 1. 131. & 1. 132. & 1. 133. & 1. 134. & 1. 135. & 1. 136. & 1. 137. & 1. 138. & 1. 139. & 1. 140. & 1. 141. & 1. 142. & 1. 143. & 1. 144. & 1. 145. & 1. 146. & 1. 147. & 1. 148. & 1. 149. & 1. 150. & 1. 151. & 1. 152. & 1. 153. & 1. 154. & 1. 155. & 1. 156. & 1. 157. & 1. 158. & 1. 159. & 1. 160. & 1. 161. & 1. 162. & 1. 163. & 1. 164. & 1. 165. & 1. 166. & 1. 167. & 1. 168. & 1. 169. & 1. 170. & 1. 171. & 1. 172. & 1. 173. & 1. 174. & 1. 175. & 1. 176. & 1. 177. & 1. 178. & 1. 179. & 1. 180. & 1. 181. & 1. 182. & 1. 183. & 1. 184. & 1. 185. & 1. 186. & 1. 187. & 1. 188. & 1. 189. & 1. 190. & 1. 191. & 1. 192. & 1. 193. & 1. 194. & 1. 195. & 1. 196. & 1. 197. & 1. 198. & 1. 199. & 1. 200. & 1. 201. & 1. 202. & 1. 203. & 1. 204. & 1. 205. & 1. 206. & 1. 207. & 1. 208. & 1. 209. & 1. 210. & 1. 211. & 1. 212. & 1. 213. & 1. 214. & 1. 215. & 1. 216. & 1. 217. & 1. 218. & 1. 219. & 1. 220. & 1. 221. & 1. 222. & 1. 223. & 1. 224. & 1. 225. & 1. 226. & 1. 227. & 1. 228. & 1. 229. & 1. 230. & 1. 231. & 1. 232. & 1. 233. & 1. 234. & 1. 235. & 1. 236. & 1. 237. & 1. 238. & 1. 239. & 1. 240. & 1. 241. & 1. 242. & 1. 243. & 1. 244. & 1. 245. & 1. 246. & 1. 247. & 1. 248. & 1. 249. & 1. 250. & 1. 251. & 1. 252. & 1. 253. & 1. 254. & 1. 255. & 1. 256. & 1. 257. & 1. 258. & 1. 259. & 1. 260. & 1. 261. & 1. 262. & 1. 263. & 1. 264. & 1. 265. & 1. 266. & 1. 267. & 1. 268. & 1. 269. & 1. 270. & 1. 271. & 1. 272. & 1. 273. & 1. 274. & 1. 275. & 1. 276. & 1. 277. & 1. 278. & 1. 279. & 1. 280. & 1. 281. & 1. 282. & 1. 283. & 1. 284. & 1. 285. & 1. 286. & 1. 287. & 1. 288. & 1. 289. & 1. 290. & 1. 291. & 1. 292. & 1. 293. & 1. 294. & 1. 295. & 1. 296. & 1. 297. & 1. 298. & 1. 299. & 1. 300. & 1. 301. & 1. 302. & 1. 303. & 1. 304. & 1. 305. & 1. 306. & 1. 307. & 1. 308. & 1. 309. & 1. 310. & 1. 311. & 1. 312. & 1. 313. & 1. 314. & 1. 315. & 1. 316. & 1. 317. & 1. 318. & 1. 319. & 1. 320. & 1. 321. & 1. 322. & 1. 323. & 1. 324. & 1. 325. & 1. 326. & 1. 327. & 1. 328. & 1. 329. & 1. 330. & 1. 331. & 1. 332. & 1. 333. & 1. 334. & 1. 335. & 1. 336. & 1. 337. & 1. 338. & 1. 339. & 1. 340. & 1. 341. & 1. 342. & 1. 343. & 1. 344. & 1. 345. & 1. 346. & 1. 347. & 1. 348. & 1. 349. & 1. 350. & 1. 351. & 1. 352. & 1. 353. & 1. 354. & 1. 355. & 1. 356. & 1. 357. & 1. 358. & 1. 359. & 1. 360. & 1. 361. & 1. 362. & 1. 363. & 1. 364. & 1. 365. & 1. 366. & 1. 367. & 1. 368. & 1. 369. & 1. 370. & 1. 371. & 1. 372. & 1. 373. & 1. 374. & 1. 375. & 1. 376. & 1. 377. & 1. 378. & 1. 379. & 1. 380. & 1. 381. & 1. 382. & 1. 383. & 1. 384. & 1. 385. & 1. 386. & 1. 387. & 1. 388. & 1. 389. & 1. 390. & 1. 391. & 1. 392. & 1. 393. & 1. 394. & 1. 395. & 1. 396. & 1. 397. & 1. 398. & 1. 399. & 1. 400. & 1. 401. & 1. 402. & 1. 403. & 1. 404. & 1. 405. & 1. 406. & 1. 407. & 1. 408. & 1. 409. & 1. 410. & 1. 411. & 1. 412. & 1. 413. & 1. 414. & 1. 415. & 1. 416. & 1. 417. & 1. 418. & 1. 419. & 1. 420. & 1. 421. & 1. 422. & 1. 423. & 1. 424. & 1. 425. & 1. 426. & 1. 427. & 1. 428. & 1. 429. & 1. 430. & 1. 431. & 1. 432. & 1. 433. & 1. 434. & 1. 435. & 1. 436. & 1. 437. & 1. 438. & 1. 439. & 1. 440. & 1. 441. & 1. 442. & 1. 443. & 1. 444. & 1. 445. & 1. 446. & 1. 447. & 1. 448. & 1. 449. & 1. 450. & 1. 451. & 1. 452. & 1. 453. & 1. 454. & 1. 455. & 1. 456. & 1. 457. & 1. 458. & 1. 459. & 1. 460. & 1. 461. & 1. 462. & 1. 463. & 1. 464. & 1. 465. & 1. 466. & 1. 467. & 1. 468. & 1. 469. & 1. 470. & 1. 471. & 1. 472. & 1. 473. & 1. 474. & 1. 475. & 1. 476. & 1. 477. & 1. 478. & 1. 479. & 1. 480. & 1. 481. & 1. 482. & 1. 483. & 1. 484. & 1. 485. & 1. 486. & 1. 487. & 1. 488. & 1. 489. & 1. 490. & 1. 491. & 1. 492. & 1. 493. & 1. 494. & 1. 495. & 1. 496. & 1. 497. & 1. 498. & 1. 499. & 1. 500. & 1. 501. & 1. 502. & 1. 503. & 1. 504. & 1. 505. & 1. 506. & 1. 507. & 1. 508. & 1. 509. & 1. 510. & 1. 511. & 1. 512. & 1. 513. & 1. 514. & 1. 515. & 1. 516. & 1. 517. & 1. 518. & 1. 519. & 1. 520. & 1. 521. & 1. 522. & 1. 523. & 1. 524. & 1. 525. & 1. 526. & 1. 527. & 1. 528. & 1. 529. & 1. 530. & 1. 531. & 1. 532. & 1. 533. & 1. 534. & 1. 535. & 1. 536. & 1. 537. & 1. 538. & 1. 539. & 1. 540. & 1. 541. & 1. 542. & 1. 543. & 1. 544. & 1. 545. & 1. 546. & 1. 547. & 1. 548. & 1. 549. & 1. 550. & 1. 551. & 1. 552. & 1. 553. & 1. 554. & 1. 555. & 1. 556. & 1. 557. & 1. 558. & 1. 559. & 1. 560. & 1. 561. & 1. 562. & 1. 563. & 1. 564. & 1. 565. & 1. 566. & 1. 567. & 1. 568. & 1. 569. & 1. 570. & 1. 571. & 1. 572. & 1. 573. & 1. 574. & 1. 575. & 1. 576. & 1. 577. & 1. 578. & 1. 579. & 1. 580. & 1. 581. & 1. 582. & 1. 583. & 1. 584. & 1. 585. & 1. 586. & 1. 587. & 1. 588. & 1. 589. & 1. 590. & 1. 591. & 1. 592. & 1. 593. & 1. 594. & 1. 595. & 1. 596. & 1. 597. & 1. 598. & 1. 599. & 1. 600. & 1. 601. & 1. 602. & 1. 603. & 1. 604. & 1. 605. & 1. 606. & 1. 607. & 1. 608. & 1. 609. & 1. 610. & 1. 611. & 1. 612. & 1. 613. & 1. 614. & 1. 615. & 1. 616. & 1. 617. & 1. 618. & 1. 619. & 1. 620. & 1. 621. & 1. 622. & 1. 623. & 1. 624. & 1. 625. & 1. 626. & 1. 627. & 1. 628. & 1. 629. & 1. 630. & 1. 631. & 1. 632. & 1. 633. & 1. 634. & 1. 635. & 1. 636. & 1. 637. & 1. 638. & 1. 639. & 1. 640. & 1. 641. & 1. 642. & 1. 643. & 1. 644. & 1. 645. & 1. 646. & 1. 647. & 1. 648. & 1. 649. & 1. 650. & 1. 651. & 1. 652. & 1. 653. & 1. 654. & 1. 655. & 1. 656. & 1. 657. & 1. 658. & 1. 659. & 1. 660. & 1. 661. & 1. 662. & 1. 663. & 1. 664. & 1. 665. & 1. 666. & 1. 667. & 1. 668. & 1. 669. & 1. 670. & 1. 671. & 1. 672. & 1. 673. & 1. 674. & 1. 675. & 1. 676. & 1. 677. & 1. 678. & 1. 679. & 1. 680. & 1. 681. & 1. 682. & 1. 683. & 1. 684. & 1. 685. & 1. 686. & 1. 687. & 1. 688. & 1. 689. & 1. 690. & 1. 691. & 1. 692. & 1. 693. & 1. 694. & 1. 695. & 1. 696. & 1. 697. & 1. 698. & 1. 699. & 1. 700. & 1. 701. & 1. 702. & 1. 703. & 1. 704. & 1. 705. & 1. 706. & 1. 707. & 1. 708. & 1. 709. & 1. 710. & 1. 711. & 1. 712. & 1. 713. & 1. 714. & 1. 715. & 1. 716. & 1. 717. & 1. 718. & 1. 719. & 1. 720. & 1. 721. & 1. 722. & 1. 723. & 1. 724. & 1. 725. & 1. 726. & 1. 727. & 1. 728. & 1. 729. & 1. 730. & 1. 731. & 1. 732. & 1. 733. & 1. 734. & 1. 735. & 1. 736. & 1. 737. & 1. 738. & 1. 739. & 1. 740. & 1. 741. & 1. 742. & 1. 743. & 1. 744. & 1. 745. & 1. 746. & 1. 747. & 1. 748. & 1. 749. & 1. 750. & 1. 751. & 1. 752. & 1. 753. & 1. 754. & 1. 755. & 1. 756. & 1. 757. & 1. 758. & 1. 759. & 1. 760. & 1. 761. & 1. 762. & 1. 763. & 1. 764. & 1. 765. & 1. 766. & 1. 767. & 1. 768. & 1. 769. & 1. 770. & 1. 771. & 1. 772. & 1. 773. & 1. 774. & 1. 775. & 1. 776. & 1. 777. & 1. 778. & 1. 779. & 1. 780. & 1. 781. & 1. 782. & 1. 783. & 1. 784. & 1. 785. & 1. 786. & 1. 787. & 1. 788. & 1. 789. & 1. 790. & 1. 791. & 1. 792. & 1. 793. & 1. 794. & 1. 795. & 1. 796. & 1. 797. & 1. 798. & 1. 799. & 1. 800. & 1. 801. & 1. 802. & 1. 803. & 1. 804. & 1. 805. & 1. 806. & 1. 807. & 1. 808. & 1. 809. & 1. 810. & 1. 811. & 1. 812. & 1. 813. & 1. 814. & 1. 815. & 1. 816. & 1. 817. & 1. 818. & 1. 819. & 1. 820. & 1. 821. & 1. 822. & 1. 823. & 1. 824. & 1. 825. & 1. 826. & 1. 827. & 1. 828. & 1. 829. & 1. 830. & 1. 831. & 1. 832. & 1. 833. & 1. 834. & 1. 835. & 1. 836. & 1. 837. & 1. 838. & 1. 839. & 1. 840. & 1. 841. & 1. 842. & 1. 843. & 1. 844. & 1. 845. & 1. 846. & 1. 847. & 1. 848. & 1. 849. & 1. 850. & 1. 851. & 1. 852. & 1. 853. & 1. 854. & 1. 855. & 1. 856. & 1. 857. & 1. 858. & 1. 859. & 1. 860. & 1. 861. & 1. 862. & 1. 863. & 1. 864. & 1. 865. & 1. 866. & 1. 867. & 1. 868. & 1. 869. & 1. 870. & 1. 871. & 1. 872. & 1. 873. & 1. 874. & 1. 875. & 1. 876. & 1. 877. & 1. 878. & 1. 879. & 1. 880. & 1. 881. & 1. 882. & 1. 883. & 1. 884. & 1. 885. & 1. 886. & 1. 887. & 1. 888. & 1. 889. & 1. 890. & 1. 891. & 1. 892. & 1. 893. & 1. 894. & 1. 895. & 1. 896. & 1. 897. & 1. 898. & 1. 899. & 1. 900. & 1. 901. & 1. 902. & 1. 903. & 1. 904. & 1. 905. & 1. 906. & 1. 907. & 1. 908. & 1. 909. & 1. 910. & 1. 911. & 1. 912. & 1. 913. & 1. 914. & 1. 915. & 1. 916. & 1. 917. & 1. 918. & 1. 919. & 1. 920. & 1. 921. & 1. 922. & 1. 923. & 1. 924. & 1. 925. & 1. 926. & 1. 927. & 1. 928. & 1. 929. & 1. 930. & 1. 931. & 1. 932. & 1. 933. & 1. 934. & 1. 935. & 1. 936. & 1. 937. & 1. 938. & 1. 939. & 1. 940. & 1. 941. & 1. 942. & 1. 943. & 1. 944. & 1. 945. & 1. 946. & 1. 947. & 1. 948. & 1. 949. & 1. 950. & 1. 951. & 1. 952. & 1. 953. & 1. 954. & 1. 955. & 1. 956. & 1. 957. & 1. 958. & 1. 959. & 1. 960. & 1. 961. & 1. 962. & 1. 963. & 1. 964. & 1. 965. & 1. 966. & 1. 967. & 1. 968. & 1. 969. & 1. 970. & 1. 971. & 1. 972. &

PRÆSUMPT. V.

Hominem æternæ salutis memorem, tum
maxime, cum in extremis agit,
præsumi.

SUMMARY

Hoc est proponit salutis eternae memor pressertim quando in extremo laborat. illu. 2.

Ceterum si Ruinus in consil. 59. num. 7. libro. 4. respondit librum defuncti solum presumptiōnē qualemquālē facere. Et censuit Afflictus deīs. 49. in fine maiorem fidem adhiberi iōbro ratiōnūm defunctū quām videntur.

Hind

- Hinc quoque respondit Baldus in conf. 287. 8. volumen. lib. 3. credi confessio damni ad mortem super extorsione & surarum ad præjudicium scici. Cum tamen inquit Baldus nemo prelatur velle mori cum mendacio & peccato. Et idem pro repondit Calder in conf. 15. 1. et de veritate qui dixit, neminem presumi mentiri in articulo mortis. Hic tamen facit quod responsum suum in Calde in conf. 25. 1. init. de testamento fidem adserit rotato de relituendo quando in extremis agens ita confessio eius est. Cum inquit Calderinus moriens non presumatur mentiri. Ethos secutus est in Craet. in d. conf. 287. column. 6. vers. 3. respondere, qui tamen confitit, cum qui in tortura negantur delictum, & in carceris perpulsis præsumunt omnino innocentem atque ita pro his purgasse omne indicium, quod contra se erat. Huc etiam facit quod scriptum idem Craet. in d. conf. 287. column. 6. vers. 3. similitudinem videtur, quod est instrumentum carem lemmatis debitis, viuo ipso notario, nel probatatem, eo mortuo, semiplenam probationem facit. Ita Craet in ex sententia Bartoli. & aliorum admendandi si de urendando. Quia tamen traditio comprobatur responso Decimi in conf. 2. column. 3. versis. febdo. & vltimo, cum dixit maiorem idem adhiberi instrumento notarii mortui, quam vivi uenisti. Et idem Decius in conf. 101. column. 2. vers. 4. confidetur autem, respondit instrumentum fidem sustinere testibus mortuis, sicut eti uidentes contradicunt. & has Decii traditiones probavit Craet. in conf. 1. numer. 6. qui dixit fidem tellis tangeri ob eius mortem, confitit quoque quod dicimus, quod eti est qui tamen confessus est receperit pecuniam, posse opponere exceptionem non numerata pecunia, ut illo ut sit. Cade non numer. pecuniam. Attamen si in extremis agens confessus sit receperit, iuxta haeres & successor non poterit objecere eam exceptionem. Cum pro certo habeatur, pecuniam ipsam fusile numeratum: quandoquidem non præsumitur mortiem mentiri voluisse. Ita si falso gloria in l. gloria virtus. C. de falso causa adiuta ligato, quod id probavit Baldus. & idem in littera de praesumpt. & de recente, ac sequitur Marcius in conf. 15. num. 6. libri. qui scholam post eum habuit Baldus, ac Marcius, & alios quod eti confessus fatus sine causa non valeret: attamen cum falso esse in articulo mortuorum valeret. Ad rem hanc facit quod docuit Baldi in libro C. communia de legatu, quod si quis lethale vulnera affectus exculpet aliquem, quod felicit ab eum non fuerit vulneratus, ille non poterit torquere cum huic confessi. creditur. Id quod falso explicare possit a libro, quod. His accedit quod tradidit Felini in cap. impræsentia, numero 37. ex sententia, de proba, contrarie item matrimonium in articulo mortis non presumi id decisio, ut in fraudem substitutorum legitimatum filios, sed potius de salute sua anime cogitabile. Quia de re superiori ibi diffinitum.

Declaratur primò haec præsumptio, vt locum non habeat, quando tamen agitur de præjudicio tertii, cuiusq[ue]cumque ius fit. Nam tunc cellat haec præsumptio, quod quis presumatur aeterni salutis memor, etiam si non extensim laborat. Ita declarat Alcian. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. o. numer. 2. versific. adiuvent am. ex sententia Barti. in l. q[uod] in grau. 6. p[ro]p[ter] ad. 8. C. syllana. Cum dixit, quod si fides mortis dicat, si taliſ fides falso sentientiam, vel tellis alterat, se falso dixisse telionum, non tam c[on]sideratur ad præjudicium eorum, per quibus illi sententia lata, & telionum dictum fuit.

Ei Barti traditionem fecit sicut Alexander. in l. scindendum, numer. 15. de verbis obligat. Felini in c. exhibuta, nume 2. de iud. tafn. l. suprime. ff. de eo, per quem factum est. Marcius in libro 3. de fidei sententia. numer. 53. Et easdem traditio probat ergo id in conf. 19. numer. 6. Et illa accedit alio permissu consilii Anten. Gabrieli in finis confidetur lib. 7. titul. de criminali. conclusio. 32. numer. 2. & numer. 5. vbi numer. 3. declaratur, quod indicium falso ad torturam, si modo alio concurrat adiudicatur. Et hoc causa intelligi atque declarari potest, quod scripsit Baldi in titul. de p[ro]p[ter] Confessio, in verbis vsualib[us], quod non omnis moricus presumuntur sanctus Ioan. Baptista. loquitur fanē Baldus, quando agitur de præjudicio tertii, sicut illam declarauit in d. conf. 19. numer. 70. & lib. 2. de arbitria, indicio. Casu. 39. numer. 30. Ita quoque intelligitur quod respondit Old. in conf. 19. column. 1. res[pon]s[us] nec enim cum dixit, quod non omnis moricus presumuntur dicere veritatem.

Declaratur secundò haec præsumptio, vt non procedat, quando aliqua extat suspicio fraudis in contrarium, sicuti quan do refator facetur si aliquid debere aliis non capiat. Nam tunc, & si de morte cogitet refator, & forte in extremis agat, attamen presumit confitit illa facta in fraudem legis prohibentis alli-

117 *Journal*

- A**nimum autem sibi non est adiudicatum, ut ob eam solam dat
maris quipiam debet, nisi in excommunicati atque obstatu eis perficiatur.
num. 25.
- 29 **E**legans manus agnoscit suscipit vel hereticis.
30 **S**imilares committuntur de hereticis suscipiunt, dicunt enim similes
largo modo heretici.
- 31 **M**agistratus requiriunt auxilium praestare, ut hereticus præveniatur
si recusat suscipiunt eis de hereticis.
- 32 **P**rofessores in curia nostra recusando correcionem suscipiunt de hereticis
recipi docere possunt.
- 33 **E**piscopi vel alii in sacra confitentia si instituit heretici scient
hereticum suscipiunt de hereticis habentes.
- 44 **R**eligious, qui relatis a religione factis est apostata, & id sine infida &
probabilitate causa suscipiunt eis de hereticis.
- E**t id multo magis procedit, quando duxi est rex romani, qui non fol
liu[m] habuit vi suscipiunt, verum ut verè hereticus est puniendus, nu
mer. 35.
- 56 **M**agistratus vel officiales requisiti ab Inquisitione si recusat iurare se
seruatorum canones & statuta contra hereticos & errorum auctores,
suscipiunt de hereticis habentes.
- 37 **V**ox eius quasi palam duxit, de hereticis est suscipiunt.
- 38 **C**onvenerunt communites eis suscipiunt de hereticis, & qui sunt dicti a
crimina.
- 39 **O**piniones novas & singulares afferentes in materia morali, &c. per
tinaciter tueri contra omnes receptas sententias, suscipiunt eis de
hereticis.
- 40 **D**escendentes ex mahometanis, si vivum non bibit, neque carnes suffici
at, vel quid simile obseruat, suscipiunt eis de hereticis.
- 41 **H**ereticus semel albus talis est praesumitur.
- 42 **A**cusatio de hereticis contra eum extant tenui præsumptiones vel indi
catae heretici, quem suscipiunt ad indicandum pargantur, si
indice mandante fieri pargantur, recusat omnium, suscipiunt eis de
hereticis, & vi suscipiunt paucis potest.

Si quid est, cuius memori esse debet homo, qui sacro fonte ba
pismatis timet est, vere est ipsa fides & religio erga Deum
optim. maxi cum hoc sit summa & precipua Christiani hominis
pars. Non enim (telle a postolo) sine fide Deo placere possumus.
Quoniam ex decimo isti maximis præceptis, que Deus ipse om
nipotens sua manu in duabus tabulis conscripsit, illud est omnium
primum ac præcipuum vel ipsum Deum venerari. Iure itaque
dicimus, ut Christianum hominem præsumi religionis & fidei
Christianitatem obseruantemque. Quia nam præsumptione
colligitur ex eadem. V. item. Cad. Iul. repert. de qua si atomi pura
diximus. Et in specie hereticorum aliquem non præsumi, scripserant
Ang. in. sciriendum si de verbis obligat. Alcian. in tract. de præsumpt
ione. reg. 1. & 2. & Simancas in Commentarij Catholicorum
influentibus. tit. 10. num. 29. Albertini. in tract. de agnoscendo affir
matione. q. 16. tit. 29. num. 29. & Latine. queq. 3. 34. num. 48. & in rub. de heret.
in q. 6. queq. 3. num. 19.

3 Excedit hinc sententia, vt locum habeat etiam si quis ali
quando protulit aliqua verba hereticorum. Verum tam interrogatu
ne negata, sciamino o proculib[us], vt crederet esse hereticus. Nam ad
hunc iste non præsumunt hereticos, vt tanquam hereticus pen
siri debent, sed torquendis est ad declarandum intentionem & cre
ditatem suam. Ita scripserunt. Alberti. in. tract. de agnoscendo af
fertio heret. q. 16. tit. 29. num. 29. & Latine. queq. 3. 34. num. 48. & in rub. de heret.
in q. 6. queq. 3. num. 19.

4 qui tamen. num. 29. scriptum reliquit, & recte, hoc intelligi, nisi
timistraetur præsumptione, vel suscipio labore aduersus hunc, qui
huiusmodi verba protulit: vt si iste esset ex genere Iudaorum,
vel Maurorum, vel ex aliquo pauperrima, vel regno hereticis in
fectio.

Declaratur nunchac præsumptione, & regula, vt locum non ha
boe, quando contraria ex præsumptionibus, & coniecturis col
ligitur aliquem de fide male sentire. Verè enim à præsumptioni
bus, & coniecturis hac pendit: sicut multorum auditorum de
singulis præsumptionibus d' serendo comprehendimus. Quod tamen facil
ius intelligimus, quis præsumptio hereticus confutatur, prius ex
plicare consentit, quis dicitur verè, & certò hereticus. Et si sane
verè hereticus is, de cuius prava opinione aduersus ecclesie cat
holicae dogmatam constat: sicut est ille, qui articulos fidei impug
nat, & hereticorum opiniones malas constanter tuetur. Id quod
probant c. dominicum de Summa Trinitate & de fide cathol. & de excommunic
atione, de heret. Finit in rub. de heret. Carrerius in tract. de heret. ca
mer. 2. 17. q. 19.

2. numer. 38 & clarius numer. 32. Ita manifeste hereticus confutatur,
qui affirmat propositionem illam, ex qua quibusdam veris, quæ
nulla tergiversatione possunt negari, sequitur manifeste hereticus.
sicut declarat alphonso de Castris libro de infra heret. ponit. cap. 3. &
Simancas in Commentarij catholicorum influentibus. tit. 30. numer. 4. qui
enim sententia committuntur Gerofonam, Et hinc, & Tercerema
ter. Et idem si pernotat Balde regem Episcopum in suo indiciali Inquisi
tionem, in verbis heret. quæf. 30. numer. 24. ex. sive quibusdam de
verbis significat. & Iacob. Royas in tract. de hereticis, parte prima, num.
298. qui latè differt. Ita qui committunt t[em]p[or]e, quod sibi natura
præferit aliquod, quod est hereticus manifeste. Ut baptizare imag
ines, præterit, quod ille sicut capaces sacramenti. ca. iij. 26.
question. 3. vbi. gloss. & Doctor. in e. accusatus. sicut de heret. in 6. Ol
dř. in conf. 21. nume. 2. & Simancas in d. d. 30. numer. 15. qui idem
etiam est, cum t[em]p[or]e puer rebaptizatur id enim significat, quod 7
baptismus potest bis conferri, quod quidem manifeste hereticum
est. Et idem esse ait, circa aras idolorum flectere, preces 8
nepharis dicere, sacrificia offerre, pectus tundere & familiam per
petrare, quæ manifestam hereticum praferunt. Et de idolatria idem
repetit ipse Simancas in eisdem commentarij titul. 32. num. 7. Et manifeste
hereticus est iam illi, qui tamen continuat ex præ
sumptionibus indubitate: sicut quando quis obseruat ritus Iuda
eorum, vel Mahometanorum ceremonias, icunia, & similia. I
scripta Simancas in prædictis Commentarij titul. 30. num. 5. ex sent
tentia archid. Ioan. Andr. & Gemini. in. 2. de heret. in 6. & idem scrip
serit Albertinus in tract. de agnoscendo efferto heret. quæf. 30. numer.
2. & numer. 3. & ibidem numer. 4. extendit, etiam in hoc. Et cum nullum
futil amorem, vel odio, vel cupido, &c. & numer. 8. declarat. Et t[em]p[or]
non folium factum manifeste hereticus significativa hoc prestat;
sed etiam ipsa verba, vt in specie de Lar. Zanchius in tract. de her
et. cap. 7. numer. 4. vt si quis hereticorum opinione pertinaciter
defendit, verè & manifeste hereticus confutatur. Gallovinus. c. qui in
ecclesia. & c. qui aliorum. 24. quef. 3. Nobis in c. dominicum de finna
Trinitatis. & c. de cathol. Dolio. m. excommunicamus. de heret. & gloss.
in Clemens. in verbis hereticorum, de heret. quæ confitit, ut hereticus
manifeste illi, qui pertinaciter defendit, furas & permiss
fac & peccatum non est, eas exercere. Ita quoque qui contendit
animam esse mortalem, vel non reperiiri Paradiſum, nec Infer
num, nec Purgatorium, verè & manifeste hereticus dicitur. sicut
affirmarunt Fredericus de Sena in conf. 2. 25. & Carterius in tract. de
hereticis cap. 2. numer. 57. Permittit alij exempla prædictis familia de
hereticis manifeste adfert Albert. in tract. de agnoscendo efferto her
eticus. q. 30. annu. 12. 16. 17. 18. C. 19.
- Hereticus vero & manifeste illi confutatur qui talis detegitur 14
præsumptionibus, conjecturis, &c.

Verum interpres nostri magistralis quosdam gradus (vt
taluquar) constitutum: Nam aliquos dicunt esse hereticos
viola præsumptione, vel (sicut illi vt plurimum appellant) fu
spicione. Aliquos vero nominant vehementer suspectos, a
liquos suspectos evitare tantum vocant. Et propterē & in ab
iurationibus & in penis, vel penitentis indicendis distinction
solent adhibere: quemadmodum annotant Simancas in
prædictis commentarij catholicorum inflentibus. tit. 3. nume. 2. 10. 11. 12.
& tit. 6. num. 15.

Primita est præsumptio, cum quis prava ceremonias 16
obseruat, et enim vehementer suspectos de hereticis dicitur. Ita Si
mancas in prædictis catholicorum inflentibus. tit. 10. num. 10. & tit. 11. num.
13. idem scripserit de his, quia adorant, & venerantur Pleiodes proph
etas. Hoc enim dicit esse vehementer suspectos de hereticis.

Secunda est præsumptio cum quis communicat cum hereti
cis & cum eis familiaritatem continxit. Est sanè illi, qui vehementer
suspectus de hereticis aperte aut idem Simancas in Catol. infl
entibus. tit. 11. numer. 9. qui tamen recte admonet, esse habendam ratio
nem qualitatis, per sonum, loci ac temporis, ut confutetur iste
plus, vel minus suspectus. Et idem repetit ipse Simancas in a. 15. numer.
5. ex sententia Archid. in quinque de heret. in 6. Tercerem
ter. summa de ecclesia. part. 2. lib. 4. c. 21. Alphonso de Castris de infra
heret. ponit. 6. 17. Bruno lib. de heret. 4. 4. & Zanchius de heret. a. 4. 2. Et idem
scripserit Albertinus in rub. de heret. in 6. q. 4. vbi copiæ differt de h[ab
]itu communis antibus cum hereticis.

- Terria est præsumptio, i. cum quis frequenter legit libros hereticorum. Nam & hic dicitur aliquo vehementer suspectus. Ita fuit Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 15. numer. 5. & tit. 28. numer. 23. & 24. & aperio in praescriptis suis, tit. 39. numer. 4. qui tamen ait, iudicis arbitrio multum tribui, ut pro personam, locorum & temporum qualitate arbitriabitur debeat, an suspectus ille sit, vel non. Et multe hanc opinionem Doctores conseruerunt. Quod vere scriptis lib. 2. de arbitriis iudiciorum. Cufi 37.4. numer. 8. Et quando libellatio retinacrum aliquem representaverunt suspectum infarcto, quod si sit hereticus, scriptum est, Anchim. tractat de heret. c. 6.7. numer. 7. & da Compagni in auctor 4. qui multi similes compravarunt. Et hoc fecerunt fuit in d. Cufi 37.4. numer. 18. Ut his accedunt Decianus in tract. d. Crim. lib. 3. cap. 46. numer. 26. qui similiter effectus de eo spud quem reperiuit instrumentum falsum, ut præsumtum fallarius. Dixit nam Decianus, hanc conciliorum non probare plenè, & tres effectus declarations, lib. ibidem, numer. 30. hodie esse disputacionem ob decreum facii Concilii Tridentini.
19. Quarta est præsumptio, i. cum quis receptat hereticos, hic dicitur de hereticis aliquando vehementer suspectus, immo interdum eadem potest plenarius est, qua verò hereticus punitur, ut declarat ex ergo Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 15. numer. 15. & in praescriptis suis, tit. 16. De penitis receptatorum scripti in Commentariis de arbitriis, indicib. 2. Cufi 34.2.
20. Quinta est præsumptio, i. cum quis ad tantam podicitiam darmones invocatis enim vehementer suspectus de hereticis confertur. Ita Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 21. numer. 13. & tit. 30. numer. 16.17. & ex sententia Dico Iohannes, Oldadr. Pisc. Siqualempis, alios primi de Cofro, ac Bartholomei Spinea. Sic declarandus est Ludovicus Carrerius in tract. de hereticis, c. 6. numer. 38. qui dixit, hunc non conferi hereticum. Ego intelligo non esse verè & manifestè hereticum, sed tamen vehementer suspectum.
21. Sexta præsumptio est, i. cum quis ex infestatione syderum & natum illo clerum dimitteat, que sunt homini cogniti impossibilium sine fine sunt suspectissimi de fociatione demonum. & contra quenter ab eo vehementer suspecti sunt de hereti, ut puniri possint tamquam heretici. Ita scripti Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 21. numer. 14. quo locis multa a dolo aduersus usus astrologos, dominatores, & aruspices emerantur.
22. Scriptis præsumptio est, i. cum quis tempore mortis petiit sibi dari hostiam non consecratus, cum iam ante aliqua suspicione de hereti laborasset. Ita agreditur Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 23. numer. 19. Cum vero ante nulla esset de eo suspicere, non erit confessus vellemus suspectus, ex sententia Oldadradi in cons. 210.10.2. Calderini in cons. 4. tit. de heret. & Craue in cons. 319. numer. 7. qui scripti sunt, hunc non præsumi hereticum, sed absurdis ob magnum reverentiam.
- Ceterum ab his alijs differtunt. Placeret paucis dictum, quod sentio. Ex sententia Albertini in reb. de heret. in d. 6. in q. 13. numer. 66.69. & 70. qui distinguunt, quod aut confitit de intentione huius petentis fibi dari hostiam non consecratus, ob scilicet magnam reverentiam, quam habet erga Sacrae sanctorum Eucharistiam, quia se indignum existimat. Et tunc licet error, attamen non confitur de hereti vehementer suspectus, ut de eius intentione non confitat, & tunc suspectus admodum est.
24. Octaua præsumptio est, i. cum quis efficiens Schismaticus, vel schismariorum partes sequitur. Nam si dicunt de hereti vehementer suspectus, ut scripti Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 1. numer. 8. qui numer. 1. recte docuit, Schismatics dici illos, qui ab obedientia Pontificis, max. scilicet inique separantur.
25. Non est præsumptio, i. cum quis per fortigia consulti Damones, ut futura predicent. Is sane dicitur suspectus vehementer de hereti. Ita Simancas in cat. belua institutionibus, tit. 62. m. 2. qui alia de his scribit, & tit. 63. numer. 30. idem affirmat & de superstitionis, qui inter fortigios consumerantur.
26. Decima præsumptio est, i. cum quis singulo anno saltuum semel non suscepit Sacramentum Eucharistie, inst. annis viris & ne sexu deponentes. & resipit. Hunc effe de hereti suspectum scripti Lud. Carrerius in tract. de hereticis c. 2. numer. 57. ex sententia Oldadradi, Albaris, & Felini, qui quidem, Felini excepto, nihil hinc de scribunt. Felini autem ait, hunc non communicanter falemtem in anno esse hereticum, sed verius est quod Carrerius scribit, hunc esse excommunicatum in etiam anno d.c. annis viris & sexu: post annum vero dicitur male fentre de potestate clausum & consequenter dicitur suspectus de hereti, fisci & quilibet alter qui volens in excommunicatione per annum persistat, dicitur de hereti suspectus. Id quod Simancas est in concilio Tridentino sententia 27. decreti reformationis, c. 3. in fine, & tradit Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 27. numer. 4. quo loci ex sententia auditorum scripti, hanc quispiam debet, quamvis ad purgationem indicandam sufficiat, quam si subire noluerit, & adhuc in excommunicatione permaneat, velut impenitens, pertinax & hereticus condemnari.
- Vnde dicitur præsumptio est, i. cum quis affidit blasphemias. Nam si de hereti dicitur suspectus, ut scribit Carrerius in tract. de hereticis, c. 2. numer. 4. post Afflictum in Commentariis ad confessiones Neapolit. in verbis, in confessione, numer. 47. qui folium dixit, blasphemus aliquando puniri ab Inquisitoribus heretice percutiatur. Quod ex confessione Aliphonci de Cofro lib. 2. de iure heret. p. 10. cap. 12. & Simancas in Commentariis Catholicarum institutionibus, tract. 2. de blasphemia. Et idem in praescriptis suis, q. de blasphemia.
- Duodecima præsumptio est, i. cum quis simonianum committit. Is enim de hereti suspectus, ut scribit Carrerius in d. 2. numer. 20. ex sententia Innocentii in c. quatuor, de Simon Felini in Rul. & in cas. ed. tit. 2. & De cito in capit. 15. numer. 5. Nam verè simonians dicunt esse de confessione Aliphonci de Cofro lib. 2. de iure heret. p. 10. cap. 12. & in tract. de simon. p. 1. cap. 23. numer. 2.
- Decima tercia præsumptio est, i. cum magistratus propriis p. recusat praefare auxilium, ut hereticus prehendatur. Nam si suspectus est de hereti, ut a Carrerius in d. 2. numer. 16. eductus ex text. in d. 2. ut officium & statuim, de hereti in 6.
- Decima quarta præsumptio est, i. cum quis perfiliit in crimine notorio, reculando correctionem. Is enim de hereti suspectus dici potest, ut scribit Decianus in cons. 151. in fin. & Carrerius in d. 2. numer. 66. & c. 2. cap. 23. diff.
- Decima quinta præsumptio est, i. cum Episcopus vel alter in facis positus, iniuriant heretem scienter hereticum. Nam si ita institutus de hereti suspectus est, ut probat c. 5. qui Episcopus & c. subfugient, de heret. vii. amor. ann. Abbas & Felini, qui sententia est Carrerius in d. 2. numer. 6.9.
- Decima sexta præsumptio est, i. cum religiosis derelicta 34. gione factus est a poplata, & id quidem finefacta causa, & vel probabile. His factus est de hereti, ut festi Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 7. numer. 5. ex sententia Aliphonci de Cofro lib. 2. de iure heret. p. 10. cap. 5. & Melchioris Com. lobi. 12. de locis Thilogicis, cap. 5. si verò extiterit peritia in apostolica, ut verè hereticus confundenda est, & ob id talis est puniendum scilicet iudicium Simancas affirmat. Imo maior est hereticus apostola ille, qui à religione recedens, eam per fidem abegnat, & compungens scripti Carrerius in d. 2. numer. 7. ex sententia Holden. & Abba. in c. 2. de Apoll. Affiliis in Commentariis ad confit. In Neapolitan. Rul. de apostol. Bonifacij Vitaliani in tract. de apostol. & Pauli Gal. in tract. de hereti.
- E hac præsumptio multò magis procedit, quando hic apostata fala pars duxit vixorem. Nam non solum suspectus, sed verè hereticus dicitur. Et Bald. in l. nemo clericus. C. de sacrae script. c. 16. & Episcopus Balneorum, in indiciali inquisitorum, in verbis heret. numer. 22. qui duas duxit voces, latissime differentes in libr. 2. de heret. indic. cap. 4. 20. vbi numer. 22.4. affirmat, pater, hunc habeat in die exortu, esse de hereti suspectum. Et de multis hanc sententiam Decianus rectuli.
- Decima septima præsumptio est, i. cum magistratus officiali 35. requisitus ab Inquisitore recusat iurare, se feruuntur canones & statuta contra hereticos, & eorum factores. Is enim suspectus de hereti est Carrerius in d. 2. numer. 77.
- Decima octaua præsumptio est, i. cum quis palam duxit vixores enim de hereti suspectus est, ut a Rul. in d. ad collendam, numer. 1. de heret. & Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 40. numer. 4. & oleum tradit Lup. & Gemme. c. acceptatus. & facte, de heret. in d. 6. & episcop. Balneorum, in indiciali inquisitorum, in verbis heret. numer. 22. p. 20. enim, qui duas duxit voces, latissime differentes in libr. 2. de heret. indic. cap. 4. 20. vbi numer. 22.4. affirmat, pater, hunc habeat in die exortu, esse de hereti suspectum.
- Decima nona præsumptio est, i. cum quis gravissima criminis 36. committit. Nam si de hereti suspectus dicitur, ut Simancas in Catholicis institutionibus, tit. 20. numer. 30. qui exempla adferit in his qui se scemantis confundantur, ait inibus, monialibus, communib[us], alijque si genit[us] facili[us] confundit[ur] & ille, qui sclerata iuramenta facit, ut docuit Lef. in l. 5. numer. 22.4. affirmat, pater, hunc habeat in die exortu.
- Vigilante alt. præsumptio, i. cum quis nouis & singularibus opinione affectis in materia morali, easque pertinaciter noster contra

contra communem & receptas sententias. Nam is suspectum de heretis se facit. ita Simanc. in d. tit. 30. num. 31. qui tamen admonet esse consideranda accidentia, & personarum qualitatibus.

40. Vigefima prima presumptio est, cùm quis defendens ex Matherianis vñnum non biret, neque carnis fuit sals ed, vel quid si mille obseruat. Nam is de hereticis suspectus est cum presumptio sit, eum adhuc in maiorum suorum scitis per manere. ita Simanc. in carb. inſta. tit. 30. num. 31.

Vigefima secunda presumptio est, cùm quis fuit hereticus. Nam adhuc talis est presumptio, quee est suspectus. ita Bald. in Non ignoramus, p. 51. C. ad exhib. & Felin. in c. Scholasticam, p. 2. in fin. de presumpt. & sensit Simanc. in carb. inſta. tit. 30. num. 31. Ceterum haec ipsa presumptio seu suspicio, si non prodest ad interrogandum, ut sensit Simon. in d. tit. 30. num. 31. & dicimus inf. a boe lib. presumpt. 31. vbi agemus de ea presumptio, quod semel malus, presumptio semper malus.

42. Vigefima tercia presumptio est, quando contra aliquem de heretis accusatum, extant leues aleges presumptions, vel indicia de hereti, qua quidem sufficiunt ad indicandam purgationem canonicaem, & iudice ipso mandante, purgationem fieri, accusatus vero reculat. Is enim te suspectum de hereti significat. ita Felin. ex illo text. in c. ab voluntate, q. qui vero de hereti, immo ut suspectus purripotest. qd decr. Alber. & Simanc. in catholicis infit. tit. 30. num. 2. verific. idem est confundens.

PRÆSVMPTIO VII.

Hæreticus pertinax quibus presumptiobus,
& coniecturis quis presumatur, bre-
uis explanatio.

S V M M A R I A.

1. Hæreticorum quidam dicuntur verè & manifestè pertinaces, qui-
dam verò presumpti.

2. Hæreticus pertinax & verò est dicitur, qui credit aliquam propositionem
veram ait, et non contraria sunt esse catholicam.
Et soli affirmatio est, quem hæreticos pertinacem, num. 2.

4. Fides catholica ficit perfectior affectu intellectus cum confessu re-
laxed atque sic hæreticae conformatur dispositione intellectus, & confessu
voluntatis.

5. Hæreticus pertinax est dicitur, quia assertione aliquam hæretican
defendit.

6. Hæreticus pertinax presumptiu est dicitur, cuius pertinacia manife-
stata est, sed tamen non per presumptio pro consummato pertinace ha-
betur.

7. Negans aliquam propositionem catholicæ fidei apud omnes fidèles
publicè diligat, si est ratione capax, presumitur hæreticus per-
tinax.

8. Afferens aliquam heresim, cuius contrariam veritatem catholicam
prius docuit per presumptio hereticus pertinax.

9. Annum ex verbis tam prolatas hereticus pertinax.

10. Ignorans autem probabilis excusat ab heresi.

11. Haec tamen pertinax dicitur, ut pergit in errore, cuius contrariam
veritatem catholicam explicitè fore non tenebat, quia negligens
dicitur in qua erat vera.

Idem de eo, qui impedit predicationem, defensionem, ac doctrinam
catholicæ fidei, & qui contemnit censoras Ecclesiæ. & qui non ut se
manquat ab errore discesserunt, num. 2.

Et denique, quantumcum in fide cat. loqui etat, & paratus non est ad
sufficiendum correctionem, pertinax censor, ibid.

13. Errans in fide, si admissum non respicit, etiam si per errorem erra-
fet, perinde habetur, ac si sciret ab initio peccasset, pertinax dicitur.

Exinde etiam, si dulus errans minus fuit legitime admotus, num.
2.

Idem quando error seu ignoratio est probabilis, sed tamen si ignoratio
erat, se non quoniam si ea epistola discesserunt, num. 1.

Idem si preceptum fuerit, ut nūquam recedere velle a aliqua pro-
positio[n]e heretica, num. 16.

Distingue, ut num. 17.

18. Interrogationem sequitur narratio alius:

19. Hæreticus habetur incorrigendum, qui non habet animum se corri-
giendi.

Alenach. Presumpt.

Pertinacio in heretis ejus gravissimum crimen, & idem in dubio non est
presumenda.

20. Res dubia in benigno tempore interpretari debent, & numer se-
quuntur.

Crimina nonquam presumuntur.

21. Casu quilibet ex usu facta est a malitia & dolo.

22. Hereticus pertinax uero est, qui in extremis laborans petiti hero-
ticis consolatorem.

Q Vemadmodum superiore disputatione tradidomi, aliquos t
hæreticos dicunt verè & manifestè hæreticos, aliquos vero
presumptiū nūc admonet summa, aliquos dicit hæreticos
verè & manifestè pertinaces, aliquos vero præsumptiū. Pertinax
manifestè & verè dicitur, qui credit aliquam propositionem
veram esse, cuius contrarium sit esse catholicam. Ita benē crudu-
nascit Iacob. Simanc. in Commentarij cat. hæret. arum infit. tit. 48. de per-
tinacijs, &c. unmer. 7 ex sententijs prefertim Caetani, & Franc. Vito-
rius super Thom. 2. 2. q. 2. art. 2. alphoni de Castris lib. 1. de inq. hero-
ticorum presump. cap. 9. & Melichior Cano lib. 12. de loco Theolog. ca-
racteris contra opinionem Alciati in l. 2. C. de fauna Trium, &
de catholicis, qui scripsit, neminem hæreticum pertinacum esse,
qui non habet animum obstinatum, & admotus non perfis-
tit.

Eft finē verius aduersus Alciat. vt sola obstinatio faciat quem t
hæreticum pertinacem, cùm & quilibet verus confusus contrari-
us cognita veritati pertinacem hæreticum faciat. Nec refert (sic
Simanc. ex aforum sententijs) ex qua causa ventus fit ad talem
verum confusum, sive ex passione, sive ex infirmitate. Verè enim
pertinac est, qui credit contrarium eius, quod sit catholicam re-
uersa. Quia hæretes per citram allenij intellectus cura confusus
voluntatis, sic hæretes confunduntur diffinient intellectus & co-
fusus voluntatis. Et sententiam hanc sordida ratione comprimit idem
Simanc. in d. tit. 30. num. 2. Eliteriam pertinax hæreticus ille, qui as-
sertionem aliquam impudenter hæreticum dicit, & eam defen-
dere aduersus maiores suos contrarium dicentes audet, nec
suum ignoriam emendare vult, ex. ab voluntate, q. de hereti, &
& latè tradit post aliis Ioan. Rayas in tractat. de hereti. part. 2. nu-
mer. 378.

Hæreticus vero pertinax presumptiu dicitur is, cuius per-
tinacia nonnullum plane manifestat, sed tamen iuri præsumptio-
ne pro consummato pertinacem habetur, ita declarat Simanc. in d.
tit. 48. num. 9. quo loci aliquot præsumptiones adserit.

Præsumptio pertinacia in hæreti ducit ex eo, cùm 7
quis rationis capax negat aliquam propositionem catholicæ fidei,
apud omnes fideles publicè diuinigat, præsumit si peritus fidei
& signo, quia presumitur ea scire, que omnes scunt, & quae
omnes Christiani explicite scire tenentur, c. embatur. q. 4. Ita in
scriptis Simanc. predictis in loco, ex sententijs Gerzorius, alpha-
beto 1. 4. prope fin. qui dixit, signum esse pertinaciam, si quis alter
erorem cuius oppositam veritatem explicita fide scire tenetur, vel
ex publica obseruatione, vel ex communis doctrina Ecclesiæ, vel
ex officio, & fato suo, vel ex sufficiente informatione, vel ex natu-
rali inducit rationis. Et idem scripsit Albertus in tractat. de agnoscend.
affectionib[us] catholicis & heret. q. 20. num. 30. qui caput disserit, &
clarat. & num. 36.

Secunda est præsumptio pertinacia in hæretis, cùm quis asserit 8
aliquam hæreticam, cuius contrariam veritatem catholicam prius
docuerat. Etiam si eret in his propositionibus, quas explicite scire
non tenebat, quia fuit cùndiderat constat, quod illi scirenter
erat. Et a Simanc. in d. tit. 48. num. 10. ex sententijs Gerzorius in tractat. de
douitate confusorum & signo, quoniam solit aliquam de pertinacia con-
siderat. & Tercia estemata lib. 4. de Ecclesiæ parte 2. cap. 16. idem scripsit
Albertus in tractat. de agnoscend. affectionib[us] heret. q. 20. num. 3. vbe-
rius. num. 37.

Ratio, quia animus ex verbis iam probatis declaratur, vt tractat. 9
dum glo. in. Faleimus, s. fed. u. quia, in verbis animis ff. quibus ex ea compo-
sat. C. tert. l. etiam q. licet ff. sicut in matris Luc. de Pe. in l. 1. C. si proper
minicet, crea facta ista, lib. 10. Ruen. cons. 16. num. 10. lib. 5. Et dicimus in
sab. q. lib. in presumpt. vbi explicabimus, quibus signis cognoscit posse
animus.

Declaratur haec præsumptio, ut locum non habeat, quando
datur probabilis obliuio felicitate ex diuinitate, vel viu me-
morie, vel ito silentio: quibus casibus producit posse memoria
probabilis. Ita declarat Simanc. as praedito in loco, ex sententijs Gerzo-
rii loco prænot. Quam tamen declaracionem veram esse intelligit

Simancas, nisi sorti res esse insignis, & memorabiles. Et idem servit alterum videtur, numer. 40. cap. 1. per ergo de acq. poss. & coram quæ scribitur Roman. in conf. ad. 1. & alio quæ reuersus ibid. 2. de arbitri a. und. & c. eas. 26. numer. 7. & eas. 30. in fin.

11 Tertius est præsumptio huius pertinaciam, cum quis diu perficit errorem, cuius contra non veritatem catholicam explicite scrire non terribatur, quia culpa non perficit in errore, quem deficeret tenet de necessitate salutis, & negligens est in querenda veritate, in qua falsi Christiana confundit. Quod quidem, & plurimum, veritatem est, ex malitia, quam ignorantia provenire, ita scribit Simanc. ad. dicit. 26. numer. 2. ex sententia Tixeret. lib. 4. de Ecclesiast. part. 2. cap. 14. Archiepiscop. Tixeret. in 2. part. Simanc. titul. 12. cap. 5. Sylloge in Simanc. in verbis hereticis. q. 2. & 10. Lope in allegat. de hereticis. Quam quidem præsumptionem intelligit Simanc. vbi sup. & numer. 1. nisi per sonarum, & errorum qualitas benigniores interpretationes suaderet. Quod quidem existit in iudicis arbitrio pendere.

- 12 Quarta est præsumptio pertinacia, cum quis impedit prædicationem, detinacionem, steps doctricinam catholicarum fidei, & qui contemnit censuras Ecclesiasticas qui iurantur quia ob errore dilectionis suorum quicunque in fide catholicæ errat, & paratus non est ad suum ipsius reditum correctionem. ita Simanc. ad. dicit. 2. numer. 12. ex sententia Gersonis. & Tixeret. ex parte auctoritatis locis. & alterius in tractatu de errore assertione b. heret. q. 30. numer. 6. sive copiæ d'istius & declarat. & numer. 8. & numer. 7. & numer. 8. & 9.
- 13 Quinta est præsumptio pertinacia, cum quis errat, & admotus non refutet, et non per errorem erat. Nam perinde habetur, ac si scirent ob initio peccaseret, ex quo admotus non recedit ab heretice, & scrigitur Simanc. in predicta Catholicæ infinita. d. tit. 4. numer. 15. ex C. de laicis. & quod autem. 21. q. vñ. vñ. & ex sententia Gerent. tractat de præstatio. confid. 10. & Alphonsi de Cast. libr. 1. de initia heret. parva. cap. 9. & idem infra alterius in tracta. de errore assertione catholicae, & hereticorum. numer. 26. & numer. 4. vbi copiæ declarat. & numer. 30. & numer. 55. 77.

- 14 Extenditur hac præsumptio, ut procedat etiam quando isterrans in fide sibi mitius legitimus admotus. Non sibi adiuto in errore perseverante, causa soliditudinem non querat scire veritatem, adiutor præsumptio pertinaciam hereticus. ita Simanc. ad. dicit. 4. numer. 16. ex sententia Gersonis in tractatu de protest. confid. 3. & Alphonsi de Cast. ad. 1. cap. 10. ad rem scripta Albertini in tractatu de approbat. assertioribus catholicis, & hereticis, quaf. 30. numer. 79. & 81. confort. eadem apologet. 24. quafi. 3. lib. 2. veritas. & ibid. declarat Tixeret. numer. 4.

- 15 Extenditur secundum, ut procedat etiam quando error seu ignorancia est probabilitas tamen ignorantiæ, sicut nonquam à sua opinione discesserunt. Idem est, si protestetur firmiter, sive nonquam recedere velles ab aliqua propositione heretica, & scripserint Geron. in tractatu de protest. confid. 10. & Alphonse de Cast. in 1. de initia heret. parva. cap. 9. Ea est ratio, quia sua remittere declarat animi sui oblationem, & non est paratus corrigi, dum ponit obicem veritati.

- 17 Ceterum, haec definiendum ambigit Simancas in catholicis infid. d. titul. 4. numer. 22. qui videt illi sibi inquirere. Aut haec ignorantia non est verè probabilitas, & tunc illud iuramentum, illa que protestatio declarat cum verè oblationi tam ignorantia est verè probabilitas, & quodammodo inferoperabilis, & tunc non præsumptio pertinacia. Et hoc quidem ex ratione quia qui errat probabili dubitatione, crederet a lege propositio non esse catholicam: eadem probabilitas & ratione sive recte posset, se ab eadem probabilitate non recesserunt. Ita iuramentum sequitur naturam actus. vñ. C. de non numer. 2. possum.

- 19 Accedit secundum, quod illi eisdicunt, si haereticus incorrigibilis, qui non habet animus in le corrigi, sed videtur esse pertinax & obstinatus, ut readeret Alphonse de Cast. lib. 2. de initia heret. parva. 4. At ille, qui probabilitas ignorat, non auctor carere animo in corrigendi, ex quo creditur non errare, ob probabilitem illam ignorantiam quæ excusat. Ergo, &c.

- 20 Præterea tertio, tunc pertinacia in hereti, sit præsumptio crimen, in dubio numerum præsumptio est, tum tunc res dubit in benigniore pars, inter pretari debent, e. effete. ergo. aut. tum crimen, qui criminis non præsumptio, l. merito p. profecto. & duximus supra caputque 2.

- 21 Et demum, quid est alibi causa excusare foliæ malitia & dono. I. q. 1. p. 1. p. 1. lib. 1. cap. 1. & 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21. & alio lib. 1. cap. 1. & 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21. & alio lib. 1. cap. 1. & 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21. & alio lib. 1. cap. 1. & 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21.

- 22 Et demum, quid est alibi causa excusare foliæ malitia & dono. I. q. 1. p. 1. lib. 1. cap. 1. & 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21. & alio lib. 1. cap. 1. & 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21.

dum est, hunc non esse pertinaciam hereticum. Est enim (telle D. Thomas. 2. 2. quæst. 60. artic. 4.) in dubio sumenda inter pretatio in meliori parte.

Sexta est præsumptio t. pertinacia, quando quis in extremis 23. ita agens petet hereticos consolatores. Nam ille præsumptio pertinaciam hereticorum filij, vel heretorum de heretis in 6. & scribit Aller. in tractatu de grecis. effet. cath. & heret. q. 30. numer. 2. in fin.

PRÆSUMPTIO VIII.

Simonia labet non præsumi, & aliquæ conie-
citur, quibus illa detegitur, diluci-
dè explicantur.

S V M M A R I A.

Simonia crimen hereticum non levem sapit, immo hereticum esse con-
stat.

Et idem non præsumetur, numer. 2.

Simonia soleretur omnium, & quibus conieatur, & præsumpta-
vobis debet foliæ.

Simonia præsumetur, quando minus aliud donatum fuerit ei, qui co-
cepit beneficium, vel quod aliud ignorat.

Et quando sumatur coniectura, late donec differat.

Beneficium responsum si ille coniunctus procurator est, qui est sanguineus sibi, cui denique foliæ est regisatio, sumatur, & præsumi-
tur ergo.

Idem quando si responsum beneficiorum, mortuus est in proficie-
tibus beneficiis, qui præsumuntur incrementum patrum inter ipsam, &
responsum, quod ipse donec esset in humana presideret, va-
nus, 6.

Simonia præsumetur, quando renunciavit beneficium transiit foliæ
aliquam promissum rei temporali, deinde paulo post, se quia ei ipsius be-
neficij renunciavit.

Ab illo qui renunciavit foliæ attingit proficere, certulæ, vel ecclesiasticæ
beneficij manuæ legendum, non ceſſat finianciacum.

Simonia labet præsumetur, quando responsum beneficiorum expedit pro-
testatur, si regnare ad communitatem alium, & valde inflat, ut illi
coſteatur.

Non præsumetur autem, quando aliquid sibi p. post collatum benefi-
cium a recipiente datum fuit, numer. 10.

Monachus si tempore suo inter ipsius aliud sibi donatum vel offert ei-
clericis, non dicere coniunctus est finianciacum.

Iudicis si alibi sibi donatum post lat. a. sententiam, non ex hoc ar-
guo p. post, sibi suffit corruptum.

CVM simonia crimen hereticum non levem sapit, immo heret-
icus est, 4. quodlib. 2. q. 5. c. 1. vñ. glo. & Dol. & tractat Redam.
in tractatu de simona, cap. 1. & alio multa ad res ipsius. Redam. in
cap. 1. & 13. cap. 1. Propter hic locum est congruus, ut deca diffe-
rentur. Et hunc crimen haereticus vi graduum non præsumetur,
ita nec habet similitudinem, ita Redam. in tractatu de simona, part. 1. cap.
24. Verum, quia folio simonia fecerit committi, coniecturatur &
præsumptio foliæ derigit & comuniti illa foliæ, sicut responsum ob-
bas in finianciacum, in 2. tract. de finianciacum. Et Bernard. De in-
teriori criminali cap. 1. q. 1. Contra regulam de triennali profecto, q. 18. Cræ-
net. in confid. 12. numer. 8. & Redam. in tractatu de simona, part. 3. cap.
25. & in part. 4. cap. 6. numer. 21. & numer. 31. Excedat Corne-
tus confid. 6. lib. 1. lib. 3. qui respondit, penderet a qualitate per fonte
& negotio, quando dicitur crimen hoc communiſum. Et Corne-
tus securus sum in lib. 2. de arbitri. ind. 4. fin. 40. numer. 21. & alio lib. 1. cap.
31. numer. 16. lib. 3. & Mag. ard. confid. 13. q. 4. numer. 9. coniecturatur autem
multa finianciacum his commemorabimus, alias huc ipsius studio
obscurabilis diligenter illudicuisse lector.

Prima est conjectura, quando minus aliud donatum fuit
etiam quo concordium deinde sibi beneficium, & vel quidam aliud
propterea & tria haec concordunt primò dantis & accionibus qual-
itas, vt dans, vel accipiens conficiat dare, vel accipere tempore
pro spirituali. Secundum, si res data magis pretiis. Tertiù, si datum
fuit in tempore, quo spiritualiter erat concedendum, hoc est, eo
tempore quo beneficium erat conferendum. Ita finianciacum con-
cordingat haec conjectura arguit Albertus in suo Dilectione, in verbis finian-
ciacum, yes, et si finianciacum si aliud donatum. Alio autem est questiones de finian-
ciacum, Redam.

Est enim hic obliterandum, *Nauarram in dicto cap. 2. numer. 10. vers. non a cibis, scriptis, quod vsquequo ex octo illis ab eo enumeratis conjecturis non sufficit ad plenam probationem immobiae confidenciae. Nam durum videtur inquit illi quod probatio & ostensio, & aliquot alia per se sole facilius. Et obid (subiungit Nauarra) iudicis arbitrio reliquiatur, argumenti, ita de iur. de q. libet. Quia quidem opinio nulli non probatur. Siquidem non modo prima illa conjectura, sed & tres aliae sequentes adeo firma sunt, ut Pontificis pre certitudine & veritate, si scripta demonstraverat, eas habuerit. Et ob id nullum in his reliquiatur arbitrium iudicis, *nexta ea, quae scripta in lib. de arbitriis arg. iudicium quest. 2. numer. 2.* sed debet lequelius Pontificis confirmationem, ita pariter & singulariter conjectura, patet illas quatuor, sufficiunt ad probandum hanc confidentiam, & ad condemnationem, ita nulla contraria probatione diluntur: cum tunc praefunctiones à Pontifice, hoc est, à legge via approbatæ, scient scriptis, *ap. lib. 2. quest. 94. numer. 2.* In opere Pontificis manifeste statuit plenam probationem facere. *Bulla* haec fuit: *¶ Plurimum huiusmodi presumptions & conjecturae plenam probationem faciunt in predictis.**

Quod vero constituit idem Pontifex, testibus singularibus in his actibus etiam eis idem, respugnat; inquit Naevius in libro cap. 23. numer. 10. ver. 20. nam. C. bone, t. l. electo. Reci- eximmo dicendum, testes singulares accipi debet probare dant hanc confidentiam, scilicet intelliguntur in prelatura here- tul. ut pisi alias ergo declarat Simanus, in praxi contra hereticis.

Posset hic adiungi illa disputatio, an Bullæ illæ Pontificum habeant etiam locum, in resignationibus pensionum, & non habere locum egregie respondit Nauarra in conf. 3. num. 6. ver. an autem in iste de conflit.

PRAESYMP T. X.

Delinquentes spe & animo immunitatis Ecclesiæ, ac confugiendi ad eam, quando ex ea extrahi possint, & quibus coniecturis ille animus detegatur.

A V M N A R I A

- 7 Nemo presumitur quod Deum timeat, & Ecclesiam Dei latere nollet.
 - 8 Delingere nemo presumitur sub fine immunitatis Ecclesia.
 - 9 Delinquens enim ad Ecclesiam confugit, ad eam recupor, nec inde dimitti potest. Secundum si delinquens se immunitam Ecclesia, quia Ecclesia latet in terra nostra, &c seq.
 - 10 Legis auxilium frumenta requirit, qui in legem committit.
 - 11 Peccans hec abrogatione conseq[ue]nter virtute indulgentiarum non potest ex vi ipsarum absolvit.
 - 12 Seruus inservit esse liber, si post libertatem bona hereditaria sursum quid, ad diplomam tenetur.
 - 13 Deliquens an & quando qui presumunt finem immunitatis Ecclesia, & num. seq.

9. Delinq[ue]ntia in op[er]a - Ecclesia praesumitur delinq[ue]ntia immunitatis Ecclesie. Quod si in op[er]a, non confiteat, quod talis delinq[ue]ntia non delinq[ue]ntia pro dictum est, non in op[er]o.
Quod doct[ri]nae contra[m]p[ar]tia de talium casu sicut communica, & sic r[ati]onem non possit attingere, n[on] m[er]ita.
12. Delinq[ue]ntia extra Ecclesiam, sicut tamen configuratur ad Ecclesiam, non configuratur Ecclesia immunitatis, & ab ea extrahibilis potest.
13. Intelleximus e[st] de homicidio, & munus, seq.
14. Occidens aliquem ex prop[ri]etate, & per misericordiam non gaudet Ecclesia immunitatis, sed extrahibilis potest.
15. Delinq[ue]ntia apud Ecclesiam, ut in concretorio, vel alio loco ad imponendum virio praesumitur ob loci viciniam delinq[ue]ntia, ut si autem in Ecclesia se configere.
Idem quando quod ex prop[ri]etate, & animo deliberato aliquem occidit, & statim ad ecclesiam se configere, m[er]ita.
17. Alterius hominis declarat voluntatem praecedentem.

Venadmodum est iuris presumptio, tamen hominem esse fal-
tis fixo memore, & ob id temere Deum, eumque non o-
fendere: ita pariter presumptio est, quod Dei Ecclesiam lade-
nolit. Et hinc fit, quo dico praevenimus t delinqeuntia sub pena
immunitatis Ecclesie. Et propter ea cum i delinquens ad Ecclesi-
am confiteatur, ab ea recipitur nec illa inde potest, & inter alia
et clericis de immunitate, Eccles. vbi Hystor. Card. & abb. & script. Alcibi. in
tract. de presumpt. reg. & presump. 23. Hoc immunitatis genus antici-
quissimum est multorum et coritibus, cum probatum Alcibi.
lib. 7. & pverius Didac. Contra lib. 2. & 2. et 3. et 4. et 5.

Caterunt sp̄e immunitatis eccl̄eꝝ de laqueꝝ, seduci ab Eccl̄eꝝ p̄f. Non enim illa tunc laeti dicitur. Quodquo dñm ius tuum aequum p̄f, et tu punitur in eoꝝ quod de laqueꝝ, ut ad sp̄c̄e Inno. III. Ponit. Max. ac. vltim. de immunit. eccl̄e. Et iusta legi auxilium requiri, qui in eam committit, ut tebat, et tuebat, et can. 5 Pet. Lancisi, in fin. de manu. & c. qna fructu. de tvar. Comitatu. ntem in Ecclesiast. qui p̄f immunitatis illius delinqut. cum Dei dominum latronum faciliacem esse velit. Efficient quo, ut lexilla quae fuit ad bonum finem condita pro eccl̄e reuerentia in tribu. delinquendis ansam, atque ipsi operari malum. c. m̄. 22. q. 4. Et in specie hunc delinqut. sub sp̄e immunitatis Eccl̄e non gaudere ipsa immunitate scribit lo. Vilchius intrad. de immunit. Eccl̄e. 27.

Hui pertinet illud simile, quo t dicitur, quod peccant s p e
consequente absolucionis virtute indulgentiarium, & Apofollia-
carum literarum non paret ex ipso inflatur absolucioni, ita scripti to-
tum, Lupus in se per veritatis h. de donis, inter virtutem & xxi. Confessio
textum, l.s. i. t. ibi, quibus haec multorum foliorum est, & quibus immu-
nit literas, & quibus alio in si quoniam est, liber esse in omnibus fuit, v. 7
terius in eis est liber cum se libertatis bona hereditaria fuisse, ad du-
plum tenetur. Haec que per fuit & quando, l.s. de confess. dgl. &c. & c. et
de cleric. excommunicatis. Et de rem bus postea pariter quod ege-
scriptum resurgit Lat. animi Formular. b. d. 24. Inscript. cap. 13. b.
viii. [Nec tamen, quia peccata largitione tolluntur, dari libili-
cament peccandi partes; ab eo lenitudo enim, si Deo largiare, quia pec-
catorum Nam si fiducia largiendi necesse non obligatur.

Dubitari autem hic † contingit, quando quis præluminatur de- 8
i quisſe ſpe immunitatis Eccleſiaſ. Hac in re duo caſus folent con-
ſiderari.

Primum est *catus*, quando quis deliquerit in ipsam Ecclesiam: 9
Nam tunc presumitur de quicunque si eum immunitur Ecclesia: 10
obat dictum caput, *vltim*, de immunitate. Ecclesiis scilicet affirmant,
eis pro*ad* presump*tionem* habent, & de more. *Ita* in dicto capitulo, *vltim*,
non auctor *Ambr*. *Audir*. *Bonifacius*, &^{et} *Anch*. numer. 3, *in* *dictio* *la-*
bo *de* *Vulgata* *in* *tradit*, de immunitate in Ecclesia, *29*, & *Remigius* *Genni*,
tradit *de* *immunitate* *et* *exclusione* *tertia* *ad* *Admonit*.

^{cap. vii. quem fecerit sunt Remigius Geniuus in d. tercia fidelitatem num. 3. & 4. infra eum in decisione Capella Tela, quæst. 422. & Didactis libro 2. varior. refutat. cap. vii. numer. 35. res. vñf. regimur secundu[m] deducatur. 7 Confitatur autem presumptio efficacitatem tunc delinqüentem in ecclesia non delinqüit sive immunitate ecclesiæ, quando delictum fuit commissum non ex propoſito, sed caf. ob ritu non copitatum ex quo ante reat amicitia, vel falsum nulla in mœchia. Ita declarant Bellam. & relati Dole. Nam tunc lex præsumit, quod non anno[m]o sive immunitatis Ecclesiæ deliquerit.}

22 Secundus est casus, quando q[uo]d quis delinq[ue]ntia extra ecclesiæ, sed sive configundendi ad ecclesiæ tam, atque tunc sive immunitatis illius. Hoc fane etiam in causa non consequitur sive ecclesiæ immunitatem, sed ab ea extrahit portet. Ita affirmatur Ambros. Brixius & Albu[m] in d.c.a. vñf. in immunitate Ecclesiæ. Iust. Fab. in 9. i.e. in Iustit. de gen. q[uo]d facit sui, vel alienior. Præc. Papen. in forma libelli inquisitione, in gloria prima, no. 31. qui dicitur ad obseruandum in rite de laicis. Et Gode. Papæ. 21. i.e. iusta et obseruanda in laicis. Ideo probant alii multos, quos fecerunt vel Alciatus in tract. presump[ti]on. et cgl. tertia. presump[ti]on. 33. Et h[ic] apud Henricum Bone, in apta. Ecclesiæ de immunitate ecclesiæ, loc. in vñf. in tract. de immunitate ecclesiæ, num. 27. & Didactis libro 22. varior. refutat. cap. vñf. num. 16. res. 26. Et hunc quidem casum probant illi a ipsa ratione superiori eculo committentes et dicto capitulo ultimo, de immunitate Ecclesiæ. Et quamvis Alciatus in tract. de presump[ti]on. 33. consideret quo[rum] que in hanc sententiam text. 6. neque in auctoribus, mandat. Principum. Attamen nil ad rem hanc facit. Non etiam huc pertinet cap. 1. de homicidio. summa p[ro]positio ex Exodi cap. 21. quod oculi eius & ab Alciato adducatur. Nam t[ot]u[m] ibi scriptum est, quod oculi eius ex propoſito & per infidias non gaudet ea coelis sive immunitate, sed extrahit inde potest. Non tamen sequitur, quod occidens ex propoſito ita ut deliberatè occidere sive configundi ad Ecclesiæ. Etenim enim facile potest, quod homicida crederat, se nō posse occidere, & tamen paulo post obviabit habebit cuius statim & ob id ad Ecclesiæ configredi. Rebus itaque probatur hic casus ex rationibus supra commemoratis.

13 Ceterum t[ot]u[m] versatur hic dubitatio, quando & quomodo cognoscit[ur] posse, hunc delinq[ue]ntem committi sive crimen sive animo configundi ad Ecclesiæ. Et dicendum hic est, quod cum ceteris in rebus animis non nisi conciencia cognosci posset, si dicimus infra præsumpt. 38. & libro subsequenti, præsumpt. Ita etiam hoc in causa conciencia descegit. Est autem conjectura h[ic]a primaria, quando l[et]ale delinq[ue]ntia apud Ecclesiæ, vt in carcerem, vel alio loco ibi a modum vicino. Nam tunc præsumit ut loci vicinitatem delinq[ue]ntie, vt statim in Ecclesiæ letale. Ita Alciatus in dict. de presump[ti]on. 33. numer. 3. res. 26. & libro sequenti.

14 Et etiam secunda t[ot]u[m] coniectura & præsumptio, quando quis ex propoſito & animo pensato deliberato[rum] qualicunque occidere, & statim ad ecclesiæ configit. Nam & tunc præsumit ut occidere sive animo configundi se recipienda in Ecclesiæ. Ita Alciatus vñf. supra ex aliorum sententiæ. Qui quidem ad alii sunt arguta. Iuff. de recepta. Et quia actu sive sequens declarat voluntatem præcedentem. §. p[ro]positio. non in iust. de rerum diuis. & in i. j. quic. de adul. Hac quæ de Ecclesiæ immunitate explicamus locum habent etiam in carcerem, cui eadem immunitas à iure tributa est. Quod re differemus in subsequenti libro præsumpt. 72. in fine. vñf. etiam explicabimus, quando locus aliquis præsumatur Ecclesiæ carcerem.

PRÆSVM. XI.

Filiū occidisse vel offendisse parentes iure non præsumit, & inibi aliqua de reuerentia filiorum erga parentes annotata.

S V M M A R I A.

¹ Parentes posse Deum Opt. Max. quanti facere debeant.

² Parentes non contempnunt sive genit[us] peccati sit, & quanto graue scelerum res.

³ Filiū non præsumitur patrem occidisse.

⁴ Solon interrogat, ut legem contra patricidas non faciat, & respondit, si credere non possemus, filium tam impunem esse posse, vt parentem occideret.

⁵ Filiū non præsumitur, qui patrem verberum affectat.

6 Filium occidisse patrem non fit iure præsumptioni, sed requiriuntur vegeta[m] imbecillia. Delinquens nefario sceleri impossibile est, quod statim sine causa quiesceret posse, in modo quod nec patrare quidem posset sine morte. 7 Filium non præsumitur erga patrem in gratia.

Nec eti[am] cui[us] plus possit Deum Opt. Max. debeat, quam proprii parentibus, a quib[us] progeniti & educati sumus. Hinc inter leges à Deo ipso creatore nostris datais in monte post præcepta dereligionis erga Deum ipsum obseruanda, scriptum est libellum quartum, honoris parentes. Quare Avitius lib. 9. Ethic. cap. 2. dicti parentibus. vt D[omi]n[u]s suis honori tribuuntur. Et enim liberis parentis (autore Cicero in oratione pro Planio) tamquam Deus quidam terrestris. Et Theophrastus, referente Iam. Sto[re]s de appetita. sermones quatuor scripsit in his verbis. Oportet igitur virtutem, qui admirabilem dignus haberi vult, sacrificandi fluidissimam esse, non quod sumptuose, sed quod cerebro hunc honorem numini tribuat. Illud enim distinxit, hoc pictatis signum est. Deinde parentes honeste alere, finisque vitam ad corrum voluntatem inflitare. Qui enim talis non est, sed natura & ciuitatis leges negligit, utrumque iustitiae modum transgreditur est. 8 Et idem Sto[re]s sermons 79. liberos honorem debet patrare parentes, &c. commemorat Arifoneum Pythagoricum ita dicentem. [Post Deos & demones plurimi facere oportet parentes atque leges, non formatae, sed fidei littere scripti accommodantem in pars confutindibus & legibus perfeuerando: sicut paulo deteriora & alijs fuerint.] Et istud lib. 4. addebat idem Arifoneus haec verba. [Demum viuentium cultus parentum, quibus his est prima & maxima debet omnium antiquissima debitorum perfolere. Patre eti[am] quicquid debet, omnia quicquid possidet, eorum esse qui generunt & educunt, ita vt illis h[ic] omnia pro viribus ministrare debent.] Et idem Iohannes Sto[re]s tractata in loco recente hanc proprie diuinam sententiam ex Perceptione Pythagorico. [Malo quidam parentibus, nec dicto, nec facto, exhibere oportet, sed obdire cuiuscumque quod conditionis fuerit. Item in quaevacu corporis, animali, seruum è extrarum fortuna, in p[ro]p[ri]etate, bello, finitate, morbo, diuinitate, pauperate, gloria, infamia, fuisse priuatis, sive in magistratu constitutis parentibus a deo ipsi oportet, nec vñquam defunderi: obediendisque tantum non etiam fanis. Hac enim sapienter & recte fieri a p[ro]p[ri]is hominibus existimat. t[ot]u[m] contemptus autem parentum, peccati genus eiudicatur, e[st] quod in viu[is] simul acque defunctis, diuinitus damnatur, ab hominibus odio habetur, & fib[er] terra in loco impiorum vñam cum reliquis improbis perpetuū p[ro]p[ri]etatis iustitia & infernalibus D[omi]nis, qui rebus insipientibus destinati sunt. Honefissima enim est, in diuina parentum facies. Ita p[ro]p[ri]etatis, cultu[m]que eorum tanti fieri debet, quanti nos solisti, neque omnium fiducia, rum, que gratissimas cali chores confidunt, aut si quia illa res illis maior a quoquā afflatur. Deos equidem arbitror, si contemni parentes viderint, hand quamvis illis effloraturos. Quamobrem & viuos & mortuos colere par est, nec vñquam eis contradicere. Verum si quid ignorante, morbi ac deceptiōne vito, consolari atque docere oportet, offide nequaquam. Multis enim inter homines peccata admitti nequit, quām erga parentes impedita.] Hac ille. H[ic] pertinet, que scripsi supra libro 3. præsumpt. 28. numer. 19. quo loci plura de his, quibus filius erga patrem tenetur. & multo plura commemorauit Rhodiginus in lib. ii. lett. antiq. c. 15. & c. 21. Cum itaque (vt ad rem nostram propius accedam) i graviſſimum t[ot]u[m] l[et]ale parentis, præsumendum non est, quod filius parentem occidet. Non enim hoc animo legislatorum cadere vñquam potuit, vt credenter, filium occidisse patrem. Solon i sapientissimum legislator interrogatus, cur legem contra patricidas non facinet, respondit: si credere atque excogitare nonquam potuisse, filium tam iniquum esse posse, vt patrem occidet. Hanc præsumptionem in fratre adiunxit locus epigrafius Ciceronis in oratione pro Sexto Roscio Amerino, cuius verba auctiſcripti. [Qui homo? adolescentulus corruptus & ab hominibus nequam inductus? annos natu[us] magis quadrageinta. Veus videlicet facinus, homo audax & sapientis in cæde versatus? &c.] Et deinde post ita subfligunt. [Quare res ligunt tantum iustum siuorem Sexto Roscio obicit? Patri, inquit, non placebat: Patri non placebat: quam ob causam? Ne cesset]

celle est enim eam quoque iustam & imaginam. & perficiam suiss.
Nam ut illi incredibili, mortem ablatam se parricidio
finit plorans & maximis castigis hoc veritatem non est, odio
fuisse parenti titum sine causis multi & magnis & necessariis,
&c. [et post multa ita quoque adiungit.] Hac magistrudo male
cito, & tali pene manifestum parvitudinem proterat, credibilis
dicitur ita turpis ad conscientia, nisi omnibus flagitiis virtutis
naturae sunt lumperos effusum cum probro atque dedecore, ut si prout
aut deinde nra tanta temeritas, & non prosul abhorreat ab hab
bitu.] Hec Ciceru, qui manilleti ligimatis, nullu pacto re
mendum est, quod filius patrem occiderit, vel latrere. Ius faci
t & opere regere si epurant. Alter aut, enas, qui, C. de episcopis, & cleri
& felinis iure, affectu, m. 2. de presumpt. titum non praetulit illum,
sicut enim verba haec sunt.

Exinde tunc predicta presumptio, ut locum etiam habeat, quando aliqua presumptio, vel iudicium effectum, solum occidit per tremitum: Nam adhuc non statuerit illi, nisi per fidem virgines. Quia quidem probari fatus videtur egregia auctoritate Ciceronis in predicta sententia Sexto Sofio Attenuo, et meminit Valer. Max. lib. 8, et scribitur tunc: *T. Calpurnius Terciaterius cum censuatu cubitum in idem conculcante cum duobus adiles, scribens filii suis, intermissione suisse mons ingulatum.* Cum neque ferunt quisquam reperiatur neque liber, ac quem ea suspicio pertinet: sed exatis autem duobus hi prope cubitum, ne sensile quidem se dicentes, nominis filiorum de parvicio de lastra sunt. Naufragium vero ex imite videtur, ut iudicium, quemquam fei in idem conculcante committere, ex potissimum tempore, cum ibidem client duo filii, qui & seire & defensore facili possint. Tamen cum planum iudicibus esse factum, aperto ultimo donavit, omnes respectos effectuculo ab aliis ad silentem, et supplicione omni, quia sola iudicatio agitur, habebat etiam. Nulli tunc enim viuum queruntur eis, qui cum omnibus alius, ut humana iura celebri neplorari politierit, nonnumquam capere porro: propter quod qui tamquam facinus comulgantur, non modo linea cura quiete, sed ne spirare quidem in mea metu possent.

8. Extenditur † secundo, ut filius non presumatur erga patrem ingressus. I. omnimodo. C. de iusfr. refam. & in § aliud quosque & apostol. C. n. 5. & iusfr. in Ambit. vi eius de appell. cogn. & illis in loc. II. Doctor. C. Lat. modis differat. Mag. aduersus in conclusio. s. 97.

PRÆSVMPT. XII.

Patriam suam quemlibet diligere presumi, eosque
impios credi, qui sine iustis causis e-
uitarunt, egregia explana-
tio.

SUMMARY.

- 1 Patriam propter ipsius Deum & parentes diligere debemus. & id non
genitum habet: quare praefuturis quidque suam ipsam patriam
diligere.
 - 2 Patria autem communis omnium nostrorum patens pro qua nos to-
tis spissatis, & pro eam, ac que in ea omnia nostra pone-
ta, quas confiteri debemus. Et qui non diligit eam, impri-
fumatur eam.
 - 3 Cines quare statuta cogantur in civitate habitate,
tarelo publica admodum lata sunt ante omnes diligendi cines, qui
ea in vobis habent, & praefectus etiam nunc mala magis idoneo
intelligit, ut in sibi.
 - 4 Cuius filio probato, praefuturis magis diligere civitatem, quam si qui
eare possit, & praefectus Decurionis non habent filios, &
quare.
 - 5 Republica inter se plures dominari naescit, & civitatibus hominum copia
replacit magis quam dominari.
 - 6 Affectione ipsis non in sapientia fungitur nec in iustitionem ex-
ercevit.
 - 7 Propter omnes deinceps vel res ut in habitanti omnium civitatis em, non discutir

Cum post Deum & parentes patriam nostram nos diligere oportere, vel insipsum gentium iubent, I. veletiff. de iusta. & c. mire. Et propter ea presumuntur quilibet sicut ipsam patrionem diligere et fortiorum religionis Alciatius in tract. de praefatis regul. 2. presum.

Nam per invenit vi dicuntur Dñus Augustinus lib. 18. de civitate dei ad virtutem officiorum & vires patria, & propero partatio libe-
prosperitate. Et finit patria communis omnium nostrorum (et a
Cicerone de aere atque aere) patrum. Et pro ca mori, quicquid nos toro-
deum in qua nostra omnia ponere, ac quas consicer se de beatis,
item Cato lib. 2. de legibus script. Quia itaq; patriam non diligunt, sed odit, vires, exira & confilio non adiuvant, amplexus praefumuntur.
C. & C. auct. 1. cap. 1. lib. 1. quo loci Lata & Penna multa ad-
versarii patrum defensores scripsit. Et inde Lucas in l. 2. cap. 3. respi-
ca praf. C. de apob. p. 100. manefice dixit, impum prae-
m illom qui patrum virat & confilio non adiuvat. Hac ratione
actum est, ut mulier in his locis euta fluita & leges munici-
palibus, quibus compelluntur ciues, vt in civitate fluita & leges munici-
palibus, ne conferant, ne conueni contum. & opera ciues carcer, que fa-
cita statuta non folum & quia tui, sed & iuri ciuii communis consonantia
est pof alios scripsit Iosaphat. Papiffilii a S. Severino in l. 2. eumne populis
magis et inf. & more. Et fauore publico edita censura fluita est, ut in tribus
publicis administrandis ante omnes diligendis ciues, quin ea
vibentur summa. In locis de Penna & Lapponia, cap. 1. 2. respi- / & mo abe-
c. de eum agro de foro lib. 20. & cum eo Alchatus in tract. de praf. script.
res. 5. praf. 1. lib. 1. n. 1. qui idem effecit, quando nouis ciuis
vel incola effet magis idoneus originarior. Nam adhuc originarius
anteferendis est; cum praeferio sit, quod miseri diligenzia &
fide adiuventur. Quod velut non habet ratio nisi in eo qui fili-
os habent enim praefumunt magis diligere ciuitatem, vt scripsit
Loca de Penna ant. 3. 2. 3. respi. 1. 2. 3. praf. script. C. de apob. p. 100. lib. 20.
Et ob id preferitur et debet Decisionibus non habentibus titulos. L. in
albo. C. de decimo lib. 1. quo loci scripti Iacob. Rebus ff. si et ratio-
nem facili, quia habent filios praedictum remanserunt in ciuitate
& patria, nay. Iud. sub funda. C. de decim. l. 3. & idem scriptum re loquitur
Alchatus ad praf. respi. 1. 2. 3. n. 1. qui aliis adiutat qd rationem,
qui T. Reipublica et plures homines citantur, & ff. 1. 2. 3. 4. 5. & c.
ciuitatis hominem in copia repleri magis quam citaruntur, l. v. 7.
pen. ff. de bona donis & c. in fin. lib. 2. de vid. tollen.

— Ceterum quod est in his originario eius esse anteriores g
est existerint in eo in rebus ipsius civitatis et admodum dilatandis, intel-
ligitur in his quae per se sunt etiam curiositas: Non autem in his
qua per se pertinent ad huiusmodi rationes. Nam tunc praecipue sunt exte-
ria, ita Alcibiades in regno philippi 37. versus alii non. Ita est ratio
(inquit Alcibiades) quod nescio, ne faciliter quid gratis eam. Et
quid eam non accipit in patria, ut per illam, et quod impensis, *et ix 9*
*quid eam non accipit, & conterit latitudinem eius de officio aliquo, qui pro char-
tatur neminem possit in sua partibus florere officio fungi. Ita nec in
restituimus enim exercitum, ut prohaec, *i. vii. 2. de cruce scilicet i. & 2.*
Codice deservi efficiat. lib. 12. illud patet ex hoc hic annotandum, quod i 0
*diximus tempore existimari hunc quod patrum deficit, & nos magis
quam cunctis inobedient, & velut ad habitandum fecundatur, non habet locum quando hucus de causis patrum reequit: Nam
tunc non modo non dominicus est ei, sed latitudine postustificati
tegregis scriptorum reliquias Plutarctus in libro de exilio, dum multos
ros commenstrat, quia virtutes ergo partium defuerunt, & alio
conveniuntur. Quocirca etiam et hec sapientissimis & prudenti-
ssimis viris pacemque in sua ipsorum patria funeratos inuenies.
Et nam quoque et idem filii blaugit? optimis quisque & probatissi-
mum peregre via, non pullos, sed fronte aliisque transfiguris, nec
figitos, sed ingens mox et noxiles, occupationes, negotios, que pat-
ris traxerit solet. Olimque antiquissili, ut videtur, et luxuriantio-
nesque pulchritudine exstant, maximeque probantur, adiuuante
extilio ad Mithras perire obsoletos, et sunt. Thucydides enim bellum
ad Atheniensib[us] Peloponnesi p[ro]p[ter]a gelidum Tirrana iuxta Sybium
Scapren nomine, conscripsit: in Egi Scilicet Xenophonti in Episo
Philipi, Timaeus, Tarentonis Athenis Magaren Arthenien An-
droion in Peleponneso poeta Bacchylides. Qui oes & alij phres
patris ex eis non initium dependentes sepsos absconserunt, sed
antim f[ac]ili excellentia acuminata via existimare fortuna quadam
dam visticum accepere. Qo factum est, et mortali videntur & cele-
brantibus vbiique, cum contra nullum eorum nomen superaret,
quoniam factionibus electi sunt.] Hac Plutarctus. Cuius grecia
praelatior fementia me alegando excusat, ut relata virginis
septem abhinc annis patris auctio modellis, in florentibus Italia
Gymnasi docendo & scribendo quieto pacatoque
animo descreverem.**

...endo & scribendo quieto pacato que
animo degrem;

PRÆSVMPT. XIII.

Occidisse, ac lèsisse se ipsum non praesumti, & inibi quantum peccant qui scipios occidunt.

S V M M A R I A .

- 1 Patrie causam causa nostra anteferendam Horatii Coelitis testimonia deprehenduntur.
- 2 Occidens scipium, Deum Optimum Maxi. naturam, & Remp. Iudicium seq.
- 3 Deum Opt. Max. vita, & mortuus noster nostra potestatem habet.
- 4 Natura virtutum omnium initia dedit, atque rebus omnibus eam vim infert, ut appetant suu conformatiōnem, & corruptionis refellant.
- 5 Homo non dicitur sibi natus, sed patria, & Reipub. membrorum appellatur.
- 6 Occidere scipium eonfit grātissimum scelus, non praesumti vngnām quis scipium occidit.
- 7 Subiectus reperitus in parte non praesumti scipium principasse.

Vo nō t de ipsi, qui patram hæserunt prius differuerint, quam de his, qui scipios, illud vnu Horatii Coelitis exemplum efficiunt, qui dum patre salutem propriante posuerit, manifeste significat, patre causam nostram preferendam esse. Quem admodum ergo & grauitate peccati qui patram &cū, ita summoper errat qui scipium occidit. Nam qui scipium occidit, Deum ipsum Opt. Maxi. naturam, ac denum Rempub. editaque grauitate offendit. Deum ipsum legat, cum si solus vita hominis dominus sit. Tres inquit Sapiens c. 6. Domine, qui vita, & mortis habes potestam. Lædit & naturam iste, qui se ipsum occidit. Cū (vt ait Cicero in oratione pro Milone) dederit natura ipsa virtutem omnium initia, eadem que rebus omnibus eam vim infert, ut appetant suu conformatiōnem & resiliant corruptionem. Id quod & Aristoteles lib. 2. de generatione comprehendit. Lædit quoque Rempub. qui scipium occidit. Quandoquidem t non sibi homo natus dicitur, sed patria: vt præclarū dicitur Cicero libro 1. officiorum. Et Reipub. membrum appellatur. Pluribus aliis rationibus, & argumentis, nemini licet sibi manum inferre, probamus dicitur & eruditus Dominicus Esto lib. 3. de iustitia, & iure. quaff. 1. art. 3. Iustissime Petrus Plata in epistola delicti, cap. 23. n. 2. cum modico fulgeantibus, & Simancas in Catholicis inq. titul. 18. numer. 21. & alio scriptoribus 2. de arbitriis, & iudicis. Cesa 28. Cum itaque t grauidissimum sit scelus, & crimen, capiunt occidere, praesumptio et quod quis scipium non occidit. Ita scripturn Azo immunda. Cede ut qui p̄ mortem conciperit. Decius in l. 2. num. 4. C. qui testam facere possit. & in conf. 453. n. 2. quo loci respondit, eum, qui repertus ibi inveniatur in putoceps praesumti scipium precipitatis. Et quia in his respondentrum etiam Cartusianorum in conf. 2. Partim in conf. 17. lib. 4. & Simanc. in conf. 51. n. 2. lib. 1. qui quidem Soc. dicit ipsam ut scipionem affirmat, & idealiter tradidit Petrus Plata lib. 1. epistola delicti. c. 23. num. 9. & num. 15.

PRÆSVMPT. XIV.

Patrem praesumi correctionis causa verberasse filium, & inibi multa de amore patris erga filium.

S V M M A R I A .

- 1 Pater non minus diligit filium quām scipium, unde per assumptionem est, quod quemadmodum quis scipium offendere nolit, ut etiam nolis filium laderet, & si quid in filium conmitit, id correctionis gratia admittit, & scipio summittat.
 - 2 Pater pro filiis regare et iudicere, ut carcere faciat filium suum, & cum certa aje designat a pena officiat.
 - 3 Declara hoc non procedere, quando pater non esset persona honesta & discreta.
 - 4 Pater si regat filium in aliquo loco, vel carcere includet, non potest accusare de carcere primitus, quia animo corrigit scipium id scipio se corrigatur.
- Præsumti enim ab iustitatem paternam cum potius et etiam sub custodia quam in carcere. n. 5.

- 5 Pater verberans filium clericum non incidit in excommunicationem, quia praesumti id fecisse animo corrigit scipium.
- 6 Si excedit modum in castigando ipsum filium, panitur scelus de excessu, non autem de omnibus per cuiuslibet n. 7.
- 7 Pater offerens filium suum vocem eius indicat, non praesumti offerre, ut ipsum scipium supplicio efficiat: in modo filium sic obstat maioris papa eti panendum, idem de patre & filio Hebreis.

Cum non minor t sit dilectio & charitas patris erga filium quam erga scipium, factum est, vt quemadmodum praesumptio est, quod quis scipium offendere nolit, ita etiam nolit lacerare filium, sed si quid in filium committit, id correctionis emendationisque gratia admittit, & scipio summittat. 1. C. de emend. proprie. & confort. l. sed & 6. vlt. ff. ad l. Aquil. & in specie annos aut Alciatus in tract. de p̄f. scip. 1. ex p̄f. 3. & idem affirmatur Ang. Arc. in tract. maledictionis, in verbis ad monit. n. 2. & Afcanius Clemens in tract. de p̄f. patr. p̄f. & off. f. l. 1. n. 4. & de correctione atq. castigatione patr. in filium scripsi aliquando lib. 2. de arbitrijs scip. 1. in tract. 36. n. 4.

Hinc (at idem Alciatus) testam fit, quod pater iustit potest requirenti dicem, ut carcere faciat filium suum, & cum certa aje designata peccata scipio faciat ex filio suu. Cade patris potestate, quo loci annotariis Bald. & reliqui. Idem scripturn Burinus & alijs penitentia in cap. xxi. contingat de foro compet. Alex. l. 2. in prim. n. 24. ff. de vulgar. & popl. subff. Lanfrancus Balbus deicis. 29. & Afcanius Clemens. d. 6. eff. primo. n. 19. qui t declarant, non procedere, 3 quando pater non esset persona honesta, & discreta. Nam tunc non debet iudex ad iustum patris detinere filium.

Huc quoque pertinet, quod si pater relegat filium aliquo in loco, vel carcere includat, acculari non potest de carcere priuatis cum id fecisse praesumti, animo corrigit ipsum filium. Ita Bart. in exposito grande, m. 5. ff. de hered. mis. B. in l. 1. p. 1. C. de ob. sequens lib. p̄f. Bart. in d. c. 1. contingat de foro compet. F. in c. licet hib. m. 1. de Simo, & sic in d. p̄f. 3. Nam t patr. ob iusta temp. 5 terum, praesumptio restinere filium, sub cultu portio quām in carcere. l. 3. ff. simum quis ff. de liber. ham. exhib. Nisi sit in Vlpanis euidentis dolus malus adit, & tradit Alciatus in d. str. alia. de p̄f. 3. quo loci explicat d. l. 3. ff. si etiam viri libi legendum sit, genitum pictarem, non autem geminatum: & idem Alciatus patr. erg. n. 16. Et hanc etiam praesumptionem iuri scripti loquitur. And. ad Spec. in tit. de p̄f. scip. 3. species. n. 3. in gl. in predicta.

Ad rem hanc pertinent, quod si pater verberibus afficit filium clericum, non incidit in excommunicationem: cum praesuma-

rit id fecisse, ut cum corrigere: non autem vt religionem laceret. Ita Fletrians in l. sed & ff. si magistr. ff. ad legem dyplom. Nov. last. Arles ann. in Additio ad dictatum de p̄f. 3. ff. p̄f. 3. & C. Clemens in tract. de patr. potestate, c. 6. eff. primo. n. 16. & Afcanius Clemens in d. str. alia. de patr. potestate, c. 6. eff. primo. n. 16.

Huc etiam facit, quod t si pater excedit modum in castigando filium, punitur folium de excusso. Quo autem utrumque punitio corripitionibus. Ita Baldus in d. l. sed & ff. ff. magistr. ff. ad l. Aquil. Marfilis in tract. crim. ff. quoniam. n. 9. go. vers. item circa. Arelat. vbi supra & Afc. Clem. p̄f. in loco. & aliqua scripsi lib. 2. de arbit. indic. Cesa. 36. n. 12.

Confert quod dicimus, t quod si pater offerat filium suum non centrum iudicium, non praesumti offerre, vt enim summo supplicio afficiat. I. m. 1. ff. vlt. ff. de re milita. Quo sane responso adiuncti scripturn ex noscitur multi, quod si filius committit delictum, quo puniendus est, nec memoriatur naturalis, & preferentur a patre iudicis, mitiori pena erit et puniendus. Ita Salvi. & Caius in i. proper. m. 1. C. qui accu. a. n. 1. m. 1. & alio plures censio lib. 2. de arbit. indic. c. 4. cap. 3. & 7. Et predicti et accessunt Alfonphus de Castro. lib. 2. de u. arbit. quod. cap. vlt. & Simancas in commentarij Catolico ar. 29. n. 15. cum dixerunt, filium haereticum a patre iniquitatem oblatum efficitur punitum. Et hacten traditio procedit etiam in patre, & filio Hebreis. Nam pater Hebreis filio criminis sum obtulit iudicis, mitior adiucet ille filius punitus est. Ita extendit Gigas in tract. de crimen lepro. m. 1. part. vlt. quaff. 6. m. 1. ff. et autem summo anno tantum quod scriptum reliquit Aelianus in lib. 1. de varia histori. c. 34. de patre filium sum capit. sum postulante.

Non hic Aelianus verba commemoro, cum apud eum facile legi possint.

PRÆ-

LIBER QVINTVS.

PRÆSVMPPT. XV.

Maritum verberantem vxorem præsumi id face-
re corrigendi animo, & quando præsum-
matur virum vxorem occidisse,
declaratur.

S V M M A R I A .

1 Maritum si verberat vxorem, corrigiendi animo id fecisse præsumi-
tur.

Moderat enim castigatio est sub permisso contra vxorem, n.s.

2 Vxor dicitur fœta mariti humana ex anima domus.

3 Maritus non præsumitur occidisse vxorem, nec tam graue scelus com-
misisse creditur, sed ex quo extant virgines coniectura a nomine,
scimus.

4 Vxor, quæ reperit est mortua in lecto apud maritum, præsumitur occi-
sa ab ipso marito.

Idem quando in corpore ipsius vxoris apparent signa suffocationis,
nisi apparent dicta signa non manu hominis sed aliunde pronensi-
sua, n.s.

Idem quando maritus curavit vxorem ita mortuum felicitatem tem-
pore noctis, & non adhibuit ceremonias adhucdum in sepeliendo
eadem uerbi Christi uerbi, n.s.

Ex idem quando maritus ipsius non luget, nec obseruat consuetu-
dinem patriæ circa uulnus, n.s.

Idem quando ipsius adhuc habuisse ipsam vxorem, &
quod confitunt ipsi signa efficiunt etiam sanguis verberum, n.s.

Secundum modicæ verberæ sit, idem.

5 Non est superiore & longe dissimilis hæc præsumptio, qui
dicimus, non præsumi maritum percutientem vxorem id
fecisse, ut eam per iniuriam verberibus afficeret, sed vt castigaret
arque corrigeret, ita alacritate intrat, de præsumpt. reg. & præsumpt. 3. in

5. fine pof. Cindamus Pap. in trall. de præsumpt. 27. Nam t. moderata
castigatione permisla est marito contra vxorem, ut multorum mul-
titudine probum lib. & de arbitrio iuris iudicium. &c. cap. 36. num. 3. Hinc

6 dicimus, quod cum vxo fœta fit mariti humana ex divisione do-
mus, t. si aduersa eis, & de cœracione expila heredit, non t. præsumptio marit-
tus occidisse, ne tam graue scelus dimisissile credatur. Hec te-
men pro captio, cetera quod extare contraria coniectura, &

præsumptiones, ut responderent talia in cap. 27. 24. proponunt, quod
vix Petridub. 2. Sigulari. cap. 3. Titulus calce percuti. Boerius quæf.
261. Maf. 3. cont. 3. & Petrus Folierius in præceptis criminalibus, in secunda parti
calcasca parte, vero, dentu capitula, quod sufficiunt vxor em. n.s.
9. & multo a nige subsequentibus.

Prima est coniectura, quando t. vxor reperit est mortua in
lecto apud maritum: Num tunc præsumtum occisa ab ipso mar-
tuum verisimili non est, quod ab aliis fuerit occisa mortuus igno-
rante. Hanc coniecturam probat L. S. & vir ait vxor. & l. si quis in gravi
ſ. in mortuus, q. ad S. C. Sylwan, vbi Roma. & Io. Igneus, & alii, multis
comprobatur Folierius prædicta in loco n. 9. qui tamen num. 18. 23.
ait, hanc coniecturam non sufficiere ad condemnationem, in d. nec
ad torturam.

6 Secunda est t. coniectura, quando apparent in corpore ipsius
vxoris signa suffocationis non manu hominis, sed aliunde prouen-
tisse: puta ex nimis pinguedine, ex immodico ciborum alii simili
cauſa. Ita intelligo, quod scriptus Petrus Folierius loco prædicto n. 9.
16. in istis quas subiugit num. 18. 19. & 20. & apertis n. 19.

7 Tertia est t. coniectura, quando maritus curavit vxorem ita
vita summa facilius tempore mortis, & non adhibuit ceremonias
que foleri adhiberi in sepelendis cadaveri. Charitutiorum:

Nam ex hoc infurget coniectura, atque ita præsumptio, quod oc-
cisa fuerit ab ipso marito, vel ab aliis ex suo contento. Ita scriptus

8 Petrus Folierius loco supra citato n. 39. & n. 40. & 41. subiungit, t.
idem esse quando maritus non luget vxorem: nec obseruat con-
fuetudinem patriæ circa noctum & n. 4. adiicit, idem esse, quod
maritus vellerit se vestibus seculis, non autem legibus.

9 Quarta est coniectura, quando confat maritum odio habuisse
in familiam vxorem: & quod confitunt eam afficeret grauissimum ver-
beribus. Nam tunc li mortuo reperitur, præsumitur ab ipso marito
occisa. Ita Boer. q. 261. n. 1. & 2. sententia illud, quem queruntur. At. V.
bi vero modicæ verberæ, non inducuntur aliqua coniectura,
quod deinde occidisset & eo magis quando aliquia iusta causa ita
modicæ verberandi aqua ita corrigiendi castigandique subsisteret,

PRÆSVMPPT. XV.XVI.&XVII.

377

ut respounderet Parifius in conf. 3. 3. n. 22. lib. 4. ac Ludovicus in Causa inter
couilia et criminaria dñe, q. 1. n. 1. lib. 1. cap. 1. p. 9. num. 2.

PRÆSVMPPT. XVI.

Fratrem occidisse, vel laesisse fratrem iure non
præsumi: & inibi aliqua de amore, &
dilectione fratrum.

S V M M A R I A .

1 Frater præsumitur fratrem diligere, & per consequens ipsam non la-
dere.

2 Frater dicitur quasi sit alter, & pars corporis alterius.

3 Frater ad manum auxiliari compofit videtur.

4 Frater non præsumitur veneno nec se fortem.

5 Inimicus non præsumitur illata ob cognitione affinitatis, vinculum.

6 Inimicus illata a fratre inducitur graviter quædam si illata ad extraneos.

E Adem est præsumptio, quod t. frater fratrem, vel fororem i
non laferit: cum præsumatur frater fratrem diligere, & lateris
de præsumptio tradit. alacritate de præsumpt. reg. & apert. 23. num. 1. Hoc
fanè dicit natura ipsa, vt frater fratrem diligat: cum dicatur frater
ter sit alter. Et Hierodus de amore fraterno, vi. cum recessit 10.
Stobæ sermones 8. titul. Honsificum esse fraternum amorem, dicebat
fratrem etiam partem corporis alterius quenadmodum oculi,
pedes, manus & reliqua membra corporis partes cententur. Imo
tale [magis] quam partes corporis ad auxilium mutuum frat-
tres compofiti esse videtur. Si quidem oculi simili aliquid inven-
tentur, ut alteri patens & manus praesenti manu subsueniat: tra-
tum vero opéra mutuā molto latius patet.

Hic illeque plura alia scribit, & de amore fraterno vberi-
me disciri Stobæ practicato in sermone 14. & Plutarachus in libel-
lo de fraterno benevolentia.

Hinc scriptus Petrus Folierius t. in prædicta criminali in secunda 4
particula, secunda pars sub rulo, item quod fore envenenatum, num. 1.
& alijs subsequentibus, non præsumi, quod frater veneno necauerit
fororem. Et ibid. de multis conjecturæ agit, quia cum communis
sunt ceteris cibis, hic speciatim referte superpedeo. Et huc fa-
citur quod tradit Balduinus adit. ad Specul. trat. de præsumpt. & apert. 5.
cum dixit, in iuria non præsumillatam ob cognitione affinitatis
tique vinculum. Ceterum, quando t. confat fratrem intulisse in
iuriam fratri, illa insinuat gratiore quam sit illata esset ad extra-
nos, & se ipsi alacritate in d. præsumpt. 23. in fin. & Maf. in fin. 1. 7. 3.
Receditus tamen a predicta præsumptione, quod exat contra
ratio efficaciter conjectura, & præsumptio: sicut quando inter eos
iam exorta est discordia, que maxima force exerciri ob in qualitatem,
quam inter eos secundate bona eis relinquendo, in cap. 8.
et cuncta de leg. 2. & script. alacritate in d. præsumpt. 23. in fin.

PRÆSVMPPT. XVII.

Coniunctos sanguini non præsumi inuicem
fornicari, egregia explanatione
declaratum.

S V M M A R I A .

1 Coniunctio sanguini omnem delicti præsumptionem tollit, at-
que impedit, ne inuenient coniuncti forniciari sint. ramis si hæ-
bent finit.

2 Clerici prohibetur in domo habere mulieres extraneas.

3 Filius amplectens matrem etiam propter amorem, præsumitur singularis
benovolentia & gratia id fecisse.

4 Coniunctio sanguini licet dormiret cum sanguine coniuncti in eo-
deu lege modo id palam faceret, carceres significente fornicationem
& flagrum.

Sed objicitur verius non videtur, cum magnum immunit per-
petuum ob diabolicon tenet alienum, unde dicitur, vnde n.s.

5 Fornicatio præsumitur etiam inter sanguine coniunctos, quando ad-
epti aliquia violent ap. q. 1. n. 1. & 2. sententia.

Et maximè hoc procedit in solis sanguineis & affinis n. 1.

Idem quando monachus & familiaris ita inter patrem & filiam, &
fratrem & fratrem.

9 Clerici

9. Clerici & sacerdotes omnino à mulierum conuersatione abstineat de-
bet: multi enim sunt iuuenientes, qui diabolica confessione incetus &
fusura consumuntur.
10. Lat. *Canticum filiorum concubinorum.*
11. *Cypr. au regno Cypri etenim habuisse cum dicitur filia, & ex eo con-
cubina superesse Adonitem.*
12. *Cypr. Si etiam non tu repletum filiam Cyram violasse.*
13. *Menechroton cum matre iacuit.*
14. *Fratres & sorores plures in eum communissime obseruantur illi.*
15. *Amon Daniel filium Thamari sacerdotem suam morte simulato ad ser-
vatum confusus.*
16. *Machareus Aedi Tischorum regis filius amore sacerdotis sua capti, eam
violauit: quae accepto a patre esse mortem sibi conquisit: & idem
fecit paulo post ipse Machareus.*
17. *Papyrus Romanus Claudiu sacerdotem granitam reddidit.*
18. *Caligatiles sorores fatale stupro contaminauit: ob quem in eum se-
torem vocavit.*
19. *Conimodius Imperator sorores confusus.*

Coniuictio sanguinis, quam tunc diximus, omnem delicti presumptionem tollit, atque impedit, ne inimicis forniciati sunt, tamen si simul habent. Ita probat l. cuius c. de episc. & cleric. quia sanctum est, non licere clericis habere in domo mulieres extraneas, sanè sic interpretatur Cuiacius lib. 2. oib. m. c. 29. haber autem post matrem, sorores, germanas, & his similes. Et rationem reddit, quia in his nihil simul criminis existimari fecundus naturale permittit. Idem probat cap. interdicti 2. d. folij. qui canit eff. *Concil. Niceti. c. Contra invenientem de præsum. & c. penit. de cobab. cleric.* & mulier, & illu in locis scribunt interpretantes omnes, & tradunt Alciat. in tract. de præsum. et. p. præsum. 3. & Boer. m. 15. num. 3. idem prob. l. s. qui. c. de adult. & respondit Crast. in conf. 32. num. 3. Et ibidem num. 3. vult multò magis procedere in senio confecti, & qui coire non possunt.

3. Extenderit tunc primè, vt procedat etiam si & aliquod signum alias magna suspicionis significatiuum extet. Exemplum sit, si reperitur, quod filius oscultatur matrem, & illam constrictis brachiijs amplectatur: ita si matris sit prostrata. Nam tunc si cauilla singulariter benevolentia matris erga filium, & contra offendatur, & maxime si filius, qui mortuus credeatur, incolimus reverus est dominum, causa in quaum hac demonstrata cessat omnis infra suspicionis. In tract. Aris. lib. 2. Rhetor. cuius verba haec sunt. [Alius locu]scil. cum homines, ut res videtur affines ei culpæ, cuius accusantur, causam eius criminis, quod præter opinionem accidit, explicare. Et enim propter quod ita videatur, vt mulier quadam cum filio subicieatur, vt cum blandius salutaret, & visa stuprum cum adolescenti illo committisse, sed explicata causa, statim crimen solutum est.]

Hac Aris. istoles, cuius verba eruditè & doctè illi explicavit M. Anton. Majoratius eti scribens.

[Quodam mulier cum filium suum iam diu non visum vehementer oculari atque amplecti cuperet, ei se subiecit atque os ori admovit, brachijque suis tunc illum implicuit: sed cum quippe baldum in eo habita vita ac spœta fuisse, eximillata est cum filio stuprum commississe, atque ita infamis haberit cepta est. Licet enim verisimile non esset, tantum felicis à matre fusse commissum, vt cum filio suo corpus misceret, tamen habitus illi atque aetus in quo visa fuerat, facinus clamitate videbatur, sed postquam intellectu est & offensum fuit, id à matre factum deliderio exosculandi, & amplectendi filij, quem longo tempore non viderat, statim ab eo criminis liberata fuit. *Ita etiam Majoratius.*]

Extenderit secundò, vt procedat etiam quando sanguine cōiunctus cum sanguine coniuncta dormire coeteri in lecto, modò id palam faceret. Nam adhuc non præsumunt communissimum stuprum: numeris alias ex dormitione simul præsumunt subiecta copula carnis. Inagregiè refondet Crast. in conf. 32. num. 1. qui d. i. cum qui, generaliter loqui, & ob id comprehendere causum & dormitionis. Sed mea quicquid sententia, tunc non est absolute verum: cum magnum imminent periculum, & diabolica temptationem. Expropterea distinguendum est de qualitate perforarum. Nam pater vel frater ita potest tunc senio confecti, vel filia, vel soror ita tenere artus, vt probabilis esset stupro stupri & si vna eodem in lecto dormirent. Quod si hanc effectionem artis valide, non nisi aliquid felicis ego suscipiter: & propterea, non stare huic præsumptione ex d. i. cum qui, cum illi similibus.

Declaratur primò, vt tunc non procedat, quando addefat aliquo violenta præsumptione in contrarium: Nam tunc etiam inter sanguine coniunctos, nempe patrem & filiam, fratrem & sororem præfumetur forniciatio. Ita declarat Alc. in tra. de præsum. p. 1. p. 2. ex text. c. literis de præsum. quem sic intellexit. Erat sane fibilis fornicationis præsumptione: quia solus cum sola, modus cum nuda, in eodem lecto, & in locis occultis abditiisque vili fuerant. Et tandem in d. conf. 32. col. 2. vers. 1. respondet.

Declaratur secundo, vt tunc non procedat hæc præsumptione in folia 7 confanguineis, & affine. Nam in his suspicio fornicationis non cessat. Ita declarat Crast. m. d. conf. 32. col. 1. vers. 1. qui respondet multo modo, qui sic intelligit text. d. c. literis de præsum. Et prædictum in loco Crast. vers. 3. respondet, sit d. c. literis, loqui in fungente coniunctis simul non habitantibus in loco abdito, & secreto reportis, certorum glo. m. 1. c. de cobab. cleric. & mulie. intelligit procedere etiam in confanguineis secundi gradus, vt cellet etiam culpam.

Declaratur tertio, vt non habeat locum hæc præsumptione, quando nimis addefat familiaris inter patrem & filiam, fratrem & sororem. Nam tunc malitia infurgit præsumptione. Ita declarat Alber. in d. d. can. qui. num. 2. C. de episc. & cleric. & prius Archidiaco nos in c. interdicti. 32. distinet, sic intelligentes c. 34. distinet. Ibi tamen g. illa, in verbis sene, interpretatur, quod crimen stupri non præsumunt: sed quod ob malam famam erat imponenda purgatio canonica. Et hanc esse iuris præsum. ducta à familiaritate scripit Spec. in tit. de præsum. §. species. nu. 3. & differet T. recruxata in cleric. tr. distinet.

Declaratur quartò, vt non procedat quo ad qualem qualcum suspicionem in clericis & sacerdotibus. qui orantur à mulierum conuersatione abstineat deinceps. Ita intelligi potest text. in c. de cohabit. cleric. & mulier, quo loci Concilium Magontiense prohibet, ne clericis & sacerdos habitet cum matre, vel sororibus, cum iumenti aliquando fuerint, quia diabolica fugitio incetus, & fusura consumuntur. Sunt sane fatis cognita multa exempla patrum, qui cum filiabus nephandam libidinem exercuerunt. Legitur t. Gen. 19. 18. Loth cum filiis concubuisse. Cynoras. t. Cypr. regis rex tunc habuit cum filia Myrra, & ex eo concubitu fulcepit Adonitem: auctor est Plutar. c. 44. parallel. Et ibidem. s. 1. commorat t. Cyprum filium Siracusanum multo vino repletum, filiam Cyram 18 violaſſe & c. p. 5. aliud simile exemplum adferit. Ita etiam legitimus perpetue cuenit, quod filius matrem violauerit. Menechroton iacuit t. cum mare, vt testatur Ouidius lib. 7. Metamorph. 13.

Dexter a Cyrene est, in qua cum matre Menechroton.

Concupiscentia & leſionum more fororum.
Ita fratres, & i. sorores incetus stuprare commississe non fecerunt. mel obseruitur est. legimus lib. 2. Regum c. 13. quod Amon fuit 19 filius Daudis Thamar sacerdotem suam longe speciosissimum, morbo simulato, de voceat confitupravit. Machareus a Eoili T. 16 fororum Regis filius, amare sacerdotis fuit caput, eam violauit. Pater, re cognita mitris filiae eneas, quo accepto necem filii confituit: idemque paulo post Machareus fecit. auctor est Plutarhus. 32. parallel. Et ibid. cap. 13. Simile commemorat, de Papiroj Romanu quod Claudius sacerdotem granitam reddidit. Caligatiles sorores 18 iuras stupro contaminauit: ob quem inceptum louem se vocauit. auctores sunt Claud. Suetonius & Sext. Aurelius. Sic quoque t. 19 Commodus Imperator sacerdotem confitupravit, ut ad Aelius Lampridio in illius vita memoria prodamus est.

PRÆSUMPT. XVIII.

Socium non præsumi lacerare socium, aliquidque agere in eius detrimentum: & ibidem aliqua de fide societas benevolenta.

S Y M M A R I A.

1. Societas vinculum adeo est aridum, ut possit fratres nulla sit maius consilio.
2. Socius verberans seruum communiter præsumunt id fecisse inter se, & caligatiles gratia, non autem ut socio inferre mortem.
3. Secus si verberando excedat correctionis modum, n. s. q. pre-
sumt.
4. Adiutor expulsa hereditate non datur contra coharedem, q. pre-
sumt.

*famili lex, quid acceptis bona hereditaria ratione partis sua, non
autem animo subtrahendi.*

*Eiusmodum constitutum communis in re sociali, si communie eatur
ad ysum defensatum.*

Pos t fraternam t coniunctionem, nulla est maior illa, que
est inter socios. Nam adeo arcum est societatis vinculum, ut
non immixtus Cicero in oratione pro *Q. Roscio Asinio* est
celebraverit his verbis.

[Si enim sunt priuata iudicia summae existimationis, &
pene dicam capitis, tria haec sunt, fiducia, tutela, societas, & quae
enim perfidio & nepharia est fidem frangere, qua continet
vitam, & pupillum fraudare, qui in tutelam perirent, & fo-
cium fallere, qui se in negotio coniunxit.] Hac Cicero. Evidet
in oratione pro *Sex. Roscio Amerino*. [In rebus minimis focum fal-
lere, & turpissimum est, propterea quod auxilium, sibi se putat adiu-
xisse, qui cum altero rem communicari.] Et idem in eadem oratione.
[Tecum ad alios esse possumus, scitum verò caere qui postu-
mus quem etiam si metuimus, ius officii ledimus.] Vnde mai-
ores, cum qui focum ferelliserit, in virorum bonorum numero nō
putarunt haberi oportere.

Hinc factum est, quod si focius verberibus afficit seruum
communem, & presumitur id fecisse leue fuso & emendationis ac
castigationis gratia, non autem vt Socio inferret iniuriam. Ita
Alicia, in tract. de presumpt. reg. 3. presump. 24. & Prior Lucas de
Penna in d. c. 6. vol. 5. presump. C. de Apoclypsib. lib. 10. ex l. 1. ite
quid Laboneum, & si communem, ss. de iniur. Quo loci Vlpian.
idem ecce ait in fructuario, vel proprietario.

Et huius simile t quod constitutum est ex *Laudius*. C. famili-
herculem, dictum, non dari actionem expilate hereditatis contra
coheredem, quia lex presumit, quod accepterit bona heredi-
taria ratione partis sua, non autem animo subtrahendi.
Quod sine responsum ad eum non habet annos autem Alicia, in d. presump. 24.
in fin. Et confert t. merito, ff. pro loco, qui idem probat de re
sociis, in qua fortunam non dicunt communis, si dominus ea tra-
tur ad vim definitum. Et quod de verbere diximus supra lib. 3. pres-
umpt. vbi egimus de presumptionibus que circa rei sociorum vesentur.

Hacten tamen presumptio locum non habet quando Socius
verberando seruum excedit correctionis modum, id quod ex
verborum atrocitate satis reprehendetur. Nam tunc verberans
de excessu tenetur. Ita declarat *Alicia*, in d. *M. presump. 24.* & *script. lib.*
2. de arbitr. iud. & c. *cau. 364. num. 13.*

P R A E S U M P T I O X I X.

Vafallus quando Domini arcana secretaque detexis-
te dicatur, vt Dominus obessest varijs con-
iecturis declaratur.

S V M M A R I A.

*Vafallus erga dominum maxima debet esse benevolentia: & plus ali-
quando debet vafallus domino, quam proprio parenti.*

*Vafallus inter multa, que domino praefare tenetur, num hoc est ma-
ximum, quod eius arcana non pandit, quid est grauissimum crimen.*

In quo et ex domini maiestate in legge dicitur, no. 3.
Et cum tale crimen committat, infidelis domino extixisse dicitur, & ob
id deinde prius potest no. 4.

*Vafallus quod proutus feudo, ex quod arcana domini deterrerit, quia
concurrit debet.*

*Et quod animo damnificandi dominum ea detexerit quomodo de proba-
ri possit. nu. 6.*

*Vafallus, qui secreta domini pandit, quomodo excusari posse conjectu-
ris, quod non animo damnificandi dominum ea detexerit. nu. 9.*

*Faciens aliquid palam, quod facere non debet, per errorum fecisse
conseruit.*

Bonus femei, semper presumitur bonus, sicut eantur.

*Vafallus si detexta arcana domini, & est dubium nunguid animo da-
mnificandi dominum id fecerit, quid agendum.*

MAGNA etiam est t coniunctione inter dominum eiusque
vafallum: & longe maior esse debet mutua benevolentia
ac demum maxima vafallus erga dominum obseruantia,
quippe quod dominus ob tam in mensura in se collatum benefi-
ciens. Presumpt.

ciun iam deuinctus est. Hincfit, vt plus aliquando debet vafallus
hus domino quam proprio parenti. *Sicut egregie probat Alius, lib.*
1. c. centra omnes, no. 2. in initial. hic finitus lex, deinde confuetus. in p. 2.
Inter t multa auren, quae domino praefare tenetur, & quae quidem
copiofa narratio commemorantur ab *Afflictio* in des.
265. *vnum hoc est maximum. quod dominii arcana non pandat,*
*c. 1. de nova forma fidelita. Et tane graue admodum crimis ar-
ca domini detegere: imo qui retexit, lafille domini maiestate
dicitur. l. 1. & l. 2. & l. 3. ff. ad leg. *Iulia.* matif. & ad rem negoti am tra-
dui *Afflictio* in d. des. 265. num. 42. Et quod de eis copiose differit *Gigas* in
tralib. de criminis lafille maiestate, sub rubr. *Quader* & quibus crimen
lafille maiestate, committuntur, quaff. 21. Cum t autem vafallus deegit
domini secreta, infidelis domino extixisse dicitur, & ob id feudo
priuatus. capit. 1. quibus modo feudum amittatur. & cap. 1. de forma fi-
delit.*

Quod tamen hanc t ob causam feudo priuatus possit, tria de-
bent concurrere: Primum, quod vafallus se ipsa secreta domini
detexerit.

Secundum, quod ex ea revelatione secreti dominus detrimis-
tum senserit.

Tertium, quod eo animo vafallus retexerit secreta, vt do-
mino detrimentum adferret. Haec tatis manifeste probantur
in c. 1. quibus modis feudum amittit. Illa duo prima requisita
probabiliter nunc dubitationem non habent. De illa tercia rati-
onib. dubitari non solùm contingit, quia scilicet tenetur pro-
bare, quod animo vel non animo damnificandi dominum det-
cium fuit secreta, an scilicet dominus, vel vafallus probare hoc
debet? Et recepta est Doctorum sententia probandi onus in-
cumbe aduersario. Ita sive affirmant *Iheronim* in d. c. 1. num. 2. res-
t. vel *disq. probat. quibus modo feudum amittit.* & ibid. *Afflictio* l. 1. &
9. idem *disq. probat. Lacob* a. S. *Georgio* in *investigatio fidei*, in verbo, di-
vidit, quod promovit non committere *Felioniam*. num. 28. *Cart. un.* in
tralib. *feudo* part. 4. nu. 76.

Ea est ratio, quia iam aduersus ipsum vafallum est presum-
ptio, quo detexti ipsum secreta. Sicq; iam deliquit, & com-
mitit, quod est de genere prohibitorum, ob id probare ipse de-
bet, quod animus ad credi dammum non habuerit.

Hanc t autem negatiuum probare poterit vafallus conjecturis
& presumptionibus, vt puta demonstrando, quod causa laudan-
ti dominum id dixit. Ita *Iheronim* & *Lacobus*, *prescr. in loco*. Potest
etiam considerari conjectura, vt si palam coram amicis & bene-
volis sui dominii hoc dixit vafallus. Nam tunc non presumitur
ad illius animus damnificandi dominum, alioquin fecero arcana
detexisset inimici & hostibus quemadmodum t in similis dictum
suum, quod si palam aliquid facit, quod facere non debet, per errorem fecire videatur. *lib. 1. ff. de ritu imp.* Et copiose differit,
lib. 2. de arbit. iud. *cau. 24. 4.* Est & alia conjectura, quando is vafal-
lus semper fuit dexter in rebus maxime grauioribus, & eius cun-
fusa fides cognita explorata; est ipsi dominio, si enim i femei ma-
lessem presumitur malus, *cap. femei. deregul. m. 16. 6. & sio
loci dicimus*, ita multo magis femei bonus & fidelis semper fi-
delis presumitur: id quod in specie responderit *Alicia* in *respon.* 4. 3.
num. 5.

Ceterum si contrarijs conjecteris & presumptionibus domi-
nus vellet probare, vafallum nocendi animo secreta detexisse,
poterit ea conjectura vti, quod ipse vafallus odio se dominum
prosequebatur, quod ex alia causa detrimentum sibi anilit. *Ita
Iheronim* in d. cap. 1. num. 2. *quibus modo feudum amittit.* & *Capit. in de-
cis. 23. num. 13.*

Hic similes conjecturae faciliter possunt considerari. Cum t ve-
ro fumus in dubio, vt si parae sunt probations domini & vafalli,
quid agendum sit, dubitatur? *Iacobinus prescr. in loco*, scriptum
reliquit, elle standum iuramentum vafalli, quod animo non dam-
nificandi detexere secreta, *recta traditione gloria in 6. alia, fe-
d. 5. sed si. in testif. de alio. & in cap. signifi. acti de homicid.* Quae
fané sententia & nihil placet, eti. *Afflictio* m. 1. cap. 1. num. 9. *quibus
modo feudum amittit.* diligenter videatur. Nam & si detegere feci-
tum ex genere prohibitorum, attamen id prohibitum solum
fuit iure positio, & propterea interpretatio fieri debet in media-
rem partem, *tincta ea, quae scripta supra hoc libro in presumpt. 3. in cap.
i. 3. res secundum est casum.*

M m m m

P R A E-

P R A E S U M P T O X X .

Falsicrimen non presumi, interdum vero presumi,
& quando excusari possit copiose
explicatum.

S V M M A R I A .

- 8 Falsi crimen est gravissimum, id est non presumi, nisi virgines sint
coetereas: & presumunt potius error quam falsitas.
Et in dubio sit interpretatio, ut falsus sit evictus. nu. 2.
An si sicutur interpretatio aliquantulum extra ea, ut evictus falsus
sit. nu. 3.
Et vii evictus falsus est pluralitas altuum & personarum presumitur.
nu. 4.
Et si multa magia, quando vel persona, vel loci qualitas suetas non
esse falsum communis. nu. 5.
Et hoc etiam praesumitur, si uero quod praeeditus suis communis est falsum
dicit proponere querelam & accusationem. nu. 6.
- 9 Falsum presumatur communis, quando omnes testes descripti inscri-
piunt a vel instrumento finis mortui, nec tales antiqui est scriptura, ut
verisimile sit quod mortui sunt omnes propterea confitentem.
Idem quando ad eis apostolice diversi traitementum in loco substantiali ipsi-
sum scripturam. nu. 7. *Contra. nu. 9.*
- 10 Falsum presumatur communis, quando aliquis de substantialibus
falsis deatione & cancellationi in scriptura, vel instrumento, vel causa
falsa est in loco substantiali.
Idem quando in praetextu reperiatur laceratum instrumentum, vel ip-
sum partem. nu. 11.
Idem quando instrumentum continet minus verisimilis. nu. 12.
- 11 Legatum nunc agamus falsum testis descripto in testamento arguitur suffici-
tum est.
12 Falsi speciem & imagininem habent que non sunt verisimilia.
13 Instrumentum, quod tam iam afferitur confitendum, si lateri recentibus
apparet registratum, falsi speciem contineat dicitur.
Idem quando ipsi registratio falsa est non seruato styllo & modo soli-
ta registratorum. nu. 16.
Et idem quando instrumentum non continet ea que adhiberi in instru-
mento solet. nu. 17.
Idem quo ad characteres literarum instrumenti apparet diversitas
ad falsis characteribus quibus censuerit vitiole scripsi instrumenti. nu. 18.
- 14 Instrumentum arguitur falsum ex eo, quod notarium confusus scribi-
re uenit heteronymum cum altera actione, si in eis reperitur scriptum fine
diffidatur.
- 15 Instrumentum continetur per insolitus, vel clausulas non confusas
adibitis arguitur, de falso.
- 16 Receptum quod apparet concessum contra sylbum curia, falsum pre-
sumitur.
- 17 Falsus est praesumitur, quando quis afferit in iudicio nolle ut instrumento
ea de re confessio, sed velles probare testimoniis.
- 18 Idem, quando apparet diversitate scripturarum, & multa magia
de convarcatate. nu. 24.
- 19 Clavis in instrumento si non habet reliam constructionem, arguitur
falsitatem.
- 20 Litteratus falsa arguit si sicutiorem falsi in instrumento, vel in scripto.
- 21 Falsus est praesumitur ex persona non ari qui alias falsitatem committit.
Et si rur sit falsitatem commissum sufficiat ex immunda diligentia & falsi-
tate curiae, ut scriptura admittatur & recipiatur. nu. 22.
- 22 Falsum communis est praesumitur, quando notarium affernit in instru-
mento pecuniam sua debitorum datum & a creditore recepiam,
& vere e coram notarium non affermatur adiutum.
- 23 Producuntur usum scriptum manu alterius quam notarii sufficiunt
falsitatem arguit.
Sicut si notarium se subscriptum. nu. 21.
- 24 Falsitatem prae sumpto infungit, quando originale instrumentum mathem-
aticum reperiatur in processu.
Idem quando si qui produxit instrumentum, sicuti est interrogatus,
enarrat vellet, & ut rur sit semper dubitatio. nu. 23.
- 25 Instrumentum si continet renunciacionem immensi viri, & aliqua
causa pium renunciacionis minus vera sit narrata falsus aut viri non
caret.
- 26 Falsitatem conjectura infugit ex qualitate persona contrahentis, que
cogniti non potius tempore celebrati contractu, cum esset statu &
qualitate.

- 27 Idem quando actu fuit clavis & in loco abdito, & obscura confeditur;
nu. 26.
- 28 Idem quando venditor, vel uero qui in suam renunciavit, fieri semper
in possessione ducet visit. nu. 27.
- 29 Idem, quando cestus, cum qui afferitur falsa scriptura, am, per qui-
siue sequitur am illi fundam, ut fortius inde exemplum sumere et regnificare
sit ipsam prae dicere, & dux dissipat. nu. 29.
- 30 Idem quando libra instrumentum sine diversitate signorum. nu. 40.
- 31 Instrumentum si sit confidetur inter ipsos, arguit falsitatem.
- 32 Idem quando in eis falsa causa est expressa. nu. 42.
- 33 Idem quando debita sollemnitatis fuit annula. nu. 43.
- 34 Notarii propositis & integris suis actis cogitare omnium sufficientem falsi-
tatem.
- 35 Presbyter, qui scripturas conscripsit falsum commisit non presu-
mitur.
- 36 Falsi sufficiunt tollitus ex loci celebritate, ubi scriptura fuit confessa.
Idem quando nulla adesset potius ratio seu causa, committit edifac-
tum. nu. 44.
- 37 Idem quando nella val lucis vel commoditys ex capitulo emanare.
nu. 45.
- 38 Idem quando non apparet de dolo ipsa. nu. 50.
- 39 Falsitas sine dolo cum mitti non potest.
- 40 Falsi queruntur qui proficiunt, si dicunt non probavit, & non de falso
confitentur.
- 41 Falsi conjectura evitatur, quando ad eis aliquod veritatis primordium.
Idem quando ille, qui fuit de falso accusatus, si ipse sente coram in-
dice comparuit, & pauci est in carcere remaneant, ut scipio. nu. 54.
- 42 Idem quando ad eis testimoniis multitudine. nu. 55.
- 43 Idem quo de pro quo confitentur fuit instrumentum, iam dux est in
possessione res suae vendita. nu. 56.
- 44 Idem quando illud, quod falsum arguitur, nihil ad negotium perti-
net. nu. 57.
- 45 Idem quando ad eis solerter in scriptura, & ignoratur a quo falsa
sit.

DISSERTAMVS nunc t' dealii criminibus, que non presu-
muntur ob sua grauitatem in alterius detinendum perpe-
trata, sicuti est crimen falsi quod quidem grauitatum el-
la scriptis in lib. 2. de arbitrio. &c. cap. 60. Hoc iam crimen non
presumitur. *I. cum pretio. C. de prob. & copiose ad sat socii in conf.*
*45. nu. 5. & 7. lib. 3. & 7. confort. I. p. C. d. iis qui adhibent in re, tanta
loco Baldi, anavit, quod error potius quam falsitas presu-
muntur. Et Baldi fecit sic Comen. in conf. 32. col. 1. Atque conf. 47. nu.
3. Zuchard. in rub. ff. 1 certum petitor. nu. 1. Atque in conf. 32. col. 2. Et
dicit Atria. folio. & Grammat. in conf. 23. nu. 4. in conf. 32. nu. 7.*
Hinc etiam dicimus, quod in dubio sit interpretatio, & falsitas
eius evictus. Ita ergo in instrumentum. q. d. f. de falso. v. 1. capi-
se. I. a. 1. lib. 10. Capit. in conf. 22. nu. 28. in criminali. Eius in conf. 18. nu.
3. lib. 5. Mart. in conf. 7. nu. 21. Riga in 1. nu. 18. ff. sol. mact. Par. in conf.
18. nu. 17. lib. 4. Gram. conf. 30. nu. 3. & conf. 31. nu. 9. in criminali. In id
sunt interpratione aliquantulum extracha, ut falsitas evicta
tur, ut scribunt omnes in 1. in praeff. de oper. 2. nu. 3. & in e. conf. 22.
tegl. & respondunt Comen. in d. conf. 30. nu. 8. in conf. 32. nu. 14.

Hinc etiam dicimus ad eundam falsitatem pluraliterum a-
ctuum & personarum presumi. Ita *Felius* in 1. com. 1. & 2. fol. 1. de
falso & respondunt Comen. in conf. 23. nu. 3. & in conf. 47. nu. 11. in criminali.

Ita huc presumptio multo magis procedit quando vel per-
sona, vel loci qualitas suetas, committunt non esse falso. Et respondunt Capellai
in conf. 12. C. ad. 1. Corneliam de falso, & respondunt Capellai
in conf. 21. nu. 3. in criminali. & Joan. Jacob. de Leonardi inter confusis se-
cundum in conf. 39. nu. 32. lib. 2.

Et rur sit huc presumptio multo magis procedit, quando la-
qui praeedit commissum sufficiat falsum, dux dissipat proponere
querelam & accusationem: Baldi conf. 37. Quidam adelio. in finalib.
1. Crant. in conf. 39. & 4. in conf. 29. 17. & Franc. Beccaria in conf.
12. nu. 17. & confusis simili, que confusis supra lib. 2. praefigit. 21.
ut explicat. presuma contra eum qui iudicium subterfugit.

Ceterum contrarii presumptionibus, & coniculis, sapienti-

mè ab hac presumptione recedimus. Verè enim in ultro confe-

citur a nostris solet considerari ad arguendum falso suffi-

cientum. De his singulis ea, qui poterimus breuitate, dillo-

rimus.

7 Prima est conjectura, & presumptio, quando testes omnes
descripti in ea scriptura, vel instrumento sunt mortui: hec adeo
anequa est scriptura, ut veritatem fieri quod mortui omnes sint
post illius confitentem. Ita responderet Aet. in conf. 17. lib. 2.
ver. 2. secundum concurredit lib. 1. aperte Barba. in conf. 4.3. column. 2. ver. 3.
concurrit lib. 1. Corrius in conf. 5.6. super processu. in fine. Num. 4. in
conf. 3. num. 6. & in conf. 27. num. 15. Parisius in conf. 27. num. 24. lib. 2.
& Crater. in conf. 28. num. 7. & in conf. 24.9. num. 8. in fine. Et respondit in
conf. 109. num. 13. lib. 2.

8 Secunda est conjectura, quando adest apostilla diuersi atra-
menti in loco substantiali ipsius scripturae. Ita anchor. in conf. 4.3.
col. 2. ver. 2. defensio Rurini in conf. 6. num. 5. lib. 4. Currit inoritur in
conf. 5.2. in fine. Parisius in conf. 28. num. 1. lib. 2. Socin. iun. in conf. 4.1. num.
7. lib. 3. & Crater. in conf. 13. num. 27. quos fecerunt sicut in conf. 19. num. 2. lib. 2.

9 Ceterum est ab his opinione diffinentur Soc. in conf. 9.4. col.
v.1. res. 2. circa tertium. lib. 1. & Crater. sibi parum conlatis in conf. 18.
num. 7. jijane scriperunt, apostolani diuersi atraamenti non
argueri. scilicet si fideliter sed solius quando appareat faciam diuerteria
manu. & non obseruari a iure requiritis, & idem sensit Curt. iun. in
conf. 4.3. num. 7. Et quando apollilia est facta diuerteria manu, quid
fides non faciat copiosè explicat Ruini. in conf. 6. lib. 4. Idem re-
ponit Crater. in conf. 4. num. 16. & stripis in conf. 21. num. 5. lib. 3.
& diuersitatem atraamentum cum alla conjectura argere scilicet
decidit Rot. in decis. 13.7. in part. in manusime edit., & Franc. Mar-
cius in q. 51. num. 2. in fine.

10 Tertia est conjectura, quando aliquid de substantiis fuit
deletum & cancellatum, c. inter dilectos. de fide instrumento. & scribunt
multi, quas commemorant & sequunt Rurini in conf. 13.2. num. 16. lib. 1. idem
responderet Socin. iun. in conf. 1. lib. 2. & Repair. in ejus. 13. num.
1. Idem est in rufa facta in loco substanciali. gloss. & in Caſſen. in
I. p. C. de pib. Baldwin in conf. 3.2. Premittendum est ad evidenter. col.
2. lib. 4. Aliiſc. in decr. 1. num. 1. & 11.2. qui aut, idem etiam
sit modica, quo ego intelligo dummodo fit multa ponderis;
alias scilicet si fidelis leuis momenti ut respondit Socin. iun. in conf. 13. num.
31. lib. 1. Idem est cum acta publica sunt cancellata: Bal. in conf. 3.20.
Quidam notarior. lib. 2. Franci. Marcius in q. 51. num. 1. parte
prima. Crater. in conf. 6. num. 8. ver. 2. secundum termin. Boer. q. 29.2.
column. pen.

11 Quarta est conjectura quando in protocollo reperitur t̄ face-
ratum instrumentum ipsum, vel illius pars. Ita responderet Curtius
iun. in conf. 5.6. super processu. column. penit. ver. sed non omitendam. &
a vii comprehendit Crates us in conf. 28. num. 8. & in conf. 267. in fine. Boer. q. 29.
2. lib. 1. pen.

12 Quinta est conjectura, quando in instrumento continet
minus veritimalia; vt p̄p̄ta si in testamento sit scriptum quod testa-
tor aliquid reliquit. Cato iam vita defuncto: Non enim est veri-
simile quod ei legaverit. Ita Crater. in d. conf. 25. num. 1. & idem Crat.
in conf. 16. num. 19. cum dixit, non esse veritimalia quod ille, cui facta
fuit recenditio, & voluerit statim ab ea recedere. Et propterea in
instrumento id concivens redditur sup̄sum. Est simile quod
respondit Barba. in conf. 5.2. col. 12. lib. 1. cum dixit, legatum magnū
factum testi de scripto in testamento argueri sup̄sum. Et
huc t̄ facit quod scripti Bal. in lib. extraheu. vbi capio lat. num. 6.
ff. de cond. causa fidata cum dixit, ea quae non sunt veritimalia habere
speciem aucte imaginem fali. Et ad rem nostram Bald. in L. scriptura
C. de fide instrumento responderet Neut. in conf. 3. num. 66. & Rurini. in conf.
31. num. 1. ver. 3. praem. lib. 4. & Crater. in conf. 13. num. 36. & stripis
in conf. 199. num. 12. lib. 2. & egeg. Natura in conf. 33. num. 1. & in mate-
ria fali veritimalitudo vel multum spectanda. Rot. in decis. 13.7. num.
5. in 2. parte.

13 Sexta est conjectura, quando in instrumento, quod iam diu
afficerit conjectum, literis recentibus apparere regulatum. Ita
Crater. in conf. 2. num. 3. & 6. Ita etiam quando in ipso protocollo
antiquo addita leguntur aliqua verba de recenti. Ita probat text. c.
inter dilectos. & fed contra de fide instrumento. lib. 1. summa charta vetustissima vi-
deretur. scripta a recto non appetit. Et lib. annos aucti post filii Felini
10. Rurini in conf. 3. num. 1. lib. 4. Soc. iun. in conf. 41. num. 7. lib. 1. Crater. in
conf. 9.30. num. 15. & Decio. in conf. 10. num. 17. lib. 2.

14 Septima est conjectura t̄ soli, quando ipso instrumento registratio
facta est, non seruato ita lo & modo solito registrandi: vt si non
debito loco etiā facta registratio, fideliter respondit Crater. in d. conf.
28. num. 5. qui dixit, registrationem factam in loco minus folio ar-
guere faltatur. Iuliū fecerunt sum in conf. 199. num. 6. lib. 2. Ex regis-
tratione non facta ex forma statutis, resp̄dit Curtius. in conf. 16. num. 4.3.

15 Octaua est conjectura praeceps tali proxima, t̄ quando si

instrumentum non contineret ea, quae adhiberi in eis solent. Ita p̄p̄t.
in generali. C. de talib. lib. 10. Bart. in l. lib. 1. de nomina. & aliua. lib.
12. & 13. I. sp̄s dianthus. C. de tur. & fadig. Caſſen. in l. pen. num. 2.
C. de prob. & vber. Curtius sum in conf. 5.6. oper processu. col. 2. ver. 4.
respondit. Et Barba. in conf. 5.2. col. 2. vlt. impr. lib. 1. qui dixit, hanc esse
praeumptionem viri & de se.

16 Nona est t̄ conjectura, quando characteres literarum instru-
menti apparent diuersi à solitis characteribus, quibus conuenit
vti illi scriptor instrumenti, vel epocha. Ita Socin. iun. in conf. pen.
nu. 56. lib. 2. qui respondit, scripturam instrumenti arguit faliūm
ex eo, quod scriptor ille conuenit scribere nomen Hieronymi, cu
m adspicitur & tamē in eo instrumento erat scriptum fine
adspicitur. Et Socin. scriptor sum in conf. 199. num. 10. lib. 2.

17 Decimæ est conjectura, quando instrumentum continet pa-
cta in solita, vel clausula non conuertas adhiberi. Ita Bald. in cap. 3.
l. loco. vlt. de prob. Ita in l. testamentum. num. 4. C. de festa. Curt. sum.
in conf. 1. Vt p̄p̄to. col. 3. & in conf. 6. super processu. col. 17. ver. 1.
adjicendo. Pet. & And. singul. 79. Dec. in conf. 599. num. 1. & in conf. 4.4.
num. 3. Franc. Marcius in q. 7.43. num. 2. in 1. parte. Curt. sum. in conf. 132.
num. 9. in conf. 14. num. 17. & in conf. 17. num. 10. Parisius in conf. 5.4. num. 59. lib.
1. Socin. in conf. 177. num. 47. lib. 1. & clare Neut. in conf. 1. num. 63. Et
hanc fecerunt sum in conf. 199. num. 12. & Crater. in conf. 1. num. 63. Et
hanc fecerunt sum in conf. 199. num. 12. & Crater. in conf. 1. num. 63.

18 Est simile quod dicimus dñe scriptor, quod apparet conce-
sum contra stylum curia. Nam faliūm presumitur. Alexan. cons.
70. num. 1. lib. 1. Felmino. in 2. num. 16. 17. dñe scriptor. & Parisius in conf. 4.
num. 1. & in conf. 2. num. 14. lib. 2.

19 Undecima est t̄ conjectura, quando quis afferit in iudicio, fe-
nolle vti instrumento eade de re confecto, fed velle probare testi-
bus. Ita responderet Corn. in conf. 22.3. col. 2. lib. 2. Curt. sum. conf. 6.4. num.
3. & Crater. in conf. 134. num. 30. & num. 35.

20 Duodecima est t̄ conjectura, quando ex pluribus testibus de-
scriptis in instrumento, aliqui tantum producentur examinandi.
Ita Aet. in conf. 13. col. 9. ver. 5. prate et acum matrimonio. & in conf. 5.2.
col. 3. & Crater. in conf. 1. num. 2. & num. 29.

21 Decimætertia est t̄ conjectura, quando apparet de diuersitate
scripturarum, & multo magis si de contrariaente. Ita Baldwin in l. cū
proprietate de leg. 2. & in scriptura. C. de fide in fr. & idem in i. pa-
tria. extra oea. quem fecit sum Aet. in conf. 7. & Gramm. in conf. 2. num.
5. in crimin. & idem respondit Rurini in conf. 33. num. 11. vers. 5. connecta.
a libro 4.

22 Decimæquarta est t̄ conjectura est, quando classula non habet re-
sum confractio. Ita Alcibi. in resp. 495. num. 3. ex sententia Rurini
in conf. 18. col. 3. vers. 5. ex sequentia lib. 4. Et huc t̄ pertinet, quod
quot alios tradit. Felini. inc. ad evidenter. id. num. 1. de resp. cum
dixit, faliūm latitudinem sup̄sum faliūm argueri in scripto.

23 Decimæquinta est t̄ conjectura est, ex persona notarii, qui alias

24 falsitas committit. Ita Caſſen. in l. pen. 2. C. de prob. Rurini in conf.
51. num. 10. lib. 4. qui hunc opinionem atque plures commemorat, idem
respondit Caſſen. in conf. 13. num. 3. ver. 5. & advic. Et confirmat que dicimus
in sup̄sum, dum explicabimur regulam illam, quod faliūm malus per
petuo malu presuminatur. Idem quando ex tua malo notarii, vel certi-
ficari fala. Crater. cons. 73. num. 22. & Decimus conf. 1. num. 44. lib.
2. Et fale causat sup̄sum. Crater. cons. 162. num. 6. in fine. Nota
conf. 53. num. 11. sic & de notario, cui committit fuerunt protocollo
notarii defuncti, respondit Decimus in conf. 1. num. 4. lib. 2.

25 Decimæfixta est t̄ conjectura, ex immoda diligentia, & soli-
cita cura, vt scriptura admittatur & recipatur. Nam tunc oritur
aliqui faliūco committit falsitatem. Ita Crater. in conf. 6. num. 14.
quoniam fecerunt sum in conf. 19. num. 7. lib. 1. Et confitit quod scripsi
pro lib. 1. quies. in indicio, vbi dixi, ex nimis sollicitatione sumi indi-
cium, quodista solicitanus committerit illud delictum.

26 Decimæprima faliūtatis est t̄ conjectura est, quando notarius
affidore receperat: vel econtra. Et tamen vere coram opib. notario
pecunia non adiunxit. Nam tunc arguitur falsitas. Ita Bart. in l.
singul. num. 22. in fale. ff. 1. certum petia. & did. 1. fale. num. 45. & Dru-
num. 33. Idem I. in conf. 172. col. 1. lib. 2. Soc. iun. in conf. 5.2. col. 1. lib. 2.

27 Decimæsecunda conjectura est t̄ soli, quando protocolum est scri-
putum manu alterius quam notarii: Ita ex multorum sententia res-
pondens Alex. in conf. 4. num. 1. lib. 1. Rurini in conf. 20. num. 1. lib. 2. & 25.
conf. 1. num. 22. lib. 3. Franc. Marcius in q. 69. col. 2. lib. 1. ver. 2. & confitit
in prima parte. & Caſſen. conf. 5.3. num. 30. Hac tamen t̄ conjectura
cessit, quando ipse notarius se faliūco. Ita Decius in conf. 4.47.
num. 9. declarat.

28 Decimænona t̄ conjectura est t̄ originale instrumenti
M. m. m. 2 authen-

- authentici sibi perquisitum in protocollo, & non fuit reportum. Ne tunc recipitur presumptio falsitatis illius authentici. Ita dicitur Baldus in Casu. col. 2. ff. de Senat. Casfren. in penal. num. 2. c. de probat. Casfren. in cons. 63. num. 31. vestem adiut. & Leobinus & Simon de Gargioli. Vle. num. 33. C. de edito dno Adria. tollens. & Nataus in cons. 33. in fine. Et Decimus in cons. 20. num. 12. lib. 2. Et praeceps, quando casus contractus reperiuntur descripsi in libro eiusdem dicti, & tamen non reperitur descripsis contractus illi, & de quo contenditur: Nam tunc contractus non descripsis falsis praesumitur. Ita scriptio in tract. de arbitrat. aud. et in conf. 42. num. 12. & in conf. 43. in fine.

Vigesimali est conjectura, quando is qui produxit instrumentum, sibi sepe & superius interrogans, an eo vel velle & ei respondebit semper suboscuro & dubitatiu. Nam tunc insurgit aliquis suspicito falso. Ita Papus alleg. 109. Quarto pone. sol. 3. Tenuis in i. praesentia tu. 2. de templo. & Neut. aman. in conf. 3. num. 67.

Vigesimali est conjectura, quando instrumentum continet remunerationem immensius & aliqua causa ipsius remunerationis minus vera ultra narrata. Num tunc falsi conjectura finitur. Ita Rien in cons. 35. num. 11. lib. 4. ex sententia Angelis in conf. 21. 2. Via narratione falsi.

Vigesimali secundu. t conjectura est, que sumitur ex qualitate perforce contrahitis, que cognoscit non potuit tempore celebrati contractus cuius effet atteris & qualitatis. Ita considerat Rien. in cons. 35. num. 11. vers. ter. tis conjectura.

Vigesimali t conjectura est, quando actus fuit clam & in loco abito, & obliquo confitetur. Ita Rien. in conf. 35. num. 11. vers. quarta conjectura est, & Crast. in conf. 162. num. 4.

Vigesimali quartu. t conjectura est, quando venditor, vel qui ius suum remittit, stetit temporis in possesso donec visiat: Nam tunc fraudis ac fallitatis conjectura sumitur. Ita in scriptio respondit Rien. in conf. 35. num. 11. vers. 5. conjectura lib. 4. ex traditione Bar. mil. pagi constructionis de debet, quam explicata supra lib. 2. praef. templo. qm prope.

Vigesimali quinta presumptio & conjectura est, quando conflat eum, qui alterius fallitatis sibi aliquam scripturam, perquisuisse ante scripturam illi similem, ut forte inde exemplum summet. Ita Bar. in conf. 109. num. 2. lib. 2. & Alex. in conf. 77. num. 1. lib. 2. qm fecerit sum in conf. 109. num. 6. lib. 2.

Vigesimali septima t conjectura est, quando notarius, vel is, qui in instrumento fundamentum faciebat, requisitus fuit producere ipsum instrumentum, & diu difficultate producere. Ita responderunt Crast. in conf. 21. num. 6. vers. ex qua etiam tarditatem. & Capital. in conf. 27. numero 33.

Vigesimali septima t est conjectura, quando charte, in quibus scriptum est instrumentum, sunt diuerorum signosum. Ita Deiana in conf. 109. num. 17. lib. 2.

Vigesimali octaua t conjectura est, quando instrumentum sicut conjectura inter ignotos. Lat. Crast. in conf. 32. & in conf. 36. num. 3. & 36. num. 1.

Vigesimali nona, t quando falsa causa fuit expedita. Crast. in conf. 36. num. 11.

Trigemina quando t solemitas fuit omisita.

Trigemina prima quando dnu fuit obliteratum conarium. Crast. in conf. 930. num. 16. Crast. d. conf. 362. num. 8.

Nunc enumeremus causas, & de illis differamus, quibus hec conjectura, & presumptio fallitatis vel diluteatur, vel faltem extenuantur.

Prima est causa, que t ducitur a probitate, & integritate vita illius, qui vel instrumentum, vel scripturam conscripsit. Ita Bald. in. 2. C. Ad. Corn. de scilicet. Capla. in conf. 21. num. 24. in criminal. Crast. in conf. 75. num. 8. & Gramma. in conf. 30. num. 9. in criminalibus. Et in specie quod probatio longa temet tollat suspicionem falso, respondit Socin. in conf. 4. in 1. lib. 3. Et de notario probata vita, quod non praevaluatur ab ea communis fallitas respondebit Neutianus in conf. 25. num. 20. & in conf. 68. num. 31. Idem t de presbitero, & sacerdote, qui scripturam aliquam conscripsit, respondit Mantua in conf. 208. num. 52. lib. 1. & in conf. 221.

Secunda causa, que t falsi significio tollitur, vel extenuatur, est loci celebritas, ubi illa scriptura fuit confecta. Ita loebus delectando inter confit. Socin. in conf. 39. num. 32. lib. 2. & Crast. in conf. 75. num. 5. (scriptio d. conf. 223. num. 4.)

Tertia causa, que t falsi significio evitatur est, quando nulla ad eius ponitur, seu causa committitur falso. Ita responderunt Socin. in conf. 277. col. 1. lib. 2. Crast. in conf. 75. num. 9. & Mantua in conf. 208. num. 21. lib. 2. scripti in d. conf. 223. num. 8.

Quarta causa, que falsi significio evitatur est, quando nulla vel lucr. vel commodi spes ex ea potest emanare. Ita Rien. in conf. 5. num. 3. Crast. in conf. num. 15. & Reland. in conf. 32. num. 22. vers. Et idem est, quando t de re leui & modica, ut Crast. in conf. 71. num. 6. scripti in d. conf. 221.

Quinta causa, que falsi t presumptio & conjectura diluteatur, quando est non apparere de illo ipsa cum fine dolo falso falso non committitur. Ita exemplum. C. de falsis vbi Bald. & reliqua. Perique in conf. 169. num. 31. lib. 4. Socin. in conf. 37. num. 28. lib. 2. Alcas. in trac. de praef. templo. reg. 2. praef. 31. num. 3. Gram. in conf. 23. num. 8. & in criminibus & Mactinum in conf. 75. num. 21. lib. 3.

Et de non dolo falsi confiteatur dicuntur, quando is, qui falsi quod relata propositi, dolum ipsum non probavit: Nam si incumbit omnes prohadi dolum hunc, ut scribitur Cart. sententia iuris, sed super processu. tol. 6. vers. non obstat quantum. Zanchius in trac. qm fieri, peta. num. 10. Socin. in conf. 3. num. 37. num. 27. lib. 2. & Gramma. in conf. 30. num. 8. & in conf. 36. num. 7. in criminibus.

Sexta causa, que t falso conjectura evitari potest, illa est quando adest aliquod veritatis primordium. Ita Caffres. in conf. 1. num. 3. & haec non haec. de leg. script. & in conf. 12. num. 4. lib. 1. Alcas. in resp. 46. num. 6. & Gramma. in conf. 21. num. 6. & in conf. 46. num. 13. in criminibus, idem p. 10. 26. num. 12. & scriptio d. conf. 221. num. 18.

Septima causa, que t falso conjectura & indicium debilitatis, est quando illi, qui de falso fuit accusati, sua ipsi sponte coram iudice comparati & pallii est in carcere se manipulari. Ita in imp. & respon. 10. Iacobus de Leonardi inter confit. Socini minor. in conf. 39. num. 35. lib. 2. Et conferunt, que dixi supra lib. 2. praef. templo. qm prope.

Octava causa, ob quam falsi t suspicio cessat, illa est, quando adest tellus multitudine. Ita respon. Crast. in conf. 15. num. 12. & num. 13. Et quando de eorum bona fama apparet, videm Crast. suspic. fitidem. Et idem confit. Socin. in conf. 6. num. 3. lib. 3.

Nona causa, quod cessat conjectura falsa, est, quando ipso quo conjectum fuit instrumentum, iam diuersum in possesso rei habet venditum, vel donata. Ita Crast. in conf. 65. num. 11. in conf. 58. num. 1. & in conf. 66. col. 21. vbi responsum etiam. Ita etiam Ruinus in conf. 27. num. 1. vers. ex omnibus quibz lib. 1. respondit, suspicione falso ceplare quando instrumentum diuersum pro legitimo obseruatum. Foller. in pref. crast. qm. 10. eten. quod commisit falso. num. 37. & Ioseph. Ladeven. in conf. 28. col. 5. vers. inferatur iusto. vbi dixit, obseruantem compotes falso instrumentum.

Decima causa, que t falsi suspicio & conjectura evitatur, est, quando illud, quod falso arguitur, nihil ad negotium pertinet. Ita Aret. in conf. 1. lib. 5. sed & simili atque sibi de verborum obligatio.

Vnde causa, que falsi suspicio evitatur est, quando adest sola rufura in ipsa scriptura, & ignoratur quod facta sit. Nam tunc presumitur facta non ab ipsa parte, sed a notario, qui potellaret habet eam faciendo, ut censet affidit in decif. vlt. num. 12. quem fuisse est Socin. in conf. 61. num. 21. lib. 2.

P R A E S U M P T I O X X I .

Quando instrumentum, in vna parte falso sumatur esse in totum falso.

S V M M A R I A .

Instrumentum in vna parte falso an & quando presumatur in totum falso.

2. Notarius & notaria sumatur delinqutere.

3. Instrumentum in vna parte falso in totum falso censetur quando falsi & provenient ex persona notarii, qui sua malitia, & dolu commisit falso.

4. Instrumenti fides pendit a fide & persona notarii.

5. Notarius & notaria non potest conscribere alia instrumenta & instrumenta de eo conscribere a non auctor.

6. Instrumentum presumatur in totum falso etiam quando falsi si sumptus commissus in vno enunciata ut accidentes prolati in eo, ut a circa loco, tempore, & hominibus, aliis sciat.

Declaratio hoc non procedere quando constat ex confessione & partibus capitula scriptio instrumenti vera est.

8. Confessio, qui recuperat, contra a praesumptione statim & de iure, nullus magis recuperatur solus utrum pura & propria.

9. Presumptio vna sicut absolvit, nolit magis probatio, quapropter simpliciter dicitur effectus, ipsam presumptionem dicitur.

PRAEVSYMPATIO xxii

Quando instrumentum, in vna parte falsum præsumatur esse in totum falsum.

S V M M A R I M

- 1 Instrumentum in sua parte falsum an & quando praesumatur in falso.
 - 2 Notarii uerae falso nuntiatur delinqnere.
 - 3 Instrumentum in sua parte falsum in toto falso si ceteris quibus falso si presenti ex persona notarii qui sua malitia, & dolus commis-
falo.
 - 4 Instrumentum fides pendit a fide & persona notarii.
 - 5 Notarii fideliter alii non potest confidere nisi instrumentum & in-
strumentum ad eum confidat a notariis.
 - 6 Instrumentum praesumatur in toto falso si etiam quando falso si
fusset communis in verbis enarratus ac accidentes prolati in es-
tate circulo locum, tempore, & hominum, aliis sciscis.

Declaratur hoc non potest credere quando constaret ex confessione partis
alii capitula opus instrumentorum vera esse, nra. 7.

 - 7 Confessa, qui recuperat contra praesumptionem, aut de iure, male-
dicto recuperat contra solam inter ipsorum probatum.
 - 8 Praesumptio una sit autem certa, multo magis probata, quam praesum-
ptio dubia, dicitur esti actus ipsius, quam praesumptionem datur.

LIBER QVINTVS.

- 10 Instrumentum non censetur in toto falso quia falsitas est ei-
 ca illud quod nullo modo recipit negacionem, cum quo agitur.
 Idem quando falsitas fuerit commissa circumscribitur et demonstrat am-
 mittere. nu. 2.
 Idem quando falsum sit in re parte instrumenti commissum pro-
 prie falso tantum. nu. 2.
 12 Testator sicut est instrumento falso & Tunc legatum adfricat, licet et respicit
 sui falso sicut legatum, non tamen erit refutata Tunc.
 13 Falsitas est enim commissa in accessorio, non praesumitur commissa in prin-
 cipio.
 14 Instrumentum datum a falso corruit, & omnis confessio in eo compro-
 batur.
 15 Accusatur siquidem summi principale, & an virtutis accessorio censetur
 & principale vivit.
 16 Bald. & Feini summa certitudine.
 17 Instrumentum non praesumitur in toto falso, quando falsitas est
 commissa ante testem & modica: van.
 18 Falsum in re lenti & modica non est considerabile.
 19 Falsitas instrumenti commissa non dolo aut voto ipsius notarii, sed ab
 falso pars assertione, instrumentum non vitia in ea parte, ybi non
 est falsitas.
 Idem quando constat vel est in iuribus probacionibus vel claris pra-
 sumptim aliis instrumentis patitur esse vera. nu. 21.
 22 Propter validationem tollit debituvenia.
 23 Probatio clara presumptio praevalit.
 24 Instrumentum facta a notario datum a falso possit sententiam omnis
 falsi a falso numerare.
 25 Notarium de falso datum non potest amplius confidere instrumentum.
 Idem quando non est adhuc datum, sed est falso sufficiunt, &
 diffamatio, quia instrumentum eius non voluerit. nu. 26.
 26 Falsitas est in instrumento si aliunde provenit quam ex persona notarii,
 & ex ratione sua, circa oleum tinctura ipsius instrumenti, praesumitur
 instrumentum falso in omnibus suis partibus.
 Idem quando ratione per errorem ipsius notarii emanaret. nu. 28.
 27 Falsitas non potest dici interueniens si caret dolo.
 28 Falsitas instrumentorum provenient aliunde quam ex persona notarii,
 veritas autem circa falsitatem ipsius instrumenti, vitiat ipsum in
 totum.
 Quid autem si aliunde proveniat, & vitium est in capitulo diverso,
 conexo tamen illi, de quo est centro? nu. 31.
 Et quid si falsitas est in uno capitulo omnino separata, an praesumatur
 falso instrumentum in cetero capitulo separatis ab illo falso. nu. 32.

CONGRESSVS hic est locus, vt i disseramus, quando instru-
 mentum aliquo in parte falso, praesumatur falso in toti.
 Quia quidem de re sunt variae Doctorum opiniones. Prima
 fuit opinio eorum, qui dixerunt absolute & indubitate, instru-
 mentum in aliqua sui parte substantiale falso non praesumitur falso
 in toto. Cum (ut vidimus supra) in notario dolo, fine
 quo falsitas non potest dici communis, non praesumatur. Est si-
 me loquuntur praesumitur, multo minus notarius. Error ergo
 magis praesumitur. *Hanc opinionem proferunt glossi*, in l.c. 2. c. de veteri
 iure encyc. lacab. Burig. in l.s. ex falsis. C. de translat. & in Bald. in fol.
 10. Andreac. ecclesiast. a. 2. col. 3. de elect. Arethina. d. 1. sex falso.
 col. 6. fin. qui communem esse ostendit. Boer. q. 2.3. nu. 6. & Alact. in d.
 l.s. ex falsi. nu. 14.

Secunda fuit opinio illorum, qui existimat ut absolute instru-
 mentum in aliqua sui parte substantiale falso prelum falso in
 toto. Ita glas. in l.s. ad scriptor. ad. 2. q. 6. & in quid ergo 2. q. 5.
 & idem in iuris Arribadias. & Gemina, in d.c. si falso periret. idem
 conseruant invenimus. & Iacob. Andreac. in cap. fraternitatis col. de hereticis
 Spec. in tie. de instrument. editione. 4. instrumentum. l.s. 20. Gard.
 nov. in tract. malef. mis. de falso. Salic. in l.s. ex falso col. 1. per. ver.
 dico. C. de translat.

Tertia fuit opinio Boar. in d.l.s. ex falso; in l.s. coll. vte. nec horum
 ter debemus. C. in 2. l.s. coll. 1. vers. aduersitate tamen. C. de translat. qui di-
 flingit aliquot causas.

Primum est, quando si falsitas provenit ex persona notarii, &
 sua malitia & dolo commisit falso in ex substantiaibus.

Hoc in causa instrumentum in vni sui parte falso, praesumitur
 atque censetur falso in toto. Ita praesidet in loco Boar. Et in

Primus est, quando 1 falfitas prouenient ex persona notarij, & sunt malitia & domo committit falfatum in vno ex substantiis. Hoc in causa instrumentum in vna vlt paret falfum, praesumitur atque conferetur falfum in tornu. Ita praecedit in loco Bart. Et non sequuntur ceteri, ut Alax. col. per Cart. sen. 4. lato. s. de Georgio in fin. & communione refutari. At vero 9. Alix. man. 4. Barts. et præstatu- tot. 2. n. 2. de haver. & bahr. Card. col. 2. 1. 1. Barts. et Alax. col. 3. lato. in l. 3. q. si quia 1. Barts. videtur autem ut non 9. ff. ad S. C. Syllan. Barts. in M. Barts. Praefato.

PRAESVMPT. X XI.

Extenditur t̄ primō hic casu, vt procedat etiam quando falso-
tas suillet committit in verbis enunciatiis ac incidenter prolatis
in instrumento, vīr appositione loci, in quo confectum iuit
instrumentum. Nam sicut nullus illud prasumit in ceteris falso-
partibus, ita & falso-*invenit* in eis. Cetero in utr. est. vīr falso-*affirmit*
met de off. deleg. sc̄rum. in d. l. p. ex falso. ac falso. & ibidem Alexan. col.
vīr. vīr. adde. C. de tractat. Et item in fī. sc̄rum. in utr. in mī
de heret. & Anton. Galbra. in fī. sc̄rum. lib. 7. de criminib⁹.
concluſ. 3. mon. 3. qui intelligit quando falsoas hæc est committia in
verbis narratiis seu enunciatiis substantiilibus, puta circa
locum, tempore, testes & familia, alias securis: atque ea intelligit Genit.
in cap. de falso-*affirmat* g. & Iean. de Anna. in cap. de sc̄rum. art. 1.
et de heret.

Declaratur primò hic t̄casus, vt locum non habeat, quando constaret ex confusione pars alia capitula ipsius instrumenti cetera. Nam tunc collati prefati presumtū, quia dictum est, illa etiam falsa presumit. Et Cynas in d. 1. si ex falsis, in fine, C. de translat. & thid. Saltem solam penitus mīx. Alex. columnam verit. ad. capitulo Corin. feni. mīm. 4. Jacob. sol. ut. ser. 2. linea 3. Idem se p̄fert in ob. Eutrig. & Baldus in l. 2.C. ad leg. Cornel. de falsis, in dñm. 1. & fīgū implūstis sol. vlt. de verbis omnibꝫ agit. In fine Anna. in sp̄ficiat. col. 3. de heret. & idem Filius num. 20. vers. 2. fīl. quæ locutus est Antonius Gabriel. in Cœl. 3. num. 3. & idem mon. 1. cum dixit, acceptantem instrumentum in e parte, quæ non est falsa, non posse eam improbare. Nam & tunc eam cœlestat̄ fateri veram, vt loquitur Bald. in l. 2. C. de falsis. & Fe. in mīx. vlt. fīp̄. Ad hunc hodo. Bald. in en. 68. 2. aliam dicit, apparet, col. 2. imp̄. lib. 3. quidem sile air, quando non impugnatur altera pars instrumenti. Hanc ergo, declaratiōne probat. Sc̄im. non in conf. 15. num. 9. lib. 3. Et hucus sc̄im. t̄ casus manifestari solet: quod si confessio recipitur contra pr̄sumptionem iuris & de iure, ut duximus supra. lib. 1. quibꝫ si. multo magis recipienda est contra hanc solam iuris pr̄sumptionem.

Ex id est, quando alijs probationibus confundatur de veritate
aliorum capitoliorum instrumentorum. *Ita Amator Gabriel, prescrivit
in conclus. 3. num. 6. ex sententia Baldi, in conf. 22. lib. 2.* Et ratio est
clara, quia si via praefumptionis aliam presumptionem tollit, di-
lucitur ad in uestigium regule, multo magis probatio, quia praefun-
ptione simplici dictur efficacior, ipsam presumptionem dilut,
veri scriptio fupra lib. 9. q. 31.

Declaratur secundo, ut non procedat hic casus, quando saliftas effet circa illud, quod nullo modo recipit negotium, neque appetatur. Ita Cofra. et al. I. s. de salifta. s. 1. p. 1. Alex. col. v. 1. vs. 1. dñe. 1. anno. quod: In a c e n t u r i a c o l u m n a. v i t . p r o f i c i u m . l i m i t e s . I d e n t i f i c o r u m l e m i t e s . a n d r e a s d e g r a t u t a r i u s . c . v . v e r . d o c t i n a n c i e n t i a . v i d e n t u m b a t r i u m c o l u m n a . 2 . v e r s u s . s i n i m e n t a r i . F e l i x u s . v i o l . 4 . 5 . 6 . 7 . G a b r i e l . i n d . c o n f i s c a t i o n i s . 3 . n o m . 7 . E a c i r c u m s t a n c i a , q u a h i c s a l i f t a n o n c o n s i d e r a b i l i s , c u m n e m i n i n o c e a r , v e r s c h i p u r i s e p r o f i c i u m . t u n c 10 . 4 . v i t . L a u l a .

Declaratur tertio, ut non procedat quando falsitas suisset
Mm m m 3 con mis

vigilia circa remiam demonstratum. Ita Felius in d. c. fraternata. nro. q. 9. de heret. Alcistus in d. l. f. ex falsis mun. 14. vers. sicut. & Cum. C. Anno Gabrie in d. conclusio. 2. mmo. 5.

Es est ratio, quia hic apparat de veritate; & ob id cessat omnis presumptio. Et hic videtur potius error quam fallitas.

**Declaratur ter quarto, vt procedat hic casus, quando falsum
secul vere in yna parte instrumenti commissum : secus si pr-**

sumptuoso rannum ut pūa, & feriperut rafra, vel cancellatio
in rugae parte suspecta. Nam tunc non præsumitum faliū in
instrumentum in alijs partibus. Ita Baldus in l. 3. si ex falt., in fin. ver-
sionis cœlo. C. de translat. & ibidem Salicetus. col. penult. vers. aliquan-
to doct. Alexius. col. v. falt. in autore. Et lacobinus col. vir. ver-
s. falt. Cartusianus. 50. & Alciatus in 14. vers. predictus id. litem. idem
predictus Baldus in l. 2. C. de fidei sententia libert. & col. ult. in s. appo. C. de editio
cum Adua solle. idem in c. cum à Deo. l. 1. de respectu. Ab eo in c.
littera in fin. de fid. instrum. Arsenius. in c. in usq. col. 4. de testib. Feli-
x in missi. si alienatus. num. 8. vers. falt. falt primæ de haret. Ignatius in l. 3. § 6
qua talibus. vers. falt. autem non. num. 94. ff. ad. S. C. Syllan. & Anton. Ga-
brielini in cœlo. h. 2. u. Hoc dicta. Tert. in l. 1. col. 5. falt.

*etiam in scripturam, 3. nonne 9. & lucas 1. dicitur
quod si de falsis. cum dixit, quod si quis ad scribat in testamento
ibi. & Titio legatum, licet respectu sui præsumatur falso lega-
tum: non tamen infertur respectu Titii præsumi fallum. & Bar-
ferus sine sacra fera in conf. 6. volum. 2. & Ruan in conf. 77. no. 5. lib. 4.
Praesumitur enim id non procedere quando falsis essent*

Dedicatori quinto, vt non procedat quando talius est et
necessaria. Nam rite non prefatur immilli falitatis in prin-
cipalitatem sed forma manet eius fides, & probatio. Ita ergo & Baldus
in 4. ad leg. *Comit. de falso*, & item *Bald. in d.l. fez se falso* num. 14. in p.
C. de translat. quem ita facere ut *Eusebius* in *fraternalium* ut. 12. ver-
sus fuit festudo, de haret. Et ad eundem *Baldus* in cap. Ad audiencem
de iuramento de rescripto. & aliationum in d.l. fez se falso. num. 4. vsf sed &
falso.

Ceterum differt videtur Imola in l. 6. q[uod] quis simpliciter, col-
verit solum unqu[m] sal[s]is, ff. de verborum obligat. dum respondeat glo-
bi. d. c. de fatis, & eum fecutus est Antonius Gabrie[li] r[es]ol. conlu-
fio. 5. ann. 10. ver. contra fiam, qui dixit hanc esse communem sen-
tentiam. Idem sensu Igneus in l. 6. q[uod] quis adhuc. ver. f. ut et non
numeros, ff. d. S. Cyria. Et conformatur illi traditione Butrii in cap.
cum elim. 5. ver. Innocentius his dicit de sensibus, qui dixit, quod da-
minato instrumento de fallo, & corrut & omnis confusus in eis
comprehensa. Quae sane tradidit ad rem hanc non pertinet: cum
Butrius loquatur de virtu rei principialis, quod trahitur & adpi-
sus accellerorum, cum *accellerorum* pendeat a principali. L. cum
principalis, de regulis turu[r]i. vbi Decimus. num. 5. declarat. Et in specie tradi-
butrius, q[uod] eundem dicit de solvitur.

Diversum est in casu nostro, in quo agitur, an vitatio accessorio confeatur viatuum principale. Ex illino tamen alia ratione dubium esse admodum illam Baldi, & Felini declarationem, si quidem eadem sit ratio in casu huius declarationis, que est in causa suis postro principali, in quo diximus, fidem & probitatem notarii esse individuam, & quod deinde falsitatem vnius partis instrumenti profumit falsa etiam altera pars, quamquam diversa sit separata ab illa. Est tamen cogendum, quia summa est Baldi

di. & Feliui auctoritas.
Declaratur fexto, ut non procedat, quando falsitas esset commissa in re tenui & modica: Nam tunc non presumuntur falsum in alia parte. *Te Baldus in cap. cum ades. no. 6. vel et si hoc verum de his fratribus, & sequitur Antonius Baldus, in d. consilio 2. nam. n.* Et huc facit quod Cyprius superiore presumptio, in e. causa, cum dixi, ut falsum in

Declaratur † septimo, vt non procedat, quando fallitas esse

quidem commissa ab ipso notario, sed tamen non dolo, nec vicio suo: sed ob falsam assertiōnem partis. Nam tunc alla capitula non vivantur. Ita traditum Felinus in cap. *fratrem suum*: *z.* de heret. *z.* Antonius Gabriel in *ad. consil. 3.* *c.* *z.* *z.* qui eiudem opinionis reserat. Confident Baldwin us *in lib. ex sa. finc. C. de translat.* & *in c. ad diuinum. de rescript.* qui tamen meis in codicibus hoc non scribitur. Exstinctum declaracionem ipsam veram esse, quam probabilius & igneius *z.* *z.* quod tabulari *ver. faciem non num. z.* *z.* *ver. 4.* *lumen istius.* *ad S.C. syllam.* Quodquidem hic non deficit fiducia & probitas ipsius notarii: atque ita celstis hic ratio principialis califus supponitur. Et propterea non pot. St dicti commissa faltissima ab ipso notario, *z.* *ex pos. declaratio in lib. 2. de arbitriis iudicium.* &c. *ca- furo.*

Declaratur officio, ut non procedat quando constaret vel efficieturibus presumptionibus, vel claris probationibus aliis in-

strumenti partes esse versas. Ita alioquin in d. sex. fals. num. 15. c. de translat. et loan. legens in l. 3. si quia tabulas. versi. autem non. na. 26. ss. ad Syiam. Extrato est manifesta, quia presumptio validio. tolli. debiliorem. l. dum s. de in integ. resti. Et t. multo magis pro. batio presumptioni proualeat.

Secundus est *catus*, i. quando agitur de diversis instrumentis,
et notarius fuit damnatus de fallo. Hoc in causa instrumenta con-
fecta post festinatam latam fala praesumuntur. Ita *Bart.* in *ad l. 1. ex
fallo in leto c. 2. vers. quod tamen intellige. C. ita translat. & ibid.
paull. pof. ver. ratio, ex quod. Et *Bart.* sectus est *Gramma. m. cons. 66. no.
33. in cuius lib. silentem sepe dicitur in trax. de prefumptu. exp. 2. pr. presumptu.
7. al finem. vers. & hoc facit.* Et ratio est, quia i. notarius semel de
falo damnatus non potest amplius confidere alii instrumentis, et
scribent *leto in Bart. barum. m. 3. de exp. Bratis. Massif. sing. 193. &
204. an. m. cons. 27. col. 1.* si ergo notarius iam damnatus aliquod
instrumentum conficit, se maxime suspicetur reddit: praterid
quod instrumentum corruit defectu potest.*

Extenditur hic casus, ut procedat etiam quando adhuc non
esset damnatus: sed esset valde suspensus, & diffamus. Nam in-
strumenta inde consecuta suspecta sunt. Itare respondit Baldwin in cons.
65. Facilius tale est, apparet, lib. 3. ex sententia Innocentii in c. fraternitate
de heret.

Tertius est casus, quando † vitium falsi aliunde peruenit quā ex persona notarii: & hoc ipsum vitium veratur circa solemnia instrumentū, vtpa circa diem, annum, vel locum, vel simili. Hoc in casu instrumentum præsumitur falso in omnibus suis partibus. Ita Bart. in *Utr. ex falsis*, s. 1. l. 3. col. 1. ver. 1. propter alium. & in l. 2. col. 1. ver. 5. resverbi de alia. C. de translat. & Bart. fecit sicut hic Carden. Alex. Iason ac ceteri omnes: idem scripserunt Carden. & Butrus in fraternaliis de bareis. & alios commenstrat Ant. Gehr. in d. concil. 4. m. 4. Et huius addo Baldum in conf. 66. Factum sale, appet. scilicet 2. ver. 1. c. lib. 3.

Exceditur primis huc et casis, ut procedat etiam si vitium per errorem ipsius notarii emanaverit. Nam adhuc totum instrumentum vitulatur. Ita Anno. Gabriel. in d. concil. g. n. u. s. in fin. ex sententiâ *Catreni, Buri, Andrean., Alio, & Alex.* quis citat. Ceterum I tradidit haec, mea quidem opinione, non fatis huic rei nostrâ concuenit: cum hac dicti non possit falſitas, ex quo caret dolo, ut *superiore pre-
dicto de Lectorummo.*

Quartus est *catus*, quando tū *vitiū falso* proueniens aliquid quām à perfōnotari, verfatur circa substantia*li* ipsius instrumen*t*, seu contractu*s*, & negotiōn vno eodemque capite. Hoc in catus fine controvēria in totum vitium illud caput. Ita Bart. in d. l. i. ex falso, i. in lett. vlt. verf. sif defectu*m* cora. & in lett. col. 2. verf. sif verō loquimur. Et cum e*se* funderit in Cather. & alijs, quis i*st*er feci*m* est. Ant. Gabr. in d. consil. 3. ann. 15. Et hī accedunt Bald. in d. consil. 22. cal. 2. verf. est nonnullū instrumentum. Ad. 3. 10. Igoum rati*o*. q*u*ād*u* ab i*st*ab. verf. i*st*em non em. 02. ff. ad Syl*la*.

Quintus est *casus*, quando *vitium falsi* aliud preueniens quam persona notarii veritatem circa substantiam ipsius instrumenti. Et *vitium* est in capitulo diuerto, conexo tamen illi, de quo est contrafalsa *sia*. Hoc in *casu* adhuc *instrumentum*, in eo capitulo controvertere *viciatur*. Ita *Bart.* in d. l. *se fex* *versus* in t. *letraria*, *col. 1. vit. vers. aut in diversi. s. in 2. loci. column. 2. vers. si vere liquorum.* *BB Bart.* *jeocu sunt ibi Angel. & Alex. infra idem Alex. in cons. col. 2. lib. 3. idem exponerit Inno. me fratermatum. col. 6. de haret. Ant. Gabriel in d. 3. locut. 3. no. 16. *Bi* accedunt *Bald.* in conf. 6. *Falitum* *stet apparet.* *col. 2. vers. non sicut non videtur lib. 3. a sensu contrario.**

Et iij quidem omnes adducti sunt tex. 1. etiam. §. ex causa. II. de mino. de cuius interpretatione equum in lib. 2. de arbitratud. &c. caſu

Sextus & nunc tultimus est casus, quando vitium falsi alieni deponentius quām à persona notarii versatur circa substantia-
lia ipsius instrumentū seu contractū & negotijs. Et si falsitas virtū
est in uno capitulo omnī separato. Hoc in calo non presumuntur falsum instrumentum in ceteris capitulis separatis ubi fol-
lo. Ita Bart. in dicit ex falsis in sed le*it*, in fine, & idem securi sunt eis
Angelus, Calixtus & Alexius in fine. Idem securi postea Batruus, Cardin. &
Albus in dicit capitulo, de baro que cum communiat & sequitur an-
ton. Gabriel in dicit conclusi g. num. 17. Et ibi accredit Bald. in cond. 66. Fa-
ctum esse aperte, sol. a tertio secundū casu, iuxta g. & Ropasit, aliorumvenia-
re, ut de seipso.

四三三

LIBER QVINTVS
PRAESVMPT. XXIL

**Testimonium testis, quando in una parte falsum,
presumitur esse & in ceteris parti-
bus falsum.**

SYNTHETIC

- 7 Tertia dictum in aliqua sui parte falsum, an & quando in ceteris partibus falsum presumatur.

Quod si tertia dicitur falsum in aliqua parte principali seu substantiali ipsius negotii controversie, in ceteris quoque partibus vel falso dicitur praesumitur, num. 2.

8 Attestationes fundamentales dicunt esse ipsa fides, qua est individualis, & experientia violenter.

9 Tertia falsitas in uno articulo arguit falsitatem in ceteris attestacionibus aliorum capitulorum.

Idem, sicut modice etiam estet falsitas, num. 5.

Idem in testimonio in alia causa prolatore ratiōne periodi, numer. 6. sicut

7 Pericula à dicens testimonio repudiat, etiam post obtentum aliud testimonium à pericolo.

8 Tertia dictum in aliqua parte falsum, etum falsum censetur, et iam si prolatum est et per se ipsa pia.

Idem, si ignoranter & per errorē falsum estet prolatum, num. 9.

9 Tertia falsitas aduersaria de his vel quae videt, vel quae sensu corporis certa est precipit, aliae dolos presumat, nec ignorante, vel erroris excusat, sed potest.

Et non mihi confidit & deliberatione precedente inserviendum aliquod labor & dolet, num. 11.

10 Tertia falsum deponent, aduersari natura & diminutum iuris & delinquit, unde ignoranter cum non excusat a dole.

Distinguere, ut non. 13 vñ. n. 1. ostenditur, quid probabile ignoratio vel cum erroris pacelli ipsiū testimoniū excusat, quarantinq̄ue indicū abstric.

11 Tertia falsum dicens in diversis attestacionib⁹ nullo modo excusat a periculo.

12 Tertia dictum in una parte falsum non vitiatur in ceteris partibus in his, quae modicata sunt remota vel excludit ad negandum.

Idem quando a deponente de perita arti, & concurrit et per alias testes peritores, quid minus recte talis testimonio distinet, num. 17.

13 Falsum sine deo & committi non potest.

14 Tertia falsitas vel falsum circa accidentia & circumstantias, que nullū modo tangunt negotio, nec qualificant eum dictum, non vitiatur esse testimonium in cetero prolatum.

15 Latuentia sunt non extendor ad accidentia & circumstantias, sed testis scimus vel tantumcum ipsiū negotio.

16 Tertia falsitas causam a circa accidentia, & circumstantias arguit & inveniatur falsitatem, quando ipsi testis utrum dicere veritatem suam potest, de quib⁹ interrogabitur.

Idem quod accidentia & circumstantias, que ad causam ipsiū scimus non pertinet, num. 22.

17 Tertia deponens falsum in attestacione sui dicti & testimonij, presumitur in omnibus periculis, & certus in totum eius testimonium.

Sicut autem in ceteris fallit, num. 24.

Non est longe † dissimilis hæc disputatio à superiori; dum ambiguitas, quando testimonium testis in aliquo sui parte falso, in ceteris partibus falso presumatur. Quia sane in se constitutus tres casus.

PRAE SYMPT. XXII

*Cratim in conf. 2. col. 2. & in conf. 52. col. vii. lib. 2. Brum. in conf. 2. n. 2.
Parsum in conf. 2. col. 3. in conf. 23. num. 39. in conf. 20. n. 10. in conf. 21. n. 1.
in conf. 23. n. 1. lib. 2. idem in conf. 23. in filio. 3. & in conf. 23. n. 2. idem.
Alicia. 1. 5. sed si mibi. pa. 31. & 37. tr. de verb. ollig. & in diff. sc. sa.
p. 1. 1. 5. & in conf. 23. Socim. In man. conf. 23. n. 12. & in conf. 23. n. 13.
lib. 2. & viburno in conf. 23. n. 16. lib. 3. Ante. Cader. in conf. 23. lib. 7. n.
de Criminal. cont. 4. num. 1. & Crat. in conf. 5. num. 1. & in conf.
num. 12.*

Et huius tentatio est ratio, quod fundatum est ratio, nis est ipsa fides, quæ dicitur esse individua, c para. 3. q. 9. Cum ergo ex periusio fides violetur, tota ipsa attestatio corruit.

Excludit primò, ut procedat hinc causa etiam quod ad capitulo separata, quia falsitas tellis in uno articulo arguit falsas ceteras attestations aliorum capitulorum. Ita *Anthon. de Com. 137.*
Anch. & Jo. de Anna. in d. s. fraterm atque de bar. Alex. in conf. 33. 137.
lib. 8. in conf. 29. col. vit. & in conf. 42. nn. 12. libr. 2. vbi tempore omnes efficiunt Am. Galviel. in d. conclusi. 4. num. 2. & Alciatus in d. 1. libro 15.
num. 15.

Nam eadem ratio periturj seu deficientis fidei, quo^r totum testimoniū complectitur, & hoc in casu locum sibi vendit.

Extenditur secundò, ut procedat etiā sūmmodicō cōfūsat
falsitas tēfis deponentis. Nam adhuc p̄sumuntur fālā atēfūatio
in alijs partibus. Ita dicit Bald. in c. Chir. ad e. col. 1. de refut. p̄f.
sequitur Ant. Gab. in d. concl. 4. num. 4. quo loci at eſe diuersum in m̄d̄a

Exceditur tertio, ut procedat etiam in testimonio in alia causa prolatore. Nam adhuc praefundimur in eo fallitis, ob id quod per iuris eft. et tamquam talis dicitur in dicto testimonio repellit. Ita sacerdoti Bal. in l. sive ter. nu. 4. C. de fide miftr. & in l. 2. nu. 5. C. de fide, liber. It hoc etiam ostendit post obtinatum ab lohobitione 3. peritio, ut confutat gl. in c. et testimonium, ex illa te. de fidelib. quoniam featis sunt Feder. de Semini in cors. 23. col. 2. 1a. in l. sive ter. art. 5. ut etiam, nu. 5. ff. de eden. & in l. in armenia, nu. 5. C. de stoff. teſſ. Acto Galer. ad u. coni. n. 5. Mat. filii 23. 29. proprieſ. medium.

Caterium ab his opinione dissentire vix sicut possit, inquit.

*Cat. et ceteris libri Opusculorum et voluminum tractat. m. &c. ex
saltibus ad fin. C. de transphil. & Felino. m. d. c. frater initatus. pp. 2. 2. de his et.
Distinguendo, conciliari solent hæc opiniones à Felino, & Anto.
Gabriele praesertim in lor. & recitatis ab Alciato in d. l. s. f. et fausti, me-
re se hæc sententia. Aut nulla t. alioquin, mea sententia, non
est illa, quæ est in libro.*

*Et si quis, non habens causam, quia tanta est probatio
quod habere posuit excusationem sui erroris & ignorantie? Et si tunc
procedit illa prima opinio Speul. & sequitur, ut scilicet ipsi resiliat
natura adiudicatur fides. Aut probabilis adest causa, quia eror, vel
ignorantia excusationem merentur, & tunc fides ei adiudicetur. Quo
tanquam in causa locu[m] habet opinio Balduini. Probabilis est causa erro-
ris, vel ignorancie nisi sit, legem diffiniri non e[st]. Sed ob id ad iudicium ar-
bitrio penderit, ut praestat in loco amanuendit Alia. & item Alia. in
l. 4. sed si in l. 6. non. ff. de verbis aliis, cum translatione & explicati-
onem curram, in l. 2. de arbitrio iudicis, causa est ob id hic recensetur superdictus.*

115 alteriores. Ita a Canticis conf. 197 in p. 16. 2. post Spec. & Extrarium quos recenset. Ita etiam scripsit etiam Soc. Inv. m. conf. 40. ill. 1. 4. in p. 16. 2. ex Ante. Gab. in d. canticis a m. 11.

66 Declaratur primò hic casus, vt non habeat locum in his, quæ
mediè sicut remoto pfectant ad negotiorum ita declarant. At. in c.
lue causam, col. de prob. & Ant. Gab. in d. concl. e. nom. 17.

67 Declaratur secundò, vt non procedat in teste deponente de
peritia artis, qui concurserit per alios peritos, quod minus
rectè tellimonium dicitur: Nam tunc cius dictum in reliquis nō
vicitur. Ita tradunt. See. in c. in rota. col. 3. verbi. 2. limitatur, defensib.
Felicis. & eternitatis, num. 2. de heret. Altitudin. d. si ex falsis, num. 15,
verbi. quod item scitis, C. de translat. & Ant. Gabriel. in d. concl. e.
num. 15.

68 Ea ratio, quis in hoc teste non doluit, sed in perita argui-
tur, l. 2. ff. quod quicq. velatio. Et in his probabilitate c. error, quam
quoties de vili, vel alio corporis ienui affirmandum est, cap. 1.
canse. ab. Doli de probat, cum tergo hic cellet dolus. & con sequen-
ter falsum, ex quo falso sine dole (realitas di simus) admittit non
potest, sequitur dicendum, tellimonium hinc non repelli in ca-
teris partibus.

69 Secundarie huius nostrae dispensationis casus, quod lo testis di-
xit falso circa accidentia & circumstantias, que nullo modo tā-
gunt negotiorum, de quo agitur, nec qualificant fidem testis. Nam
tunc nō viciatur testis testimonium cateris in partibus prolatū ita la-
cub. Bustrig. in l. Lumin. ff. de jure, qui notarii, & f. Angel. in conf. 194. Inno.
in c. sciamen. de her. & videtur. And. col. 1. sub. col. 1. de anno.
calend. 4. & Felicis. num. 25. Butrin. me. c. am. 1. sub. de testis.
Bal. & Sal. e. m. f. ex falsis. & de translat. & videtur cateri om-
nia. Radi. in conf. 26. sol. 1. art. 1. conf. 21. col. 1. sub. 4. idem in conf. 149. col. 5.
& in conf. 10. nam. 9. lib. 3. l. 2. m. 2. C. de bon. poff. secund.
tab. Cott. Sen. in d. f. ex falsis, num. 3. Alcia. in l. 1. 6. fed. 1. m. 1. n. 3. de
verb. oblig. Dec. in conf. 1. col. 3. verbi. sumit. falso. in conf. 1. col. 2.
in conf. 1. col. 6. & in conf. 3. 2. 2. Part. in conf. 162. 2. col. 2. lib. 4. Gratius in
conf. 2. 2. col. 1. lib. 2. Sec. in conf. 1. 2. 6. lib. 2. & in conf. 17. lib. 17.
lib. 5. Chassan. 1.2. Gramma. in conf. 1. num. 7. in conf. 2. 2. lib. 5. in conf.
3. col. 7. & in conf. 47. in criminis. idem in conf. 34. col. 1. in cuius. adem in
veto. 36. col. Vtr. & idem in conf. 42. & in conf. 60. nr. 16. Anto. Gab. in suis
canonibus. lib. 7. sit de crim. const. num. 12. Et huius sententia e
est ratio, quia tū instrumentum testis non extedetur ad accidentia &
circumstantias, sed solum resipicit substantiam ipsius negotii. Et
hic casus locum habet sive ante sive post peritum tellimonium.
Hoc tulisse, sive hanc esse receptionem testimonium sicut. Iun. in
conf. 41. num. 13. lib. 2. & Anto. Gabriel. in d. concl. e. num. 13. ver. sed
ifam.

70 Declaratur primò hie casus, vt non habeat locum quidam testis
ipse iuraret dicere veritatem super omnibus, de quibus interrogar-
bitur. Nam tunc falsitas commissa circa accidentia & circumstantias
arguit fallitatem in reliquo; ob id habebut erit iste ut falsarius
ta. in Bal. d. f. ex falsis. in f. c. de translat. & in rubr. de controv. inue-
nit. col. 1. Aret. in c. in nofra. col. 2. de testib. & in conf. 1. num. 1. Alce. in d.
f. ex falsis. col. pen. C. de translat. idem in conf. 4. col. pen. liba. 2. & in
conf. 28. col. 3. verbi. prater. de dolum. lib. 6. Rimi. Sen. in d. f. ex falsis. &
f. ex falsis. in c. in nofra. 2. de heret. Boer. q. 2. 5. Crato. in conf. 99. num.
3. Anto. Gab. in d. concl. e. num. 13. Alcia. in d. f. ex falsis. in f. c. ver. num.
Baldus.

71 Declaratur secundò, vt non procedat quod ad illas circumstan-
tias & accidentia, quæ ad causam ipsum faciunt. Ita declarat Alcia.
in d. f. ex falsis. ad. fi. verbi. num. vero. qui tamē sit, hunc testem
evidetur ponnam falsi. Idem Alcia. late in l. 1. 5. fed. 1. m. 1. num. 32. de
verb. oblig.

72 Terzius est casus, quando tū testis non dixit falsum nec in
substantialibus, nec in accidentalibus: sed falso in ratione ipsa sui
testimonij. Hoc in catu totum est tellimonium corruptum. Ita Anch.
in conf. 2. 4. Rimi. Sen. in d. f. ex falsis. in f. c. de translat. & ibi. Alcia. in
fi. qui enī tamē sententia recent. Felinus. in f. c. de translat. in f. c. de testib.
Inquit tamē Ancharanus & cum eo Felinus & Alcia. hunc testem
puniri nō possit, pena aliqua falsis cum vere falso tellimonium
non dixerit.

PRAE SVMP T. XXIII.

Falsum testimonium quando ex repugnantia &
contrarietate profumatur, diligens
explanatio:

S V M M A R I A.

73 Testimonium an & quando profumatur falsum ab repugnantia &
contrarietate.

Quod regulariter profumatur falsum testimonio, quidam testes eadem
de re interrogati contraria & repugnante attestati sunt, num. 2.
Item quando diversum divergent testimonia, & pauca possunt fieri quip
falsi attestati sunt, num. 3.

74 Testis repugnante & varietate efficit, ut nulla ipsius attestatio fides
admitatur.

75 Index man debet ferre sententiam praes. cum testis vary sunt & pu-
gnant.

76 Testis delictu varium nec etiam propria causa fidem ficit.

77 Varietas & repugnante intellec. arguit dolorem, & idem tenetur de
falso.

78 Testis varietate & repugnante in dicto suo talerabilis non viciat eius
testimonium, ut si proueniat ex causa obliuionis tenuor.

Idem quando dicta pugnatio & contraria possunt conciliari, nu-
mer. 9.

Et si quomodo possint conciliari, num. 10. & seq.

79 Verba profunda improrpiata, ut exenter falso.

80 Testis dictu falso iuvenda ut convenient, non autem canicula.

81 Testes in dubio presumuntur teneat & confitetur.

82 Secundū si disponunt de tempore, quia prouenient singulare, num. 14.

83 Testis si attestantur de his, que per atque scire non posse utrum praece-
non ex hoc falso dixisse censeretur.

84 Idem quando efficit vary & contrary in aliquib[us] accidentib[us] &
accelerib[us], num. 16.

85 Ministrum autem eorum fides, num. 17.

86 Testes non prouenient falso, quando ob nimiam incertitudinem re-
tineat ignoratur, & huc inde produci sunt insicem contrary.

87 Idem quando ignoratur & statuta potest quoniam militare & dolus ex
qualitate persona cognitare, num. 19. Idem in varietate & diversi-
tate verbis, num. 20, quia tamē eadem sunt in substantia, num. 20.

88 Ffecit disputatione, quam tū supradicēbam, ut hoc loco

89 Evidenter, quando falso sumatur tellimonium ob re-
pugnantias & contrarietas. Et si vere pro regula constituen-
dum est, sīla profumi testimonio, quando testes eadem de re in-
terrogati contraria & pugnante attestati sunt, l. 1. nr. 1. p. 1. ff. d. leg.
Cor. de falsi. Et in l. quodlibet, vel varie. ff. de testib. scripto repu-
tari est quia dixerit tellimonio, punit, sicut & iuxi quod falso
attestari fuit & scribit Bar. in d. less. ff. de falso. Alex. in inter ipsa-
l. 6. ff. Stich. col. 3. de verb. oblig. Dec. in conf. 1. num. 1. Paris. in conf. 2. 3.
nr. 20. conf. 6. nr. 20. & in conf. 1. 2. num. 19. lib. 4. Efficit etiam hoc repu-
gnantia & varietate, ut nulla ipsius attestationibus tides admetatur,

40 ob id index ferre non debet fidentiam pro eo, cuicunque testes varijs
pugnantesque sunt, ut scripferit l. 1. in c. praetexta, & de testib. cogen. nr.
4. lib. 2. & in conf. 1. nr. 1. col. 2. de testib. & in conf. 1. nr. 2. in conf. 1. nr. 3. in conf. 1.
nr. 4. in conf. 1. nr. 5. in conf. 1. nr. 6. in conf. 1. nr. 7. in conf. 1. nr. 8. in conf. 1. nr. 9. in conf. 1. nr. 10. in conf. 1. nr. 11. in conf. 1. nr. 12. in conf. 1. nr. 13. in conf. 1. nr. 14. in conf. 1. nr. 15. in conf. 1. nr. 16. in conf. 1. nr. 17. in conf. 1. nr. 18. in conf. 1. nr. 19. in conf. 1. nr. 20. in conf. 1. nr. 21. in conf. 1. nr. 22. in conf. 1. nr. 23. in conf. 1. nr. 24. in conf. 1. nr. 25. in conf. 1. nr. 26. in conf. 1. nr. 27. in conf. 1. nr. 28. in conf. 1. nr. 29. in conf. 1. nr. 30. in conf. 1. nr. 31. in conf. 1. nr. 32. in conf. 1. nr. 33. in conf. 1. nr. 34. in conf. 1. nr. 35. in conf. 1. nr. 36. in conf. 1. nr. 37. in conf. 1. nr. 38. in conf. 1. nr. 39. in conf. 1. nr. 40. in conf. 1. nr. 41. in conf. 1. nr. 42. in conf. 1. nr. 43. in conf. 1. nr. 44. in conf. 1. nr. 45. in conf. 1. nr. 46. in conf. 1. nr. 47. in conf. 1. nr. 48. in conf. 1. nr. 49. in conf. 1. nr. 50. in conf. 1. nr. 51. in conf. 1. nr. 52. in conf. 1. nr. 53. in conf. 1. nr. 54. in conf. 1. nr. 55. in conf. 1. nr. 56. in conf. 1. nr. 57. in conf. 1. nr. 58. in conf. 1. nr. 59. in conf. 1. nr. 60. in conf. 1. nr. 61. in conf. 1. nr. 62. in conf. 1. nr. 63. in conf. 1. nr. 64. in conf. 1. nr. 65. in conf. 1. nr. 66. in conf. 1. nr. 67. in conf. 1. nr. 68. in conf. 1. nr. 69. in conf. 1. nr. 70. in conf. 1. nr. 71. in conf. 1. nr. 72. in conf. 1. nr. 73. in conf. 1. nr. 74. in conf. 1. nr. 75. in conf. 1. nr. 76. in conf. 1. nr. 77. in conf. 1. nr. 78. in conf. 1. nr. 79. in conf. 1. nr. 80. in conf. 1. nr. 81. in conf. 1. nr. 82. in conf. 1. nr. 83. in conf. 1. nr. 84. in conf. 1. nr. 85. in conf. 1. nr. 86. in conf. 1. nr. 87. in conf. 1. nr. 88. in conf. 1. nr. 89. in conf. 1. nr. 90. in conf. 1. nr. 91. in conf. 1. nr. 92. in conf. 1. nr. 93. in conf. 1. nr. 94. in conf. 1. nr. 95. in conf. 1. nr. 96. in conf. 1. nr. 97. in conf. 1. nr. 98. in conf. 1. nr. 99. in conf. 1. nr. 100. in conf. 1. nr. 101. in conf. 1. nr. 102. in conf. 1. nr. 103. in conf. 1. nr. 104. in conf. 1. nr. 105. in conf. 1. nr. 106. in conf. 1. nr. 107. in conf. 1. nr. 108. in conf. 1. nr. 109. in conf. 1. nr. 110. in conf. 1. nr. 111. in conf. 1. nr. 112. in conf. 1. nr. 113. in conf. 1. nr. 114. in conf. 1. nr. 115. in conf. 1. nr. 116. in conf. 1. nr. 117. in conf. 1. nr. 118. in conf. 1. nr. 119. in conf. 1. nr. 120. in conf. 1. nr. 121. in conf. 1. nr. 122. in conf. 1. nr. 123. in conf. 1. nr. 124. in conf. 1. nr. 125. in conf. 1. nr. 126. in conf. 1. nr. 127. in conf. 1. nr. 128. in conf. 1. nr. 129. in conf. 1. nr. 130. in conf. 1. nr. 131. in conf. 1. nr. 132. in conf. 1. nr. 133. in conf. 1. nr. 134. in conf. 1. nr. 135. in conf. 1. nr. 136. in conf. 1. nr. 137. in conf. 1. nr. 138. in conf. 1. nr. 139. in conf. 1. nr. 140. in conf. 1. nr. 141. in conf. 1. nr. 142. in conf. 1. nr. 143. in conf. 1. nr. 144. in conf. 1. nr. 145. in conf. 1. nr. 146. in conf. 1. nr. 147. in conf. 1. nr. 148. in conf. 1. nr. 149. in conf. 1. nr. 150. in conf. 1. nr. 151. in conf. 1. nr. 152. in conf. 1. nr. 153. in conf. 1. nr. 154. in conf. 1. nr. 155. in conf. 1. nr. 156. in conf. 1. nr. 157. in conf. 1. nr. 158. in conf. 1. nr. 159. in conf. 1. nr. 160. in conf. 1. nr. 161. in conf. 1. nr. 162. in conf. 1. nr. 163. in conf. 1. nr. 164. in conf. 1. nr. 165. in conf. 1. nr. 166. in conf. 1. nr. 167. in conf. 1. nr. 168. in conf. 1. nr. 169. in conf. 1. nr. 170. in conf. 1. nr. 171. in conf. 1. nr. 172. in conf. 1. nr. 173. in conf. 1. nr. 174. in conf. 1. nr. 175. in conf. 1. nr. 176. in conf. 1. nr. 177. in conf. 1. nr. 178. in conf. 1. nr. 179. in conf. 1. nr. 180. in conf. 1. nr. 181. in conf. 1. nr. 182. in conf. 1. nr. 183. in conf. 1. nr. 184. in conf. 1. nr. 185. in conf. 1. nr. 186. in conf. 1. nr. 187. in conf. 1. nr. 188. in conf. 1. nr. 189. in conf. 1. nr. 190. in conf. 1. nr. 191. in conf. 1. nr. 192. in conf. 1. nr. 193. in conf. 1. nr. 194. in conf. 1. nr. 195. in conf. 1. nr. 196. in conf. 1. nr. 197. in conf. 1. nr. 198. in conf. 1. nr. 199. in conf. 1. nr. 200. in conf. 1. nr. 201. in conf. 1. nr. 202. in conf. 1. nr. 203. in conf. 1. nr. 204. in conf. 1. nr. 205. in conf. 1. nr. 206. in conf. 1. nr. 207. in conf. 1. nr. 208. in conf. 1. nr. 209. in conf. 1. nr. 210. in conf. 1. nr. 211. in conf. 1. nr. 212. in conf. 1. nr. 213. in conf. 1. nr. 214. in conf. 1. nr. 215. in conf. 1. nr. 216. in conf. 1. nr. 217. in conf. 1. nr. 218. in conf. 1. nr. 219. in conf. 1. nr. 220. in conf. 1. nr. 221. in conf. 1. nr. 222. in conf. 1. nr. 223. in conf. 1. nr. 224. in conf. 1. nr. 225. in conf. 1. nr. 226. in conf. 1. nr. 227. in conf. 1. nr. 228. in conf. 1. nr. 229. in conf. 1. nr. 230. in conf. 1. nr. 231. in conf. 1. nr. 232. in conf. 1. nr. 233. in conf. 1. nr. 234. in conf. 1. nr. 235. in conf. 1. nr. 236. in conf. 1. nr. 237. in conf. 1. nr. 238. in conf. 1. nr. 239. in conf. 1. nr. 240. in conf. 1. nr. 241. in conf. 1. nr. 242. in conf. 1. nr. 243. in conf. 1. nr. 244. in conf. 1. nr. 245. in conf. 1. nr. 246. in conf. 1. nr. 247. in conf. 1. nr. 248. in conf. 1. nr. 249. in conf. 1. nr. 250. in conf. 1. nr. 251. in conf. 1. nr. 252. in conf. 1. nr. 253. in conf. 1. nr. 254. in conf. 1. nr. 255. in conf. 1. nr. 256. in conf. 1. nr. 257. in conf. 1. nr. 258. in conf. 1. nr. 259. in conf. 1. nr. 260. in conf. 1. nr. 261. in conf. 1. nr. 262. in conf. 1. nr. 263. in conf. 1. nr. 264. in conf. 1. nr. 265. in conf. 1. nr. 266. in conf. 1. nr. 267. in conf. 1. nr. 268. in conf. 1. nr. 269. in conf. 1. nr. 270. in conf. 1. nr. 271. in conf. 1. nr. 272. in conf. 1. nr. 273. in conf. 1. nr. 274. in conf. 1. nr. 275. in conf. 1. nr. 276. in conf. 1. nr. 277. in conf. 1. nr. 278. in conf. 1. nr. 279. in conf. 1. nr. 280. in conf. 1. nr. 281. in conf. 1. nr. 282. in conf. 1. nr. 283. in conf. 1. nr. 284. in conf. 1. nr. 285. in conf. 1. nr. 286. in conf. 1. nr. 287. in conf. 1. nr. 288. in conf. 1. nr. 289. in conf. 1. nr. 290. in conf. 1. nr. 291. in conf. 1. nr. 292. in conf. 1. nr. 293. in conf. 1. nr. 294. in conf. 1. nr. 295. in conf. 1. nr. 296. in conf. 1. nr. 297. in conf. 1. nr. 298. in conf. 1. nr. 299. in conf. 1. nr. 300. in conf. 1. nr. 301. in conf. 1. nr. 302. in conf. 1. nr. 303. in conf. 1. nr. 304. in conf. 1. nr. 305. in conf. 1. nr. 306. in conf. 1. nr. 307. in conf. 1. nr. 308. in conf. 1. nr. 309. in conf. 1. nr. 310. in conf. 1. nr. 311. in conf. 1. nr. 312. in conf. 1. nr. 313. in conf. 1. nr. 314. in conf. 1. nr. 315. in conf. 1. nr. 316. in conf. 1. nr. 317. in conf. 1. nr. 318. in conf. 1. nr. 319. in conf. 1. nr. 320. in conf. 1. nr. 321. in conf. 1. nr. 322. in conf. 1. nr. 323. in conf. 1. nr. 324. in conf. 1. nr. 325. in conf. 1. nr. 326. in conf. 1. nr. 327. in conf. 1. nr. 328. in conf. 1. nr. 329. in conf. 1. nr. 330. in conf. 1. nr. 331. in conf. 1. nr. 332. in conf. 1. nr. 333. in conf. 1. nr. 334. in conf. 1. nr. 335. in conf. 1. nr. 336. in conf. 1. nr. 337. in conf. 1. nr. 338. in conf. 1. nr. 339. in conf. 1. nr. 340. in conf. 1. nr. 341. in conf. 1. nr. 342. in conf. 1. nr. 343. in conf. 1. nr. 344. in conf. 1. nr. 345. in conf. 1. nr. 346. in conf. 1. nr. 347. in conf. 1. nr. 348. in conf. 1. nr. 349. in conf. 1. nr. 350. in conf. 1. nr. 351. in conf. 1. nr. 352. in conf. 1. nr. 353. in conf. 1. nr. 354. in conf. 1. nr. 355. in conf. 1. nr. 356. in conf. 1. nr. 357. in conf. 1. nr. 358. in conf. 1. nr. 359. in conf. 1. nr. 360. in conf. 1. nr. 361. in conf. 1. nr. 362. in conf. 1. nr. 363. in conf. 1. nr. 364. in conf. 1. nr. 365. in conf. 1. nr. 366. in conf. 1. nr. 367. in conf. 1. nr. 368. in conf. 1. nr. 369. in conf. 1. nr. 370. in conf. 1. nr. 371. in conf. 1. nr. 372. in conf. 1. nr. 373. in conf. 1. nr. 374. in conf. 1. nr. 375. in conf. 1. nr. 376. in conf. 1. nr. 377. in conf. 1. nr. 378. in conf. 1. nr. 379. in conf. 1. nr. 380. in conf. 1. nr. 381. in conf. 1. nr. 382. in conf. 1. nr. 383. in conf. 1. nr. 384. in conf. 1. nr. 385. in conf. 1. nr. 386. in conf. 1. nr. 387. in conf. 1. nr. 388. in conf. 1. nr. 389. in conf. 1. nr. 390. in conf. 1. nr. 391. in conf. 1. nr. 392. in conf. 1. nr. 393. in conf. 1. nr. 394. in conf. 1. nr. 395. in conf. 1. nr. 396. in conf. 1. nr. 397. in conf. 1. nr. 398. in conf. 1. nr. 399. in conf. 1. nr. 400. in conf. 1. nr. 401. in conf. 1. nr. 402. in conf. 1. nr. 403. in conf. 1. nr. 404. in conf. 1. nr. 405. in conf. 1. nr. 406. in conf. 1. nr. 407. in conf. 1. nr. 408. in conf. 1. nr. 409. in conf. 1. nr. 410. in conf. 1. nr. 411. in conf. 1. nr. 412. in conf. 1. nr. 413. in conf. 1. nr. 414. in conf. 1. nr. 415. in conf. 1. nr. 416. in conf. 1. nr. 417. in conf. 1. nr. 418. in conf. 1. nr. 419. in conf. 1. nr. 420. in conf. 1. nr. 421. in conf. 1. nr. 422. in conf. 1. nr. 423. in conf. 1. nr. 424. in conf. 1. nr. 425. in conf. 1. nr. 426. in conf. 1. nr. 427. in conf. 1. nr. 428. in conf. 1. nr. 429. in conf. 1. nr. 430. in conf. 1. nr. 431. in conf. 1. nr. 432. in conf. 1. nr. 433. in conf. 1. nr. 434. in conf. 1. nr. 435. in conf. 1. nr. 436. in conf. 1. nr. 437. in conf. 1. nr. 438. in conf. 1. nr. 439. in conf. 1. nr. 440. in conf. 1. nr. 441. in conf. 1. nr. 442. in conf. 1. nr. 443. in conf. 1. nr. 444. in conf. 1. nr. 445. in conf. 1. nr. 446. in conf. 1. nr. 447. in conf. 1. nr. 448. in conf. 1. nr. 449. in conf. 1. nr. 450. in conf. 1. nr. 451. in conf. 1. nr. 452. in conf. 1. nr. 453. in conf. 1. nr. 454. in conf. 1. nr. 455. in conf. 1. nr. 456. in conf. 1. nr. 457. in conf. 1. nr. 458. in conf. 1. nr. 459. in conf. 1. nr. 460. in conf. 1. nr. 461. in conf. 1. nr. 462. in conf. 1. nr. 463. in conf. 1. nr. 464. in conf. 1. nr. 465. in conf. 1. nr. 466. in conf. 1. nr. 467. in conf. 1. nr. 468. in conf. 1. nr. 469. in conf. 1. nr. 470. in conf. 1. nr. 471. in conf. 1. nr. 472. in conf. 1. nr. 473. in conf. 1. nr. 474. in conf. 1. nr. 475. in conf. 1. nr. 476. in conf. 1. nr. 477. in conf. 1. nr. 478. in conf. 1. nr. 479. in conf. 1. nr. 480. in conf. 1. nr. 481. in conf. 1. nr. 482. in conf. 1. nr. 483. in conf. 1. nr. 484. in conf. 1. nr. 485. in conf. 1. nr. 486. in conf. 1. nr. 487. in conf. 1. nr. 488. in conf. 1. nr. 489. in conf. 1. nr. 490. in conf. 1. nr. 491. in conf. 1. nr. 492. in conf. 1. nr. 493. in conf. 1. nr. 494. in conf. 1. nr. 495. in conf. 1. nr. 496. in conf. 1. nr. 497. in conf. 1. nr. 498. in conf. 1. nr. 499. in conf. 1. nr. 500. in conf. 1. nr. 501. in conf. 1. nr. 502. in conf. 1. nr. 503. in conf. 1. nr. 504. in conf. 1. nr. 505. in conf. 1. nr. 506. in conf. 1. nr. 507. in conf. 1. nr. 508. in conf. 1. nr. 509. in conf. 1. nr. 510. in conf. 1. nr. 511. in conf. 1. nr. 512. in conf. 1. nr. 513. in conf. 1. nr. 514. in conf. 1. nr. 515. in conf. 1. nr. 516. in conf. 1. nr. 517. in conf. 1. nr. 518. in conf. 1. nr. 519. in conf. 1. nr. 520. in conf. 1. nr. 521. in conf. 1. nr. 522. in conf. 1. nr. 523. in conf. 1. nr. 524. in conf. 1. nr. 525. in conf. 1. nr. 526. in conf. 1. nr. 527. in conf. 1. nr. 528. in conf. 1. nr. 529. in conf. 1. nr. 530. in conf. 1. nr. 531. in conf. 1. nr. 532. in conf. 1. nr. 533. in conf. 1. nr. 534. in conf. 1. nr. 535. in conf. 1. nr. 536. in conf. 1. nr. 537. in conf. 1. nr. 538. in conf. 1. nr. 539. in conf. 1. nr. 540. in conf. 1. nr. 541. in conf. 1. nr. 542. in conf. 1. nr. 543. in conf. 1. nr. 544. in conf. 1. nr. 545. in conf. 1. nr. 546. in conf. 1. nr. 547. in conf. 1. nr. 548. in conf. 1. nr. 549. in conf. 1. nr. 550. in conf. 1. nr. 551. in conf. 1. nr. 552. in conf. 1. nr. 553. in conf. 1. nr. 554. in conf. 1. nr. 555. in conf. 1. nr. 556. in conf. 1. nr. 557. in conf. 1. nr. 558. in conf. 1. nr. 559. in conf. 1. nr. 560. in conf. 1. nr. 561. in conf. 1. nr. 562. in conf. 1. nr. 563. in conf. 1. nr. 564. in conf. 1. nr. 565. in conf. 1. nr. 566. in conf. 1. nr. 567. in conf. 1. nr. 568. in conf. 1. nr. 569. in conf. 1. nr. 570. in conf. 1. nr. 571. in conf. 1. nr. 572. in conf. 1. nr. 573. in conf. 1. nr. 574. in conf. 1. nr. 575. in conf. 1. nr. 576. in conf. 1. nr. 577. in conf. 1. nr. 578. in conf. 1. nr. 579. in conf. 1. nr. 580. in conf. 1. nr. 581. in conf. 1. nr. 582. in conf. 1. nr. 583. in conf. 1. nr. 584. in conf. 1. nr. 585. in conf. 1. nr. 586. in conf. 1. nr. 587. in conf. 1. nr. 588. in conf. 1. nr. 589. in conf. 1. nr. 590. in conf. 1. nr. 591. in conf. 1. nr. 592. in conf. 1. nr. 593. in conf. 1. nr. 594. in conf. 1. nr. 595. in conf. 1. nr. 596. in conf. 1. nr. 597. in conf. 1. nr. 598. in conf. 1. nr. 599. in conf. 1. nr. 600. in conf. 1. nr. 601. in conf. 1. nr. 602. in conf. 1. nr. 603. in conf. 1. nr. 604. in conf. 1. nr. 605. in conf. 1. nr. 606. in conf. 1. nr. 607. in conf. 1. nr. 608. in conf. 1. nr. 609. in conf. 1. nr. 610. in conf. 1. nr. 611. in conf. 1. nr. 612. in conf. 1. nr. 613. in conf. 1. nr. 614. in conf. 1. nr. 615. in conf. 1. nr. 616. in conf. 1. nr. 617. in conf. 1. nr. 618. in conf. 1. nr. 619. in conf. 1. nr. 620. in conf. 1. nr. 621. in conf. 1. nr. 622. in conf. 1. nr. 623. in conf. 1. nr. 624. in conf. 1. nr. 625. in conf. 1. nr. 626. in conf. 1. nr. 627. in conf. 1. nr. 628. in conf. 1. nr. 629. in conf. 1. nr. 630. in conf. 1. nr. 631. in conf. 1. nr. 632. in conf. 1. nr. 633. in conf. 1. nr. 634. in conf. 1. nr. 635. in conf. 1. nr. 636. in conf. 1. nr. 637. in conf. 1. nr. 638. in conf. 1. nr. 639. in conf. 1. nr. 640. in

LIBER QVINTVS

- linea fuit, quod dicta testifinium fuit immunitum, ut non conuenientem, non autem cauillandam, quae condonadum traducit. *Civ. Sen.* in art. de testifib; casu. &c. & *Decin. in conf. i. n. 2.* & 3. qui nullius confirmavit. Eas in d. 13 b. l. 1 p. prefundunt testes esse contelles. *Gramm. in conf. 22. n. 12.12.13.14.15.16.17.18.19.20.* Quod non procedat quodlibet telles de tempore sunt attestati. Nam rursum prefundunt singulares, ita post aliis illis in conf. 35. m. 6. & in conf. 56. num. 5. lib. 4. & *in conf. 3. n. 5. lib. 18.*

13 Declaratur tertio, vt non habeat locum hinc sententia, quod telles attestantur de his, quae per attatem sicut non potuerit praescire. Nam fit interpretatio, quod dolo id non dixerintegregi. *Conf. in conf. 9. col. 2.* & *Soc. Sen. in conf. 56. m. 14. lib. 4.* qui ad rem hanc plura scribunt.

14 Declaratur quartu, vt non procedat, quidlo efficiunt varijs vel cōtrarijnt aliquibus accidentibus & accessorijs. Non enim ex coartugor dolus, & fallax gloria, sed dolum, & conuersus. *Conf. Bal. in d. 5. lib. 1. f. salis.* & *Cde. in translat. Stat. in conf. pen. col. 9. lib. 2. Alex. in l. 2. n. 14. & p. 15. lib. 1. m. 9. Cde. de bufo pugn. in conf. 1. lib. 2. & *Dec. in l. 2. d. credendum, n. 7. f. p. 15. et cetera. pte. in conf. 5. col. pen. in conf. 36. n. 3. lib. 4. & *Alex. in l. 4. f. lib. 2. f. salis.* & *in conf. 1. lib. 2. f. salis.* Etiam tamen l' obseruantur, quod horum testium fides ministratur. *Ita Bald. in d. 5. f. ex salis.* & *Cde. in conf. 20. b. n. 3. in f.* Et rursum intellige Alcia. precipitato in loco, nili accidentia habet ad causam aliquam, quae modo pertinet.**

15 Declaratur quinto, vt non procedat quando ob nimiam incertitudinem veritas ignoratur: sicut contingit, quando certe fides hinc inde producitur a partibus fuit iniuriam contrariaj. Nam tunc nemo horum testium puniri potest de fide. *Ita Alex. in d. 5. lib. 2. n. 10. Pomp. f. de securitate.* & *videm lib. 1. idem. affirmant De. in conf. 62. n. 2. num. 2.* & *Gramm. in dicas. 69. n. 3.* & *in vito. 26. num. 15.* qui nullius comprobant similitudinem.

16 Declaratur sexto, vt non procedat, quando ignorantia & fatuus portus, quam malitia & dolus ex qualitate personae coiijetur. Sicut contingit in idiota & rusticis. *Ita Angelus in 4. & licet. in Aut. de testif. & Soc. Sen. in l. 5. f. qui da reg. 5. vtrum. f. de reb. dubijs. Ad. sen. f. Alcia. in tract. de prefund. reg. 2. p. 15. lib. 31. n. 2.* Verum ac hac declaratione differentiam *Bal. in l. scriptura, col. 15. ver. querit Dolt. C. de fide. sopt.* *Ita lib. 1. vbi repugnat. i. f. f. reg. iur. Ego. Vero in commentarij de arbitrio iudiciorum, lib. 1. cap. 19. n. 3. scripsi, hoc reliquum iudicis arbitrio.*

17 Declaratur septimo, vt non habeat locum in varietate diversitatibus: verborum cum tamen eadem est substantia. Nā tunc nihil dolus, nec falxas prefundunt, & testifidi fides manum. *Betr. in c. q. nihil. de verbis. f. q. & Barbarens. 32. col. 1. vtrum. & accedit ad predicta. lib. 1. 20.*

PRAESVMPT. XXIV.

Partus suppositi an & quando presumantur.

SUMMARY.

- Partus sappositi crimen inter delicta falsitatis enumeratur, & an & quando prouinatur.
 - Et si non prouinatur ob qualitatem perlustratum, quod de falso argumentatur.
 - Partus sappositi testibus probari potest.
 - Partus prouinatur suppositum, quando mulier eius est arata, ut secundum naturam conceperit nequit, & si excepit 30. annos.
 - Et quid de partu mulier non excedat quinqueagennium annum, n. s.
 - Partus quinqueagennia est mirabilis, legitimum esse potest fandione inservientem.
 - Federicus imperator fuit conceptus à matre quinqueagennaria, cuius pater Hericu, si omnem tolleret et sufficienssem, voluit eam campabili omnibus videlicet parere.
 - Sed non defuerunt qui hunc partum sappositos indicaverint, n. s.
 - Mulier potest vix ad annos septuaginta generare, scilicet viij ad quinqueagennium, ad senium, & raro ad octogenitam tamē matrona sex agennium annos finis procreandi est, scilicet quadragesimam annorum.
 - Mulier quinqueagennaria certa, & raro colore predicta ceteri aperte est in genere annis.
 - Partus, sappositi conetur, si mulier sita distilliter, & vix ad illud venit, quo se periperrit affectus: sed non sat erit, vt, videlicet.
 - Honestus quandoque generare & cōvenire non valent aliquo tempore, & deinde generantur & compescuntur facultatem reponunt, iam mares quam faciunt.

PROBLEMS IN X-RAY

13. *Mulierem non vide reperi, que causa tua vero genere non possunt, non
aliter autem posse.*

14. *Memoriam tu regeris et fieri sit ut indicium est, et non semper.*

15. *Partus sibi praesumitur, quando mulier affectu se pregravidata
parere censetur, & infatuata: & quoniam si bimaculata
partus non est.*

Idem quare: mulier verius ex viro, & non ex concubitu, nulla secundum
dulcta obliteratur, nullusque recessit ad parturientem, n. 16.

At superfluum potius hoc arguit, quam oppositum esse videt.

Idem tamen, tunc paulo ante natione sua ex ea alio paucum, &
hinc tradidit: dicit nos magna familiaritate censendo illi mulieri, quia
se unius peperisse dicit, num. 17.

Idem quando testis probatur ei, quod in tempore, quo mulier affectu
re praecepsit, viva eis et ea decidi aliquoculisti, qua ventus
tumidus fieri poterat, num. 18.

19. *Partus suppositus concubitor a ductori, ut si mulier post mortem mariti
se nonquam pregnantem esse dixit per langum tibi parere fit animo.*

Idem quando nulla praefixa fuit tempore, quo mulier se peperisse di
xit, num. 19.

Idem quando pars editio non asseritur nisi mulier, se reperi
sse crevit nec ex mortuus, sed leviter et huius habet concubitor, num. 20.

22. *Partus suppositus et infatuata, quando summa oratione, partus siusse sup
positum.*

Idem si mater in confusione, et partum supposuisse, n. 22.

24. *Marii confusione non potest il filius nec erit existenti in quaesse posse suam fa
miliam.*

25. *Partus suppositus non debet presumi, quoniam nulla exitit causa suppo
siti ipsius partus.*

Idem quando nulla exeat fides, in cuius conmodi supponendipartum,
num. 25.

Idem si probatur summa mulieris probat et in ex parte, num. 27.

15. *Item quando mulier de bimaculata ex causa accedit, sicut ibant, se iudic
presentavit, et carcere liberata est intercessum, num. 28.*

Idem quando filius, qui affectu suppositum, dicit perfecit asit in qua
potius fuisse filiatorum, num. 29.

Vai & suppositi partus † crimen inter delicta falsitatis enunciatur. *C. l. etiam suppositi. C. l. Coram etiis de aliis, ca propter de hoc suppositi partus criminis differentiam nunc est; de quo quidem esti ex Boffio in *real. et casar. Criminis etiis de partibus*, multa scriptum. Mardonius in *real. de probatibus*, in *conf. no. 117*. Attende & ego pauca alia ostendam. Et primum quidem pro regula confitendum esti partum suppositi non praefunicum (vix diuinum) in crimen falso, quod non praesumit probatum in *pro. sum. 19. num. 1.* Et in specie probatex d.l. cum suppositi. C. de falso. *Quia* ferentia multo magis locum habet, quando qualitas personarum laudet, partus non fusile suppositum, sed vere naturum ex cui mulier: *ficti decimus supra v. in d. praefunct. 19. num. 15.* falso multo minus praesumit ob qualitatem personarum, quae de falso arguantur. Receditur tamen à predicta regula & proutiam contrarijs coniecturis & praetemptum possunt, quibus determinatur partus supposito. Coniecturis n. fatis probari posse partus suppositio, difficilis alioquin probabilius *scripti in lib. 2. de abus. tra. 15. sed. come. 16. 16. 7. post Sacra. in conf. 90. 2.* sic etiam enim, ob difficultatem huius criminis probationem, interrogari posito locis dictis: *re. in pte. de sollemnes c. vii. et probat. B. in conf. 1. 13. num. 18. 1. 8. 2. et Decret. in conf. 3. 2. 2. numer. 2. vers. prim. num. 1.* Et secundum est *Causa. in conf. 19. num. 3.* Porro † quod relibus probatur partus suppositio et responderunt copiose Ruinus & Decretarius in locis & leuitate se declarat. Mardonius in *conf. 117. num. 32.* Nos de coniecturis tantum, non autem de claris probationibus differere intinimus.*

Prima itaq; coniecurat est, quando mulier, qua arguitur sibi partum supposuisse, eius est atatis, ut secundum naturam concipere nequeat. Nam tunc virgens est praesumptio & cõiectura suppositi partus, scitur in specie scripturant Soc. Iun. B. Sime & Masi ad dñs, quos statim conseruare volebo.

Et exemplum ait: si potest in muliere, quia iam excedit quinquefimatum. Hanc non posse amplius concipere certum est: non solum apud Philosophos, et apud Plauum in libr. 7. naturali libro. c. 1. & 4. 10. quae nos foliogit, sed etiam apud Iurisconsultos: cum Iustinianus in libri. 1. de legi. bar. diversiter partum quinquefimatum effe, lentius utra attenuat illam concipere non posse. De iustini adiutorio non excedente quinquefimatum est dubium, sed cum ipse Iustinianus statuerit: pars quinque-

993 A C A B . M E N O C
quageneria esse legitimum, et si mirabilem, dicem dum est, mulies
en quinquegeneriam posse secundum naturam generare. Id quod
non nostris affirmant Ang. in d. si suu Fulgo. in cons. 212. Quo-
dam mulier, col. 3. ut sic etiam aetas naturales. Soc. Sen. in cons. 126. n.
lib. 5. & Par. in cons. 29. numm. 4. lib. 2. qui commemorant exem-
plum illud Federici Imperatoris, qui conceptus fuit a matre quin-
quageneria cultus pater Henricus vii eum tollere complicitate
voluit et cum publica omnibusque videlicet parere.

Volut enim publice omnino; viuenient pars.
Quod fane exemplum & ego ipsi retul in lib. 2. de arbitriis
indiv, casu q.d. n.b. tametsi hunc fusile & partum suppositum
testetur ex Germanis vir eruditissimus Alber. Crantzus in lib. 3.
Metropolis, ap. 38. His accedunt Philologorum auctoritates, ve
Plinii in *practato* e.s.a. qui scriptum reliquit, mulierem post quic
quagelimum annum non conceperit: tentius posse intra quin
quagelimum sicut & Artilloches in lib. 3. de *bistria animalium*, c. 14.
ita scripsit: [Homo & mas ad annum viig. septuagelimum vide
llet termino ultimo potest generare: feminia viisque ad quin
quagelimum. Verum id raro. Paucis enim proles in eo exatis te
pore procreata est. Sed magna ex parte maribus quintus & hexa
geliimus a natus finis preconcedit est: feminis quintus & quadra
gesimus.]

Hac Aristoteles, qui manifestè dixit, raro feminam cōciper
anno fuit utræ quinqueagésimo. Et idem apertè scripsit idem
Aristot. in d. libr. 7. de *bifaria animalium cap. s.* in cuius verba
hæc fuit: [Sed delunt plurimis menstrua circa quadrage-
mum annum quod tempus quoce excederit, ijs ad quinqueages-
mum feruantur. Etiam nominata eo tempore pepererant:
sed vita horum tempus nullum potuit protractare. Hæc tamen Aristote-
les; quem fecutus est doctissimus Albertinus Bottonus artis
medicæ peritissimus interpres in hoc Gymnasio Patauino sumi-
mam amicitiam deuinctus, in quaum in *libr. 2. de motu mulier-*
10 *bus p.* ad rem nostram scribit, eius statut mulierem carno-
fam, roseo colore prædiam cateres aptiore ad scilicet concipi-
endum, sicuti superiore anno pro illius d. L. Leja Imperiali Genu-
ensi interrogans respondit, et statu quadriginta septem annorum
porcupisse adhuc cōciperæ iuxta parvitatè atoris dispositionem, quæ
ei donec concipere posset bona quædam reliquerat. Nisi ergo mu-
ller excederit quinqueagesimum annum, coëcta cœpta supponisti partus
nulla sumi potest. Et si enim raro (vt cum Aristotele & alijs dixi-
mus) hoc contingit: attamen cùst secundum naturam ad ea leges
adaptantur: sicut in species de larva Cora in l. 4. ff. de legibus. Et fati-
quidem ei profumere quinqueagénariam peperisse, quam suppo-
nendo partum deliquisse.

Secunda est conjectura suppositi partus, quam post Socin. Jun. in conf. 50. n. 19. vers. ad etiam. li. 2. & Bostrum in itid. can. sum. criminis. ut de parte supposita, n. 12. ver. item videtur, confidatur. Malcard in d. consil. 114. 7. n. 6. si mulier villa stetit dum steriles, & visceris ad illud tempus, non se peperisse aferit. Ceterum conjectura hoc non fatis mihi probatur. Quodquidem cunierit si foli mulieris tunc masculis quam feminis ut aliquo tempore generare & concepire non valeant, deinde generandi & concepienti facultatem recipiant. Et si rursum contingit sapienti mulierem vno cum viro generare non posse, cum altero posse. *Hanc sententia auctor est Arisfeldus in lib. 7. de bifaria animal. s. 6.* Quinimodo nec conjecturam hanc admitterem; taneti certum est mulierem illam ante per aliquod tempus non emulsiu[m] menstruus, quorum celatio sterilitatis indicium esse Arisfeld. in lib. 7. de bifaria animal. c. 5. his scriptis verbis: Principium & finis mulieribus prolis recipienda, & maribus prabenda, feminis est menstruum emulsius. j Nam verius est, hoc non est certe sterilitatis signum: Cum & multa, & carent menstruum profilio concipiunt: fiscit auctor vel ide[m] Arisfeld. in lib. 7. de bifaria animal. s. 2. his verbis: [Concepimus] multa mulieribus a profilio menstruali sua natura contingit, & quando ijs carent, steriles magna ex parte exsultare. Verum fieri potest, vt aliquae etiam fine corrum profilio concipiant, videlicet quibus tantum humoris colligitur, quantum ijs, qua purgantur, resflare solet, quaque non tanta copia, vt & foras possint profluere.]

Haec tamen Aristoteles, qui manifeste sensit etiam eas, quae mentis suae non emittuntur, conjecture posse.

Terminus est conjectura considerata a Socino Jun. in *d. conf. sc. m. 1. lib. 2. c. 2* a Macfarlo in *d. conf. lib. 11. n. 12*, quanto mulier, qui affectat fertur, le pregnante esse, palla non ali versitate in pueris & culicibus. Nec tempore editi partus aduersus velut fide dignas, quae res illuc affinare, ex eadem sunt partum illius. Cetera conjectura

ta hac folium operatur, ut non docernatur illi nato bonoris pof-
ficio. Eft enim quoad eam confequendam fufpectus partus, f. i. f-
figur innot. & f. ifferum, f. devenir, infuicien.

Quinta est conjectura, quando t' constat, iam poul'd ante natum
fuisse ex alia puerum, & hunc traditum alicui magna familiaritate
coniunctio illi mulieris, que te nūc peperisse dicit: conjecturam
hanc probarunt Bossi in *d. st. de partu supposito*, nū. 16. ver. addo quidē
& Mafcard. *ad. eand. 11. et 12. num. 11.*

Caterum, nili confiter, puerum hunc de latere fuisse ad dominum mulieris, que supposito partu arguitur, facile conjectura hoc diluc pectora affectus eius, cui traditus est puer, ut si affter, se puerum illum detulisse vel ad hospitale expeditiori, vel ad alia mulierem, ut eum curaret, & id secuse, vt mulierem, que pepererat, obtegeret. Nec repugnat consideratio Bofisi, cù dixit, non credi hinc contenti & hac cum qualitate excusante, iuxta doctrinam Bar. in Auct. 9. sed quasi *q[uod] libet* *libera lega*. Nam Bart. loquitur, quando quis cœtius est id, quod sui natura delictum est, ut si dicit, se occidens. Et deinde adiicit qualitem excusante, nempe, ad sui defensionem. Porro diuerum est in cau nostro, in quo diceret non possumus, suscipere puerum flatim natum, & alio cu[m] deferre esse fieri natura delictum.

Sexta est coniectura, quando tressibus probatum est, quod eo tempore, quo nullus afferbat se grauidis, visa est ab ea decidi aliquia culcitra, vel aliqui pannii, quibus veter tumidus fieri poterat. Hanc coniecturam probaram Bofsiu in *t. d. t. de partu supposita, n. 11*, verbi *quod ex maxime & Malfardus in d. 1401. 11. 17.* nam 15. Mihitamen non fatis probatur coniectura huius, cum illi felite euntari possit, si mulieris sibi affterat, se tunc ventris dolore affecta, panno, vel culcitram super impofofuit. Poller tamen coniectura hac fatis efficac redisti testimonio corri, qui atletari fuit, se videlicte in terra cadere pannos, vel culcitra, si adiungerent, quod postquam cederunt panni, apparuit venter non tumefactus : cum tamen paucis ab inde diebus mulier illi afferret se peperire. Et certe in ha, vt et in carceris, requiritur summa prudencia iudicis, cuius arbitrio haec relinquuntur consideranda, ut scriptis Bofsiu in *t. d. t. de partu supposita, num. 37.*

Septima est conjectura t^u suppositi partus ex fentencia Socini.
Iun. 16. d. conf. no. 19. resp. impreso en m. lib. 2. & Macfardt ind. con-
clus. 16.7.17. - 17. vi si mulier post mortem marii se nunquam pre-
gnantem esse dicit per longum temporis spaciū. Ceterū leuis ad-
modum est haec conjectura: tū quia sicut alioz mulieris, qz fal-
luntur, nec scire possunt, an gravida sint; tum quia mariis negli-
gentia, cum praeterea requirata nota est, an pregnans sit, puer-
ocere non debet.

Oftanta coniectura considerata à Socino & Mascaldo ~~præcisat~~
in loca est, quando nullus præsens fuit tempore quo mulier se
peperisse dixit. Est debili hac coniecturam casu evenire id pos-
tuerit: & tempus non habet ritrovandici obstericem, vel alias mu-
lieres, quia sibi operem ferentes in puericio.

Non est coniectura tisperpita ab eodem Socino Iun. in
d. 1694. no. 19. & a Mascardo in d. Conclu. 1147. numero 19.
quando partus editus non alimilatur ipsi mulieri, que se pe-
rille alterit, nec eius marito. Hac pariter coniectura leuis admo-
dum et tam similitudo, vel diffimilitudo non facit probabilem
coniecturam filiationis, quemadmodum ab aliis in lib. 2. de ar-
bitriis et iudicibus, et sa 79. num. 97. & secunda et idem Mascaro in coninc-
silio 1694. no. 19.

Decima conjectura, quam probationem appellat Maserodus
in d. consil. 1147. nro. 20. et 21. quis oritur ex fama, partum fuisse suppo-
litiuum, scilicet puerorum deinceps in d. ut de partu supp. sitio, nro. 20. & Sec.
Jun. in d. consil. 1147. nro. 25. cfr. in m. 21.

Caterum quantum famz: in his deferendum sit copiosè differui in d. casu § 9. numer. 22. & alia scriptis idem Malcardus in casu § 20.

LIBER QVINTVS.

Iam in d. conf. 90. n. 4. & Bosina in d. iis. de partu supposito, num. 22. versi.

34 Ceterum † matris confessionem nocere non posse filio existenti in quasi postfiliatione, abunde scripsi in d.casu 9.n. 27. & secutus est Malcar. in cond. 783.n.2. Non repeto que ille in loco scripsi.

Non me later tamén quin multe ex his coniuncte conjecturam
mouere profint & debeat iudicem ad declarandum, suppositum
etiam partum: quemadmodum si riperent Soc. Iann. in d. consi. go. n. 20. &
Rofan in d. 1. t. de parva supposito, num. 3.

Est etiam hic obseruandum, coniecturas praedictas magna ex parte diluvi vel extenuari certis ex causis: sicuti etiam dilui & ex

tenori solent coniecturae criminis falsi intrumenti confirpi
Et primum quidem diluitur coniectura partus suppositi, qua
no multa exiret causa supponendi ipsum partum. Ita *De pugnac
ta in loco, n. 16. v. 1.* & advertendum est, *Mafas in d. coniect. 167. n. 20*
sic latere eximias supradic presumpc. 19. n. 17. falsi tollunt
quando nulla extira ratio & causa committendi falso.

Secundò extenuabitur hæc coniectura probando, quod nulla extrahat spes lucri & commodi sic supponendi partisicuti dixit. *ad pref. 19. n. 48.* dilutio falsi coniecturam.

Tertio diluitur, vel saltē extenuatur conjectura hæc, probata summa mulieris probitate & integritate, sicuti diximus in d. p. 167.

Quartò diluitur seu extenuatur coniectura suppositi partus quando mulier hoc de crimine accusata fuisse sic indicat per

quando mulier hoc de crimine accusata sponte sua iudicis le pone
falsa sit, & carcerem libenter est ingressa, sic dixi in d. p. 7 e. sum. 19. n.
5. s. extenuari conceitum am falsi.

Quintū dilicitur, t'vel extentatur hæc coniectura, quidō filius ipse, qui afferitur suppositiūs, diu peruereruit in qua possesso ne filiationis. *Res dissimilata etiam in grecorum i. g. n. 36. tolli falso suspicione.*

Non est quod hic differat, cetera noltri non sit instituti, quomodo & quodammodo indicium partus suppositi per tractatus aduersus mulierem, quia partum sibi supposuit, vel alios participes crimini noceat ipsum et partui. Quocirca confunduntur Salici. *m.s.c.a.*
1. Causa de falle & Ross in d. de p. p. 1690.

PRAESUMPT. XXV.

Calumniari quando quis regis suumatur.

SUMMARY.

- Calumnia non nullum differt de falsi crimine, calumniator enim salfat in causa et accusatorem.
 - Calumnia cognoscit solet tam in causa civilibus quam in criminibus.
 - Auctor non profunditur in criminalibus per calumniam monitione actionem, proiectum quando in auctoritate propria adhibetur fuit in auctoritate calumnii.
 - Non excusat tamen ab expensis, si per sententiam succubuit nec exceptus a praeempta severitate numeri.
 - Calumnia cogitare profumatur in causis privatarum, quando cessat in causa fisci.
 - Accusator qui accusacione proposita differt, subterfugitque iudicium, calumnior est propositum.
 - Littere a fiscis calumnior est profumatur.
 - Faciens causam in quo fieri nec debet, nec solet, calumniator profumatur.

Non multum à falso tu criminis recedit calumnia delictum
Nam et calumnator falso intentum accusationem. Quare
falsum non praesumitur, ut diximus supra, ita nec a
1 humilia. Porro cum calumnia committi soleat in causis ciuilic
bus quām in criminalibus, dicendi est, nec quidem in ciuilibus
prudenti actorē per calumniam mouere actionem. Et tunc maxi
mē, quando in actione proposita exhibiti sunt calumniae iur
mentum. Nam tunc actor exculpatū sed praefumpcta calumnia: iur
4 mentū. Non tunc actor exculpatū expensis per sententiam succubuit. Cum nō
exculpetur a sententia impuniteremur. Ita traditū ab aliis &c. In iur
mento de aucto et curia sue. Calumna in iuramento mode. Quia accusatio non possit
legi in iuramento nisi sit de iure, & in proportionam, & si autem
aliter, non iuratur. Et deinde & M. dicitur. Renerari amittit de virtute in
iuramento propria. 47

În parîte: calunia cessare prăsumitur în cauș priuatoru;

PRAESYMPT. XXXV. XXXVI.

66

quam lo cestat in causis scilicet in l*cas*, C. de e*cas* & f*actis*, 16. & *ad tractat* L*cas* de *Penca* i*tol*. 3. *prafom* 121. C. de *apocibis* *publ*. 1*tb*. 19. *cellat* & *multis* aliis in *casibus*, quos *congelii* in *lb*. 2. de *abstrar*, *inducere*, *casu* 321. vbi decem exclamationes in *casibus* recensuit.

Declaratur ipso anno hunc sententia, ut locum non habeat, quando accusator, accusatio propensa, differt subiecto iudicium. Nam tunc presumuntur illi calamitarii, q. eporti auctem res, si tamen in iustis quando propter eis & tradit arch. m. c. omnia alia, vesti, subiecti reguntur de lege, in eis. & Lucas de Penno d.m.l. 3, praesump. 13.4. C. de apud publ. lib. 11 Et ad rem hanc pertinet illa, que scripsi super lib. 2. praesump. 4. dum explicati presumptionem illam, quod subiectum est iudicium per extensio de causa nisi diffidere.

Declaratur tertio, ut non procedat in eo, qui facit in iudicio, quod fieri nec debet, nec solet. Ita Dec. in l. fidem tunc codicis, quod si mentitur, n. a. f. de iuris sive iud.

Declaratur quarto, ut locum non habeat in actore, & reo, qui

P R A E S V M P T . XXVI

Colludere duos litigantes, quibus detegantur coniecturis.

SUMMARY.

- Colloso inter criminis & delicta consummeratur. Quod ei eas, n. 2.
Et alio nomine transversum est dicere, numerus, 3. Et cum sit dictio latens est ad finem probationis, & probatio potest probare, coniecturam, numerus, 4.
 - Litigacione vero videlicet quod nihil natura defendere et causas non producendo nona quidam eam tueri posset, collusio proficitur.
Identiter quando non appellatur defraude, cum defraude & potuisse, numerus, 5.
 - Collusio proficitur quando est scelus manifestus alteri impunitum.
 - Collusio proficitur quando inter accusatorem et accusatum possunt facta esse accusationes in agno intercedit familiaritas.
Id est, procedit in causa et non potuisse, numerus, 9.
 - Ac in causulis & per nos utriusque est non viximus momentum. Secundum alii curatione, & venit in accusata qui patet vel intercepit vita, numerus, 10.
 - Collusio facilius proficitur inter accusata et fungane contumelios quando adegit aliquis alium qui collusione evenit potest aliquo modo offendere, quam mitem extrahere.
 - Collusio defensionis at actionaria est dictum, & dei exemplum.

CVM caluniam criminis perfidie sit hoc collationis, de eo a-
grediuntur nam est. Et primum dicimus, Inter calumna et de-
bet a numeris collationis e. et cap. per deputato detegi.
Est autem collatio inter actionem et resum latens et fraudulenta
ut post gloriatio, s. de collatio, detegi, scribunt, abbas turbid,
ausentes et th. id. de bona, col. e. ver, quid autem sit calus. Et alio
nomine appellatur foler praescientia. I. 1. 9. calumna, art. 1. ad S.C.
Tutor, ex p. r. n. 2. de arbitrio, int. col. 223. et nro. 30. Sic dicitur
collatione calumna considerare, cum affid agat, aliud simularet, ut pra-
cato in loco docuit obliter. Ex cum ita delictum non prasumitur,
nixa leg. merita, si pro facio. Et fungi sup. a. praesumpcio, 2. boni libri,
ob id qui affectat collationem cum probare debet, ut in specie respon-
deret ad indicata in 1. lib. 1. Notitia coni. 57. num. 30. nro. 320.
in eandem. Similiter in one. 5. num. 12. Et Mafas in tracta, de probatio-
nibus in cont. 222. num. 1. Deo in cont. 11. nro. 1. libri. Porro cum
hoc sit delictum ut diximus (up)lamentum, t. quod cum omni
non committit foler. Et consequenter difficile sit probationis, ut in
specie fratribus alios or. cap. de his, num. 8. de auct. Et afflictio in communi-
tatis ad confita. Neque contra. Sop. contractu, sol. 2. propterprob-
bar potest contractus et prasumptionsim, ut scribunt Bal. in L.
in s. f. quoniam omnia causa est deinde. Ama. serm. de calus. et in s. f.
Et m. penit. et c. et s. r. nro. 20. quod est ut. Mor. soci. S. c. den. in cont. 1. lib.
2. lib. 1. Bellarum in cont. 2. lib. 2. 20. Ergo in tracta deputato q. 2. 20.
p. Veritas in deceptio 3. num. 20. p. 1. Contadur in l. dissimili in em-

plationib. n. 163. C. de ingenio & manu miss. & Mascar. in d. concl. 322.
n. 1. coniectura autem male ad confidere solita.

Prima quatum est, quando virus litigantium vietus est ob id, quod noluit defendere causam non producendo iura, quibus illa queri potuisse. Ita Alcia in responso. 492. n. 34. secundum lamen impensis. item antiquam Lydium seru, Indus et Malina in libr. 4. de litigiorum primogenit. cap. 3. numer. 3. ex sententia Deci in consil. 308. numer. 6. vers. 16. ion. quia ista. Sic & Netta in dolo consil. 377. numer. 31. vel proposito quae collis & Macardus in d. concl. 122. numer. 8. scripsierunt, collusionem detegi quando virus ipsorum litigantium occulte probations, vel dimulat, vel falsis admittit, & proposito. l. si virus plaustrum, & quia ante, de l. i. Vt in num. 16 plebe deditur causa.

Secunda est coniectura, qua à precedenti non recedit, quod virus non appellavit t. à sententia, q. à appellare iure potuit & debuit. Hunc etenim collusis præsumendum est: scitis amot. aut. Mohm. in d. 3. num. 10.

Tertia est coniectura, quando virus subministrabat alteri litis impenitam. Ita in specie Verialis in d. decif. 143. n. 4. quo licet reter alij modis detegi posse & fraudes, que sunt inter contrahentes ad detrimentum alicuius praetendentes ius in re illa.

Quarta est coniectura, quido inter accusatorem & accusatum, posse factam accusationem magna intercedit familiaritas & conuersatio: ex hoc enim oritur coniectura & præsumptio collusionis inter eos. Quando quidē ex accusatione oritur capitales iniurias. I. & Luminice, ff. de hī, quib. vt indig. Si ergo accusatus nō laborat de accusatione, & vivitur confutetudine & familiaritate accusatoris, præsumitur inter eos collusio. Ita in specie Bar. in d. accusatorū, ff. prævaricatorem. n. 4. ff. ad Turpil. quem fecit sicut Abas in c. de iij. n. 1. n. 2. de accus. & videns sibi. Sen. n. 45. & Felius n. 1. Thomas. Petrus in causa e. 4. num. 5. Natura in d. consil. 37. num. 31. ref. probari autē, Mariana in tra. de ordine indiciorum, in sexta part. in tit. de inquisitione. n. 31. & Mascar. in tra. de probatione, in concl. 322. n. 3. & 5. & verē deinde seorsim de a. m. c. e. col. 1. ref. nota, quod accusatores de collis. deteg. & hac quidē coniectura locum habet in causa capitalib. I. fucus in ciuilib. in quibus amicitia & familiaritas non arguit collisionem: scitis scriptum reliqui Satis. in l. 2. de collusio. deteg. & Nat. in 103. 1. 37. n. 31. quos fecit usq; Marcar. in d. concl. 322. n. 6. Que sane declaratio intelligitur, nisi causa ipsa ciuilis & pecunia magni sit momentum, vt si ageretur de vniuersito patrimonio alicuius, vel de maiori parte. Nam tunc causa haec aquiparatur capitali, sicut item propter item, inf. de excusar. stat. & scr. sibi Dolo. & Soc. Sen. in c. 2. n. 14. de accus. Præterea haec coniectura cefat in accusato, qui sit vir integrus & maxime religione adductus. Ita Sac. Sen. & Fel. practicatio in lscis. Hic præsumitur potius velle redire bonum pro malo, quam colludere.

Quinta est coniectura, que sumitur fab. affinitate & sanguinis coniunctione. Ita in specie Decian. in consil. n. 16. lib. 1. verum Decianos repugnant quod dixi supra de amicitia & familiaritate in causa ciuilis. Et iuri ac Doctorum traditiones allegatar a Deciano non loquuntur in causa nostro nempe in collusione, que aliquem actum requirit extrinsecus, ex quo colligit illa possit. Et vere quidē adest aliquis actus, qui collusionem potest aliquo modo ostendere, facilius illa præsumitur inter sanguine coniunctos, quam inter extraneos: scitis leguntur Bar. in l. non solam, ff. de ritu mortuorum. & l. 2. de Deciano allegati.

Sexta est coniectura collusionis, que desumitur tā taciturnitate diuina, vt si quis iam diu tacuit, expectando finem litis inter duos contendentes, & deinde late sententia contra eum conuenientem, iudicium ingreditur, vt impedit executionē sententiae pro suo iure & interesse. Hic enim nouis litigator præsumit colludere cum ipso reo. Ita Decia in consil. n. 112. & 113 lib. 1. Quā quidē coniecturaveram esse intelligo, nisi aliqua adit̄ causā huius diuina taciturnitas sic sit, hoc anno 1592 mente Iuniorum hos commentarios recognoscere), in senatu nostro, in quo paulo ante ceperam federe, dictum fuit forores Scantias seu Ludouicū Legrandi viuis eorum maritum dici non potuisse collusionē fecisse & monialis dictarum Scatirium terrore lorore, vt illa laora iudicata esse. Ecclesiast. per turbando iurisdictionem Regiam litē mouerent in prædicti pendente litis inter Gabr. Randensem & dictas duas forores, eti dicta monialis multos post annos presidente inter predictas Scantias & Raudensem, cepit litigare. Nā dicebar, quod monialis ea ratione diligit iudicium ingredi, quia postremo loco deceperat Franciscus eorum frater, herero instituto extraneo nempe Martino Alciato, quae forores ipse in illius non pos-

tuerū contendebarū ob id, quod bona omnia relicta ab ipso Franc. erat supposita fidic. paterno. & inter Scantias & Alciatū pependit in quindecim continuos annos & tandem anno 1590. Terzagius causis iudicis subfelle fidic. induxit partes ad transactiōnem. Et deducit eo, quod iure legitime alijs de causis deducit poterat, pro Alciato herede Francicū, reliqua bona dimisla fuerunt ipsi fororib. Scantias: Ea propter monialis nō prius curauit suam portionem petere quam videbat finitam litē cum Alciato magnis impensis & laboribus ipsarum fororum & venientes (vt dicit soler) ad mensem paratam, cognovissent superesse aliquam bona paterna, ex quibus & ipsa portionem suā posset consequi. Allegabatur etiam alia causa huius dilatationis, quam nūc non refero. Et quācum haec & alia similes rationes & causas essent leves: arramen à dolo & coniecturā à delicto excusarunt, iuxta l. iuris. 9. r. r. a. ff. de liber alianca, & scripti in commentariis de recuperando & poss. re medo. l. 49. & præterea suspicio haec collusionis dicti posse videatur iuramento vel monialis, vel aliarum fororum pro iudicis, nempe Senatus arbitrio, ut scripti Contariorum in l. dissimilari, in ampliacionib. n. 161. iusllo 163. C. de ingenio & manu miss.

P. R. A. E. S. V. M. P. T. XXVII.

Delictum à seruo, famulo, vel filio, vel altero sanguine coniuncto, aut amico, non præsumit commissum voluntate domini, patris, affini vel amici.

S V M M A R I A .

- Delinquere nemo præsumitur.
Seruus, qui delictum commisit, non præsumitur voluntate domini temp. misere.
- 3 Dominus tenetur solūmodo præstare seruum pro causa. Et præsumitur ipsum ignorare que a seruo ipso geruntur, n. 4.
 - 5 Homo liber, qui delinqvit, non præsumitur deliquisse voluntate & con. sensu patrum.
 - 6 Sebus astius non tenetur pro delicto famuli, cū sui consensu delinquere non præsumitur.
 - 7 Filius, qui delinqvit, non præsumitur delinquisse voluntate & consensu patris.
- Idem in sanguine coniuncto & affi. ibid.
- Idem si filius collocatus sit cùm patre, & illi amittere: vel seruum cùm domino quia præsumitur potius quidē collusionem dederint, quādā quidā mandauerint communis delictum, n. 2.
- Idem quando filius vel seruum dixit se velle aliquem occidere, & pater vel dominus tacuit. Satis. num. 9.
- Idem quando ipse pater vel dominus verbū tantum enunciavit an nos. num. 10.
- 8 Seruus præsumitur voluntate domini commissive delictum, quidē ipso domino potius verisimiliter accurrere. num. 12.
- 12 Testimoniū examinatum si sit impedita a consanguine illius, concubus & quidē testes fuerint predicti, præsumitur facta a volente ipso consanguineo, si modis fuit impedimentum factus.
- 14 Delictum perpetraffē dicitur, qui alius momentaneo potuit occurrere ne prohibuit, præsumitur. n. consensu.
- 15 Dominus delicto seruus consensu præsumitur, quando apparet de sicuti ipsius ex concelebranti, etiam agatur de alio momento.
- 16 Dominus si ad alteri famuli quid fecerit dixit, & deinde statim inimicu ipsius domini reperitur occisus, mandato ipsius factum præsumitur.
- 17 Delictum commissum à seruo improbo & nequam præsumitur voluntate ipsius donata commissum.
- 18 Furtum à seruo commissum præsumitur consensu domini commissum, si ipse seruus sit improbus & nequam.
- 19 Non potuerit tanca domini eadem penitus, quā plecta eius est seruus, sed motu, & arbitrio indicū. num. 19.
- 20 Capaces & nauta tenetur pro delictis seruorum ac famularum fororum.
- 21 Seruus iudicis si minatus sit ei, contra quem iudex dominus ipsius tulit sententiam, ne appelleret, præsumitur consensu ipsius domini natus in tuius.

22. *Magnificatus tenet de delicto familiæ & officialem ius fori, quibus
convenit prestatio p. aliam.*

23. *Filiu seruum, vel qui non aler, grande patris, domini vel alterius con-
silio del dictum consuit ex aemulo eis, quod nisi datum suisset bryu-
medi consilium, tale delictum fecutum non s' fuit.*

Magna adeo et huius presumptio, quid nemo delinqueret
presumatur, ut etiâ scilicet seruus delictum commis-
serit, non presumatur tam in commissile voluntate dominii.
Et propter ea dominus tenetur si lumenmodo præstare seruū pro-
pox. 1. *ff. de noxa. alt. Ita in specie presumptionem hanc probavit Al-
exandri in tract. de presump. reg. 3. & presump. 40. num. 1. Eiusdem opa-
tio noster Fidens in cap. 1. in principio, num. 3. *In qua enim, quia mihi
voca. et vi eximunt. Idem in L. 1. ss. ff. certumpata. & in l. de populi,
5. ff. quia ipsi presump. 1. num. 1. ff. de operi nouis. post Bartolom.
Poma & Alexand. ibid. Affidatis deic. 42. num. 2. Ludovicus Carreras
in Prædicta criminali, & homicidiis, num. 39. Tractat. in tract. de nobis-
tate, 1. 23. num. 9. & in tract. de iure privigena, 3. 57. num. 15. & Petrus
Placida. *Alia delicta num. 1. 4. n. 2. & tandem traditionem ego ipse
affirmavi in cons. 3. n. 12. Quia dicitur sententia, propter commemo-
ratatione, facta probatur in c. Petrus, & homicidio. Et propter
4. facit alia ratio, quod presumptio est dominus ignorare que
a seruo geruntur, ut scribit gl. in l. quia presulat. 1. q. 4. *Alexandri in
cons. 4. n. 3. lib. 1. Boer. 4. 277 num. 7. & Ripa in tract. de post. init. de
resulph. ad confusandam vitemat. n. 13. Et rusus confert, quod
lex de ipsi seruis tanquam personis vilibus suplicatur [Supellex
inquit Corn. Tacitus in libr. 14. annalium] fuerunt maioribus
nostris ingena seruorum, etiam cum in agri cum abutis nascen-
tetur, charitatemque dominorum acciperent.] Hinc prouer-
bium [tot nos habere hostes.] (Scribit Semina in epist. 17. [quot
seruos.] Quocirca Imp. 5. m. 3. C. de libertate & seruorum liberis, dixerit
recipere nesciunt seruils ingenui. Quod ergo admisit seruus sua
nequirta, non dominus presumitur admisit.)****

Excedit primo t. hac presumptio, vt locum etiam habeat
in libero homine, quines ipse presumptio deliquisse voluntate
& confessu patroni. Ita Bald. m. 1. ff. *ne quis enim, qui in mo-
rata. et vi eximunt. & ibidem 1. ss. manu. 3. idem Bald. in l. 1. in l. 1. n. 10.
ff. si ex noxa causa agatur quo securus est Alcia. in d. presump. 40. n. 1. Et
his accedit. Boloq. in actu. habita. na. 22. C. ne filiu pro parte.
cum dixit. Scholasticum non teneri pro delicto familiæ, cum is
suo confessu delinquisse non presumatur.*

Extenditur secundò, vt procedat etiam in filio, qui non pre-
sumitur delinquisse voluntate & confessu patris. Ita Imo. inc. 1.
ad sedem. de ref. spolia. Bald. in l. ad midiam. C. quod metus cana, in l.
1. n. 10. in ss. ff. ser. 1. & in l. 1. C. sc. quacum. 3. pred. potest. Cur. Sen.
in d. cons. 1. super process. col. qui idem esse censuit, in lingue co-
functio & affinitas.

Extendit tertio, vt procedat etiam si collocutus est seruus,
cum domino, vel filius cum patre, & illi annuerint: presument
potius quod dedecet confitimus quoniam quod mandauerint com-
mitti delictum. Ita egregie Aetius in l. quia milibus bana. 5. fed quid
si mandauit, num. 11. ff. de acq. hard. Est idem quando filius, vel
seruus dixit, se vel aliquem occidere, & patet, vel dominus ta-
cuit. Nam & tunc nolente de dictum committi homicidium.

10. *Felini. in d. Pet. num. 4. de homini. Idem est quando ipse pater, vel
dominus aliquibus verbis enuntiatus annuit. Ita 1. ss. l. 1. n. 32. C.
de seruis fug.*

Declaratur primò, vt locum non habeat hac presumptio illis
in casib. in quibus cōfēnsus generaliter presumit, sicut quād
dominus consulutus de delicto committendo, velvidens illū cō-
mittit, tacuit: Nam tunc presumit suo confessu commifsum, e. Petru. de homicid. vbi Felini. num. 4. & cap. Matthau. de simo. Idem
11. quando delictum habuit causam continuam & sequitur, cui
dominus potuit verisimilitur occurrere, ut probat e. confitimus. l.
vbi. num. 4. m. 10. & de tib. at idem Abbas in c. s. c. 1. num. 19. ex. 10.
12. cum dixit, telsum examinationem impedita, qd consanguineo illius, contra quem restes fuerit producisti, presumi factam volen-
te ipso consanguineo modo fuit impedimentum suceptum fuisse. Et ab aliis sententia Lucas de penit. in l. 1. c. 1. ver. 6. 9. presumptio, C. de apocalyp. publ. lib. 1. in. inf. C. sc. quacum. 3. pred. potest. Felini. m. 1. Petru. n. 4. de homicid. qui euidenti aliqui sit similes compa-
bili. Alex. in conf. 10. num. 4. lib. 2. Placida. l. epistole delictu. 1. 4. num.
13. ver. 1. aut. summa in dubio. Idem est quando actum moritaneantur
occurreat, atq. ut prohibita delictu committi. Quia non prohibere
potuit, & non prohibuit, culpa non carer, atq. ita presumitum co-
mens. Presumptio.

Senisse. Ita Felini. in d. Petru. n. 6. de homicid. post Bald. in l. 1. ver. 1.
in dolo & contum. Ille est et securus Placida. m. 1. c. 1. n. 4. ad finem
accedunt Fran. Marci. in q. 4. 23. num. 2. & numer. 4. part. 1. Curt. Sen. in
conf. 1. super process. col. 2. & Ofelia. deic. 10. n. 9. Idem est quando
de appetit de scientia domini ex aliquibus alij concetrutus. N. &
Tunc est ita si agitur de actu moritaneantur attame presumitum id
scutum ex voluntate & cōfēnsu domini: vprūta si dominus dixit
seruo, fac vt aliiquid noui audias: & deinde statim ipsum dominus
interficiatur. Ita Bar. & alij. s. si quia milibus bona. 9. inf. 9. ff. de acq.
hard. Bald. in l. 1. vol. 3. C. de seru. Lm. 1. n. 1. C. de seru. supcipiens
& Petrus Placida. l. 1. epistole delictu. 1. 4. num. 6. Vel si dominus ad
sures familiæ secreto aliquid dixit, & deinde statim in factu ipsum
domini reperitur occidens. Nunc tamen id presumit factu de vo-
luntate dominii. Ita Bald. in l. 1. ver. 9. 8. ff. de primi. cred. & Bald. in l.
multum. sol. 1. C. quia alteri, vel fisi Felini. in d. Petru. n. 5. ver. 10. si etia
Placida. in d. 1. 4. num. 5. & 6. & Alcia. in d. presump. 40. 1. num. 2. Et acce-
dit quod post Bald. in l. x. sententia. C. de melor. om. cred. dicit
Neutri. in l. 2. Sylva. nupt. n. 6. fecerunt allationem ad aures pa-
re fūspicione.

Declaretur secundò, vt locum non habeat hac presumptio,
quoniam de alias feru vel familiæ essent homines improbi, vills con-
ditiones, & nequam. N. tunc delicta ab ea commissa presumit
confusio domini perpetra. Ita Card. Clem. in agro. 6. portio
4. stat. de flumina. Felini. in d. 1. cap. Bett. num. 7. de homicid. Decim. l.
2. num. 1. C. de paci. Felini. in d. Petru. Marci. in d. q. 4. 23. num. 2. & Petru. n. 6. seruenum,
num. 3. & de ref. sign. Placida. in d. 1. num. 1. & Cr. in conf. 3. n. 16.
Atque ita intelligi ac declarari potest Alexan. in conf. 10. num. 1. & l. 2.
cum t. respondie, furtum a seruo commissum præfum voluntate
& confusio domini: intelliguntur fanē Alexan. loqui de seruo alia
nequam & improbo. Ita etiam intellegi possunt Barb. in conf. 23. cal.
antep. libr. 3. & May. in confusio. 3. num. 18. Et tandem declaratione
reg. scutus sum in cons. 13. num. 26. Quia quidem facta probatur ex
l. vltim. ff. seruorum, ff. nautæ, capio. stabul. ex l. vltim. C. de abi-
ges. & clementia in agro. 6. portio. de flumina mona. De his loquitur
Cic. in d. 3. in Verrem, cum aduersor Verrem dicatur. [Comites
ili tui dell'eti manus erant tuus: p. prefecit scriber, me dici, aceni, arufipes, praecones, manus erant tuus: vt quisque te maxime co-
gnitione, affinitate, necesse studinat aliqua attingebat, ita maxim
manus tua putabatur, cohors tota illa tua, qua plus mal. Sicilie
dedit, quam si centum cohortes fugitivorum fuissent, tua fine
controversia fuit, quidquid ab horum quoquiam captum est, id
non modo tibi datum, sed tua manu numeratum indicare ne-
cessit.]

Hac Cicero. Et idem paulo post.

[Primum omnium epica tanta danda est, vt eos nobis cōducemus, qui noſtrā famę, capitiq. consulant. Deinde si in hominibus
bus eligendis nos spes amicitia seferunt, vt vindicemus: milles
faciamus, semper ita vivamus, vt rationem reddendum nobis ar-
bitrremur.]

Hac illa. Et aliquid post.

[Sed tu, com. & tuos amicos in prouinciam quasi in prædam
inimicibus, ac cum illis, ac per eos prædarib. & eos in concione
annuali aures donabas, non statubas tibi non folium dete, sed
etiam de illorum pacta rationem eis reddendam?]

Casterum scribit Alcia. in d. presump. 30. ver. nov. videt. temen. &c.
dominum: hoc in cau non puniri eadē posse, qua plectendus est
seruus sed mitior, arbitrio iudicis. Quia de scriptis. in l. 2. de
trahit multa. cap. 3. & 5. Et de prædictis: interfur, Cauponas & nauas
tas teneri pro delicto seruorum ac famulorum suorum, ex quo vo-
luntate dominorum delinquisse presumuntur. l. 1. ff. nautæ cap. 1. sub.
& scribit Alcia. prædicta in l. 1. ff. decalet. us. sepponsum. 10. de. Aet. 10.
conf. 2. & l. 1. in. l. 1. num. 4. C. de seru. fugit.

Declaratur tertio, locum non habeat hac presumptio, quid-
do folium agitur de alio excluendo, vprūta si is, contra quem lata
fuit sententia, non appellauit, altereo, se non appellebat ob id, quod
seruū ipsius iudicis ei minuti sunt, vel confluenter appellantur,
timore invenirentur. Hoc in cau quo excludit hunc non appellauit
propter presumptio quod illatus erit a seruo erit mandato
& confessio iudicis illatus, tra. in specie de laet. arant. Felini. in d. Petru.
n. 4. ver. 1. ff. felicit. tertio. de homicid. & Alcia. in d. presump. 40. n. 1. ver.
4. similia. ex festina. Bald. in l. 1. ff. quia si vti etiam. Et tunc sententia
fuit. At in confit. de ref. & Gramm. deic. 28. num. 1.

Declaratur quartò, vt locum non habeat in familia & seruis cō-
ficiatum ac magistratum, si ij inquinat in ipso officio, cui pre-

Declaratur quartò, ut locū non habeat in familia & servis officiū a specificiū, quod sibi sit.

Inquit in ipso officio, cui pre-

JACOB. MENOCH.
unt, ipse dominus tenuerit, cum praefumatur eo volente & mandante deliquisse. I. 5. familia, ff. de public. & vestig. I. 6. air presor. ff. de vi & via maria. & probat. I. 1. in pris ff. de inf. & caprone & tenuerit ei. d. Petrus, x. 3. de homicidio, quem fecerit est alii. d. profan. 40. in ff. à quibus non recessit in libr. 2. de arbitriariis iudicium. &c. cajn 34.5. n. 3. Hinc autem declaracionem multis modis subdeclarat ipse Felinus praetextus in loco, cuius traditio non nun proferetur.

Hoc vnum etiam ad huius tractationis perfectione adjiccam,
quod quando vel filius, vel seruus, vel alterius quinquo consilio patris
domini, vel alterius delictum consilii, praestimptio est, quod nisi
datum fuisse, consilium illud, delictum non perperat. Ita
potest alios inscripferunt Feli. m. et al. n. 13. ver. 7. et n. 14. secundum officia de l.
& Deci. in c. 1. cap. 1. pr. n. 9. de reg. iuris, quo tamen loci ait Decius,
quod coniecuris & praestimptiobus probasti potest, quod immo-
bi, qui delictum erat factus abz. consilio illo. 14. quod scripto &
idem Felic. in d. c. 1. n. 11. ver. 2. facit ergo, et idem Deci. n. 10. ver. 7. &
negandum est de off. deleg. & idem Felic. in c. 1. sciat dignum. ver. 7. virtus ang.
de homic. & avio referat ac sequitur Dida. et item in 2. part. §. 2. n. 1. ver.
en se reto dabo de homic.

PRAELEMPT. XXVIII.

Serui & vasalli, quando præsumantur simulatè non
attulisse auxilium domino intercepto, ut non ex-
cusentur poena S.C. Syllaniani, vel a-
missionis feudi.

SUMMARY.

7. Serui, qui non eruerunt domino auxilium, dum occiditur, grave crimen committere dicuntur, quod S. C. Syll. et ceteri statuerunt, ut qualiterib[us] et tormentis fulguraretur.

8. Eademq[ue] S. C. sententia fuit, spes seruos excusari, quando vere et non simulata auxilio domini ferre, non poteretur, n.r.

Et quando summa lata est eponus non dedigere praefatura, tunc, n.r. & si q[uo]d ibi quid dicitur significet.

Intelleximus l. 1. s. excusari fuit, ss. ad S. C. Syll. nisi enim vbi declarantur nonnulla verba ipsa male ad accusatio[n]em et alijs perpetua, num s. Intelleximus l. seq[ue]tis s. comm.

6. Seruo fuisse et scilicet openfert domino, cum singulis se aliquid facere, et reverentibus fact.

Idem quando simulata mortis b[ea]t[er]ia et egredit[ur] n[on]ne ne auxiliu[m] domine ferat, num. 7.

8. Vafallia, qui tenentur open ferre domino in bello, non excusante, si cum poterunt, auxiliu[m] non attulentes.

9. Vafallia et seruus dicuntur open tollere domino non solum quando seruauerunt ipsum dominum verum et quando ficerunt quicquid potuerunt si ferarent et discederent.

10. Conferderati, qui tenentur openferre confederati, s. non dicuntur auxiliu[m] praefigit, si ficerunt quicquid potuerunt, ut in adversitate effect.

11. Seruus dicitur in auxiliu[m] domini fuisse quicquid patuit si clamauit, ut ad auxiliu[m] excusare vicinos, vel territos ag greffores, vel turbas concubantes.

12. Seruus tenetur anteponere salutem domini sua proprie.

13. Seruus differt a vafalla in hoc, quod si vafallia non tenetur preferre dominum salutem propria.

14. Vafalla et excusator, nec feudum amittit, si vel open non tulit dominum vel eum defensit, ut propria saluti co[m]fueret.

Item si metu[m] amissione bonitatis partes dominii defuerint, et si auxiliu[m] seruus ei[us] m[is]er.

DISSE RAM VS tunc de seruis, qui aduersus dominorum perfidas deliquerunt, non afferendo eis auxilium, dum occidenterunt. Et enim graue hoc crimen quod coercere vult S. C. Syllanian. dum statuit, ut questionibus & tormentis subjiciantur, & si sceleris confitit reperiatur, supplicium de iis sumendum est. I. f. S. pater, f. quid ergo? iam dominae ff. ad S. Syll. misa de his quibus vi inde.

2 Ceterum † eodem S.C.sancitum fuit, hos seruos excusandos
 esse, quando verè & non similitate auxilii domini ferre non potuerit.
 3 *¶. x. exca&antur tu& tu. similitudine* autem opè non detulisse
 coniecius detegitur: sicut responsum illud in hanc fententiam
 anno 150 Ign. *Ibid n.1.* Et responsi verba facta: clara hac sunt.
 4 [Exca&ulantur autem seruos, qui auxilium rufurum tunc dolo ma-

DE PRAESUMPT.

Io. Nā si finit se quis auxiliū ferre, vel dicit gratia tulit, nihil hoc
commentari ei proderit. J Hac Vlp. qui illis verbis, «finit se qui
auxiliū ferre», significat, ferens nullum pentium auxiliū tulit; et
omnino fingendo ferre, vt si habuit pr̄ manus gladium, vel ne-
lum, & singebat vulnera homicida, & portuifer, si voluisse, vul-
nerare, & tamē nihil egit. Id enim est, quidam ferens deponit do-
minū, sed perfunditorie, hoc est, leuitate & similitute faciūt significare
verba haec, [vel dicitis gratia tulit], quae subtinuit Vlp. & que sic
legenda sunt, non autem dicitis, vel iudicatis, vt male Accurritus & ali-
j multū legunt. Est enim dicitis gratia aliquid facere, persuasoriæ
cœ, hoc effici; defungi suo munere reūdet ex Lalij T̄ sur ellis Iunij
confutati nūquā fati latitudi fentientia interpretari est eruditiss.
Ant. Augusti in lib. 2. emendationis iuris, c. 2. qui sic partur explicava-
runt reponsum illud Cajim in l. Sept. ff. comodū, cuius verba haec
fint: [Sexta enim ad hoc commendator pecuniae, ut dicitis gratia
numeracionis loco intercedat]. J Hac Caius. Lalij & Augusti in
interpretatione probavit. Io. Cor. in lib. 4. miscellaniæ iuris, l. 2. sur ellis Au-
gustini suppeditatio nominibus Dicat in Iuris iuris, q. dolo malo, ff. de pa-
triis, & in lib. 2. digesta, annexis, 47. & Erat & Botsuam in commen-
tarii verbis iuri in verba dictu. simulante ergo & fictè opem fert fer-
ens dominio, cum ostendit se aliquid facere & tamen re vera ni-
hil facit.

Est enim hoc commentum quoddam, ut subiunxit ipse Vlpia.
Id est, quadam fictio & simulatio, quae prodebet seruo non debet
iuxta al. 2. C de fidei ex. iust. & iure hagi & fiscal. Et consert. l. ipsorum, si de
panna & famulis refert. Ign. in d. 9. excusantur. num. 9.

Est etiam conjectura de genere defensionis, quando seruit similitudinem & morbum ne auxiliis domino ferre, iuxta al. omnes delictum, & expiatoriae, si deveniunt, ha verba. Sed & caligatus, qui metu hostium languorem emulauit. identicibus in l'furi, & opere de furo & aliato censem ad rem usq[ue] in Igo. inde s. excusantur, mutat.

His intelligimus, non excusari vallois, quatenus opere ser
re domino in bello, si re vera, cum portuerint auxilium non aru
lerunt, sed ficte potius & simulante: quemadmodum donis sibi perirent Angli
in l. si non sortient, h. libertus ff. de cond. iudeb. & Ign. ad h. excusator,
num 10.

¶ Et dicitur † ferut ac vasibus operem tulisse dominum, nō solum quando feruntur dominum: verum etiam quando feci quidam portuit, ut teruerat & defendenter, & si dominus deinde inter eccl. fuit, d. i. 19. ex. 20. factur, ut *tulisse* autem. Quo loci signum ad fidem scripsit ex sententia Angeli & Bonati, confederato, qui tenet ut operem ferre confederato facilius auxilium premitur, si fecerit ut non cunctis portuerint, ut eius adiumentum eleat.

Et seruit dicuntur in auxiliu domini secunde quidquid potuit, clamauit, ut ad auxiliu excitareret vicinostat terruit aggressores aut si tibi haec concuerat. Ita Vlp in d. ver. solisse, qui enim tibi laubis est. Eiusdem etiam finis obicitur sed illa causa que pro auxiliis nullis.

[ut] in corpus suum obiecti, vel alias corpore loco auxiliis nunc
Atque ita debet seruos ante tempore fieri salutem dominum proprius, scilicet
curi statim apertis subiunxit idem Vlp. ibi: [Quid si vulnera
fint serui, cum protegerent dominum? dicendum est parci et
debere.]

anteponere domini salutem proprię, c. 2. in pris. Quibus modo seudem
et ibidem ut serua nra. m. & ibidem manegimus? Et quodammodo etiam
ideo excusari possunt, & feedum non amittit, si vel openo
tulit domino, vel cum desieruit, vt proprias salutis confiseretur. Ita
quod etiam scripferunt Ruan. in cons. 23. v. 7. Brunus in cons. 10. v. 1.
Paris. in cons. 10. v. 28. lib. 1. Cray. in cons. 6. n. 4. & Gramma in dec.
32. nu. 17. & in cons. 15. nu. 20. in criminalib. Qui quidem diceris, tertiis
excusari vasallorum, si metu amissione honoris partes domini de-
seruit, & eis hunc feceris. et

PRAESUMPT. XXIX

Res furto subtracta, quando apud aliquem reperitur,
an is furtum commisisse presumatur, tam ut sit
locus pœnæ furti, quam ut domino
res ipsa restituatur.

SUMMARY

- ² Res sunt subiecta si res perit apud aliquem, an praesumatur ut sunt
commissoe, nam scilicet.

- Quod si reperitur apud eum, quem non confitit adhuc esse probata fa-
mam & agitur de indicenda pena ipsa criminis, non erit ut ex
hoc sufficiens presumptio, sed sola quedam sufficiens, num. 2.
Et hoc sufficiens datur ut nominetur, & quod rem habuit, vel iure vel se-
illum non cog. est, num. 3.
- Res furtiva si reperitur apud virum probum & bona conditionis &
fama, cessat omnis sufficie, quod ipse illam subtraxerit.
- Magni statim recipiens rem furti subtrahit aliam prae sumunt bona & lau-
dabilis mente id fecisse.
- Res furtiva si reperitur apud virum male conditionis & fama, adeo
magno contra eum insurget presumptio, ut tortura locum esse possit.
Quando autem agitur de indecencia ipsa pena furti ordinaria, pre-
sumptio non insurget adeo virgini, ut sufficiat ad condemnandum, num-
ber 7.
- Sicut usq[ue] concurreat alia conjectura, quod solum si confuserit rece-
ptare furtiva, vel res furtiva reperta est in loco secreto ipsius domus,
quia locum erit pone, num. 8.
- Et multa alia conjectura & ibid enumerantur.
- Res furtiva si reperitur apud aliquem qui ipsam emerit & ambiguit
de sola ipsius restituitione, an in presumptum furti participet, & re-
tineatur ad restituitionem.
- Emptor res furtiva non teneatur ad restituitionem, debet diligenter per-
scrutari conditionem venditoris.
- Et id multo magis, quando emit medico pretio, num. 12.
- Individuus furerans super vestibus alienis tenentur eas restituere pro-
prii denunciando eu restituatio pretio, etiam si ignorauit vestes illas ef-
fici alienas.
- Emptor res furtiva tenetur ad restituitionem illius, etiam si furti sufficit pre-
testatus, quod caput quo reperitur efficitur venditoris sed alterius, ut
tenet eum emissa nomine veri domini. Contra n.s. & male.
Distingue vt, num. 16.
- Protestatio licet admittatur contra a presumptione invi & de iure,
quando tamen ex ea fuisse legi facili fuerit eum scire.
- Emptor res furtiva sive eius bona fides, & protestatur se velle non
emere res furtivas, excusat, etiam si fures deme pereat.
- Emptor res furtiva tenetur ad restituitionem vero domino nullo rece-
ptato pretio, etiam si emerit ipsam in mundino.
- Nondum sunt tuta, & liberata ex contraria potest.
- Intellige que ad accusum & recessum, & ne qua aliqua in eis mole-
stia affectatur: non sunt tamen praeiugatae, ut mercator non debeat
caude negotiarum, n. 24.
- Statutum, quod emens rem alienam in mundino non teneatur eam
restituere, non valet.
- Emptor res furtiva recuperat premium a vero domino, quando rem
ipsam redemerit ab hostiis vel larcinorum extirps.
- Cessat enim in eo sufficere quod fuerit participis furti, vel quod fuerit
negligens in perfundendo conditione venditorum, num. 27.
- Oves recuperat a lupo crepata, tantum eas restituere vero domino,
aliquip furtiva committit.
- Emptor res furtiva proximum recuperare debet a vero domino, quando
d. premium numeratum ab ipso emptore versum est in visitationem do-
minii ipsius.
- Idem in emptore bona conditionis & fama, in quo presumitur bona
fides, num. 30.
- Dominus res furtiva subiuste si restitutum premium emptori bona fides, no
potest postea amplius illud condire, n.s., ab illo repetere.
- Servi si pignorant uideo iuratores vel e domini, & dominus sel-
uat ipsius uideo premium numeratum servos non potest ipse dominum am-
plius illud repetere.
- Et nunquam si furerat presumatus scilicet, seruum illum signos
dedit & en illam fine confessum dominum, n.s. & seq.
- Furens carent recepto & penale punita furtiva: laudo autem secu-
ritatem.
- Indus furerans deinceps cum presumptio, ut posse res furtiva
sibi pignoratae vel venditatae etiame, donec per vetos dominus
premium restituatur, non tenentur ad restituitionem, & cessat id pre-
dictio larcinorum C. de fortis.
- Non habent autem locum huiusmodi privilegia, quando ipsi indeci-
nent res, num. 36.
- Nec habent locum a privilegio a contra a larcinorum, num. 27.
- Nec contra larcinorum, quoniam serua & famuli eorum vestes aut li-
bos pignori dona vel venditata ipsi indeci, num. 37.
- Statutum vel praeiugium resipientes deforta lumen non ligat ex-
terris.
- Scholares dicuntur exterri, & in dubio non certiora domiciliu ob-
transire, nisi per decennium ubi habitauerint.
- Ista nec ultra decennium, si non habeat animus ibi habitandi, nu-
mer. 41.
- Ei hoc etiam si statutum vellet scholares haberi, ut cuiuslibet quia in-
telligatur quo ad filii vita, num. 42.

L A E I PSE PRESUMPTIONES, QUIBUS TDXIMUS, HOMINEM PRE-
sumquid si res furtiva reperitur apud aliquem, non est presumptio
ut furo illam subtraxisse: aqua ita furti crimen committit,
quemadmodum ex non furti multi, quos flatime referunt, & preface
Veru quia controverteri iuri est hac disputatio, & interpres no-
strati fatis perplexe eam explicarunt, ea propter aliquot casus con-
stituto atque dilungimus.

Primum est casus, cum res furtiva reperitur apud eum, quem non
non colitur adducit, an sit vir probatae & fame vel non: & agi-
tur deinde a pena ipsa criminis furti. Hoc in calo non oritur ex
hoc sufficiens presumptio, sed sola quedam sufficiens. Ita regula
tex. larcinorum, C. de fortis. Et haec sufficienciam appellat simpliciter
hominis presumptionem lo. Andrex in addit. ad spec. de presu-
mptio, §. 3. fecc. num. 3, in verbo, in predicto concord. Atque ita de-
clarari & intelligi possunt gloss. Bar. Bald. & Caffr. in d. larcinorum,
cum dixerint, quod si res furtiva reperitur apud aliquem, non
presumitur cum subtraxisse. Loquuntur iu de presumptione, non
autem de sola sufficiencia. Ita etiam loquuntur Alberic. in tract. de presu-
mptio, reg. & fecc. 29. n.s. & in specie d. larcinorum, eff. leuus conjectu-
ram scriptis Bal. in manus, in f. C. 3. unde legit, quam fecerunt illi De ca-
sa in conf. 93. num. 17. lib. 2. Hac autem sufficiens iu dilatur, si ille nominat
a quo rem habuit, vel si aurat se illum non cognoscere. Ita Aug. &
Arim. in addit. ad Ang. de maleficiis in verbo, & vestem & calef. num. 19.
& Boet. inq. 16.

Secundus est casus, cum res furtiva reperitur apud virum pro-
bum & bona conditionis & fama. Hoc in calo celum omnis iu
sufficiencia. Itagl. & Dofl. in larcinorum, C. de fortis, Bald. & S. c. i. i.
vit. s. i. lib. 2. hard. in f. Mans. i. quis si fam. num. 16. de f. de f. & i. f. sing.
392. & idem in praed. criminis. §. diligent. man. 6. lib. 2. Nonnullus in tra-
ct. maleficorum in ist. ad defensionem, num. 14. Tigr. in tract. de presu-
mptio, & c. cau. 51. n. 12. Rolen. in conf. 4. num. 4. lib. 2. & Dec. in conf.
93. n. 17. lib. 2. qui familiis comprobavit. Illa enim qualibet bona fama
& probitatis dilute omnem sufficienciam: sufficiens alios responde-
re. Crat. in conf. 65. num. 12. & Gramma. in conf. 37. num. 12. in criminis.
Ita lib. 2. quod quid respondit Bald. in conf. 4. s. f. & idem & Boet. in
quod moneta, col. vit. ver. de tercia iniquitate. Cum dixit, magis illi
recipiente in rem furti subtrahit, presumti, id bona & laudabili-
mente fecisse. Et Baldum fecerunt illi Tigr. in tract. de pauci legum, cas-
fa. 28. num. 2.

Tertius est casus, quando res furtiva reperta est res furtiva
eff. vi. male conditionis & fame: tunc adeo magna infurit
contra eum presumptio, ut locus eff. polvit tortura. Ita Bar. in
d. larcinorum, 3. C. de fortis. & ibidem Felg. quos fecerunt est Aug. Arim.
in addit. ad Angelom de maleficiis, in verbo, & vestem & calef. num. 12.
Intelligit tamen Alberic. n.s. cōcurrant aliae conjecturae, utrumque
quid confluere licet receptare furtiva: vel quia res furtiva reperta
fuit in aliquo loco secreto domus illius. Et si Aug. Arim. prae-
dictio in loco alter & male intellexerit Albericum ipsum. Postum lic
addit aliae conjecturae ex Bar. & Bald. in d. larcinorum, f. quas pro-

TACOB. MENOCH.
tauit Alcia. in trall. de prefumis reg. 3. prefum. 29. vt si illi emisset re
hanc clam & secretot vel si tenui pretio, vel si cōfuerit emere res
furrias.

Quintus est casus, quando l' ambiguitate de sola ipsius re furtive restituitione, ad scilicet illius rei emptor, apud quinque ipsa respecta est, praesumatur furti participes, ut tenetur restituere nullo recepto preio? Et pro regula constitutum est infra dictum atque ita terretur ad restituitionem. Ita si furbit unius ex d. i. successore, C. de fortia & Alia in d. tr. ad de praf. reg. 3. cap. 29. no. 1. Quae sunt regula probant ex d. inclinacione. Et ratio t' est, quia debuit emptor illi per certarum conditionem ipsius venditoris, non t' quam alio de-
bet.

Hinc scribit Alciat. *præstat in loco*, iudicos fereantur su
per veritatem alienis teneri eas restituere propriis dominis, nullo
ibi refutato pretio, etiam si non recte sunt illas etiam alienas. *Qua
dere de censu in sua vima de latratis.* Et hic quidem causus mul
to magis locum habet t quando emperor ille modico pretio rem
itti. Illi sine pretijentis t maxime arguit humi et huius part
cipem *sunt amatores Salutis*, id l. *incommodum*, *C. de furta*, quem secu
ritate illi non retinet Petri. *Pocula in l. 3. s. ff. de rebus de jura et usus* et *magis*.

Exstiterit primò vt locū etiā habeat hic casus, quād empor
iste emēdo fuitur protestat, quod casu quoque ē ut empota repre
ritur eis non venditoris, sed alterius intendit et amīcī nomine nominat
i ipsius veri dominii: & quod paratus erit tā reddere & restituere,
reddito lī brevi. Hoc casū in cālū empor isti tenetū rem illā
restituere, nullo accepto pretio: Ita tradunt A^{ia} & p. fr. sum. 29.
ma. 1. ver. 2. & lī. ap. spīm. Nat. m. conf. 2. 26 ib. 2. & līl. Clar. m. p. 2. 2. 20.
5. foris & hīl. hīl. incident. Quorū quidē traditio & mīhi mā
xima probatur: Nam hac in siroretatio nō debet nō iuste

etiam illis ipsa potestio non obstat potius inauratae empori reque quandoquid facili est ex ea dilucere distinctionem d. l. inclusus & quodammodo ex propria etate illa frons fieret legi. Quicquid adiximus supra ib. l. q. 5. p. 16. cap. 1. quod esti alias protestatio admittatur contra presumptionem iuris, in modo utrius & de iure fratre annorum usi, ibid. non admittit, quando ex ea faciliter fieri potest illius. Et propter hanc empori fiduciam diligenter videtur voluisse adhibendere hac protestatione ita diligenter debitur in perscrutanda qualitate & conditione iplius venditoris, maxima d. s. questione ab reg. nr. de qua dicta munus supra ib. l. p. 16. **¶**

Nec obstante auctoritas Hosti. in summa, de parv. & remissio, §. quae
de praeceps. quod si fieri v. in deputat. Cepolliz in caeruleo, et quod
& Ist. mil. spissus in sc. de p. cur. qui quide scripturam, hanc pro-
tellatione prodes et captori, ut p. etiam a rei domino recuperet.
Nam responderet Alciat. horum traditionem nec lege, nec ratione

latur. Igo rectius † si distinguerem ; Aut abeit sola emporis
protectione alla conjectura bonaeidei : Et hoc in casu locum
habeat Alcidi nostraque sententia . Aut vna cum protectione
concreti ritualique conjectura bonaeidei emporis . Et nunc procede-
dit opinio Holti , qui cuidem praesupponit in emitore isto bonaeidei

Opinari tota quaeque propositio est in capitulo de fidem. Quamquā Holtiensis ipse sentiat, hanc bonā fidem causa ex protestatione publicē facta. Cum tū autē verē extra bonafides iste emperor excludatur, erit li res deinde pereat: immo eo cau recuperari imperiū quam in ea fecit. Ita H. s. m. summa de penit. & penit. & condit. de fuit. sed in alia cau est rebus Nat. in d. en. 1.

muntur reiecta opinione lo. Medina. Et propterea subiugit Hostio
proposito, id est idem quando res ipsa pertransiuit per milia
manus, ex l. sed vñ. ff de mino, et l. sed / fil. ge. s. fuit autem ff de petit
borum. Quod tamen est intelligendum, quod empator ite bon
fidei alieni vendens tenetor lo. him ad rei estimationem, quare
natus fuit esse loquaciter. Ita Dida. Cetera, in d. s. 17. 17. 4. bis pro
cedunt. Cui lo. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 207

Ex diuinis scripturis. Etiam quod ad initio, sicut tempore empionis nullus est in bonitate. ut quia crederet vere ei aliquibus iustis cōducitur, se cōfiteat vero domino, & deinde suum peruenit scientia Nam adhuc tenetur et refutari nullo recepto prelio. Ita scripti. Hoc si. ut hunc non de patre. Et ronfus. 9. quid de predatione. In eis enim fieri emerserunt nisi rebibant. et ibidem etiam declaratur, et in aliis. Contra.

DE PRAESUMPT.

Extenditur quartus, ut procedat etiam si imperator iste, faciat re-
stitutione rei vero domino, curaret ab eo libi cedi actiones. Nam
ad hunc ipsi imperatori consulitum est, ut recuperet premium a verdicto
re eius. Ibi Holtziburg apud vers. 64, tamquam imperator, & c. qui intelligit,
nisi imperator eius curaret, libi promitti de evictu, a venditore.

Extenditur quinto, ut procedat etiam si quis emit rem furtivam inuidens. Nam & ille tenetur eam restituere dominio, nullo recepto prezzo. Ita missis sente Heft, in summa de peccatis. Et remissio quid est in nobis, versus quid si quis eruit. Quia sane traditio & doctrina ea

ratione prima probatur, quia dispositio. I. inclinat, generalis est, nec recipit hanc restrictionem, quae nullo iure probatur. Et præterea quod cù alio contrahit, debet per scutari illius conditionem nec excludatur, quod ille, cù quo contraxit, effet ex iure, & sibi incognitus, ut refertur Com. in conf. 26. Cuius statuta Padua, cel. s. que securi sunt.

*De c. m. quicunq. alio s. n. tanq. de reg. cur. & Tira. m. tract. de retrat. q. fang. in s. fine. 4.3. Ibi ergo nolito in caſu nō potest fe exculpare is, qui enit in nondius si dicit, fe emilie co in loco, in quo concurunt cogniti & incogniti, ac remota regionis homines. Nō eris potest fe exculpare ex eo, quod nondius fint tute, & quid liberet in ei contrahi posuit. *ut. l. 3. C. de nondius. & ibi D. & scibit An. Cifer.* m*

fus/ regularis in verbo, molesta, mis/p. Qua in s. Si quidem mundinus, sunt tuta & libera quo ad acculum, & reum; & ne quis aliqua in eis molesta afficiatur: non tamen in eo sine privilegiis, vt mercator non debeat caute negotiari. Quinimodo scribit blotti, pratas in loco, quod etiam si statutum disponeret, quod emens rem alienam in mercatu publico, iociqn mundinus, non tenetur eam rei iure vero domino, at Hoffi hoc statutum non valere: & obid empotem tencit ad relictionem.

ad p. quis sententia est Cœur. m.d.s. pescatum p.r. 3. in his præs. Et quæ sententiæ telle probatur in c. rap. nam. 14. q. 5. Ea triam ratione iij viii sunt quod ex quo dominus nō potuerit omnino rem illa cōsequi ab hōlib. vel latrūculis illi satione aliqua, ita equum est, ut redemptori pretium rei sit iutat. Præterea accedit, quod hoc in casu cœllat.

fulpicio emproris, quod feliciter particeps furti praesumatur, vel
quod fuerit negligens in persecutanda conditione videritor. Nec
oblitus si datur, hunc empore teneri fratellitatem et hanc empas,
nullo recepto pretiosissimi ille, qui recuperat oves à lupo eruptas
tenetur restituere domino vero, aliquo furtum censetur. *p. 5.*

recepit et reuertit domino vero, atque post ruitum coniunctio-
panus seruit, h[ab]uitq[ue] fam. eius & I. Pomp[us] n[on] trax ad finem q[ui] d[icitur] acq[ui]serit dom. Nam reponderunt, quod ille, qui oves recuperauit
nullum pretium numerauit, vt iste emptor: Et propterhaec si ex re-
cuperautor aliiquid impedit, ut quia longo itinere la proscenium
expeditio, impeditio s[ic] deponitur a servis illius haec ciborum debet

Declaratur secundo, ut non procedat quando primum huius rei futius ab empore numero, nulliter deinde verum invitatem domini ipsius rei. Nam tunc dominus filius eum vel rem sibi restitutus, debet primum illud empatori reddere. Ita probat I. p. p. C. de procur. vbi est in his post Barcelonam. Ego & alii usq. ad dicitur. Et quod posse fecerunt ei Alcibiades tractat de presumpt. reg. p. presumpt. 29. ves. sic tertio declaratur.

Declaratur tertiò, ut non habeat locum hac præsumptio et
teditio in empore bona conditionis et fæcie: qui quidè exultat
poenam d. Lincolniensi. C. de furtis, scilicet dissimulo propter ex fæteria
multorum, quis ex eo pateretur in rebus, ut in rebus, ex fæteria
suum. Et iste ratio, quia in eo præsumitur bonafides, per eum
sequens recuperari paretur.

Declaratur quartus, ut locum non habeat haec tenteria, quia
ipsa rei dominus restituiri per pretium emptori boni fidei. Nata
non poterit amplius illud codicere, atque ita repeteatur. Ita declarat
Alcias, ad. se, etiam, 29. verba, 10. lectione: ex I. ferme cultu domini, si
de conditi, indebet, quo loci amnoruntur. I. Calfr. & I. L. quod si fer-
ens pignoratus iudeo fecundatori vestes dominis, & dominus ipsa
fouit iudeo prout numerari ferus, quod non potest ains-
pliis illud concipi, ut evanescat. Et licet testis, ille loquitur de

LIBER QVINTVS.

PRAE^ESVMPT. XXX.

979

PRAESVMPT. XXX.

Furtum quando in re inuenta, vel pro derelicto habita commissum presumatur: & quando censeatur res habita pro derelicto.

SUMMARY.

*Furtū an & quando inventa, vel pro detecto habita commissum
præsumant.*

Morack Professor.

Consuming Living water, Driven
Numb. 2. Volume 25.

Thomas 2. 2. q. 96. art. 3. D. Anto. in 2. part. sue summe, tit. i. cap. 15. 6. 2.
Tunc extundit hic casus, ut procedat etiam quando inuentor
reliquitur in libro, quo notum facit se rem inuenire. pateret pretium
inventionis, quod appellant Menytrum, & erat explicatur
in Bartsu in ann. d. g. qui alienum. Nam de t. quodas premium
illud inuentoris male petat, ut recte confitit Paulus in d. 6.
Quoniam vers. foliat, & ibidem amatorum glori. Bartol. & relata
atram quo ad fuit suppositionem certum est, quod eam cuitat ex
quo manifellum facit, se rem inuenisse. Id quod annes ibidem sen-
tetur.

Quarta est casus, cum t. quis inuenit rem, cuius dominus inue-
nit potest, & inuenitor ille iure non credit, rem illam habitan-
tibus pro derelicto & nullum libellum propositum, quo significati-
vit, se rem inuenire. hoc sane casu praesumitur furtum. Ita probat
d. l. falsis g. qui alio. v. foliat pluri. ff. de furto, & confitit. s. quid
inventus, i.e. q. 5. & in specie invenit art. in d. 6. quod si ex naufragio
col. vers. in dubio autem. Et vere pra sumptio est aduersitas inue-
nientem, quia si habuerit animos non committit furtum,
facile ei suillet proponere libellum. Et propter ea non est stan-
dus eius aletiorum etiam iuratus, quod felicitate tam accepit animo
non furandus quo ei repugnat prae dicta presumptio, vesta
doloris in Bartol. in Liter. ann. 2. 9. scilicet column. ff. de furto, que an-
tenuit Aretino in d. 6. quid si ex naufragio, opinio probatur in d. 6. qui alienum.

Quintus ac ultimus nunc est casus, cum quis inuenit rem, qua
probabilitate erit habitatui suisse pro derelicta ab ipso domino.
Hoc in casu, etiam si nullum propositum libellum rei invenit signifi-
cavit, atamen non praesumitur commissus furtum. Bartol.
bar. d. l. falsis, g. qui alienum, vers. si quis iuraverit, ff. de furt. 3. & ibidem
Bart. num. 4. & pertinet art. in d. 1. ut etiam s. quid fr. neq. col.
ff. de acq. poff. Et huius sententia ea est ratio, quod cum inuenitor
probabiliter conjectura credit, rem non iussus esse, eam in fibi acquirit,
ut alteri restituere non tenetur, d. 6. qui alienum, & infra con-
tra decr. admittunt D. Thomas in 2. 2. q. 6. art. 3. v. Cossani. & D. Au-
torum insumma in 2. part. tit. 1. 6. 1. 5. 6. 2. & Cossani. in peccatum, part.
3. 2. q. 1. sol.

Ceterum non leuis est t. est dubitatio, quomodo presumatur res
habita pro derelicta. Ex illarum Accur. 1. 2. 6. ff. id. Rhod.
de iusta. Bartol. ind. 6. qui ex naufrag. quem ibi fecit fuit Fulgos. insa-
m. & Alex. ita est distinguendum. Aut res propter in caru, non
adhibita aliqua diligenter, ut si proiectum librum apertum: Et tunc
dicitur habita pro derelicto. Aut librum clausi, & corollaria eius, vel
alia simili diligenter usus est: Et tunc non presumatur habuisse res
pro derelicto. Hanc distinctionem confutavit Aretino. in d. 6. quid
ex naufrag. col. vers. sed D. Alex. Distinguuntque Aretinius casus.
Quorum primus est, quando naufragium fit in flamine, scilicet
in flamine, levante nautis causa iacturum: Hoc casu non pres-
umitur res habita pro derelicto: ex quo a communice accidente
recuperari res solet. Ita probat l. Paupernus, in princi. de acq.
posse.

Secundus est casus, quando naufragium contingit in mari, sed non
multum longe à littore. Hoc etiam in calores non presumitur
habita pro derelicta. Ita art. interpretatio l. 2. 6. vlt. & l. qui leuid.
ff. Ad legem Rhod. de iusta, & l. quare ratione, 6. vlt. ff. de acq. v. domi.
Quoniam quidem interpretatione supponit art. nomine probatur
Fr. Conn. lib. 3. commentaria. art. v. 3. m. 3. & Petrus Peck. in d.
l. Qui leuid. & quoniam verbis iuris consilitorum non admodum
convenire videatur hac explanatione, ratio canis ipsa fuderat veram
esse hanc causam doctrinam nemis fieri, qui non credat proba-
biliter, et quod propter litus mari naufragium fecit, quoniam eo animo
iacter, ut illa recuperet. Tertius est casus, ex traditione Art. Cossani
& g. v. cō medio in mari bene procul a terra, iactus traditio. Art. Cossani
Hoc cau presument res habita pro derelicta. Ita interpretari finit. d.
ff. I. falsus, 6. si factum ex na. ff. de furto. Quo loci Vlpia. dixit, eum,
qui in mari abiicit, peribit dereliquerit animo id facere. Plerique
exponunt Conn. & Peckius, interdu vi hic sit tensus, quod inter-
du, aliquid est, qui mecedi in mari abiicit, dereliquerit animo
abiicit. Regulariter enim quoniam in mari naufragium timerit, non abiicit
dereliquerit animo. Hila itaq. dicitio, pluri, fuit, propter interdu
fici & apud Cleonem in lib. 2. de eminente [Formula sum (inquit
Cicerone) que pluri, non temper evuentur, id est, que interdu.]
Igo ego apud nos obferim, ut dictionem, pluri eventus, loco dici-
tus, interdu, poni, quoniam in modum in d. 6. sed ita, in d. aff. & th. den
ann. annaliorum. d. 6. v. 3. & Cossani. nom. 2. Hac dist. inchoe coenit
quidem

LIBER QVINTVS PRAESUMPT. XXXL

977

quidem quo ad iacentis personam: sed non fatis ex ea explicatur, quomodo inuenies id feci polit, ut a furo exculver. Quo circa vna cum Vlpiano md. 9. f. 6. iudicium descendunt, et t. fuit rem non esse habitan pro derelicto, et sicut furtum committit. Scit autem vel cert, vt si cadem in naui nauigis audiret projiciemtum protellari, se ita abijere, vt si quando falso ipso erit, falsoque res, eam velle recuperare: vel etiam ficit presumptio, vt cina videt nauifragium, vel in flumine, vel in mari proprie litus fieri. Aut vero intentor ille ignorat quo animo abijecens rem ea abeccerit, & tunc si in litora mari, vel in mari ipso eam inuenit, furtum non committit, cum in dubio presumptum sit, hunc eximissime rem illam pro derelicto habitan fuisse a domino, id quod significat Vlpianus in dolo 9. f. 6. scilicet, ver. quod si putatis simpliciter.

P R A E S U M P T I O XXXI.

Furtum a rei custode presumti commissum.

V M M A R I A.

Furtum presumitur commissum ab ipsius rei custode ob malitia eius custodiens, & potest a torqueri, ut fuerit indicatus.

Secundum est in confidencia deteguntur adibunt, quam tu n'q' q' diligenter perferas, adhuc sit, & quando more solito custodiuntur, ut. 2.

Coffas rei substratae, & cofassas de ipsi farto summae, & ostentia familia et at, nec ut suum post furtum caput impeneri pecuniam summis, prae summis furtum committit.

Declaratur id non procedere in mercatore, qui ob negotaciones aliquas de plus solito impetravit, ut. 4.

Nisi procedit id in viro bona conditionis & fama, ibid.

Cuius moneta, accusat de farto, si non imponit non met similem illi, que fuit substrata, ostent contra eum presumptio furti.

Declaratur id non procedere in mercatore, qui ob negotaciones aliquas de plus solito impetravit, ibid.

Accusat de farto, si ali q' pecunia est alii alteri deferenda, si per iniuria loca & solita sunt, furtum committit presumptio.

Idem quando praeceps more recipit a domo fugient, cum effectori familiaris in eam domo, ibid.

Idem quando viuis est dominus exire cum fardello sub vesti vel pallio, numero 2.

Secundum est vir bona conditionis & fama, nu. 9.

10 Furtum presumitur a commissione, qui viuis est nocti tempore exire domum, in qua commissum fuit furtum.

11 Lex male presumit contra eum, ut tempore nocti ambulet.

12 Furtum detegit & sumatur indicatio a formi pedis accusat de ipso farto, nonq' autem sufficiens indicatio ad tortoram.

13 Furtum commissum a praeceptore, cuius vel vestis, vel telum, vel quid simile reportat, erit in loco commissum furti.

14 Idem quando reporta est alio de loco domum commissi furti, quae fuit scilicet a viuis est primi in domo ipsius accusati, nu. 4.

Non est tamen sufficiens indicatio ad tortoram, ibid.

15 Accusat de farto in loco consenserit, quando res substrata a defensoribus ei sunt commodum & non alteri.

Idem si reportat est aliquod instrumentum apud ad derelendum, & constat effe ipsius accusati, nu. 16.

16 Furtum presumit commissio, apud quem claves ad alterinam ad apereundem boltum domum reportantur.

17 Vicinus furti crimine tenetur: idem de alio domo dato, vel homicidio.

Hinc in multa Italia loca sanctitas est, datum in epopeo, castro, & villa datum, effe et rascendum a vicini, nu. 19.

18 Villa tenetur repente datum ex incendo in ipsa villa commissum, si incendiarium pro nostra non derentur: & quare.

Tenetur etiam emendare & sic reperire datum ex furo illetum numero 21.

19 Vicini non tenentur de domino illato et cino, si sunt bona conditionis & fama.

Idem quando indicatio vel coniectura constat datum suffit commissum ab alio quam a vicini, nu. 23. & cofassas diffusio de datum no[n] reportante a vicini, ibid.

20 In Clara non est ipsa coniectura.

21 Vicini si tempore commissum furti de domini erunt obentes, nulla presumptio est contra ipsos, quod furtum committerent, & si non tenentur de domino.

22 Frazer proficiat et tenetur offendente ma. f. 5. item principiis, se dilat-

te ei decreto: secundum fater erat absurda, quando alter f. a. et offendit presumptio.

23 Vicini non tenentur de domino illato, quando damnum vel furtum sunt communis nulli tempore & a malitia, quibus vi. ni resistere non possentur.

CONVENT hoc loco, ut differamus de alijs conjecturis & presumptiōibus, quae circa furtum commissum verantur, a quibus si presumatur perpetratum. Et inter alias conjecturas.

Prima hac vrgens est, quod presumatur commissum ab ipso rei custode ob malam eius custodiā. Ita scribunt gl. m. f. qui dividunt, q' Imperator, f. locati. Bar. in d. prim. de off. reg. l. qui dixit quod, quando noctis tempore fuit commissum furtum, torquent pollici custodes, ut fuerint indicati. Idem affirmant Cap. in cons. 18. m. 23. & 24. in criminis, qui dat vicem bar. non requiri ad alii indicari, idem conferunt De cons. 13. m. 6. & M. Ant. Blanc. in tract. de indic. m. 42. Verum August. Arim. in add. a. de Angel. de malef. in verb. etiam refutat cap. in 17. requirit, quod custos ille sic villi conditionis vel male fama, alias locus non erit tortura. Hoc ja autem coniectura & presumptio celari, quando si p'le custos adhibiti in custodiendo eam diligenter quam vnuquis; diligens parafamilias adhibuerit, & quando more solito custodiuit. Ita respondit De cons. d. conf. 13. m. 7. & 8.

Seconda est conjectura, & presumptio, quando probatur accusatus de farto, iam ante fuisse innocens, & onerata familia in urti, & tamen post furtum commissum cospicere impendere magnum pecuniarum summam. Nam tunc summae collectae, quod ipse commisit illud furtum. Ita Bar. in l. vlt. m. 5. ff. de quod. 8. d. in loc. 1. in Crim. C. de epis. & cler. Fr. Branc. in tract. de indic. 1. q. 3. p'cipit a. in criminis, qui aliud. Pars. in cons. 16. m. 16. lib. 2. Blanc. in tract. de indic. m. 9. & 21. 1. ac. Nouel in tract. criminis, id est de indic. rub. in tract. pro re danda, stat. m. 110. qui declarat non procedere in mercatore, qui ob negationes aliquando plus solito impendit & menteantur. Ita quoque declarat, non procedere in viro bono conditions & fama.

Tertia est conjectura, & presumptio, quando iste accusatus iam impedit monerat similem illi, quae subtracta fuit. Ita Ang. in L. m. 1. de quod. Branc. loco forsanitate, & Pars. in d. conf. 13. m. 2. & quidem Paris. in d. conf. 13. m. 33. declarat non procedere in mercatore, qui quoties vendit & emit.

Quarta est conjectura & presumptio, quando accusatus ille, cui pecunia aliqua data est alteri deferenda, viuis est ire per loca infesta & inuia: Nam tunc presumitur iuile per illa loca, ut facili p'ficit & faccuto, vel crimen pecuniarum aliquam summan educere & sumari: Ita respondit Paris. in d. conf. 16. m. 22. v. prima epis. & similicet, quod dicimus, eum, qui non recta via, sed per loca desita, & infesta iter facit, presumit furtu' fraudem committere, ut tradit Plaut. in f. quod. stat. m. 89. C. m. 11.

Quinta est conjectura & presumptio, quando accusatus ille viuis est exire domum cum fardello (v. vulgo appellant) seu velle vel pallio: Nam inde oritur presumptio, quod ipse rem illam subtraxit. Ita Ang. in 2. de quod. & M. Ant. Blanc. in tract. de indic. m. 42. qui scribit esse indicium vrgens ad torturam. Et si blungi, hoc indicium celefari, cum ille, qui exiuit domum, erit vir probus & honestus conditionis et fama. Et id tradit Plaut. in f. quod. stat. m. 89. C. m. 11.

Sexta est conjectura & indicium, quando viuis est exire nocti tempore = domo illa, in qua commissum fuit furtum: Ita in f. Crim. ne reliquit Blanc. in d. trad. de indic. m. 49. & Plaut. in f. quod. stat. m. 89. Nam lex male presumit contra eum, qui tempore nocti ambulet. Ita in f. quod. stat. m. 89. C. m. 11.

Sexta est conjectura & indicium, quando res aliquae huius accusati reporta sunt in loco commissum furti, ut si eius velis, telum, vel quid simile. Ita Blanc. in f. quod. stat. m. 89. ex sententi Ciceron. lib. 2. a. 1. Item enim vihi de causa coniecturam aliq.

Decima conjectura & indicium oritur ex Shala reporta ad spculum domus, in qua fuit commissum furtu', quae sanc Schala via.

Nnnn 4

est in domo aliculus. Ita Paris Puteus intrat, de fidei atu, in verbis, an festis dicto torti. & cum eo Blanc, in d. tral, de maliis, in fin, qui tamem dicunt, non est indicium sufficiens ad torturam. Et alios in hanc sententiam recenti Plat. in si quando, nu. 33. C. unde vi.

Vendicata est conjectura † & indicium, quando res furo subtrahita adferebat communum huic accusato tantum, & non alteri. Nam tunc ab eo subtrahita praesumitur: pura si subtrahita fuerint aliqua instrumenta contrachis, vel testimenti, que contra illum accusatum conscripta fuerant. Ita Bart. in l. ultim. num. 5. ff. q. Blancus in d. tral. de maliis, num. 422. & Plat. in si quando, nu. 33. C. unde vi.

Duodecima est conjectura, quando † repertum est aliquod instrumentum aptum ad derobandum, vt de scarpello, quo dominus efflovia fuit, vt respondit Marli, in conf. 8. num. 6. cum dixit, quod si repertum est scarpellum apud dominum perfollatum, & constat scarpellum esse Maxii, is praesumitur perfoliatum & derobasse dominum. Ita diximus supra b. 1. q. 1... in indicio quod est praesumitur occidere, cuius gladius repertus fuit apud occidum: sic † & aliquando respondi, praeſumendum fuisse illum commississe furem, apud quem claves adulterine ad apereendum dominum & oſſum reperire sunt.

Decimateria est † conjectura, quae fumitur à vicinitate & cōuerſatione. Nam furtum praesumitur factum à viciniis. Idem de ailio damno dato, vel homicidio, sicuti scripsit Bart. in Lodiennes horrerorum, si in locis i. sita, & v. l. de fundo in fratre instrumento, leg. 1. & in l. 2. ff. de vi publ. Sacri. in conf. 4. ma. 2. lib. 3. Tira quallan intrat de pena legum, &c. Causa 23. nu. 11. Blanc, in tral, de maliis, num. 412. & Plut. in l. quodcumque num. 887. C. unde vi. & conferunt quae scripsit supra lib. 1. q. 10. n. 49.

Hinc † in multis Italiz locis sanctum est eorum statutis, dannum in oppido, caſtro, & villa datum, esse refaciendum a viciniis, quippe praesumitur, incolis ipsos dannum illud dedisse. Ita famē extat statutum Brixiae 116. in criminalib. rubr. Qualiter communia tenentur ad restituendum pro damnō etat. Et statutum hoc referet & commemorat Calcan, in conf. 39; qui respondit, villam teneri † rependere damnum ex incendio ipsā in villa commisso: si incendiarium pro noxa non dederunt. Cum (vt ille ait ibi, num. 2.) jalio qui praesumatur ab ipsi incolis immisum fuisse ignem. Et famili in causa respondit ipse Calcan, in conf. 23. c. ibidem tribu subsequenter configit plures istius etatis celebres iurisconsulti, sicut scripsit. Et illos secutus Grammat. in conf. 22. in criminal. qui simile statutum Neapolitanum recent. Extat & simile statutum Vicentia, sub rubr. de damnō dato, cuius quidem meminit Capolla in conf. 1. in criminal, quo loci respondit, quod † villa tenetur emendare, sicutque rependere dannum ex furo illatum. - Et huius statuti cum esse rationabilem inter multas, quia furtum praesumitur ab illis viciniis, sicut in celis facit. Ita Capell. in conf. 8. num. 23. quem fecerat est Paris in conf. 1. s. num. 7. lib. 4. Extat & simile statutum Papiae in criminal. sub rubr. de pena communione terrorum territori Papiae habitationis. Et hunc talis morem effecit & ille Philosphorum principes Arifitoles libro admirabilium consultatio, cap. 79. cuius verba Graeco in Latinum conserua haec sunt.

[Ex] Italia viam esse adquiebat Celus, Gallos & Caliberos Heracleam vocatam, in qua Graci & indignaz trahentes ab incolis obseruantur, ne quid eis fortè mali accidat: Nam & ipponens pendunt dannumque lege sarcinū, in quorum finibus datum fuerit.]

Declaratur primò haec † praesumptio, vt locum non habeat in his viciniis, qui frugi honeste, probanteque vita sunt. Nam in his celis omnino malam praesumptio & suppiccio. Ita Bald. in 1. in fin. C. locati. Alex. ad Bart. in l. 2. ff. de vi publ. Iason in l. in aliis. num. 42. ff. de in litore uran. Afflit. in Confut. Scolia, incipit, in quodlibetib. col. vlt. & Tyr. in tral. de pena legum, &c. causa 23. infine.

Declaratur secundò, vt locum non habeat haec conjectura & praesumptio, quando constat alij conjecturis & indicis furtū vel alii dannum commisum fuisse ab alio quam à viciniis. Hoc famē caſu celis suppiccio contra ipsos vicinos: & ceſſat illa dispositio statuti, de dannō reficiendo à viciniis, vel incolis loci. Ita respondit Rom. in conf. 7. num. 1. Nam in claris † opus non est conjectura, l. aut illi, s. ceteris in verbis de lega, tertio.

Declaratur tertiò, vt locum non habeat conjectura haec cōtra vicinos illos & incolas, qui contempore commisit furtū, vel danni erant absentes: Hoc fāciū caluſa nulla praesumptio existat adversus hos absentes: & consequenter non tenetur rependere dannum, seu non tenetur concurrere cum alij viciniis & inco-

DE PRÆSUMPΤI.

lis, qui eo tempore in vicinia & loco erant. Ita tradit Albertus in tral. statutorum in 2 part. q. 68. & q. 9. quem fecerat est Decius in conf. 4. col. 4. qui similis in casu respondit, quod esti frater pro fratre & cōſiderente Principi sui maiestatem tenetur, sic distante decreto & cōſtitutione ipsius Principis, attamen non tenetur frater, qui absens erat, quidam alter frater offendit ipsum Principem: argue ita Decius declarat decretum Ducis Mediolani.

Declaratur quartò, vt non procedat haec conjectura & statutum, quando dannum & furtum commisum fuit noctis tempore & a multis, quibus vicini & incolas loci refligere non posset utrius. Ita Bart. in l. quodcumq. na. 2. ff. de imendo, ruinis & naufragiis. Coment. in 151. col. 1. Affl. in commentarijs ad Conſtitutiones Neapolit. rub. super iniquitatem, num. 31. & Boetius in tractat. de seditionis in præſuppoſitio,

PRÆSUMPΤIO XXXII.

Malus & nequam ſemel, quando ſemper malus, ac nequam praesumatur.

SVMMARIA.

- Malus, & nequam ſemel, ſemper malus, & nequam praesumatur.
- Talus qui hodie praesumitur, quod alio non.
- Calumniatus ſemel in futurum calumniatur praesumitur.
- Males, qui ſemel male fegeſit in militia, praesumuntur, quod in futurum male quoq. gereret.
- Malum ſemper è male praesumitur, ſicuti bonum è bono.
- Negligens ſemel, praesumitur, quod in futurum ſemper erit negligens.
- Scholaria, qui negligenter ſtudia in iure canonico, praesumuntur quod etiam negligenter ſtudia in iure civili.
- Fideles qui ſemel non feruunt, praesumuntur quod nec etiam in poſterū fit eam obſeruantur.
- De carcere qui ſemel aufugit, amplius relaxari non debet etiam dato poſteriore.
- Homicidium qui ſemel commisit, praesumuntur etiam eum occidisse, cum homicidio agoratur.
- Inimicus ſemel adiucat, praesumuntur inimicius.
- Peregrinus ſemel in poſterum peccare poterat etiam praesumitur, & sic reiiciendū ē utramque poſtulando.
- Et latrarius ſemel ſemper hereticus praesumitur.
- Hereticus ſemel ſemper hereticus praesumitur.
- Dolus ſemper praesumitur in eo, qui ſemel in dolōversat inuit.
- Reputatio ab electio ob uitium & crimen, amplius non est a latrario, quia virtus adiucat, praesumitur durare.
- Praesumptio haec, quod ſemel malum praesumatur, hominū praesumptio appellatur ab Alter. verius autem dicitur praesumptio iuri.
- Ex delicto commisso de praesenti arguitur etiam in preteritum, nam Vida formicatrix praesumuntur etiam alia ſuſſe viuente marito.
- Contra nu. 21. & seq.
- Lex primaria exēre date ob commisum adulterium, extendit etiam ad viuendas quae ſupponit commisit.
- Praesumptio non sufficit, vt aliquis dampnetur de crimine, nisi diuidi conſtit.
- Miserier luxuria praesumuntur & prodiga, cum unum crimen dependat ab illa.
- Malus ſemel praesumitur ſemper malus in eodem genere mali, vel illi ſimili, ſicut in uno ſe genere.
- Habent autem contra ſufficiens quandam, vt & malus sit in aliis diuersis malis, ob magnam connexitatem, quam habent inter ſe vitia numero 25.
- Dogmata mala, ſicuti conſueverunt imporam vitam inducere, ita & vita per turba dogmata diversitatem ſe paret.
- Habent ſemel quod ſemel abutantur, ſin aliam deinde diuersa ſpecie labiorum relatiꝝ dicitur.
- Heretici litera ſuſſe ſit diuersa, habent tamen connexitatem quoadam, vt una ab altera dependere videatur.
- Vaf. alio, qui revelauit ſecreta domini, praesumunt id fecisse, vt dampnum afficeret domini.
- Malus ſemel, ſicuti ſit probus, ab eo malo ſi diu alij ſententia ſaltem per tremitum, cefat contra eum praesumptio, quod adiucat ſe malum in eodem genere mali.
- Intelligunt ſe magna paupertati egit nu. 31.
- Vel ei ſe ſtare, ſed oī alij ſententia conſequente delinquendi in ſimili eſſa, & tamen ſe alij ſententia, nu. 32.

Item

- Item** quia inde simpliciter ysum per initum, scilicet declaratione, vel verbo, vel silloge se parere posse, nro. 33.

34 Delinqvunt perit peritam patentiam & affectum indulgentiam
a sacerdote, habentes perinde ac si non delinqvissent.

35 Tres penitentiem semel, per alia paupertatem admittitur ad resili-
monium.

36 Peccator, qui peccati paupertatem egit, non dicitur amplius pecca-
tor.

37 Mater mererit licet non posset filiam exhortare, scilicet tamen est
posset per errorem emendandum.

38 Filia est in corpus summa peccantia, licet nec ali, nec dotari a patre de-
bet, per alia tamen paupertatem & alienta & donata est.

39 Filius lucet de natus iniquitate inposito a patre exhortari, scilicet
tamen est per alia cum paupertate, quia ingratis enim deponit.

40 In quo fuisse a patre ex ipsa causa exhortare, si prope excren-
tiantur cum ipsorum parte, exhortare ad ea confiteri renonciata sunt.

41 Vix animus qui aliquo non admittitur ad dicendum testimonium, per-
at paupertatem admittitur.

Secundum huius dilectionis, quamvis totius experientia hoc praesumptio
malitia, nro. 42.

43 Lubidinum virtutem & biniusmodi, est vobementum sit in adolescentia, in
semettere tamen extirpato praesumitur.

44 Delictum quod alius commisit, praesumitur quod in postulum simile sit
perpetratum effectus autem paupertatis biniusmodi praesumptio solle
suspicione non est.

45 Notarium si datus domino est instrumentum falsum ex fiducia, cetera
cum praeferatur instrumentum aliam non praesumptio.

46 Crimen occultum si quis commisit, non praesumitur quod aliud simile
delictum si debet perire, ne inveniatur de eo paupertatis ergo esse.

47 In accusa accipitur semper interpretatio in optimam partem.

CVM à natura t'bona in qua progenitus est homo, sicuti distin-
ctus es, ad malum transit, inde it, vt quemadmodum ab
ipso initio, nō male di eo prae sum, sūplicare poterat, vt
habetur disperma magia natura femel ad malum conserua, nō bonit
de homine ipso præsumi potet. Quocirca dicimus quod semel
malus semper præsumitur malus, s. semel malus, derg. iur. in 6.1.
quod præclare confirmat Cicero in oratione pro Adu. Caelenio his
verbis, [Perinde, ut opinio est, de cuiusque moribus, ita quid ab
eo factum sit, ex cuiusdam potest.] Nam talis est eis hodie vnius quip
que praesumitur, qualem olim fuit. Spectanda quidem vnu (inquit
Iulius Quintilianus, lib. 5. instit. orat. c. 10.) ante acta dictaque: ex
præterea enim illi amari folent praesentia. Quis vilam vlliis hoo
in puer habebit in co, cuius primum tempus statim puer fuit
ad omnes libidines dulcigaudia? Hinc Cicero in oratione ad Sena-
tum post reditum suum.

[*Nemo repente, inquit, sit turpissimus omnibus in rebus, quibus
grauiores, maioresque sunt, quid quisque voluerit, cogitarit, ad-
miscerit, non ex crimen, sed ex moribus eius, qui arguitur est pô-
derandum. Neque enim potest quisquam repente vita mutari,
aut natura conuerti.*]

Hæc ille. Reſt itaque dicimus, quid femel malum ſemper preſumitur mali. Hinc dixit Vlpianus in ſententiis ſi. de acuſatione, quod iſe, qui femel est calumnias in futurū calumnias praefumitur. Ita pariter tal. non unius. & Barbarus. in de remuli. scriptis eius, quod iſe miles ſi femel male ſe gefit in militia, praefumitur quod in futurum male quoque ſe geret. Si etiam in c. manuilla. dif-
ficit legitur ex diuo & Auguſtino, malum ſemper ē malo praefum-
ſi cui bonum ē bono. Et teſt hinc adnotauit in hanc ſententiam in ſpecie
in de remuli. & beſtes. nom. 10.

Hunc scriptum pariter i legimus in e scribā. de praesup. quo
fennel negliget præsumit, quod in futurum erit negligens. E
loco sub inferno 10. And. Abb. Imol & Feltin. quod i s,
negligenter studit in iure canonico, præsumit quod etiam ne
gilgenter studebit in iure civili. Et hoc traditionem probant E
var. in cent. Iugd. in loco de tempore ad te p. 181.

Hinc dicimus quod si, quia feme sedis non obser-
vit, pro sumptu, quod nec etiam in posterum sit eam obserua-
tus. Ita ergo Bald. & Kom. in *legi Cornelia* ff. ad S. C. C. 4. cum di-
xerunt, quod si licet feme sit relaxans est carcere, in que
ob delictum fuerit inclusus, dabo fiduciatur et amem. Si feme au-
fugit, ex ipso carcere relaxari non debet. Quam doctri-
na probatur in Bald. in 3. C. de epope. ad. Aug. Art. contr. malef.
deinceps sicut p. 100. m. 1. vers. queritur etandem. Et Marcelli in *menti-
mula*, q. de quaest. et in dilig. Comentaria, ff.

Hinc etiam sit quod is, qui fons est comitis homicidium, presumunt etiam occidisse eum, cuius homicidii ignoratur. Ita sal. isti sal. col. C. de q. & apertio M. et filii L. in primis ff. de q. & in sing. 2. & clavis aliae in tract. de praesump. seg. 2. et de tract. p. 7. n. 1. Ita etiam fons inimicus, adhuc inimicus presumuntur. In pfui. C. famili. hercules vbi Bald.

Huc pertinet quod dicimus, semel peritrum præsumi peccatum in futurum, & propterea exigitur iuramento profariando, c. perlundi, 2, 2, 9, 5, &c. clausis de prefato ita Alexander reg. 2, præfum. 10. Et autem cum Lema in libro 1, col. 2, vers. 11, præfum. de C. acutis perlundi, 10. Et hucus pertinet locus M. Cicero nat. pro Ratiop. polit. cum dicit: Vbi quis semel peccauerit, ei credi postea etiamiam per plures Deos iuret non oportet.

Non longè ab hac traditione diffeat, quod scripsitur † Salic.
Et Arctin., *hes fa si col. pera. C. de r. sa. fact. temel falsariorum præfatio*
falsum debere in posterum committere. Hinc quoque id dicimus,
quod femei hereticorum tempore hereticorum præluminari, *fiosi*
dos fopta. pater. n. s. u. c. n. c. Confert etiam ad rem hanc quid
repondit Rom. in *conf. s. n. s. d.* *bolus* præfusum in eo quod femei in
dolo versata sunt. Hinc etiam scripimus *r. reliquit. Abb. m. c. non*
estant eam. non p. d. v. c. l. quod repudius ab electione ob vitium

& crimen amplius non admittitur: cum virtutem durare presumatur.

Hac autem presumptio quod semel malus presumuntur manus, homini presumptio appellatur ab Alber, *t. i. etiam nescia, nra, &c. de malf. testa.* Credo verius esse ut sit presumptio, *et dicitur s. semel.* Nisi dicamus Albe: appellare hanc presumptio nomen homini.

nis comparatur ad praeumptionem naturae.
Exceditur primo tunc haec praeumptione, ut etiam procedatur in de-
flecto commissio femei de praefacta, ut feliciter practetur ad prae-
teritum. Dicimus tamen, viduam fornicateam praeumptionem
feliciter vivente marito. *Sed si autem defecit.* Et ea quae post mu-
tationem et in specie tradit Alia tractat de praefacta et praeimpensa,
cum loci habentur ad illam traditionem. Cuius vel fortius, ut
etiam in specie tradit.

Ceterum contrariam opinionem probabant 1. alij permulci.
Ita Feder. de Senis in conf. 67. Muller ac. u'ata. alex. in d. 1. ex or. em. 7. se-
ns. quib. in tñnd. quin. I. s. 1. n. 2. ... & sol. matr. & in l. scindere - in sum-
ma. C. de fiduciis. Torsius in d. 1. impr. num. 3. & sol. mar. & in l. 1. 6.
Cato. ius. lett. n. 1. ... & in 2. deli. col. pen. ver. 7. in verb. obili. De cito.

cum quodam puer. c. 2. mon. .ff de varia. om. ad. & inc. past. Italia. col. sit de indicis quo loci dixit. hanc est equorum opinionis. Roma de Cirtini in tracta. de nobilitate. in 3. part. 2. Brevia in tract. quod est in libro maiuscula. Ex art. 5. mon. 30. Riparia l. s. in primis. 3. ff. solvit. mat. Galles. Mayor. in l. s. ambigua. mon. 20. de reg. toru. quaff. 32. mon. 10. & 12. & ibi insinat at. sit. s. in ea curia Bordigentius indu. am. fusse Alciat. in d. reg. 2. prefumpt. q. & in l. s. mon. 2. ff solvit. mat. S. mon. 3. in l. s. 3. Crux. in mon. 25. mon. 2. 2. Latitudo Roland in corf. 7. lib. 3. ful. in Clares in prædict. crimin. aliam. ff. supponit. vers. sed nec quod. qui est insulam sententia conseruans. Conradus Bellorum. Goldsteinus. Neudorf. Am. Preuers. & Dafidius. At ill. dafidius. us. sapient. fusse per haec operem. genitacionis. Nec vergit illaratio Alciat. quod feliciter praesumitur. hoc via. committisse adulterium. videlicet marito. Nam respondebat ipse Alciat. in d. præsumpt. q. in. s. in. quod non sufficiunt. præsumptio. q. tñ. datur. de crimine præsumptio. alio non. confitebitur. vi. ducimus. s. in. 4. de la. et.

Ex propria, si hæc presumptio effet considerabilis, non dicitur hoc mulier puniri tanquam vidua stuprum committens sed tanquam conjugata, ob adulterium scita causa præteriti adulterii non alijs praefatis. Cetera argumenta, ut in proposito, non

partem adferri solent & possunt, hic non expendo, quod locus iste non postulat.

Extenditur i secundo, ut procedat etiam haec presumptio in alio genere delicti, quod tamen connexitateem seu dependentiam quandam habet a primo, sicut dicimus, multe item luxuriasum presumti etiam prodigium, ut scribunt Felius iure pastoralis, col. 3. de iudeis, & Tiraquianus de legib. etomol. l. g. xii. t. 6. ex tex. vobis etiam gl. ut, & multe si. de curato sacerdoti.

m. 2. vers. addit. tamen, quod qm. & c. hunc, qui semel fuit malus habere contra se aliquam suspicionem, vt malus fit in aliis diversis malis: ob magnam connexitatem quam habent vita inter lese-malum (ait Alcibi.) probatur a fortiori ex c. si gens Anglorum dist. 56. vbi ex vna specie delicti paterni, presumuntur filii laborum pluribus & diversis delictis. Quae de infra p. 135 puncto videtur esse. Huc pertinet quod scribit datus Chrysostomus expponens illud Apostoli: Nolo vos ignorare, scit' mala dogmata (aut fan-ctus illi vir) imputari inducere confusorium vitam, ita & vita peruersorum peruerterunt sapientem pap. Huc etiam facit finitem, dum sicut in aliis diversa species labitur & incidat, relapsus dicitur ob id quod hæresit, tamen in diversa fine in species, habent tamen inter se quandam connexitatem, vt vna ab altera pendere videatur. Ita reiecit opinione Alphoni de Calvo in lib. de inf. heret. p. n. t. c. scriptil Simancas in commentator. Catholicarum inf. t. t. 17. m. 7.

de auctoritate apud Hern. u. c. num. 2. quod non fuit auctor.
De Laratur i. fecundario non procedat haec presumptio, quia
dolum semel malus, factus est proprobatus eo malo se debuit ablinere,
sicut per triennium. Ita probatur in s. hiis autem nobis veri, nam
est in primis. m. Auctori de manu, & videtur Augurius. Idem superius s.
Salvius in l. viii. 6. si fundatur id. q[ui] satis est aet[us] & in l. viii. summa-
rem q[uod] de his in integrum regitur, ut no[n] exigit & copiat. Alter. m. l. omni-
nate, num. 3. C. de omniis t[er]ris. Roma, in conf. 235. Ut premissa consultata
in l. viii. 6. Anton. Corsetis in regulari utr[um] presumptio, in eis non regula-
re quod semel malus. Barber. in cap. refutacionis ad suum, de telesio. Fe-
lix in cap. cum deputatis, column. 1. de sud. Iacob. in primum. 42 post Bar.
ibid. l. viii. 6. Versus quicquid opp[os]itio operis non. Mon. Genof. in collatione
cellariorum, in questione ad regulam, de triennio. 1. si fund. Collat. in conf.
60. num. 4. Alcibiades in tract. de presumptio, 2. presument 7. num. 2. veri-
cudat locutus est & Bier. in addit. ad Dymon in regulari semel malus. de
reg. in l. viii. 6. & late Rol. in l. viii. conf. 63. num. 2. lib. 3. C. *ad hoc* 230.

Hanc tenet et declarationem intellige Alcibiades, praecepit domino, se

quando is, qui malus semel fuit, magnum aliquam penitentiam egit; ut puta, si religionem sit ingressus. Ita ille intelligit texrum. d. s. hinc autem nobis, in Authen. de monachis, vel quando tcognoscere fuisse consuetudinem vocacionem delinquendi similis in casu. &

Itaret ex parte contiguae occasionem desinquentibus in causa; et tamen se abstinuit, ex sententia Iacobi Bertrandi, & regis Anglie, iudicium nominando. nro 3. C. de inofficio secesso. Ego etiam intelligo quando tunc implicite penitus facta, facta declaracione vel verbis vel facto ipso, se penitere, sicuti scripserunt Bart. & Baldus in*l. imperia-*

In ex illo textu. C. de nuptijs. qui manifeste dixerunt, quod qui t deliquerit, post peractam penitentiam & affectum indulgentiam à facer doce, habetur perinde ac si non deliquerit. Et eis hoc Bart. Confidit in deo. Et illa uocatio generaliter significat ut et di

Iribit, inde tacum fene, ut te similem perduris, atque ex
mixta lupa non admittatur ad discordum testimonium; atque
peracta possemitur, admittitur. Quam traditionem probavit etiam
Althaea in decr. 57. au. 4. quia ratione vnde est, quod si peca-
tor qui pecati perentientem egit, amplius peccator non dicitur,
cum ferrius distillat, cum aigis ab eo statu. Hacten de illatione
dubitauit Iacob in arenaru. n. 5. C. de msc. clara.

DE. PR AESVMPT.

Huc pertinet quod docuit Bald. in *filiam*. *C. de iug. t. ista.* 37
& post eum Fulg. in *arenam*. n. 5. *C. de uox. testa.* quod licet
mater meretrix non posset exahredare filiam, attamen exahre-
dar. cum poterit, post sui erroris euenditionem.

Huc quoque facit quod † tradit idem Iason in d. l. in arenam no. 36. ex sententia Specul. Butrij, Allobatis & Alex. quis illa communis

ratiquod nec illa, qua in corpus suum peccauit, nec alia, nec dota-
ria patre debeat: attamen peracta ponit etia & alenda & dotan-
da est. Hic etiam spectat quod tradit idem Iason f. m. L. in ar-
m. v. 7. C. de inossis agitam post Alex. in l. col. vii. num. 4. & ff. 11. 12.

73.iii de interior. Imo scribit Iason *eadem* i. in arenam manus. s. quod si
pater exhortabatur filium ex iusta causa, & pro teatis suis se recon-
ciliavit cum ipso patre, exhortabatur censeatur renovatus. Ita tas-
cas scripsisse Bartolomaeum i. 3. s. vii ff. ad amorem. Idem refutans cinc-

Huc etiam pertinet, quod tradit idem Ias. ad l. in areae. nro. 9. v. litorium, qui alioqui non admittitur ad dicendum testimoniis.

nium, peracta poenitentia admitti posse, ex sententia Baldi in rub. C. de usurp. & in cap. pastor alu. col. vlt. de offic. delega. & Angelici in l. sicut. §. supernacrum. qd quibus modis pignus vel hypot. sol. Et idem affirmans ipse met. laf. in l. num. 12. C. de eden.

Hec tamen declaratio f locum non habet quando iste bis delibuit. Nam tunc ex punita non tollitur praesumptio malitiae. Ita Alber. in l. omni modo. n. 3. vers. 14. autem in nulla. C. de missis. t. 1. vbi certitudinem quando deliquerit contra naturam. *Cetera vide ad- pud eum.*

Declaratur tertio, ut non habeat locum haec presumptio in delictis, quia solo ipso temporis cursu, & extate alterantur; atque

Declaratur quarto, ut procedat huc presumptio respectu futurorum. Nam qui alias delictum commisit, presumitur quod in futurum simile habet perpetratum, sed respectu presentis hae presumptio foliam suspicione facit. Ita Aliat. in d. reg. 2. pro. 7. vers. quarto intellige ex sententia Iag. Belus. & Aber. in omnibus modis.

Ex his inferit idem Alciat. quod si notarius tu damnatus est, ob instrumentum falso conjectus: cetera eius præterita in strumenta falla non praefumuntur; & si alii in furorum impediuntur. Quæ de te liquido finis presumuntur in 2 extens.

Declarat quinto, vt non habeat locum hac presumptio in criminis occidit. Nam tunc non presumitur, quod si aliud simile delictum debet perpetrare. Imo presumitur de eo penitentiam agere. Ita Alciat, *in d. pref. a. 2. p. 5. f. 10. v. 20.* et post Belu[m] *in d. a. 2. n. 1. m. 1. f. 1. v. 10.* Et ratione adducti sunt, quod temp[us] in o. cultis accipimus interpretationem in optimam partem. *S. omnia a. 2. quest. 1. & c. ex tuatu, de festis leg.* Qui autem sit effectus presumptionis natura de hac hominis malitia explicat Alber, *in d. 1. n. 1. m. 1. f. 1. v. 10.*

P R A E S U M P T I O X X X V I I I .

Vitium paternum, quando & quomodo in filios præsumatur descendere atque continuare, accuratè explicatur.

SUMMARY

¹ *Filiū presumitur eodem viā laborare quo laborabat pater eius.*
Si enim pater fuit incontinentis, talū etiam presumatur filius. an. 2.
*Ei si pater fuit fāstidius partitius & seditus, talū etiam filius ei
conseretur. an. 3.*

Et id lecam habet tam in fagiis natu quam nasciturus ibid. & NM. 23.
Educat deinde & formaverit secundum voluntatem suam.

*Fina talis praesumptio, quia non potest fieri.
Interimibus gravissimis, ut lase in aestate non solum pater criminis
vixit sed et filii aliqui de coniuncto spectantur.*

- Idem in criminis heresies, n. 6.
Et redditur ratio, n. 7.
Idem in si i legem & p. legem, n. 11.

¶ Patres magis terrentur in personam filiorum, quam in propriam, & numero, 21.

¶ Filius illegitimi presumuntur eisdem viis laboratur, quibus & eorum patre laborat, & querit.

¶ Filius dicitur portio corporis patris suis.

¶ Neptapes presumuntur tales, quales aut ipsorum furentur, & eodem viito censentur laborare.

Hinc ponere, quis autem officitur ob crimen laesa maiestatis, transfici etiam contra eum ipsum ne nepotem, n. 12.

Idem in criminis heresies, n. 15.

¶ Liberorum appellatio comprehenduntur & neptapes.

¶ Crimen laesa maiestatis, commissum a patre, non solum nocet filio eius, nam & porto commissum delictum, verius & ex quo est delictum maiestatis, quam omnes presumunt, eodem viito laboratur.

¶ Filius natu ante patrem pater habet suos hereticos, priuantes bonis paternis, sicut & natu post seq.

Contra. n. 21, sed minime recte, & confutantur opinione.

¶ Ratio eadem est, vel maior, idem in statu debet, & procedit id etiam in penitentiis.

¶ Diffoſicio paralelo extenditur ad mentem difponentium: & colligitur modo extremitate: nam.

¶ Mens & ratio idem sunt.

¶ Pater confeſſus magis ducere filios natos quam nascituros.

¶ Filius hereticorum, infantes esse dicuntur.

¶ Constitutus favorabilis est interpretanda ita, ne in eodium retroqueatur.

¶ Filius & neptope hereticorum ex decreto Bonifacii Pontificis non sunt admittendi ad officia & beneficia Ecclesiastica.

Intellige de his filiis, quorum parentes fuerunt pertinaces in heresie, & in ea decedentes, nro. 27.

¶ Crimen patris nocte filii nascitur, non extem illi, qui tempore commisso crimen conceperunt, n. 2. C. de lib. & eorum lib. canticum est.

Imo legi, ut me. 31.

¶ Libertate abdemonianam ob ingratisitudinem ad fernitatem redigebantur.

¶ Intellexi L. A. C. de liber. & eorum liber.

¶ Peccatum parentum non imputantur filiis, que post eorum nativitatem parentes commisserunt.

Intellige de pena excommunicationis, nro. 34.

¶ Filius natu ante hereticum patrem non debet eius criminis pena officinare, sicut priuandi beneficij Ecclesiastici, quamcum tempore commisso crimen obtulit.

Contra. n. 35, & sup. nro. 17.

¶ Iacobellus sententia D. Augustini translate in c. non imputantur, 1. quia. 4.

¶ Filius natu ante dignitatem patrum non consequitur praerogativas & honores ipsorum.

Contra & regim. nro. 38.

¶ Odis & fringit & favore ampliari oportet.

¶ Patri macula filii ante haec minima previdere debet, quia vti possum praecequor, quod ut possit ex paterna dignitate ante crimen commisso.

¶ Filius natu ante hereticum patrem non ponuntur nisi tandem pater ad ecclesias vnde atem redireta.

¶ SUPERIORA & presumptione in declarat. attigi, presumuntur filii laboratorios eodem viito, quo laboratur pater. Imo alii multi diuer fispeccat, ob paternam malitiam creditur, e. 2.

¶ gens anglorum, diff. 38, quo dicimus, quod pater fuit incontinentis, talis etiam presumuntur filii, ut etiam inconfitans, & infidus. Et post 10. Andrea in c. felix malus, de reg. sur. in 6. scribit Alix. in tract. de presumpt. reg. & presumpt. 24.

Hinc dicimus, quod si pater fuit factiosus, atque ita partialis & factiosus, talis etiam presumuntur filius, ut respondit Grammaticus in conf. 13. nro. 5. & in conf. 13. nro. 2. p. leg. Ang. in l. fugitiu. C. de fuga. fog. & Barbara, in conf. 13. nro. 1. lib. 2.

¶ Et in summa i. dicimus, quod filius talis presumuntur, qualis fuit pater. Ego dico scilicet, q. manuca, ff. de adiutorio & scriptis p. lib. t. 1. & preter Dd. de loci conuenientia, ut tradidit Gundinus in tract. deuidu. & teritor. a. 2. ver. p. propria eiusm. Art. Blam. in tract. crit. par. 1. nro. 2. C. de reg. in tract. de penit. legum. & canticum. nro. 1.

¶ Ethim. i. secundum est, vt in grauiissimis criminibus non solum pe-

ter criminis reus, sed & filii, alioqui de eo innocentes plectantur, sicut in crimine laesa maiestatis, in quo filius punitus ob crimen hoc patre perpetrat. L. quippe. C. ad 1. foliis matris, vt patre in crimine heresies, s. 2. heret. de heret. in c. felic. q. nulli de patre in. & tradidit Alphonse de Castro in lib. 2. de tuxta heret. p. 11. & Simancas in Catholicis in finitu. nro. 29. Cuicunque ratione (vataginum) punitur his in castib. fistibus ob cibis paternum, quia presumuntur quod etiam illi futuri sunt filii. Ita praetincti interpres, qui tam etiam aliam adferunt rationem, t. quam magis probo, quia magis terrentur patres in personam filiorum, quam in propriam. Quam sane rationem & Ciceronem ad diuersi enarratores probauit in conf. 99. nn. 220. & infra in astigitum.

¶ Extenditur t. primò hoc presumptio, vt locum etiam habeat in filiis illegitimis, qui quidem presumuntur eisdem viis laboratur, quibus & eorum pater laborabat. Ea foliis adferri ratio, quod melius condito esse non debet naturalium & illegitimorum, quod odio maiori digni sunt, quam legitimi, instal. parentes, ff. de inveni. et. v. & B. ea est potest ratio, quod illi ipsa ex eodem fandime descendens natura, vt ex tradice quodam habet eodem vel bonos, vel malos fructus.

Dicimus i. enim, quod filius est portio corporis patris sui. L. cum fam. C. de agr. & cens. lib. 11. & serv. arifl. lib. 3r. Et hic Hinc fit, quod i. locutus ob crimen laesa maiestatis commissum a patre punitur etiam filius legitimus, ita quoque punitur illegitimus & spurius. Ita tradidit omnes ind. q. Cyprian. C. ad leg. 1. nro. 10. vbi Cyp. & Salic. & 3. & Alber. 8. Gigan in tract. de crimine laesa maiestatis, lib. 3. quiesc. & D. datus libro 2. variar. solut. cap. 3. mon. 2. Ita illi quidem alterum idem esse luctum in crimine heretis, vt felicitate crimen paternum officiat & filios spurios illegitimesque natos. Quae de copiose etiam differt. Emanuelli in Carb. lib. 10. nro. 1. nro. 16.

¶ Extenditur secundum, vt procedat etiam hinc presumptio in nepotibus: Nam & i. presumuntur iniurie suorum in vicino, cum & ex eodem sanguine procreantur. Hinc fit, quod ponea, quaus autem officitur, ob crimen laesa maiestatis resistentem contra illius autem neptino, ut probat d. lequifex. C. ad 1. folium malit. dum sit, liberos spoliari bonis patris criminis. Illa enim t. appellatio, comprehendit & percepit & liberos, non de viris. f. 1. ita in p. se. p. ambo. libet in d. leg. q. 1. mon. 9. Salic. quiesc. & Gigan in tract. de crimine laesa maiestatis p. lib. 3. mon. 7. & Dida. 1. nro. 2. variar. solut. cap. 3. nro. 2. ves. prim. Idem est in crimine hereticorum, cuius pena indicata ait haereticus nox & neptole. c. 2. 6. hereticus de heret. in 6. & f. 1. t. 1. Zuantho in tract. de hereticis. c. 28. & Simancas in Catholicis in finitu. nro. 29.

¶ Extenditur tertio, vt etiam procedat hoc presumptio non solum in filiis nisi post commissum delictum a patre, sed etiam & in eis, qui ante delictum natu erant: Nam & i. presumuntur laboratoriis eodem viito, quo affectus erat eorum pater, sicut affirmant permulti illi Doctores, qui scriptum reliquerunt, crimen laesa maiestatis commissum a patre, ita nocere filii iam natu ante perpetratum delictum, quam postea natii. Quia in opinione tract. reg. 10. f. 1. cap. 1. qui cum militari, iuxta lib. 5. q. 1. Albert. in l. quisquis. c. 2. C. ad 1. fol. 1. maiest. & lib. 10. dem. Cyp. cap. 3. leg. 3. mon. 10. At in tract. maiestatis in m. i. v. lib. 10. habet traditio la tua patra, cap. 1. 5. lib. 10. mon. de reg. Nevaria p. 5. & 6. q. nos fecimus. C. Didacus lib. 2. tract. 1. resol. c. 2. nro. 2. secundum pro illi idem tract. Gigan in tract. de crimine laesa maiestatis lib. 3. c. 5. Non ignoror tamen ab hac opinione dissentire Cymanum, Petrum & Ambrosium in d. q. q. Iulium Claram in tract. criminis. q. laesa maiestatis res sunt fuisse eius. Laud. Molina. Melch. Palaez, & Didac. Burgen, quos referunt infra. 23.

¶ De crimine heretis s. 1. p. 1. mil. ebit. oblium. Est tamen, mea quidem opinione, verior, & crebrof. opinio eorum, qui dixerunt, hos filios natu antequam patre habitus fuisset hereticus, priuari bonis paternis. Ita fuit Ioan. Andre. Genesius & Francus in cap. ut commis. de hereticis. 6. Alphonse in C. foliis 2. de tuxta heret. p. 11. & 12. & p. 13. & p. 14. lib. 1. p. 1. de legi penalib. c. 2. Gundulus in tract. de hereticis. quiesc. 23. lib. 1. Iapu. in commentariis ad leges Regn. Narentia, parte 5. §. Gregorius Lapu. ad regas leges Hispaniae. 1. 2. tit. 2. parte 7. Gundulus lib. 1. Iapu. in disputacione regia. §. 18. & Didac. lib. 2. variar. resol. c. 1. nro. 5.

¶ Et haec quidem magis recepta sententia, quia mihi magis probatur, multis rationibus & argumentis vero demonstrari potest.

¶ Primò mouer me t. multum, quod vbi eadem est ratio, & multo magis in maior, idem ius statu debet. I. illud. in principe ff. ad ligem

Acquic. & l. à Tito ff. de verborum obligatio. Id quod procedit etiam in penitibus, verbi s. l. cum mulier, vbi Alexander ff. filio matrino. Et ad am. Genesim. a. incop. siccias. §. 1. de senten. excommunicantur in d. & in sensu 2. i. f. usq. in l. col. 2. vers. 1. scilicet facit. ff. in vocati vt eis. & in l. non quidam colam. vltum in s. fallentur ff. de liberte & possib. D. in l. factum suum, & impunitus in 7. fallen. d. reg. toris. & accedit Auctor. in t. 30. ff. col. 2. vers. postremo etiam aduersendum, cùm i. dixit. pto. ptem ptem extendi ex mente disponibilis. & p. p. quam, de elect. in b. mens autem colliguntur extremitate, l. scire operari. q. operari. ff. de gece. t. m. & ff. scilicet Bart. in l. xxviii. in prim. ff. delega. t. mens tenim & ratio idem sunt, vt tradunt Dynas in cap. vii. de regn. in t. 8. Reld. in cap. 22. In causa ff. col. 2. lib. 3. & d. ex t. 30. ff. col. 2. vers. secundo conformat. lib. 1. ac pno nostro in causa coletu, uno maior est ratio, ut filii iam nati antequam pater declaretur hereticus, puniantur ob celum paternum, quia ut pniuntur nati post admissum crimen. Hoc pno, que indicata est contra natos post, locum etiam habere debet conatur, natos ante. illa minor proprieitatem probatur.

Ratio, q. filii, hoc crimen patris, puniuntur, duplex affignari solet, sed illa est precipua, q. pater magis territur in personam filii quam in propriam. Quoniam vero maxime probat inter carteros Simancas in Catholicis institut. tit. 29. no. 9. Hac lane ratio mea opinione magis locum habet contra filios iam natos quam nascituros: cum i. natus pater ipse diligat, ob id, quod ob oculos eos habet. Nascituros vero non cognoscit, atque ita affectione prosequi non potest. l. Titus ff. de f. & legi. can. simili. Eft & altera ratione, quam & supra commenstratur, quod praefumptione fit, filium debere eodem virtute laborare, quo ipso pater. Hac ratiocinum locum habet in filiis natu, sicut & in malitioru, vt diximus. p. t. magis accedit, quod si filii iam atate grandiores, ex patris confutidine & conseruatione, quez valde potens est. Ut diximus supra in pr. sum. In hoc crimen hereticis, scilicet imbuvi potuerit corruptius illis moribus & falsa illa patris doctrina: id quod non contingit in postea nati.

Secundus fatis t. manifeste probatum hæc sententia in c. statutu, ille secundo. de har. in d. quo sanctius est, filios haereticorum esse infames, hereticorum iniquum, qui tales deceperit, vel tales esse probentur. Ergo vt filii his puniuntur, fatis erit patrum haereticum deceperit: nec erit necesse probare, p. t. ante mortis tempus, & cum filii natu fuit in haereticum suffite: fatis enim est legi, quod pater deceperit hereticus, vnde vt, per constitutio loquatur de filiis iam natis ante haereticum: cum post mortem patris, ab eo generari nequeritur.

Nec obstar confidatio Simancas in Cathol. inst. tit. 29. no. 31. cu al. t. constitutionem hanc totam esse editam ad fauorem filiorum hereticorum & propterea ita inter pretandam, ne in odium retrahatur, in ista t. q. fuit favore. C. de leg. favo autem confidatur (inquit Simanc.) Excludebantur t. ab officijs & beneficijs haereticorum filii, vñq; ad secundum generationem: id Pont. Bonifacius declarat, vt per paternam lineam primus & secundum gradus comprehendatur: per maternam vero, vt ad primum duxat gradum pena extenderit, idq; favor filiorum. Intelligere: huius inquit Simanc. Iouis poterit ex Innocentij, & Alexandri decretri, filios & nepotes quomunque haereticorum ad publica officia, & ecclesiastica beneficia non esse admittendos: id quod Bonifacius idem! Pontificia illa constitutione in fauorem filiorum interpretatur, vt de illis descendit. Nil ergo concludit Simanc. Bonifacio statuit, quod filii noceant. Non equidem obstar consideratio, concedimus facili Bonifaciu multa latuissimam ad fauorem filiorum hereticorum, sed cuius hereticorum? Illius sane qui talis probatur: ac etiam illius, qui talis deceperit, filii ergo eius, qui in heresi deceperit, infames efficiuntur, alijsq; penitus puniuntur. Ergo filii iam nati ante quem corum pater haereticus cognosceretur, ob patris crimen puniuntur. Itaq; favo à Bonifacio tribus filiis haereticorum respicit gradus ipsorum filiorum, hoc est: ne vltra secundum gradum extenderit pena olim contra eos indicata: filii autem intelliguntur, siue natu sint post commissum crimen, siue natu non: de filiis in heresi morientium, qui generare amplius non possunt, loquuntur Bonifacius.

Hac paterfæcia t. veritate, supereft, vt confutemus argumentationes eorum, qui opinati sunt, filios iam natos haereticorum deinde damos, nulliusq; penitis ob celum paternum. Quia quidem a pno fuitur C. older. in conf. 3. titut. 2. bar. Petru. Cm. & Ang. in quis. C. ad l. l. m. m. p. Prepos. l. q. suo iure. v. l. pen. d. s. i. Gemiusa. tuc-

DE PRAESUMPT.

2. s. hereticorum de har. in b. de Anna. in c. regent. de har. Alph. Cap. 2. q. in quadam conf. 2. Trag. in tract. de iure primog. q. 31. num. 4. Crescens. l. m. l. emancipatum, ff. de Senato. Et hoc sita commetur ad se & sequitur Simancas in d. tit. 29. num. 23. Et accedit Iulius Cl. in tract. tr. 1. m. 3. ff. Melch. Palaez, in tract. de maioratu in 2. par. q. 4. illatas. 2. num. 6. & Didac. Bar. Salen de Pace in 1. par. quod quislibet custodit. q. 2. num. 69.

Primo i. moti lunt t ex l. 1. C. de libertis & eorum liberis, qua cautum est, vt crimen partis noceat filii nascituris, non autem illis, qui tempore commissi criminis, nati aut concepi fuerant. Liberi enim & eorum filii proper gratitudinem reuocantur in seruitutem. Quod ex t Atheniensium legibus Romanis acceptissimum videtur. Legem etenim Atheniensium ingrati liberti ad seruitutem redigebantur, scilicet remissi Valerius Maximo lib. 2. c. 1. Catenari t facile huic argumento respondeatur, ex sententia Didaci in d. lib. 1. ex variorum refut. cap. 2. num. 5. quod ille rex d. l. 1. loquatur quo ad flatum libertatis, non quo ad alia. Nam plerumque quo ad alia non confideratur status patris tempore conceptionis filii l. 2. m. 5. & th. gl. ff. de Des. & L. Dio. Mar. C. de gl. In flatu autem libertatis semper confideratur tempus conceptionis, an faciliter patre reperitur ferus, vel liber. Non ergo mirum in gratia libertus ad seruitutem renocatus nocet futuri filii, non autem iam nati tempore libertatis.

Secondo adferatur text. in 1. cap. non impunitur. t. quodlio. 4. vbi Gratianus scribit in hec verba: [Non impunitur filii peccatum parentum, que post evrum natuitem a parentibus committuntur: ne p. t. peccatis parentum spirituall p. t. peccati filii sunt p. t. officiis officio autem vel beneficio Ecclesia priuata spirituall p. t. peccata est. Non igitur hanc ex peccato patris meretur filius.] Haec Gratianus ex Augustino, ad auxilium Episcopum sypholay. Ex hoc canone duo solent adnotari. Primum filios natu i. anna barefum a parentib. comisfamminimè peccatis eius criminis offici.

Secundum, filios hereticorum non esse priuados beneficij ecclesiasticis, que iam tempore commissi criminis obtinebant. Horum prius vere constat apud Dunum Augustinum in hec verba, [Etenim Clasicum filii, & si traxit ex parte primi homini culpam, Sacro fonte Baptismatis expandiam: tamen quidquid postea equum genuit peccati pater eius admisit, vtib; vice patris p. t. non fuit, ad eum non pertinere quis ambigit] Hac Augustinus, i. qua Gratianus assumpit primam canonis partem. Siquidem (vt animaduertitur Didac. prædicta in loco) eam non est iuxta Augustini litera translati in ipsam Decretorum, librum, vt statim dicimus. His accedit auctoritas eiusdem Duci Augusti, super Deuteronomium c. 22. cum dixit, filios natu ante peccatum patris esse pro suis a pno inueniuntur. Non enim trahit (inquit) aliquid ex patre qui iam natus erat, quando pater eius peccauit.

Verum t. responderet Didac. in d. c. 1. n. 3. vers. caterium. D. Augusti. logui de pena (spirituali), nempe de sententia excommunicacionis: quia inquit ipse, ob crimen hereticis patre commissum filii natu ante crimen p. t. non debent, quod ex epistola ita manifestum est, vt nemo posuit hoc inficiari, & natu g. off. in d. c. non impunitur. t. & scilicet in conf. 99. num. 20. Nos vero (at Didac.) dum de pno canonice aduersus filios hereticorum agimus, temporales penas intelligimus: quibus constat puniri post filios etiam natos prius quam parentes in heresim lapsi fuerint. Reliqua Didaci verba, que egregie explicant locum hunc non commemorato. Ita quod, locis illi Duci Augustini ad c. 24. Dente. intelligent. facit lequitor & illud c. 24. & scilicet in d. conf. 99. nn. 20. 21. r. via placat ad terra basi explananti.

Tertio adduci solet ratio t. hæc, quod filius natu ante dignitatem patris non consequitur prærogativa & honores eius. t. emanationis ff. de Senator. & l. filij. 4. Senator. ff. ad municip. Ergo multo minus illi nocere debet crimen a patre post eum natuitem commissum: Nam t. edia refirringi & fauores conuenient ampliari. ad ea. de reg. iur. in b.

Ceterum responderet & recte Didac. in d. cap. 1. num. 3. vers. Tercio spacio. &c. salutem effe t illam allertonem, quod filius natu ante dignitatem patris non consequitur prærogativa & honores eius. patris: imo verius est, eas consequi, scilicet scripturam Gaii de Successione Allerius & Cora in l. Senator filium. ff. de Senator. ex Allerius ad successorem tractat. Statutorum, parte 1. q. 157. Faetus & Emulo inter catena de refer. & ali plures, qui post Tyrannulum in tr. 2. de sur. prius q. 31. num. 20. & 27. recensit Didac. predictum in loco. Et illa accedit alijs quos larga serie conuenientem in conf. 75. 4. lib. 7. redditus sive plautus colub. Ductorum placita.

Quar-

99 Quarto confuscit et perpendit glossa communiter recepta in *Liber Marca C. de quoq; c. omni dicit, maculam patris filii ante natum inuidit praedicare, et quin vt tantum prilegij, quibus vti pateant ex persona dignitate ante crimen comitium. Verum respondeat Didacus in d. s. s. n. p. foliet, quod illi agitur de prilegij, quia filii competunt ex transmisione parentis conceptionis ratione, que iam filii acquisita non possunt ob patris crimen ab eis auferri, ut nos loquimur in ea specie, in qua ob crimen commissum expressum est perpendit punitur filii.*

40 Quinto tamen in hac opinione descendit Simancas in *Catholica institutio iuris, tit. 29, num. 34*, ratione verisimili, & conjectura sumptu ex c. statuum, il secundo, de hæret. in 6. ait Simancas, esse verisimiliter, atque probabiliter ex ea constitutione, quod filii iam nati, ante crimen hæreticorum, patre communis non puniri. Nam, inquit Simancas, si filii eorum hæreticorum, qui tandem ad Ecclesiæ unitatem quoque modo redierunt, non subiiciuntur penitus supradictis, & quantum procreari sint ab infelicitate parentibus, quanto iustius, rectiusque impunitam consequi debent, ita, qui ex Catholice patrismi natu sunt, etiam si postea hæretici parentes coram lapide fuerint? Hac Simancas, cuius ratio non fatis (pace tanti viri dixerim) mihi probatur. Siquidem quod initio ait Simancas filios hæretorum, qui ad Ecclesiæ unitatem redierunt, non puniri, etiam si natu fini post modum communis crimen, non hoc pertinet. Nos loquimur de hæreticis illis, qui tales habeti fuerunt ab Ecclesiæ, quicque ab eis damnati. Non autem loquimur de ijs, qui cum ad Ecclesiæ premium recipi fuerunt, nulla effectu fuit pena: ex quo sequitur, quod si parentes crimini noctuorum dimisiti fuerunt impunes, iuri & aquitati conuenient, ut & tales dimittantur eorum filii. Quid si parentes damnantur, & ex eis filii postea procreari, etiam ratione conuenient, ut eisdem penitis afficiantur ante natu, sicut fuit loco supra probatum. His sit, ut existimemus non esse à prima illa opinione recedendum.

PRAESVMPTIO XXXIV.

Recrum nouarum studiosos esse valde legibus suscep-
tos: & ob id male de eis presumi, id
quod multis exemplis ex-
plicatur.

EPIGRAMMA.

- 1** *Recrum nouarum studiosos sunt valde legibus suspecti, & ob id male de eis presumuntur.*
- 2** *Nouitates solent disidium parere.*
- 3** *Religiones & nouae sectæ qui inducent sunt suspecti de hæret., et non fit per se velocius nova inducere.*
- 4** *Persuasi. lege sanctum Dav. cap. 6. legitur ne materiæ illæ modis profet. editum aut lex, quæna Rex Persuasi. candidat.*
- 5** *Innoctantes regi. & administratio. cuncti aut, habeat presumptionem contra se, & sufficiat iurare.*
- 6** *Index, qui contra antiquam curia praxim & stylum non in circu-
tatione formam inducit, sospicimus habent, & cuncti eam presumi-
tur.*
Debet enim, & tenetur reiectare libellum deuentiorum, ab am-
quis confuet a praxi & stylo, nu. 7.
- 7** *Rescriptum insolitum, & deuiant ab antiquo & solito stylo cancellariae, et pre-
sumptio alia sunt.*
- 8** *Statutus antiquæ & solita interpretatione est obseruanda, in inferenda
sententiis ab ea non est recendendum.*
- 9** *Opiniō aliquæ, quando illa approbata in foro & indicivit, ab ea non
est recendendum, ejus in contrarium sit magis recepta Doctorum
opinio.*
- 10** *Ab antiqua enim iuri prædicta non est recendendum, nu. 11.*
- 11** *Ius visitandi laicos per officiales seculares non est in usu, & ob id haec
non est illi recendenda.*
- 12** *Nouitates arguunt fraudem, quando aliquid tentatur ultra solitum & antiquum consuetudinem.*
- 13** *Principio modo debet invenire divisiones fendorum, quæ semper
industria permanescunt.*

14 *N* OVARVM rerum studiosos tamen valde suspectos creditimus
ob id de eis male leges presumunt. Cum tamen nouitates ipsæ
metueat, Praesumpt.

foleant disidium parere, c. quin refutat, diffidit. 11 & c. confundit, 12 & c. praesumpt. 13, quo loci post interpretes in d.c. quoniam refutat, 14, malam esse presumptionem aduersor eos, qui inducent nouas seculas & religiones, iti fané de hæreti suspecti sunt, id quod multis doctis & egregiis probat Simancas in *Catholica instit. tit. 21, no. 22, c. omni modis subse-
quentibus*, quo loci auctoritate multorum tradit valde periculosem esse, nota inducere. Et prater ab illo eruditus scripta, accedit quod scriptum reliquit Iosephus *libr. 13, antiquitatam iudicarum, cap. 6*, cuius verba adscripsi.

[Apud Alexandriam vero inter Iudeos, & Samaritas, qui sub Alexandro Magno Garizitanum templi religionem induxerant, sedicio est exorta de facis ipsorum, ita ut res ad Regis cognitionem peruenirent: dum Iudei contendent secundum Moyis præcepta Hierosolymitanum templum esse legitimum, Samarites vero Garizitanum: prouocatumque est ad Regem ambo cum eius consilium, ut ab his audiatur, & virtus partis caudicis fucumbarent, morte multarentur. Patrocinabatur Samaris Sabbas cum Theodosio: Hierosolymitanus Iudei Andronicus Melalani filius, iuraveruntque per Deum & regem, quod ex lege probationes allaturi essent, & rogauerunt Regem, ut necaret eum qui iusfrandunt non feruante depredenderentur. Itaque Rex multis amicis in consilium adhibuit, confidit, etiam auxiliis. Iudei vero, qui Alexandriam habitabant, valde erant solliciti pro tueribus iura Hierosolymitanis templi, agere ferentes auctoritatem antiquissimam, & nobilitatem in orbe templi vocari in dilectionem. Sed cum Sabbas, & Theodosius concenserint Andronico, ut prior diceret, orsus ex legi approbare eius sanctitatem & religionem, offendensque per continuas Pontificum successiones, facerdotiū vixque in sua tempora propagantem, & ab omnibus Asia Regibus maiestatem eius loci honorantur donarij: Garizitanus vero perinde, ac si omnino nullum esset, nunquam ab his habitant rationem. His & calibus rationibus persuasi Regi, ut decerneret Hierosolymitanū esse ex sententia Moyis conditum: Sabbas vero & Theodosius addi-
cerent supplicio.]

Hac Iosephus, ex quo intelligimus quam periculosem sit utribus studere. Confert, quod si legitur Daniellus cap. 6. lege Persuasi. sanctum suile, ne mutari vito modo posset dictum, aut ex quoq; Regi Perpetuum considerat.

Ad rem quoque nostram pertinet, quod scripserunt Baldus, & Angelus in *l. rebus ff de confus. gr. cap. 1*, cum dixerint, presumi contra innocentes regimina, & administrationes ciuitatis. Hinc etiam dicimus, presumit contra indicem qui aduersor antiquam Curia regis & stylum, nouam citationem, & in iuris vocacionis formam inducit, ut si in causa chilii & pecuniaria eius confundit sibi poena detenit librarym: & index nouator citari iubet, sub processu & persona. Tis ap. in l. v. C. de cause Lazio. *l. 1. cap. 11. 2. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1190. 1191. 1192. 1193. 11*

⁵ It in viu, & ob id hanc nouitatem esse reiciendam: cum (sit ille) nouitatis fugienda finit, in rebuffi de legib. Eft fanē (ut eriam diximus supra) nouitas vel de pericolo, ut tradit Butrin in sum debet de consanguinitate & affinitate. & Capella in conf. 34. in fine, in cap. 110. Imo t' arguit frus ex nouitate, quando aliquid tentatur contra solitā & antiquam consuetudinem, vīte respondit Butr. in conf. 42. col. 1.

¹⁴ Huc etiam facit t' quod respondit idem Craet. in conf. 314. col. pen. in prime principiis nō debere innovere diuisiones feudorum, quæ tempore indutiles permanerunt. Confort quod respondit Sot. in senior in conf. 257. col. 4. vers. secundū infero lib. 2. cùm dixit, confessione feudi, ut iuret fidelitas, intelligi de fidei fidelitate, non autem de infidelitate. & Socrat. Iustus sum in conf. 605. lib. 7. Ita etiam Neuzian. in conf. 11. nū. 1. 3. & 7.

P R A E S V M P T I O X X V .

Episcopus fedem mutando, an & quando bono,
vel malo zelo mutare velle præsum-
matur.

S V M M A R I A .

- 1 Episcopus, qui mutando fedem cupit ad meliorem, & opulentiorē Ecclesiam trahit, præsumstat ex eis ambitione & improbitate facere.
- 2 Nouitatis enim dicitur studere, dum nonam fedem querit. nū. 2. Debet itaq. utraq. Ecclesia priuatur. sibi.
- 3 Se dicit quando mandato famosum Pont. mutaret fedem. nū. 11.
- 4 Clerici, & alii religiosi, qui à sua Ecclesia ad aliam transire conatur, ambitione & avaritia, si ea est presumuntur.
- 5 Et id etiam si essent electi, vel postulati ab illa Ecclesia vacante, nū. 4.
- 6 Se dicit si cum licentia summa Pontificis, vel si cum mandato id facerent, nū. 11.
- 7 Beneficii tenus permittatio in apostol. tum facta arguit simoniam ex parte eius, qui epulevatur de ista.
- 8 Clericos sexen permittunt beneficium sum pingue cum tenus cuiusdam nepotis sui, manquid ex hoc fūt præsumtur, nū. 2. ff.
- 9 Lasciare velle summa nepo præsumtur.
- 10 Delictum noncum præsumtur.
- 11 Episcopus conserendo be. officium consanguineo idoneo nō dicitur comittere sumam.
- 12 Clerici, vt plausum non solent dimittere beneficia pingua pro visibilibus.

- 1 N On est longe t' dissimilis à superiori præsumptione hæc, qua dicimus. Episcopum, qui mutare fedem cupit, & entitetur, transire ad meliorem opulentiorē Ecclesiam, præsumit id facere ex ambitione & improbitate, s. f. qui Episcopus. &c. seq. 7. quæf. 1. & c. 1. de clerico non residet. Quem quidem præsumptionem in specie considerant Alzatu in tractatu de præsumptio. regul. 2. præsumpt. trigesima quarta. Nouitatis enim t' studet is Episcopus, dum nouam fedem querit. Et propter ea gravi peccata plectitur. Nam utraq. Ecclesia priuatur, d. s. f. qui Episcopus. & c. 1. de clerico non residet.
- 2 Extenditur primò t' hæc præsumptio, vt locum etiam sibi vendicent in clericis & alijs inferioribus religiosis, qui à sua Ecclesia ad aliam, à sua religione ad aliam transire conantur. Nam & ij ambitione & avaritia id facere presumuntur, c. 1. de clericis non residet, sibi scribunt abbas, numer. 2. 1. fine. Archatas. numer. 6. & cat. 1. omnes. Et in specie adnotant Special. instat. de præsumpt. 9. ff. omnes, numer. 3.
- 3 Extenditur secundò, vt locum etiam habeat, quando ipse Episcopus, vel clericus esset electus, vel postulatus ab illa Ecclesia vacante. Non enim debet quacunque ex causa dimittere episcopatum sum sine Pontificis licentia. Ita Abbatis in d. c. 1. num. 2. de clerico non residet.
- 4 Extenditur tertio, vt i' procedat etiam in permutatione beneficij tenus in opulentum facta: Nam qui opulentum dedit pro tenus, præsumitur id per simoniam fecisse, ex quo nemo præsumbit lactare sum, iuxta l. deindebti ff. de probatio. Ita Felinus in c. quia versicolor. numer. 4. de præsumpt. pro. post. Abbatis, & alias ibi, & post Abbatem in d. c. 1. num. 3. de letitia non residet.

Quo loci egredi Abbas diffinit iuri questionem, clericis t' fenes permittunt beneficium suum pingue cum tenus cuiusdam nepotis sibi ex hoc fūt præsumtur, quod scilicet permittunt ut fenes ex carnis affectu, ut post mortem suum beneficium pingue remanenter apud nepotem? Hac opinio recentior Abbatis, tres opiniones. Vna fuit Ioan. Andreæ in d. c. 2. de renunciatio. in 6. quod fures præsumtut, ex dicto cap. 2. Et quia tres conjecturae concurrunt.

Prima est, quæ à sanguinis coniunctione oritur, iuxta e. graue, de præbend. secunda ratio necesse est. Tertia, quia non est in veritate, quod quis velit dimittere beneficium pingue pro tenus, ex quo nemo præsumtut velle lactare fures. Haec opinio recentior Abbat. in d. c. 1. in fine. Bedoann. in tractatu de finima partea tract. cap. 10. num. 27. Altera fuit opinio Ioan. de Lignano in d. c. 1. de clericis non residet. quod imo fures non præsumtut, cum delictum t' non præsumtut, iherent. ff pro. 1. & d. c. 1. in fine. Nec repugnat d. c. 2. de renunciatio. in 6. quia (air Signanus) ibi vñs fuit iure prohibito, hic vero iure permisso. Non enim repugnat (air Signanus) effectio sanguinis, quia ex eo solo fure non præsumtut, cum aliquo nepos illi idoneus sit, arg. 1. de f. 1. 16. ff. f. 1. vbi t' simonia non committitur, c. 1. ep. 1. clericus confort contanguineo idoneo. Id quod comparet Redoann. in tract. de finima parta prima. ap. 26. num. 2. & parte 2. cap. 7. num. 37. Et hanc Lignani opinionem vñs est probari Alzatu in lib. 2. num. 16. Tertia fuit opinio Abbat. in d. c. 1. num. 3. vers. ego si dicerem de cler. non residet. quia ita distinguunt. Aut concurrent aliquæ preceptiones & conjecturae, quæ debilitant illas t' Ioan. Andreæ, & conferuntur & tunc procedit opinio Lignani, exemplum sit: si beneficium pingue exigebat magnum carnem forte huic Semi intolerabilem, vel locus beneficii ejus non erat fuit, vel falib[ile]. Hoc sane causa fures non præsumtut. Nam his de causis permittit hæc, c. 1. de f. 1. 16. ff. de resum. & c. 1. sum. reuertitur de except. & egredi. & pp. 1. de Archatas in conf. 270. & in conf. 281. num. 5. Aut nullæ extant conjecturae, quibus debilitati possint illas t' Ioan. Andreæ. Et tunc eius opinio locum habet: cum (vit at Abbas) à communiter t' contingentibus non foliant clerici dimittere beneficia pingua pro villoribus. Et subiungit Abbas, quod ex his præsumptionibus poterit iudecere ferre sententiam, arg. 4. c. 1. de cler. non residet & auct. de præsumpt. Et hanc abbatis distinctionem probabunt loquuntur. Ita tunc etiam de resum. & c. 1. sum. 17. num. 2. 1. fine. ego. ex cordando.

Declaratur primò t' hæc: fures pro. vt locum non habent, quando mandato Sunni Pontificis is Episcopus, clericus, vel religiosus mutaret locum. Nam tunc celit sapientia ambitionis & fraudis, & nouitatis. Ita tradidit eos mes in d. c. 1. de cler. non residet. & alias. in d. c. 1. num. 2. ff. in fin.

P R A E S V M P T I O X X V I .

Homicidia clam & secretò perpetrata coniœctu-
ris probari.

S V M M A R I A .

Homicidia, & biniusmodi sceleris ut plurimum nec tempore communi.

Coniectura sufficere in his quæ difficulter sunt probatione.

C ontinuit sapissimum homicidium, & huiusmodi scelera committit noctis tempore, vel alio tempore, ita clam & secretò, vt refici certò non possit, à quo perpetratum illud fuerit, ex proper in his, quæ difficulter sunt probatione ad coniecturas & indicia configure solent diligentes, & prudentes maleficiorum judices. Et de his agendum nunc nihil est: Verum, quia suprà in lib. 1. quæf. 89. enumerauit quadriginta tres coniecturas & indicia, quæ dixi sufficere ad subiectum aliquem qualib[ile] omnibus, & coniectura illa major ex parte convenientius huic disputationi, ex proper plura scribere sic supercedo.

**

P R. AE.

LIBER QVINTVS.

PRAEASSUMPTIO XXXVII

Mortis occisi conscientiam presumi cum, qui ante tem-
pus verisimile mortem patefecit in loco.
vbi mortis fama peruenire non
potuit.

SYMMARIA.

- ¹ Mortis conscientia dicitur, qui ante tempus verisimile, quo fama vera posuit ibi pervenire, mortem nunciauit alicum occisi.
² Regula cancellaria de verisimili quare promulgata.
³ Ciceronis locutio in oratione pro Sexto Rafio explicatur.

NON occidisse, sed mortis \dagger concium esse, & in eum conspirare præsumere solemus eum, qui ante tempus verificato, quo peruenire in eum locum fama potuit, mortem illam nuntiatus, fiscit egregie refopedit Ripa lib. 1. *reponorum*, cap. 16. num. 3. secundum antiquam impressionem *Lugdunensem*, qui quidem scriptis, hac ratione constitutum sive cum Summis Pontificibus regulis cancellariae.

- Deversimilius [†]notitia, ne beneficium vacans ante notitiam verisimiliter mortis beneficii poslit impetrari. Quam *fatu* com-
memoratum ratione non possit prob. & *Gomez.* in comment. a.d.
d. seg. de versimilius notitia. q.s. *Quoniam illius Mandatius quiescit.* & *Rebus-*
fiu in prae beneficii titu de *versimilius notitia.* mgl. fol. 4. Hac praefun-
ditio comprobatur egregie percebleque autoritate Ciceronis
3. *In oratione pro Sexto Roscio Amerino:* cuius verba adscripsi.
[Occidit elia a cena rediens, nondum lucebat, cum Ameria scru-
tum est. Quid hic incredibilis currit: quid hanc tamen celeritas,
festinatioque significat? Non quare quis percurerit, nihil est.
Glaucia, quod metus, non excutio te, si quid fortè ferri habuisti,
non scrutorum illi ad me arbitror pertinere, quoniam cuius confi-
lio occidit inuenia, cuius manu sit percussus non labore. Vnum
hoc fuius, quod mihi apertum tuum facies, resumque manifesta.
vbi aut unde audiuit Glaucia, qui tam circi sciuist? fac audiulus fla-
tim, que res eum nocte tua tantum itineris contendere cogit
que necessitas cum tanta premebat, ut si sponte iter Ameriam fa-
ceret, id temporis Roma proficeretur nullam partem noctis
requiesceret] Hec Cicero.

PRAESVMPTIO XXXVIII.

**Animus deliberatus, atque præmeditatus occidendi,
quibus coniecturis, & præsumptionibus
cognoscatur.**

S V M M A R I A.

- Animus deliberatum occidendi, quando praesumatur
Animi deliberati occidendi viginti coniectura.*

Hic locus postularet, vt diligenter explicarem, quibus ex conjecturis colligatur ^z animus deliberans, atque praeeditus occidente. Nam tractatio hac utilis admodum, et in foro frequens est, & ad rem nostram maxime pertinet: Ceterum, cum dispensatione hanc non mediocri studio & diligentia absoluimus in coniectarij. De arbitrijs indutis, lib. 2. cap. 5*ibid.* vbi a num. 13. usque ad 54. enumerantur ^z virginis conjecturæ, quibus animus ite deliberauit & premeditatus occidendi conjecturæ, ea propter plura hoc in loco scribuntur, ne ex scriptis conficeremus, satisque esse existimamus locum dicere.

PRAESVMPTIO XXXIX.

Aggressor, quis ex duobus contendentibus & rixantibus presumatur.

S V M M A R I A.

- Menoch.** Praesumpt.

PRAESYMPPT. XXXIX.

985

REQUIRRE ET etiam hic locus, ut different, quia ex duoibus rixianis, & manuus conferuntur: 1. aggressor præsumatur. Est enim & hic status confituralis: cum perapse certò restringi non posfit, quorum prior status fuerit Socium angreditur. Verum cum in l. 2. de arbitriis iudicium causa 365. abundat, inris quantum mili liquit pro mea medicotrate causatione: hanc explicantem, non est, quod diutius habet immores. Hoc tantum nunc addo, quod docuit Ludovicus Bologninus in *adib. habita. num. 197.* C. ne simpro patre, cum dixit, Albericus in l. 8. c. 31. art. 6. q. si quatuor duxes patre datus, scripsit, eum profumi fuisse: 1. aggre- rem, qui superstes extitit: non autem eum, qui occisus fuit. Sed vero Albericus alter senior, sicut & a'g. quos conseruantur in d. *causa 365. num. 15. item alter senior.* Et quamquam ipse Albericus opinione illam contraria, Richardi Malumbra recentem tamen tvt fortè male existimat Bogoliensis non probat.

PRAESESUMPTIO. XL.

**Animus delinquendi, vel non, quando & quomodo
coniecturis & presumptionibus de-
claretur.**

SUMMARY

- 1 Cor dominis soli Deo cognitum est, & eis voluntate & animis.
 - 2 Homines voluntate facile concuerunt & proficiuntur in prouerbiorum.
 - 3 Vulnerant animos concuerunt & madici percutiunt aperte, auctoritate & luctu loquerit. Qui enim gladium affixur, occidentem animum, habuisse presumunt, n*on* s*unt*.
 - 4 Quod enim clava, vel lapide percussit, occidentem animum non pra*sum*unt habuisse, n*on* s*unt*.
 - 5 Occidit animo habuisse creditur, qui telo, vel veneno aliquem aggre*s*it, et vel studiis necat.
 - 6 Percutient pugna vel calidum, non pra*sum*unt habere animum occidendi.
 - 7 Secus si coniunct sagittas, vel lacula, ibid.
 - 8 Vulnerant aliquem partu cutillo non pra*sum*unt vulnerare affectum animo occidendi.
 - 9 Percutient baculum non tenetur de vulnero letali, quia non pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - 10 Idem de eo, qui percussit faciem manu vacua, n*on* s*unt*.
 - 11 Percutient baculo caput verberant, ex quo percussit in parte percutela, pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - Intellige, & declarari, vt num. 12.
 - 12 Percutient pomo ergo, cum posset vulnerare ipso en*se*, non pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - Et quid in dabo, n*on* s*unt*.
 - 13 Percutient baculo, vel lapide, pra*sum*unt habuisse animum occidendi, quando aliquip prae*cederet*, que significaret ut ipsum habuisse animum occidendi.
 - 14 Vulnerant carnem suam n*on* pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - 15 Carnem suam n*on* pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - 16 Sanguinem suum n*on* pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - 17 Amicitia coniunctio fraternalis, non pra*sum*unt animo inimicandi illata.
 - 18 Vulnerant coniunctionem vel affinitatem, non pra*sum*unt habuisse animum occidendi.
 - 19 Percutient vel vulnerant ira accensu, et inferens multa & grania vulnera, animum occidendi pra*sum*unt habuisse.
 - 20 Inclaru*n*on est ipsa concuerita.
 - 21 Delictum ait, et arguit animos delinquentes ferum.
 - 22 Amicitia coniunctio vulnerat animum, n*on* pra*sum*unt animo occidendi vulnerare. Intellige, vt num. 22.
 - 23 Amicitia magna aquaraparare cognitent.
 - 24 Imitacionem sit commissum ab ea, qui dabat operam rei licita, non censent animo occidendi commissum.
 - 25 Occidens aggressorem tempore noctis non censetur habuisse animum ipsum occidendi, sed potius se defendendo id fecisse.
 - Et ideo dicendum, etiam si excusat pro modis defensionis, n*on* s*unt*.
 - 26 Delictum non debet prae*sum*it sine causa perpetratum.
 - 27 Percutient aliquem si statim attulit medicamenta, vel quid simile fecerit, animum occidendi non pra*sum*unt habuisse, in*de* nec etiam vulnerandi.
 - 28 Instrumento verberant, quod si standum, quod animo non occidendi, vel non vulnerandi id est.

³¹ Inimicandi animus conieatur, & presumptio bise detegi potest. Et animus non inimicandi probatur instrumento eius, qui iniuriam in-
tolat.

¹ **C**VM foli Deo † Optimo Maximo sit cor hominis & nota
voluntas & animus, c. non, de id. c. nobis, & c. sua nos, de simo.
Nec homo diuinare posuit, c. vt noſtrum, 9. i. vi eccl. benefi-
ciis dimidiat, confit. factum hinc est, vt † coniecturis & presumptio-
nibus, quid homo ipse voluerit, infereretur probetur. Cum diffi-
cili sit probatio animus, sicut scripti lib. 2. de arbitriis & iudic. casu
16. nro. 17.

³ Ita etiam dicimus, coniecturis & indicis probari animum
vulnerantem ad occidere voluerit: qua de re copiose differunt in d.
libr. 2. cap. 36. ex tentientia gloria. m. l. C. ad leg. Corneliam de fiscar.
cum dixit, quid animus nocendi colligitur ex coniecturis & pre-
sumptionibus. Quam diuinam probabat Capella in conf. 1. num. 9.
in criminali. T. Vilemata in rep. 1. num. 17. ff. ad leg. Cornel. de fi-
scar. Grammat. in conf. 29. num. 19. in criminali. & alii plures, quos infra
commemorabo.

Inter cateras coniecturas solet considerari illa prima, que ex
generis armorum prouent. Qui in enim gladio strinxit, occiden-
ti animu[m] habuit: non autem clausa, vel cuxima † in rixa vul-
nerauit. Ita Maria. in l. 1. §. diu. ff. ad legem Cornel. de fiscar. Ita pariter
qui lapide vulnerauit, occidendi animu[m] non habuit, & ob id
pona capitali non punitur, 1. num. delictum. 6. i. quod de re milita.
6. i. qui telo, laqueo, veneno aliquem aggreditus est, occidendi ani-
mu[m] habuisse creditur, l. i. C. de exerc. fiscar. Hinc docuit Anchus.
7. in 1. num. 2. nota. de presumpt. quod ipercusione pugnis, vel calcibus,
non presumitur habere animu[m] occidendi, sicut si coniuncti fugi-
tis vel lacu[m]. Id quod anno[rum] auct[us] ibidem Bal. & reliqui. Ang in conf. 27.
Signor. in conf. 3. Arcten. in conf. 47. in secundo dubio. Dicimus in conf. 9.
column. 1. Marfil. in l. 1. num. 9. C. ad legem Corneliam de fiscar.
8. column. 1. Marfil. in l. 1. num. 9. C. ad legem Corneliam de fiscar.
Ita f[ac]it, quod respondit Arcten. in conf. 50. num. 3. & probabat Alciat.
in tracta de presumptio[n]ib[us]. regul. 3. presumpt. 6. num. 2. vulnerantem
paru[c]culo non presumi vulnerante occidendi animo. Huc
etiam facit, quod scripti Bald. in proposito Digestorum, & cum o[mn]i
Felin. in e. significatis, num. 11. de homicidio, & ipercusione baculo
non teneri de vulnere lethali: cum non presumatur habuisse ani-
mu[m] occidendi. Idem affirmatur Caiſ. in conf. 27. In causa incar-
ceratorum, column. 3. libr. 2. Marfil. in l. 1. num. 2. C. ad legem Corneliam.
de fiscari. & in singul. 176. Cranet. in conf. 20. num. 5. in fine. & in conf.
309. in fine. Ita pariter ipercusione faciem manu vacua, non pre-
sumitur habuisse animu[m] occidendi, sicuti respondebat Comensal in
fil. 134.

¹¹ Secunda est coniectura, que † sumitur ex qualitate percusso-
nibus, quidam quo bis baculo perculsit caput verberant. Ex ea enim
parte corporis, quae valde periculosa est, colliguntur animu[m] occi-
dendi. Ita Bart. & Ange. in d. 1. §. diu. ff. ad leg. Corn. de fiscar. quos fe-
cuti sunt Angel. Aret. in tracta de maleficiorum, in verbis, sceleris & dolis,
col. pen. Felin. in e. significatis. 1. 2. num. 1. verbi, sceleris & dolis,
col. pen. Felin. in e. significatis. 1. 2. num. 1. verbi, limita baculo, de ho-
mo. M. Anton. Blanck in tracta de indicij. num. 189. Grammat. in conf.
2. num. 2. & in conf. 29. num. 29. in criminali. & idem in roto 23. num. 6.
Marfil. in l. 1. num. 2. num. 39. verbi, fiscar. atque in legem Corneliam.
de fiscar qui intelligit, & declarat, nisi si quis baculo perculsit, pot-
erit ferro, quo baculus, vel hafta armata erat, vulnerare, & tanien-
tiam folio baculo perculsit. Quam quando doctrinam illa num. 27. cum
multis subsequentibus probavit. Idem Marfilius in l. prime, num. 49.
¹³ C. ad legem Corneliam, de fiscari. quo loci, num. 34. idem † scri-
pit, quando perculsit pomo ensis cum posset vulnerare ipso
enfite.

¹⁴ Declaratur hac † coniectura, vt locum non habeat, quando
aliqua procederent, que significantur hunc percutientem baculo,
vel lapide, habuisse animu[m] occidendi, sicuti cum quis telo acce-
dit vt occidat, & dum non potest fugientem aggredi, lapide projec-
tit, caputque petat. Nam tunc occidendi animu[m] presumitur. Ita
scripterunt Marian. Socin. Sem. in e. bis. col. 87. de accusa. Felin.
in d. c. significatis. 1. 2. num. 11. verbi, secundo limita, de homicidio. Id quod
illi intelligunt, nisi si qui telum habebat, cum enim & gladius habere fa-
cile potuit, sicuti poli Marfil. in d. 1. §. diu. confit. Gramma. in roto
23. num. 10.

¹⁵ Tertia est coniectura, que † sumitur ex qualitate persona-

rum, sicuti quando quis vulnerauit consanguinetum, vel affinem
perculsit. Non enim animu[m] occidendi vel rerafe, vel perculsiſſe
potest. Ita gl. in l. 1. in gloſſ. 2. C. ad legem Corneliam de fiscar. vbi
Albert. & probant Gaudamus intra*ad* maleficiorum, in situ, de presumpt.
Indicis dubitatu, column. 2. verbi, presumpt. vero homini. Jacob.
Beluſſiu[m] in practica criminis, in situ, de quaſſio. Romas. in Lviſſa ſupla-
ſio. 50. column. 3. verbi, coſſimatus hoc. Ioan. de Villemat in l. diu. num.
57. de fiscar. 1. 2. num. 22. ff. de legib[us]. Ea est huius i sententia
ratio, quod nemo presumitur odio prosequi carnem suam, c. nou-
matus, 1. quod. 2. Repugnat quidem ipsa natura, id quod e-
gregie tellatus est Cicero in oratione pro Sexto Rosio Amerino, cum
detendit. Rofcina de partidio accusatum, Ciceronis verba
hac fuit. [Magna enim est vis humanitatis: multum valeat
comunio sanguinis, reclamarit huiusmodi ſufpcionibus ipsa na-
ra.] Haccilie.

Et praeterea † sanguinis coniunctio omnia fraudis ſufpic-
tione abesse arguere folit. Ieron. ſalut. in primis, 2. de ritu nuptiar. &
l. pent. 2. quod falso teneat auctore. Ita † dicimus illam inimicium à
confanguineo non prefundi iniurandi animo illatam. Bart. in v.
viii. 4. de usq. & inre.

Declaratur † coniectura, vt locum habeat, quando sumus
in dubio secois si ipsa natura facti effenderet vel occidendi animu[m],
sicuti quando vius est ira accensis vulnerare, vel percutere, vel si
multa & grauia vulnera intulit, vel si fugientem vel infuscens, vel
armis ad occidendum facile apud vulnerantur. Quam facta declaratio
vifſiſſe probare etiam Albe. & Ioan. Fabrin. l. 1. Idem respon-
dit Aret. in conf. 8. sicut decr. sol. 2. num. 3. cum dixit, quid licet he
coniecture exculcent percutientem etiam cum gladio, posset tam
enim gladius ita enormis, & in loco adeo mortali, ut occi-
tur iste non prodesset. Et huius sententia ea est ratio, quod i sententia
claris non est opus coniecturis. Continu. 9. cum 14. de verbis, oblig.
Est fane claram ex genere armorum & qualitate percusionis, a-
nimu[m] occidendi extitisse.

Declaratur secundum, vt locum non habeat, quando delictum
eft atrox. Ita Bart. in d. 1. v. vim, num. 4. ff. de infi. & tur. & Marfil. in con-
clus. 902. num. 14.

Quarta est coniectura proxima precedentem, quando i felicit
magno extitit amicitia inter vulneratorem & vulneratrem. Nam
arguit amicitia animo occidendi non vulneratrem. Ita Iacob. Beluſſiu[m]
in practica criminali, in situ, de quaſſio. column. 10. verbi, & ad declaracionem.
Capolla in conf. 31. col. 2. verbi, presumpt. Felic. in v. in fin. de homicidio.
Iacob in l. 1. num. 2. ff. de legib[us]. Marfil. in conf. 1. num. 17. & Socin.
In conf. 58. lib. 1. Et huius sententia ratio, quia i amicitia ma-
gna equiparatur cognitio, vt scribit Bald. in l. 1. v. vim, col. 2. verbi,
quinti quoq[ue] ff. de infi. & ture. & Iacob in Lqua doto, num. 7. ff. joſſo
maritino.

Hanc tamen † coniecturam, praeterea declarationem, quam ad
superiore adiungimus, intelligendam esse opinor, quando aliqua
alia coniectura concurredit, vt si nulla præcedit rixa & contentio,
sed potius iocosa locutio. Nam vere runc si sequatur homicidium,
presumitur fortuito, non autem animo occidendi, ita re-
probatur Capolla in conf. 31. column. 2. verbi, tercias praefatoꝝ. Idem affi-
matur Bald. in l. viti. in 20. oppof. C. de hacten. infi. & Marfil. in conf. 91.
num. 24.

Et hæc quidem coniectura egregie probatur legi illa di-
uitia antiqua, que Deuteronomij cap. 19. his scripta verbis le-
gitur.

[Qui perculserit proximum suum necisens, & qui heri & nu-
disertus nullum contra eum odiu[m] habuisse comprobatur: fed
abſipe cum eo simpliciter in lyru[m] andi ligatione, & in fus-
tione lignorum fecuris fugerit manum, ferrumque lapsum de
manubrio amicum eius perculserit, & occiderit: hic ad vnam fu-
nus, cuius effusus eis funguis, dolore ſimplatus, perfeatur, &
apprehendat eum si longior via fuerit, & percutiat animam eius
qui non eis reus mortis: quia nullum contra eum, qui occisis eis,
odium prius habuisse monstrarunt.]

Quinta est coniectura, i qua[re] oritur ex caſa, sicuti quando
quis dabat operam rei licita, & fecutum fuit homicidium illiſſiſſe
ita respondit Alex. in enq. 40. num. 3. lib. 2. cum dixit, quid si, qui
magistratus familiaris fecire habere voluit, aliquem occidet, pre-
sumitur eis fecisse animo non occidendi. Et subiungit idem Alex-
ander. ibidem, num. 1. quid si, qui occidit aggregatore tempore no-
ctis, non presumitur id fecisse animo occidendi, sed potius fe-
defens.

- defendendi. Et in dubio presumuntur, quid occidens aggressorem id fecerit animo se defendendi, sicut si cuperent Felini & fignerent, il. 2. num. 12. de homicid. & Dec. in conf. 19. num. 1. a. Idem respodit
27 Capolla in conf. 1. num. 10. in criminal. qui si eum esse sunit, quantum excessus fuit modus defensionis. Consideraris etiam foler & debet causa, ut scilicet aliquis exenterit iusta, qua es verberans, vel vulnerans verbi timiter occidere voluerit. Cum t' vera sit illa sententia, à nobis sapientia comprobata, delictum non praelumi sine causa perpetratum, sicut diximus supra in presump. 17. vbi de falsificatione eorum. Es hinc pertinet egregium locum, ceterorum in oratione pro Sexto Roberto Amerino, cum verba ad rem nostram recensui pro libro 1. quae fuisse 16.
- 28 Sexta est coniectura, qua t' oritur ex aliquo actu subsecuto, ut sit statim quo is percusitus, attulit medicamenta. Nā actus arguit, quid non solum non habuit animum, sed nec etiam vulnerandi, sicuti respodit Capolla in conf. 31. num. 5. in criminal. Et ex loci subfugiti aliud simile, vt si eum illud vulnere abiecerit armā, & cepit detrahenti malam suam fortunam: Non enim est verifiable, quid si animo vulnerandi, vel occidendi id fecisset, quid arama abiecerit. Idem quando (vt dixi) accepit conqueri, quid non crebat tantum offendisse, ut serp. Gramma. in vita 23. nro. 7. vers.
30 secunda presump. Imo t' credi iuramento verberantis Guido Pap. in conf. 223. in fin. Quod in foro existimari non ferari.
- 31 Potest hic annecti disputatio illa, quomodo t' cognoscatur animus inferendi iniuriam? Et quidem dicimus, cōiecturas & presump̄tionibus probari. Itaglio in fin. si non cōiectari. C. de iniuriis. & vñdem. Bald. Salis. & reliqui. & alios referat Mafard. in conclus. 902. nro. 10. & egregie respondit Guido Pap. in conf. 223. num. 2. in fine. Imito probatur animus non iniurandi, iuramento eius, qui iniuriam intulit, sicuti praestato in loco scripta Guido Pap., qui mulier finaliter comprobatur. Et plura bas de se scripsit Mafard. in d. conclus. 902, vbi quando presump̄tum remissa iniuria.

PRAESVMPTIO XL.

Adulterium, quibus presump̄tionibus & coniecturis detegatur, & an osculum impudicum legitimam coniecturam faciat.

S V M M A R I A.

- 1 Adulterio clām & occultū committi solent, ideo sunt difficile probations. Presumptionib⁹ autem & coniecturis probari possunt, num. 2. & seqq.
Quae presump̄tiones vel à natura, vel à lege, vel à iudice sunt, num. 2.
- 3 Adulterii puniuntur, quando, pena capitali, quando sibi thori separatio, & aliquando pena pecuniaria, vt iniuriae datur.
- 5 Maritus si unum anno elaps⁹ adit uxore, & tenet⁹ reperit ipsam pregnanciam, oritur presump̄tio à natura fine vno dubius adulterii. Et quae presump̄tio dicitur adeo virgine, vt dicatur probatio concludens, vt ejus mulier perdat dorem, & parvū quog⁹ posse penas legi tulit a deo. nro. 6.
- 7 Accusati de adulterio, si pōlū fallit excusationem & defensionem, quid effert sanguine & omniū, matrimonium contrahentes, praesumuntur ante eam cōiecturæ adulterium, sicut fuerant accusati: & orbitas per presump̄tio ipa lege, que eis iuri & deuse. Et potest illa bac presump̄tio, ut penas capitales puniantur dicti adulteri, num. 8.
- 9 Adulterii presump̄tio inforgit aduersos eum, cui a marito ter denunciatio fuit, ne cum eius uxore esset, & amō, adiō queretur, si deinde conseruit eam adiō querentem. Et dicitur presump̄tio iuri & deuse, que sufficit ad indicendum penas capitales, ex l. iul. 4. de adul. nro. 9.
- 11 Adulterii sufficientia nascet, quando falsum colam inveniuntur, et in loco secreto & abdito. Non dicitur autem ex hac alia vera probatum adulterium num. 12. Non dicitur vero ex probatum adulterium, etiam quando vir & mulier vix fuerint in eodem loco nō illid. Dicitur tamen virgine presump̄tio, que satis operatur quoad thori separatio, num. 13.
- Idem quo ad dicto auspicacionem, en. 14. Et num quid bac presump̄tio sufficiat ad indicandam penas capitales lega Iulii de adul. nro. 15.

Menach. Presumpt.

- 16 Pasciuenmo potest de vero adulterio, nec de presump̄tione, sed de presump̄tione hominū, nro. 18.
- 17 Lega presump̄tio pro veritate habetur.
- 19 Clerici vel religiosi si inueniuntur ē in domo pulchra mulier in loco abdito & secreto amplexans ipsam, adulterij & fornicationis suspeccio efficitur.
- 20 Clerici prohibentur adlegi mulieres, quia ex ea allatione mala erit suspicio.
- 21 Adulterio suspeccio & presump̄tio oritur, quando mulier domum frequentat die noctis, ab adolescentibus, praefertim scholasticis. Et bac presump̄tio sicuti quod torturam faciat, non autem quod condonem sit, num. 22.
- 23 Vxor si inforgit, vel reliquante marito pernoctavit, adulterium commisit presump̄tio.
- Cui opinioni dissentit Crato, nro. 24.
- 25 Vxor non potest argui de adulterio ex eisdem causis, quibus repudia-ri potest ex l. cōfessione. C. de repud.
- 26 Osculum est actus venerei & impudicus, non infectus tamē si quis compromisit adulterium.
- 27 Declinat autem adulterio preparatorium, & sic futurum arguit, num. 31. & 33.
- 32 Notarium de falso consilium non potest in posterum alia instrumenta cohercere: praterita autem instrumenta ab eo facta non conferuntur falsa.
- 33 Maritus si ad probandum adulterium deducet osculum impudicum, succumbet.
- 34 Adulterio veraciter probari debet, ut pana sit locu: & tunc sufficiunt coniectura loco vera probatio, quando à iure recepta fuerit.
- 35 Osculum impudicum non conumbratur inter coniecturam à iure recepta ad probandum communis adulterium, unde ob id mulier de te primari non debet, nro. seq.
- 36 Probatio concludens esse debet.
- 37 Mulier ob osculum impudicum punienda est pena extraordinaria iudicis arbitrio. Et potest prius legato sibi relatio sub conditione si bono fit vixerit, num. 38.
- 39 Littera amatorie quando aguant adulterium communiam, vel committendum.

CVM clām & occultū committi t' soleant adulteria & prohibiti concubitus, fintque ob id difficultas probations, sicuti scripti in libr. 2. de arbitria audi. cap. 16. & aliorum autorum atque comparsis Mafard. in trial. de probatib⁹. conf. 15. num. 3. factum hinc est, vt t' presump̄tionibus & coniecturis probari possint, ita respondit in conf. 1. num. 18. & 19. lib. 1. ex festina Bart. Felin. Mafard. & Sol. Iam. Et illi accedunt ab omnibus congregati a Mafardo mrd. conf. 15. num. 6. & 7. Et addit. Ang. de Capro inter consilia criminalia dicens formam confi. 9. num. 3. ratione 1. & Part. Foller. in pral. crimin. in 2 per secundam part. lib. 3. quem fundo leno, nro. 7.

Et hinc quidem presump̄tiones & coniecturæ aliquando operantur, vt adulterii capitales penas puniri possint, aliquando sola thori separatio, aliquando vero sola pena pecuniaria, sicuti est amissio dōnis mulieris. Ita scripserunt Felini in littera, nro. 1. de probat. Mafardi lib. 2. C. de prob. nro. 203. & alio quod suis locis refiram. Est etiā hic obseruandum, ex his t' coniecturæ, aliquas à natura ipsi colligialias esse à lege probatas: aliquas ab homine ipso, nempe à iudice fieri.

Prima itaque est coniectura, que ex ipsa natura oritur, vt t' maritus elaps⁹ iam anno abiūit, & reuersus reperiit vxorem prouantem. Hoc fine conteretur presump̄tio adulterium. Ita glo. in dixit. 32. q. 1. quam fecerat sicut Doct. ibi, & Felini in prater. nro. 3. de testi.

Et hinc t' quidem presump̄tio virgines adeo est, vt dicis debar probatio concludens, quia operari debet, vt non solum mulier perdere debeat dorem, sed etiam puniri possit pena legis Iulii de adulterijs.

Secunda est \dagger conjectura à lege recepta & probata, quam nostris iuriis, & de iure appellant, quod felicit adulterii de eo criminis accusati poli factum escutacionem, & defensionem, quod efficit fangine confundit, matrimonium contraxerunt.

Hoc citam cau infugit presumptio adulterium ipsos ante communissiles, sicuti de eo fuerant accusati. Ita sanctorum est mihi qui adulterii. C ad legem Iulianam de adulteri, quas presumptionem esse in iure & de iure cogerent illi omnes, & illi accedit Specul. in iure de presumptio. Specul. in iure, num. 4. versus item sitio accuso. Et haec \dagger quidem presumptio potens etiam est, ut pena capitali puniantur adulteri, d.i. si qui adulteri, & admiscent Matthei in nob. 119. in fin.

9 Tertia est conjectura \dagger commissi adulterierum fusus eum, cui à marito ter denuntiatum fuit, ne cum eius vxore esset, eamque alloquentur, & tamen deinde comperte cum alloquenter. Ita a flatatur Iustinia in §. his v. 2. in Ant. h. i. eccl. matr. & aucta, de quo defensio & c. est anab. si quis ei. C ad legem Iulianam de adulteri. Et haec pariter appellatur presumptio iuriis & de iure Specul. in iure de presumptio. Specul. in iure, num. 4. & ab Euseb. in Centuria legali in loco à veritatem, in fine. Idem sensu abb. in c. tertio loco, num. 4. de presumpt. Et haec quidem presumptio sufficit \dagger ad indicandam penam illam capitalem ex lege Iulii de adulteriis, sicuti etiam esse flatuit Iustinianus. Et Christi Matthei in d. nob. 119. in fin.

10 Quarta est conjectura \dagger & presumptio perpetrati adulteriis, quando folius cum folia in loco fecero & abdito agerentur est. Ita docuit Bartol. in l. 2. ff. de furtis, qui dixit, adulterium in prelum pote probatum est. Et Bart. sicuti sicut Bal. in l. nov. b. C. videlicet. Et in conf. 2. 27. Quidam mulier. libr. 3. quod sane refutum est in relatione etiam inter illa Rovani in conf. 4. 1. num. 3. Ab illo ac praeceps. num. 2. de teſſib. Alexander in conf. 1. 2. in fin. 2. lib. 7. Ruini in conf. 1. 4. num. 4. libr. 3. Decau in conf. citra non ab honeste. num. 11. de iude. & ibidem Alciatus in fin. 27. Nescit in l. 2. ff. scilicet ipsa. num. 76. Blasius in tracta. de indicis. num. 69. Petrus Fuller. in practica criminali, in secunda parte secunda pars, sub rubric. Item quod fuit leno. num. 5. Blasius in tracta. de indicis. num. 69. Socin. in conf. 3. 2. num. 10. lib. 2. T. Marcellus in tracta. de legio. comitabili. l. 2. num. 6. Crater in conf. 2. 25. num. 2. & Roland. in conf. 3. 4. num. 2. libr. 2. Nec repugnat auctoritas illa Antonij Roffelli, quem referat & probat Crauer. in d. conf. 205. num. 21. cum dixit, non conferi probatum adulterium ex quo, sed quod folis cum folia in thalamo clauso repertus est, & vir foliis habet caligas, & mulier recusat aperte ostium: Nam \dagger responderetur, Roilellum loqui de adulterio verè & propriè probando. Non enim ex hoc actu dici potest, verè fecerunt fuisse adulterum: quia fieri potest, quod adhuc non cohererit, vel quod vir sit impotens, vel mulier nimis arcta, sicuti non verè & propriè dicitur probatum adulterium, quod vir & mulier vii fuerint in codem lectio nudis, i. iuxta de presumpt. & de præterea de teſſib. & traditum Felini in d. præterea. num. 3. Ruini in conf. 5. 3. num. 10. lib. 5. Marcellus in conf. 4. num. 27. & in conf. 2. 2. num. 2. Gratius in conf. 30. num. 2. lib. 2. Roland. in conf. 3. 7. num. 19. & in conf. 5. 5. num. 5. libr. 3. & plus nonnullas rescriptas & probas Macardus in d. tracta. de probat. conſ. t. 9. num. 6. & 7. iij. fane loquuntur de vero & proprio adulterio, quod non dicitur probatum.

11 Non tamen \dagger negant, quin probatum sit presumptio: Imò affirmant hanc presumptionem esse virgenteum. Et propterà presumptio hanc operatur, ut fatis probatum dicatur adulterium quo ad thori separacionem, sicuti scribit glo. in d. præterea de teſſib. & ibidem Felini. num. 3. Marcelli. in nob. 11. Corne in conf. 19. 2. fin. libr. 4. & Crater in conf. 205. num. 19. qui idem feruntur quo \dagger ad doris amissione id quod aportatis poli. ut responderetur Paris. in conf. 5. num. 6. lib. 4. & Rol. in conf. 5. 3. & libr. 2.

12 Ceterum \dagger dubitatio est non medicris, an hac tam virginis presumptio sufficit ad indicandam penam capitalem legis Iulie de adulteriis? Et non sufficiere scripturn Matthei. in d. nob. 119. Corn. in d. conf. 192. 2. fin. libr. 4. & Crau. in d. conf. 205. num. 20. & num. 21. qui ciudem ferentur recenti Rofellum inter confilia Baldi in conf. 40 super predicta lib. 2.

13 Verum imponit posse penam capitalem senserunt Aret. in e. præterea. num. 5. de teſſib. & Campegius in tracta. de teſſib. regn. 30. ver. 5. septimo probatur. & manifeste Lopus allega. 3. num. 1. Consilari postulebant hæc opiniones: vt illa prima procedat quod penam adulterii ordinaria, vt felicit illa imponi nequeat, non confit vere & propriè commissum fuisse adulterium. Secunda vero opinio procedat quod penam extraordinariam, que infligi solet, quando delictum est presumptio probatum sicuti scribit glo. supra lib. 1. q. 97.

Exstimo etiam haec conjectura & presumptio hacentibus commemoratas operari, vt sicuti \dagger de vero adulterio pacifici & transigiri non potest, ita transiger. C. de transig. Ita nec de adulterio habeatur, l. licet, ybi laſon num. 10. de legat. 1. atque ita declaratur traditione Doctorum, qui scripserunt, de adulterio presumptio transigiri posse sicuti affirmatur per alias laſon in d. transigere. nam. 15. in Bætus in q. 91. nro 3. Intelligi debet hac traditio de presumptio hominis, non autem legis.

14 Extenditur \dagger haec conjectura & presumptio, vt locum habeat etiam, quando in domo pulchra mulieris fuisse inuentus clericus & religiosus in loco tamquam abdito & secreto, & mulierem amplexans. Nam & tunc presumptio adulterium & fornicatio. Ita Abb. in c. 1. col. 1. vid. ver. & b. in infero. de cler. non refid. Alexan. in conf. 127. num. 12. libr. 4. Felim. in præterea. num. 4. de teſſib. Deinceps in l. non hoc, num. 1. C. unde legit. Picu in l. Vita. 6. Tita. num. 165. de legat. 2. Gallianus in l. Centuria. num. 216. ff. de vulga. & populi ſolūt. Neut. in l. 2. filia supradicta. num. 76. & Crater in conf. 2. 2. 4. num. 4. ro. fin.

Horum fermentum fatis egregie probant clerici, & clericis, & c. ministri. sibi. diffin. quibus sanctum est. clericos & clericis & alioquin non debere mulieres: cum ex allocatione malo orietur suspicio. Non ergo qualitas per se clerici effect, quin ita de eo suscipiatur debeat, sicuti fulplicum de quoqua laico. Et hic intelligimus male sensu. glo. l. abit. 11. q. 9. cum dixit, presumendum esse, quod clericus amplexans mulierem vellet ei benedicere. Vel intelligi & declarari debet, id procedere, quando concurrunt aliae conjecturae, sicuti declarant Dec. in d. l. nov. hoc. num. 21.

Quinta est conjectura \dagger & presumptio perpetrati adulterij & fornicationis, quod mulier domus frequentatur die nocturnaque ad adolescentibus, praefertim scholasticis. Ita Baldus in l. reg. natali. colum. 1. C. de probat. & ml. vñm. colum. vñm. ff. de hard. infit. & ibidem Inola. & Baldus male in celexit Ludovicus Bolognet. in anteb. habita. num. 198. C. de filio propatre. Et Baldus facit sunt Galbaiana in l. Centuria. num. 216. ff. de vulga. & populi ſolūt. Alciatus in c. cum non ab honeste. num. 27. de indicis. Majordu in tracta. de probatio. min. conclus. 64. num. 10. qui huius opinionis reventur tantum Petrum Barbosum in conf. 9. inter confilia criminalia. lib. 1. Hoc accedit Ioseph. Fontevella in conf. 97. num. 35. inter confilia criminalia diuersorum. libr. 2. tenuo primo. Et predicti quidem Doctores scripserunt, hanc mulierem presumi meretricem. Ceterum Inola in d. l. ultima. colum. vñm. ff. de hard. infit. exstimo inquit, hanc \dagger conjecturam sufficere quod torturam tantum, non autem quod condemnationem.

Quinta est conjectura \dagger commissi & perpetrati adulterii, quando mulier vel inſcio, vel relutante marito pernoctavit. Ita scripserunt Angelus in q. minoris, in Anteb. de nuptijs. & Felinus in d. præterea. num. 3. de teſſib. adducti text. l. confitentia. C. de repud. 22

Ceterum à predictis \dagger dissentit Crauer. in conf. 205. num. 18. qui respondit, ex sola pernoctatione argut non posse committit fuisse adulterium, cum fieri possit, quod honesta & pudicas mulieres pernoctantes focias habuerit: atque ita nullu lectorum fuerit adulterium. Nec repugnat fecundum Crauettam d.l. confitentia. cui ibi facit tantummodo fuerit, marito licet mittere mulieri pernoctanti libellum repudiij: & ob id non sequitur ex pernoctatione argut adulterium. Ex illa in l. confitentia enumerantur aliae causa, ob quae licet marito mittere vxori libellum repudiij. & tamen causa illa nullo modo arguit adulterium. Et si (subiunctus Crauettæ) pernoctatio efficit conjectura sufficiens argumentum committit fuisse adulterium, communera sufficit inter alias. scilicet pax & discors.

Sexta est conjectura \dagger & presumptio commissi adulterii, quæ sumitur ab oculu impudico: Hanc sonceturam probatur glo. in l. quod. aff. ff. de adulter. Deci. in rubric. C. de edend. sol. & in rubric. extra de indicis. colum. 1. Ruini in conf. 1. 2. num. 4. libr. 4. Bellon. in rubric. C. de edend. num. 8. & Didac. in epistole de flos/afidua. in febr. da parte. cap. 7. 6. 6. num. 3. qui dixit, mulierem ex oculu impudico reddi valde impudicata, ita quod pro inde arbitrio suspicio hæc pro violencia vel indubitate haberi possit. Item scriptor Macarius in tracta. de probat. conſ. t. 9. qui tamen referit alias nonnullas hoc non affirmantes. Ea ratione iij moti sunt, quod adulterium difficilis est probatum, sicuti diximus supra in ante haec disputationis. Porro conjectura \dagger & presumptio sufficiunt in his, quæ difficultate probatorem habent, ut scripsi in libro 2. de adulteriis indicamus, cap. 116. Est ergo & oculum sufficiunt ad probandum

bandum adulterium. Ceterū consideratio hoc nū vrgit. Nam
28 facili conceditur, coniectura probari adulterium solum si fuit i
men, que vel à natura vel à lege recepta probata; fuit, ut ag.
in l. ab entem, in verbis, danneri, ff. de patre, oculum autem nec à rei
natura, f nec à lege pro virginitate coniectura admittitur, nec etiam
ab homine recipi debet, cum nulla virg' ratio hoc suaderet. Non
etia ad rem pertinet textus. Lquod air, in princ. ff. de adult., quem
pro secundo fua o pinionis fundamento adduxerunt glof. & De
cens: quia respondetur, & facilē conceditur, licet & nunc patri,
quod vel om̄ et licet ex legibus Draconis & Solonis, nemp̄, oc
cidere filiam deprehensioni in actibus Venereis & impudicis. Ad
30 mititur etiam i oculum esse actum venereum & impudicum.
ne disqua. 27. qneſt. Non tamen sequitur consequentia oculum
eff sc̄us impudicus, & pater potest ob illud interficere filiam.
Ergo ex illo oculo sumitur coniectura, filiam commississe adul
terium.

Eft quidem oculum actus venereus & poena dignus, sed ta
men non infert commissum fufile adulterium. Et præterea ad
misio, oculum facere coniecturam adulterij, dicendum est, futu
rum non præterea in arguere. Sicut tenet idem Accur. in d. 1. quod
aut ff. de adul. & c. multi Doctores in rubr. C. de ed. cum dixerū,
31 oculum eff adulterij preparatorium, ita san̄ multi, quoſ statu
commemorant.

Huc factu, quod docuit Iaf. post alios in l. si ex falso, in fin. C. de

32 traſact. cum dixit. Notarium of falo conticuit, non posse con
ficia alia instrumenta: cim ex primo illo criminis dicatur con
iectura, in posterum alia fala instrumenta effe facturum. Non er
go ad præteritum, sed ad futurum coniectura sumitur, id quod ex
pli catus sum. Et ad tem nostram hac coniecturam tis eff. Alia in
traſact. de preſumpt. reg. 3 preſumpt. o. in fin.

33 Contrarium itaque f opinionem, quod imo oculum impud
icium non facit coniecturam commisi adulterij, sensit manife
tis Rapa m̄b. extra de indicj. num. 23. cum dixit, quod si mar
itus deducit oculum impudicum ad probandum adulterium, sicut
cumber. Et eodem in loco num. 1. aliorum auctoritate dixit, o
culum eff ex preparatorijs adulterij. Idem ex ppterant aliis in
rubr. C. de ed. vi Tafon & Boleger. sic & Ioan. Lupi in rubr. extra,
de donis inter virum & uxorem. 9.5. nam. 10. qui dixit, oculum impudica
effe præalat adulterij. Idem ex pte. M. Anton. Blanca in trāſact. de indi
cis. num. 69.

Non ergo significat & arguit adulterium effe commissum. Et
horum quidem sententia, que & min̄ probatur, suaderi fatis pot
est hanc ratione, & argumento, quod statuerit luctuaria in q. quā
vera plausum, veris. si de adulterio, in Autem. vt luctat matr. & aue.
adulterij & veraciter probari debet. Coniectura autem rūc
sufficiunt loco probacionis vera & proprie in penitentiis, quando
lire recepta fuit; sicut ex sententia glof. in dicta l. ab entem, in ver
bo, danneri, ff. de patre. & scriptis in l. 1. conf. 2. de arbitrio, num. 4.
mult. & in c. 1. in fin. de leg. delegat. & in pte. pro pte. fessit Mathefi. in
34 nob. 119. in fine. Nolfo in caſu tis oculum impudicum non conu
meratur inter coniecturas à lire receptas ad probandum com
missum adulterium. Non enim in l. confenit C. de repud. Non
in titulis Pandectarum, ac Codicis ad legem Iulianam de adulterij.
Non alibi, quod sc̄iam, legit̄, inter coniecturas ad probandum
adulterium connumerari oculum. Et ex ratione forte hoc fa
ctum eff potest, q̄ si la coniectura eff, artamen dubia est, cum i
ta fuitur, vt præterit adulterium significare possit. Et tamen
probationes conclusione eff debent, l. non hor. C. unde leg
timi. Nec iudex quidem pro suo arbitrio, vt minus recte scripti
Didicis, violentam hanc preſumptionem exiffimare debet, cum
iam fatis conſit, nec ratione, nec legi fulci.

Hac itaque in opinione fum, oculum impudicum non face
re coniecturam commissum fufile adulterium. Et propterea mu
lier donec non probatur, sicut nec ob folium ipsum oculum pri
marii es date debet, vt latē probant in rubr. 2. de Arbitrijs indicum,
caſu 28. num. 3. Illo tamen in caſu 29. column. 1. scripti, tis oculum
impudicum eff puniendum pena extraordinaria, cum sit actus
venereus & inboneſt. Et propterā (ut hoc illis adiungam)
recte Baldus in conf. 27. lib. 4. quem probavit Didacus in Epistola
de psonal. parte 2. 1. ap. 7. 5. 6. num. 3. in fin. respondit, mulierem im
pudice & inhoneſtē exigit, si excolari a viri volunt, & ob id a
militere legatum fibi relatum es sub conditione, si honestē vix
erit. Idem ex sententia Angels Areum sentit Piscis in l. Tisla. 9. Tisla. num.
16. 4. in fin. de leg. 2.

35 Septima est coniectura perpetrati adulterij, t̄ quando reper
ta sunt litera amatoria ipsius mulieris, ita referto Partium in conf
fil. 5.4. inſta. libro 4. qneſt. securus est Mascard. in dicta corollis 4. 4. nom
i. in fin. Prudentis iudicis arbitrio tribuerem pro literarum te
nore. Nam si fatetur mulier preteritos concubitus, res manife
ſta contra eam effet: sed hoc raro evenit, nisi imprudentissima
fit mulier: si verò effent litera, quibus mulier requireret virum,
vt ad eam accederet, futurum, non præteritum adulterium ar
guerent.

PRAESVMPT. XLII.

Incediarius quibus indicijs & coniectu
ris detergatur.

SVMMARIA.

1 Incendiari pene qua.

2 Incendiari quibus coniecturi detegatur.

3 Incendium præsumt exortum culpa in habitantium.

INCE NDIARI PENE grauiſ, & alliquando pro iudicis ar
bitrio effe foler. Sicut scripsi in lib. 2. de Arbitrijs indicum, caſu
390. Ceterū dubitari pape foler, quis tis incendium immisile
presumatur? Hac de re copiosè differui in d. caſu 390. num. 3. in di
bilo præsumit exortum incendium culpa in habitantium. Eadem 3
sententia alienus quamplures in autorisatione comprobavit Mascard.
in tractatu de probacionib. in conf. Inſtit. 8.2. num. 2. qui extendit &
declarat, multo relati ex his, que ego scripsi in dicta caſu 390. Et cū fatis
diligenter praedictis in locis explicata hæc fint, non est quid hic
plura scribam.

PRAESVMPT. XLIII.

Inimicitia & odium quando inter ali
quos præsumatur.

SVMMARIA.

1 Proximum suum nemo præsumit odio pro pte, sed eius amicu
criter.

2 Tis enim tanquam inimicum qui vult repellere, debet ipsam inimicitia
& certam ipsius inimicitia causam probare.

3 Inimicitia quibus coniectura probari posset, num seq.
Quod præsumit inter eos, inter quos grauiſ orti est in causa in ca
ſu, num. 4.

Idem quando existit lis de omniib. bonis, vel de maioris coram parte,
num. 5.

Idem quando existit lis de causa & capituli, num. 6.

7 Inimicitia orta ex lite pte. probatur dare etiam lita finita.

8 Inimicus adiuc præsumit, qui fons fuit inimicus.

Et quid de enim & recensitato, num. 9.

10 Inimicus a præsumit, qui cum consenserit aliquem salutare, am
plius non salutar.

Idem de eo, qui consenserat me alloqui, & amplius non alloquitur,
num. 11.

11 Inimicus mei amicus præsumit & meu inimicus, vel saltē ſuffi
ciat.

12 Et qui cum meo inimico conueratur, num. 12.

Idem de cohabitante cum ipso meo inimico, num. 14.

13 Secūs in cohabitatione modis temperis, pte. a dororū menſum, num. 15.

14 Inimicus meu præsumit, qui contrahit parentelam cum inimico
meo, vel confederationem.

15 Inimicus mei conſerit, qui aliqua iniuria suis afficit, vel ab aliquo
carceratur.

C Vm. scriptum sit Luce cap. 10. [Diliges proximum tuum
sicut teipsum.] factum hinc est, ne Saluatoris nostri præ
ceptum contemneret videamus, ut præsumendum sit, nemini
odio pro pte proximum fum, sed eius amicu, illa, Beld. in
caſu 1. Premittendum est ad evidentiā, lib. 5. Socin. Sen. in conf. 4.
lib. 3. Goz. ad. in conf. 3.9. inſin. Bellon. in conf. 6.2. num. 13. Cras. in conf.
8. num. 3. & Mascard. in conf. 3.9. num. 22. Et propterā q̄ vult re
petere tis tamquam inimicum, debet ipsam inimicitiam, &
certam ipsius inimicitia causam probare, l. si quis tis in fin. C. de
ſcribit. & alios refert Grammat. in decif. 3.9. num. 22.

- 3 Ceterum conjecturis, & signis probari satis discutit inimicitia, sicut perferunt Baldus in d. cons. i. Abbatis in c. repellant, imprimitur de accusato, & alijs, quos infra sunt locis refiram. Et plura quidem signa, & conjectura inimicitia considerari à nostris furent.

4 Et primum quidem signum est, t̄ quando sumitur ex graui lite orta intercessit illi lis de causa itatus, q. item s. in initio de excessu, tuto in illa gloriab. ibi, brevi papilorum, glo. in s. si quo verò, in Anten. de testib. mil. atque l. q. dat remissione, in quarto notab. de exsuffiat. uter Alexan. in consil. 99. num. 1. Abbatis in c. num. 3. de iudic. Marfil. in consil. 3. numer. 11. Et hoc retulit ac feci uti. Et Marfil. in consil. 98. num. 6. Et huius dictum Gigas in tract. de criminis lege maestatis, in tit. Quonodo & per quos crimen lege maestatu probetur, questione 2. num. 1.

5 Idem est, t̄ quando exitit lis de omnibus bonis, vel maiorum corum parte, ita Bart. in l. 3. vltim. num. 4. ff. de adm. legat. Bald. in parentes, num. 1. C. de testib. Felini. in c. questio. numer. 5. de testib. Grammat. in decim. 100. num. 11. & Marcard. in d. consil. 99. num. 9. & 10. Et alios eiusdem opinionis Dolores committunt in lib. 2. de Arbitr. iudicium, cap. 10. num. 5. & Gigas in c. quest. 2. num. 14. & nunc accedit Dacia. in tract. criminis lib. 3. cap. 25. num. 56.

6 Idem est, t̄ quando exitit lis de causa capitali, vt si accusuit de homicidio, vel famili gravi crimine, scilicet p̄l Barbatum, & alios committentes scripti Marcard. in d. consil. 103. num. 16. Et tandem sententiam suam & ego lecitus in d. causa in fin. Non ego hic profectus alter his familia exempla, quo loco conjecturarum & signorum habuit Marcard. praesidato in loco. Et que exultimo illum desumpfisti ex litero meo Gigante in d. q. 2. qui summatis plurima de his differunt.

Extenditur primo, vt procedat etiam in eo in quo vulneribus est affectus ab eo, cum quo libet habeat. Nam prefigurunt vulneratus causa ipsius litis, ita Puteus in decim. 102. lib. 1. adductu simis i traditione Bart. in Lant. facta, & causa, ff. de pauci.

7 Extenditur hinc sicutum, t̄ vt locum habeat etiam littera finita: Nam adhuc inimicitia ex ea causata perdurare praefumitur. Ita Aretin. in d. s. i. de inde, quid si quis litteram aduersus aliquem habuit, praefumitur adhuc inimicus littera finita, Et Aretinus fecit: fuit Bart. sibi, Gomei. in c. ratioc. num. 25. in Infus. de alibi, & Blanum in tractatu de indicij, num. 133. Et horum traditio comprobatur text. l. in ipsius C. famili. erit, quo secundum Baldwin ibi probatur, t̄ inimicum adhuc praefumum, qui teneat inimicum usque. Et item affirmatur p̄t Baldwin in l. ex persona. C. de probacionib. Salie. in l. 3. ff. de testib. quo resulit & feci ut Aretius. in tractatu de praefumptu. reg. & c. ap. i. Et hoc accedit Baldwin. in decim. 100. lib. 1. Anct. in conf. 2. num. 4. & Dec. in s. 1. lib. 2. lib. 6. de indicij. & Crac. in conf. 9. s. 6. vers. non obstat.

Ceterum aduersus Aretin. videtur esse magis recepta opinio eorum, qui dixerunt, horum iudicis arbitrio relinqui, vt affert Alciat. in d. proposito. 11. & scripti lib. 2. de Arbitr. iudicium, cap. 10. Idee de immitico reconciliato affirmatur in lib. 1. de Arbitr. iudicium, quod. 2. num. 5.

10 Secundum est signum inimicitia, t̄ quando quis effectus est a minus inimico mei Nam & es prefigurum effectus meus inimicus, vel falso timi. Decim. & Cagnoli in l. c. v. s. 6. folij. 9. de regul. iur. sic & qui cum t̄ meo inimico conuerterat, meis praefumitur inimicus. Bald. Salie. & Ius in Liberto. C. de iustitia etiatis. Blanum in tractatu de indicij & tortura. num. 13. Decimus in dictor. ad. all. criminis, cap. 25. num. 6. Idem quando fūsum cohabitator. Abb. & Felin. in c. repellant, num. 2. de accusat. & Marcard. in d. consil. 99. num. 29. qui idem effe respondit, 1 quando qui me alioquin conuenit, amplius non alloquitur, idem docuit Marfil. in l. 1. q. præterea, num. 5. ff. de qua. Decim. in d. 25. num. 7b.

11 Tertiun est signum inimicitia, t̄ quando quis effectus est a minus inimico mei Nam & es prefigurum effectus meus inimicus, vel falso timi. Decim. & Cagnoli in l. c. v. s. 6. folij. 9. de regul. iur. sic & qui cum t̄ meo inimico conuerterat, meis praefumitur inimicus. Bald. Salie. & Ius in Liberto. C. de iustitia etiatis. Blanum in tractatu de indicij & tortura. num. 13. Decimus in dictor. ad. all. criminis, cap. 25. num. 6. Idem quando fūsum cohabitator. Abb. & Felin. in c. repellant, num. 2. de accusat. & Marcard. in d. consil. 99. num. 29. qui idem docuit Bald. quod t̄ vaſſulus contraxit parentalem, vel confectionationem cum inimico domini sui, praefumitur effectus inimicus ipsius domini & ob id fūsum p̄tuar. Et Bald. feci gnum locum habebit multo magis, t̄ quando inimicus meus con traxit parentalem, vel confectionationem cum inimico meo. Ita Bald. in d. Liberto. C. de m. p. testam. & sol. l. num. 33. ff. de cern. dim. quod loci docuit Bald. quod t̄ vaſſulus contraxit parentalem, vel confectionationem cum inimico domini sui, praefumitur effectus inimicus ipsius domini & ob id fūsum p̄tuar. Et Bald. feci

ri sunt Marfil. in d. l. 6. præter a. m. 10. in fin. de qua. & Marcard. in d. consil. 99. num. 35. Et huius accedit Hieron. Gigas in d. q. 2. num. 35. & quonodo intelligi oportet.

Quartum est signum inimicitia, t̄ quando quis ab aliquo fuit affectus inuria, vel carceratu, ita Feolin. in d. c. com. epist. a. num. 5. in fin. & num. 5. de accusat. & Marcard. in d. consil. 99. num. 22. Et accedit Blanum in tractatu de indicij & tortura. num. 10. & Gigas in d. q. 2. num. 35. De cuius quod a re ipsa non a. m. 10. & 45. Non prefigurum res legum quae enarrat. Et Gigas in d. qua. 2. & em suppresso contra Marfar. in d. consil. 99. & alia Decimani tract. artium lib. 3. cap. 25. num. 37. & modis sequentibus.

PR AESVMPT. XLIII.

Contempnisse Dei ac Principis sui leges & præcepta, quando quis præsumatur.

S V M M A R I A.

1 Leges & præcepta Dei, nec non Principium, grāne interdum est peccatum & delictum contemnere, quoniam contemptus grāni penitentiæ debet.

2 Contemptus consideratur negativus & positivus.

3 Contemnitur ut dicitur negativus, qui de re aliqua curam non habet, vel tam in inimicis vel in reuerentiam facit: & qui taliter contemnit, non putatur de contemptu fed' de aliis delictis quo contemptus.

4 Peccandi confusio etiis multis operatur, ad profundam contemptum in foro exteriori, vel tamē facit quid ad forum confusatio.

5 Excom. minucia atque perseruatio per annum in excommunicatione, dicatur contemnere improprie, quia mil agit contra Ecclesiam, nisi quid negligens est, vt ab eo vinculo disponatur.

6 Celebratio in loco, quo, s. in interdictione, dubium est inter Dolores, non dictar proprie contemptus, est in dubio sit à celebratione auctorandum.

7 Contemnere improprie dicitur, qui casu aliquem alium facit prohibitum, non autem delibera.

8 Contemptus positivus dicitur proprius & versus contemptus, & est ille, quando qui negat vel patet parere negando autoritatem & potestatem superiori qui insit.

9 Et hic contemptus probatur coniecturâ & indicij, cum aliquo sit dificilis probations. num. 9.

10 Legislatoris auctoritatem & potestatem negans, & recusans expref- se ei obtemperare, dicitur proprie contemnere.

11 Papa si cohortando aliquid loquit, & aliquip recusando exhortatione illam, negat potestatu, vt hereticus primus potest.

12 Sacerdos sciens se excommunicatum, & montu ne celebet, vult celeb- rare præsumtur per contemptum celebrasse.

13 Sacerdos celebret compellens tempore & generali interdictu, præsum- tur per contemptum compellere.

14 Excom. annua, qui se ingredi alijs non excommunicatis contra a præ- ceptum superioris per contemptum se imm. & usse ceuatur.

15 Idem quando scienter per se ferat in excommunicatione per annum, num. 15.

16 Actum faciens scienter contra iuris præcepta, per contemptum fecisse præsumtur.

17 Ecclesiastis non ingrediri, sed ad iurium audiens officia, dicitur præsumtur per contemptum.

18 Idem inferior si contra a superiori inhibitione non procedit, contemptus inhibitione conatur.

19 Contemptus & inobedientia quibus penitentia plebitur, & ea. seq.

20 Contemptus est ad gradus criminis, vt dicatur peccare in spiritu sanctum, qui per contemptum peccat.

- in e.s. de confit. Cardin. in Clem. i. in 3. notab. de se�pt. Felinus in c. 2. colum. vlt. de maior. & obed. & Sylvestris Preterit in summa, in verb. contempn. num. 7. His non accessum Angel. Claustris in summa, in vlt. 7. in. con. excep. num. 1. Geminus in nullus. m.m. 2. 3. dñm. Felinus in c. 2. quidam. m.m. 7. vlt. quando antea in deinceps et Nauar. in manu. con. feſtorum. 2. 3. num. 4. 2. Qui & illud adiungit ex feſtoria Dni Thomae, Casan. & aliorum reſecta contraria opinione Ricardi, etiam cui dici impropri & interpretatię contemnere, qui aduersus legis praeceptum negligunt, ira, vel. auſtem punitio confidatur, c. humana. 22. quaf. 5. & c. sua. de pofon. & feſtis ſap. in lib. 1. q. 8. num. 15.
4. Hunc contemptum i proprium committere dicunt excommunicatus per annum in excommunicatione: cum illud agi contra eccliam, quā quōd negligens est, vt ab eo vinculo diſſoluitur. Non enim negat ecclia autoritatem, & Clauſum potestatē, fed tamē negligit propriam falutem. Et propter perfeuerans ille non punit tanquam contemptr. cuis pema illa, qui lapsi in prauam hæreticū plecti font, ut ſcripsi in d. c. eſta. 4. 6. num. 27.
6. Sic etiam celebrans i loco interdicto, quando eſſet opinio Doctorum, an eſſet interdictus, vel non. Et vna opinio haberet, non illi interdictum alia verō, inio eſſe.

Hic namē celebraſſus non poſſet dici propriū contempliſſe: eti in diuino erat à celebraſſione abſtinendum. Ita ergo erat tradit. Geminus. in d. c. nullus. num. 4. vſiſus in contemptum autem. 5. dñm. poſt Ioh. Andr. in c. vlt. de fent. excommunic. lib. 6. Idem ſcripsi Fel. in d. c. 2. m. 2. de maior. & obedens. Ita pariter non dicitur proprieſte contemn. 7. re ille, qui capu non autem deliberat aliquem actum prohibiſſum facit, vt ſcripsi in c. plus accep. 6. alia. 25. dñm. & Gemin. præcitat in loco, quem fecerat eſſ Fel. in d. c. 2. col. vlt. vſiſus. & nota, quod faciens de maior. & obed.

8. Contemptus poſſitivus, i veruſ & propriuſ dicitur, eſſ ille, quando iuſius facere negat velle parere, negando auſtoritate & poſteſtati superioris, qui iuſit. Ita ſcripsi in d. c. 4. 6. num. 29. ex fent. Dni Thomae, Adriani, Sylvestri, & Didaci. Et hi accedit Gemin. in d. c. nullus. num. 2. 3. dñm. Nauar. in d. c. 2. 3. num. 4. 2. & alio graue i hoc crimen, vt dicatur ille peccare in spiritu sanctu, qui peccat per contemptum, ut tradit glo. in c. 2. m. 2. de pmt. dñm. 1. Quod a noſam temporalem huius ſeculi, interdum eſſ mortis, interdum corporis aliqua ex parte afflictu: interdum pecuniariaque ita pro iudicis arbitrio imponi polet: quemadmo- dum copioſe diſcurſu in lib. 2. de Arbitrarijs iudicium, c. ap. 365. Deſtitutur etiam contemptor ille aliquando omni commendo, & beneficiu ecclie. Quandoquidem qui poſt ſupenſionem celebrauit, in contemptum clauſum, non dilenſatur à Penitentiariis summi Pontificis: ut ſcripsi religerunt Hig. & Ioh. Andr. c. clericis, de cler. Excom. nonſt. & poſt eos Barb. in eſpet. c. Raynal. col. 162. de iug. qui dia multa ad rem noſtram ſcripsi.

9. Hic contemptus probatur i coniectura, & iſdicis, cum alio qui difficultat fit probacionis, ita tradit. Butrus in c. 5. celebraſſ, colum. 4. de clar. excommunic. manif. Felin. in d. c. secundo, num. 7. de maior. & obedens. Botrus in tral. de Synode, in ſeſtis parta, in fin. & M. Agard in conſul. 432. Et multe quidem coniectura: confidetur & adduci ſolent.

10. Prima quarum eſſ, i quando quis exprefſe recufat obtempore, negando auſtoritatem & poſteſtati legiſlatoris, c. quicunque. 6. dñm. Geminus. in d. c. nullus. num. 2. 3. dñm. Archaſcius, quem refert. idem ſcripsi Felin. in c. 2. m. 2. de maior. num. 7. de iureverand. Et haec quidem coniectura locum habet etiam, quando Pontifex cohortatur, & quis recuſatio exhortationem illam, & negare poſteſtatem. Ita Sylvestris in summa, in verb. contemptus, in fin. qui dixit, hinc ut hæreticum poſte puniri. Sic & Felinus in d. c. 2. num. 7. in c. 6. celebraſſ de clar. excom. misſt.

11. Tertia eſſ coniectura, i quando quiſ compellit ſacerdotes celebraſſ tempore generaliſſimi interdicti. Hic enim paſſimutur per contemptum compulſiſ. & vlt. de excelp. pr. plat. vbi in pte Hig. & Ioh. Andr. quos fecerat ut Geminus. in d. c. nullus. num. 3. vſiſus. Et ex ipso inſtitut. Idem ſcripsi Felin. in d. c. 2. in fin. de maior. & obedient.

12. Quarta eſſ coniectura, i quando excommunicatus ingeſit ſe alijs non excommunicatis contra preceptum superioris, qui iuſſerat eum ne abſtineat ab aliorum commerciis. Hic enim per contemptum feſtis pma ſuſiſt. p. ſuſiſt. & vlt. m. 2. de clar. excommunic. manif. & c. auſter. 7. 4. dñm. & tradit. Hig. & Ioh. Andr. in d. c. vlt. de excelp. pr. plat. Geminus. in d. c. nullus. num. 3. inſtit. Felin. in d. c. 2. in fin. Idem ſcripsi Ioh. Andr. in c. dilectio, num. 1. de pat. & remif.

Quinto eſſ coniectura, i quando excommunicatus ſcienter perfeuerat in excommunicatione per annum, c. excommunicatus, & vlt. de pmt. Geminus. in d. c. nullus. num. 4. poſt Hig. & Ioh. Andr. in vlt. de excelp. pr. plat. & idem Ioh. Andr. in d. c. dilectio, num. 2. de pat. & remif. Idem ſcripsi Felin. in d. c. 2. in fin. de maior. & obedient. Et conſerterebat illa glo. c. summa litera, in verb. contem- pnum. de fent. excommunic. qua dixit, faciente actuū contra iuris i præcepta, ſi ſcienter fecit, praſum in dubio per contemptum facile, & gl. illam probat. Felin. in c. 2. in fin. de maior. & obed. & ante eis Ioh. Andr. in d. c. dilectio, n. 1. de pat. & remif.

Sexta eſſ coniectura, i quando quid non ingreditur eccliam, fed ad valus & ianuu audit officia contra legi præceptum, c. quod in te de pmt. & c. quod nonnulli, de privileg. Ille enim preficiuntur per contemptum id facere, ne a Geminus. in d. c. nullus. num. 7. de pat. iem quando, & Felin. in d. c. 2. in fin. de maior. & obed. & ante eis Ioh. Andr. in d. c. dilectio, n. 1. de pat. & remif.

Sepm eſſ coniectura, que ad forum temporale pertinet, quando i index inferior, cui a superiori facta eſſ inhibito, ne procedat in caſa, & ille nihilominus procedit. Nam tunc dicitur contemptiſſe inhibitionis præceptum. Rata in deſt. 26. in fin. de op- pellar. & tradit. Lancelot. in traſl. de attenatu, impreſat. num. 26. quā m. 2. libutinix, quoq; attentans interpoſita appellatur, dicitur contemnere.

Contemptor & inobedientis iſte multis & grauibus quidem penitenti plecti ſolet. Quod Dei Opt. Max. offeſſam poena mortis acerte, ob mortale peccatum afficitur, ſi qui prebierit ſi alijs. & qui quis. 4. quaf. 1. glo. in c. 2. de maior. & obed. & ſcribunt & alios Angel. Clauſum in summa, in verb. contemptus. Sylvestris in summa, in verb. contemptus. Nauar. in manu. confeſtorum. c. ap. 2. 3. num. 4. & a de graue i hoc crimen, vt dicatur ille peccare in spiritu sanctu, qui peccat per contemptum, ut tradit glo. in c. 2. m. 2. de pmt. dñm. 1. Quod a noſam temporalem huius ſeculi, interdum eſſ mortis, interdum corporis aliqua ex parte afflictu: interdum pecuniariaque ita pro iudicis arbitrio imponi polet: quemadmo- dum copioſe diſcurſu in lib. 2. de Arbitrarijs iudicium, c. ap. 365. Deſtitutur etiam contemptor ille aliquando omni commendo, & beneficiu ecclie. Quandoquidem qui poſt ſupenſionem celebrauit, in contemptum clauſum, non dilenſatur à Penitentiariis summi Pontificis: ut ſcripsi religerunt Hig. & Ioh. Andr. c. clericis, de cler. Excom. nonſt. & poſt eos Barb. in eſpet. c. Raynal. col. 162. de iug. qui dia multa ad rem noſtram ſcripsi.

PRAESVMPT. XLV.

Bannitus quibus commodis & iuriſ beneficij priuatus preficiuntur.

SVMMARIA.

1. Bannitus ob perpetratum grane delictum, quibus commodū & iuriſ beneficij preficiuntur priuatus.
Quod regulariter preficiuntur priuatus omniſbus illis commodi, quia a lī- loci statu ſuſt. ibi communione tripla, ſint p. 2.
2. Bannitus conſeruit priuatus faciōne teſtamenſi ſum alius, quām poſ- ſum, quando ſtatutu ſuſt. conſeruit certam formam diſparat ab illa a ſuſt. communione ſuſt. exordiū quā ſuſt. formante teſtamenſi non poterit. Unde
3. Bannitus ex parte Venerium non poterit conſeruit teſtamenſi co- ram diuino teſtamenſi laſtum, ſicut ſi lege Venera permittit eſt.
4. Bannitus non poſſet iuſtus bares ex forma ſtatutu loci, de quo eſt bā- nitus, qui priuatus eiſi beneficij & ſtatutu conceſſio.
Preficiuntur etiam priuatus facultate ſuſt. ad iuſtificato permis- ſo a ſtatutu no. 6.
5. Statutu ſi proudet, bannitus non debet admitti ad petiſionem ſuſt. p. 3. ſuſt. quod etiam iuſtum excluſerit ab eniſu ſtatutu ſuſt. & beneficij ſuſt. conceſſio a ſtatutu illius cintat.
6. Bannitus efficiat hoſti illius cintat, eſt quia eſt bannitus, & patria o- diuſis. & ſuſt. ſeq.
7. Hoſti patria non debet gaudere beneficij & priuilegiū patria.
8. Bannitus nemo preficiuntur conſeruit ſibi odioſo.
9. Bannitus cintat, an preficiuntur priuatus commodi & beneficij ūtū communio.
10. Priuice poſſet priuare eum, quem propter delictum bannitus, benefi- cij ūtū communio reſeſſu bonorum exſequitum in cintate, de qua ipſum bannitus.

- Et bannus non solum in Principe supponit, sed in quousque infra, dico modo ut domine illius loci, nro. 13.
14. Jurisdictionis non est excluditur extra territorium.
 15. Princeps nonquid in duobus prefumatis voluisse priuare bannitum commodis & beneficijs à iure communis conceperit, quando bannus eum priuatus ipsius ab omni actu legitimo.
 16. Bannitum priuatum communi & beneficijs à iure communis conceperit, quando bannus eum ex lege statutum decretat, bannitum posse offendit personaliter & realiter, nro. 17.
 17. Idem quando bannitus vel eum statutum admittit bannitum omne auxilium, nro. 8.
 18. Idem quando bannitus quis fuit in arte & persona, nro. 19.
 19. Idem quando statutum conficit ipso extra protectionem communis, nro. 20.
 20. Idem quando statutum conficit ipso extra protectionem communis, nro. 21.
 21. In quo in dominio factum est littera, quoniam in questione.
 22. Bannitus non potest in immobiliis aliquo modo succedere, nec quemque a querere faciat statuto, quod forensis non possit acquirere immobiliis.
 23. Bannitus habetur pro forensi & non proficit.
 24. Statuta Mediolani tria, adimentia bannito beneficia iuriis communis.
 25. Bannitus è civitate Cremonae quidem potest succedere patri legamus si tunc communis debita, statutis illius civitatis prouident, quid forensis non possit acquirere immobiliis.
 26. Bannitus per capita habetur pro forensi, & pro non fulditio.
 27. Bannitus vulgo appellatur forensi.
 28. Bannitus quare dicatur non fulditio.
 29. Manier nota extractum item, est si tunc in iuris originem, statutis nulli bona in ea civitate relquat ad suuendum enera, disfuit esse subdat, & sic pro forensi habetur, nec potest in bina immobiliis succedere.
 30. Forensis iudicis non sit, qui in loco natu' est, pro tali tamen scilicet habetur si in eo loco enera non possunt.
- D**IVITIANTUR per se Doctores, quibus commodis & iuris beneficijs presumuntur priuatus illi, qui ob perpetratum graue delictum fuit bannitus? Et primum dicimus, quod priuatu omnibus illis commodis & beneficijs, quae illius civitatis & loci statutis ciuibus & ibi comitantibus tributa sunt. Quocirca bannitus è illi priuatus dicunt factio testamento tam actua, quam passim certo ex ordine & forma concessa ab ipsi statuto, si enim statutum permittit alia minus formam, quam illa à iure communis prouidit testari secundum hanc formam tellari illa non poterit bannitus, ut Bart. in sua disputatione pma. nro. 26. Cofte f. m. 1. C. de hered. infl. Cornew in conf. 492. nro. 23. lib. 2. & manifst. in sociis. lib. 2. Ropam. ex falso. nro. 17. verbi. tem. infest. quod non habet ff ad Trebel. I. lis etiam accedit Anch. m. 2. nro. 17. & ibidem Imola nro. 19. de testam. quae in specie dixerunt, tamen bannitus è civitate Venetiis, quibus capite voluntate priuare bannitum etiam his commodis & beneficijs conceperit. Ita etiam Croitus in conf. 282. nro. 30. & idem ego ipse respondi in conf. 492. nro. 7. & quod loci dixi, non valere testamentum siue disputatione bonis existentibus in civitate, quae fuit bannitus, siue de bonis alibi sitis. Cum ea forma, modo & ordine testandi statuto conceperit, vti non portuerit.
- 3 Preliminari etiam priuatus factio testamento p' ipsius concessa ab ipso statuto: non enim tellator non bannitus confidere potest testamento secundum statutum formam, instituendo haecdem bannitum: cum bannitus ex eo testamento capere non possit, ex quo bannitus priuatus est beneficijs à statuto concessis, ita Cofte in conf. 271. nro. 15. & operius in conf. 492. nro. 11. & idem genit. Ropam. in d. 4. ex falso. nro. 17. verbi. secundo inferius, p'ff. Imola lib. 2. & omnium priuatis Bart. qui supra.
6. Et rursus presumuntur bannitus iste priuatus facultate succendit ab intelato permitta à statuto: sicut scripsit Bart. in dicta sua questione seu disputatione prim. nro. 27. f. 1. c. & manifeste Nellius in tractatu bannitorum, in primis parte secunda temporis, quodlibet. 17. Cro. m. 2. nro. 2. manifeste Bruns in tract. Quod p' statuto magistri formae non succedant, art. 12. num. 89. scripsit, bannitus non admitti ad successione ab intelato exclusi tecumis, quae aliqui disputatione statuti excluduntur. Ropam. in d. Lex falso. nro. 17. Gofte. in conf. 96. nro. 6. Marcabrun. in conf. 83. nro. 16. Bofius in tract. causarum criminalium, in tit. Banniti quid amittant, nro. 1. Cephalus in conf. 22. nro. 19.

Hoc quidem caput locum habet t' multò magis, quando aliquo statuto lancitum est, bannitum admitti non debet ad pertinere, in cuius iurisacte ita cum excludit ab audiencia. Nam tunc finis controvira praesumitur exclusus & priuatus omniibus commode & beneficijs cōcēdit illi atque illius ciuitatis, et in iure se sit Bofius in tractatu causarum criminalium, in tit. Banniti quid amittant, nro. 1.

Et huius quidem casus ratio est, t' quia bannitus efficitur hoc illius ciuitatis, quia bannitus est, in traditio Bartol. in Lex qui, §. 1. ff. de testam. & in lex factio. 6. ex falso. ff ad Trebel. in conf. 492. disputatione pma. nro. 28. Baldus in L. numer. 21. C. de hered. infl. Anchar. m. 2. & Imola in c. 2. de testam. illi numer. 7. gfo. 1. verbi. Atqui huius patriz gaudere non debet priuilegii & beneficijs patria, q. anf. 9. qui defit ff d. cap. dimicat. Ergo & bannitus debet esse priuatus beneficijs ciuitatis, et quia bannitus est.

Rurius & secundum, bannitus factus est odiosus patria: cum ab expulsis sit. Atqui nemo i prasumitur beneficio conferre sibi odiosi. Iacob. in Lex Titum. de leg. 2. & respondi in conf. 30. nro. 13. lib. 1. Ergo, &c.

Secundum est huius disputationis caput, t' quod respectu commoda & beneficij iuriis communis, & dubitatio est, an bannitus à ciuitate, sit etiam priuatus his commodis & beneficijs iuriis communis. Hac in reudo confidit: d. 1. quorum primum est, an Princeps qui mandauit banniti delinqüentem, posuit, vult, priuare bannitum commodis & beneficijs à iure communis concessis, respicit bonorum existentiam in ea ciuitate? Et dicendum est ex omnium sententiis, priuare posse. Ita Cafrensis & Imolam in L. C. de hered. infl. cum dixerint, bannitem posse offuscare iura communia competentia bannito in ciuitate, & quia bannitus est. Et manifestissimum idem scriptum Cornew in conf. 55. nro. 23. lib. 2. Cart. sive in conf. 20. nro. 2. Ropam. ex falso. gfo. 1. lib. 16. ff. ad Trebel. & aliis plures congredi in conf. 10. nro. 9. lib. 1. & in conf. 492. nro. 17. lib. 5. Et hoc quidem locum habet: non solum in principe supremo, sed & in quoque inferiore, modo dominus in illius loci, & quo d. linquens fuit bannitus, & eo bannio gratis bannire potuerit, nra p'ff. predit' & aliis novis illis scriptis in d. conf. 492. nro. 17. lib. 5.

Et hac quidem traditio intelligitur respectu bonorum illius ciuitatis & dominij quibus bannitus: non autem respectu aliorum, cum extra territorium iuri dicitur non extenderat. Scitur in p'f. de lauram Ropam. in d. 9. ex falso. nro. 4. verbi. idem communis.

Alterum, quod dixi confiderandum est, illud est, an in dubio Princeps praesumatur voluntie priuare bannitum etiam his commodis & beneficijs concessis à iure communis? Hic non amplius per laterale de voluntate disputatione fit: scitatis auctor & recte, Cornew in d. conf. 55. nro. 26. lib. 2.

Et dicendum est, praesumit Princeps bannitem noluisse afferre bannito iura communia sibi competitum respectu bonorum existentium in ciuitate, quia bannitus est, ita multi dicitur, quod conseruare & fecutus sive in d. conf. 20. nro. 1. & manifestissim in d. conf. 492. nro. 16.

Recedit tamen ab haec praesumptione contraria conjectura, quibus coniipi potest bannitem voluisse priuare iuris publici nominis etiam beneficio iuri communis, quod ab domino existentia in ciuitate, & loco, è quibus bannitus ille fuit: sicut in iuris multa Dots. que sicut in referam.

Prima est conjectura, t' quando banniens excludit priuatusque bannitum ab omni actu legitimo. Nam tunc dicitur ei auferre factioem refamenti actuum & priuatus iuri communis concessis. Ita respondit Alexan. in eo. ff. 75. nro. 11. lib. 1. quem factus sum in d. conf. 492. nro. 2. num. 18. verbi porr. Et non accedit Cornew. in conf. 39. nro. 1. lib. 1. qui Alex. retulit & fecutus est. Socin. in conf. 28. nro. 17. lib. 3. & Bofius in tract. causarum criminalium, in tit. Banniti quid amittant, nro. 1. in fine.

Secunda est conjectura, t' quando Princeps banniens, seu eius lex & statutis faciunt, bannitus posse offendit personaliter & realiter. Hoc etiam casu praesumitur bannitus priuatus beneficijs iuri communis. Ita respondit Ropam. in conf. 492. nro. 16. in finib. 5. quos fecit sive in d. conf. 492. nro. 2. num. 18. verbi. rufio. faciunt. Et hic accedit Macrobrius in conf. 8. nro. 102. Ludovic. Cato inter conf. 1. a. diversorum tom. 1. conf. 102. numer. 5. qui p'ff. voluntas ex relata dixit, hoc casu defendit opinionem Cafrensis in d. 1. lib. 2. hered. infl. Bofius in loco sopra allegato. Verum alter senior Ange-

- hus in addit ad Bart. iu. l. certa fama, C. de iure fisci, lib. xv. dum loquitor de bannito, cui denegari debet audiencia, & qui impunè offendit puerit, ita etiam Sal. m. l. column. pen. veritate, nam autem, C. de bared. infit & ibid. man. sefum alex. nro. 4.
- 18 Tertia est conjectura, quando Princeps, vel eius statutum adimit bannito omne auxilium. Nam tunc dicitur statutum etiam beneficium iuri communis, ita scriptis in d. conf. 49. no. 18. ver. si extat & aliis & ibid. nro. 3. ver. tertio & vitem: retali uer ales Rui. in d. conf. 49. nro. 1. in fin. lib. 4.
- 19 Quarta est conjectura, quando bannitus quis fuit in are & persona. Hoc etiam casu praefumitur priuatus beneficium iuri communis, ita Bart. in conf. 4. col. vlt. lib. 3. quem fecerit esti Marcabrun. in d. conf. 49. nro. 19.4.
- 20 Quinta est conjectura, quando bannitus est extra protectionem communis. Nam & tunc praefumitur priuatus beneficium iuri communis, quo ad bona existentia in ipsa ciuitate, ita Bald. in 1. col. vlt. ver. si item habemus, C. dependent. appellat, mors interuenit. Et hanc traditionem esse memoria commandamus, dixit alexan. m. l. nro. 4. ver. limiti s tamen hoc. C. de bared. infit. Et hanc quae pro bannito Rui. in conf. 2. nro. 3. ad finib. 3. dum sequitur Baldam. & appetit Rui. in conf. 2. nro. 3. ver. 3. facit. lib. 3. Ludouicus Catus in d. conf. 2. nro. 6. ver. aliis est illius, & lib. 3. Ludouicus Catus in d. conf. 2. nro. 6. ver. aliis est illius, & lib. 1. tamen loquitur de damnato ob crimen laeti maiestatis. Ea ratione vñus est: quia si statutum priuatus bannitum bonis suis rotulat ius querendum, quam quecumque, i. qui autem, impræf. ff. de his qua inq. aud. & dgl. & Dcl.
- 21 Sexta est conjectura, quando statutum confusat ipso iure bona banniti. Non fanè cau praefumitur bannitus priuatus omnibus beneficiorum iuri communis, atque ita succedere alteri non potest in bonis, & hereditate. Ita Ludouicus Catus in d. conf. 2. nro. 6. ver. ff. patet & aliis: qui eiudem opinionis refert Socrinum iun. in conf. 22. nro. 29. nro. 1. lib. 1. tamen allegare voluisse Socrin. in conf. 22. nro. 8. lib. 1. dum loquitur de damnato ob crimen laeti maiestatis. Ea ratione vñus est: quia si statutum priuatus bannitum bonis suis rotulat ius querendum, quam quecumque, i. qui autem, impræf. ff. de his qua inq. aud. & dgl. & Dcl.
- 22 Septima est conjectura, quando extat statutum in ciuitate, quod forensis acquirent non posse immobilia. Nam tunc bannitus succedere alicui non potest in immobiliis, nec aliter acquirere. Ita Calfr. in conf. 212. Omnes ordine supra scriptorum, et. col. 1. lib. 1.
- 23 qui respondit bannitum est ciuitate Padus haberi pro foreni & non subdit, & ob id est extra ciuitatis protectionem, & conforenter non posse succedere in bonis in ea ciuitatebus, cum forenses impediunt statutus Padus succedere in bonis illa deferrit proximioribus venientibus ab intellectu. Et Calfr. fecuti sunt Alexan. in conf. 5. nro. 10. libro 1. in conf. 6. nro. 6. col. 3. ver. ff. 4. facit. lib. 2. & ver. 6. pondera. subfinxit, quod cum Medio lani tria ex tantum statuta: quorum vnum disponit, quod bannitus non habeatur nec tractetur vt ciuis, vel contadinus: Secundum, quod bannitus non posse immobilia communis Mediolanii: Tertium, quod nō ciuis acquirere neque bona in Ducatu Mediolani, dixit inquam, Jafon, bannitum acquirere non posse bonis in Ducatu Mediolanii. Ita pariter respondit Bart. l. vlt. ff. de leg. At Nellus in tral. art. de bannito, in prima parte secundi temporis, questione 45. Gulielmus Benedictus in t. Raynouli, Verbo, in codice testamento, p. 1. nro. 1.4. de refutacione. Bonus de Curti in tractatu de Nobilitate, p. 1. nro. 21. Muriel in tractatu bannitorum, ut verbo, Causata, nro. 125. & in conf. 57. nro. 22. Petrus Folacri in tractatu criminali, in prima parte secunda pars, ut verbo, bannitum, nro. 37. & Bollius in tractatu causarum criminalium, in tit. de crimine laeti maiestatis, nro. 9. qui pariter fecerit esti Calfr. in conf. 215.
- 24 Nec repugnat quod respondit Iacobus Beretta in conf. 95. bannitum dici non posse non subditum, vt dicatur comprehensum in dispositione noua: constitutions Mediolanensis, in tit. de penit. 5. collegi, qua prohibetur immobilia alienatio in non subditum. Nam minis recte scribit Beretta, & primùm quidem dum constitutum differentiam inter forensem, & non subditum: Est inquit, statutum prohibentem alienationem in forensem comprehendere etiam bannitum: cum banniti vulgo appellentur & foliūci: rectius dicendum est, quod si bannitus dicitur forensem, facti predicti omnes doletes sorgerent, multo magis dici debet
- non subditus: cum forensis dicatur a fortiori non subditus, ut respondit Decio in corsi. 66. mon. 6. ex sententia Calfr. quem non teferat.
- 25 Et præterea bannitum & dici debet non subditum vel ex co probatur, quod non subditus altero de duobus modis dicitur, ratione originis, & ratione accidentis, ita Socium seniorum quem const. 16. numer. 3. libro 3. p. 52. Socium seniorum quem commemorat. & oleum festis Natale in conf. 1. mon. 1. Porro quando statutum, dicunt illa constitutio Mediolani in dolo titul. de penit. 9. collegi, prohibetur bona alienari in non subditum, intelligi debet ratione accidentis, nem p. illius ciuii, qui non sustinet onerem ciuitatis & dominii. Nam constitutio edita fuit ea ratione, vt ciuitatis & dominij Mediolanensis ferri possint onera, quia aliquo ferri non possent, alienatio bonis in alienigenas. Hanc rationem festis in p. 52. Calfr. in conf. 59. Pesset quod, numer. 2. ver. 5. sed ista, libro 2. & manifestissima Alcatus invenimus, 13. num. 14. Ropain. filius ambi. 5. Dico, numer. 10. de Leg. 2. Capit. in conf. 2. 6. numer. 52. lib. 2. & De Lanna in conf. 33. numer. 2. lib. 2. idem in specie constitutions Mediolanensis festis Bonis in tra citari causarum criminalium in total. de penit. numer. 4.3. dum differat, clerici acquirere possint immobilia, cum onera non sufficiant. Cum ergo bannitus ferre nequeant onera personalia, cum in ciuitate & dominio habite prohibeatur, non etiam valent ferre realia: ex quo bonis caret: dicendum est, non posse inter subditos communari, ut possint acquirere immobilia in Ducatu Mediolani. Ita egregie & in specie proprie respondit Calfr. in conf. 59. supra allegato. cum dixit, ut mulierem ruptam extra ciuitatem, eti retinet ciuitatis originem, atque ita dici non posse forensis, attamen si nulla bona in ea ciuitate reliquit, ut sustinet ciuitatis onera, defisi dicunt esse subditata, & consequenter succedere non potest in bona immobiliis in ea ciuitate, vel eius territorio sit. Nam subditum Calfr. in conf. 3. licet forensis non sit, qui in loco natus est: attamen pro foreni recte & impropriè habetur, si eo in loco onera non sustinet. Proprie autem & verè definit esse subditus inquin Calfr. illa qui definit fibula onera.
- 26 His intelligimus verum esse quod resul supra ex Decio in dico conf. 66. nro. 6. Calfrensem hoc in loco respondit, quod ille, qui aliqua in ciuitate forensis est, & fortior non dicitur subditus. Non ergo fatis recte scripit Beretta in dolo conf. 95. numer. 8. cum dixit, bannitum dici subditum, ob id quod originem retinet. Est enim verius non dici amplius subditum. Non enim verum est quod dicit idem Beretta in dolo conf. 95. numer. 3. Bannitum retinet originem loci, & forensem dici non posse: & idem non comprehendit sub illa prohibitione nouarum constitutions, in d. tit. de penit. 9. collegi. Et enim verius, quod & si propriè non delinit esse originarius: attamen impropriè & quo ad effectum dicunt non potest originarius: cum ob perpetratum delictum, fecit banno, lex cum pro foreni vale haberet: feci festis Calfr. in d. conf. 39. in fin. Nec repugnat illa auctoritas Bart. in conf. 7. numer. 21. Murfil in tractatu bannitorum, ut verbo, Causata, nro. 125. & in conf. 57. nro. 22. Petrus Folacri in tractatu criminali, in prima parte secunda pars, ut verbo, bannitum, nro. 37. & Bollius in tractatu causarum criminalium, in tit. de crimine laeti maiestatis, nro. 9. qui pariter fecerit esti Calfr. in conf. 215.
- 27 Bannitus à banno liberatus, & patria restitutus, an & quando bona etiam ei restituenda praesumantur.
- S V M M A R I A.
- 28 Bannitus à banno liberatus, & patria restitutus, an & quando bona etiam ei restituenda praesumantur.
- 29 Bannitus liberato à banno, & patria restitutus, an & quando praesumantur restituenda bona.
- 30 Quid si fuit liberatus infelix mediante, praesumantur restituenda etiam quod ad bona, nro. 2.
- 31 Bannitus restitutus dicitur innocentia delicto, unde verè non fuerat bona priuata.
- 32 Bannitus quando fuit gratia & liberalitate Principi restitutus si bona sunt adhuc equali ipsius Principi, praesumantur restituenda etiam quod ad ea.

Et quod

- Et quid si ipsa bona reperiuntur a principe alienata a titulo oneroso, & est bonum sive similitudine restitutum, nisi.
- Et quid si bona sicut fuerint a principe in aliis alienata a titulo lucrativo, rati.
- 7 Beneficium a clero bonito ademptum, & alteri collatum, non reficitur ipso clero restituto.
- 8 Doctor collegij restitutus est bono, non recuperat locum ab alio occupatum.
- 9 Bonum simpliciter restitutus nanguid recuperat bona, que permane-
re non debet alicuius facta ab aliis ob solam causam delicti & boni se-
queunt, ut puta ad proximorum.
- 10 Bonum restitutum in pleniori forma censetur etiā restitutum quod ad
bonum in aliis alienata, & quovis titulo translatum.
- Et datur exemplum pleniori forma, & nu. 11. & seq.
- 11 Legitima in bonis matris sibi debita, per filii bonum nepotis ex eo de-
lata sibi restituta, & repente bonito, ad quem pertinet.
- 12 Pater bonito legitima ex bonis maternis sibi debita, in filium ipsius
boniti restitutor: eis acquirunt utrescibiliter, ita ut pater ab anno
restitutus, illam non recuperet, num. 12.
- Quoniam q̄c patriam potest atem in filium recuperet, & efficiatur ca-
pax omnium acquisitorum, num. 16.
- Filio tamen boni & bonis illius publicatis, huicmodi legitimam ita-
quam quid adiectum, non publicatur ad communitatem sibi, num. 17.
- 13 Primum exclusum a successione ab professione religionis, si ei
supervenient habilitas ad succendendum, admitti debet, dep̄to secon-
dogenito iam ad suę cessionem admitti, ex sententia Alcalai, male te-
men, num. 19.
- P**OSTE A YAM de peena amissionis † honorum irrigata
bannitus differuimus, nunc superest dicendum, de corum li-
beratione & restituitione, an scilicet praefumitur restituta bona
bonito liberato & restituto a bono? Duo capita hic diligimus
quoadmodum & duæ sunt restituitionis species, nem̄ vna tu-
ficia, altera gratia.
- 2 Primum itaque est caput, † quando bannitus fuit liberatus &
restitutus fuit mediante. Hoc sane casu sine controvarya pre-
sumitur restituta etiam quod ab eo. Ita traditum Fale. in l. Gallo,
§. Et quid si tantum, num. 7. de lib. & possib. & ibid. Crot. in d. 56. Rain.
num. 10. Iaf. in 2. lettera, num. 57. & Eman. Coſta in 1. part. num. 49. que-
nuntur opinio recens Bald. in Vl. tit. num. 5. C. de tent. paf. Et bi ac-
cedens Calcarum in conf. 2. num. 19. Marcabrun. in conf. 3. num. 20. &
Aquilina in d. §. Et quid si t. actioni, in 2. part. num. 122. & 123. & idem e-
go q̄p. regredi in conf. 10. num. 52. & alia scripta in commentariis de Re-
sponsaria possit remedium, num. 13. Et accedit etiam Andr. Gallo in li-
bro 2. de Pace publica, cap. xlvi, num. 23. Et huius quidem sententia ma-
ritella est ratio, quia si restituti illi dicunt innocens a delicto, &
si ob contumaciam fuerit bannitus, & propter ea vere non fuerat
bonis privatus.
- Secundum est caput, quando bannitus fuit gratia & liberalitate Principis restitutus. Hoc in capite distinguo aliquot casus.
- 4 Primus est, † quando bona adire fuit apud ipsum Principem
sive apud fiduciam. Hoc sane casu praefumitur restituta etiam quod
ad ea, ita si adiit Bart. in l. ultim. numer. 7. C. de sententiis paf. Iafon
in l. Gallo, §. & quid si tantum in 1. lettera, num. 70. ff. de lib. & possib.
& alii, que communiora dicta conf. 10. numer. 13. & Andr. Gallo in libro 2. de Pace publica, cap. xlvi, num. 23.
- 5 Secundus est casus, † quando iam bona reperiuntur a Prince-
piente a titulo oneroso, & venditionis, vel alio simili, & banni-
tus iust simpliciter restitutus. Hoc casu non praefumitur ad care-
ssum. Sicut affirmat ex supra congefio Bart. Iafon & Gallo in d.
19. numer. 3. Et accedit Gallicanum in dico. §. & quid si tantum, num. 61.
& Alcaliano in secunda lectura a. num. 73. verificat in praeviditum tertio.
Socina numer. num. 10. & alios congefios in tractatu de Recuperare posse
remedio, num. 10. & alios refutat in d. §. & quid si tantum, in
2. parte, num. 97.
- 6 Tertius est casus, † quando bona iam fuerint a Princepe in a-
lium translati lucrativo, & bannitus fuit simpliciter resti-
tutus. Hoc etiam casu non praefumitur bannitus ad ea restitutus.
Ita post alios Iafon in d. §. & quid si tantum, num. 59. & 72. & Gal-
lius in d. c. 19. numer. 3. qui k̄ciperunt, beneficium à clero banni-
tus ademptum, & alteri collatum, non restituti clericis restitutos.
- 8 Sic patet Doctor Collegij restitutus è bono, non recuperat
locum ab alio occupatum, & mansueta eis unum probaram. Al-
- ciatum, Socina in d. & Aquilina supra commemorati, & scripsi in d. reme-
dio 10. num. 10. &c.
- Quartus est casus, † quando bona peruerterunt sine alterius fa-
cto ad aliud, ob solam causam delicti & boni fecuri, ut si proxi-
mior gradu prodi bannitus, bannito ipso effecto infuscabilis
succedit, hereditatemque adiuit, & deinde bannitus fuit impedi-
citer restitutus. Hoc sane casu sunt Doctorum opiniones. Una
fuit eorum, qui k̄ciperunt, hanc bannitum praefum restitutum,
etiam quod ab bona hoc, ita sicut Baldus in l. Gallo, §. & quid si tan-
tum, de liber. & possib. & ibid. Alexan. num. 13. & Iafon. num. 5. Ver-
su. 2. limita. Bellamer. in conflu. 7. & 74. Felini. in inter quatuor
num. 9. de matre & obedient. Partim in conf. 1. num. 47. lib. 4. Rain. in d.
§. & quid si tantum, num. 181. Partim in 2. leditor. num. 76. & did. Socin.
num. 11. & Roland. in conf. 4. num. 25. lib. 2.
- Secunda fuit opinio eorum, qui exillis erant, non praefum
bannitus fuisse restitutum, quod ab hereditate adiit a proximi-
mioribus. Hoc quidem in opinione fuerunt Caffren. in d. §. & quid si tan-
tum, num. 14. Socina sententia num. 14. Rainum num. 176. Gallianum numer.
31. & Emanuel Costa in secunda parte, numer. 41. & videlicet Aquilina in
secunda parte, num. 91. & 92. Crotti in conf. 2. 2. num. 36. & 40. Bosio
in tractatu canarum criminalium, in tract. de remedio ex sola clemencia
Principis, numer. 13. qui testatur communem esse opinionem: quam etiam
in indicando & confundendo sequendarum est scripta Natura in conf. 47.
num. 20. & num. 21. Hanc etiam probavimus Iuliu Claro in predicta acti-
minal. § final. questione 59. vers. sed quero: pone. Marcabrun. in conf.
3. 2. num. 201. & mon. 202. Andreas Gallo in dicto libro de pace pub-
lica, cap. viii. num. 12. 1. & 16. & Iom. Petrus Sardus in conf. 90. num.
42. & secundum sum in dicto conf. 18. num. 9. lib. 2. & accedit Decimus in
conf. 1. 6. num. 10. lib. 3. vbi m. 40. dixit, vbi illi proximorum in gradu conferi
acquisiti a treuocabiliter, ut etia dicimus in fr. Et communis haec senten-
tia potest comprobari multis illis rationibus, & argumentis, quae
commemorauimus in d. conf. 15. num. 2. & sive ad num. 14. & in conf. 42.
- Quintus est casus, † quando bannitus fuit restitutus in plenio-
ri (vt nostri dicunt) forma. Hoc sane casu praefumitur restitutus etiam quod ab bona in aliis alienata, & quovis titulo translatum.
Huius plenioris forma exemplum affert solet prius principium; ut si
Principis dixit, se restituere bannitus, non obstante quavis con-
demnatione, quam declarat nullam & irritam, & perinde ac si non facia iusserit, ita quod de ea obiecto non posuit. Nam tunc adeo
plena (vt dici potest) manu facta censetur restitutio, vt praefumatur
Principem voluisse restituere etiam ad ipsa bona. Sic sane k̄ciperunt
alexan. in l. Gallo, §. & quid si tantum, num. 20. ff. de liber. & possib.
& ibid. Aquilina in d. §. & 92. lib. 3. vbi m. 40. & decimus in
ibid. Socina sententia num. 17. Iafon. num. 77. Gallianum num. 72.
in fine. Alcaliano in secunda lectura, num. 76. verificat limita. & idem
in refut. 16. qui responderunt Rainum in conf. 21. num. 9. libra. 5. Paris.
in conf. 1. numer. 31. lib. 4. Rubens in conf. 1. numer. 5. verificat. pmo.
quia. Portus Iulianensis in conf. 49. numer. 7. & Roland. in conf. 45.
numer. 23. & 24. lib. 4. qui eiusdem opinionis recenset Viniuum & Ascanium
Clementem.
- Ceterum ad predictis dissentient multi, quae secutum sum intra-
Batu de Recuperare & possesse, remedio 10. numer. 16. & accedit Aqui-
linus in d. §. & quid si tantum, in 2. part. num. 1. & 5. verificat contrarium
sententiam.
- Est & secundum exemplum, † quando Princeps dixit se plen-
restitutum ipsum bannitum. Hoc etiam casu dictum restitutio in
pleniori forma facta, & consequenter praefumitur bannitus illo
restitutio enim quod ab bona etiā in aliis alienata, ita in specie Ra-
land. in d. conf. 4. num. 27. lib. 4. qui huic sententiæ recenset Claudium
Seyfum, Gallianum, & Paris.
- Est denum tertium exemplum, † quando Princeps dixit resili-
tuere bannitum, perinde ac si dictus bonitas nunquam bannitus
fuerit, & eius bona non fuissent publicata.
- Hoc etiam casu praefumitur concessa restitutio etiam quod ad
bona alienata, ita in specie restitutio remittuntur Crot. in conf. 127. numer. 55.
Portus Iulianensis in conf. 48. num. 7. & Roland. in conf. 45. num. 30. &
32. lib. 4.
- Ceterum haec duo exempla in dubium resuocari possunt ex
his, quae scripsi in d. remedio 10. num. 116. & verificat contrarium con-
sensum.
- Difiniri ex predictis potest egregia illa disputatione, † que hoc
anno 1593. die vltima Jun. propoita fuit coram nobis Quoribus
bus extraordinariis redditum huius dictionis Mediolanensis.
Proponebat fane huicmodi facti species: Cum Margarita ma-
ter haberet Io. Mariam filium, & ex eo Alexandrum nepotem, vita
funcia

funda est ipso Io. Mariae bannito. Legitima portio, quae ex ipsis matris bonis, Ioan. Maria iure debebatur, delata est Alexander nepo. Restitutus fuit e banio Io. Maria, qui ob id dictum recuperare patrem potestatem in filium Alexandrum. Bannitus fuit Alexander viuentem patre publicatis eius bonis, & deinde restitutus patre viuenti. Conclida mox testamentum Io. Maria pater, in quo heredes scripsit ipsum Alexandrum, necon & duos alios filios, quos mortua matre Margarita suscepserat, hoc est, Horatia & Herculem. Bona omnia subiecta fiduciomissio ipse Io. Maria telator, adiecit etiam expressa alienationis prohibitory quoque quicunque corum periphererat ab anno 35, etiam ratione legitima, & etiam ne in futurum transirent, vocatis fratribus non contradicentes. Alexander donu patre mortuo graue commisit delictum, quo fuit bannitus, & publicata sunt omnia eius bona. Pratendebat fiscus Regius, legitimam illam quam ex bonis suis maternis confecutus fuerat Alex. sibi delatum esse. Horatius vero & Hercules contendebant, legitimam illam fuisse acquitatem Io. Marii patri e banio restituto, ob delictum & bannum illud primorum Alexandri & ipsum Io. Mariam patrem legitimam ipsi in fiduciomissione alienationis prohibitory subiectile, & ob id ad Iesum non autem ad futurum pertinere. Proposita haec facti peciae, longa habita disputatio promissauius, predicitam legitimam non fuisse delatione nec acquitatum fisco. Constituebamus quatuor conclusiones.

Quarum prima erat, Io. Maria patre bannito, legitimam ex bonis maternis sibi aliquo debiriam, tunc de latente fuisse Alexander filio, ex scriptis alexan. in confi. 75. num. 13. lib. 3. & Eugenii Personi in confi. 79. num. 15.

Secunda erat, Io. Mariam a banio restitutum non recuperans, scilicet ipsam legitimam iam irreconcilabiliter Alexandro acquisitam, sive ea quae scripta sibi in m. a. c. a. & manus eiusdem respondit Deian. confi. 60. num. 40. lib. 3. quem & super ea resili.

Tertia erat conclusio, Io. Mariam a banio restitutum recuperans t patrem potestatem in Alexandrum filium, iuxta communem sententiam de gna A. S. C. Clemens in tract. de partibus proprie. et. corp. v. n. 36. & consequenter ipsum Io. Mariam effectum capacem omnium acquisitionum.

Quarta & ultima conclusio, Alex. eius bonis publicatis ob pri-
17 mum delictum, legitimam ab eo posse tanquam quid adiun-
titum t publicari non posse ad communione fisci, sed delato
fisco Iosephini Marie patri iam effecto (vix diximus) capaci, ut scri-
bant post aliis Clem. in tract. de part. corp. v. n. 36. & Farina in tra-
ct. de partibus corporis v. n. 24. & aperte A. S. C. Clemens in d. c.
v. r. num. 56.

Caterium obiecitur, quod licet Io. Maria post restitu-
tum admissus fuerit ad confessionem illius legi primam tam
eam irreconcilabiliter acquisierit & reconcilabiliter, tempe, ut eam
teneretur restituere Alexandre filio a banio delato, iuxta responsum Alcici in respons. 72. in secundo libro. com. dixit,
quod eti primogenitus fuit exclusus a successione ob prefe-
ditionem religionis, si ei superuenientis habilitas ad succedendum, ad-
mittebatur deplusio secund. genito, tam ad locum domum admis-
so. Hunc electionem respondebat, ino Ioan. Mariam irreconcil-
abiliter acquisitum dictam legitimam cum a banio restitutum non
recuperare bona medio tempore illi successori delata, ut dicit post
in d. c. q. Dicitum etiam fuit, non repugnare illud responsum 73.

29 Alcici, cum t male cum respondende demonstrauit figura in
prefact. 62. num. 7.

Seconda exigitur difficultas, quod sicut Ioan. Maria post
restitutum admensus fuit ad hanc legitimam, quae sibi compre-
hensio, t tempore mortis eius matris bannum non fuisse, eadem
ratione admensus videbatur ipse Alexan. vt scilicet & ipse a-
missum legitimam ab bonum & publicationem, recuperare
restitutum a banio ipso. Verum fuit responsum, diuersos el-
se caus restitutio Ioan. Mar. & Alexan. Nam Ioan. Maria re-
stitutus non recuperare legitimam tamen quam ilius Margarita
matriscum illa iam irreconcilabiliter (vix diximus) huius acqui-
ta Alexan. Sed eam acquirebitiam bannito Alexan. filio, tan-
quam quid adiunctionem sibi delatum, ut dicit post in qua-
tra conclusione. Alexan. vero post restitutum suum nihil recuperare
potest quia iam ipsa legitimam effecta fuerat Ioan. Marius patris
irreconcilabiliter propter ipsum Alexan. bannum, & bonorum pa-
blicationem.

Hoc inique posito, quod licet predicta legitima effectio a fe-
ctu proprii irreconcilabiliter ipsius Ioan. Marii patris Alexan. se-
perat.

Mens. 17. cap. 1.

quitur dicendum, ipsum Ioan. Mariam potuisse de eis tellari,
ex quo subiecte fideicommissio, & consequenter publicari non
potuisse ob delictum secundum ab eodem Alexander perpetratum.

PRAESVMPT. XLVII.

Hæreticus damnatus deinde ad Ecclesias gremium
restitutus, quando ad bona amissa re-
stitutus presumatur.

S V M M A R I A.

- 1 **Hæreticus** damnatus, & deinde ad Ecclesias gremium restitutus, an & quando presumatur etiam restitutus ad bona, quibus fuerat ab eo tri-
men privatus.
- 2 **Hæreticus** statim quid in heresim Iesu est, amittit bona etiam ante
sententiam declaratoriam.
- 3 **Hæreticus** qui aliquando perfruerit in heresi, nulla adhuc contra eum
facta impugnatione nullum. Lata sententia, si ad fiducia recessus est, an
recuperare bona amissa ipso non est, & mea.
- 4 **Hæreticus** dictum fore reverteri ad Ecclesiam, quando ante condem-
nationem recurretur.
- 5 Clericos beneficiarios, qui sponte ante regenerationem, vel Latam senten-
tiam renunciaverint erroris sunt in heresi, & ad Cath. Ecclesiam rever-
to est, non amittere beneficia.
- 6 **Hæretico** iam damnato, qui absurata heresi restitutus premo Eccle-
siam, an restituunt bona que apud fiscum fuerat. Quod sine scilicet si que-
riat ex uno recuperatur.
- 7 Et an ipso peccato inde hoc restituere, quod ad bona, us. 8. & seq.
- 8 Verbius debet, secundum etiam & conditionem significari.
- 9 David benevoli penitentia sententia regia dignata primitur non sicut.
- 10 Petrus apostolus negat Saluatoris deplorationis causa, ab apostolata
non sicut deinceps.
- 11 Ecclesia nunquam gremium claudit ad se redemptum, qui ad ini-
micos suos datum non est nisi restituenda, sed praesumitur.
- 12 Hæretico iam damnato, non ergo restituenda bona, si revertitur ad gre-
num Ecclesie.
- 13 Quod non remittit, si esse falso nostro a nobis assertum non potest.
- 14 Hæretico iam damnato non est nisi restituenda bona, si reverterit ad
Ecclesiam, quod in rigore instello, sed gratia & misericordia tan-
tum facit.
- 15 Hæretico iam damnato, non ergo restituenda bona, si revertitur ad gre-
num Ecclesie.
- 16 Quod non remittit, si esse falso nostro a nobis assertum non potest.
- 17 Hæretico iam damnato non est nisi restituenda bona, si reverterit ad
Ecclesiam, quod in rigore instello, sed gratia & misericordia tan-
tum facit.
- 18 Hæreticus qui subceptus est ad gremium Ecclesie, nonquid eo ipso cen-
satur restituere quod ad bona a superiori.
- 19 Quod ipso superiori restituere debet mentionem facere in sententia de
restitutione quod ad bona & cura, que ab eodem in heresi anni se-
rat, us. 17.
- 20 Hæreticus quando recipiat ad gremium ecclesie, dicatur recipi ex
gratia & misericordia, & sic non recuperari bona, nisi expresso dicatur.
- 21 Hæretico iam damnato, si absurata heresi restitutus premo Eccle-
siam, nonquid recuperare bona in primitur in regula, m. f. q.
- 22 Index non presumeri velle, quod ibi legi permisum est.
- 23 Index, qui hæreticum damnatum ad Ecclesie gremium recipit, an
posuit ei eum restituere, ut ei licet recuperare bona in alium a fisco
transficiat.
- 24 Hæretico iam damnato, si restitutus gremium Ecclesie, nonquid eti-
a confessio restituere ad eam facultatem, locum & gradum, quem ob-
tinet, si hereticus non extinguit.
- 25 Et non quid index qui ipsam est restitutus, posuit eum restituere ad dictum
gradum, us. 23.

Dicitur etiam contingit, an t & quando hæreticus i
damnatus, & deinde ad Ecclesias gremium restitutus, pre-
sumatur etiam restitutus ad bona, quibus ob crimen fuerat
privatus.

Pris quam hoc explicem, sciendum est, t hæreticum statim,
quod in barefim lapsus est, amissio bona etiam ante sententiam
declaratoriam. Hanc optimem, ut magis receptam probaverit glo. Ge-
mou. Angel. Abb. Felic. Des. Alfonsus de Castro, Card. Branca, Simon
de Prieras, & Baluze regimur quas concursum aut & fecerat sum in confi.
17. v. 1. s. lib. 2. & in conf. 2. 8. num. 7. lib. 3. Etsi Burfat. in conf. 2. 8. num. 23.
lib. 3. dum de eadem facti specie aduersus mea responsa confundunt,
scripti, contraria esse magis communem.

PPP

Hoc

Hoc sic explicato differendum nunc est, quidam restitutus Ecclesie restituatur ad bonum, qua re dulingo plures causas.

- 3 Primus est casus, quando haereticus, qui aliquando perfiditer in heresi, nulla adhuc contra eum facta inquisitio ne, nullaque latita sententia, ad fidem reuerteris ei, an hic recuperet bona iam amissa, qatari & dubitari solet? Et multi quidem in hac opinione sunt, non recuperare, nisi expreßum ad illa fuerit per superiorum restitutus. Cuius sane sententia ea est ratio, quia iam bona hac quo ad dominium effecta sunt ipsius fisci, vel alterius, cui lex ea debeat. Non ergo a fisco, altero fine eorum facta auferri illa possunt, *texta reg. I. id. quod in fiscis, t. negat.* Et huius opinionis verè fuit Angel. Clauſius in *famula, in verbo, hereticus, num. 11. vbi posteaquam, numer. 17. dixit, eum center i. pone reuertiri ad Ecclesiā, quando ante condemnationem reuertitur, subiungit, hunc, qui sia sponte reuertitur, non recuperare bona, nisi expressè ei concedantur. Idem affirmavit Abbas in c. quia diligenter, num. 9. de elect. dum reiecta difflatio, an latia sit sententia, vel non, dixit, quid si ab homine, vel a lege (vt nostro in casu) bona sunt confiscata, non ea recuperare reuertis ad Ecclesiā. Et Abbas tenet scilicet eī Paulus de *Cat. adini*, in tractatu de iure paternatu parte 7. numer. 4. *versic. hanc autem.* Et his accedunt relati ab Henrico Boic in *vergentia, volum. 1. de heret.* qui dixerunt, non restituti bona, nisi de gratia, ergo ipso inspecto, bona restitutis ille non recuperare.*

- Ceterum contraria opinione probasse videtur glossa in c. maximum, quod est 7. cùm dixit, haereticum statim reuierum recuperare ius patronatus & glossa in c. quia diligenter, de elect. & ibidem Cardin. Zabarella, volum. 2. quod si autem non restitutus. Idem sententia Paulus Girlandus in tract. de hereticis, quod est 7. in fin. vbi declarat do traditionem Archidiacon. ut vi commiss. 6. & liberum, de heret. in 5. 6. dixit, quod i clerico beneficiario, qui sponte, id est, a principio, antē negationem, vel latam sententiam, reuocauit suum errorē, atque ita ad Ecclesiā Catholicaū effit reuertis, beneficia non auferi. Eadem quoque opinionem probavit Paris. in d. conf. 2. mon. 18. num. 85. lib. 4. qui quidem in hac sententiam citat Abbatem & Felin. in c. ad abolendam, num. 2. de heret., qui tamen loquuntur de remittenda pena mortis illis haereticis ad fidem sponte reuertis. Addu cit quoque Parisi. Henricum Boic in d. c. *vergentia, de heret.* qui tamen ex aliquoquin opinione dixit, non restituti hac bona, nisi de gratia. Refert etiam Abbatem in *excommunicamus, num. 10. de heret.* & ibidem Ioan. de Anan. *colam, vslim, versic. non. lib. 1. de heret.* qui tamen loquuntur de remittenda pena corporali. Recenset pariter Archid. in c. vi off. in pris. & in c. vi commiss. 6. & liberum, de heret. in 10. 6. Verum Archid. in d. c. off. in pris. qui scripsit, quod autem sententia in d. c. vi commiss. 6. lib. 3. & ibidem num. 30. cūdilem sententia recenset Ludovicum Carreratum. Et ad casum hunc pertinent illae considerationes, quas faciunt Parisi. d. conf. 2. num. 18. vers. probatur coniunctio lib. 4. & Kolan. in d. conf. 63. num. 28. lib. 3. Hęc opinione si recte perpendatur, non sunt contrarie. Nam prima illa opinio est, quod haereticus reuertis statim ad Ecclesiā Catholicaū non recuperarit sua manu & facto bona, qua iam oblatum in heretico amiserat, sed ei possint restituiri à superiori. Illa vero secunda opinio idem habet, quod feliciter, haereticum statim reuerto restituti debet, vel tamen possint bona ipsa. Atque ita sicut illa prima opinio negat haereticum hunc sua manu possile recuperare bona, sed secunda opinio id non admittit, sed colum cum credit, ei posse, vel debet restituti ab ipso superiori, ad quem pertinet gratiam facere.

- 6 Secundus est casus, quando haereticus iam damnatus est, & ab aliis deinde haereti restitutus gremio Ecclesiā, an hoc in causa recuperari etiam bona qua apud fiscum sunt? Hęc tria positiones considerari, primum est, an possit sua manu, atque ita sine facto superioris t recuperari? Et non posse, certum est, quia si non potest in precedenti quando feliciter adhuc non fuit damnatus, multo minus potest, condemnatione facta.

- Secundum quod considerandum venit hoc secundo in causa,
- 8 illud est, tamen in potestate fisci restituiri vel non restituiri, quod ad bona hunc haereticum condemnatum, cum kilicet bona sunt apud ipsum fiscum.

Hac de re sunt opiniones. Vna est quod cogi posit. Quia qui-

dem in opinione visus est esse Parisi. in d. conf. 2. mon. 18. lib. 4. cùm dixit, hunc reuerto ad Ecclesiā Catholicaū, debere restituiri bona verbū, t debere, conditionem & necessitatem significat. Et *num. 19. script. quod bona hac sunt restituenda, &c. sit, sunt restituenda, significant necessitatem.* Er paulò post, dixit iterum, 27. lib. 3.

Venit opinio huc nec lege, nec ratione, nec auctoritate Doctor probatur. Nam primò adducit Parisi. tex. c. ponderet. 50. dñi. vbi in Daudi homicidiū peracta penitentia regla dignitatem priuatis non est; nec D. Petrus Apolostolus t negat. Salvatoris deploratione facta, ab Apolostolo fuit deicetus. His itaq. fuit nō solum restituta, immo nec adempta dignitas, sicut bona. Ergo idem dicendum est nostro in casu.

Sed facile respondeat primò, Daudem & Petrum non exceptat aliquid sententiam hominis condemnatoris, sed statim erratorum smores, penitentiam exigit, sicutque reuerosi esse. Quod non contingit in casu nostro. Praterē & secundò respondet, Daudem & Petrum ius fisci sola Dei Opt. Max. liberante, gratia & misericordia receptos & restitutis, vt intelligimus, Ecclesiā liberum esse hos recipere, & restituere, vel non. Et propterē constitutum fuit in c. v. constitutum, eadem diffin. so. hodie hos ita lapsos, & ad Ecclesiā reuerosos non esse ad dignitatis recipiendos.

Secondò ea ratione motus est Parisi. in d. conf. 2. mon. 18. Ecclesiā in nunquam claudere gremium ad se redeundibus. Interclar. 18. r. 28. 2. sed quip. grem. C. de famula Tract. & fide. Cat. Verum facile respondeat, Ecclesiā non claudere gremium redeundibus quo ad animarum salutem, vt id dicunt. Non tamē infurit, illos ad bona & dignitates recipi. Et ruris dicimus, quod si Ecclesiā hos redeundes recipit, id non coacte, sed sua sponte gratia & misericordia facit. Idem ergo dicendum est in causa fuit in casu nostro.

Tertiò Parisi. in d. conf. 2. mon. 19. versic. & lib. 4. c. adducit multorum auctores, nempe Ioan. Andr. & Abb. in c. excommunicamus, de heret. Archid. in c. vi commiss. sed. in t. lib. 6. mon. de Anan. in c. ad abolendam, col. vslim. de heret. & Angel. de Clauſius, in sua famula, in verbo, hereticus, num. 6. qui scribunt, haereticus ad Ecclesiā Catholicaū restituere restituit bona.

Ceterum vno verbo respondeatur, relatios Doct. loqui (vt supra in primo casu diximus); quando sua sponte statim is haereticus reuerosus est ad fidem: non autem quando iam fuit declaratus haereticus, & damnatus, & late contra eum sententia.

Secunda fuit opinio corum, qui dixerunt, i bona haec non debere haereticum restituiri: quia sane opinio non solum admittit potestatem iudicii restituendi haec bona, sed etiam imponit ei necessitatem. Haec opinio non est in c. excommunicamus, r. quod est 7. Ioan. Andr. in c. quia diligenter, de elect. lib. 4. Abb. in c. excommunicamus, num. 10. de hereticis. Henricus Boic & Felinus in d. c. *vergentia, de heret.* quos in hanc sententiam sic recenset Parisi. in c. 2. mon. 19. lib. 2.

Primum monitum est in causa ad abolendam, 6. lib. 1. nisi continuo, de heret. sed verē constitutio illa nil ad rem facit, si recte perpendatur.

Secundum regula iuris, l. id quod nostrum, de reg. iuris. Quod non sum est, fine factio nostro à nobis auferri non potest, cùm ergo bona huius haereticum damnati fisci sint delatae, fine factio fisci auferri ab eo non possunt. Verum respondeat, superiorem restituere esse quodammodo ipsum factum, & potestatem de his in cum habere, cùm ei adimatur, quod fisci conciperatur.

Tertiò arg. i. l. 1. & l. vslim. C. de fent. passi. & restit. vbi restitutum recuperari bona, restituere restitutum a Princeps, cuius summa est potest. Non ergo ab quoque alio iudice restituiri bona debent. Sed facilis est responsio. Non enim negant iura illa damnatum possile restituti ab illo habente potestatem quam a Princeps. Et nos in hac disputatione nostra restitutis potestatem praeponimus.

Tertia fuit opinio corum, qui existimarent, haereticum iam damnatum non esse restituendum ipsum iuri rigorē inspecto, fed gratia & misericordia tantum. Hac in opinione fuerunt molis relati. Parisi. in d. conf. 2. mon. 19. lib. 4. quod & ipse sensus est, q. sicut haereticus possit scribunt glossa in d. c. *vergentia, de heret.* & ibidem lib. 3. notab. Hereticus Bon. colam. 1. Cardinalis Z. charabellus in Clement. 3. Clement. 6. vslim. quod. vslim. de fiscis. Alteris, de Rosate in l. p. 19.

LIBER QVINTVS.

dicam, colum, aut operemur, veris, item fallit, C. de episcop. & cleric. & in. Manicheis, ad finem, & in. Autent. idem, in prime, C. de heret. & cib. den. Ambaran. in §. fin. in a. notab. & Gemini. in §. fiver. colum, i. ver. si, quero, & veris, sed praeius. Eundem Gemini, in c. statut. §. has sa- mi, in fin. de heret. in 6. Frane. Significat enim in tract. de fide Cathol. a. 30. inquit, sed an bona. & Decimus in conf. 157. & fui illo in loco nubil. scriptum reliquit. Hic ergo addo titul. in i. fin. de heret. Et hanc opinionem credunt i. fatis probari in d.c. vergentis. ibi, misericordia & misericordia, fed debitum.

Et hac quidem recepta est sententia: tametsi ex ea inferri non possit, iudicem refutantem hereticum ad ecclesias gremium co-git refutare etiam bona. Non enim estet, hinc liberalitas & misericordia, fed debitum.

16 Tertium autem quod hic considerari potest, illud est, an eo ipso quod ipse superior recipit hereticum hunc ad gremium ecclie, an in quantum censetur illum refutare ad bona? Et dicendum est, non refutatur. Est enim opus id exprimit in ipsa sententia, qua ad gremium ecclie refutatur, ut scilicet dictum ipse superior refutetur, ut refutato ad ecclie gremium, etiam ad bona & iura, que ob contractam haeretum amissiti. Ita censuit Cardinals Zabarella in c. sua diligenter, colum, 5. veris, quoniam, tanen non est opus de electio, cum dixit, reversum ac refutatum ad eccliam non recuperare nisi patronatos, nisi refectione fuerit dicatum, quod etiam refutatur ad perficia iura. Et aperte ibidem hoc affirmavit Abb. nam. 9. quem citavit & fecerit eft Rolan. in d. confi. 8. num. 2. lib. 3. Hoc idem apertus censuit Paulus Girlandanus in tra-
27 tatu de hereticis, quoniam 6. vbi nam. sit, ita denuo hereticum refutatum gremio ecclie, & bonis, bona ipsa recuperatur, & iudicari videatur. Et si habuerit, expressius declarando, hoc totum esse possum in arbitrio iudicis refutatur, ut scilicet possit, dum cum ad ecclieam recipit, refutare etiam ad bona. Hoc ergo sum arbitrium & voluntatem debet iudee declarare, alioquin non censetur cum refutare ad bona ipsa iam fisco delata. Idem clarius scripsit Ludovicus Carrerius in tract. de hereticis, c. penit. in ipso multo qualiter num. 6. vbi declarando d.c. vergentis, de hereticis, ait, quod cum hereticis ex quadam gratia & misericordia re-
cipiat ad gremium ecclie, non recuperat bona, nisi dicatur, quod etiam ad bona refutatur. Idem apertius docuit Felic. in d.c. vergentis, num. 2. cum dixit, opus est, quod expresse dicatur a iudee, de refutare etipmum hereticum etiam quod ad bona. Et Felic. fecerit eft Capnol. in Ld. quod nostrum, num. 5. regal. nos. Et hec i-
pla traditio fatis operari probatur in Aventor. Gazar. C. de heret. & Manicheis. ibi, [censentes, ut omnia talium censificantur, nec ad eos vltier resurgentur, &c.] huc verba apter signifi-
cant, hereticum, cuius bona sunt confiscata, ad ea non reactet, sicut non posse ea recuperare, nisi expressus iudex ita declarare-
rit. Et apertus hoc probat d.c. vergentis, de heret. quod sanè capitulo, *ancore Abate ibi in fin.* conuenit cum d. Auth. Gazaros. Et in capitulo sic scriptum: [vt nec ad eos bona corum vltier resurgentur, nisi eis ad cor resurgentibus, & abnegantibus he-
reticum confortum misericordia aliquis voluerit, &c.] Dicit, ali-
quis voluerit, significans, receptionem ad eccliea gremium non re-
cupera bona, nisi iudex voluerit, atque ita nisi expressum cum re-
futatur, sicut verum illud, voluerit, inesse rerum ibi annes, presertim Felic. num. 2.

18 Comprobatur hanc sententia, i.e ratione, quia cum hereticus recipitur ad gremium ecclie, recipi dicitur ex gratia, & misericordia, ut tradidit Abbas in c. sua diligenter, num. 9. de elect. Felic. in d.c. vergentis, num. 2. de heret. & Carrerius in tract. de heret. cap. penit. no. 16. Atque per gratiam refutatus non recuperat ipsa bona, nisi expres-
se dictum fuerit, vt prob. 1. 2. C. de fidei. paf. & refutat. until. a. l. vlt. C. de gener. ali. ab aliis. & Lutator. C. de fidei. paf. & refutat. Baldus in s. adempto. C. ed. sit. de fidei & fff. Bermon in conf. 76. num. 107. & num. 113. lib. 1. & Bermon in tract. de hereticis eti. mandatum, in ita devenientibus ex fo-
rlementa Prim. num. 2. quas fecerit sum in conf. 103. num. 37. & in conf. 185. num. 9.

19 Tertius est causa principalis, i. quando hereticus iam fuit dan-
natus, & abiurata deinde haereti refutatus gremio ecclie, an
hoc in causa recuperetur eti bona, quia non quicquid apud fidem fuit,
sed apud priuatum, quippe quod in causa fuerit translata? Hoc
in causa plura, ut & superiore causa possum considerari. Primum
est, an posse fini manu atque ita fine Eccl. superioris recuperetur.
Et non posse iam clarum est: quia si non potest sic recuperare;
qua si sponte ante condemnationem reverterit, & adiuc
bona sunt apud fidem, multo minus debet posse, quando rever-

PRAESVMPT. XLVII.

997

titur statim post condemnationem, & bona in alium sunt trans-
lata, ex quo tempore difficultius recuperari illa solent, ut statim de-
ceru.

Secundum quod hic considerandum est, illud certe, an ei ip-
so, quod hereticus iste iam condemnatus restitutus, abiurata lig-
refi, gremio ecclie, censetur etiam refutatus ad bona in alium
translati? Et dicendum est, abfolute quod non, ex dictis superioribus.
Et tanto magis, quia iudex non praefunitur velle, quod lego
libi permisum non est, argum. L. 2. C. de off. cond. ind. c. em. finalibus.
Atqui non potest (ut statim demonstrabimus) restituere con-
demnatum ad bona iam in alium translata. Ergo simplex illa re-
ceptio, quam de hereticis ad gremium ecclie facit, non compre-
hendit bonorum alienorum refutationem.

31 Tertium quod i. considerari potest hoc in casu, illud est, an in iu-
dex superiori, qui hereticum damnatum ad ecclie gremium
recipit, posset cum in refutante, ut etiam recuperari bona in
alium a fisco translata? Et dicendum est, non potest. Ita tradit. Iusta
in Clement. i. fin. de heret. quod inter multa probat argum. I. item de
Nofriano. C. de heret. idem quoque confit. Franc. Significat in tra-
ctatu de fide Cath. p. 30.

Id quod conferatur, quia ita quoque obseruat in condem-
nato ex alijs delictis; qui si refutatur, non tamen refutatus di-
citur quod ad bona in alium translata, sed solum quod ad exilium
apud fidem, ut nullus non auctorate comprobatur in conf. 3. num. 21.
& dixi in tract. de prof.

Quartus est casus, quando i. hereticus iam de haereti conde-
mnaturo refutatur gremio ecclie, an etiam censetur refutatus
ad eam facultatem, locum & gradum, quem obtinuerit, si haer-
eticus non extirpatur. Hoc in causa plus possum considerari, sicut
etiam confidetur fuerint superioribus in causis. Primum est, an
sua manu & sponte hic hereticus sic refutatus possit recuperare
hunc gradum, & locum? Et certum ac clarum est, non posse:
quia si non potest recuperare bona, que iam sua erant, antequam
effectus est hereticus, etiam si statim ad ecclieam & fidem fit re-
veritus, multo minus iam condemnatus non potest sua manu re-
cuperae bona, que apud se nunquam fuerunt. Et turpos si
non potest recuperare bona adhuc existentia apud fidem, & mul-
to minus a fisco in alium translata, ita a fortiori nec etiam po-
tetur recuperare hac translata seu defata in alium fini facta fici. Et
hoc ad exilium clarum, ut nullus dubitationi mibi locus relin-
qui videatur.

Secundum quod hic venit considerandum, illud est, an ei ip-
so quod hic hereticus fuit gremio ecclie refutatus, censetur
etiam refutatus quo ad ius, facultatem, locum fieri gradum succe-
dendi amulum quo ad haerem? Et non censetur refutatus claram
est, ex dictis tam supra in tribus precedentibus causis. Si enim
non confutetur refutatus ad bona adhuc existentia apud fidem:
nec ad ea, quae in alium fidem ipse translatus, multo minus nec re-
futatus censetur ad hoc ius succedens: i. iam ab altero proximitate
re occupatum: & ad quem (ut mox dicimus) a iudice refutatus non
potetur.

33 Tertium quod considerandum hic est, illud certe est, an in iu-
dex superiori, qui hereticum iam damnatum refutatus ecclie
gremio, posset etiam cum in refutante ad eum gradum, & locum
succedendi ab altero occupatum? Et dicendum est, refutatus non
potest cum legem & iura non permittant aliquae delicto dam-
num, deinde gratia & principis liberalitate refutatus non re-
cuperae locum ab alio iam occupatum. Ita in species multius ratio-
nibus & argumentis respondi in conf. 16. colum. 2. & 3. lib. 2. eti de
eadem facti specie interrogatus alter respondit Bermon in confi-
. 28. num. 23. lib. 2.

PRAESVMPT. XLVIII.

Innocentius accusati quibus coniecturis & praesumptionibus detegi possit: & imbi de in-
nocentia aliqua fecit non indigna.

S V M M A R I A.

1. Innocentius rū magna est, quia vt detegatur, semper admitti debent
probationes.
2. Secundum si non defenduntur a domini, possunt ab alio defendi, & de eo-
rum innocentia querere debet index.

PPP 2 Accu-

- 3 Accusati innocentia vt probetur, admittitur etiam tertius, cuius non intercedat.
 4 Statutum tollens omnes exceptiones, non censetur rejicere exceptionem innocentia.
 5 Index non debet exequi sententiam aduersam eum, quem deinde inseruerint esse intelligit.
 6 Bannitus etiam ob contaminacionem licet pro confessio habeatur, ex disfusione statuti, caput tamen non punatur, si suam innocentiam vult probare.
 7 Innocentia potest probari etiam testib[us] domisticis, & sanguine coniunctis, &c. nro. 1.
 8 Ind[icatio] probari potest per assumptionem & conjecturam, nro. 3. &c seq.
 9 Delicta presumptiones & censentia dilata & conjuncti possunt contrariari concurredi & presumptionibus.
 10 Accusatus presumuntur innocens, quando fugam aripiere est facile potuisse, & non fugeat.
 11 Demetrius & Antiphilus sacrilegiy accusati, a Profecto liberatis fuerint ob id, quod cum e[st] carcere e[st] quo alii ausfigerant, recedere possint, non recurrerint.
 12 Accusatus de aliquo crimen, si sua ipse sponte iudici se presentat, innocentia profunditur.
 13 Accusatus commissi de delictum aliquo nocte, se ipsa nocte repperit eti[us] quiescere, & nocens censetur.
 Idem quando sua ipse sponte carcerem ingreditur, nu. 14.
 Idem quando quisquis ibi & tortuose se subiungit, nu. 15.
 16 Accusatio tarda maxime arguit innocentiam accusati.
 17 Innocentia maxima est si conjectura, que sumuntur ex excipulatione facti crimini, cum mortuorum effigie, & sive fuisse accusator.
 Idem quando testes, qui contra accusatum attestatis sunt, extra iudicium testimoniis sumuntur responsum auctor, nu. 18.
 18 Innocentia effigie ei[us] conjectura illata, qui damnatus ad mortem precessauit est si innocentem esse, & dum laqueo fuisse sufficiunt, maiori non potuit, sed laqueo si illo, amissio cecidit in terram.
 Secus si clare compare de delicto morte digno, nu. 19.

IN NOCENTIAE vis magna adeo est, ut multa illius causa
fancita fuerint. Nam quo illa detegatur, semper admitti debet
probations, *i. defendantur, ff. de penit.* quo loci alii Vlpianus
ad d. & domino non defenduntur ferri, defendi ab alio no[n]

2 quod si a domino non derenderentur ieiui, detinet ab aliis polluent: & de eorum innocencia querere debet, is qui cognoscit, nempe ieiuius. Etenim nostris Decim in conf. 42, colam prima. Mart. I. l. tenuit. sum. 15. & in sag. 59. Boët. in sag. 15. 6. & So-
cianus iun. in conf. 62. novm. 7. lib. 2. idem responderunt, hoc est, ad
3 probandam innocentiam ieiucari. tertium, cuius non interest, admitti, vel indicem ipsum filio ex officio recipere posse, & debe-

re innocentie probations. Hinc etiam respondit Ias. in conf. 175.
lib. 2. admissi semper posse innocentie probations. His accedit,
quod & si statutum tollit omnes exceptiones, non tamen refle-
ctit dicunt exceptionem innocentie, ut Bald. in l. 1. t. 9. Officium col-
penult. ff. ne quis cum qui in vita est, si excommunicatus. Et in Ledita, col-
loun. penult. C. de edend. loan. de anan. in confi. sg. column. 1. Alexan. in C.

*si.113.colum.2.bb.5.Dec.in L et si nihil num. 4. de regul. iuris. Marfil. in d
5 consi.16.num.14. In modo index † non debet exequi sententiam adiuver-
fici cum quatuor deinde innocentem esse intelligit ut a innocentem inc*

sus eum, quem deinde innocentem elic intelligit, ita innocentia significat, anibus, in finis de purgat. vulga. Bald. i. 1. vnu. colum. vtum. C. d. confusa. Felin. int. consanguinei, colum. 1. de te ind. Marfil. tu d. corsif. 16

num. 16. & in feng. 52. & Neuiza. in cens. 60. colum. 1. versic. 2. facit. que loci paulo ante dixerat post Bald. ml. 2. C. si pendere appellat. mor

6 interuen. quod etiam bannitus ob contumaciam, & si pro consilio habetur dispositione flatuti, attamen captus non punitur, &

suam innocentiam vult probare. Et eadem traditionem agit marinus
Decimus in. & similil. nam. 4. de reg. iur. Cras et in tract. de antiquis temporibus
in 2. part. principal. eiusm. 2. Habet & hoc commodum innocentiam

7 ut probari possit testibus domesticis, & sanguine coniunctis, &
tam iste, & c. veniens, de testibus, & l. i. q. ad questionem ff. de questione

8 904. Imò innocentij probari potest præsumptionibus & conie
& ibidem Marsil. num. 26. & Late M. sc. ad ant. cl. de probatio. conclusio.

cturis, sicuti scripserunt Boër, in quæst. 165. num. 1. & 2. & Alciat. in refut. 453. num. 5. quin dixerunt, delicti præsumptiones † & con-
sensus dubii & confusari posse contrariis conjecturis & presun-

jecturas datur & contumeliam posse contrarie conjecturam & premissis
ptionibus, id quod etiam sensit Cracov. in confi. 151. num. 18. & in confi.
225. num. 13. Et hoc facit quod post Baldum in l. patentes, C. de testi-

bar. decidit Boetius in quæst. 65. num. 7. innocentiam posse tellimino domiticorum probari. Et hoc pertinet maximè locus Cice-

Cura & presumptionis innocentia hic recensere possem, nihil omnibus hoc in loco adscriri generales illas, quae quibusvis criminibus accommodari possunt: ceteras vero speciales iam suis singulis in locis explicavimus.

Prima itaque innocentia conjectura est, † quando accusatus fugam rapere fecit potuisse, & non fugit. Ita Alcibiades dicitur p. 53.
nam . . . et *et* *si* . . . *qua* . . . *polt* *Bart.* *In* *Liqu* *si* *fugitus*, *s. i.* *ff.* *de* *adult.* *e-*
dito, *quo* *loci* *respondit* *Alcibiad*, *suspicionem* *omnem* *eius*, *qui* *laic* *maiestatis* *crimine* *accusatus* *fuit*, *ditu*, *si*, *quando* *fugere* *po-*
tuit, *non* *fugit*. Et praetulatur exat exemplum apud Lucianum
de amicitia, dum comminoratur Demetrium & Antiphilum i. s.
criegili accusatos, & carceri inclusos, liberatos ob id à praeficio
fuique quod cum è carcere, ut alij aufererat, recedere potuerint,
non recesserint.

Secunda & validior coniectura est innocentia , quando ac-
cusata fu ipse sponte iudicata præfertat . Ita Capella in cap. 37 . n .
8 . in criminali . M . Antonius Balbus impræstat criminali in parte defensio-
ni . num . 131 . Iacob . Nouellus in proœst. criminali . sub tit . ad defensionem . incip .
in hanc extenuationem . qui ea deinde opinione recensent M . Afra . impræ-
stata criminali . in § . diligenter . num . 40 . & alios referunt Dicatus in capo .
93 . num . 11 . lib . 2 . & M . Afra dicit in conclusione . Hanc coniecturam
egregie confirmat locus Ciceronis in oratione pro Milone . quem
locum etis memoriam suarum in lib . 2 . in praefacta p . 91 . in fin . attamen-
tuat hic reperire : fuit autem haec Ciceronis verba : Quod si
nondum fati cernitis , cum res ipsa tam claris argumentis signis-
que luceat , pura mente , atque integra Milonem nullo sceleri im-
butum , nullo metu perterritum , nulla conscientia examinatum
Romani reverenter , recordamini per deos immortales , quæ fuerit
celeritas redditus eius , qui ingressus in forum ardente curia , &
magritudo animi , qui vultus , quæ oratio . Neque vero te populo
folium , sed etiam Senatus tradidit : neque Senatus modo , sed etiam
publicis praefidjis & armis : neque his tantum , verum etiam eius
potestati , cu[m] Senatus torum Rempubl . omnem Italij pubem , ca-
stra populi Romani arma committerat : cui neque nunquam protelid
tradidisset , nisi causa fuisse confidet , præfertam omnia audient ,
magna metuens , multa suspicantur , nonnulla credunt . Magna vis
est conscientia , iudices , & magna in vtramque partem , vt neque
timeant qui nihil committerint , & poenam semper ante oculos pu-
tent , qui peccarint . Haec Cicero .

Tertia est innotescitio coniuratio, † quando accusatus commis-
ſisse delictum aliqua nocte, ea ipſa nocte repertus ei quieſcere, &
(ut dicitur) in vtracqua aure dormire. Extat huius re egregia-
tissimum exemplum apud Ciceronem in oratione pro Roscio Amerino, dā
commemorat T. Calp. Terentinianus filios adolescentes abſolu-
tos huius, quidam capiſſa nocte post occidum patrem reperti erant
eo in cubili dormientibus.

Quarta ell innocentie coniecutur efficaciam iam commo-
rat, quando feliciter accusatus sua ipse sponte carcerem inge-
ditur, ita Granat. in conf. 29. num. 32. & in conf. num. 4. in crim-
inalib. & Ioseph. Iacobus de Leonis inter confit. Socini, in conf. 39.
num. 37. lib. 2. Idem quando T. levantibus & tortura subiectis, ita
Iacobus de Leonis in l. 3. vers. 107. praesumpt. C. de apolo. publ. ex generali,
c. de decan. lib.

Quinta est conjectura innocentis, t' tarda admodum accusatio: Nam tarditas ista arguit potius falsam esse accusationem, quia quod accusatus deliquerit: *sicut si scripturam Bal. in conf. 2. Quidam tabellio in fin. lib. 1. Manif. in practica criminali, & diligenter sumo, 204. M. Ant. Blanca in practica criminali, in prima parte de defensione, numer. 204. & Cratuer in conf. 75. numer. 9.* Et confessus quia scripturam sibi regum ex presumptione contra se habet sanguinem, *libro 1: praefunctiones.*

Sexta est conjectura innocentie, tamen quae sumitur ex excusatione faciei criminis, cum morituri efficeret & fuit, qui hunc accusauit, haec Marfilio in pratica criminali n. 6, refutat, & Blanu s'practico in loco, num. 136. Quam quidem conjecturam veram esse existimamus, nisi pro criminis alia adsit conjectura. Et similiter conjecturam subiungit Blanu ex Marfilio in consil. 109, numer. 32, & 40, etiando telles, tamen contra accusatum testimonium dixerunt, illud deinde extra iudicium renocantur. Quia tamen de re nunc non dispuo, et si non ignorarem, non carere probabili dubitatione.

Septima est conjectura innocentiae, † quando damnatus ad mortem, protestatus est se innocentem esse, & dum laqueo sufficeret suspensus, vel gladio percussus, mori non potuit, fed fracto lacrino involvendo cecidit in terram, ita exterum spiritum Lucas de Penna

in 1. column., versis, sed pone, damnatus est aliquid. Cide de desert. & occida-
ta eorum, lib. 12. quen sciant fuit P. viri Putens de syndicatu, in verbis
dico, in eis si index post medium, vel scilicet in eis, deinceps in 1. favor a-
bideret, m. fin. & idem Cagnoliu num. 13. de regul. iur. Qui quidem Ca-
gnolius recente causa memoria d'annis, qui nostra state contigit in Ca-
gro nono Dertbonensi, & ego ipse a filio dignissimi oppidi a tunc configit
ad am. Alcas. in tract. de presumpt. regel. 3. praf. 4. num. 4. Neutru.
lib. 1. Sylva emp. numer. 62. veris desimmoniacum, qui tamen videtur
relinquere cogitandum, & T. r. aquel, intrad. de penit. legum, casu val-
tum. Boer. quod. 217. num. 8. & Cognolius in confit. Burgundia, in tit.
de infesta. pag. 49. Et permulta huius miracula exempla clementiam at Lu-
cas de Penna, Cagnoliu, & Boerum.

Hanc autem conjecturam veram esse credit Parisius in addit.
ad Decim. in d. favor abditoris, quando damnatus efficit ex foli
conjecturis & presumptiōibus, quod iure permisum non est
fecisti si clare confare de morte digne. Nam tunc non
pugnatur miraculoso ille feruatus, sed per incantationes & pre-
stigia, iusta traditione Baldi in reverendis, de tribus. Et hoc calu
procedere potest opinio Gulielmi Roulli in intrad. de defor-
pone auctorit. colum. viii. num. qui aliqui a cateris vibus est diffen-
tire.

PRAESVMPT. XLIX.

Poenam leuiorē mitioremque presumi
lege indicat, diligens & accurata
explanatio.

SVMMARIA.

- 1. *Pena non posse indicari, nisi expresso iure et iure causum sit.*
- 2. *Pena maior praesumitur alegre vel iudice imposita, ex quo patet scri-
ta admodum fieri debet interpretatio.*
- 3. *Præsumptio summa debet fieri per illam partem, per quam præsumptio
cauitur.*
- 4. *Pena capitalis si sit a lege indicata clericis, interpretatur de pena ex-
communicatis, vel de carcere perpetuo.*
- 5. *Desamittitur ergo granum, quod a pena mortis.*
- 6. *Fama causa equiparatur causa vita.*
- 7. *Vafallum non nunc perdere debet feodium, cum famam domini sui non
teretur, quoniam si non defendit eius vita.*
- 8. *Damnum si quis sit in appetitione manu, intelligitur quod debilitas
ei consenserat.*
- 9. *Condemnatus ad restitutionem rei furatae, censetur condemnatus
conditione furta, quia non infamia.*
- 10. *Condemnatus ob violatam, si ignoratus aut si vis armis illata, vel
sine punitor parte de vis sine armis illata.*
- 11. *Damnum invenit penam propter temporali, quam perpetua.*
- 12. *Episcopos si mandat clericis, ut aliquis faciat sub pena excommunicati-
onis, intelliguntur in dubio de excommunicatione iam late, & non se-
renda.*
- 13. *In panis pecuniaris, in dabo præsumtur de vitiis.*
- 14. *Pena illa censetur imposta, qui conformatae verborum improprieta-
tis: si enim repugnat sermona improprietas, non præsumunt imposta
major pena.*
- 15. *In penitulam sit lat. in interpretatio, quacum sermons proprietas sua-
det.*
- 16. *Statutum si impunit penam amputacione capitis, non potest ad ap-
plicari pena ad paucum exili, quia repugnat proprietati sermonis,
sed intelligitur de morte naturali, & num. 18.*
- 17. *Pena illa debet imponi, que aliqui non repugnet legi, vel menti in-
dicis.*
- 18. *Pena maior non est in flagello aliis nobil operaretur, num. 20.*
- 19. *Excommunicatus ista ab homine, pro peccatis mortali censetur late,
& idem de mortis est intelligentem, non autem de morti.*
- 20. *Peccatum mortale per se suum natura operatur remissionem a sacra-
mentis.*
- 21. *Pena leuior non est imponenda, quando ex ea insurgeat occasio de-
lunganda.*
Vel quando delictum quasi impunitum remaneat et, num. 21.
- 22. *Legislatorum mens est, ut delinquidi occisionem tollant.*
- 23. *Lex delinquidi ex auctoritate triquetus, non valit.*
- 24. *In penitulam ad nutritus extenso, ne aliqui delictum remaneat
Menach. Præsumpt.*

impositionem.
17. Delinquenter puniri, inter se Repub. & ei maxim. vi. le. iſt.

CVM poena indici non possit, nisi expreso iure causum
sit, et si quis. h. dimis. ff. de religio. & sumptus fuerit. & h. c. cum gen-
eris in Aut. de non eligi. feci. nab. & frumento fructu in comen-
tarjus de arbitriis indicum, & v. lib. 2. Causa 296. manifesta hinc in-
surgit presumptio, t. quod in dabo presumitur a lege iudicatur
impunita pena mittor, ex quo stricta almodum in his fieri debet
interpretari. si præs. iur. fin. & inter. retatione, ff. de panis, & con-
fert. l. novitatem. h. in penitulam ff. de reg. ut. quod lat. dict. Pauli apud
in poenit. fami debet hinc interpretari. Hinc scriptur Alciatus
in trah. de præsumpt. regel. 3. praf. 4. num. 1. tempore præsumti
in illam partem, per quam piena cunctatur.

Ex his inferunt primo, quod si quis simpliciter poena capitali
damnetur, de exilio intelligitur, ita glo. L. in verbis, capitulu. Cas-
tia Indi Christ. ancipl. Ioan. Andras in 1. quarto. in gl. 1. de iuremar. &
iis Abba num. 7. t. m. lib. 1. 2. column. 3. respic. stem ad. s. de public. ind.
Arctinus. 4. quater. & quando. 9. ultim. de acusat. Angel. Arct. in tract.
malificorum in verbis, & Caput a Spaniis. Romuald. genet. in tracta-
gere, num. 5. & num. 9. C. de translat. & ibidem l. s. de similitud. fen.
in 1. in peccato. num. 21. ff. de turfa. omniu. iud. De c. m. 1. tempore in
obligis. num. 10. de reg. iur. Cagnoliu in l. 1. perim. ma. 37. & in obli-
giorum doct. Romuald. num. 156. ff. de turfa. omniu. iud. Bofius
in trah. ea farrum tristis. In tit. de penit. no. 16. Diogenes in sua regula,
reg. 393. in vlt. fallent. Adcl. in d. praf. 4. num. 1. & præter. & loc.
l. Clar. in praf. arct. 5. fin. q. 47. col. 1.

Secundo hinc inferunt, t. quod si clericus sit damnatus poena
capitali, intelligitur de poena excommunicationis, ita censetur Ali-
ciatus in d. præsumpt. s. i. v. & si condemnatur poenam Imperio. ff. de
iurisdict. omnium iud. V. el etiam intelligi potest in clericis ad mor-
tem damnato, de carcere perpetuo, iusta traditio. sem. Felicis in c. 1. in
fin. de bonici. post alios, quos commen. a. Sed aliquid dubitatur,
t. ut an sufficiat poena infamia? Alciatus precipitat in loco scri-
psit, non sufficer, cina vere granular poena mortis naturalis,
quam in infamia, si adulterium cum in causa, in fin. ff. ad leg. iudicatu de a-
dulter. Etili tamen causa fama equiparatur causa vita. t. infra. ff. de
manu. & similitud. Hinc fibiuntur precipitato in loco Alciatus, ini-
mis recte felicis Bartol. in addit. ad Baldon in c. 1. i. m. quod. quibus
modis feodium avert. Vafallum ita perdere feodium t. cum famam
bonam domini sui non tuer, tunc quando eius vitam non de-
fendit.

Tertiò hinc inferunt, t. quod si quis damnatus sit poena ampu-
tationis manus, intelligitur, quod debilitas ei absconditatur, ita glo.
in Aut. fed. nouo. t. C. de furt. Imo si damnatus haberet viam
manum aridam, illa erit aptundans scutis frigore ut t. 1. Bartol.
Albert. Salazar. & Calixtus in d. Aut. fed. nouo. ure, teat. Andras in ad-
dit. 1. c. 1. in peccato. qui communis est ipsi cunctis in obli-
giorum scutis. Albert. in trah. statutorum, in 2. parte, quod. 60. 1. us. 1. de quibus
num. 37. ff. de legib. Alciatus in d. reg. 3. praf. 4. vlt. infit. Diogenes in re-
gu. 393. infit. Dilettantur tamen ab opinione hanc Cyn. Barol. &
Bald. in d. Aut. fed. nouo. ure, Angel. in 1. 3. 9. Libo. de art. fortis ca-
r. Angelus Arctinus in trah. malefic. in verbis, qui si non solerunt.
Marian. Socin. sen. u. & scius Inda. de Iudic. Alexand. in 1. 4. 10. 4.
num. 4. lib. 1.

Quarto inferunt, t. quod si condemnatus ad restitutionem rei
furatae, præsumitur condemnatus conditione furtae, que non
in Aut. scilicet in 1. de Anan. m. 7. qualiter & quando. 6. ad corrigendos.
colum. 3. de accus. illa est ut sit a notabilis in causa confusa. Veritas. Et
illum secutus est Decius in l. tempore in obli. num. 1. de reg. no. 1. & ide-
m. in l. c. 1. c. 1. condicione, impetr. ff. de turfa. t. 1. & tradit. l. 1. num. 15. in
de furt. & scutis. Lafor. in trah. & num. 9. C. de translat. & cou-
fert. l. b. causa. u. prou. vlt. ff. de turfa. t. 1. & tradit. l. 1. num. 15. in
obligiorum. num. 23. de reg. no. 2.

Quinto inferunt, t. quod si quis condemnatus est ob viam pene-
trata temporalia, quam perpetua est. Detinu. int. ex literis. 1. 1. de
stat. vbi delat. 1.

Sexto inferunt, t. quod si ab episcopo aliqui mandetur, vt a-
liquid faciat sub pena excommunicationis, ex quo habeat verba.

Finis Libri Quinti Præsumptionum D.Iacobi Menochij

D. IACOBI MENOCHII
IURISCONSULTI

DE PRÆSUMPTIONIBVS, CONIECTVRIS, SIGNIS,

ET INDICIIS, QVI MISCELLANORVM
APPELLATVR.

LIBER SEXTVS.

PRAESUMPTIO L

Rubricas, seu inscriptiones titulorum juris communis, vel statutorum, solam presumptionem & coniecturam facere, non autem perfidè disponere, statuerę.

SUMMARY.

- Rubrica, seu titulorum inscriptiones, vel statutorum conciliarium, & praesumptionem tamquam faciem ostendit, quae in supposito deinde titulus scriptus est.

Protocolum notarii continet rubricam beneinstudi, instrumentum emporio & rendimento inter Casum & Sponsorum collectum, & presumptuose faciat suje talem celorum contrahatum, sed manifeste non probat.

Actu agentis militer eorum mentem, & animum operatur.

Rubrica conservatur ad denotandum id, quod in contextu habetur nec plus certior rubrica disponere quam in textu legitur.

Tegor si dispositio sibi consignata debere monumentum ad inflatus alterius, quod non repertus, sed dicto uno solius censetur.

Referenti mola fidei adhibetur, cum de relato non confitatur.

Cautione discursivea, ut patet, non omnes caues solitare debere gabelari, prout sunt maiores solitare, quod non confitetur quoniam maiores illi solitamente, yales tamen statutum, cum cautione flet illa verba, non condicuntur prout sicut.

Rubrica natura est fictilia, non accidens.

Rubrica quo ad se perficiendum habere dicuntur, ut nunquam vim legi obtinet.

Perfectio illa appellatur, quia agatur superest: &

Perfectio dicitur, quod ab aliis non muratur.

Rubrica qua de causa impetratur.

Lex debet esse clara & manifesta, ne captione sua lequeum periret.

Dispositio generalis dicitur obseruatione de sermone generali, & biniusmodi.

Rubrica, quod quisque iuri in alium statuerit, eodem iure punitur, an sit perfecta, non.

Rubrica perfecta disponit, & allegari potest ad decisionem causationis.

Rubrica C. ne diffundatur, sed dentur, hinc videatur perfecta quantum in se sit, non potest tamen allegari ad decisionem causationis: & perfectio quidem non esse ostendatur.

Rubrica quando ob generalitatem verborum illi clara, & subsequentes contextus esti ambigui, tunc textus per rubricam declaratur.

Legit una pars sicut aliena declaratur, & precedens ex subsequentibus operatur, ita ex rubrica lex ipsam interpretationem potest accepere.

Statuta rubrica signatur aliter dicit, maritum mortuus vxore in matrimonio datum lucrari debet & si textus statutus habet, quod datum ex uxore trahatur maritum, bac locum etiam hoc textum in date prouincia.

Statutum si disposit in rubrica, quid filia data est non sufficit ad statuenda mascula: tunc, vero statutus dicit, quod non sufficit ad bonum matrem, nonquid dicta filia censetur exclusa a bonis patrum.

C

Vm in postrema hac commentaria-
rior parte narraturas, ex explicati-
onis partem praeumptiones & con-
iecturas, quas Miscellaneas ob id
appellare placuit, quidcirca diue-
ta & varia verentur: priore loco se
offerit illa, qua fumitur a Rubricis
titularum iuriis communis, & fla-
tutorum. Quia in eadem explicati-
onem auditorios meis, que scitu-
digna annotabam ad interpretationem l. i. f. de rebus creditis, &
certum petatur. & de condit. inter cetera eos docebam versus
semper mihi visum sufficere Deci & Alciat in loci sententiam
dum scriperunt; Rubricas f. e. titulorum inscriptions conser-
vatur ac praeumptionem tantum facere corum, quia in sup-
posito deinde titulo scripta sunt, id quod & Deius ipse inscrip-
tio ext. a confit. ad finem, docuisse videtur.
Exemplum alterius potest
in rubr. C. de glori. & sumpt. tuner. alex. lusu. & aleator. Quia con-
iecturam olim faciebat, in eis titulo sanctum quid suffide de lu-
alex. & aleotoribus ipsi. Et vere de his edita fuerat confirmatione
qua temporum iniuria perire, hodie vero reporta extat. Deius
deratur & hodie constitutio aliqua ad titulum C. vt nemini licet
in emp. specie se excusa. lib. 10. Debet & multorum opinionis alii
qua constitutio ad tunc. C. de ipsa fons. artis sponsal. & proventis
civis. Nisi fidem noua: & eruditus interpretatione Alciasi b. d.
fons. 11. cap. 2. habemus, cim nihil desile f. script. con. tunc
faciunt ipse titulorum inscriptions. Hinc recte docuit Bartoli
in Admonentiis, n. 3. res. 2. p. quo. pone. de invent. quid si in t. defin-
iti non r. libro, quod protocollum appellat, scripta habeat rubrica
legitur, & instrumentum emptionis & venditionis inter Calum &
Semprionum conjecturam, &c. praeumptionem quidem facta
contrarium illum inter eos alegando celebratum suffit, manife-
stamen non probat. Barto. agentibus multioribus a N. et. in co-
mune. 26. mense. 4. relat. Veratur in eo folium dubitatio, quibus demo-
strari argumentis & rationibus possit, has rubricas & inscriptions
nisi dispone vel probare. Dicimus ita aliquando est & recte argu-
mentatus. Primo actum agentium f. mil. ultra eorum mentem &
animum operatur, I. non o. n. si f. cert. pet. Atque si rubrica est scripta
f. ad demonstrandum id, quod in contextu habetur, sive in eis
probat Alcias in rubr. f. de reb. cred. f. cert. pet. Nil ergo plus disponit
rubrica, quam in texu legitur. Nec hic dicendum est, quod tertiis illis
intentione legislatoris primaria non disponit, secundaria tamen
disponere videtur, juxta declaracionem Baldi in I. leg. f. 2. cap.
f. cert. pet. quia probat la. m. l. ann. gnuia 2. z. f. de reb. et. 1. f. et. pet.
& in l. 2. p. prim. 25. ff. de aro prof. Nam regi redditus, de secundaria
illa intentione non confitare in calci affectionis Baldi; vel ex
imlicita & subfusca ita est, ut nil operari has in reposit, f. a. paulo infra dicimus. Secundum argumentum ductum a. in leg. f. 1. et. 1.
l. 1. f. de condit. & demonstrata, vius est, iusserat telator fibi con-
stitutus monimentum instar illius P. Septimij adificatum in via fi-
lia, nullum fuit repertum, haec ex oriente solitus iustitia quia telator
dispositio corruit, cum non exaruit quod atque in
calci. Ita pariter rubrica, qua demulcentare solet ea, quarin cōex-
habitetur, nisi disponit, quando cōtextus ipse desideratur. Et quam
imlicitate sicut hic adit disponentis voluntas, quia omnino dice-
re in calci vel relato, attamen nil hoc prodest, prudenter & ag-
planificare accedit. Tertio (at Dec. 3. 1. nulla adhibetur foli f. cert. referenti, cum de relato non constat, atq. huius in globo. C. de ede-
ta. Ita rubrica, qua contextum recusat, videtur, nil disponit se
ipsi ipse declaratur. Nec obiectio quis illius authenticitatem

In alio, dif. ofitionem locum non habere, cum referens disponendi facultatem haberet, ut ex*ps. Bart. in l. admonitione, nunc 7. de iste nra. & post multas p[ro]fem[ationes] Decii in Amb. f[ac]tis in aliquo num. 4. & similiter idem in Ledita, num. 56. C. de ced. Nam respondetur illam Bartoli traditionem intelligi, quando is referens non solum per se esse, sed & causality (ut illi aut) refert, cum enim ita clivitatis Decurios flatuerint, cines omne soliture dehinc gabelam & munera, secundum quod vel, prout sunt maiores soluerunt. Et si non constat, quomodo maiores illi soluerint: attamen statuto parendum est: cum verba illa, prout, vel secundum quod, non conditionaliter, sed cautele stent, scilicet si dictum sufficeret: quia ita fui majoris soluerunt, ita declarat ipse Decius in Ledita, num. 56. C. de ced. & clariori Cest. ton. in conf. 97. nomine, qui dico multos auctor[um] sententias cum non[us] ad item facient suorum in confid. 25. num. 11. libri 1. & Gramma. de iis 59. num. 20. Quocirca confitit Bartoli traditionem hoc non pertinere, cum hic rubrica ad contextum nos rueret. Quarto comprobabam cum ratione Decii, & Alciati traditionem, quid natura & vis rubrica ei demonstrare, que in te[n]tu leguntur: & ideo index ab indicando est dicta, ut ex Alciati supra adiunctioni. Si ergo rubrica disponeret id, contra sui naturam operaretur, quod non esset dicendum, arg. Legatus in multitudine f[ac]tis ad naturam legi & natura ipsa non accidens spectabat est, l. 7. vbi Barto. ff. de testib. Quia hoc spectat, quod iij, qui afferunt, rubricas has, seu in primis disponere, id pro constanti supponunt, perfectas esse rubricas. At ergo faciliter admiserim perfectas quidem etiam quantum in se est: fed ut legis vim obtineant nequaquam. Nam perfectio cum multis consideretur modis, ut Bald. in l. i. manu. 3. ff. de testib. & de laicis. col. 2. m. 2. lib. 2. respondit, tum illa pricipia considerant, quia in materia & forma est, quarum ambo hic deficiunt. Nam hic non extat legis forma, cum contextus deideretur, quo series illa, ille quo ordo praesertim continuatur. Deficit & materia, nempe scriptura ipsa ipsiusque contextus dispositio. Perfectio enim illa appellatur, cum nulli, quid agatur superest, l. pen. in fin. c. de bu. quibus videlicet ad S. C. Sylla. & scribit Bald. in Ledita, col. 2. C. de fidei instr. Rursum nulla h[ab]et perfectio his in Rubricis possit considerari. Perfectum enim illud est, quod ab ap[osto]lo nil mutatur, ita Baldus in l. viii. 6. b[ea]t. a. num. 3. C. de ced. tollit. & alios recens in Novis. 4. in conf. 72. nu. 10. qui claris quam facit Baldus, explicat. Cum itaque illa rubrica ipsa ad contextum interpretationem omnem, nemque perfectionem mutantur nullo pacto perfecte dici possunt. Sexto, & nunc ultimò non me dicripter vixit, quod lex esse debet clara & manifesta, ne capione sit laqueum parat, c. erit autem lex, q[ui] dicitur, & bisplasmus verbis, capture, & probat texti. Lege sacra fons. C. de legib. & iuris clementib[us] & iustib[us]. Atque rubrica dicit non potest lex clara: Ergo legis vim non obtinet. Ha[bit] minor probatur, cum dispositio aliquip, aliquipse ferme generaliter est, dicitur & obscurus, Ita fides, ff. de testib. & th. glo. & in l. i. Stabu. ff. de fidei & tradit. Romana singul. 30. Crux in conf. 80. num. 16. & conf. 26. num. 2. & Tyrapul. in testib. de rebus ecclesiasticis 5. 26. in gl. ff. 2. num. 52. Rubrica autem generaliter tantum dispositionem & sermonem continent: cum (ve) experientia ipsa docet textus ipsi declarant, quibus de casibus, quibus de personis rubrica generaliter sermonem conscripta intelligi debet. Si ergo textus deficit, quidam inveniunt nullam in eo extitisse distinctionem? Supponamus desiderari responsa illa omnia, que fuit titulus, ff. quod quicunque iuris in alium fluctuerit, vel obtinuerit eadem iure ipsa evanescat: quoniam quidam rubricam perfectam nostri scribunt: & infra dicimus: dicente aliquis absolute & indistincte statuendum obseruanturque illi ejdem in coquin ita statuit, vel obtinuerit certe non: cum distinguendum sit, an dolo, vel non gerit. Quis distinxit a iurisconsultis eo in t[er]tio proposito non adhuc reterit, si rubrica generalitas obseruanda foret. His rationibus & argumentis contabiliatis nostra hac, & prius Deci, & Alciati vera sententia, facile confutantur recepta magis opinione argumenta. Est fane magis recepta i[uris] opinionib[us] perfectam disponere, & ob illi ergar posse ad castrorum decisionem: sciat h[ab]it eius opinionem facturam nulli, quos cogitare: conf. 3. num. 1. lib. 1. Et illi accedunt Alexem. in conf. 19. num. 3. lib. 2. Euseb. in Centuria legali, in loco a rubro ad negram. Boleget. in l. num. 17. nu. 1. num. 1. ff. de testim. pet. et alios multos commemorant Majordomo in conf. 1. lib. 4. Huius in quantum recepta opinione argumenta faciliter confutari posunt. Et primo quae adduci solet rutor: C. ne fidei, dotum dentur, n[on] ad rem facit. Nam admissio eam rubricam esse perfectam quantum in se est: non tamen inde sequitur allegari ipsa ad castrorum decisiones. Ex etenim quod ita ar-*

gumentantes aliunde probarent eam rubricam allegari confusius, vel posse ad ipsi castrorum decisiones. Quod ei factum non videmus. Praterea negare facile possumus rubricam illam non, quia a viro volente datur faciens interpretari fuit Bald. Nonnulli in tripli parte sexti privilegi 21. Diversi in tripla soluta missa. Alexandr. in. se conf. matr. 3. quiesc. ff. f. sol. matrino. in quibus fidelior doctis conseruandis relinquentur causa datur, qui fidei causis fofo ipsa rubrica considerari debet, non exceptentur. Parte respondentia edilitur secunda argumentatio, que sumitur in rubrica: quid quisque iuris in alterum statuerit, vel obtinuerit, eodem iure ipse utratur: quia fidei rubrica alteritur per ea. & aliquid allegata ad castrorum decisionem, ut factum videtur a summum Pontificis, in c. iam omnes, de constit. Respondet rubrica illam perfectam non esse ob distinctionem, quam de repositis ex loci leges faciunt, manifeste significant. Erilla allegorio summi Pontificis, in d. c. omnes, non tantum solam ipsam rubricam respicit, quantum integrum titulum, ad quem nos remittit.

Hac autem Decii, Alciati, & nostra sententia concedit arg. 19 admittit: quod quando rubrica ob generalitatem verborum clarit, contextus vero subsequens ambiguus, quod inquam tunc textus per rubricam declarabitur, ita scribunt glo. in l. & lib. Bartol. C. de cedula, canum cert. exim. libr. in. & in l. i. C. ne licet tertius propon. Alciat. in l. i. num. 8. versic. ceterum ff. de ceterumpa, qui ex ratione usus est: quod sicut in una pars legis alteram declarat, l. i. num. ff. de petitio heret. & precedente ex subsequentibus appetunt, l. i. f. ser. in plurim. 6. vlt. de legat. i. ita ex rubrica, lex ipsa interpretationem potest accipere.

Ex his disputationibus subinseritur primo, quod si rubrica statuti generaliter est, maritus mortua uxore in matrimonio dote lucrari debere: Et textus statu[re] habeat, quid maritus dote ab uxore traditum lucratur, an textus statuti intelligatur, ut habeat locum etiam in date solum promissa. Et in date promissa habero locum, ob rubrica verba generalia ex sententia Baldi scripserunt Corneus in o. ff. 6. libr. 1. Lafon in l. num. 9. ff. de ceterum pet. & ibid. Decius num. 6. Purpur. num. 32. & Alciat. num. 7. Roland. A. Valle in tract. de lauro dote, quaf. 9. & Cephal. in ceterum Pauli Lenig in conf. 4. num. 4. Disident Olafus in conf. 75. num. 16. versic. f. ceterum auter. & Silvanus in conf. 2. num. 51. & 13. existimo Baldi, Cornelius & sequacione traditionem veram esse, fed non ex ratione quod generalis rubrica id significet, sed potius quia statutum ipsum tribueni marito lucrum dote date tradidit, locum habere etiam in date promissa: Ita fidei scripserunt Bart. in conf. 12. ff. statu[re] ceterum. num. 3. lib. 1. Salicet. in l. i. ceterante, num. 4. C. de donatio. ante nuptias, qui loquitur quando statutum dicit, maritus lucrari partem dote relinquent. Et si Angel. in conf. 18. in fin. vlt. pp. summa. In hoc a Salicero diffinet. Guido Papa in q. 16. num. 3. Alex. in conf. 63. col. vlt. libr. 4. Calcat. in conf. 3. num. 37. & 29. Campi in tract. de date parte ultime quaf. 4. Socin. in conf. 35. num. 50. lib. 1. cui ex domi fidei specie respondens fabri regula. num. 10. ff. 22. num. 4. libr. 1. Roland. A. Valle in tract. de lauro dote, quaf. 9. & num. 11. ex referentiis eiusdem opinionis alios, qui in ha[bit] de re de non scripturam. Haec sicut sane alij relati a Beor in quaf. 22. num. 9. Idem inquit respondens Paulus Leoninus de cedula tunc scripturam Patavinum, & non meritis suis. Episcopus Ferrariae in conf. 1. cui subficiplorunt in subsecuentibus respondit eruditissimi Decianus, Cephalus, Pancirolius, & Peregrinus, qui sic interpretari sunt statutum Patavinum, quo sanctum fuit, quod maritus praecedente muliere sine filii h[ab]et cursum dimidiam dote tis lac.

Et haec quidem est aqua & hodie magis recepta sententia. Et si ea differerint Barto. sibi parum contumeliam in. inservi. 5. f. f. 3. num. 7. C. de factio[ne] eccles. Baldani. vltim. colum. 2. versic. ff. ceterum. C. de dato premisi. & in conf. 33. Quia s[ecundu]m d[icitur] libr. 4. A. ngel. in conf. 33. colum. 1. versic. f. ceterum. Castrini. mil. ff. mariti. 3. ff. solus matrimonio in l. i. lib. 1. & Socin. C. de factio[ne] eccles. & in l. i. libr. 1. C. de fidei. Franc. Aretin. in r[ati]o. ff. soluta matrimonio. colum. 2. Et si in d[icitur] statutum colum. 2. ff. condit. ob causam. Matthefil. in nobis. 7. 3. lib. 1. f. de statutu[m] patavinum. 10. ff. de causis. & in r[ati]o. ff. statutu[m] matrimoni. num. 24. & thidem Regin. num. 9. & num. 102. & in conf. 197. num. 3. libr. 1. qui respondit super partem de date lauro. Ideo in conf. 36. num. 2. libr. 1. Socin. senior in l. de divisione. col. 2. ff. soluta matrimonio. Cagnoli. in 2. nu. 20. C. de pati inter temp[or]e. & rem. & Olafus in de cedula. num. 15. ff. ceterum. vlt. Phantus. in tract. de lauro dote, vlt.

*Rebus referendis, &c. num. 30. Riminald. Iun. in consil. 600. nume. 20. libr. 1. Franc. Beccius in *encl.* 3. num. 3. & 5. & loan. Petr. Sordus in *consil.* 5. & 10. idem. Ne misi fatus probatur conciliatio illa Olafici in decr. 21. num. 13. verf. Quid concludendum, cum dixit, post Iasonem in *rubr.* ff. folio tristriu. no. 25. primam illam opinionem procedere, quando statutum loquitur implicitè de lucranda dote: autem virtutum in his verbis, dote datum, vel similius. Secundam vero opinionem locum habere, quando statutum loquitur de data dote. Hac fane conciliatio recipienda non est quia Bartol. in *da. conf.* 32. verè respondit super statuto Eusebii loquente de data recepta: atque ita de data, sic eriam Sila. Guido Pap. Alex. Ita etiam super statuto loquente de lucranda dote data responderunt R. Iun. Soci. Iun. Leonius, & Decian. Cephal. Pancirol. & Peregrinus à me cōmemorati.*

Inseritur etiam ex predictis ad flatum, cuius rubrica erat ita conscripta: Quod filia dotata non succedit, existentibus in matre. Texit Verso tñ statutu dicabat: Quod filia dotata non succedit in bonis matris: an filia dotata exclusudatur etià à bonis patris? Respondit Castrén. in conf. 33. Præfens casu. num. 4. vers. quoniam flatum, libr. 2. filiam hanc excludit etiam à bonis patris. Et Castrénens fecit fin Corin. in conf. 33. num. 1. libr. 3. Socia fin. in conf. 128. num. 3. libr. 4. Iaf. in conf. 26. col. 1. libr. 2. Dicitur in 1. col. 2. qd. si certius potest. & in conf. 57. num. 11. & Bramus in tract. Quod flatum magistru. &c. artic. 8. quodlibet. Hanc traditionem vere esse existimò: non ea ratione, quid rubrica generalior nigro disponit: sed alij rationibus, quibus vis sunt predicti Doctores. Et præferunt cum maior fitratio, quod dotata ab ipso patre exclusudatur potius à bonis patris quam matris.

PRAESVMPTIO IL.

Prafationes, procemiaque legum, statutorum, & aliarum dispositiorum praefumptionem, & coniectaram facere: & legislatorum ac disponentium voluntatem declarare. Et quando dicta in prefationibus praesumantur repetita in dispositiōnibus

SUMMARY.

- Præfationem duplarem esse.

Præfationes, & promissæ alia, & dispositiones scriptæ, veluti quibus vix est legator declarans, conetur annullari, sicut in lege ipsa faciuntur.

Legi præfatio si est generalis, sic etiam intelligi debet ipsa lex: & ipsa præfatio præbat ut electio non toti legi.

Statutum præsumptionis & præfatio constitutans facit eorum, que statuerent ipsi voluntari.

Idem discendum de præfatione, & proemio re scripti principiis, nomine s.

Idem de proemio primis legi & bullæ summi Pontificis, nro. 6.

Idem de præfatione decreti principis, nro. 7.

Idem in præfatione sententiæ indicis, num. 8.

Idem in præfatione laudis, nro. 9.

Idem in præfatione inquisitoris, nro. 10.

Idem de præfatione centralium, nro. 11.

Idem de præfatione dispositionis testatoris, nro. 12.

Præfatio seu præsumptionis ostendit causam finalē, qua motu est conscientia alium disponens, ad ita agenda.

Dispositio esti sua natura strictè interpretari debet, ob rationem tamē præfatione expressam largè interpretari.

Contractus præfationem declarat contractum quando conclusio præfationi derogatur, ibid. nro. 15.

Præfatio statutus non declarat ipsius statutum, quando ipsa præfatio ob statutum refringitur.

Textus quando repugnat rubrica, magis attenditur ipsa textus, quam rubrica.

Præfationes, & promissæ alia, & dispositiones non scriptæ possunt tractari, ut dicunt, repente præfationes in ipsa alia & dispositione. Socie quidam inter vitrum, magis temporis interclusum intercesserunt, nro. 19.

Vel quando partes ipsa non se firmarunt super dictu in tractatu, & præfatione centralium, nro. 20.

PRÆSVMPT. II. 1003
Vel quando dicta in tractatu sunt omnino distincta, & separatae ab ipso contradicuntur.

Nec procedit regula inter diversas personam, nro. 22.

Nec in dispositione aliosfa, num. 23

Nec quando actus, & dispositio principaliu*m* redactetur iustino,
si dicta in prefatione censerentur repetita in ipso actu principali;
num. 24.

Roxima est praecedenti presumptio & conjectura hæc, quæ ducit à proemio, & prefationib. Est fæna i praefat. (vt hoc prius dicam) duplexnam, quæ folit ab initio actus & dispositionis scripta apponi: altera, qua in cœlo, & dispositio non scripta adhibetur, & quo vulgariter nomine tractatus appellatur, facit se fæna Bart. m. f. it. & ipsilatu. s. Cibyfogenu. n. 3. in fin. de verb. obliga. Diuos itaque causis distinguuntur, atque pro-

Primus est, quando agitur de praestatione actus, & dispositio
scriptis. Quo quidem in causa pro regula constitutum est,
proemium, & praeformatio; t' quibus vult est legislator, declarare
consecuturamque facere quod in l. ipsa faciuntur, licet & in
principiis de transactio; & in l. s. d. Maredon, & ibidem Bartol. &
regula, in fine s. de iuri & scientia ignor. quo loci scriptis Bartol. quod si
proposita legi est generalis, sic etiam scriptis debet ipsa lex. Et
eodem in loco Baldus docuit, legis praeformatio probare intellectum
tutti legi. Et ibidem scriptis Bartol. in consil. s. name. 17. & alio
scriptor purp. in Lectione quidam, non. 10. vers. & in praeformatio legi s. si
certa pet. & Rabens in consil. s. 47 num. 17. & Ludovic. Molina lib. 1. de Hisp.
non dimicent. s. 5. num. 1.

Ita pariter & proemium, & praefatio statui confeaturum factum corum, que flattentes ipsi voluerunt ut ad eum Bart. in d.l.c. 4. de translat. & in d.l.c. 11. ad Macedon. Rom. in conf. 16. num. 4. & in conf. 33. num. 1. Alex. in conf. 19. colun. vlt. lib. 1. in conf. 7. col. 2. libr. 2. & in conf. 68. col. 2. libr. 3. Barba in conf. 19. colun. 2. libr. 2. & in conf. 21. col. 2. libr. 2. Cart. in conf. 39. Vlt. & diligenter. p. 2. Decim. in conf. 7. col. 2. conf. 20. num. 2. Brus. in conf. 7. num. 8. Parpar. in d.l.c. 16. quid. num. 110. vers. Et in praeferatione legio. G. z. ad. in conf. nu. 16. & Rabus in conf. 16. 7. num. 17.

Idem de prefatione & procremio recipi principis, responderunt Barbari, in consiliis, 27. in secundo dubio. liber. 2. Curtius Iunior in consiliis, 185. numer. 2. sic & procomitum priuilegii & Bullae, Pontificis Max. eius mentem declarat. Romana in consiliis, 186. Et barba in consiliis, 40. columnas, 17. liber. 4. Curtius in consiliis, 20. columnas penitentia, conformatur & tercio. Parvus in d. libro quid, num. 10. versi. & in prefatione reguntur.

Idem de prefatione decreti principis † affirmarunt Alexan.
in conf. 36. column. 1. libr. 1. Barbam conf. 2. column. 2. lib. 4. Purpur. qui
supra.

Idem de prefatione & laudi respondit Alex. in conf. 2. col. 1. lib. 5. & fecutus est Purp. prefato in loco.

Idem de prefatione & proemio in eiusliture † Alexand. in conf. 120. column. ultim. lib. 5. Curtius sen. in conf. 50. col. 6. & 9. Purp.

qui supra.
Idem de praestatione & cōtractu, ut puto societatis. Barb. in *cōf.* 1.4. col. 3. *libr.* 4. *transactum.* Barb. in *cōf.* 7.4. col. 2. *libr.* 3. &c in alijs, ut multorum auditorium compreheſerit. *Praeter* in d. *Cicero* quid. no. 100. Et

Idem de prefatione & processio dispositionis testatoris,
probat l. vti ff. de hæred. inst. vbi elo. & Bart. ex seipscrum Bart. in

Et hoc quidem i praesumpcio & conjectura ei ratione fuit,
turqua propterum & prefato olted, canam finalium, qui magis
est, est, conficiuntur, diliponentes, ad itagendum, *al. v. l. viii.*
de hard. infit. Et scripserant permuli congesi a Tyrapello in tratta.
Quid cessante causa esse effectus, limitatione, i. numer. 5. Et illi acce-
derunt Portus Inolens in confi. 122, nume. 10. Roland in conf. 9, nume. 1.

lib. 1. & Iudicium Molina in dicto libro. 1. de Hispano, primum, cap. 15. num. 11.

Extenditur hac regula tibi & presumptio, vt locum habeat etiam quando dispositio sui natura strictè interpretatur. Nam tunc ob rationem in praefatione expressam large interpretari debet. Ita Socimi senior in confil. 9. colom. 1. l. 1. Decimus in confil. 10. num. 2. verbi presu. quia. Gorazdi in confil. 1. num. 6. & Crast in confil. 192. num. 21.

14 Declaratur tibi ut locum non habeat, quando conclusio praefationis derogatur. Nam tunc praefatio ipsa non declarat dispositiōnēm: sed conclusioni standum est. Ita Purpur. in d. cim. quid. num. 10. in fine. verific. secundū declaratiōnē ff. si ceterū p̄petra. qui huius opinione committetur Barba. In confil. 9. colom. 6. verific. nec obstat cum dicunt lib. 1. dum respondit. prefationem statutū non declarare ipsum statutū, quando praefatio ipsa ab ipso statuto restringitur.

15 Ita dicimus, quid tibi quando textus repugnat rubrice, magis attenditur ipse textus quam rubrificis. sed seruunt post aliis iaf. in l. 1. num. 1. ff. si cert. q̄ta. & Evaristus Centuria legali, in loco, a Rubro ad nigrum, num. 12.

Secundus est casus, quando agitur de praefatione dispositiōnis, & actus non scripti, quam tractatum vulgo appellantur. Hoc sācū casū regulā est, quid tibi dicta in praefatione ipsa repetita praeſumtur in ipso art. & dispositiōne. Ita p̄petratos Iafon in l. Titia. 9. idem respondit. d. 1. num. 1. de verbis. obig. & respondit manifeste Paulus in l. item quia. §. vītrum ff. de patēt, cuius verba hæc sunt. [Idem Iulianus placet: ex factō etiam consilios cū conuenienter, vt, docēs vñs soluerentur, sors non poteretur, & stipulatio purē concepta fuisset, conditionē inesse stipulationi, atque. Si, hoc ex premissum fuit. J] Haec tamen Paulus: & idem in l. Titia. 9. idem respondit tibi de verbo. obligat, eiusdem verba adscriptis. [Idem respondit, plerique ea, que praefationibus conuenienter concipiuntur, etiam in stipulationib⁹ repetita creditur/tamen, vt non ex ea repetitione inutilis efficitur stipulatio.] Hac illa. Et hoc postremo in loco scripti Iafon num. 1. quid si in praefatione contrac̄tū dictum fuit inter partes testibus praefertibus: quod pro missio praefationis frumenti intelligatur de frumento tali loci, licet post eā notariis confidendo instrumento, nullam loci mentionem fecerit, tamē locus ille repetitus praeſumitur. Huc etiā facit, quid si præcedat aliquis misdatum de aliquid faciendo, & ille polte faciat, licet non exprimat, et illius nomine facere: attenuat præsumitur, quid fecerit nomine illius. Ita Bartoli, in l. qui in aliena. §. ff. q̄d acq̄nt. hered. & in l. q̄d seruunt. ff. de interrog. alio. & Bald. in l. munitio retrect. num. 3. & q̄d p̄ter alteri vel filii, docuit, quid si inter Caium & Titum fuit ordinatum, quid Titius occideret Seum, & postea Titius p̄fici occidat ipsum Seum, præsumitur, quid id fecerit ob præcedentem tractatum: etiam si testes dicant de finali ordinatione se nescire. & Baldum fecit post Alex. in confil. 1. num. 50. l. 3. Iafon. 9. & idem respondit, num. 2. & in d. Item quia. num. 12. Socim. Sen. in confil. 29. num. 1. 1. l. 4. & conferuntur nulli qui scripsi s̄p̄tā in l. 3. p̄fugit. q̄. colom. 3. & 2. Huc etiam facit quid docuit dictum Barto in d. l. item quia. §. vītrum ff. de patēt. cum dixit, quid si exercens fenus, cum aliquo pepigit, quid pro simo daretur duplum: postea tempore contrac̄tū adi. ibi beatiorum, & testes, qui de hoc nihil sciant: aratam ad conuenientem contrac̄tū feceratū: si sufficit, quid in præcedentibus fuerit dictum, quin in frequentibus præsumitur repetitum. Bartoli fecit etiam in d. l. idem Iafon in d. 9. idem respondit num. 3. & in d. l. item quia. num. 12. Idem dictum de contrac̄tū simulato, qui detegitur ex dictis & trac̄tatis inter ipsas partes ante contrac̄tū, vñptū si antequām concluderetur contrac̄tū, sūt etiā dictū, quid quod ēlītē pignos, non autem venditū, deinde factū si venditionis instrumentum: præsumitur pignus, siue instrumentum illud simulatum. Ita Barto in l. p̄a. de monstro, num. 3. c. de patēt. & alio com. menutis à Iafone in d. 9. idem respondit, num. 3. & alio retulit s̄p̄tā in l. 3. p̄fugit. 22. num. 5. & ex prædictis præsumit fraudem, & contrac̄tū feceratū egredi docuit Bald. in l. 2. C. ad S. C. Vellera.

Declaratur primū, ut non procedat hec præsumptio, quando inter ipsum tractatum & conclusionem contractus imaginū i tem p̄oris intercalari intercesserit. Nam tunc dicta in tractatu & praefatione non contenit repetita in ipso contrac̄tū: cū potius obviuo, ut error præsumatur, naceusq̄t gloss. in d. l. Titia. 9. idem respondit tibi de verbis obligat. vt Iafon num. 4. refutatur communem esse cōveniū, & feciū sum s̄p̄tā l. 2. p̄fugit. 3. 1. num. 12. & accedit

Barto. in l. cum quid. num. 10. verific. teritiō p̄petra ff. si certum peratur, & in l. 1. cum lib. 1. ff. de alia empti. Iafona in l. quod est. §. 1. manuadū, in fine, ff. de hered. insitū qui dicitur at. Alexan. l. p̄tā. non fūgā, num. 3. C. de patēt. & in confil. 122. num. 2. l. 1. & in confil. 27. num. 4. l. 1. l. Titia. in cim. 1. num. 69. & 70. de conflit. affid. in d. confil. 37. num. 2. verific. in contrarium. Verū difficitur Purpur. m. l. cōm. quid. num. 6. 10. verific. limitat. ff. si certum pet. addalua antoritate Angelini m. l. ff. quis cōm. aliter, colam. 1. verific. si cōm. vera. cōtractū, deverb. obligat, qui tamē de te nostra non loquitur: fed solum, quid verba contra cōtractū dubia, & obscurā declaretur etiam ex trac̄tatu iam antē longo temporis intervallo factō. Intelligitur tamen hec declaratio, secundū l. a. fōnēm p̄petrato in loco, nī exp̄s actū fuisset, quid vñb̄t concluderetur cōtractū, dicta in tr. etiā, & praefatione cōferten̄t repetitū in frequentibus super augmento, sicut, quando initū fuit factū super dōce, intelligitur repetitū super augmento etiam factū ex intervallo. Ita Baldus in l. etiam. C. de iure datum. & Iafon in d. 9. idem respondit l. 1. num. 4. in fine. Quando verò aliqd est dictum in ipso metrū cōtractū cōferten̄t repetitū etiam in actu ex intervallo confecto ad illius cōtractū perfectionem. Ita Alex. in d. confil. 122. num. 4. l. 1. & in d. confil. 27. num. 4. l. 3.

Declaratur secundū, ut non procedat, quando partes ipsi non se firmarūt super dictis in trac̄tatu & praefatione cōtractū. Num nunc dicta in ipso trac̄tatu & praefatione non præsumuntur repetita in ipso contrac̄tū. Ita Barto. in d. 9. idem respondit l. 1. & ibidem Iafon num. 4. verific. secundū principali. & idem sensi ipellet Barto. in l. item quia. §. vītrum ff. de patēt. cum dixit, quid praefatione intelliguntur tractatus conuenientiales firmati a partibus antequām peruerat ad ipsum contractum. & Bartoloni fecit etiam l. a. fōnēm p̄petrato in loco, qui subiungit, quid multa tractantur inter partes, quae postea non concludantur, & propterē non sufficit probare tractatum, nisi probetur etiam conclusio. Ita Baldus in l. malum in interest. num. 2. in fin. C. q̄d si alteri vel filii, & in l. cōm. allegh. colom. 2. C. de vñs. Iafona in l. ff. quis cōm. aliter, colam. 1. de verbis. obig. Alex. in confil. 13. num. 17. l. 1. & in confil. 1. 8. num. 5. l. 5. Hinc dicimus, quid testes, qui interuerunt tractatū, & non conclusionis contrac̄tū, non probant ipsum contrac̄tū. Si s̄cē traditū glosſ. in l. eleganter, in principi. in glosſ. parnass. de conditib⁹. Baldus in c. vñs. colam. vñs. de iuris. calum. & Iafon in d. 9. idem respondit l. 1. num. 4. in fin.

Declaratur tertius, ut non procedat, quando dicta & trac̄tata in praefatione contrac̄tū fuit omnino diūlita & separata tibi ab ipso contrac̄tū. Ita Bald. in l. per retentionem. C. de iure. Iafon in d. 9. idem respondit d. 1. num. 5. verific. tertio limita. & confert quid scripsi in d. confil. 27. num. 12. cum dixi auctoritate quāplurimū, quid quando adeat diversitas personarum, conditio, & qualitas adiecta prima persona non præsumitur repetita in secunda.

Declaratur quarto, ut non habeat locum in dispositione dispositio: tibi etiā illa vñlūrā. Nam in ea non præsumitur, quid dicta in praefatione fuit repetita in ipso contrac̄tū, vt traditū Baldus in l. per retentionem. C. de iure. Iafon in d. 9. idem respondit l. 1. num. 5. verific. quartū limita. & confert quid scripsi in d. confil. 27. num. 12. cum dixi auctoritate quāplurimū, quid quando adeat diversitas personarum, conditio, & qualitas adiecta prima persona non præsumitur repetita in secunda.

Declaratur quinto, ut non habeat locum in dispositione dispositio: tibi etiā illa vñlūrā. Nam in ea non præsumitur, quid dicta in praefatione fuit repetita in ipso contrac̄tū, vt traditū Baldus in l. per retentionem. C. de iure. Iafon in d. 9. idem respondit l. 1. num. 5. verific. quarto limita. & confert quid scripsi in d. confil. 27. num. 12. cum dixi quid multis similis confirmit. & similis scripsi lupi in l. 2. p̄fugit. 18. num. 11. cum dixi, relationem nostri heraldi ad præcedentia, quando dispositio ipsa redderetur inutilis.

Actus preparatorium, qui conficit, quando actum principalem, sicut preparatum confecit, vel de eo disponuisse presumatur.

S V M M A R I A.

- 1 Ex alio preparatorio an & quando presumatur principalius alii & preparatur.
- 2 Preparatorium id dicitur, quod praeedit actum principalem: accessoriu[m] quod infra principale subsequitur.
- 3 Preparatorium non dicitur ab accessorio quod effectum.
- 4 Accessoriu[m] sicut sequitur suum principale, ita & ipsum preparatorium, cuius est principale est.
- 5 Eiusmodi presumitur voluisse instituire querelam in officiis testamenti, ex quo preparatoria facit ad eam proponendum.
- 6 Iter ad bannendum aquam qui conficit, presumitur etiam concessisse bannum aquae.
- 7 Preparatoria ad proficisciendum quae fecit, proficisci voluisse presumuntur.
- 8 Adulterium presumitur committisse illam, vel committere voluisse, qua reporta est in domo, in qua solent adulteria committi.
- 9 Idem presumitur ex preparatoriis proximis ad committendum adulteriu[m], ut quod solum cum sola, nuda cum nuda reporti sint in cubulo, l. p. m. 9.
- 10 Cuius si statutis certos bannitos esse ebanus cancellandos presumuntur voluisse ipsa esse resistutus.
- 11 Preparatorium qui elegit, presumitur etiam voluisse eligere principale.
- 12 Fugitivu[m] confiteri, qui ad fugam se praeprat.
- 13 Vulnerare vel occidere vel voluisse a preparatori, qui se praeprauit ad vulnerandum vel occidendum.
- 14 Preparatorium non dicitur esse causam principali, quod est alia ipsam principale requiri expressione in certa & formale.
- 15 Mandatum qui concessus super preparatorio, non presumitur vel laesse concedere super principali.
- 16 Actum preparatorium qui fecit, an verò disponuisse presumatur de ipso principali.
- 17 Quod si preparatorium est proximum suo principali, dicitur disponuisse de ipso principali, m. 17.
- 18 Sevis preparatorium est remittit ad ipsa principali, m. 18.
- 19 Antecedens qui fecit, an & quando ducatur secundo etiam consequens.

CONVENIT ut hoc in loco t[em]p[or]e differamus de actibus preparatoriis, an scilicet ex eis presumantur principales & preparati: quia de regrauis & magna alteratio inter Doctores in rubr. C. de eden. & in rubr. extra de iudicij. Quis dum ego impie interpretetur, meos benevolos & studiosos auditores admonebat, priusquam docerem preparatorium quod fui formam esse quid dixerunt ab accessorio. Cum preparatorium sit illud, quod praeedit actum principalem, accessoriu[m] verè quod ipsum principale subsequitur, sicut scriptum reliquit Ang. in l. num. quād. col. 2. ver. 3. sic subdit Bart. s. de prima delictu. Quo d[omi]n[u]m ad effectum preparatorium non differt ab accessorio. Nam quemadmodum & accessoriuum deseruit suo principali, & illius causa confundatur, ita & ipsum preparatorium causa sui principali est: Id quod visus est fentre Dec. in d. rubr. C. de edend. dum argumentatur ab accessorio ad preparatorium ipsum, vnum pro altero sumens. Cum itaque ambigatur, an presumatur, quod is qui fecit vel disponuit de preparatorio, disponuerit, seu disponere velit de principali: id dicendum est praeumptionem sumi tam respectu parentis quod futuri temporis. Quae sane sententia fatis probostur text. l. post hunc. §. vtrin. & l. feo. ff. de inofficio testam. quo lo-
5 ci recipiunt Vlpians filium presumit & voluisse instituire aque ita proponere querelam in officiis testamenti, ex quo preparatoria fecit ad eam proponendum. Et idem probat l. penult. in fin. C. de iusticie. testam. & de l[et]er. Bart. m. 1. gerit. num. 19. ff. de acq. hered. & in l. 6. cum quād. num. 2. ff. de bono possit. Ita quoque is qui concepsit iter ad bannendum aquam, sicut illud preparatorium hancius aqua, presumitur voluisse concedere etiam principale ipsum, nempe hancius ipsum aqua, l. 3. §. vtrin. ff. de feru. rufi. prad.

PRAESUMPTIO III.

Ita pariter t[em]p[or]e preparatoria fecit ad proficisciendum, scilicet quando visitavit amicos, fecit impensis rerum necessariarum su-
scipiendo itineris causa praesumitur voluntate proficiendi, l. p. p[ro]m[oti]o,
in primis de cond. causa data. Ita etiam t[em]p[or]e ell in domo, in
quaque adulteria solent committit, sicut preparatori faciens pra-
sumitur vel committit, vel cōmititer voluisse adulterum. Huc
etiam facit t[em]p[or]e in c. literis, de presumpt. vbi ex preparatoriis
proximis ad committendum adulterium, ut quod folius cum for-
la, nudus cum nuda reporti sint in cubiculo, presumitur quod adulterium
committit, vel committere voluerit, atque ita faciens preparatorium presumitur vel fecit, vel facere voluisse
preparatum. Conserf egregia t[em]p[or]e doctrina Bartol. in l. p[ro]m[oti]o. m. 11.
de iust. p[ro]f. & restitu. qui Butrigarij auctoritate scripsit, quod si
ciuitatis statutis certos bannitos esse ebanus cancellandos, cum can-
cellatio sit preparatorium ipsum restitutio presumit voluisse,
bannitos illos esse restitutos. Et Bartol. fecit s. Bartol. in con-
sil. 2. col. 2. l. b[ea]t. Accedit etiam quod docuit Bartol. in l. vtrin.
num. 2. C. de codicilli, cum dixit, quod t[em]p[or]e illi, qui elegit prepara-
torium, presumitur etiam voluisse eligere principale. Idem scri-
pit Dein mi. i. conserf, name. 25 ff. de iust. p[ro]f. o. num. ind. com.
Hinc etiam scripserunt Baldus & Angel. in l. p[ro]m[oti]o. C. de p[ro]p[ri]o.
alio, quod is qui t[em]p[or]e preparata ad fugam, presumitur velle fugi-
re & propter lege iudicari fugitivus, ut comprehendit polit.
familie t[em]p[or]e latroni m. 1. & vni. nom. 9 ff. de iust. & iure. Et sententia
Baldi in l. lega. locat. qui se preparauit ad vulnerandum, vel
occidendum, velle vulnerare, vel occidere presumitur: Et ob id
occidi ipse potest; cum factum id dicatur ad necessariam h[ab]-
fensionem.

Hac autem sententia, quod ex facto in preparatorio pre-
sumatur & voluisse facere & disponere de principali, locum non
habet, quando factum ipsum principale requirit expressionem
certam & formalem (vt ita loqueris) scilicet qui t[em]p[or]e mandatum
super preparatorio, non presumitur voluisse concedere super
principali. Ita respondit Romanus in l. 4. col. 1. Et illam sententiam
Dec. in d. rubr. C. de eden. m. 3. Velut in c. praeferenda. col. 2. de q[ui]d. deleg. inc.
aut. p[ro]p[ri]e. nu. 12. de prescript.

Dicebant quoque in l. d. rubr. C. de eden. quod quando ambig-
tur, an ille, qui fecit actum preparatorium, vel super ipso prepara-
torio disponuit dicatum eius disponuisse veri de ipso principia-
li: dicibam, in quam c[on]esse[re] de istius gen[us]e, ut sentit Bart. in l. p[ro]m[oti]o. C.
de ag. & c[on]tra. l. 1. Quod autem est i. preparatorium est proximum
ipsi principali, & tunc dicitur etiam disponuisse de ipso principia-
li: id quod probatur in l. 3. §. ult. ff. de feru. rufi. m. 1. l. c[on]tra. l. 1. & l. 2. de c[on]tra. ab-
enga. & l. ordinarij. C. de iusticie. & in d. 1. quisquis. C. de agric. &
c[on]tra. l. 1. Aut t[em]p[or]e preparatorium est remotum a principali
& tunc disponitum super preparatorium non conatur disponitum
super principali. Quoniam sententia probat l. 1. c[on]tra. ff. de
cou[si]n. causa data, ut etiam deligat Bart. in d. l. g[ra]t. m. 2. ff. de c[on]tra.
rem. & l. 1. c[on]tra. quād. maner. 2. ff. de iust. p[ro]f. idem probat
text. m. 1. Lenora. §. vlt. ff. de verb. regis. H[ab]et traditio comprobatur
sententia Bart. m. 2. name. 5 ff. de iust. l[et]er. 2. m. 1. & in l. ambu-
tia. num. 22 ff. de decreto ab ordi facien. dum declarando, quando
t[em]p[or]e ant[er]eocedit dictum fecisse & consequens, distinguunt
quod aut consequens est proximum suo antecedenti, & tunc dic-
tum fecisse & consequens ipsum consequens: aut non est prox-
imum, sed remotum, & tunc fecis.

PRAESUMPTIO IIII.

Actum quemlibet ita presumti factum, ut valeat, diligens & copiosa explanatio.

S V M M A R I A.

- 1 Ab illis quilibet presumitur factum ut valeat, non accaret per se: Et semper presumitur de validitate alii, donec de eis usualiter arguatur, na. 2.
- 2 Legi presumptio non ad infirmandum, sed ad conformandum ad-
aptatur.
- 3 Preceptum licet non presumatur eti plena & absolute potestate, presumatur tamen ut, quando alter alii non valeret etiam ad iustitiam prae-
dictum.
- 4 Priora lucis presumuntur secundum littera, fechis tamē eis
quando alii alias reddentes nūdū.

- 6 Relatio sicut regulariter fieri debet ad precedentiā, sicut tamen, quando aliis actio non erit.
- 7 Non ut proprium vel erride vel appellatum sicut magis refe-
rat nulla iuris differentia observatur, quando aliqui alii non pos-
serit sicut ueri.
- 8 Verba quando non possum verificari in iure expresse constituto, veri-
carum iuris differentia ut illi ualeat.
- 9 Sylva in iure legatus quia substantio vnu non vallet legatum sumi-
ter interpretatio, ut praeiuratum relatuus vnu faciat.
- 10 Testifici si legato vnius vnu significatibus posuit proprietatem
qua est ipsius syllogismi legatum est ut apud proprietatum praeiuratum
legato vnu faciat.
- 11 Verba regula tempore licet non trahantur ad futurum, attamen ut
illiu valent extenderuntur.
- 12 Difficilis est interpretatio praeiuratum fallit in eo casu, quo de iure fieri po-
test, ut valent.
- 13 Adiu si non potest in esse produci nisi certo modo & certa forma, si
simpliciter facilius repertur, praeiuratum sub illa forma facit, ne pe-
riret.
- 14 Pro sententia confirmante maior est praeiuratio, quia pro infer-
mione.
- 15 Vnde sententia vendit vnu solum, praeiuratum vendere conno-
dit atque non auctem ipsam vnu inficiunt, qui vendit non potest.
- 16 Corporis expositio si ab in auctoritate partibus cuiuscumque solent perra-
der, statim ex parte perrallarunt, negotiorum sententia tan-
ta ab illa parte trahitur, ad quam perrallatio pertinet.
- 17 Resumptum dicas etiam ex sententia, quia non uera est, altera fal-
sa praeiuratum non efficiuntur causam ueram.
- Idem de libello & sententia bid.
- 18 In dicitur aliquis cum ex parte auctoritate, cuius favore a-
ccepit sententia, cum non predeget, prodest primum ei etiam non
praeiurato, ut aliud valat.
- 19 Nota applicatione licet interpretatio de morte naturali, ut tamē illius
sustineatur, nullus debet de morte civili.
- 20 Extrahit si non in statu sub conditione, si etiam si filium probane-
runt, si debet de probatione praeiuratum sua, non autem de vera pro-
batum.
- 21 Sententia si dubitatur, an sit iustitia, vel intercessoria interpretatio
et modo quia melius ualeat potest.
- 22 Donatio si sit ligata aucto inter se vel causamoris, praeiuratum
tutu, quod in eius sententia potest.
- 23 Tater si donatio plus benevolu non est expressa ipsa beneficium, praeiur-
atum donatio illorum cetera platiuntur, aliquid non ualeat donato.
- 24 Donatio si sit absens, uel non ualeat ut donatio, ualeat tamen ut si-
dacionum, nam ad eum pertinet, aliud modo adiicit legitimum numerum te-
stimonium.
- 25 Aliud si intercessoria debet, ne sit alia quia superflue dicatur.
- 26 Abducere & abducere si quia ex capitulo si electio ad diffringi
cum est obiectum, si processio erit ex non sententia, & laudum fe-
cere, praeiuratum pronosticatio tamquam abducere, ne laudum sit nullus.
- 27 Index si habet facultatem cognoscendi de causa forendis, sententia
et in utilitate ordinaria & delegata, praeiuratum processio ex ea,
quae sententia ipsa sententia potest.
- 28 Sententia si continet uia causam uera & altera falsam, praeiuratum
lata ex causa uera, ut sententia.
- 29 Merito si sententia sit obducta & recipi posse datum, illa verba habuf-
fa & recipi posse, in illorum tempore confecti instrumenti, ut confessio
valeat.
- 30 Alter quilibet praeiuratum falso ut valeat, non autem ut pereat, etia-
ne in haec sententia interpretatio admittitur.
- 31 Obligatio generalis inde non contrahat ea, que quidam specie non ob-
ligat, etiam si uenient contra, quando aliis ipsa obligatio non va-
leat.
- 32 Falsa si cedit iusta que habet in bonis, continentur iusta detinunt alioqui
qua ex ea efficit nullus.
- 33 In non dubius sententia si interpretatio, ut odiosa sententia.
- 34 Alius praeiuratum falso ut valeat, etiam si uerba in proprietatem,
duabus in interpretatio ut sit immixta.
- 35 Interpretatio nominis sententia non admittitur.
- 36 Ad praeiuratum falso ut valeat etiam in eo casu, in quo aliis in-
terpretatio docebit fieri contra eum, qui legem aperte distinxit potuit,
qua similitudine contraria interpretatio.
- Idem quando quis designavit vnu et communis, secundum quod actu
interpretatur, quis praeiuratum quod valeat aliud secundum suu speciale,

31. Idem in penitulibus, *t. quod odiosa, & stricte sunt interpretationes*. Ita Socin. i. *cum senatus num. 1. ff. de reb. dub. & Crat. in conf. 27. col. 4. ver. septimo res ipsa.*

32. Extenditur secundo, *t. hoc presumptio, vt locum habeat etiam inimpropria verbis. Ita t. censetur Ang. in s. f. tam apertus, si def. seruit, & in l. com ante. C. de dotat, ante nro. I. in l. stipulatio gl. habere in prop. num. 3. ver. confirmatio scripta, & legatis in stipulacionibus, num. 2. de verb. oblig. Dec. in l. com. t. censetur abenda, num. 2. de regn. vir. Crat. in conf. 2. num. 2. & in conf. 17. col. 4. ver. septimo. & alios plures statim enumeraverunt. Hac autem traditio & extenso procedit, modo inimpropriatio illa non sit immo^{da}. Ita scripsi seruimus Aret. in l. à Tito. & I. so. in l. quoties, num. 5. ff. de verb. oblig. & Alc. in d. tradit. de presumptio, res 3. praefampt. 3. num. 3. & l. in. 5. ff. quod est de verb. oblig. & ad rem nostram Decus in d. in t. censetur ff. 11. Et simile t. tradit post aliis Felic. in cap. com tu. n. 2. ver. tertio nota de t. solomon. cum dixit, nimirum inimpropriatio in tenuimento tellinis non admitti.*

Et hoc postrema doctrina intelligitur, nisi cu^m magna illa inimpropriatio concurrat, pro ipsa actus validitate, voluntates dependentis. Ita Comerius. i. com plus ex illo textu de leg. 5. quem feci ut est. Alc. in d. pr. presumpt. 3. num. 4. & num. 5. ver. positi tamen & diafrosi fui. in l. 4. in pr. presumpt. vbi dicuntur quando pr. presumpt. pro rata latet et testamenti.

33. Extenditur tertio, *t. vt loci habeat huc presumptio etiam eo in casu, in quo alias interpretatio deberet fieri contra eum, qui legem apertius dicere posuit; maxil. i. veterum ff. de aperte. Nā & tunc, vt actus valeat, sumitur contraria interpretatio. Ita censetur gl. in d. tertiar. quoniam t. ceteri sunt feci. & l. in l. stipulatio gl. habere in primis. col. 1. ver. confirmando aperte. ver. obig.*

34. Extenditur quarto, *t. ut procedat etiam quando quis definiasset viri iure communis; secundum quod id est actus & dispositio non valeret; sed valeret secundum ius speciale, & priuilegium. Nam adhuc sumitur presumptio & interpretatio, quod valeat actus secundum ius summi. Et apparet l. 3. ff. de milt. t. est. quae adiutoria sua fit in fine scripti. Alii de presumpt. res 3. 3. x. presumpt. 26. num. 6. & alios retul. supra d. 4. in pr. presumpt. vbi de presumpta validitate legem differunt.*

35. Extenditur quarto, *t. ut procedat etiam quando quis definiasset viri iure communis; secundum quod id est actus & dispositio non valeret; sed valeret secundum ius speciale, & priuilegium. Nam adhuc sumitur presumptio & interpretatio, quod valeat actus secundum ius summi. Et apparet l. 3. ff. de milt. t. est. quae adiutoria sua fit in fine scripti. Alii de presumpt. res 3. 3. x. presumpt. 26. num. 6. & alios retul. supra d. 4. in pr. presumpt. vbi de presumpta validitate legem differunt.*

36. Declarat primò hoc presumptio, vt non procedat, quando reiugnat alia presumptio oriens ex natura actus. Nam illa praudet huc presumptio. Ita declarat Alc. in d. reg. 3. presumpt. 3. num. 3. & senat. Dec. in l. com. t. censetur abenda, num. 2. de regn. vir. & Euseb. & respondit Dec. in l. com. 77. man. 7. & dixi supra l. 4. in pr. presumpt. vbi deci. ut ad duci an Ldmo.

37. Declarat primò hoc presumptio, vt non procedat, quando reiugnat alia presumptio oriens ex natura actus. Nam illa praudet huc presumptio. Ita declarat Alc. in d. reg. 3. presumpt. 3. num. 3. & senat. Dec. in l. com. t. censetur abenda, num. 2. de regn. vir. & Euseb. & respondit Dec. in l. com. 77. man. 7. & dixi supra l. 4. in pr. presumpt. vbi deci. ut ad duci an Ldmo.

38. Declarat primò hoc presumptio, vt non procedat, quando reiugnat alia presumptio oriens ex natura actus. Nam illa praudet huc presumptio. Ita declarat Alc. in d. reg. 3. presumpt. 3. num. 3. & senat. Dec. in l. com. t. censetur abenda, num. 2. de regn. vir. & Euseb. & respondit Dec. in l. com. 77. man. 7. & dixi supra l. 4. in pr. presumpt. vbi deci. ut ad duci an Ldmo.

39. Declarat primò hoc presumptio, vt non procedat, quando reiugnat alia presumptio oriens ex natura actus. Nam illa praudet huc presumptio. Ita declarat Alc. in d. reg. 3. presumpt. 3. num. 3. & senat. Dec. in l. com. t. censetur abenda, num. 2. de regn. vir. & Euseb. & respondit Dec. in l. com. 77. man. 7. & dixi supra l. 4. in pr. presumpt. vbi deci. ut ad duci an Ldmo.

40. Quod vero scripsit huius in d. l. s. qui ante, num. 3. & l. in. quoties in stipulacionibus, & de verb. oblig. legem illam loqui de duebus actibus, qui ambito iura interpretari non possint, vt valeant, a Decio in d. l. in t. censetur, 17. & ab Alc. in d. presump. 3. 3. n. 3. reprehenditur.

41. Declarat secundo, *t. veno procedat huc presumptio, quando ad confidendum auctum, de cuius validitate ambiguit, dehinc alia requita necessaria. Ita impedita declarat Alc. in d. presump. 3. 3. num. 3. ver. scripsit contra t. & per eam Decin. l. in t. censetur abenda, num. 3. de regn. vir. post inuolam in l. à Tito. col. pen de verb. oblig. l. 2. & scripta ff. de milt. & merito except. Et ratio t. est manifesta. At deci. t. qua actus valere non potest, non concurrentibus requisitis necessariis. Et properet non sumus in dubio, propter regulam huius presumptionis locorum. sed in eis, ceteris, in quo-*

42. *ut possit, ut loci non habeat huc presumptio, quod illum, in quo necellaria requira deficiunt, non mererit nomina actus: cum summa effe & perfectione non receperit. Id quod probat l. 4. condamnat. ff. de re iud. qui t. dicimus, quod auctus nullus non mererit nomen actus, quod summa res informe, & scripta T. in tract. de re iud. cap. 1. ff. 1. p. 2. 1. 2. 6. & 7. Et hanc operam de laudatione probare etiam sopra in l. 4. in pr. presumpt. vbi ei- cogitatur t. de re iud. amittit praevenienda.*

Declarat tertio, *t. loci non habeat huc presumptio, quod auctus nullus non habeat huc presumptio, quod summa res informe, & scripta T. in tract. de re iud. cap. 1. ff. 1. p. 2. 1. 2. 6. & 7. Et hanc operam de laudatione probare etiam sopra in l. 4. in pr. presumpt. vbi ei- cogitatur t. de re iud. amittit praevenienda.*

Declarat tertio, *t. loci non habeat huc presumptio, quod summa res informe, & scripta T. in tract. de re iud. cap. 1. ff. 1. p. 2. 1. 2. 6. & 7. Et hanc operam de laudatione probare etiam sopra in l. 4. in pr. presumpt. vbi ei- cogitatur t. de re iud. amittit praevenienda.*

Declarat quarti, *t. vt non procedat, quando actus non habet summa formam. Nam tunc non interpretari, vt valeat. Interpretatio quidem fit, vt in l. dubio actus valeat, cum modo quo valere potest; cum de illo non canatur cogitatum. Ita declarant in fece Decin. l. in t. censetur abenda, num. 2. 2. regula ff. de regn. vir. & Alc. in d. p. 4. presumpt. 3. 3. num. 6. ex l. non codiculam. C. de regn. vir. t. etiam. Com. 3. 2. etiam. ff. 1. p. 2. 1. 2. 6. & 7. Et probat l. 4. in pr. presumpt. vbi ei- cogitatur t. de re iud. amittit praevenienda.*

Declarat quinto, *t. t. non procedat, huc presumptio, quando repugnat presumpta mens disponensque omnino offendit. t. sumeretur inter pretatio validitas actus. Ita declarat Alc. in d. tertiar. quoniam t. ceteri sunt feci. & l. in l. stipulatio gl. habere in primis. col. 1. ver. 3. de verb. oblig. & illos feci usq. ff. Presumpt. 3. 3. num. 6. & 7. Et probat l. 4. in pr. presumpt. vbi ei- cogitatur t. de re iud. amittit praevenienda.*

Et scribit Alcibiadis, declarationem hanc melius probari in l. ff. quis est filio in primis de leg. 1. & in l. nemo rem. ff. de verb. oblig. v. stipulatio gl. rem summa ibi dari non valent, nec sufficiunt, vt iuris goutice, rem illam relinquit, calvo amittit. Estratio, quia veritabilem non est pars confidens hanc causam.

Huc facit doctissima Fulgo in l. 3. 3. ff. quo in foliis. vbi etiam l. in tertio videt ff. de regn. quod certa loco, cum discerunt quod potius sibi utilio f. angustulari, quam quod huc interpretatio contra promisorem, multum illi onerosa. Et ratio est, inquit Alcibiadis, d. presump. 3. 3. num. 6. quia veritabilem non est, hoc fuisse inter partes cogitatum. Et Fulgo ita docuit in fece probat l. 4. in pr. presumpt. 3. 3. num. 6. de verb. oblig. Dec. in l. in t. censetur abenda, num. 2. de regn. vir. & Paragon in folio num. 57. lib. 3. Et hoc declaratio probatur quod ex his quae scripsi sopra lib. 4. in pr. presumpt. vbi ei- cogitatur t. de re iud. amittit praevenienda.

Declarat sexto, *t. non procedat huc presumptio in odio. Nam tunc in dubio non sumitur interpretatio, vt actus odio. sibi sufficiatur. Ita declarat Alcibiadis, in d. reg. 3. presump. 3. 3. in folio ex sententia Arretini. l. com. 1. s. 3. num. 2. col. 3. de verb. oblig. ex. ab eius. Et propter Alcibiadis, hanc declaracionem apertus probavit idem Arretinus. l. com. 2. notab. ff. de libet & poibutum cum dixit, quod interpretatio est favorabilis, sibi excludit odium etiam cum annulatione actus. Quoniam ita odium probatur idem Ioseph. & in folio. 27. col. 4. vers. 1. vbi est. sibi sufficiatur, cum dixit, quod inopinante interpretatio in odio, ne actus corruat, & idem in penitulibus. Id quod ait affirmat Abbas in conf. 8. colam. 2. lib. 2. & Socin. in l. com. senatus, num. 5. ff. de reb. dub. Non inquit, obstat haec auctoritas, & quandoquidem Abbas meo in codice nihil de haec referit. Socinus vero in d. l. com. senatus loquitur in cafo doctrina Bartoli. l. 2. 6. exercitum ff. 1. 6. quoniam in iuris causa que summae favorabilis est, sibi ex sententia emendat. Et aliorum quoniam plures scripsi superiora libro in praesentem, sibi ad duas declaraciones conformatim. vbi ergo sibi a libo. pr. presumpt. vbi ei- explicat, quando profanatur testamentum validitate.*

Declarat septimo, *t. loci non habeat huc presumptio, cum causa de impediente occurrat. Nam tunc sumitur interpretatio in odio, ne actus corruat, & idem in penitulibus.*

- terpretatio in deo: riorem partem. Ita Bald. in l. 1. num. 5. C. de h[ab]e qui accusatio non possit quoniam factum est Curia. Iurium penitentia. &c. C. de p[ro]p[ri]etate factum.

Declaratur octauo, vt non procedat quando agitur de damno & praeditio terti, si modo notabile est praeditio. Ita decus in capitulo eiusdem. s. 3. ver. 1. alia sententia de eo dicitur.

Declaratur mons, vt non procedat hac præsumptio, quando actus factus est in fraude legis. Nam tunc non fumitur præsumptio & interpretatio pro validate actus. Ita declaratur Alcian: in capitulo 10. num. 2. ad dictum texti, q[uod] testamentum, ff. de proba, vbi per hanc præsumptionem, quid actus sit in fraude legis facit, eliditur assertio testatoris cōficiatis debitu[m]. Qua de re se p[ro]p[ri]etate illius, s. 4. m[od]us præsumptio.

Et simile quod ait Alcian: quod legitur in l. 1. s[ecundu]m estimata, in principe, ff. de iure dictum, quo loci notat etiam Alb. ibi ad finem, quod contractus cotineat donationem inter virum & vxorem annulletur, & lex præsumptio saltem factam ante matrimonium, sicut collatum in tempore matrimonij. Quia de præsumptione egredi facit, lib. 3. præsumptio, vel explicitum, quando præsumptio surer data in deo esse pro estimato dat. Et præterea Alcian: ipsa fuit illo in casu respondit, quod potius fumitur præsumptio, testatore sensibili de filio spatio, ad annulandum testamentum, ex quo ad fraudulandum legem est testator ita disposerat.

Declaratur decimo, vt non procedat hac præsumptio, quando aliqua coniectura demonstraret, cum qui actum conficeret, voluisse eligere viam illam, qua ipse actus nullus redditur, sicuti cuenit, quando qui potius compareret & in iudicio esse tanquam contumia persona, & tamen exhibuit mandatum tanquam procurator consiliorum, præsumetur elegisse viam illam, vt effet in iudicio tanquam procurator, etiam si iudicium deinde de redditu nullum. Ita docuit Ioh. 1. 1. ex legione. col. 3. ver. 5. fallit. C. de procedendo. Confert quod respondit Cræter, in conf. 28.4. col. 5. ver. 3. d[icit] amodo, post Calsten, in conf. 4. & in conf. 93. 1. quod si quis lege restrinxit ad certam causam, præsumitur cam elegisse, & si actus corrigit.

PRÆSVMPT. V.

Actum ita gestum præsumit, ut valeat omni meliori, efficaciori, potentiori modo, & breuis, & clara explanatio.

SVM MARIA.

1. Aliu[m] præsumitur fallit, ut valeat omni meliori & efficaciori modo.
2. Avinter & arbitrari ex cōp[ro]missu e[st]i in præsumit ut prouocat se ut arbitri, ad hoc ut landem sit meo efficax.
3. Beneficium præsumitur collatum ex eo meliori modo, quo potest valere concesso.
4. Positum ex duplice iure præsumitur posidere ex titulo magis efficaciu[m].
5. Actus non præsumitur fallit ut valeat omni meliori & efficaciori modo, quando coniectura est operis de voluntate disponentis, quod si licet & obrepa & vineria viat detersorem.

PRÆSVMPT. V.

Auctum ita gestum presumi, ut valeat omni meliori,
efficaciori, potentiorique modo, & breuis,
& clara explanatio.

SUMMARY.

Disserendum est hoc in loco satis opportuno, quo iure
fus praefaturarile, quia actu & iure communi & iure
speciali confidere potuit, sicut dicimus in milite, qui potest &
iure communi, & iure militari siue speciali tali; qui ad
modum & principi, qui potest aliquid concedere ac referibile
de iure communis & etiam de iure speciali. Hac de re erit
ac copiose plura confidetur Alcibiad. in tract. de presumpt. reg. 3, pres-
umpt. 36. Non recentiores, quos commentorabitur, fecerunt, in
multis per distinctiones hanc tractationem sic explicabimus.
Distinguimus itaque aliquantus causas.

**Primus est casus, quando factio non potest valere atque ita su
stineri iure communi. Nam tunc presumitur consecutus de iure**

PRÆSVMPT. VII.

Aatum illum præcessisse presumi, qui iu-
re procedere debet.

S V M M A R I A.

1. *Allum ille præcessisse censetur, qui iure procedere debuit.*
 2. *Institutio præsumitur quod præcessere substitutionem.*
 3. *Donatio facta à patre filio si repertus scripta in instrumento prima, deinde legitim facta est, præsumitur emancipationem præ-
cessile, aliquo donato non valeret.*
 4. *Prælati si ecclesiæ bona ecclesia in emphyteusim, præsumitur sibi pri-
uiciationis suæ concessione.*
 5. *Ex Aliibut dubio præsumtur ille præcessisse, qui aliua reddit validum, idem de dubiis instrumentis ibid.*
 6. *Nominatus primo in contractu præsumitur principali secundus vero
fidei consilior.*
 7. *Scripta ad eam si continet oppositam exceptionem contra aclarum
& contra indicem, præsumitur prima opposita excepta, contra indicem.*
 8. *Appellata sententia præsumitur in dubio præcessisse, deinde fidei consilium
eius causa communis.*
 9. *Venitio res si non appareat, an facta sit ante vel post litis contestationem
ne, præsumitur facta ante.*
 10. *Alius, qui iure procedere debuit, non præsumitur præcessisse, quando
alius pendent a voluntate & potestate partium, & non constat alius
ipsi suæ esse eodem die confessus.*
 11. *Idem quando actus ipsi essent semper validi, siue vno ante alterum, si-
ue post confessus fuerint, si vnu altero prius scripta est, num. 11.*
 12. *Idem quando nra est verisimile, quod actus illeret recipi etiam num. 12.*
- I**SSE R V I suprā lib. 13. ex duobus testamentis, præsum-
matur prius, & quod posterius confictum. Nunc de alijs
actibus dicendum est. Et pro regula constitutis, actum ille
præsumit in substitutionem præcessisse sublimationem, l. cum in
testamento. s. 1. ff. de hered. institut. quo loci post Cynnum, Bal-
dam & Angelum script. Imola, num. 7. quod ille in instrumento
reptitor prius scripta donation facta à patre filio inde legiti-
tia facta emancipatione præsumitur emancipationem præcessi-
se cum iure procedere illa debet, aliquo non valet donatio,
affirmantur item in. 2. & prim. numer. 3. ff. de vulg. & populi suffici-
tatione. 1. in prim. numer. 10. ff. de verbo obligat. & ergo idem respondit
in prim. lib. 3. de confessione. cap. 3. numer. 1. & 2. Ceti in mens. d. in ver-
bo actu. & accedit Anto. Padilla in d. quod fidei consilium est, num. 4. Cde
fidei consil. Ita si pariter si non appareat, an prius data fuerit licentia
a Praelato concedendi bona ecclesiæ in emphyteusim, vel ipsa
concellio, presbiteri licentia præcessuisse fuit ex sententia Rota
in tit. de præsumpt. in antiqu. Alex. in d. tradit. de substitutio-
& in confess. lib. 3. tradit. Alex. in d. tradit. de præsumpt. reg. 3. præsumpt.
4. numer. 1. etiam. Padilla in d. quod fidei consilium est, numer. 5. Ita etiam
Alexand. in d. 1. 2. prim. numer. 2. ff. de vulg. & pop. suffici. scriptis,
ex duobus t. actibus, & instrumentis præsumit præcessisse illud,
quod aliud reddit validum est, ita quod iure debet procedere.
- Hinc etiam dicimus, t. primò nominatum in contractu præ-
sumi principalem: secundum verò fiduciilem, cum iure prin-
cipalis procedere debat, ita si scriptor Bal. in autb. hoc amplius col-
pus. Cde fidei consil. & Alex. in d. prim. numer. 1. & 2. Cde fidei consil. & prim. numer. 2.
- Sic pariter dicimus, quod ille in eadem scriptura legatur op-
posita exceptio contra actorem & contra indicem, præsumitur
opposita prius exceptio contra indicem cum iure illa proce-
dere debeat. Ita post Balduin & Angelum script. Alex. in d. 3. prim. nu-
mer. 1. & scriptor Rota cap. 3. numer. 1. fin.
- Huc etiam pertinet quod ille respondit Paris. in confil. 106. num.
17. lib. 4. cum dixit, in dubio præsumit præcessisse appellacionem
a sententiâ, deinde secutam esse causam commissiōnem. Idem re-
pondit Rip. in d. 5. numer. 2.
- Huc etiam facit, quod ille non appareat, an vendito rei facta
sit ante, vel post litis contestationem, præsumitur facta ante cu-
ri fieri ita debet, ne aliquo venditor incidat in vitiom litigiosum.
2. Cde petitio, hered. vñ glori. & Dñs. Bart. & reliquo in l. non. lib. 3. d.
sed vi probari, si de operi nouo nascit. & Alia in d. præsumpt. 2. vers. 6.
difficultas, conferit etiam, quod si dominus relinquat legatum &
libertatem fero, præsumitur primi relata libertas, deinde lega-
tum, cujus iure libertatis legatus præcedere debet. Ita post d. 5. 2.
& Padilla in d. 1. quod fidei consilium, si declarando textum illum.

Declarata

LIBER SEXTVS.

Declaratur primò hac præsumptio, ut tū locum non habeat, quando actus pendent à voluntate & potestate partium; & non confit actus ipsos suos eodem die confessos. Ita declarat Alcia, mut p. 42. in fine.

Declaratur secundò, ut locum tū non habeat, quando actus ipsi essent semper validi, siue vnuz alteru[m] actus p[ro]f[essu]r[em] est; & vnuz altero prius scriptus est. Hoc fuit causa illi priore loco scriptus præsumitur prius confessus. Ita scriptura Bart. in I. mense 8.C. de novo codice faciem. In s[ecundu]m. s. lib. 2. & Felim. in e[st]er maneggerim. num. 5. de re iud. Cotta in loco prelegato.

Declaratur tertio, ut locum non habeat, quando non est verisimile, quod actus ille præcesserit: sicut in termino respondet Eusebius in consil. 109. non. 2. qui de e[st]ergis fadis p[ro]fessu confundit.

PRÆSVMPT. VIII. L.

Actum tempore mortis faciens, cum viuens facere potuerit, fraude præsumi fecisse.

S V M M A R I A.

- 1. Actum tempore mortis faciens, qui cum dum viuens facere potuerit, fraude præsumitur fecisse.
- 2. Vxor repetundis si audeat ut præsumitur missis mortu tempore, qui viuens mortu est potuit.
- 3. Legitimatus per subsequens matrimonium tempore mortis contrahens non excludit subtiliter.
- 4. Heres infinitus & granatus restituere si deceperit sine libertate, si in extremis laborau[er]it: ingreditus religione, præsumitur fraude ingreas, ut subtiliter excludat.
- 5. Beneficii personatis facta in articulo mortis fraudulenta præsumuntur.
- 6. Emancipatione aperte in extremis laboratis si audeat facere præsumuntur.

Non bona fide, sed tū fraude ip[s]e præsumitur fecisse actum sue mortis tempore, qui viuens facere potuerit. Ita sane dicimus, præsumi tū fraude illum nullis repudium vxori mortis tempore, qui viuens mittunt potuit. Lib. filia ff. de diversis & repud. & l. filia nra. ff. foliorum matrim. & traduct. Deci. in cap. m[od]is. 1. lib. 2. ff. et. 2. lib. 2. ff. foliorum. in verbis, sicut operi liberis, numer. 7. & C. de re auctor. Crat. in consil. 2. numer. 3. & copiosi distilleri in consil. 22.6. libra. 2. & 3. numer. 5. & suprà lib. 4. præsumpt. s. numer. 28. quibus in locis scripti, legitimatum tū per subsequens matrimonium cum parte mortis contraetur, non excludere subtiliter, cum in frauden ipsius subtiliter facta præsumatur.

E[st] his accedit Alcia. in l. p[ro]f[essu] contractu, num. 61. verf. quatuor ff. 4. de donatu, qui affirmat, id ingrediente religione tempore mortis, præsumi id fecisse in fraudem substituti, ut eum excluderet, & propter eius ipsi substituto nocere: & differni super à lib. 4. in p[ro]f[essu]. 3. numer. 6. quo loci multa u[er]ba familia congesit.

Huc etiam facit quod dicimus: ut permutatione beneficij opulentis cum tenet factam ab eo, qui grant morbo laborat, præsumi faciam in frumento. Ita Olidiana in consil. 52. & numer. 6. versio. 5. renominatio. Rota in decr. de p[ro]f[essu] in antiquis, ita in consil. 38. numer. 6. Crat. in consil. 2. numer. 3. & aliis plures communione ab eo in p[ro]f[essu]. 77.

Confert pariter quod respondit Anchari in consil. 4. cum dicit, & tū emancipatione filie factam a patre in extremis laborante præsumi fraude factā, ut ab hereditate filiam excluderet.

PRÆSVMPT. IX.

Actum minus virisque partium onerosum
confidetur præsumi.

S V M M A R I A.

- 1. Actu præsumitur ita goffis, ut si virisque partim minus quam scrip-
tisti auero.
- 2. Conducler & locare non præsumuntur violenter & renuare perpetuā
coloniam, sed ad tempus.
- 3. Iudex in dubio pronunciare debet, appellatiōnē non esse defor-
tem.
- 4. Et in dubio debet deferre appellatiōnē num. 4.
Menoch. p[ro]f[essu].

PRÆSVMPT. VIIIL X.

1011
Alius in dubio ita interpretari debet, ut viri p[ro]f[essu] partim sit factum
& confidetur.

6. Ita si fluctuerit ea que minus onerosa esse possunt contentientibus ac
centra habentibus.

Egregia est h[ic] præsumptio, tū qua dicimus, præsumi actum
ita confidetur, ut fit minus, quam fieri potest, onerosum v[er]o
partium. Ita Baldus in consil. 3. & 5. Examindanda sunt, in principi,
liber primo, qui respondit in contractu sceleris, quam ligam vul-
go appellant, præsumi ita & conuentum id, quod est minus
onerulum contrahentibus.

Hinc etiam scriptis Crat. in Tr. 2. a. de antiquo tempore in quarta
particula quarti & parti principali, numer. 22. non præsumi conductio-
& locatorum voluisse renouare perpetuo coloniam, sed ad
tempuscum minus v[er]ique contrahentibus hoc fit onerosum.
Est simile tū quod Caltr. in l. ff. s[ecundu]m canto. scriptis ibidem lat. num.
17. iudicem in dubio pronunciare debere, appellatiōnē non esse
defectam, qui ita pronuntiando ambo ipse partes contendentes
minus onerantur: effl[ig]e v[er]ique confutum. Quam quidem
traditione comprehenduntur p[ro]f[essu] l. b. 2. p[ro]f[essu]. vlt. Ita pariter tū scri-
pit p[ro]f[essu] at in iud. 1. iudicem in dubio deferre debet appella-
tionem: cum eis admissione minus partes grauentur.

Sic etiam dicimus, actum ita tū in dubio esse interpretandum,
ut viri que partum fit fructuatum & confutum. Lib. adoptionis. s. 1.
ff. de adoptione & scripti in lib. 2. de arbitria indicium. Casu 199. num. 13. Et
h[ic] quidem præsumptio concuenit non solum a quantitate, sed etiam in iudicio scripto. Quandoquidem tū passim legitimū iura fatuissime
que minus onerosa esse possunt contentientibus ac contrahen-
tibus, ut in l. ff. s[ecundu]m canto, in l. cum stichis ff. de solatio. & ml. ex lib.
in fin. ff. de his que in fin. etiam cred.

PRÆSVMPT. X.

Actum præsumi secundum propriam natu-
ram confidetur, plana lucidaque
explicatio.

S V M M A R I A.

- 1. Alius præsumitur factus secundum propriam eius naturam.
- 2. Locat[or] si promittit non expellere colonum, intelligitur modo recit[er] colat[or], & debet non perficiens p[ro]f[essu].
- 3. In donatione causa mortis fit adicta huiusmodi clausula, Et pro-
missa donator predicit omnia gratia, rata & firma habere, & in millo
contra facere etiam si reconualefas, et dicta clausula non obstante potest
renovari per reconualeficiam.
- 4. Si quod super alijs acta vel contractu concepsa, præsumitur se-
cundum naturam ipsius alii subditia.
- 5. Precario alijs concedens præsumitur concedere secundum eum na-
turam, ut ad libitum renocare posat.
- 6. Vagabundo habebit licentiam à domino, ut possit alienare feendum præ-
sumitor emerget. Et licet etiam secundum ipsius factus naturam, ut possit
alienare in tempore dominum.
- 7. Iuramentum præsumitur interpositum secundum naturam contractus.
- 8. Actus præsumitur gestis secundum qualis atenu[er]e rei super qua consi-
derat. Et actus præsumitur talis, ut qualitas sit ad dicta sua natura ei
conveniat. num. 9.

Est egregia h[ic] præsumptio, qua tū dicere solemus, quod
E[st]h[ic] actum præsumitur illum secundum sui naturam
factus: sicut probat L. q[ua]dro. 9. inter locatorem. ff. locati. quo
loci ait Paulus tū promissionem à locatore factam de non expel-
lendo colonum, intelligi, modo is colonus recit[er] colat[or], &
debet non perficiens p[ro]f[essu]: cum ea fint de natura locationis, secun-
dum quam locatorem locale præsumitur. Et locum hunc ex-
pli[ca]bitur supra lib. 2. p[ro]f[essu]. 38. vbi multa similia cogemus.
Et illis i[ps]i accessit, quod si donatione causa mortis adiecta sit
h[ic] clausula, & promitti dictus donator predicit omnia gratia,
rata, & firma habere & teneri, & in millo contra facere etiam si
reconualefas: Et h[ic] sane clausula præsumitur adiecta secundum
naturam actus nempe donationis causa mortis: & ob id p[ro]t[er]e,
etiam clausula non obstante, renocari per reconualeficiam.
Ita l. s[ecundu]m. l. non omnibus. num. 2. ff. s[ecundu]m. p[er]pet.

Pertinet & ad rem nostrā tū quod dicimus, stipulationē super
aliquo actu, vel contractu c[on]ceptam, præsumi secundū naturā
i[psius]

PRÆSVMPT. XL.

Actum præsumi factum ab eo, qui impensam facere tenetur.

SUMMARY.

1. *Allum praesumitur factus ab eo, vel eius nomine, qui impensam facere tenetur, cum non appetat a quo et per cuius nomine sit factus.*
 2. *Pupillus praesumitur educatus a patre, quod quem erat.*
 3. *Index fiduciam aliquem fecit, praesumitur illum fecisse ad partiuflamianum, atque ipsum impensam regerebat.*
 4. *Rescriptum praesumitur ab eo imperatum, qui impensam facere te[n]ebatur.*
 5. *Tesfatur si quis aliquid pingit vel scribi in ecclesia & id factum deinde reperiatur, praesumitur factum ab heredibus.*
 6. *Ecclesia praesumitur redicitaria ab Ecclesia pralato, ad quem pertinet ipsa impensa facere.*
 7. *Dos vobis reperiret facta, praesumitur facta ab eo qui cam dare & constitutare tenetur.*
 8. *Litu impensa praesumitur facta non a procuratore sed ab ipso domino litu.*
 9. *Ecclesia vobis reperiret donata, praesumitur illa dos data ab herede testatoris, qui eam datem relinquatur.*
 10. *Donatio praesumitur facta ab eo, qui laudo arbitri fuerat condemnatum donacionem illam facere.*
 11. *Impensa facta in domo praesumitur facta a marito, quo tenetur servare et a matronis.*

Hinc etiam respondit Alba † in conf. 2. sum. r. quod vbi dicitur. 7
perit soluta, primumt soluta ab eo, qui eam dare & consili-
tuere tenebatur.

Confert quod † respondit Neuiza, in d. conf. sg. num. 9. litis impensam præsum factam non à procuratore, sed ab ipso litis dominio, ad quem pertinebat eam facere.

Hinc etiam dicimus, quod ubi † Ecclesia tenetur.

Ecclesia reperitur dotata,
præsumitur illa donata ab herede testatoris, qui eam dote
reliquerat. ita si resisterent Abbas in cons. s. 4. Ouidam loc. nomen s. i. f.

Hinc etiam respondit † idem Abbas in conf. 216. in s. lib. 2. qno. 3.

Si reperitur facta donatio, presumitur facta ab eo, qui laudo arbitri fuerat condonatus donationē illam facere. Hinc etiam res dicitur. Secundum iuris canonici, si laudo arbitri

Et hoc quidem presumptio ex ratione, si
præsumi factum à marito, qui tenetur ferre onera matrimonij.

Et nec quidem præsumptio ea ratione confirmatur, quod hic non apparet de iure alterius, ob id facile præsumitur pro eo, qui impenitam facere tenebatur, scilicet propter cap. i. de rebus dom. tunc a

Abbatem varijs in locis amotis aut Crave an conf. 7 4. m. 4.

PRÆSVMPT. XII.

PRÆSVMPT. XII.

Actus corresp̄ctui qui pr̄sumantur, & quis
sit eorum effectus.

SUMMARY

- Alius correspondens qui praesumuntur, & quicquid eorum est illud.
 - Correspondens dicuntur illi, quorum unus resipue & causa alterius confitetur ei, & vna deficiente certum attinet: tunc pro vno eius habentur unus, & sic. Et si vnu est filius & simulatus & si adfectus, sic & alter praesumuntur ab eo.
 - Alii in duos quando se inducunt compunctionis ut, & una sunt possunt, si vnu & ex iis aliquantus fuerint, praesumunt vnu resipue alterius celebratus, & sic correspondunt dicuntur.
 - Contradicentes plures si eodem die & loco & eoram eidem tempore celebrantur, praesumunt vnu contra alterius.
 - Sententia & Landa praesumuntur probata correspondunt ut ad comprehensionem in perpetuum.
 - Donatio praesumitur facta resipue ob morata, quando insinuamenti eorum facti sunt mentio.
 - Contra dictum emptio & depositio endere die & certam eidem tempore celebratis consentanea correspiciunt, & si vnu praesumunt alterius causa celebratus. Et pacta & conventiones adiecta in vna consensu repetita sunt alterius, & vnu tributare legem alteri, nam y.
 - Fideioperes praesumuntur inter eisdem recipiencia obligacionis antecedentes, cuius mentio in aliquo capitulo fuit sive auctor.
 - Renuntiatio & cōfessio facta a agenti erga sc̄mū per solitum datum, praesumunt facta resipue & causa prouisoria de ea dato numerata.
 - Donatio facta a patre suo primo facta est qd patris prae sumunt facta & contemplatione illico prima. Idem de donatione facta ex art. num. 12.
 - Familiare excochium si facta ad reflector, & statim in eodem reflectore adiutio facta sicut communis, praesumunt facta resipue sum factum resipue facta excochium.
 - Communione duas censum & correspondunt facta.
 - Principi si sine causa cognitione prout vnu facta fendo, & alteri deinde donatio praesumunt facta a filio a ipsa causa & respectu donatio.
 - Probabilitas de non alienando bono sicut communis supponit praesumunt facta resipue sicut communis tam ab ipsofacto & respectu donatio.
 - Donatio simplusim facta sicut communis conditio testam entum praesumunt donatio causa mortu, non autem inter vivos.
 - Beneficii collati praesumunt facta resipue permutationis paulus asseruntur.
 - Transactio vel cœficio facta si tam post contractum unius emptio & venditio praesumunt facta resipue & causa resipue contractus.
 - Alius duo correspondunt pro vno & eodem habentur.
 - Fidelitas a fratre domino nostra dicitur certe de amicis pacto & promissione denunti, de obsequiis aucta orbi & fiducioribus.
 - Emptio contractus si praesumunt factus ob causam acti in multo istius subjeccione.
 - Pecuniam qui numerant statim posse si paliatorem, si solitum resipue praesumunt mortuus esse.
 - Facta in instrumentis censentur usque per medium statim, ne resipue praesumuntur.

- Verbum, credo, *filiacionem significat*. Quodcum in *presumptionem* significat, nro. 27.
- Actu* duo cōsideratur *correspondit* non solum quando unico contextu celebratur, sed etiam quando inter alios tempus vnu posse alterum significat. Et illud loco temporis. Anulta creditur, & *ad eius sequentia* alterum celebratur, vel *eadem die*, vel *alio hora*, nro. 29. *Quod secundum Capitulum relinquitur arbitrio inducere*, nro. 32.
- Actu* duo *presumuntur correspondenti* etiam inter diversas personas. Et idem quando in diversis instrumentis duo hi alii fuerint confessi, nro. 32. Idem etiam quo ad *presumendam debilitatem*, nro. 33.
- Sensus presumptio erit ex vicinitate promissione rei temporis, & concessionis beneficij*.
- Donatio presumitur facta in fraude fisci ob alcumum vicinitatem*.
- Compromissum* si am colligunt ex alcumum vicinitatem.
- Contrarium detegunt* si *erat* *vicinitatis ex vicinitate contrarium locutionis* nisi post venditionem.
- Actu* non pr. *comitantur correspondenti*, quando constaret etiam ex concordia aliud fuisse alcumum inter partes.
- Actu* duo quando se inueniunt non *comitantur*, vel sunt diversae nature, non *presumuntur correspondenti*, etiam si confitunt sine uno eodemque tempore.
- E**gregia est disputatio, qui *actus correspondit* *presumantur*. Et quis sit corum effectus. Disputatio coniecturalis est, quoniam *universitas post Cartum Sen. in conf. 4. in fine*: *Cornuum in coll. vlt. column. 3. i. Decim in conf. vlt. column. 3. & in conf. 27. column. 3. versus* & *evidens concordia arguitur manifeste* *Alius in conf. 4. column. 2. versus* *procedit*. Hac in *disceptione priusquam explicem*, qui *actus* *presumuntur correspondit*, dicendum est, *correspondit* *actus* sic in *ostensori apellar*; *quod vnu respectu & causa alterius confessus est*; *est propter* *si vnu deficit*, *alter etiam corrigit*, *non probat*, *hinc matrici*, & *l. alumn. 5. Seis. ff de alumn. lega & dote* *Baldus in l. patens*, *nro. 4. q. de patris & manifessione* *reprobaverit Alex. in conf. 19. column. 3. lib. 3. Corneu in conf. 9. column. 2. lib. 3. Alius in conf. 5. nro. 6. Rota Rom. decisi 7. nro. 2. in prima parte, *ut monstret editio*, & *Crauet. in conf. 24. nro. 4. que in emblemate recente* *et Iacobus & Socimus Seniores*. Et idem *Crauet. in conf. 20. nro. 13* *respondebit* *duos* *actus correspondit* *pro uno haberi*. *Et si vnu est factus, similares, & fraude factus, si & alter, ut tradidit Bart. in post contrarium, nro. 8. ff de donatio. & lib. 2. in lib. 1. in lib. 2. in lib. 3. q. de religio interpretetur, & omnes qualitates in vno existentes constitueri etiam alijs insile*. Ita post *alios Rota Romana in decisi 9. 9. nro. 1. lib. 1. non sive editio*.*
- Qui autem *correspondit* *presumuntur*, nunc differendum est. Extimo distinguendos, ac constituyendos esse *duos causas*.
4. *Prius est*, quando duo *actus* se inveniunt *comitantur*, atque ita vnu esse & flare possunt: iij si vnu contextu confessi & absoluti fuerint, vnu respectu, causa, & gratia alterius praesumuntur confessus, atque celebratus. Ita glosa m. vii infra sententia, in prim. in verb. libertatis, ff. de operi libertorum. *Baldus in l. patens*, nro. 4. q. de patris, qui scriptis, quod si eodem die, & loco, & *cōsiderat* *est libellus plures contractus celebrantur*, praesumuntur quod vnu fit factus gratia & causa alterius, & idem responderetur. *Alex. in conf. 9. 9. q. 1. lib. 1. verbi nec habet obfusca. lib. 3. Corneu in conf. 10. 1. & in conf. 11. 1. lib. 2. q. 1. qui quidem Corneus scripsit*, *dicit idem in sententia t. & laudis*, vtilia praesumuntur prolati *correspondit* *ad comprehenſionem* *in petitionibus*. Huc etiam facit qui quid respodit idem Corneus in conf. 36. nro. 4. lib. 2. donationem confessi *et respectu factam ob merita*, quando inco-*tinenter* *corum facta sunt mentio*.
- Est* & simile, quod scripsit idem Corneus in conf. 6. col. pen. lib. 3. cum respondebit, *et contractus emptio*, & depositio codicis & *coram eisdem libellis celebratos* *confessi correspondit*, siueque vnu causa alterius confessum, & ob id pacata & conuenientia adiecta vnu *presumatur* *et confitetur* *repetita in altero*, & vnu tributa legem alteri. Huc etiam facit qui quid respondebit idem in conf. 27. 2. col. 4. vers. 2. cum dixit, *et presumit fiduciarios intercessores respectu obligacionis ante contractum*, *Socinus Senior in conf. 27. 2. col. 4. vers. 2. q. 1. lib. 1. non sive editio*. Hinc etiam respondebit Curt. Senor in conf. 3. 1. super dubium ad. 3. vers. 1. *confiteo premissa*, renunciationem,
- & confessionem factam à genero erga ficerum pro solutione dotti presumit factam & respectu, & causa promissionis de causa numerata dicitur. *Cartus plus affirmata canonicatur*.
- Hinc etiam t. respondebit & Deci. in conf. 12. 2. nro. 5. & in conf. 24. 7. nro. 5. secundum donationem factam pars libri flatim, quod prima facta sunt prius presumit respectu, & causa illius prima, & ideo si vna est facta, & in fraude facta, sic & altera, vi respondit. *Crauet. in conf. 30. 3. col. pen. lib. 3. Idem* 1° *de donatione facta ex vno*
- dixit Decius in conf. 27. nro. 7. *Hinc quoque dicimus, t. exclusio* nem *semiarium factam à tellatore, si latim in eodē clafamento adiicit fiduciomisum, hoc fidicommissum presumit factum respectu & causa dicta exclusionis, sunt respondit Decius in conf. 33. 6. 3. lib. 3. *Et si* 2° *duo facta, t. quod confidit idem Decius in conf. 32. 6. 3. lib. 3. Idem* 3° *de donatione facta ex vno**
- 14 *quod duz commissione, & mandata censerunt correspondit facta. Ita quoque t. si principi fine causa cognitione pri* uauit *si nullus feudo, quod alteri valde deinde donauit illa pri* uatu *prafumit facta causa & respectu donationis. Decim in conf. 6. 6. nro. 10. Huc etiam spectat, quod respondit idem Deci. in conf. 6. 6. nro. 5. prohibitionem de non alienandi bonis fiduciis commissum iam suppeditis presumit factum respectu fiduciis omnibus factum*
- 17 *in conf. 6. 6. 2. in 1. parte, in non sive editio. Hinc etiam respondit Chassanuscus in conf. 39. nro. 4. & nro. 7. donationem simpliciter factam post flatim conditum testamentum, presumit donationem causa mortis, non autem inter viros: cum presumat facta respectu testamenti, & simile decidit Rota Romana in decisi 15. 4. 2. nro. 9. 1. p. 1. de iforum ipso Rota diversorum non impreffrum: Cū dixit, donationem factam à fratre fratri post testamento ab eo per fratre donatione conditum, confitit factam causa & respectu ipsius testamenti: & ob id facti non valet testamento, ut nec ipsa donatio. Hinc quoq; confidit idem Crauet. in conf. 12. 2. nro. 5. collatione beneficij presumit factam causa & respectu permutationis paulo ante facta. Ita pariter idem Crauet. in conf. 25. 2. nro. 13. confitit transactionem & cessionem factas flatim post contractum emptio & venditionis presumit factas respectu & causa ipsius contractus. Et colo Cratetta alia his familiis, que hic non adscrivam, commitemor. Qui quidem tāit, quod duo actus correspondit pro vno & eodem habentur. Et respondebit Crauet. in conf. 12. 2. nro. 5. & in fiduciis à *vasilius sursum domino dico correspondit*, cū pacto & promissione domini de observandis iuribus subditorum. & idcirco si dominus non obseruat corrum iuram, nec illi maneat obligatus. Et plurim sua similia habentur apud Purpuram, lib. 2. column. 4. & ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. Nat. in conf. 15. 3. nro. 9. lib. 1. Anto. Gabrielem sūi in lib. 1. sit de presump. com. 1. 2. nro. 4. & alios communiqui in conf. 19. nro. 9. lib. 2. dum t. respondebit, contractum emptio presumit factum contra cum mutui flatim subsecutum. Et his accedit Decim L. certi t. condic. q. 1. immo. m. 12. 1. & 1. 2. ff. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24*

- quando intra breue tempus vnu post alterum confectus est. Nam adhuc presumitur, quod vnu gratia alterius fuerit confectus. Ita respondit Anchis in conf. 9.4. col. 1. verf. præterea ad uertendum, qui t' etiam credit, breue tempus est, si de sequent acutus celebretur. Anchis acutus est Cratet in conf. 298. num. 13. Et idem est, si cadere quidem est, fed alia hora, vt responderunt Curtius Senior in dicto, conf. 55. super duob. col. 2. verf. & hoc maxim. Chalisse. in conf. 39. num. 7. Craueta in conf. 5.3. num. 8. & in conf. 293. num. 13. & Tyraquel. in traſt. de retrallu conuento. in 9.4. gloſſ. 4. & in glo. 5. num. 8. & Modern. Parisiens. in traſt. de vſori. num. 47. & i quide exſtimant, dilationem vnius diei magis augere ſupicionem.
- 30 Verum Capolla in traſt. de fidelitate contra diuum, in preludio. in 2. cap. num. 9. & 10. exſtimauit, hoc totum relinqui arbitrio iudicis.
- 31 Extenditur t' ſecondo, vt procedat huc præsumptio etiam in ter personas diuerſas. Ita Alexander in conf. 90. num. 9. verf. ſic habent obſtr. lib. 3. & Cratet in conf. 50. num. 9. lib. 2. Idem etiam eſt, quando in diuerſis t' inſtrumentis duis hi actus confecti fuerint. Ita Cornes in conf. 23. in fin. lib. 3. & Modern. Parisiens. in traſt. de vſori. num. 4.5.7.
- 32 Extenditur t' tertio, vt procedat etiam quoad præſumendum delictum. Ita cœlitus gloſſa in ſcrip. in gloſſa de elec. que t' coligit præſumptionem ſimonia ex vicinitate promissionis rei temporalis, & conſeſſione beneficii. Et gloſſa illam ſeui ſunt ſimiliter Ita. Butian. & Abbas in 3. traſt. & Anchis in 2. vſt. num. 8. Qua de re ſcripſi ſuperiori & lib. 3. preſump. 3. vbi ergo de criminis ſimonia, & ea gloſſa traſditione adductus docuit Bart. in ſol. contra diuum, nu. 8. ff. de dona. 33. Ob actum t' vicinitatem præsumti donationem factam in fraudem fieri. Qua de re ſcripſi ſupr. lib. 3. preſump. 2.4. dum explicauit preſumptionem donationis facta in fraudem fieri. Hinc t' etiam respondit R. om. in conf. 63. num. 4. fraudem compromiſi argui ex quoruſdam actuum vicinitate.
- 34 Hinc t' pariter ſcripit Abbas in 9.5. col. 1. verf. ſimiliter. cōtra ſimoneutram detegi ex vicinitate contrac̄tu locationis initi poſt venditionem. Id quoſ ſcripit & Capolla de ſimulatione cōtractu in preſump. m. 1. Decius in conf. 25. col. 2. verf. 5. præſumtor, & Abbas in conf. 5. col. 2. verf. 2. propter q̄d. Ita ſcripſi gitor. Quia de re diximus ſupr. lib. 3. preſump. 2.4. vbi ergo de preſumptionib⁹, quibus contradiſit ſolitus & ſimiliter deteguntur. Declarat Puteus in decr. 90. quando ad aliud non inferens delictum poſtel referit. & Rota Rom. in deſcr. 32. num. 1. in part. in nouissime editis.
- 35 Declarat priu. 3. hacten præſumptio, velocum non habeat, quando conſiderat etiam ex conſiderat aliud fuſſe actum inter partes. Nam tunc non præſumeretur, quod vnu actus effat partis cauſa & reſpectu alterius. Ita ſecondit Corn. in conf. 9. lib. 1. ver. non enim obſtr. lib. 1.
- 36 Secundus t' ellius diuſtationis caſus, quando duo actus ſe in iuicio non compariuntur ſed fuit diuerſe natura, vel ma- teria. Hoc ſane caſu non præſumuntur conſiderare, & vno eodemque tempore confecti fuit. Ita Caffren. m. 1. petens. num. 9. C. de pati. & ibid. Rimbaldus Senior col. 6. & Alba in conf. 9. col. num. 2. Exemplum afferti ſolet, ut ſi conſiderat contrac̄tu, in quo pro- mitiſt mihi refiſſure centum mutuo a me accepit. Et hacten quo ego promitto ire pro te Romanum. Contrac̄tu illi non fuit correſpectu, cum inter te quodammodo non conuenienter ſubiecta pila materia non adaptatur. Nam prima promifio fuit omnino neceſſaria, quia ſi mutuo accepisti, teneris refiſſure, & obid ad refiſſum cogi poteras. Et propter promiſio, quam ego tibi feci, emdi pro te Romanum, non potest dici facta cauſa & reſpectu prædicti refiſſionis mutuo. Hinc respondit Alba in conf. 4.5. col. 3. ver. prepter acum in preſumptio, diuſionem, & inueſtituram codicis die confectas non ellī correſpectivas ob naturam ſeparatas. Et huc etiam caſum probauit Rota Rom. in decr. 4.6. num. 2. in part. in nouissime editis, vbi declarat, niſi aliter conſiderat mente partium.

PRÆSVMPT. XIII.

Actu ſolemniſter geſto præſumi interueniſſe perſonæ habilitatem.

S V M M A R I A.

⁸ Altū, quando fuerit ſolemniſter, & in debita forma confeſſum, pra- ſumtur in eo adiungere perſonæ habilitatem.

Producunt teſtamentum confeſſum cum debita forma à minore

25. ann. non tenor probare cum ſequiſſe maiorem amittit. 4. Contra obſtr. ſolemniſter et præſumtor legitima ſtatua, & ſic habi- biles ſuſſe ad contrahendum.
- 3 Tefſitatem validitatem in dubium renouatur, ante omnia qua- tur, an reſpectu fuerit habita ad teſtandum, deinde an reſpectu in- habebat debitum formam, in tenebris ſi queramus, if. de reſpectu tu ſuſſe.
- 3 In malicijs ſummarij quo patto habilitas perſona ſit perquā- renda.
- 6 Præſumtor, qui habet pro ſe, regis omni probandi in ad- uerſarum.
- 7 In actu ſolemniſter confeſſo non præſumtur interueniſſe perſona habilitas, quando principaliter tendet in alterum prædictum, ſecus ſprædicandū effet tenuiſſe, moe. 8.

Non ab eſt, vt hoc loco explicemus, quod quidam actus fuit ſolemniſter & in debita forma confeſſus, præſumtur in eo adiungere perſonæ habilitatem. Ita conſuerunt Abbas in cap. 1. vñ vro. de regula. & Decius in cap. 1. in præſumtor, nam ei, in præſumtor, nomen, de probato, iij quidem lcribunt producentem teſtamentum debita forma confeſſum a minore vigintiquinque annis, non teneri probra- ſile illum ſuſſe maiorem annis quatuordecim, quia ex eo actu ſic ſolemniſter geſto præſumtur maior. Hinc quoque t' dicimus, 3. coſi qui ſolemniſter contraxerunt, præſumtor legitima ſtatua, atq; ati habiles ſuſſe ad contrahendum. Ita Bald. m. 1. C. ſummo ſi ma- diuſit. Felinus in cap. prefatia, nu. 11. de probato. & Decim. m. 1. viii. 1. C. de edito diuſu Adrianor. Ne huc vera opinio repu- 4. gnant due argumentationes Boerij diſſentientis in cap. in pre- ſumtor, num. 12. & num. 20. de probato. Et primò t' ſi queru- m. 1. m. 2. de teſtamen. vbi cum teſtamentum validitas in dubium re- uocatur, ante omnia quaſit, an teſtatoris habilitas fuerit ad teſtandum: deinde an teſtamentum habeat debitum formam, Idem probat liber. C. de petio lib. 1. h. 1. Nam respondet, Berou- ium non eſt affectum mentem interpretum, qui dixerunt, præſumtorum effe pro eo, qui actum debitis forma confeſſum exhibet. Et propter ea, qui actum illum impinguare nitunt, pro- bare debet perſonæ habilitatem. Et luris conf. m. 1. C. quer- a, non affirmat producentem teſtamentum probare debet teſtatorum ſuſſe habilem, atque idoneum ad teſtandum, fed lo- lum aī ſed quod vbi in dubium renouatur teſtamentum validitas, prius effe de habilitate perſone traſtandum, & quo autem la per- longe habilitas probetur non diffinitur lurisconf. fed id in legis diſpositione reſinquit, que quidē effe, que inſubilem, minusq; idoneum aſſertit, ſi prober: ex quo ipſe teſtamentum debita formam habeat. Ita etiam respondet, liber. C. de petio h. 1.

Secundum adiungetus effe Berouis auctoritate gloſſic. in 2. C. de edito diuſu Adrianor. vbi in ſummario. Dixit ē. Curſius, etiam in iudicis ſummarij perſonæ habilitate requiri.

Caterū respondet, de perſone quidam habilitate effe in quois aī ſeu querendū, ſed omnis probandi habilitatem hanc non incumberet ei, qui actum in forma debita confeſſum exhibet, non pro eo ut præſumptio, quia ſequiſſe probandi onus in aduersariis, metu generaliſſe ſi ſupponit, in ſuſſe de fidei. liber. & ſuo loco diuſum.

Declaratur recepta hacten Doctorū traditio, vt nō procedat, quando hic actus in ſolenni, debita ſtatua prodūctus tendet in principaliter in alterius prædictum. Nam tunc non præ- sumtur perſonæ habilitas. Ita fenſor Baldus m. 1. auctio. col. 2. ver. interdum etiam non ponitur. C. de prob. Cum dixit, statua habilitatis præſumti ſicutum naturam actus, quando non veratur alterius prædictum. Hoc apertius ſcripit Alciatus in traſt. de pre- ſumptio, reg. 2. præſumptio. 4. m. 1. dum dixit, quidē ſi pater grauauit filium fideicomimico, conceſſa ei facultate teſtandi, cum ad vi- gefimūne quinquaginta annum peruenienti ſi filius illę teſtamentum confeſſio, & illud habeat debitum formam, hacten adiuge tenetur probare, filius illum teſtatorem perueniente ad legitimam statua: cum hie agatur de præſumptio fideicomimiciorum, quibus à teſtatore reliqua fuit hereditas ſub conditione refiſſenda. Et hac de declaratione aliqua diximus ſupr. lib. 2. præſumptio. v. viii. explicauimus præſumtionem, quia ſe circa actum veriſtatur. Et propter ea inaduertendum, hoc prædictum effe

debetē magnum, alioquin tenue non efficeret. v. locutus effet huic declarationi. Ita ſcripſit Lep- ani in cap. nouit. in tertio noſtab. de raduys.

P.R.E.

Tacitum quia sunt non praesumti.

S V M M A R I A .

Facti que sunt non transformati.

Recepit alio non praesumti, nisi adiutor alio quod verbum id sibi mutata significaverat.

Donatum cum non constat, nisi donatum sit presentis & acceptus, si in causam sit mentis praesentis & acceptatus, illa non praesumitur.

Dicitur, vellet, quod faciat in maiorem partem universitatis, est quid facti, id non praesumitur.

Mandatum non praesumitur intercessione.

Vulneribus vel percussione rei, non praesumitur.

Deceptio nemo pro iurito, solitus fuisse.

Homo in dulio non praesumitur baptismi.

Eccliesia in dubio non praesumit conferat.

Promissum nemo praesumitur in dubio ad factos ordines.

Benemeritudo quod dicitur donator vel relinquatur, non praesumitur, cum sit quid facti.

Notarium non praesumitur regatu de instrumento. *Contra. n. m. 17.*

Testamentum in dubio non praesumitur confessum.

Confessio non praesumitur, sed allegatur, & probari debet.

Primus non praesumitur.

Facti, quae sunt in his, quae fieri facient, & a communiter accidentibus praesumuntur.

Notarium praesumit de instrumento rogatum.

Centralis causa praesumitur ex pecunia numeratione, & domum translatione.

Actus vel fieri confitetur inter presentes, praesentia praesumitur.

Argumentum à communiter contingentiis plurimum potest in materia praesumptionis, & causulis ex armis.

Scriptura, quando in se contentum est verbum aliquod, quod includit factum, sive non praesumatur.

Signalatio praesumitur adiutor in fiducione, quando in scriptura reperitur scriptum aliquem fiduciis.

Facti, quae sunt praesumtor, quando aliqui inducuntur de illis, quae praesumuntur, *s. m. 3.*

Generis est ad multa praesumptio, quod ea, quae sunt facta non praesumuntur. Ita quidem vno ore affirmant interpres nolli. Et eorum permulti existimant probari tex. in libro. 5. facta, si de cap. & proposito recuerter. & si Alciatus in tract. de praesumptio in parvulus, in terita parte, num. 5. & lib. paradox. cap. 2. contendat non probare. Adferit etiam solent text. Quaenamque, s. de publica in rem actio. Lidenico, ff. ex quibus cuius, maio. Lynice, C. de mand. princip. l. C. de probatio. Laferato, C. de non num. pecun. si emancipari, C. de collat. cap. cum in labore peritus, ff. de officiis delega. Hinc dixi in l. serui electione, p. 1.

Prima num. 8. de lega. traditionem, t. rei non praesumit, cum sit quid facti, nisi adiutor aliquod verbum id sibi natura significans, ut respondit Ramus in conf. 39. num. 2. 25. Ita tamen certum Castrum in lib. 1. illud, num. 7. C. de sacrificio. Eccl. quod cum donatio non confitetur, nisi donatorum sit praesens, & acceptus, sicut donatione nulla fiat mentis praesens, & acceptatio, illa non praesumitur. C. tamen Castrum quia facta. Et Castrum, *C. de factis Socin. Sen. conf. 33. column. 3. & in conf. 68. num. 5. & lib. 4. & dictum infra in praesump. 18. num. 2.*

Huc etiam facit, t. quod respondit Socin. Sen. in conf. 33. num. 5. verbi secundo etiam lib. 1. Cum dixit, quod quando in aliquo dicitur, duos, vel plures constitutere maiorem partem universitatis, id non præsumitur, quia quod faciant maiorem partem, id quid facti.

Hinc dicimus quod mandatum non praesumti, cum sit quid facti. Ita secundum docut Cogen. in l. velle, num. 1. de reg. & lat. & differ. sup. lib. 2. praesump. 33.

Huc facit, quod respondit Bart. in conf. 17. accusatio. in lib. 2. cum dixit, reiteratione vulneris, & percussione non praesumitur, cum sit quid facti.

Hinc etiam dixit Abbas in conf. 1. num. 1. lib. 1. non praesumti aliquem decessum, reliquo filiis cum hoc factis. Et idem scribunt Iason in conf. 35. lib. 1. Chaffancus in conf. 19. num. 12. Ripa in lib. 1. num. 6. de verb. oblig. & Petrus in decif. 45. lib. 1. qui dixit,

cum habeat fundatum intentionem, qui dicit aliquid quem decessum si filii filios cum hoc dicit, illam habent filios, sed deinde esse viata functiones scripti operari, praesumuntur, sicut.

Hinc etiam dicimus, t. hominem baptizatum non praesumti, & parvulos de consensu & assenso.

Et Ecclesiam non præsumti conseruatam, & solemniter atem, de confessa difficit.

Et aliquem t. esse ad factos ordinis promotum, non praesumti, & presbyter, dicit. s. lib. 2. glo. hos casus commemorat, & ait id est, quia haec facti sunt. Et glo. illam factum est alia in tract. de praesump. 2. 2. praesump. & vnu.

Huc pertinet, quod scriptum reliquum Crat. in tract. de antiquitate, temp. an 3. parti prima par. prim. num. 7. 6. cum dixit, benemerit, quibus alio donatur aliud quid vel relinquuntur, non præsumti, cum sit quid facti.

Hinc etiam Baldus in t. rub. C. de fide instrum. nat. dicit, notarium non præsumti rotatum de aliquo inservit, cum sit id sit quid facti.

Hinc etiam Baldus in t. rub. C. de fide instrum. nat. dicit, testam. cum sit quid facti, ut differimus super lib. 4. praesump. 1.

Huc pertinet, quod contusedo tanquam quid facti non praesumitur, sed allegatur, probari debet. *I. e. que sit longe contusa, & pro aliis servabat Sacrum, sum. in conf. 65. num. 36. lib. 1. & aliis, quos rectul. super lib. 2. praesump. 8.*

Confert etiam, quod dicimus, t. privilegium non praesumti cum sit quid facti. *Ita Decimus cap. post. nu. 3. de privilege.*

Non etiam praesumitur facta protellatio, cum sit quid facti. Baldus in lib. 1. maior. l. in fine. C. de transact. & declarat Guido Papa, quod. 2. 4. 4.

Hinc dicimus, qualitatem non praesumti, cum sit quid facti. Alciatus de praesumptio reg. 1. prim. & Latine scripsit in conf. 1. num. 24. lib. 1. & latissime Mascardus in tractatu de praesumptionibus. *conf. 1. 2. 4. numero 2. & 3.*

Declaratur primo t. hac praesumptio, ut locum non habeat in his quae fieri solent. Nam in confitetur, atque ita à communiter accidentibus, ea quae facti sunt, praesumuntur. Ita Baldus in rub. C. de fide instrum. nat. 1. vers. atem quia non est, cum dixit, notarium, qui sit conscripsit instrumentum, praesumti de rogarum.

cum soleat notarii effigie de instrumentis sua manus confiscriptis, & lib. 4. *de fidei scriptis* C. de memor. 5. in verbo, *fidei, in p. 1. vnu. quo dies referit.* Et idem docuit Baldus in memorandum, *inf. 1. 8.* C. sicut patet, cum dixit, praesumti contrarium mutari ut per pecunia numerationem, & dominum trahit, cum illis sic confitetur mutuum contrahi. Et Baldus scripsit eis Iason in lib. 1. scindens, num. 2. ff. de verbis obligat, quin in specie dicit, si declarat regulam d. l. in bello, 9. facta, si de cap. & postea reseruatur & aliis comprimitur Rimus. *de tumor in si. omnicapit. 1. num. 50. & 51. C. de collatio.* Et huc maximè pertinet, quod post Iason in lib. 1. Tertia, *h. idem in fidei scriptis* d. l. de verb. oblig. *de scriptis Socini. Senior in conf. 65. num. 5. verbi. 4. p. 1. 2. 4. 4.* tamen, quod vbia factus, sicuti apocrita, fieri confitetur inter presentes, praesumitur, & alia he adiungantur, ut p. 1. *de fidei scriptis* 2. 2. declaratione. Et similia tradit Crat. conf. 4. num. 2. & in tract. de antiquitate temp. an 3. part. 2. par. 1. prim. num. 29. & num. 30. cum post Baldus multi in locu scribunt, praesumti ita factum, vt fieri confitetur à communiter contingentibus, & ait in t. materia praesumptionis, & coniecturatur plurimum posse argumentum à communiter contingentibus. Et idem oportet Euseb. in centuria Iudicium agnere, a communiter contingentibus.

Declaratur secundum hanc t. praesumptio, ut locum non habeat, quando in scriptura appositiū fuit aliquod verbum, quod includit factum illud. Nam tunc id praesumitur. Ita in specie declarat Iason in lib. 1. scindens, num. 2. ff. de verbis oblig. cum dixit, praesumti adhibent stipulationem t. fidei scriptis, quando in scriptura reperitur scriptum aliquem fidei scriptis, ex quo verbū, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur tertio, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit, quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur quartio, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur quinto, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur sexto, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur septimo, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur octavo, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo unius, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo duabus, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo tres, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo quatuor, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo quinque, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo sex, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo septem, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo octavo, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo unius, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo duabus, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo tres, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo quatuor, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo quinque, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo sex, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castrum in lib. 1. illud, num. 7. in fine. C. de factis. Eccl. cum dixit,

quod si in instrumentum mentionem facit de actu, qui geri non potest inter absentes, vt si dicat, Titius fuisse stipulatum, *præsumtūr præsentis partium, aliqui praesumuntur,*

nostri scripti factum, quod dicendum non possunt. Et Castrum scripsit falso, quod dicendum non possunt.

m. conf. 1. 2. num. 3. *lib. 4.*

Declaratur nonagesimo nonagesimo septem, t. non procedat, quando aliqui inducuntur delectum, nisi praesumetur factum. Id quod ferunt in specie Castr

PRÆSVMPT. XV.

Actuum, rerum, personarum ac agnationum pluralitas, vel vnitatis identitasque, an & quando præsumuntur.

S V M M A R I A .

1. Alium, rerum, & personarum pluralitas, vel identitas, an & quando præsumuntur.
2. Pluraltas est ab copiando, qui in ea fundamento constituit. Idem de identitate atem, quia eam probare debet ab aliis.
3. Alium pluraltas debet ab eo probari, qui eam declinat.
4. Delictivitas seu identitas probatur vnitate loci & temporis, vel quando eadem causa concurrit.
5. Alius vultus probatur ex identitate loci & personarum.
6. Testimoniis pluralitatis non probatur nisi probetur.
7. Falsi non probantur nisi probentur.
8. Alium pluraltas non præsumuntur, etiam si plura documenta, quia posunt de ea fieri, confitetur.
9. Documentum unum ad aliud relationem quandam tamen habere videtur.
10. Alium pluraltas non præsumuntur, etiam si aliis error præsumuntur.
11. Præsumptio vero, quando apparet de duplice forma alterius, n. 11.
12. Instrumentum si reponitur factum de venditione paro., & aliis de conditionalis, præsumuntur venditionis factus, etiam pluraltas.
13. Centrum promissi sibi te puto, & probem de quinque agit a tantum, non dicetur probata mea intentio, & sic aliud pluraltas præsumuntur.
14. Idem quando aliquis per cunctos sibi per promissa, & deinde probet promissa sua conditione, quia deinde evidenter non dicetur approbasse certam in sua petitione, sed ex diversis at formadis aliis præsumuntur, n. 14.
15. Alium pluraltas præsumuntur, quando agitur de conciliandis transactionibus testimoniis, quia aliqui paginae sunt efficiunt.
16. Testes confirmant consensu etiam si vnum deponat de actu cum designatione loci, & temporis, & alter non.
17. Identitas non præsumuntur ad eum andam delictum.
18. Plus alium in delicto non præsumuntur.
19. Alium pluraltas ad uitandum causarietatem inter pertinet & refert. Aliatum contra, n. 20.
20. Iterum est in refertencia propter illud legatum, quod ob instrumentum illici per aliis causatus est, scilicet ex reporte testamentorum, in quo nullus fibet illud etiam probatur, et probatur non incurrerit.
21. Alium pluraltas præsumuntur, quando tempora, & personarum discordant, ut resum adum, & alterum. Idem si præsumuntur favore suorum, n. 22. Idem quo ad sustentationem dispositionis ex parte, s. lata, n. 24.
22. Res ipsa mobilis, sive immobilia vultus, & identitas probari debet ab eo, qui excedit, non enim præsumuntur.
23. Alium pluraltas præsumuntur aduersio eius, qui vnitatem & identitatem debet.
24. Regum locutio, qui affect decessu initiat, probari debet & quoniam idem mortuum est, sicut dum, quem conductus.
25. Reimburso identitas a quibus signis probetur.
26. Reimburso identitas vultus, probari solet modis modi, & quibus sum. seqq.
27. Fundi identitas, seu vultus non sibi dicunt probatur, quando quatuor efficiuntur ipsi consenserunt, & duo tantum consentient.
28. Delictum plurale si probandum fundi & loci identitas probari debet per connexum consenserunt.
29. Fundi identitas sat probatur solo nomine singulari, & probante fundum illum esse propriezatem castrensis, & esse eum nominis, emumentis, & sibi, n. 33. Vel demonstrando quod descendentes primi possessorum illum fundi continuata tempore possederent, n. 34. Vel per publicam actionem, & vulgi opinionem, n. 35.
30. Persona identitas vultus, probari debet ab eo, qui eam assertit.
31. Banum, occidit, affectus probare debet, ilium occisum esse illo, nisi in banno decesserit.
32. Illusum evitare debent, ut banum capti, aeternum se esse illusmet, qui in banno descripti legitur, vel debent aliquid habere probantes illos esse.

39. Personae identitas non præsumuntur ex sibi nominis proprii identitate, Demonstratio autem ex professo proprio nomine sub his demonstratur, Petrus Martini de Petroso, n. 40.
40. Testimoniis nonna propria in testamento desideranda sunt cum duali qualitatibus, id est non dicuntur legimus descripti.
41. Notarii sibi nominis ex professo non reddit certum, quis fuerit illi notarium regatus de instrumento.
42. Personae vultus identitas, probatur modis modi. Vel probando ratione propriis cum aliquo alio demonstrante & signo, n. 43. Vel probatur ex nonnus vultate, adiectu duorum signis, vel indiciis, n. 44. Vel probatur aliquo signo, vel significativo in corpore, n. 45.
45. Agnotio seu familiæ identitas quamodo probetur, vt si quis tamquam ex familia & agnatione vult defensio succedere, probare debet se esse ex eadem familia defundit, vel quem defunctione in factu statim vacavit. Huiusmodi identitas præsumuntur ob identitatem nominis agnationis, n. 46.
46. Intellege, nisi ipsi familiæ, vel agnationis cognomini adiungatur efficit aliquis qualitas quae significaret ipsorum familiarius, vel agnationis pluraltas atem, n. 49.

E Gregia est, estis non parum perplexa disputatio, an & quando actuum, rerum, & personarum pluralitas, vel identitas præsumuntur? Quam quicquid dilectionem, veritatem, diligenter explicem, principio dicendum est, ita pluralitas teneat probandum ab eo, qui in ea fundamento constituit, sicut is, qui deducit identitatem, etiam probare tenetur, ut respondet Corne, in conf. 14. numer. 1. lib. 2. Regin. Senior in conf. 16. numer. 3. lib. 1. Rat. de Romanis in conf. 4. numer. 2. lib. 1. in prima parte, in usum, n. 46. Socius Sen. in conf. 19. numer. 2. lib. 1. Ver. præfationis, ad lib. 3. Crux et in conf. 19. numer. 4. & Declaratio in conf. 17. numer. 1. lib. 3. Non ergo, ex predictis rationibus regulariter præsumuntur idepsitos, vel plurali, sed ea allegans probare debet & probari quidem potest etiam solis conciuris & præsumptionibus, ut respondit Kliminaldus Se. Ior. in conf. 25. numer. 1. lib. 2. & licet idem Kliminaldus in conf. 16. numer. 7. & conf. 16. numer. 5. lib. 2. requiri probations legitimis & manifestas atamen facilius dictimus præsumptiones legitimas, & manifestas probations, ut diximus supra lib. 1. quest. 36. & identitatem facilius probari respondit Ancharenus conf. 14. insue. & secuti sunt Crux et in conf. 19. numer. 2. Nomis in conf. 18. numer. 4. & predictum in antiquis, ut dicitur infra, & probari concilite affirmat etiam Petrus in tract. de fidicione q. 2. in p. 5.

De identitate, tibi & plurali nunc primum differat. Actum. Actum identitas probari debet ab eo, qui eam deducit, ut probari afferat, etiam hoc quod teneo per manus, est illocutus, quoniam Causa consicet, debet hanc ipsam vultum, seu identitatem probare, ita in inferno Bart. in l. numer. 2. C. si rite ex predictis apoll. Alex. in conf. 10. numer. 2. ver. 1. & 2. & predictum, & probari erit, in causa legali, in loco & tempore, & auctoritate, ut probari auctoritate, & probari erit. Hac vultus, seu identitas, si probatur demonstrando, ut tempore, loco, & similiter probentibus testamento, actu quoque illum, confitetur sufficiat. Alexander in conf. 3. lib. 2. Socinus Senior in conf. 19. numer. 2. lib. 2. & Crux et in conf. 19. numer. 2. ver. 1. & 2. & predictum, & probari erit, in causa legali, in loco & tempore, & auctoritate, ut probari auctoritate, & probari erit. Idem quando & identitas de identitate loci, & personarum. Nam & tunc vultus actus præsumuntur. Socinus Senior in conf. 129. numer. 6. & 7. lib. 4. qui sine plena ad rem scripta.

Hac autem vultus & identitate probata, si aduersarius assertit Causam illum, confitetur alius testamento illi postremum, probare hanc pluralitatem debet, cum haec & testamento pluralitas non præsumuntur, ita glori, in l. commun. C. de testamento, & idem 6. Doctor, & in l. q. iuris, & lib. 5. pater, vbi Alexander, & de inventione, lib. 2. & Salicet in l. 2. C. de errore aduoca. Alexander in conf. 1. numer. 2. lib. 7. Corne in conf. 16. numer. 7. lib. 2. Felinus in cap. 1. c. Iustitia, numer. 7. & lib. 2. & in conf. 10. numer. 7. lib. 2. Felinus in cap. 1. c. Iustitia, numer. 7. & lib. 2. & in conf. 12. numer. 7. lib. 2. & lib. 3. Regin. Senior in conf. 1. numer. 9. lib. 2. & in conf. 10. numer. 8. lib. 2. Declaratio in cap. 1. præfationis, ex illo textu, immo nobis, de probatio. Affiditus deit. 33. numer. 2. Marfil singul. 4. 39. Curtius Junius in conf. 16. 2. in fine. Parvus in conf. 33. numer. 4. lib. 2. Alzatus libro & paradox, cap. 15. Cravetta in conf. 19. 2. Ea est

- 7 Ea est huius sententia ratio, quia facta non presumuntur, ita bella, & facta, ff. de captivo & perfidio, renef. & cap. cum mire pertus, de ejus, deleg. Et præterea probatur affectio illa tex. Idem Ponponius scribit, si instrumentum, in fine, ff. de re vendi & l.vt. C. de reb. credi. & I omnium, C. de testa ac etiam tex. c. in praesentia, verum, de probatio.
- 8 Extenditur primò hæc t̄ traditio, quod scilicet actuum pluralitas non presumatur, vt procedat etiam plura documenta, que possunt de eare heri, confecta reperiuntur. Nam adhuc non presumuntur actuum pluralitas. Ita Baldus in consil. 34. Ad evidentiam, libro 2. & Crassus in consil. 19. sicut, i. ex. f. de vita, & sensi Baldus in l. edita, m. repetito, num. 18. C. de probatio, sicut, sensu, premissa, deleg. 2. Huius t̄ doctrina ratio est, quia vnum documentum ad aliud relationem in quantum tacite habere videtur, L. p. h. idem, ff. de verborum obig. & simil. in ea respondit Senn. Sen. in consil. 129. num. 4. lib. 4. Hinc videamus notarios plurimes dñe instrumentum eodem de actu confectum.
- 10 Extenditur secundò, vt procedat etiam si alias error presumatur, ita verius Baldu. in consil. 19. Quidam I. annos lib. 2. & Crassus in consil. 19. col. 3. vers. 4. quoniam facit.
- 11 Declaratur prius hæc sententia, vt non procedat, quando apparet de duplice forma actus. Nam tunc pluralitas presumuntur, ita scribunt Baldus, & Felinus in cap. c. de testa, num. 8. de f. de instrumento, qui dicunt, quod si instrumentum t̄ reperiatur factum de venditione pura, & aliud de conditionali, non presumuntur venditionum, sicutque actuum pluralitas. Hinc t̄ Baldus, & Angelus in l. de debitis, ff. de verbis obligacionibus, tradunt, quod si peto à centum promissa, & problemo de quinquaginta tantum, non dicunt probata mea intentio: cum die humana presumantur. Et cum Baldus, & Angelus idem al rebus in consil. 19. de consil. 29. num. 4. lib. 4. & Raimus in consil. 31. num. 4. in fine lib. 4. Et idem si quis fuerit in cetera legali in loco, a presumptione empli facti in fine. Hinc etiam scriptum reliqui Baldus in Ledita, num. 18. C. de eis, quoniam si quis petat à centum fibi purè promissa, deinde probet promissa sub conditione, quia deinde cuenit, non dicunt probata contenta in sua petitio, ne, quoniam ex diversitate forma duo actus esse presumuntur. Baldus, et I. in consil. 29. cap. c. de testa, num. 9. de f. de instrumento, præscripta Spec. in fine, de teste f. de summa de interrogatorib. Ver. sed quid finis. Luctu de Peutatis l. 16. vers. 70. presumpt. & de apocib. public. l. 16. Raimus in consil. 26. num. 4. & in consil. 29. num. 11. & in 20. lib. 5. Sicut in consil. 24. num. 21. lib. 5. & in consil. 30. column. 2. vers. præterea ad eam andam libro 3. Crassus in consil. 29. num. 10. consil. 23. num. 120. lib. 27. num. 2. & in consil. 47. num. 4. in criminalibus. Evidet deas in cetera legali in loco, a presumptione empli facti, infra. Imo & regreß respondit Aretinus in consil. 36. num. 4. autoritate Baldi, in l. de f. de instrumento, num. 13. C. de testis quod si vnu s. t. tenuum depositum de actu, cum designatione loci & temporis, & alter non, cōtestis presumuntur, ut actuum pluralitas discordant inter eos inducat. Ita etiam dicimus t̄ identitatem non presumi, vt delictum euitemus, sicut responderunt Cor. megal. 23. column. ult. libr. 5. Raimus in consil. 2. num. 3. ver. secundo dictum, lib. 5. & Crassus in consil. 6. num. 5. & Crassus in consil. 24. num. 2. sicut dicimus dicimus in delictis t̄ pluralitas non presumi. Ita tradidit Baldus, s. l. diuinit. & i. in fin. ff. de reprob. arb. & Marfil freg. 499.
- 19 Declaratur tertio, vt locum t̄ non habeat hæc sententia ad fauorem partium, hoc est ad eundem contrarieationem inter partem & testis. Nam tunc pluralitas presumuntur. Ita mones m. l. C. de boso, p. 20. ff. de consil. Bar. in l. de f. de instrumento, & de probatio, sicut in consil. 2. num. 3. & Crassus in consil. 7. admodum responderunt Senn. in l. consil. 29. num. 8. lib. 5. & Raimus in consil. 30. lib. 4. & in consil. 27. num. 12. lib. 5. aduersus text. l. vlt. C. de credo credit. & iurecuran, vbi cum quidam iurisdicti, sibi t̄ in testamento factum fuisse legatum, quod obiuramentum illud prælitum erat confectus: & cum
- repertum esset testamentum, cognitum fuit n̄ ei relictum. Statuerunt luffini, illum fuisse peritum. Si ergo vera esset recepta illa doctorum opinio (aut Alciatus) male iurisdicti luffini, quia presumendo pluralitatem testamentorum, is peritus dici non potuisse: quia dici poterat, & duo testamento fuisse confecta, & ob id legatum confiteretur in eo testamento, quod non reperiebatur. Nec dicendum est (inquit Alciatus) coniuratio illam loqui, cum conflat instrumentum repertum efficiat, in quo is dixit, factum fuisse legatum. Quia respondetur qd Alciatus ex hoc legem illam mutu te flingi. Et præterea non potest dici clarum, quia negativa, hoc est alius instrumentum non est factum, est in probabilitate, & f. de prob. & l. f. de testis. Responderi tamen posse opimio, defendendo communem ipsam opinionem in d. l. vlt. luffiniatum presupponere, peritum illius iurantur fuisse detectum, sequitur ergo conflare de illo metu testamento, super quo fuit iuratum, & de uno tantum, alii peritum non posset dici detectum. Et dicunt manifeste cōfluisse, ex quo constat, n̄ ei legatum fuisse. Ex quo certat illud quod de negativo in probabilitate dicebat Alciatus. Nam fatus dicit probata negativa, ex quo vniuersitas testamento probata fuit.
- Declaratur quartio, vt non procedat, quando temporis diversitas, & perfoniarum esset inter c. vnum actum & alterum, tra glossari. Pastore, S. et f. de acquirent. hered. & manusq. responderunt Senn. Sen. in consil. 2. num. 29. lib. 1. & in consil. 29. num. 1. vers. tertio addit. & m. 20. lib. 5. & Raimus in consil. 2. num. 5. lib. 5. & late Faverardus in Consilia legali in loco a diversitate temporis m. l. Ita diuimus supra vniuersitas probatum ex vnitate loci & temporis.
- Declaratur quinto, vt non procedat t̄ falso matrimonij: Nam tunc actuum pluralitas presumuntur. Ita respondit Gratius in consil. 2. num. 8. lib. 2.
- Declaratur sexto, vt non procedat t̄ quando ad sustentariatio nem dispositio expressè facta, hoc est necessarium. Ita post art. m. l. p. pat. impuberes ff. de vng. & popl. subl. declarantur Faverardus ceteris in cetera legali, m. loco, a presumptione empli facti, vers. hoc tamen.
- Differamus t̄ nunc de identitate, & pluralitate rei. Et prius dicendum est, rei f. rei mobilis sive immobilia vnitatem identitatem, quæ probari debere ab eo, qui cum ducit: cum illa non presumuntur, s. si in r. m. lib. 5. ff. de re vendi, l. vlt. & si quis argenteus ff. de posse. Et sicut Bar. in l. s. num. 3. C. si r. m. ex pluribus appell. Alex. in consil. 2. num. 17. lib. 5.
- Et hinc t̄ recte dicimus de rerum pluralitate, ut illa presumatur aduersus eum, qui vnitatem & identitatem deducit, sicut illi, qui affecti t̄ equum fibi locatum & cœsilice in itinere, probare debet identitatem equi, hoc est, equum illum mortuum, esse illum, quem conduxit: cum ab eo equorum pluralitas presumuntur. Ita Jean. Andrean. cap. audita de prescript. quem fecisti sicut Ferv. ibidem num. 27. Neq. nec obstat. Alexander, in consil. 119. num. 3. lib. 2. Raimus in consil. 6. num. 5. lib. 5. Dicunt in cap. a presumptione, in uno non est de probat. & in consil. 9. inf. Sicut in consil. 27. num. 29. lib. 3. & Alexander Raudensis in commentarij de analogi cap. 20. num. 33. Porro t̄ identitas & vnitatis hæc, si res mobilis est, probatur aliquando certo signis: hec quando illæ eum conductor vult probare eum illum in itinere mortuum, sive illumactum fibi locatum; probare potest si signis, vt pura, equum mortuum si in aliis, vel nigri pili, & in fronte flellatum, sicut signa haec habebat equus locatus. His fanè signis probatis, dicitur fundat intentio cōducitoris, qui vnitatem probare tenebat. Quicunque si locator vult contendere, alios reperiri equos eiusdem pilis & signis, ipse probare debet pluralitatem. Ita intelligi ablestem in. audita num. 2. de prescript. & I. s. in l. nov. hor. num. 11. C. vnde legit. Rei vero t̄ immobilia puta fundat identitas vnitatisque probatur aliquando multis modis.
- Et primo quidam dubius demonstrationibus seu duobus confirmibus, s. form. ff. de consil. Bar. in l. de f. de instrumento, falsa, in prim. num. 4. ff. de consil. & demonst. Alex. in consil. 18. 3. num. 17. lib. 7. Deinceps in consil. 15. in sc. 5. in m. 10. in l. consil. 27. num. 28. lib. 5. Paris in consil. 27. num. 20. lib. 5. & testes de his confirmibus deponentibus debent habere notitiam tam antiquorum quam nouorum cōlinium si iam facta est aliqua coruus mutatio. Ita Crassus, in consil. 27. num. 7. & Franciscus Marcius quæst. 216. parte prima.

TACOS. MENG.

Et hinc quidem sententia locum habet etiam, quando aliis demonstrationes non conuenient, putat nominis certi. Nam aliis sufficiunt duo illi confines demonstrati. Ita sententia gl. and. l. forma, ff. de casib. & respondent. Sicut in conf. t. numer. 1. lib. 1. Boni in conf. t. 1. numer. 1. lib. 5. Et præterea locum habet etiam si mutata fit forma & status fundit, puta si effectus efficit syllophis, cum ante benè cultus esset. Nam adhuc eius identitas demonstratur, probatis duobus illis confibus. Ut respondet Secundus Senor in conf. t. numer. 10. quem fecerat et decimam in conf. t. numer. 2. liber 3. & differente Rimanul. Senor in conf. t. numer. 20. lib. 2.

Ceterum diuersum est, quando plures, ut puta quatuor effident descripsi confines, & duo tantum conuenient. Nam tunc identitas fundi dici non posset probata. ita Alex. in consil. 7. 3. num. 7. lib. 3. & Iustinus in dicto consil. 15. m. 4. lib. 5.

Et præterea, quando agitur \dagger de probando delicto aliquis, fundi & loci identitas probari debet per omnes ipsos confines, ut refutetur *Alexand. in conf. 35. numer. 3. libro 5.* Idem quando agetur de pena pecuniaria, ut est de pena priuationis sui iuris, ita *Ruminal. Sen. ad Conf. 4. 26. numer. 7. libro 5.* *Ladon. Catena inter emendat. 7. 28. num. 3. libro 4.*

Secundo † identitas vnitatis fundi solo nomine sit gulari probatur, ita Bartol. in d. demonstratio falsa, in prou. nubile. q. si de condit. & demonstrat. & late egregie, areta, in l. q. si quis in missa vocabulo nomine, de 4. legat. & p. thidem Run. numer. 22. Secundum in capl. 27. numero vigeſimuno. libro tertio. Natura in capl. 25. numero 13. lib. 2. Descensio angli. lib. 3. qui intelligit, etiam si nomen non est singulariter.

Terius † probatur unitas identitatisque rei immobilis, probando fundum aliquem esse prope aliquod castrum, & eis eius nomini, cuius mentionem fecerat tellator, viciatis in aliquo dispositione, ita *Narratio consilii 235, num. 16, lib. 2, post Alex. m consilium fin. lib. 5.*

34 Quartò probatur † demonstrando, quod descendentes pri-
mi possessoris illius fundi continuo tempore possederent
et regere respondit. *Natura in d. consil. 23. numer. 17. Rota Roman. n.*
decisa. in b. m. 2. part. in noua. editio. Et Beretum confo. n. 2.

Quinto probatur *hac vinitas fama publica*, vulgique opinione, in antiquissimam : scilicet respondit erat Bald. in conf. 267 verba laudi, lib. 2. *Siluanus conf. 50. numer. 16. liber. 1. Parisian conf. 27 ramito 19. & 25. liber. 1. Siluanus conf. 57. numer. 5. & Nattia in conf. 52. 23. numer. 25.*

36 Sextò probatur t̄ etiā identitas coniūcturis, & pr̄sumptio
nibus in antiquis: ita post Alex. in conf. 69. numer. lib. 2. decidit Apollin.
in dec. 23. numer. 4. & secundum Paris. in conf. 126. numer. 23. lib. 1. Silvius
in libro conf. 57. numer. 9. & Rota Roman. in dec. 310. numer. 2. in 2. part.
in novissime editu.

Dicendum nunc est de identitate univitatis per se, quoniam
37 probari debet ea, qui canunt alii: Sicci dicitur: Barto-
quidem probari debet ea, qui canunt alii: Sicci dicitur: Barto-
38 lo, et la. t. numer. 1. s. f. l. r. m. ex pluribus appell. cum dissi. i. quod ille
qui afficit occidit hannitum, probare debet illum occisum
39 esse illum in banno descriptum. idem Bartolo, m. inter ipsam
temp. s. numero decimotertius de verborum obligato, admodum in-
dices, + ve bannatos captos facient, se esse illius, quae
40 in banno descripti leguntur: vel ut current habere probationem
alium, et illos, quia forte reperientur alijs viudicis nominis
et cognominis. Et Bartolo, sententia Felen in c. auditis, ann. 20, 27
& text. optimum, de prescripti. Corne in consil. 1. 3. numer. 12. lib. 2. di-
cione optima.

40 Non enim † solius nominis proprij identitas ostendit, & probat ipsius personae identitatem, ut docuit Bartoli, in d. l. de nonnaturis f. alij, *propter e. & de cunctis & demonstrat. dum script. per sonam † certam demonstrari, expressio proprio nomine sub his demonstrationibus, Petrus Martini de Perulo, & *apertus id respondebat Cornei*, in conf. 1.6. num. 4. lib. 2. Hac ratione responderunt
libro 1. de refutatis, 1.5. numero 4. libro 2. & *Bero. in consil. anno 4.*
libro 2. de refutatis, ¶ describenda esse propria nomina taliſi-
um, cum dubiis qualitatibus seu accidentibus, alias non dicuntur
tum legitime deſcripi & demonstrati, vix regunt 1. hoc consultatio-
ma, in præm. Quare refutans, case. pof.*

Huc etiam pertinet, t̄ quod refpondit Ruin. in c̄nf. 17. m. 15.
lib. 3. cūm dixit, solius nominis notarij expressionem non redere certum quis fuerit ille Notarius, qui recepit rogatusque fuit eo de instrumento, vt si sic simpliciter dixit: Ego Albertus
nisi rogatus fui.

Hec autem t personæ vniuersitatisque probatur mul. 43
tis modis:

Et primum quidem † probando nomine proprium cum aliqua demonstratione, & signo, vt si tellator legatus Claritatis habet in tali parochia, & compareat vna nomine Claritatis, qui in ea parochia habiteret, illud certe legitum, cum habeat intentionem suam fundata. Erit enim Claritatis, & habitat in ea parochia. Et Bartol. secundum sicut I. 1. 2. non. 7. C. de bono, poff. secundus. ab. Dicitur, h. has confititissima, num. 7. C. q. ipsi flamus poff. & imprefato, in q. non. ab. probat. Alcibi. lib. 4. per ador. cap. 13. C. Memori confitit abz. num. 2. & in confit. 26. num. 5. in confit. 14. num. 4. & Capit. in confit. num. 18. lib. 14. Atque ante illi regis & declarari debent Bartol. in l. si ut rem. num. 2. si de revid. & m. i. quis seruum. & simile datur, si ne de leg. a. 2. & Bald. in confit. 6. simile apparet, lib. 14. cum dicuntur, sufficiunt, si exprimatur nomine proprium. Nam debet intelligi, quando nomen proprium habet aliud signum ipsius personae demonstrativum. Num. in confit. 25. num. 4.

Secundo probatur per sonae vnitatis identitasque ex nominis
vitate, adieciis duobus signis, vel indiciis, ut si dicatur, Petrus
Martini de Perusio. Ita Bartol. in d. demonstratio num. 14. de condit.
& demonstrat. & Alexan. in confil. 15. num. 5. lib. 5. & modica nomi-

nis varietas non aguit diversitatem personarum. ita Chassan in conf. 10. numer. 3. & Crater in conf. 15. 6. numer. 4. & Idem quando quis duplice nomine appellatur. Crater, qui papa numer. 1. post Cafrensem idem ergo deinde Frans. Martius in quodlibet 211. in part. Tertio probatur personae identitas aliquibus signis & figuris in corpore, iuxta etiam figura C. de flor. en. 11. vbi Bartol. & cens co Boer. in quodlibet 15. 6. numer. 2. qui dictum est, quod si quis venit ex remota regione cum instrumento, in quo non minetur, ad scripto aliquo suo corporis signo, is talis probatur, signo ipso ostendo. Hinc Felin. in d. 5. aduers. numer. 27. in quodlibet Battuum de praefato docuit, quod si occasus de facie cognosci non potest, quippe quod amputatum ei fuit caput, probari poterit, cum etiam tales ex signis, quae habent in corpore, item ex signis fore possint. Confut. in quodlibet 15. 6. numer. 2. & 15. 7. in conf. 15. 6. numer. 4.

De identitate & unitateque cognominis, nempe agnitionis & familiæ, postremo hoc in loco aliqua dicenda superiuerat. De hac enim disputari sapere solet, cum quis tanquam ex familia & agnatione vult defensio succedere. His sane probare debet, quod esse ex eadem familia, cuius erat defunctus, vel quod defunctus ipsius fuit in testamento vocatus, ita responderent. Si ignorari in consil. I. num. 2. & in consil. colam. r. Dicimus in consil. 32. num. 1. Partim in consil. I. num. 6. & 8. b. 2. Rata. Etiam nam decr. 18. lib. 4. & decr. 38. lib. 2. autem decisiones diversorum noscimus editas. Et confessus quod scripsi supra in libr. 4. praesumt. 18. name. 2. & 3.

Porro hęc identitas vnitatisque familię presumit ut ob idem
titatē nominis agnitionis, ita in specie respondit Caphad. in confi-
g. 9. num. 18. lib. 1. & preter eum idem sensu Calcane. in locis praedictis.
Non tamen plene probatur si intelligi signorium in confi. 1. num.

Hoc tam intellegitur, ^t nisi ipsi agnationum & familiarium cognomini adiuncte essent aliquae qualitates, quæ significarent ipsorum familiarium & agnationum pluralitatem, ut si in familia de Fontana vna appelleretur, Fontana de Pauvres, altera de Arcellis. Hæc familia plures & separatae, non autem vna & cedens per suam præsumptionem, ut respondet Suum Senior inter confitit Cuius Se-
nior in consil. e. s. cum pro praefatam vnam, colum. 6. & scaturit ex Parte iud. consil. s. numer. 1. & in consil. 82. num. 12. lib. 2. & in consil. 1. numer. 39. 5.3. Et qui aliter sit, scilicet ex agnatione aliecius, ut ipsi futuræ procedere, probare debet agnationem ipsam per gradus dulcissimæ. 2. Tunc actus ex quaestione de testibus. & tradidit Decimus in consil. 21. nu-
mer. 1. tunc actus de retracto, conformatu. q. d. ob. 1. numer. 4. Cruxacta
in consil. 2. 29. colum. ant. penult. verba, secundo principales Re-
landus in consil. 3. 29. 2. consil. 2. & Rota Romana in de-
cis. 222. 2. in secunda part. in nouiss.

Actus permisus, vel prohibitus, an iure
presumatur.

S V M M A R I A .

- 1 Actus à lege permisus, vel prohibitus, an presumatur.
- 2 Permissus omni regulariter censetur, que exp̄s̄e prohibita non
reperiuntur.
- 3 Permissus est auerbi prohibitio.
- 4 Lex, vel statutum vbi disponit prohibitio, non prohibitum intelligi
git ne permisum, nisi ratio, vel natura reprehēget.
- 5 Edictum de procuratorio est certarum personarum prohibitum,
adēt ut possint omnes procuratores constituti, qui non reperiuntur
exp̄s̄e prohibiti.
- 6 Idem de edito de testibus, quod omnes admitti possint ad testifican
dum, quo exp̄s̄e prohibiti non reperiuntur, num. 6.
- 7 Idem in edito de testibus, num. 7.
- 8 Meritis potest testari, quia exp̄s̄e non reperiuntur prohibi
bita.
- 9 Edictum de legatis est prohibitum certarum personarum, &
verorum, quibus legati non possint.
- 10 Hares quilibet potest inveni, qui non reperiuntur exp̄s̄e pro
hibita.
- 11 Edictum de matrimonio est prohibitum certarum personarum,
que matrimonium contrahere non possint.
- 12 Idem de edito de iure coniugio, num. 12.
- 13 Idem de edito de appellatioibus, num. 13.
- 14 Praescriptio omnis dicitur permissa, nisi exp̄s̄e reperiuntur pro
hibita.
- 15 Actus non cumulatus est permissa, nisi exp̄s̄e prohibita re
periuntur.

SOLET plerunque disputari, an actus à lege permisus, vel
prohibitus presumatur? Et permisum præsumit docuit Lucas
de Penna, in l. 3. col. 3. vers. 28. presumitor, C. de apoth. public.
lib. 10. Idem sensit Franciscus Paulinus in tractatu de ejus. & p̄fess.
Capitulo fide vacante, p̄ter. 1. quæstio. 1. art. 2. verius, regulariter tam
& c. cum dixit, t̄ regulariter omnia intelligi permissa, quia ex
p̄s̄e prohibita non reperiuntur. Illud enim verbum, intelligi
guntur, quo Paulinus utitur, præsumptionem significat, et di
misi supra libro 1. quæstio. 10. m. 1. ita proptermodum loquitur Cras
uet, in conf. 223. num. 25. post Anchara, in conf. 3. 4. Christijanum,
cum dixit, omnia permissa censeri, quia exp̄s̄e prohibita
non apparent, idem docuit Iosaphat l. cetera, in princip. 2. nota ab
de lega.

Et verè in dubio sumenda est haec presumptio: cum t̄ per
missio sit favorabilior prohibitione, vt p̄fess. Sac. Sen. in conf. 1. 6.
lib. 2. respondit Crasuet, in d. conf. 23. num. 25. Quocirca dicimus, e
dictum est prohibitum, quoad certos actus & negotia, id
est, actus & negotia regulariter permitti, quia prohibitio diri
gitur ad certos actus. Vbiq̄cū vero t̄ lex, vel statutum dispo
nit prohibitiue, non prohibitum intelligitur permisum, nisi
ratio, vel natura reprehēget, ita declarat Paulin. in d. q. 1. num. 7. Quo
loci egregie sit, ita dicit posse, quod quedam reguntur iure co
munum. Et in his semper ponitur edictum prohibitum, quia
cum iure communis actus reguntur, impossibile est omnes actus,
& res permisiles enumerare, id est prohibita solum enumerari, atque ita editum appellatur prohibitum certarum terri &
actuum. Quodam vero à iure speciali reguntur, & tunc (at Pa
ulinus) quia impossibile fuisset legi enumerare oī actus prohibi
tio, id est constitutum regula prohibitiua: & ceteri actus per
missi exp̄s̄e enumerantur, & si enumerati non reperiuntur
exp̄s̄e permisi, censentur prohibiti.

Hinc modo intelligimus, edictum t̄ de procuratorio esse
certarum personarum prohibitum, vt feliciter certis personis
mandatum dari non possit: siquic̄ aliquos constituti non posse
procuratores. Et inde confitit procuratores regulariter pos
sunt omnes, qui non reperiuntur exp̄s̄e prohibiti, l. n. 9.
l. ff. de procurat. & scribent l. cetera, in princ. num. 2. in fine, de
legat. s. t.

Ita etiam edictum de testibus est prohibitum certarum
personarum, & video ad dicendum telumoniū admitti pos
sunt omnes, qui exp̄s̄e prohibiti non reperiuntur, l. raw
Menach. t̄ refūp̄t.

PRÆSVMPT. XVI. XVII. 1019
prin. ff. de testibus, quoniam multi in si. vñ gl. C. de heret. & scribent l. cetera
l. cetera, in princ. num. 2. Salice. & Iacobus, ml. ff. de testibus, & C. In
in conf. 32. lib. 2.

Ita etiam edictum t̄ de testamentis est prohibitum certarum
personarum, & ob id testes possunt omnes, qui exp̄s̄e
non prohibentur, vi solvi & glo. & Bartol. ml. ff. queramus, ff. de te
stamen. Abb. in rubr. ext. de testamen. colam. 1. l. c. l. cetera, num. 2.
idem l. a. in conf. 37. lib. 3. qui respōdit, t̄ increticem posse testa
rum exp̄s̄e prohibita non reperiuntur, & lafscutus est Cras
uet, in conf. 203. num. 25.

Ita quoque edictum t̄ de legatis est prohibitum certarū
personarum, & rerum, quibus legari, & qui legari nō possunt,
sic censit gl. in legatur. in leg. 1. & l. s. vñ gl. p̄pā.

Ita quoque t̄ quilibet potest inlinuti harzes, n̄i exp̄s̄e pro
hibitus reperiuntur. Corne. in conf. 15. lib. 1. & Crasuet. in conf. 203.
num. 24.

Ita etiam edictum de matrimonio est prohibitum certarum
personarum, qui contrahere matrimonium non po
sunt: & idem contrahere omnibus est permisum, quibus non
est exp̄s̄e prohibiti, s. cum opus, vñ glo. de sp̄san. & matrim.
l. s. ml. l. cetera, in princ. num. 2. de leg. 1. ariet. in conf. 13. Crasuet. in conf.
213. num. 24.

Ita quoque edictum t̄ de iurecurando dicitur certarum per
sonarum prohibitum: ob id iurare & iuramento deferre
possunt oī, qui exp̄s̄e prohibiti non reperiuntur, l. s. patro
nus. & l. a. lib. de iurecurando. & Crasuet. in conf. 203. num. 25.

Ita pariter t̄ edictum de appellationibus dicitur certarum
personarum, & causum prohibitum ob id omnibus in ca
bus, & ab omnibus appellare licet, n̄i exp̄s̄e prohibiti re
periuntur, vt scribent glo. ml. qui refūture, ff. de t. r. vnde. Bartol. in con
f. 165. in quaestione qua queritur, libro tertio. Bald. in conf. 141. pre
teri verbū, causulis statutis, libro 1. & in l. vñca, colam. 1. C. s. de
momentan. p̄fissis, fuerit appella. Crasuet in dito conf. 203.
num. 24.

Ita quoque omnis t̄ praescriptio dicitur permissa, n̄i exp̄s̄e
se prohibita reperiuntur, vt respondit Sac. Sen. in conf. 47. in 4. da
bio. lib. 3. Crasuet. in dito conf. 203. num. 24.

Ita etiam dicimus, t̄ cumulationem actionum esse permis
um, n̄i exp̄s̄e prohibita reperiuntur, vt tradidit Bartol. ml. edit
ta, num. 4. C. de eden. & ibid. Decr. num. 59. Roman. conf. 2. 40. col. 3. vers.
secund. quia. Crasuet. in conf. 14. num. 1. & in conf. 16. num. 8.

PRÆSVMPT. XVIL

Actus finem ex principio, bonum vel ma
lum præsumi.

S V M M A R I A .

Principio malo inchoato, malo finiri debet exitus: ita contra
que bono incepit aī principio, præsumuntur etiam bono exitu de
bere finire.

Contentum quis sit aī teneri, multo magis præsumuntur continentis in
senilitate.

Actus nonquid debet p̄felli aī principio, vel finis. Quid principiū
attendit, quando finis necessario pendet a principio, num. 4.

Furcum ad hoc, vt dicat manu ejus, attendat principiū cū
misū partit. & quare.

Statutum si difundit, quid homicida teneat dare centum iudicii,
an ea debentur taliter, qui tempore vulnerationi erat index, an
vero index, qui deinde erat tempore mortis.

Communitas si promisit stipendiary & emendare dānum p̄fici
et, ignorans equi in bello p̄ficiunt, si equus fuit in bello vulneratus,
& domini decessit, an communis si teneat.

Abilia, senaria p̄ficiaria eius, qui pendente tempore & remediu
tio communitas delictum, & post reuendicacionem fuit condemna
tus, ad quem pertinet.

Finis, quando necessario non pendet a principio, in finis atten
diatur.

Idem quando principio ex se nihil operatur, sed ex ratione & causa
finis, & misere.

Indicus si res sententia non rescindatur, si modo tempore aī se latet
sententia comp̄mentu si.

Q999 ++

Qua

Quo. molo inchoata sunt principio, præsumuntur etiam malo timi debere exitus a miramur, q. s. dif. s. & c. principio, & quod in eo. & scripserunt Bald. m. l. num. 4. ff. de origine nro. & Alcias. in tractat. de præsumptio. reg. 2. præsumpt. 32. Ita contra, que bona excepta sunt principio, præsumuntur etiam bono exitu debere finiri. Sic sane t. dicimus, cujus à tenueris sunt continens, præsumi continentem in sententia, & econtra, e. cum in iuuentute de præsumpt.

Hinc explicat Alcias t. in d. præsumpt. 32. an principiu, vel finis adiutor in infici, & spectare debet? Et tres causas distinguunt.

Primus est, quando t. finis necessario pèdet à principio. Hoc in casu attenditur principium. Ita Alcias t. in d. præsumpt. 32. num. 1. ex accidente Bart. Castr. & reliquo in Iudam. l. 1. 6. Sabino ff. de damno infido. l. 1. 6. l. part. furoso. num. 15. ff. de j. qui sunt fui, vel. aite. sur. & ini. ater. f. p. fulgente, & f. a. tam, de verb. obligat. & Euerardus in censu- ria legali in loco. à virtute finis. num. 3. verf. ait autem dicunt.

Exemplum inter t. illa affertia solet in calo, l. 1. quis in seruitute, ff. de fort. vbi attenduntur principium commissi furti, ad iudicandum furtum esse manifestum. Et ratio est, secundum Al- ciatum præstat in loco, quia illud, eis manifestum, est qualitas quædam, quæ regulari debet secundum tempus subiecti, ex quo si ne illo esse non potest, Lexim qui proximit. ff. sc. cert. petra. Et hic quidem causus locum habet, etiam quando finis pendet à prin- cípio fols necessitate cautulata. Ita Alcias. qd. for. ex sententia Bartol. m. l. ff. qui pot. in pgn. hab. & Soc. Sen. in conf. 4. num. 16. lib. 4.

His distinguunt frequens t. illa qualitas, caufū ei flaturo, quod committens homicidium tenetur pro redemptione honoris fuorum folore centum iudici. Modo tempore, quo Titius erat iudex, vulneratus fuit aliquis, qui deinde decessit tempore, quo Caius factus est iudex : cui præstari debent illa centum, an Ti- tio, qui erat iudex tempore illati vulneris, vel Caius, qui index erat tempore mortis? Et dicendum est, præstari debet Titio, quia finis, hoc est, tempus mortis illius vulnerati, habet necessariam consequentiam ad illud principium, nempe ad tempus illati vulneris. Ita Karp. et Bart. m. l. d. d. num. 1. & Sabino num. 2. ff. de damno infido Euerard. præstat in loco. Huc accedit Bald. m. l. num. 3. ff. de orig. sur. qui similem quæfitionem decidit.

Et lati mani felle probat L. huic scriptura, §. 1. ff. ad l. Aqui, ibi. Quia verum est, cum te a cœsiū tunc, iūm vulnerib., quod mortua deponunt apparuit.

Similis est dictatio patit. communitas t. promisit stipendiariis, emendare dannum pauprem eis, quorū cujus in bello perirent, si equi fuit in bello vulneratus, & domi deinde decollari, & com- munitas tenetur? Et teneri scripserunt Bartol. m. l. 1. 6. 1. ff. de in- cendo. sum. & nanfr. Floria, in Lat. lex. ff. ad. l. Aqui. Soc. Sen. in conf. 5. 5. in fin. lib. 2. Euerardus in loco. prælat. et. num. 2. verf. sc. faci- etiam. Ila pariter distinguunt t. folia t. p. f. quod fuit, ad quem pertinet multa, sicque peccata pecuniaria eius, qui pendente tem- pore reuenditionis committit delictum, & post reuenditionem fuit cōdemnatus, ac feliciter pertinet ad ipsum emptorem pri- mum, qui possidebat iurisdictionem tempore commissi homi- cidiij, vel ad secundum emptorem, seu ad redditum possesso- rem tempore condemnationis? Recepta eti sententiam pertinere ad primum: cum cōdemnatio fice hinc pendeat à principio. Ita Baldus. & ali. multi m. l. lib. 1. ff. de iuris. ann. m. Alex. in confil. 7. sol. 2. lib. 3. 1. 1. m. l. more ver. ver. in quantum iste text. ff. de iuris. ann. m. l. lib. 1. ff. de iuris. ann. m. l. lib. 1. & Tyr. qd. in tractat. de retratu. con- f. 5. 5. in conf. 1. 22. cor. alios multos recent.

Secundus est casus, quando t. finis necessario non pendet à principio. Hoc sane calo finis attenditur, non autem principiū. Ita Alcias. in d. præsumpt. 32. num. 2. verf. adem. Qui quidem in hanc sententiam circuitur. §. 5. ff. qui cum minor, ff. de minor. 25. ann. & l. si quis, ff. de ritu nupt.

Tertius est casus, quando t. principium ex se nihil operatur, sed ex ratione & causa finis. Hoc etiam calo finis ipse attenditur, atque spectatur. Ita Alcias t. in d. præsumpt. 32. num. 2. verf. adem.

Iff. si famo Itala nō probat. L. cum furioso, ff. de iudic. quo loci respondebit Papinia, nō referre, quod furore vestitur iudex, cum adi- ditur, si modotempore à latere sententia compotis missis: cum principium illud, nempe tempus quando adiutus est iudex nil per se operetur, sed finis, id est, tempus ferendis sententia. sic etiam in Lvtim. ff. communia prædictio, tam vrba, vbi non prin- cipium cōfessionis seruitur, quod nihil operatur, sed finis consi- deratur. Sic & in L. noua intelligitur, §. quando ff. de iugis sibi, qd

confilium committenda fraudis, scieque principium, quod nihil operatur, sed finis nempe tempus committit fraudis specta- ri debet. Cum enim haec non fint ratione, & causa ipsius prin- cipij, sed tendant ad finem, spectandi usque illi ipse finis, sunt scrip- tent. Caſſen. m. l. fidem cum eadem. §. vlti. ff. de iuris. ann. inde. & in fin. lib. 1. ff. societ. & ali. multa, quo conscripta. Tyr. qd. in tractat. de retratu. conf. 5. 1. gl. 7. m. 4. 5.

Non hic proferetur plura, quae scripsit post alios Marfil. in phil. Crim. in §. vltim. & insig. 223. an principium, vel finis in multis delictis spectari debet. Nam tractationis nostra terminos non parum crediuntur.

PRÆSVMPT. XVIII.

Präsentia alicuius in actu, an præsumatur, cujus illa omnino requiritur.

S Y M M A R I A .

1. **P**räsentia alicuius in actu, an & quando præsumatur, cujus illa omnino requiritur.
Quid cum praesentia sit quid s. t. c. ob. id. non debet præsumi nu. 2.
3. **M**entita loci continet at ipsa summa latere parta citata, non tam- mente sequitur præsumi partem ipsa summa præsentem.
4. **A**cta si continuo ressemuratum depositiva, non hinc præsentiam id sciepe parte præsentia.
5. **P**räsentia alicuius in actu præsumitur, quando diu in induceretur delictum.
6. **I**dem dicendum in actu, qui fieri conuenit aliquo præsente, nam. 6.
7. **I**dem quando verba ipsa in actu scripta sicut natura significarent præsen- tam, nu. 7.
8. **I**dem quando concurredit aliqua iuria præsumptio, ut si sententia iam transiit in rem iudicatam. nu. 8.

Dubitari non semel solet, an & quando præsumatur t. præ- sentia pars in actu, qui præsentia illam requirit? Et hac quidem in re pro regulis constitutendum est, præsentiam non præsumi. Ila vis sunt pro regulis tradere Bart. Bald. Caſſen. l. 1. Tit. 6. idem respondit, id s. de verbis obligat & thid. l. 1. num. 5. Probat eti- am. text. in Optimum, C. de contraria, & committenda si- pulat. scilicet illum declarat. Aret. & Iaf. m. l. Tit. 6. idem respondit. id. numer. 2. 2. 6. Janus. 5. & omnium apertius Felim. m. tenor. num. 3. de sententia. & re iudic. Et ratio huius regule est, t. quia præsentia eti quid factio, ibid non præsumitur, scilicet scripti lu- pria in præsumpt. 1. & post Caſſen. m. l. lib. 2. 2. 6. de f. a. et. illis cum dixit, donatarij præsentiam non præsumi, cum dona- tor dare sicutur, & Caſſen. sicuti fuit Crot. in Rubr. ff. de verb. oblig. num. 28. & Rau. in conf. 1. 2. num. 11. lib. 1.

Huc facit, quod respondit Freder. de Senis in confil. 170. cum dixit, quod eti in actis scriptum est, sententiam suffit latere par- te citata, non tamen inde sequitur, præsumi partem ipsam fuis- te præsentem. Et Freder. de Senis fuit Abas. & Felim. m. l. tenor. de sententia. & re iudic. idem Abas in confil. 9. lib. 1. & Crat. de anti- quit. temporum, ini. parti, secunda pars præsumpt. nu. 2. Hinc et docu- mentum Bartol. m. l. Theopompos in fin. de date prælogi. si scriptum sit in actis, etitem iuratum depositiva, non præsumitur sed facilius præ- sente, & illum sententia fuit Abbatis in. tis. ad. finem. t. 2. 6. & Fe- lin. m. l. tenor. numero 3. de sententia. & re iudic. & dixit. cap. 2. libro 2. præempt.

Declaratur primò huc regula, t. vt non p. ocedat, quando aliqui induceretur delictum, nisi præse. tia præsumetur, & dixi in d. præsumpt. 1. 4. ad fin. ex sententia. Caſſen. ind. l. lib. 1. num. 1. & Soc. Sen. in confil. 68. num. 2. lib. 1. & illis addo in specie Rauum in confil. 121. num. 1. lib. 1. Felim. m. l. tenor. num. 3. verf. unde refert, de sententia. & re iudic.

Declaratur secundò, t. vt non procedat in actu, qui con- venit fieri aliquo præsente. Nam tunc præsentia præsumitur. Declaratioq. aliquo Doctorum traditionibus com- probatur in d. præsumpt. 1. 4. in prima declarata. Illis accedit, quod si in instrumento reperitur scriptum, talis inuestigatur, &c. quia inuestigata non conuenit concedi, & heri, nisi parte præsen- tia, propter præsumitur præsentia. Ita Oldrad. in confil. 117. s. per

*per et Joan. Andre. in additio ad Speculat. in tit. de empt. & rendit. §. scilicet endono, ad secundum Bald. in Rubr. Cade contraheb. q. i. s. Roman. in conf. 2. v. 20. num. 2. idem scriptor Abbas in d. cetero abdum Felim. colom. 2. v. 19. fali & tertia de re iudic. Claudio de Serfella. In predicta §. de acquir. p. f. et Socin. Scenior in conf. 20. num. 3. vers. 6. hoc idem. lib. 4. & lib. num. 4. subiungit simile simile, nequid cum apponat
qua confici soleat inter praesentes, praesentia partium praefumatur.*

Declaratur tertio, vt non procedat, quando verba ipsa scripta in actu sua natura significantur praesentiam, ita in specie declarat Felim. in d. cetero, colom. 2. v. 19. fali primi, de sentent. & re iudic. ex sentent. Oldrad. Io. Andre. & Bald. quis superiora declaratio commoveram, ita quia conscientia insufficit argumentum.

Declaratur quartus, vt locum non habeat, quando aliqua concurredit iuri presumptio, utpote quando tentatio iam transiuit in indicatum. Nam tunc prouidetur, quod sit fuerit praesentia partium, ita declarat Felim. in d. cetero, colom. 2. v. 19. fali. lat. quoddam, de sentent. & rendit. & diximus supra lib. 2. presumpt. 6. in fin. sententiam antiquarum praeconit lat. a parte praesente.

PRÆSVMPT. XIX.

**Praesentia, vel absentia, an presumantur
egregia disputatione decla-**
ratum.

S V M M A R I A.

1. *Praesens an qui presumuntur, vel absens a loco, in quo domicilius habet.*
 2. *Vilium non potest esse in iudicio sine patre consensu, nisi pater ipse adiutor presumatur absentia.*
 3. *Statutum, quod in contradicibus minororum requiri coegerunt duorum propinquorum, nisi eorum praesentia probetur, presumatur absentia.*
 4. *Praesens qui presumuntur in loco vbi habitat, nisi probetur absentia.*
 5. *Argumentum a communiter accidentibus probabile est.*
 6. *Praesentiam, vel absentiam non presumere, sed quia eam affectum, probare debet.*
- Intellige, si non constat de domicilio, & habitatione eius, de cuius praesentia, vel absentia dignoscatur, n. 7.*

Contingit etiam per se disputari, an t. quis presens praesumatur, vel absens a loco, in quo habitat, domiciliumque habet. Quia de re sunt opiniones. Vna enim fuit corum, qui scriptor absentiam praesumit. Speculat. in tit. de alio, s. 4. recessu, sed quod si res est alienigena. Cum dixit in specie l. vltim. 6. ne cessaret, C. de bonis que liber, qua sanctum est, filium non non t. pofit in iudicio esse patre consensu, nisi pater ipse adiutor, quod patris absentia praesumitur, idem scriptor Alber. in tract. a. assertor. part. ult. glos. 3. a. inc. sed quod si minor, vel absens a loco, ex Legit. nam. C. de contradicib. & committere. filip. & lib. 1. idem. Cade q. quibus vi iudic. Eiusdem quoque opinio fuit. Alexand. in consil. 3. lib. 2. v. 16. lib. 3. qui respondit in f. statuto, quod in contradicibus minorum requiri consensum duorum propinquorum, nisi (ait Alexand.) probetur absentia, idem scriptor propinquorum, praesumatur absentia. idem Alexand. in consil. 92. in finib. 3. Felim. & quantum in prim. col. vlt. 1. lat. pendeb. & Bald. in tract. a. de presumpt. in 3. quodlibet. quare pars principali.

Secunda fuit opinio corum, t. qui existimarentur, quod in quo quis presumitur praefumtur in loco, vbi habet, vel habet domicilium, nisi probetur absentia, ita Bartol. in L. patr. numer. 27. s. de acquir. hered. vbi. lib. 1. idem. Aleand. colom. 3. vers. 6. penderanda fuit. Arretius. colom. 3. v. 1. idem. Arretius. in consil. 10. in c. 2. c. 2. & quodlibet. 1. Arretius. in consil. 50. num. 12. lib. 2. & in consil. 10. lib. 2. vers. 6. praeferre cum, & colom. vltim. 2. v. 16. tamen, quod valeat. idem. s. quo loci respondit, quando statutum requiri consensum propinquorum in contradicibus minorum, propinquos cives illoque in loco habitantes, praesumuntur, nisi probetur coram absentia, ita quoque Scen. Scen. in consil. 21. colom. 1. lib. 1. dixit oriumund ex loco presumi praesentem, & Tyrag. de legib. communi. in glo. 6. num. 37. enidem opinio alio recent. & accepta. Et Oldrad. in consil. 229. num. 3. cum dixit, in loco sui domicilij & Mench. presumpt.

habitationis quem praelumi mortuum, cum absentia non praesumatur, sic & Rota Roman. in decr. 4. 2. in past. non nominata est in. & communis testis Ronchigal. in 3. 6. vbi duo, num. 187. q. de duob. re. q. qui copiose confirmat. Et hanc traditione fulcitur text. I. cum quidam, de legit. 2. ac etiam ex cum in t. extra qui marimon. accusa, possi. Aff. critici ut folet ratio a communiter t. accid. tibus, quod argumentum genus probabile est. I. certi certitud. 5. quoniam, si f. cert. pt. a communiter, inquam, contingitibus est, vt qui habeat domicilium in domo, frequentius ibi habitet, & praesens sit. Et huc quidem opinio magis recepta probabilius est. Et maximè tuoclocum habet, quando iam scemel fuit praesens, ita post dies Alexand. in consil. 33. ap. vlt. lib. 1. & Ronchigal. in d. 6. vbi dno. 186. ver. bac malo.

Tertia fuit opinio, nec t. absentiam, nec praesentiam presumi, sed qui affect, probare debet, ita Bald. in l. vltim. 6. necessitate, in fin. Cade bon. quodlibet. Angel. in l. præscriptio. Cogitab. non obstat longi temp. præscript. post 1. iacob. Butziger. quem commentari at Corne. in consil. 6. num. 16. & in consil. 50. num. 2. lib. 2. & hoc secundum est Crase, in consil. 2. 40. colom. 2. vers. sed lauen versus videtur. Et addo Rain. Rubri. foliat. matrimon. name. 302. & Pute. in decr. 33. lib. 2. in fin.

Ceterum Tyraquel. in t. d. glo. 6. num. 31. dixit, hanc opinionem posse procedere, si non constet de domicilio & habitatione eius, de cuius praesentia, vel absentia disputatione.

Declaratur etiam, nisi repugne presumptio instrumenti, & Pute. in d. decr. 33. num. 3.

PRÆSVMPT. XX.

**Absentia iusta ac legitima an presumatur,
vel potius ex malitia.**

S V M M A R I A.

1. *Absentia alienum numquid presumatur infra & leg. time, an potius ex malitia.*
2. *Et in fin. & leg. item censeri ostendunt ibid.*
3. *Delinqnac. ac dolus committere nemo presumatur.*
4. *Absentia iusta causa non reputatur, quando quis tenuerit refidere in aliquo loco, & absent est: & infra causam allegata, eas probare debet.*
5. *Marius qui coniux re committit debet, si absens, per dolum presumatur absens.*

*D*IVITIARI etiam sapere contingit, an absentia presumatur legitima, & iusta? Et pro regula confundendum est, absentiam presumi legitimam, & ciuilam, non autem ex malitiis cuiusdam nemo presumatur t. delinqnac. doli, autemque committere, l. munit. 4. præfato. & lopus dolus, si de dol. & scripti iuris privato libro, presumpt. 2. & 3. Et in specie, quod presumatur absentia iusta de causis probat. L. si cum seruum, s. vltim. in princ. ff. de fidei. libert.

Declaratur t. haec presumptio, vt locum non habeat, quando quis tenuerit refidere aliquo in loco. Nam tunc si absens repertus, iusta causa non presumitur absentia, sed malitia, & ob id, qui iusta causam allegat, eas probare debet, ita docuit Innocent. in f. ad maior. fam. mon. 3. vers. 6. & has in dicto, de quo quis in pess. causa refidetur, qui vivit exemplo cleric. qui com. in eccl. tenuerit debet, si absens, malitiis absentia presumatur, & recte de clericis more refidetur. & suggestione appellat.

Ita quoque maritus, qui cum t. vxore esse commorarique debet, si absens, presumitur absens per dolum, seu malitiam, c. d. quoniam marit. aci. p. p. 4.

PRÆSVMPT. XXI.

**Praesentem presumi scire, que ibi acta
sunt.**

S V M M A R I A.

1. *Praesens in loco presumitur scire ea, quae ibi apuntur.*
2. *Tres f. dixit scire, quia publice audire, presumitur quid audire in loco, vbi publice dicitur.*
3. *Et si dixit scire, quasua presens; optimè probat, licet non di-*

Q. 999. 2. cap.

- cat, quid audierit, vel intellexerit, non. 3.
 4. Praesens in inicio non habet necesse illum certorem facere de actu, quem factum est index, quia presumitur scire, Difffigil, vii num. 3.
 6. Ignorantia licet regulariter presumatur, non tamen presumitur in eo, qui presens fuit.
 7. Notarium sive ad scriptum, Advacatum Latinum respondentem positum, rufifici atque idiotas respondente ipso rufifice, praesente & intelligente, non presumuntur sed dolo sive perfida. Interlegi, vix Not. ad dolos sive perfida, quia debet puniri pena arbitria, num. 8.
 9. Presumuntur arguit scientiam, quando quis deponetur de praesencia alterius.
- Idem quando ageretur de presumenda scientia respectu consensu, numero 10.
 Idem quando statutum requirit, quid actu fuit in praesentia aliquis, num. 11.

NON multum à superiori tractatione hæc recedit, quod nisi, qui presens in loco est, presumatur scire ea, quia ibi aguntur, ita Bald. in d. 1. colum. 1. sive ineficit, inter dominum & regalium lorietate, qui dixit, quod præfatos presumunt scientes, idem Bald. in. testim. infra, vbi etiam Salicet. C. de testib. cum scripcione, quod si testis dicat, se scire, quia publice audiuit, presumuntur quod audierint in loco vbi publice dictur: ex quo presens presumuntur scire, quia in loco dicuntur. Et apertius docuit Bart. in l. 6. vñ ff. de autor. ut, quod si testis, qui dicit se scire, quia fuit presens, optimè probat: licet non dicat, quod audierit, vel intellexit. Et probat text. 6. si quis agit, in verbo, praefabilio, & in scripto, in Ambent de iust. castela & fide, vbi Angel. & in p̄fice Bartol. scienti sunt Iacob. i.e. in fin. ff. de misericordia. & De san. Iudice. C. ed. colum. 2. qui quidem Decimus ratensem homines tradidit, assert. idem docuit Felinus in cap. cum causam, co. 7. vers. 1. secundò declarat, de testibus, & Reliquis in l. causam, versis. sexto, si dicas, de verbis significatiis, & declarat in Felin. vbi supra, versus. quarti limita, idem affirmavit Bartol. Angelus, Imol. & reliqui in l. 2. sicut, ff. solat. marinus. & idem. Ripamur. 6. qui quidem dicunt, praesentiam corporis necessarij non inferre cognitionem & scientiam. Non tandem negant, qui praesumptionem inferat.

Huc facit, quod quando est quis est presens in iudicio, non habet necesse illum certorem facere de actu, quem factus est ipse index presens presumunt scientes, ita superferunt Angelus, & Iacob. in d. de cognosc. que de re iudic. Aretin. in c. 1. colum. 9. de iudic. Iacob. in l. 1. infine, ff. de in misericordia. & idem in Rubric. C. de iudic. re-

Differentiunt tamen ab hac traditione Bartol. in l. iuris, ff. de iudic. Bistr. in cap. 1. de iudic. Deci. in Rubr. C. de misericordia, colum. vii.

Has opiniones tandem tamen visus est conciliare Deci. in d. Rubr. C. de misericordia, ita distinguendo duos casus: Primus est, quando quis est presens in iudicio, respectu aliquius actus. Nam tunc presumuntur scire, quod agitur: ex quo ibi ad eam causa ipsi us actus. Ita procedit illa prima Angelii, Imol. & sequacium opinio.

Secundus est casus, quando quis est presens in iudicio causa & fortuito, sive non respectu actus, qui deinde celebratur. Et tunc non presumuntur scire, ex quo de actu illo non cogitatur, animunque non adhibuit, ita procedit opin. Bart.

Huc pertinet quod docuit Baldus in l. sutor. colum. 2. vers. tertio, solat. C. de pericolo tutor. cum dixit, quod esti regulariter ignorantia presumunt, attamen non presumunt in eo, qui presens fuit. Et haec doctrina adducta confutat Alciat. in l. coram, num.

7. ff. de verbis familiis, quod esti Notarius scriptus in actis, Advacatum Latinum respondentem positionibus rufifici atque idiotas respondente coram, id est, praesente & intelligentie ipso rufifice, dolose id non scriptissime censeatur, utpote quod non intellexerit, cum veritas sit scriptissime verum, ex quo presumuntur presens

8. intelligere quod agitur.

Cum san. Iudicem, quod esti Notarius scriptus in actis, Advacatum Latinum respondentem positionibus rufifici atque idiotas respondente coram, id est, praesente & intelligentie ipso rufifice, dolose id non scriptissime censeatur, utpote quod non intellexerit, cum veritas sit scriptissime verum, ex quo presumuntur presens

Declaratur primò t̄ hæc sententia, & praesumptio, ut locum non habebit, quando quis deponetur de praesentia alterius, ut si dicat, quod Caius fuit praesens. Non enim tunc arguitur, quod ille intellexerit, Ita declarat Felinus in d. 1. cum causam, d. 1. colum. 7. rectificata tamen linatur, de refut. post Bartol. in l. iuris de auditor. & Flora. in l. 1. de carmen, q. viii. ff. de testib. Evidenter opinione addi. alexandri, in confit. 2. vñ. mon. 1. lib. 2. & in confit. 11. num. 6. lib. 5. Bartol. in confit. 3. colum. 6. an. fin. lib. 2. C. acut. in confit. 23. colum. 9. lib. princip. 4. etiam in confit. 2. vñ. mon. 1. lib. 1. & 9. cuius quidem traditio defendi fortè potest in affectione & attellacione Notarii, ut ipse loquitur, & ut de respondeat Rau. in confit. 2. vñ. mon. 1. lib. 1.

Declaratur tertio, ut non t̄ procedat quando ageretur de praesumente scientiam respectu confitens. Nam tunc ex sola praesentia non presumunt scientiam, & ex ea confitens, ita interpretor Felinus in d. 1. cum causam, colum. 7. vers. secundò limitatur, alioquin si qua hæc declaratio non conuenit ipsi regulæ, quam ipsi declarare voluit. Et idem quod Felinus, sensu Germanianus, c. penult. de re in- diis in.

Declaratur tertio, ut non procedat quando statutum requirit, quod accidit a tunc in praesentia aliquius. Nam tunc non sufficit, si dicatur, quod actus fuit gefus in praesentia illiuscum illa presentia non arguit scientiam. Ita Germanianus, in cap. in primis, 2. quæst. 1. Cardinal. Zabari, in c. vñ. de iust. & b. & Ant. Corset. in suis singulatis, in verbo, minorantur. Si ex dispositione statut.

PRÆSVMPT. XXII.

Erroran & quando presumuntur commis-
sus in actu & dispositione.

S V M M A R I A.

Error an & quando presumuntur commis-
sus in actu & dispositione.

Actus & dispositio presumuntur in se continere veritates in eis pre-
sumuntur error.

Error cum si quis factus non debet presumi.

Et id multo magis, quando actu confessum fuit a perito & diligenti
Etim. 4.

Error non presumuntur commissus in instrumento circuaria, que ad notarii officium pertinent.

Et sic non presumuntur commissus in confessione fallit a eo, qui rei & aliud cognoscere scientiam, habeat, num. 6.

Error commissus a perito habet in culpam & negligientiam.

Error praesumuntur commissus, quando connectur atque presumuntur apparet rem alter se habere.

Et id mei solus habet locum in errore facti, sed etiam in iuri, qui detegunt quando confessus de mala iuri interpretatione & in cel- lestito, num. 9.

Ratiōne refutum reficiunt.

ISPUTATIO t̄ non minus vtilis quam frequens est, an & quando error presumuntur commissus in aliquo actu & dispositione. De errore multa errores, confusis, & que ad rem hanc non pertinent, scripti. Macardus in tractat. de predicatione, in conclus. 3. & multis subsequentibus. Ego hanc in se fuit statuo regulam & praesumptionem. Erratore t̄ commissus in actu & dis-
positione non credi, sed vera omnia presumi. Ita Baldus in l. Imperator. la. in prime, ff. de statu hom. angel. in l. iuris. C. de testib. Commissum cum proprieatatem, de leg. 2. Cofit. in confit. 200. Ad primum, lib. lib. 2.

Vitulus de Cambia in tractat. classularum in classula. Non errore du-
bitum, num. 25. & num. 6. 4. qui copia est diff. 1. sicut si p̄f. dissimilans, num.
3. de iuri & factu iuri. Decus in l. 1. liberarum, num. 3. & 4. lib. Cognos-
tus num. 6. de regu. mr. Silvianus in confit. 57. num. 7. Alciat. in tractat de pra-
esumptio regul. 3. præsumpt. 27. num. 1. Pertinet insuper in corollario 56.
num. 12. & 13. Idem ego iste respondi in confit. 29. num. 21. lib. 1. & in confit.
14. num. 50. lib. 2.

Et probatur text. si posl. dissimilans, C. de iuri & factu iuri,
ibi ostenditur hoc apud Reiderum virtutum Clarissimum amicorum nostrum,
testamentum vel fidei veris deficie, vel mortuorum fuisse non posse.

Est etiam huius t̄ sententia ratio, quia virtus erroris est quid
facti, quod non presumuntur, ut diximus supra in praesumptio. 1. 2.

Et hæc

LIBER SEXTVS.

PRÆSVMPT. XXIII.

1025

- 4 Et hæc quidem regula & præsumptio loci habet multo magis quando cūsū confitūs fuit à pérīo & diligētū. Nam tunc multo minus præsumptum commissū error: sicut dicimus errorē & commissū non præsumti in instrumēto circa ea, quæ ad notariū officium pertinēt. Ita sūe in aliā Dicimū d. I. fiduciariis, nō, s. de regat & s. fid. Cagno, nu. 6.
- 5 Sicutiam non præsummitū & commissū error in confessione facta ab eo, qui rei & actus cognitionē scientiamque habet, nō respondit Silvianus in confi. 77. nu. 27.
- 6 Et p̄ter rationē supra consideratam, afferit hæc poteſt, quod error (vt dicimus in sequenti præsumptione) habet in se culpam & negligētiam quandam, si à perito commissū est. Cū vero culpa & negligētia non præsumtur, ut scripti superiore lib. in præsump. 2. ita nec error debet præsumi.
- 7 Ceterum tā p̄dicta præsumptione & regula receditur contrarijs conieciunt, præsumptionib⁹ atque demonstratiōnib⁹, sicut quando apparet rem aliter se habere, i.e. atate, & vltim⁹ de proba, & d. l. si p̄p̄ dūmōnū, C. de iorū & fatigant, & p̄f. a. l. respondit in confi. nu. 21. in confi. 35. nu. 28. in confi. q. 1. num. 17. in confi. q. 2. num. 1. & in confi. 9. 4. num. 11. Portius tamen in confi. 70. nu. 2. & in confi. 69. num. 5. lib. 3. Et hoc locum habet non solum tā in errore facti, sed etiam iuris, qui deteguntur quando constat de mala iuriis interpretatione & intellectu, ut reditū fatigat Bellem in encl. 693. numero 2. verificā s. verò confessa. Nec repugnat quod respōndit Rānius 7 in confi. 22. numero 7. lib. 2. cū dixit, non sufficere ad probandum errorē iuri, demontrare rem aliter se habere, ex sententia Bartol. n. 1. non satis erit, nu. 2. ff. de confi. quia Bar. loquitur quando confat quidem commissum esse errorē in iuriis, ut illi qui duxit coniunctam languine in uxore contra iurū dispositionem, sed dubitatur, an error ille fuerit commissū ignoranter, & (vt dici solet) per errorē, vel scienter, sunt enim hæc duo separata, errorē commissum est, & illū sufficiorū ignoranter, seu per errorē commissum: de primo p̄f. est disputatio, de secundo dicimus in sequenti præsumptione, ex quo constat, Rānius equiuocat, sicut & Macardus in tract. de probacione in confi. 6. 4. nu. 6. & in totā illa conclusione, ac etiam in confi. 6. 7.

PRÆSVMPT. XXXII.

Ignorantia errorē tam iuriis quam factū proprii, vel alieni, an & quando præsumuntur.

S V M M A R I A.

- Error, qui in actu & dispositione apparat, an præsumtur commissū scienter, aut per errorē & ignorātiā iuriis.
- 2 Error quid differat ab ignorātiā, & num s. p̄cipiat. nu. 1.
- 3 Ignorātiā dicitur, cum de facto nihil situr, & proprie s. ignorātiā, id est inesse quod sciri debet & est simpliciter scientia præmissa. nu. 7.
- 4 Error est, quando aliud est quam creditur.
- 5 Error supponit aliquam noitiam emi, circa quod erratur, nempe per famam, visum, vel opinōnum. Vnde.
- 6 Error est, si de proverba approbat: ignorare verē est nihil approbare.
- 7 Ignorare plus est quam errare, scilicet ignorātiā nullum, error vero aliquam rescientiam supponat.
- 8 Error seu ignorātiā aliud est, verū circa iuriū dispositionem: aliquando circa faciūt hominis, aliquando circa virūrumque: & sic datur ignorātiā iuriis, factū, & iurū & factū.
- 9 Ignorātiā iuriis & errore nō præsumitur aliquip̄ sc̄iſſe.
- 10 Iuriū dispositionē ignorātiā quoniam omnes factū debet per se vel per aliū, quod confutare possint, est lat. a. culpa,
- 11 Culpa, cum sit delictū non præsumtur.
- 12 Ignorātiā iuriū difficultē probatur.
- 13 Aliud genitū, si continet errorē, scienter commissū confitū, non autem per ignorātiā.
- 14 Et multo magis, quando in ipso actu addubitā est clausula, ex certa scientia nu. 1.
- 15 Ratiōne seu idiotā iuriū ignorātiā aliquid fecisse præsumuntur. Menoch. Præsumpt.
- 16 Successor præsumtit ignorare, factū sūi antecessorū.
- 17 Idem, hæc de idola.
- 18 Subrogatio metu proprio in lite ab altero captu præsumtit ignorātiā sententiam contra fūm antecessorū latram.
- 19 Fūlū luce dicatur ejus vīa & eadem persona cum patre præsummit, tamen ignorare factū patrū.
- Et præsumtit ignorare, testamentū fūse à parte conditū, māterio 58.

- D**icitur de **IGNORANTIA** & **CONFUSIONE** & **PERFIDIA** & **DE FRAUDIS** & **DE PESUMPTUO**.

Seclusi si coniuncti confit in ipsius fiducia numero 5.

60 Filii confessi se hæc dix ex testamento non presumunt ignorare confit in testamento, immo presumunt scire, quod in ipso contentum.

61 Idem quando ipse filius solitus aliquare factum in ipso testamento, vel conuenit cum legatis atque in lege ipsius solitudo.

62 Legatis pro presumunt si confit in dispositio in testamento, quando ipse tamquam tutor testamento, ut est admodum sit.

63 Filii pro presumunt scire, confit in ipso testamento a patre, quando publica vox & fama est ipsius patrem condidisse testamento, & dispositio certo modo.

Idem quando testamento repperitur apud ipsum filium baredem, num. 64.

64 Idem quando filius fuit presens, quando pater confidat testamento, num. 65.

65 Ignorantia in facto alieno quod quis scire tenet, non presumunt, sed scientia.

66 Tutor pro presumunt scire facta a populo, cuius bona administravit.

67 Ignorantia facti alieni non presumunt sed scientia quando quod est publice factum. In facto in notorio presumunt scientia, num. 66.

68 Ignorantia facti alieni non presumunt, sed scientia quando de eis publica vox & fama.

Idem quando factum alienum est et denunciatum ad dominum illum, qui ignoravit autem allegavit nos. 71.

Idem quando ignorantium allegans fuisse presens illi facto, numero 72.

Idem quando confit in hoc allegante ignorantiā iam perquisitiōne de hoc facto, & eius parentē sive filio, num. 73.

Idem quando ipsius facti alieni scire patere est apud d. allegantem ignorantiam, num. 74.

75 Hæc ex causa non presumunt scire confirmatione ipsius testamento, ex quo hereditatem accepimus &c. quod in eis illigamus a fuerū. Intellige, nisi factus fuisse sive affirmari ab intellectu atque m. 6.

Vel nisi factus infestatio in testamento in scriptis confit, quia antequam illud sit apertum, ignorare pro presumunt in eo & d. 75. n. 75.

76 Hæc ex causa fuit in factu, non presumunt ignorare etiam factum maior diffusum in efflamenatione eis, nisi successere.

77 Hæc ex causa non presumunt ignorare d. ipsius in codicilis.

78 Ignorantia facti alieni non presumunt in factu nobisim scimus ignorare variorum. Idem quando factum est notabile & egregium, num. 71.

82 Filii pro presumunt scire creditum patri, quod est notabilis & egregius, num. 72.

83 Ignorantia in facto alieno sequitur per tristitia non presumunt. Idem quando ex facto alieno quod sensit communitatem, num. 84.

Idem in factu vicinorum & connivorum, num. 85.

86 Ex isto ignorantia mutuus & fadit, que, & quando pro presumunt.

Discernendum est nunc, tamen error, qui in actu & dispositione communis, presumunt commissis scienter & confitit, vel potius per errorum & ignorantiam iuris, vel facti. Hac dñe multa, ut dñs supra, erroris & confusa scriptis Mafardus in tractat, de probatio in b. 63. & multa sub sequentibus vbi de errore, & in consiliis 23, 25, 26 de ignorantia.

Ego vero tñ nullo hic commemorabo simul de errore scienter & ignorantia, cum a nõ tristis passim vna pro altero sumatur, & his nominibus ab aliis videtur necesse scire, errorum differre ab ignorantia. Et tamen ignorantia tñ cum de facto nihil scio: nec tamen aliquid supponit.

Et propriè clignerat id est, nec scire, quod sciri debet. Error vero tñ est cum aliud est quam credam. Ita agregamus primis de lege, art. 20 in summa C. de iure & factu numero 3. & 2. & secundis Articulis, in quibus 22, 23 & 24. & liberis in L. liber. n. 1. C. de iure & factu gno. Ita accedit Dñs Thomas in sententia dñs. 30. art. 2. cunctis. Ignorantiam in eo differre ab errore, quod ignorantia fuit natura & ratione non ponit aliquem cognitionis actum: Error vero ponit iudicium perdecerum de aliquo, magno autem error, ut apertus m. d. 20. dicitur. Et Albertus magnus supponit aliquam notitiam eius circa quod erratur, nempe per famam, vñ, vel opinione.

Ex ideo tñ Dñs Augustinus in Enchiridio ca. 17. ad Laurentium, quod in relatu in c. quoniam dñm. 32 recte dixit, errorum esse, ut pro multis approbare ignorare vel eis nichil approbare, cum sit simplex scientie priuatum. Sunt in eo eis, quoniam aperte explicat.

*Eugenio. Grammatica. 103. num. 34. 3 tabl. Matem.
q. 623. num. 4. & q. 706. num. 2. in 1. parte.*

Etruris t certat haec declaratio, quid est factum alteri obligitorium. Nam adhuc temporis diuturnitate ignorantia non

- præsumitur. *Alexander in d. 1. peregr.* Idem scripsit *Bald. in l. 1. col. 3. c. de conf. 5. scilicet præsumit in loco in 5. fallen.*
- 41 Declaratur tertio, vt nō procedat in factu inuoluto & per obliquo, quod in intricatione vulgo appellant. Nam tunc ignoratio in eo præsumitur, & propter difficultatem obfusio toleratur. *Emper. S. Lucius ff. de patr. & traduct. Bart. in l. 1. non fatus nomine. infraff. de conf. 5. & alijs commenatu. à Socino in d. 1. tral. fallen. in verbi ignoratio in 1. i. m. fallen. Ex misc. Marcius in d. 9. 83. num. 9. in p. parte. & Marcius in d. 1. ipse num. 227. vers. 1. dicitur ff. de acq. hered. Et conferat quid dicimus in 5. declaratione.*
- 42 Declaratur quartio, vt locum non habeat, quando hoc factum proprium fuillet explicatum nō per se, sed vel per filium vel per procuratores. Nam tunc ignorantia præsumitur & toleratur, gloriam in 1. fires obligata de leg. 1. *Socinus præcitat in loco. in s. fallen. Rom. in conf. 8. 1. num. 2. & Lancelotus in traditu de attentatu sui præsumit. num. 3.*
- 43 Hac tamen 5. declaratio intelligitur, nisi factum esset gravis & arduitus, quia tunc dominus præsumit certior factus ab ipso procuratore de à se gessis. *Ita Rom. 2. in d. conf. 8. 1. num. 3. Abbas in conf. 18. column. penult. vers. 2. scribit dux. lib. 2. Bero conf. 18. num. 23. lib. 2. & Lancelotus in dile. proem. numer. 8. & Et studem. num. 8. & 6. idem illi 5. dixit, quando ex factu ipius procuratoris, statim aliquod cōdominum peruenit ad Dominum. Et mon. 45. post Beroum in d. conf. 8. 1. num. 23. idem illi scripsit, quando 5. procurator fecit aliquid magna cum impensa, quam verisimiliter procurator in scio domino non fecerit. *I. ut num. 87. adiunxit. scientiam domini præsumit, quando iam aliquod notable temporis spaciū decūsum est.**
- 44 Et rufus 5. effat hæc declaratio in facto a procuratore specialist constituto: Nam tunc præsumit scientia, non autem ignorantia. *Iwala in c. ultimi. coll. 1. 2. de conf. 5. & aperte in conf. 12. col. 2. vers. 5. autem agnitus. & Cap. in decs. 1. num. 23.*
- 45 Declaratur quinto, vt locum non habet in eo, qui est implicitus multis negotiis. Nam is præsumitur ignorare factum aliquod proprium. *Bartol. in f. factum esse. ff. de conf. 1. 2. 3. quod obseruat. num. 23. de reuocat. propter calam. an. Socin. in d. 1. tral. fallen. in verbo ignorantis. it. 1. in sexta fallen. vbi recenset 48. Innocent. in quod eloc. de reuoc. qui dixit, quod si index tulit interlocutorem, & pollici se alreadi contraria pronunciavit, præsumitur ignorasse primam illam ridique dixit Innocent. contingere, ob negotiorum multipliciterat. Idem scripsit *Rip. in l. quod inist. num. 47. ff. de reuoc. Et hanc declaracione probarunt etiam Bellemerian concil. 69. 2. num. 2. Mariana in d. 1. ut patet. num. 227. vers. 1. quod in loco ita. ff. de acq. hered.**
- 46 Declaratur sexto, vt locum non habet hæc præsumptio in facto ab eo, qui in extremitate laborabat, & si rem aliquam mortens in obligavit, deinde eam alteri legitum. Nam præsumitur testatore, hunc ignorasse cum rem alteri obligasset, ob mortis mecum, qui memoriam admittit. *I. haec confitit. C. quod est fa. ee. 5. & propter legatus tenetur a. huic. I. fides obligata de leg. 1. & traduct. Socin. in d. tral. fallen. in verbo ignorantis in optima fallen. & Mariana in d. 1. ipse. num. 227. vers. 2. secundum lumen 5. ff. de acq. hered. Et conferat quid quis supra in libro querit præsumit. 2. & quia copiose dixerit Genes. in 5. item 5. qui in 5. audem. num. 2. 4. infit. de alio.*
- 50 Declaratur septimo, vt locum non habet quando quis recognoscit rem propria in emphyteum ab alio, et ab ecclesiastico, enim casu factum præsumitur ignorans & per errorum. *I. ut Alca. in d. præsumpt. 21. in fin. & late ego q. p. scripsi in conf. 91. num. 23. lib. 1.*
- 51 Secundus est huius 5. capituli calus, quando agitur de facto alieno. Hoc in capite regula constitutio loquitur, præsumit ignorantiam, non autem scientiam. *Lever. ff. de probat. I. hoc sicut em. ff. de admitt. tute. l. ultimi. in fine. ff. proposito. I. super seru. C. qui milit. a. non poss. 5. quod est. in fin. ff. de legatis. & traduct. Dymus in d. proposito de reg. tur. in 5. quod est text. illius intelligit. Arcadi. in d. proposito. column. præsum. num. 2. 2. dicitur. Socin. in tral. fallen. seru. in verbo ignorantis. illi. 1. ff. secundo. Cor. in conf. 7. num. 7. lib. 1. & in conf. 25. column. ultimi. lib. 2. & lib. 2. & lib. 2. Marcius in d. 1. ipse. num. 2. ff. de acq. hered. *Bald. in l. quoniam. num. 2. in fine. C. de fer. sup.**
- 52 Hinc dicimus, postulat enim cum titulo; & bona fide, præsumit ignorare, rem illam ad alium pertinet. *Bart. in l. 1. Cels. in p. rem. 2. secundum contr. alior. de v. cap. ad am. l. ultimi. in fin. C. unde vi. Bald. in l. 1. 2. 10. 15. C. de ed. duas. Adrian. solen. & in l. ultimi. C. quod non obstat longo tempore. pp. 1. pp. 1. & diligent. 5. 3. de praes. & ibid. Felic. col. 2. Alex. in conf. 7. col. pen. lib. 4. Calca. in conf. 28. colu. 4. & Grat. conf. 27. num. 7. lib.*
- Hinc etiam dicimus, 5. receperantem in domo hereticum præsumi ignorare, cum esse talēm. *I. ut lsd. Carterius in tract. de heret. num. 172. & Sam. such. Catholica instituta. in tit. 5. num. 19.*
- Extenditur primo, vt procedat etiam in successore & herede, qui præsumit ignorare factum fuit antecellor. *Quod videtur. ff. de reg. in 5. & caus. qm. de reg. in 6. & vices. in loco. Dcl.*
- Hinc decidit 5. Caffiodi, in decf. 2. late pnd. quod subrogatus motu proprio in lite ab altero capta, præsumit ignorare elemētum contra suum antecellorum latam.
- Exstendit 5. secundum, vt etiam procedat in filio, qui eruditus est illius vita & eadem persona cum patre. *Vlt. c. de imp. & 4. lib. 5. lib. 5. Nilominus præsumit ignorare factum patris. Ita enim 5. dicimus, præsumit filium ignorare testamentum à patre conditum. Bald. in conf. 392. Anna. 1. & in conf. 393. Petrus Lombard. in d. 2. 2. et p. 2. p. 2. lib. 2. qui idem esse dicit, quando filius habet cum ipso patre, aret. in l. qui Rom. 8. duo fratres, num. 5. ff. de verb. oblig. & ibidem Rip. num. 5. & 7. idem respondit. Dcl. in conf. 49. 21. & dicit multas relati. *Cra. in conf. 93. num. 5. qui diligenter alleget. Ita. & multo magis præsumit ignoranta testem. & fidicemissim facit ab aiso, pro quo & similibus antiquis. Ita in specie resipicit. Soc. in conf. 12. num. 117. lib. 1. & in conf. 3. num. 119. lib. 1.**
- Hac tamen tradito & doctrina locum non habet, quando coniuncturis apparet filium patris hæredem fecisse patrem condidisse testamentum, & fehæredem inservisse.
- Et prima 5. est coniectura, quando filius fatur se hæredem exttlemento. Nam tunc p. alium sitre confitetur fusile testamentum, ac etiam lege quae in eo continentur. Ita p. Bartol. alex. and. & alios in l. qui Rom. 8. duo fratres, ff. de verb. oblig. & rip. 5. lib. 5. qui eualeat sententia commixta at Cornevin in conf. 12. column. 2. lib. 2. & in conf. 37. column. 3. lib. 3. Alexander in conf. 4. num. 7. lib. 2. & Decimus in conf. 25. column. vit. & in conf. 1. 2. num. 5. Huic addo Parisan. in conf. 9. num. 7. lib. 2. Crater. in conf. 1. 2. num. 7. vices. idem respondit. *Bar. in conf. 1. 2. num. 7. lib. 2. Crater. in conf. 1. 2. num. 7. vices. idem respondit. Decimus in conf. 2. 5. num. 5. 5.*
- Est & secunda 5. coniectura, qua dicimus filium præsumi sci. re comprehendens & dispositis in testamento, quando ipse legatess soluit aliqua legata in ipso testamento, vel conuenient cum legatariis de legatis ipsius soluendis. *Bartol. in d. 1. qui Rom. 8. duo fratres, num. 5. de verb. oblig. & ibidem Rip. num. 5. 4. assert. omnes in diff. retestos effe Bartolom. & em. 5. lib. 5. sententia recensit Decimus in conf. 26. column. 1. His accedit Soc. in conf. 5. num. 16. lib. 1. New. 2. in conf. 8. 4. num. 16. Paris. in conf. 16. num. 4. in conf. 4. num. 6. in conf. 7. 2. num. 5. & in conf. 9. num. 47. lib. 2. Crater. in conf. 1. 2. num. 7. vices. idem respondit. *Alcia. in conf. 3. num. 5. vices. idem. ff. de acq. hered. in conf. 4. num. 4. lib. 2. Addictio Amchara. in conf. 1. 2. num. 5. lib. 2. qui respondit, præsumit legatus sciuens dispositis in testamento, quod ipsi taquam tutores testamentarii ea perunt. administrare. Idem respondit Socin. Sen. in conf. 28. num. 3. lib. 2.**
- Est & tercera 5. coniectura, quadam est publica vox & fama, p. 3. trent. condit. illi testamentum, & dispositu. Et p. modo. *sl. & R. in l. 1. f. test. p. 5. C. de pers. ult. 1. Bald. in conf. 25. Petrus Lombard. in d. 1. qui Rom. 8. duo fratres, num. 5. ff. de verb. oblig. Socin. in conf. 16. num. 4. lib. 2. & Cra. in conf. 93. num. 7. vices. idem respondit que dicimus inff. in declaraz. 2.*
- Quarta est coniectura, quando filius fuit præsens. *Dcl. in p. 2. ter coniunctibus testamento. Nam tunc præsumit lege diff. positione patrum, si Cra. in d. 1. conf. 193. num. 7. vices. qui probat. pp. 1. ff. de reg. Aret. Alexan. & Ios. quis vocaret.*
- Sexta est coniectura, quando filius p. fecit mentio. *lib. testamen-*

menti & fidicem commissi in aliqua scriptorata ita Alcia in d. ref. 30.4.
num. 5. 227. sive obij at quod.

66 Declaratur primò vt locum non habeat in factō alieno quod quis scire tenetur. Nam tunc presumunt scientia huius facti ex alieni. Ita Baldini in l. 1. ff. qm̄ omis̄ta causa testam. Sacrum in tral. fallentiarum, in verbo ignari antis. si se modo in prima fallen. id est confit. glōfanc. pr. affirmatur. de reg. artis. in d. can. d. 2. si scientiam presumit de his, que qui in quare & fore tenetur. Id quid sci ferme & Archib. m. e. propinquū colam. penit. num. 2. d. d. Cardinal. in Clem. 1. quif. 7. de conq. & affan. & bōl. secund. acut. et. in d. 2. d. d. Cardin. hiū incideret. Alio in i. remittit nam. 9. de elect. Roma. in conf. 4. 1. me-
m. 8. Decim. in conf. 4. 2. 2. 3. verbi. sed hū non obij testam. Gratian in conf. 2. col. vlt. & in conf. 25. col. 1. lib. 2. & responderunt Crantet.

67 In conf. 22. num. 3. Alba in conf. 1. num. 4. tunc presumit sci-
re facta pupilli, cuius bona administrat. cum ratione officij per-
quirere tenetur.

68 Declaratur secundū, vt locum t̄ nō habeat h̄c presumptio,
quando quid est publicē factum. Nam tunc non ignorantia,
sed scientia huius facti presumuntur. glōfanc. de postul. p. rala. &
in. l. statut. C. de percuso rato. Baldi. & tract. Sociat. d. r. r. fallen.
in verbo. ignorantia in 2. in secunda fallen. Quibus accedit Baldini. re-
tratu. in fin. ff. de prob. la. in l. potest. num. 3. ff. de aq. heret. & bōle
Mar. in auct. 22. alien. in l. 1. l. 1. & l. 2. Lucas. ff. de fil. & posth. & in
conf. 4. 6. col. 3. lib. 2. Gratian in conf. 9. num. 15. lib. 1. sec. Iuon. in conf. 22.
num. 12. lib. 2. Gramma. in decif. 3. num. 1. & Crantet. in conf. 22. 4. num. 8. res. se-
cundo respondet. Hoc tamē non procedit quo ad eū, qui habuit
in aliqua parte remota ciuitatis. Ita Olaf. in indec. 1. num. 3. & 3. 4.

69 Declaratur tertio, vt locum non habeat h̄c presumptio in
factō alieno notorio. Nam tunc de presumunt scientia. Ita
glōfanc. 1. lib. 3. de except. & in l. statut. C. de perduto rato. aq. vel. in l. si
dubiu. ff. de acquirend. heret. Abbas in conf. 10. col. 2. lib. 1. & Alex-
and. in conf. 4. 4. col. 1. lib. 1. & 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 795. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 895. 896. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 995. 996. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1798. 1799

- Quod regaliter non presumatur scire. num. 2.

Misit contra m. 3.

Vicinus vel coniunctus non presumitur scire facta vicini vel consuli, quando agitur de illo actu quo non salut in cognitionem vicini vel comuni.

5 Vicinus vel coniunctus cum presumitur scire conditione sive testamen-
tum avicino vel comuni.

Nec presumatur scire adulterium vel stuprum commissum a vicina vel
coniunctu. num. 6.

Nec presumatur scire sententiam latam contra vicinum vel conun-
ctum. num. 7.

Nec presumatur scire vicinum vel eum in omnibus facere vel car-
gere. num. 8.

Nec presumatur scire, vicinum vel eum in omnibus gerere se pro Palatio
Comite legitimo modo existente in auctoritate. num. 9.

10 Vicinus presumatur scire facta vicini, et sic coniunctu consuli, quan-
do de his exstat publica vox & fama.

Ideo quando agitur de his, qui communiter cadunt in infirmitatem &
cogitatione vicini & coniunctu. num. 11.

Vnde presumatur scire vicinum vel coniunctus esse deinde vel pa-
paverem. num. 12.

Et presumatur scire an vicina vel coniunctus sit bona condicione vel fa-
me. num. 13.

Et presumatur scire an docescit, vel vim sit. num. 14.

15 Haradens si uis mortis defensu signo rete proferre, non sufficit, quod
probet nisi in se scire vicinum, sed probare etiam de falso scire, vel coniunctu
vicina. Bartoli de la etate doctriina l. i. p. 16. v. 17. si vero
non est consanguineus sive de acq. heredi, dicitur discutendum.

16 Testis deponens quodvis quis ex parte testis, res ipsa loquitur. Et si vnde pro-
bat aliquem scimus, non sufficit dicere, Ille non quis est vicinus
sed debet aduersari, quod in vicinia est et per se amans, agendum. num. 17.

18 Vicinus presumatur scire quae sit alia momentaria. num. 18.

19 Vicinus coniunctus presumatur scire facta eis vicini vel coniunctu.

20 Tunc presumatur scire et tempore.

21 Vicinus vel coniunctus presumatur scire an aliquis sit filius vicini vel
coniuncti.

22 In effectu filium sive de his qui sunt sibi vel aliis. num.

23 In situatione probabilita qualiter iudeat vicinorum equi, non tam
conceduntur sed requirentur dicta administrativa.

24 Vicinus vel coniunctus presumatur scire vicinus vel coniunctus sit
hereditatio. Testis afferat aliquid de hereditate et dicenti hoc
scire, quia vicinus est probat. Bado. Declara. ut max. 25.

25 Ad frequentius presumantur in scientia, dicitur inter vicinos.

26 Vicinus vel coniunctus presumatur scire quod vicinus vel coniunctus
potest.

Et presumatur scire, quod exercet iurisdictionem. num. 27.

Et si pres. scire, quod si fuerit auctor. num. 28.

Et presumatur non ignorare et cognoscendam esse in loco vicini, vel sa-
man. num. 29. & 32.

Et si pres. scire quod omni vicinum edidisse misericordia. num. 37.

Et presumatur scire vicinum vel coniunctus esse blasphematorum, de-
ictorum, prodigiis, formatorum, venatores, vel biformatores. num. 38.

Extensio vi pro et hoc per exemplum quo ad presumendum in malam
fidelem vicini, vel coniuncti. num. 34.

Et habet etiam sibi quod ad coniunctos remitti gradus. num. 35.

Et propositum estiam in coniuncto vel vicino at sine more. num. 36.

37 Vicinus vel coniunctus non presumatur scire facta vicini vel coniuncti,
quando cum ipso non concurset.

38 Testis quo tangit vel vicinus vel coniunctus testimonium dicit si inter-
rogatur an ex vicino vel coniuncto confiteretur, respondit non con-
sueverit, et si testimonio fides non adhuc sit.

39 Vicinus non presumatur scire facta vicini, vel coniunctu coniuncti,
quando et tempore alii de quo queritur, ierat absens, vel agerat absens.
Idem discordum in vicino vel coniuncto non. num. 40.

Eccliesi dicendum ratione qualitatiter per persona, vt si nimis deponat de a-
tate maior. num. 41.

Idem quando contrariis conciliatur confidere hunc vicinum vel coniunctu
nisi forte scire facta vicini vel coniunctu. num. 42.

Idem quando testis deponit propter negationem. num. 43.

Idem quando ex hoc resipit et delibet. num. 44.

Idem in causis criminibus. num. 45 et 46.

45 Vicinus ut querit non potest ob quod presumatur scire delictum
vel coniunctu perpetratum.

46 Scientia secunda ex presumptione vicinis debet temperari, & pre-
sumit scire coniunctum vel vicinum, vel coniunctum, et non
se scire quia vel vicini vel coniuncti sunt.

Nec defertur ut amentum in supplemento. num. 49.

Hunc locus admonet, ut si differamus, quando vicinus, vel
coniunctus.

Hac de re varia sunt interpretum opiniones. Aliqui conser-
vatur regulam originariam, quod si scilicet scire non presu-
matur. Ita Rupi. l. i. num. 5. & v. 25. ex premio si scilicet tempore &
videlicet auctor Cognitio num. 15. Aliqui vero regulam affirmati-
vam cliche dicuntur, ut Bart. in d. l. num. 9. & Rupi. Par. in d. l.
qui communis habet eam opinione afferunt. Et eodem in loco praesistit
Rupi. & regulam affirmatam professi. Aliqui vero hoc to-
tum iudicis arbitrio tribunt, ut dictum in d. l. num. 3. & videlicet
Bologn. num. 21. & num. 39. si certum petat. Ego secundus tradicio-
nis Dec. d. l. num. 39. et tertie Bologn. num. 57. distinguo atque con-
flitto duos casus.

Primus est, quando si agitur de illis actibus, qui non cadent
in cognitionem & scientiam vicini, vel fangine coniuncti. Hoc
calit non presumitur, quod si scire facta vicini, vel coniuncti,
poterit potius agi, quod celestis auctor fuerit contractus, vel
confectio testamentum, vel coniunctum adulterium, vel par-
tum fusile lupitum. Scilicet exempla mox commemorabo. Hoc
in quaum calit non presumitur coniunctus, vel vicinus habet scilicet
ita. Bart. in d. l. num. 9. si certum petat. Bado. d. l. in p. 15. sive col. 5.
d. 25. & videlicet a. l. i. num. 5. Lucas. sive de lebre. & p. 25. & in conf. 10.
num. 12. & in conf. 20. num. 1. & 2. & in conf. 9. & 12. num. 7. lib. 5. & in con-
f. 21. & 25. p. 1. & 7. Corine. conf. 33. column. 2. & in conf. 26. column. 10.
lib. 3. Dicimus in d. l. 3. in tersta lectura. num. 52 si certum petat. & in
l. 2. in p. 10. qui admittit. Rupi. in conf. 21. column. 2. lib. 2. Felini in cap.
Petri. no. 10. de beneficiis. Crotus in Lop. Rom. 4. dicit. sive testis, noster.
scilicet de verbis obligi. At Trigeminus singul. 3. & in conf. 9. & num. 20.
lib. 3. Rupi. in d. l. num. 6. & videlicet tercia concilia si certum petat.
Marcius in p. 29. petat. num. 233 si acquerit heredi. & Anton. Gabriel.
lib. 1. & in conf. 10. ratione de praesumptione. conf. 16. num. 29. Et
in hunc sententia ratio, quia nulla in catu ei differentia
inter hunc vicinum, vel fangine coniunctus, & alias non vi-
cini, vel non fangine coniunctus, polemique eadem ignoran-
tia causa, ob si scilicet, quod si clam & fecero agitare, est
tam in hunc vicino & coniuncto quam in alijs. In hunc in vicini
& coniunctus (icuti vicino verbo agit lupia) non presu-
matur licet vicinum, vel coniunctum celebrare contractum,
cum contractus soleant clam & secreto confici. Ita C. Agrest. in d.
l. 1. in p. 5. si cert. petat. vbi Rupi numer. 46. & Par. num. 16. quod offerit
exemplum in contradicitione. Huius assertio Corin. in conf. 10. 7. column.
part. b. 2. & d. 2. in conf. 27. & col. 2. lib. 1. Dei. in conf. 4-5. col. 2. vbi videlicet
decedit & vitam.

Hinc etiam dicimus, tunc vicinum, vel coniunctum non presu-
matur scire condicione fusile testamentum a vicino, vel coniunctu.
Gero. d. l. num. 1. & 5. & in p. 15. sive de lebre & p. 25. & in d. l. num. 20.
propter sive de eius dubiis. Alex. in conf. 1. 2. num. 7. lib. 3. in conf. 2.
num. 5. lib. 2. & in conf. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
Felini. in litteris de p. 25. & in d. l. num. 6. & 7. lib. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. &
ibidem Rupi. num. 16. & Nig. num. 58. qui declarat, nisi taliis dice-
ret, quod contractus celebrari non potuerit, quoniam iphi sciuntur;
quam tamen declaracione dubitabilius credidit oblige Niger.
Ex forte ad rem non multum pertinet: cum id est esse possit
aliquis, qui nec vicinus, nec coniunctus ita pariter & dicimus
non praesumit, quod vicinus vel coniunctus sciat adulterium, vel
stuprum, coniunctum a vicinam vel coniunctam, cum clam & secreto
perpetrari hec solent. Baldi. d. l. 1. in p. 5. & col. 2. acte, quid idem
dixit de furo in vicinia committi. Idem scriptor Par. in d. l.
num. 16. & Nig. num. 39. si cert. petat. & Dea. in conf. 2. num. 10. lib. 2.

Ita quaque dicimus, non presumi vicinum vel coniunctum
scire sententiam latam contra vicinom, nec coniunctum. Dei.
in conf. 4-5. num. 25. & videlicet ob quod inter coniunctos.

Huc tunc facit, quod coniunctus vel vicinus non presu-
matur scire coniunctum vel vicinum carere tutor, vel curato-
rem, praeferit, quando mater administravit tanquam tutrix.
videlicet in conf. 15. & col. 2. lib. 2.

Huc quoque perinde, quod respondit Rupi. in conf. 6. 7. 8.
non praesumit quod coniunctus vel vicinus sciat coniunctum vel
vicinum.

vicinum gerere se pro Comite Palatino, legitimando illegitimum natus.

Declaratur hic casus, ut si locum non habeat, quando de his attributis momentaneis exeat publica vox & fama: Nam tunc vicinus & coniunctus es a scire presumitur. Ita potest Bart. & Alex. m. i. ut potest. Et si de aqua haret. s. f. f. cert. pet. Mart. et alii num. 236.

Secundus est casus, quando tamen agitur de his, qui communiter cadunt in scientiam & cognitionem vicini & coniuncti. Hoc in casu, vicinus & coniunctus presumuntur leire facta coniuncti & vicini. Ita Barto. m. d. l. numer. 9. ff. f. cert. pet. & ibidem Deinceps in tertiale, num. 7. & purp. Baldum in commentariis, num. 5. vers. ex predicto infero. C. de ep. & cler. qui hoc manifeste docuit, & alijs multis, quos statim commones absumus, idem affirmantur. Et hoc in casu predicto opinio illa, quam communem esse diximus. Hanc autem presumptionem in iuriis illis dicit Ducus in d. l. num. 62. & sequitur Purp. num. 15. post Bart. & Alexander. ibidem.

Hinc tamen dicimus vicinum vel coniunctum presumiri scire vicinum vel coniunctum esse diutinem, vel paupertem, cum haec sint de his, qui communiter cadunt in scientiam & cognitionem vicinorum, vel coniunctorum, l. f. ista d. l. num. 236. infra predicto, leg. quam si potest Bart. Baldwin, Roma. & alexand. in predicto Purp. in d. l. numer. 22. ff. f. cert. pet. s. l. lib. 2. cap. 10. etiam adhibetur sensum. Ita etiam tamen vicinus & coniunctus presumuntur sciare coniunctum, vel vicinum sine bone vocis, conditione & fama: sicut scribitur Barto. & alexand. quod sententia est Purp. in d. l. numer. 9. ff. f. cert. pet. & ibidem Purp. num. 9. Verum in predicto sensu illationis dissidente videtur Barto. m. l. u. potest. num. 16.

Et fabungi Purp. in d. l. numer. 9. quod si intelligitur atque interpretari debet: cap. potest. numer. de c. & c. in dicto, de purp. a. cap. 14. num. 10. Ita pariter tamen praesumitur, vicinum, vel coniunctum leire an vicinus, vel coniunctum decelerit, vel viuis sit. Ita Barto. m. l. numer. 12. ff. f. cert. pet. & ibidem Purp. num. 9. Verum in predicto sensu illationis dissidente videtur Barto. m. l. u. potest. num. 16. verius si vero non est confusamente ff. de aqua. haret. cum tamen scribit quod quando quis vult probare hereditatem scilicet mortem defuncti, non sufficit, quod probet enim scilicet vicinum, sed probare etiam debet famam fusile in vicinia. Alexander in d. l. potest. num. 13. ff. f. cert. pet. Et ea ratione comprobavit Ducus in d. l. numer. 236. l. f. ista d. l. num. 18. quia si fama extitit in vicina de illius vicini morte, est etiam presumptio scientia, cum fama eam effectum patet. id potest. a. plato. & c. r. l. m. qui matr. acyca. p. f. u. z. in conf. 2. lib. 2. Non ergo in casu Bartoli presumptio oriuit a vicinitate, sed a fama ipsa. alieno vero in d. l. u. potest. 15. ff. f. cert. pet. exiliavit. Bartolomus non negat, quia sufficienter dicere, quia sum vicinus: sed id dixit Barto. vt multo magis coniunctus: mendacium hereditate negantis, scilicet mortem testis. Alii fuit declaratio Ripe in d. l. numer. 3. in f. f. f. cert. pet. qui sic etiam declarat Barto. in d. l. numer. 12. sed fiduciam s. quemadmodum aperte & Felin. in. quoniam s. perior. ut late non cert. est. & hanc pariter declarationem probauit lo. Bologn. in d. l. numer. 33. ij. invenientibus Barto. loqui, quando vicinus non est mortuus domi, sed in alia regione. Ita id vicini scire non poterant illius mortem, nisi per famam in vicinia exortam, ex locu parvum, vel alio signo. Qui quidem causam multum dilat ab illo, quando fecit etiam vicinus eti mortuus domi. Et alia interpretatio, quam adhibuit Bologn. predicto in loco, vt loquatur Barto. quando agitur de teste probante, quod tertius sciat facta alterius: Nam aliud est quod velis dicat, quod tertius sciat facta alterius.

Nam aliud est quod factum alterius: aliud quando vult probare resquod tertius id facit. Cum enim tamen interrogatus responderet, scio quia sum vicinus, procedit traditio Doctorum in d. l. ff. f. cert. pet. ut ratio est, quia deponit de propria scientia, quali voluntate dicere, scio, quia ut vicinus vidi, vel audiui. At quando tamen vult probare aliquem scilicet, non videbat sufficer, quod dicat, ille scilicet, qui erat vicinus: sed debet addebet, in vicinia hoc erat cognitus per famam, vel alio modo, & ideo illi, qui etiam vicinus potuit id scire.

Ceterum hanc exceptionem verè non habet rationem, diuersitatis in ter casu & casu, cum enim tamen de aliis depositis, satis esset dicere, quod is sciret, quia erat vicinus: si quidem & hoc in casu presumponimus, hunc esse effectum, qui ei, ut vicino cognitus est, scire potuit. Quocirca aliter, & recipit quidem, Bart. traditio-

neam declaravit Robertus Maranta in d. l. u. potest. num. 236. ff. de aqua. haret. Dixit ille, Bartolus loqui de actu momentaneo, nempe de morte alicuius. Nam potuit quis esse mortuus in vicinia, quod vicinus probabiliter ignorat, nisi patet factum id sit ab habitibus in domo illius defuncti: atque ita id sit cognitum in vicinia. Et quod tamen actus momentanei non prafumantur cogniti vicinis aperite traditio Calfreys in d. l. u. fin. ff. f. cert. pet. Alexan. m. conf. 7. col. 3. lib. 2. & Feli. m. l. u. de presump. & dicendo infra.

Hinc etiam tamen inferunt coniunctus & vicinus prafumiri sciare, cuicunq; actus est etiam coniunctus vel vicinus, vt traditio Barto. & alex. in d. l. numer. 12. ff. f. cert. pet. et ibidem Purp. num. 9. & Aut. Gab. in d. cancl. 6. m. 39. quo referunt dissentientes: Quia de res p. f. f. f. lib. 2. in præsumpt. 51. Ita quoque vicinus tutorem prafumiri sciare etiam pupilli, vt traditio Lut. de Pen. m. 3. præsumpt. 34. C. de apos. publ. lib. 10.

Hinc pariter tamen dicimus, vicinus, vel coniunctum prafumiri sciare, an quis sit filius huius vicini. Id quod aperit probat text. in lib. vicini. C. de nuptiis. dum conditionaliter loquitur. Et ideo non prestatum scientiam in vicino, sed vult probari, in d. l. Presup. in prime ff. de coll. bonar. Et quidem verum (at Purp. 10) quod tamen in probanda filiatione opinio vicinorum multa prodit: non tam concludenter id probat, sed alia administrativa requiruntur, facit dictu. Felm. m. l. u. per text. de probato. & a los i. comm. morarii in commentarys de arbitrio iudicis. lib. 2. Cap. 8. num. 56. & dicendo in fine in præsumpt. 46.

Hinc etiam tamen dicimus, prafumiri vicinum, vel coniunctum sciare vicinum vel coniunctum esse hereticum: cum de heresi in genere probanda agitur. Et ideo recte taliis hoc in casu assertens, felice Caium esse hereticum, reddendo rationem, quia vicinus sum, probat. Ita in specie traditio Socin. in d. l. numer. 17. ff. f. certum petatur. & ibidem Ripa monit. 55. & Purp. num. 10. qui assertur, ut hereticum in genere probari taliis singularibus.

Et item unde eruditiss. Sonanc. ab libro catholicorum infinitus titulus. 18. Crux illatio hec intelligi atque declarari id debet. Aut tamen si taliis assertio de aliquo actu heretico momentaneo, vt quia assertit, a vicino dictum tunc, confessionem sacramentalem non est: de ire diuinio, vel quid simile. Et tunc non est conclusio ratio ipsius taliis assertentis, scire, quod illi ita dixerit, quia sum vicinus. Nam hoc non est de his, qui communiter cadunt in cognitionem, & scientiam vicini: Potius enim id secretè dixisse. Aut taliis si deponit de aliquibus actibus successivis & frequentibus, vt quia dicit, vicinus comedere carnes etiam tempore ieiuniis, & de id scire, quia vicinus est. Hoc casu probat, quod id quidem ex actis & frequentiis oritur præsumptio scientie apud vicinos, vt pof. alios traditio Purp. in d. l. numer. 100. ff. f. cert. pet. & dixit. Et ibid. in specie bunc illationis Bologn. num. 21. fin.

Hinc etiam dicimus, vicinum vel coniunctum prafumiri sciare, quia vicinus, vel coniunctus possidet: cum actus possidendi sit successivus. Ita Alexan. m. conf. 9.2. col. 2. lib. 2. Cern. in conf. 25. num. 2. lib. 2. & alios. Contra aut. ur. Iun. m. d. l. numer. 5. ff. f. cert. pet. & ibidem Ripa num. 55. & scriptor translat. d. recuperata. apud Raman. conf. 3. num. 6. lib. 1.

Ceterum in Purp. in d. l. numer. 103. opinatus est, hoc eueniens, quia agitur de probanda possessione, quia in genere probari potest, nempe ex multis singularibus attributis. Verius est, hoc eueniens ob id, quod illa actum frequenter facit rem esse cognitionem vicini.

Hinc etiam facit tamen dicimus, vicinus prafumiri sciare, quod vicinus exercuit iurisdictionem. Nam vt quis dicatur exercutus iurisdictionem opus est, quod pluris aliquos actus iurisdictionis exercuerint, cum exercere iurisdictionem sit quid successum atque frequentius actus. Purpura autem in d. l. numer. 102. ff. f. certum pet. id scipit, id esse, quia agitur de probanda iurisdictione in genere.

Hinc etiam affirmare tamen sollem, vicinus, & coniunctum prafumiri sciare quod vicinus, vel coniunctus sit fenerator, mutuusque de sub viris. Ita Purp. in d. l. numer. 102. ff. f. cert. pet. cum agatur de probando delictum feneroris in genere, quo in causa ripicuntur etiam testes singulares, vt traditio Paulus Leazarus in d. l. ff. que incipit, contra instrumentum.

Hinc

- 50 Hinc quoque dicimus, vicinum † scire presumi confutendum est in loco vicino, *Purpur.* m.d.l.i. num. 13. cum & hoc in casu agatur de probando quid in genere & idem admittantur etiam tales singulares, *vi post alios respondit Alex. in conf. i. 4. sive lib. 3.*

51 Hinc etiam dicimus, i. vicinum presumi scire religiosum vicinum edificare miracula. *Purpur.* m.d.l.i. num. 26. *ff. si cert. per. citi dif- fident Alex. in conf. i. 5. et lib. 3.*

52 Hinc quoque i. dicimus, presumi vicinum scire famam esse in loco vicino, *Purpur.* m.d.l.i. num. 10.

53 Hinc etiam dicimus i. presumi vicinum, vel coniunctum scire vicinum, vel coniunctum esse blasphematorum, alacorem, prodigum, fornicatorem, venatorem, quod simile, quod con- genitum esse foli victimorum, & coniunctis. *Malculus. i. 1. et 2. lib. 1. de episc. & cler. Purpur. m.d.l.i. num. 10. ff. si cert. per. & dicit. 10. Bo- logne. num. 3. in fin. Et si dissentit *Alexand.* in conf. 2. lib. 1. & in conf. 1. lib. 3.*

54 Extenditur primò, vt procedat etiam quid ad presumen- dum malam fidem vicini vel coniuncti. Specie in fin. de episc. & cler. 8. num. 24. *et in fine quoniam fecerit eis Anto. Gabr. in lib. 1. & concul- fatione tit. de presumpt. eti. lib. 1. num. 9.*

55 Extenditur secundò, vt locum habent etiam quid ad coün- ficios remoti gradus: *Purpur. m.d.l.i. num. 22. ff. si cert. per. & Gabr. m. d. conculf. 6. num. 1. 2. ex lib. 1. lib. 1. Cade libera causa.*

56 Extenditur tertio, vt procedat etiam in coniuncto, vel vicino etate maiore. *Ripa. in conf. 12. et 22. colum. 1. lib. 1. Gabr. m. d. conculf. num. 1. 4. Quid intelligitur nisi de iuriis errore agatur: *Ripa. in conf. 12. num. 2. lib. 3.**

57 Declaratur quartò, ut locum non habent hic causas, & pre- sumpto in vicino, vel coniuncto, qui cum vicinis, vel coniunc- tis non conuerteruntur.

Nam tunc non presumitur, hunc scire facta vicini, vel coniuncti, & si quis vicinus, & coniunctus non est potuerunt. Ita respondit Socin. *Sen. in conf. 1. lib. 2. num. 22. verbi. 2. et lib. 2. qui ob id ait, esse cautelam, ut tellis sisle, qui tanquam vicinus vel coniunctus testimonium dicit, interrogetus, an cum eo vicino conuerterit, quid si respondit, non confuecere conuerfar, cuicunque testimonio fides non adhibetur. Et Socinianus fe- cens post Decim in d.l.i. m. serm. littera 4. numer. 5. ff. si certum petatur. & huiusdem Ripa numer. 4. *Purpur. num. 11. verbi. 2. lib. 1. num. 8. & Ng. num. 17.**

58 Declaratur secundò t̄ hac presumptio, non procedat in vicino, & coniuncto, qui tempore acti s. de quo queritur, ab- sens erat, vel loco absenti dici poterat: ut quia agerbat, vel infans erat. Hoc etiam casu vicinus, & coniunctus ille non pre- sumitur factum faciem vicini. Ita *Barba. lib. 1. p. 107. ff. si ac- quirunt. hec lib. 1. lib. 1. plan. 6. titer et. ff. ex culpa. tunc. Ang. in lib. 1. et 2. a- tres. colum. 3. ff. de pecc. In mol. 1. lib. 1. num. 9. Tunc in r. 1. 10. & ibidem. Alex. & Lib. 1. ff. de libe. & p. lib. 1. lib. 1. *Alex. in conf. 2. 2. et lib. 2. lib. 3. Alius in cau. incau. in 2. not. ab. mag. accus. pof. Senn. Seum. conf. 1. 2. colum. 1. num. 20. lib. 2. & in conf. 1. 9. lib. 1. lib. 4. & lib. 1. lib. 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. lib. 1. num. 2. lib. 1. de- cim. conf. 4. num. 7. & in lib. 1. lib. 1. C. qui admitti. Mar. et. lib. 1. p. 107. num. 25. ff. de aqua. *Ripa. in lib. 1. num. 22. ff. si cert. per. & dicit. 10. Bologn. num. 32. verbi. 10. p. 107. et. ff. idem script. Anto. Gabr. lib. 1. conculfatione tit. de presumpt. conculf. num. 29. qui num. 30. & 31. de let. post Rota. in lib. 1. p. 107. et. lib. 2. num. 1. mihi diffinita loc. quia absit coniunctus vel vicinus, effet modica, & factum ce- lenter atque praecipitanter non sit.***

59 Declaratur tertio, vt non procedat in vicino, vel coniunc- tis nouis. Nam si jure non praesumunt facta vicini, vel coniunc- tis, *lex m. lib. 1. p. 107. num. 1. 4. si acquir. *B. Purpur. m.d.l.i. num. 126. ff. si cert. per. a. & lib. 1. num. 32. verbi. sed vlt. et Dolor. Ripa in tract. de posse in t. de remed. & praefera. cant. et p. 107. num. 21. & Anto. Ga- br. in. conculf. 6. num. 37.**

60 Declaratur quarto, vt non procedat ratione qualitatis per- sonae, ut si minor depositus de aetate maiori. Nam tunc non pre- sumitur, quid cam liciat. *Ripa. d.l.i. num. 6. an fin. ff. si cert. per. Sa- plia. lib. 1. de aetate. numer. 29. in fine ff. de mem. & script. supr. lib. 1. in pra- sumpt. 11. num. 4.5.*

61 Declaratur quinto, vt non habeat locum, quando contra- rix coniunctus confarerit, hunc vicinum, vel coniunctum cuiuscumque facie vicini, vel coniuncti. *Ita Alexand. in 1. 2. C. qui admitti. R. min. Sen. in L. Am. 1. 2. C. de re delib. & L. in conf. 1. 5. et lib. 1. lib. 4. qui respondebit, quod per matrimonium contractum in facien- tia*

eccliesis inter consanguinos, vel affines tollitur presumptio, quod si scierint impeditum. *Ideam script. Ant. Gabr. in lib. 1. con- culf. 3. num. 37. Et si accedit Sub ardus in rub. C. qui admitti. num. 4.3.*

Declaratur sexto, vt non procedat, quan dō teles depositi- cum negat. Nam tunc non presumitur, quod sciat non fa- ciat vicino, vel a coniuncto. *Purpur. m.d.l.i. num. 119. ff. si cert. per. & Gabr. in lib. 1. num. 1. 4. num. 43. Item dicit *Ripa. cum ecclie, num. 12. de causa poss. & progre.**

Declaratur i. optimo, ut locum non habeat quando refuta- ret dilectum. Nam ad eundem dilectionem praluminor potius et & ignorantia quam scientia. *Ita Rota. in conf. 1. num. 5. & in conf. 1. num. 2. lib. 3. & Ant. Gabr. in lib. 1. conculf. 6. num. 2.*

Declaratur octauo, vt locum nō habeat in causis crimina- lis. Non enim vincit vel coünctus torqueri potest ob ei- quod prafumatur scire dilectum a vicino, vel coniuncto per- petratum. Ita *Bald. m. 1. et 2. et 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100. et 101. et 102. et 103. et 104. et 105. et 106. et 107. et 108. et 109. et 110. et 111. et 112. et 113. et 114. et 115. et 116. et 117. et 118. et 119. et 120. et 121. et 122. et 123. et 124. et 125. et 126. et 127. et 128. et 129. et 130. et 131. et 132. et 133. et 134. et 135. et 136. et 137. et 138. et 139. et 140. et 141. et 142. et 143. et 144. et 145. et 146. et 147. et 148. et 149. et 150. et 151. et 152. et 153. et 154. et 155. et 156. et 157. et 158. et 159. et 160. et 161. et 162. et 163. et 164. et 165. et 166. et 167. et 168. et 169. et 170. et 171. et 172. et 173. et 174. et 175. et 176. et 177. et 178. et 179. et 180. et 181. et 182. et 183. et 184. et 185. et 186. et 187. et 188. et 189. et 190. et 191. et 192. et 193. et 194. et 195. et 196. et 197. et 198. et 199. et 200. et 201. et 202. et 203. et 204. et 205. et 206. et 207. et 208. et 209. et 210. et 211. et 212. et 213. et 214. et 215. et 216. et 217. et 218. et 219. et 220. et 221. et 222. et 223. et 224. et 225. et 226. et 227. et 228. et 229. et 230. et 231. et 232. et 233. et 234. et 235. et 236. et 237. et 238. et 239. et 240. et 241. et 242. et 243. et 244. et 245. et 246. et 247. et 248. et 249. et 250. et 251. et 252. et 253. et 254. et 255. et 256. et 257. et 258. et 259. et 260. et 261. et 262. et 263. et 264. et 265. et 266. et 267. et 268. et 269. et 270. et 271. et 272. et 273. et 274. et 275. et 276. et 277. et 278. et 279. et 280. et 281. et 282. et 283. et 284. et 285. et 286. et 287. et 288. et 289. et 290. et 291. et 292. et 293. et 294. et 295. et 296. et 297. et 298. et 299. et 300. et 301. et 302. et 303. et 304. et 305. et 306. et 307. et 308. et 309. et 310. et 311. et 312. et 313. et 314. et 315. et 316. et 317. et 318. et 319. et 320. et 321. et 322. et 323. et 324. et 325. et 326. et 327. et 328. et 329. et 330. et 331. et 332. et 333. et 334. et 335. et 336. et 337. et 338. et 339. et 340. et 341. et 342. et 343. et 344. et 345. et 346. et 347. et 348. et 349. et 350. et 351. et 352. et 353. et 354. et 355. et 356. et 357. et 358. et 359. et 360. et 361. et 362. et 363. et 364. et 365. et 366. et 367. et 368. et 369. et 370. et 371. et 372. et 373. et 374. et 375. et 376. et 377. et 378. et 379. et 380. et 381. et 382. et 383. et 384. et 385. et 386. et 387. et 388. et 389. et 390. et 391. et 392. et 393. et 394. et 395. et 396. et 397. et 398. et 399. et 400. et 401. et 402. et 403. et 404. et 405. et 406. et 407. et 408. et 409. et 410. et 411. et 412. et 413. et 414. et 415. et 416. et 417. et 418. et 419. et 420. et 421. et 422. et 423. et 424. et 425. et 426. et 427. et 428. et 429. et 430. et 431. et 432. et 433. et 434. et 435. et 436. et 437. et 438. et 439. et 440. et 441. et 442. et 443. et 444. et 445. et 446. et 447. et 448. et 449. et 450. et 451. et 452. et 453. et 454. et 455. et 456. et 457. et 458. et 459. et 460. et 461. et 462. et 463. et 464. et 465. et 466. et 467. et 468. et 469. et 470. et 471. et 472. et 473. et 474. et 475. et 476. et 477. et 478. et 479. et 480. et 481. et 482. et 483. et 484. et 485. et 486. et 487. et 488. et 489. et 490. et 491. et 492. et 493. et 494. et 495. et 496. et 497. et 498. et 499. et 500. et 501. et 502. et 503. et 504. et 505. et 506. et 507. et 508. et 509. et 510. et 511. et 512. et 513. et 514. et 515. et 516. et 517. et 518. et 519. et 520. et 521. et 522. et 523. et 524. et 525. et 526. et 527. et 528. et 529. et 530. et 531. et 532. et 533. et 534. et 535. et 536. et 537. et 538. et 539. et 540. et 541. et 542. et 543. et 544. et 545. et 546. et 547. et 548. et 549. et 550. et 551. et 552. et 553. et 554. et 555. et 556. et 557. et 558. et 559. et 560. et 561. et 562. et 563. et 564. et 565. et 566. et 567. et 568. et 569. et 570. et 571. et 572. et 573. et 574. et 575. et 576. et 577. et 578. et 579. et 580. et 581. et 582. et 583. et 584. et 585. et 586. et 587. et 588. et 589. et 590. et 591. et 592. et 593. et 594. et 595. et 596. et 597. et 598. et 599. et 600. et 601. et 602. et 603. et 604. et 605. et 606. et 607. et 608. et 609. et 610. et 611. et 612. et 613. et 614. et 615. et 616. et 617. et 618. et 619. et 620. et 621. et 622. et 623. et 624. et 625. et 626. et 627. et 628. et 629. et 630. et 631. et 632. et 633. et 634. et 635. et 636. et 637. et 638. et 639. et 640. et 641. et 642. et 643. et 644. et 645. et 646. et 647. et 648. et 649. et 650. et 651. et 652. et 653. et 654. et 655. et 656. et 657. et 658. et 659. et 660. et 661. et 662. et 663. et 664. et 665. et 666. et 667. et 668. et 669. et 670. et 671. et 672. et 673. et 674. et 675. et 676. et 677. et 678. et 679. et 680. et 681. et 682. et 683. et 684. et 685. et 686. et 687. et 688. et 689. et 690. et 691. et 692. et 693. et 694. et 695. et 696. et 697. et 698. et 699. et 700. et 701. et 702. et 703. et 704. et 705. et 706. et 707. et 708. et 709. et 710. et 711. et 712. et 713. et 714. et 715. et 716. et 717. et 718. et 719. et 720. et 721. et 722. et 723. et 724. et 725. et 726. et 727. et 728. et 729. et 730. et 731. et 732. et 733. et 734. et 735. et 736. et 737. et 738. et 739. et 740. et 741. et 742. et 743. et 744. et 745. et 746. et 747. et 748. et 749. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 760. et 761. et 762. et 763. et 764. et 765. et 766. et 767. et 768. et 769. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 780. et 781. et 782. et 783. et 784. et 785. et 786. et 787. et 788. et 789. et 780. et 781. et 782. et 783. et 784. et 785. et 786. et 787. et 788. et 789. et 790. et 791. et 792. et 793. et 794. et 795. et 796. et 797. et 798. et 799. et 790. et 791. et 792. et 793. et 794. et 795. et 796. et 797. et 798. et 799. et 800. et 801. et 802. et 803. et 804. et 805. et 806. et 807. et 808. et 809. et 800. et 801. et 802. et 803. et 804. et 805. et 806. et 807. et 808. et 809. et 810. et 811. et 812. et 813. et 814. et 815. et 816. et 817. et 818. et 819. et 810. et 811. et 812. et 813. et 814. et 815. et 816. et 817. et 818. et 819. et 820. et 821. et 822. et 823. et 824. et 825. et 826. et 827. et 828. et 829. et 820. et 821. et 822. et 823. et 824. et 825. et 826. et 827. et 828. et 829. et 830. et 831. et 832. et 833. et 834. et 835. et 836. et 837. et 838. et 839. et 830. et 831. et 832. et 833. et 834. et 835. et 836. et 837. et 838. et 839. et 840. et 841. et 842. et 843. et 844. et 845. et 846. et 847. et 848. et 849. et 840. et 841. et 842. et 843. et 844. et 845. et 846. et 847. et 848. et 849. et 850. et 851. et 852. et 853. et 854. et 855. et 856. et 857. et 858. et 859. et 850. et 851. et 852. et 853. et 854. et 855. et 856. et 857. et 858. et 859. et 860. et 861. et 862. et 863. et 864. et 865. et 866. et 867. et 868. et 869. et 860. et 861. et 862. et 863. et 864. et 865. et 866. et 867. et 868. et 869. et 870. et 871. et 872. et 873. et 874. et 875. et 876. et 877. et 878. et 879. et 870. et 871. et 872. et 873. et 874. et 875. et 876. et 877. et 878. et 879. et 880. et 881. et 882. et 883. et 884. et 885. et 886. et 887. et 888. et 889. et 880. et 881. et 882. et 883. et 884. et 885. et 886. et 887. et 888. et 889. et 890. et 891. et 892. et 893. et 894. et 895. et 896. et 897. et 898. et 899. et 890. et 891. et 892. et 893. et 894. et 895. et 896. et 897. et 898. et 899. et 900. et 901. et 902. et 903. et 904. et 905. et 906. et 907. et 908. et 909. et 900. et 901. et 902. et 903. et 904. et 905. et 906. et 907. et 908. et 909. et 910. et 911. et 912. et 913. et 914. et 915. et 916. et 917. et 918. et 919. et 910. et 911. et 912. et 913. et 914. et 915. et 916. et 917. et 918. et 919. et 920. et 921. et 922. et 923. et 924. et 925. et 926. et 927. et 928. et 929. et 920. et 921. et 922. et 923. et 924. et 925. et 926. et 927. et 928. et 929. et 930. et 931. et 932. et 933. et 934. et 935. et 936. et 937. et 938. et 939. et 930. et 931. et 932. et 933. et 934. et 935. et 936. et 937. et 938. et 939. et 940. et 941. et 942. et 943. et 944. et 945. et 946. et 947. et 948. et 949. et 940. et 941. et 942. et 943. et 944. et 945. et 946. et 947. et 948. et 949. et 950. et 951. et 952. et 953. et 954. et 955. et 956. et 957. et 958. et 959. et 950. et 951. et 952. et 953. et 954. et 955. et 956. et 957. et 958. et 959. et 960. et 961. et 962. et 963. et 964. et 965. et 966. et 967. et 968. et 969. et 960. et 961. et 962. et 963. et 964. et 965. et 966. et 967. et 968. et 969. et 970. et 971. et 972. et 973. et 974. et 975. et 976. et 977. et 978. et 979. et 970. et 971. et 972. et 973. et 974. et 975. et 976. et 977. et 978. et 979. et 980. et 981. et 982. et 983. et 984. et 985. et 986. et 987. et 988. et 989. et 980. et 981. et 982. et 983. et 984. et 985. et 986. et 987. et 988. et 989. et 990. et 991. et 992. et 993. et 994. et 995. et 996. et 997. et 998. et 999. et 990. et 991. et 992. et 993. et 994. et 995. et 996. et 997. et 998. et 999. et 1000. et 1001. et 1002. et 1003. et 1004. et 1005. et 1006. et 1007. et 1008. et 1009. et 1000. et 1001. et 1002. et 1003. et 1004. et 1005. et 1006. et 1007. et 1008. et 1009. et 1010. et 1011. et 1012. et 1013. et 1014. et 1015. et 1016. et 1017. et 1018. et 1019. et 1010. et 1011. et 1012. et 1013. et 1014. et 1015. et 1016. et 1017. et 1018. et 1019. et 1020. et 1021. et 1022. et 1023. et 1024. et 1025. et 1026. et 1027. et 1028. et 1029. et 1020. et 1021. et 1022. et 1023. et 1024. et 1025. et 1026. et 1027. et 1028. et 1029. et 1030. et 1031. et 1032. et 1033. et 1034. et 1035. et 1036. et 1037. et 1038. et 1039. et 1030. et 1031. et 1032. et 1033. et 1034. et 1035. et 1036. et 1037. et 1038. et 1039. et 1040. et 1041. et 1042. et 1043. et 1044. et 1045. et 1046. et 1047. et 1048. et 1049. et 1040. et 1041. et 1042. et 1043. et 1044. et 1045. et 1046. et 1047. et 1048. et 1049. et 1050. et 1051. et 1052. et 1053. et 1054. et 1055. et 1056. et 1057. et 1058. et 1059. et 1050. et 1051. et 1052. et 1053. et 1054. et 1055. et 1056. et 1057. et 1058. et 1059. et 1060. et 1061. et 1062. et 1063. et 1064. et 1065. et 1066. et 1067. et 1068. et 1069. et 1060. et 1061. et 1062. et 1063. et 1064. et 1065. et 1066. et 1067. et 1068. et 1069. et 1070. et 1071. et 1072. et 1073. et 1074. et 1075. et 1076. et 1077. et 1078. et 1079. et 1070. et 1071. et 1072. et 1073. et 1074. et 1075. et 1076. et 1077. et 1078. et 1079. et 1080. et 1081. et 1082. et 1083. et 1084. et 1085. et 1086. et 1087. et 1088. et 1089. et 1080. et 1081. et 1082. et 1083. et 1084. et 1085. et 1086. et 1087. et 1088. et 1089. et 1090. et 1091. et 1092. et 1093. et 1094. et 1095. et 1096. et 1097. et 1098. et 1099. et 1090. et 1091. et 1092. et 1093. et 1094. et 1095. et 1096. et 1097. et 1098. et 1099. et 1100. et 1101. et 1102. et 1103. et 1104. et 1105. et 1106. et 1107. et 1108. et 1109. et 1100. et 1101. et 1102. et 1103. et 1104. et 1105. et 1106. et 1107. et 1108. et 1109. et 1110. et 1111. et 1112. et 1113. et 1114. et 1115. et 1116. et 1117. et 1118. et 1119. et 1110. et 1111. et 1112. et 1113. et 1114. et 1115. et 1116. et 1117. et 1118. et 1119. et 1120. et 1121. et 1122. et 1123. et 1124. et 1125. et 1126. et 1127. et 1128. et 1129. et 1120. et 1121. et 1122. et 1123. et 1124. et 1125. et 1126. et 1127. et 1128. et 1129. et 1130. et 1131. et 1132. et 1133. et 1134. et 1135. et 1136. et 1137. et 1138. et 1139. et 1130. et 1131. et 1132. et 1133. et 1134. et 1135. et 1136. et 1137. et 1138. et 1139. et 1140. et 1141. et 1142. et 1143. et 1144. et 1145. et 1146. et 1147. et 1148. et 1149. et 1140. et 1141. et 1142. et 1143. et 1144. et 1145. et 1146. et 1147. et 1148. et 1149. et 1150. et 1151. et 1152. et 1153. et 1154. et 1155. et 1156. et 1157. et 1158. et 1159. et 1150. et 1151. et 1152. et 1153. et 1154. et 1155. et 1156. et 1157. et 1158. et 1159. et 1160. et 1161. et 1162. et 1163. et 1164. et 1165. et 1166. et 1167. et 1168. et 1169. et 1160. et 1161. et 1162. et 1163. et 1164. et 1165. et 1166. et 1167. et 1168.*

Disputant perspèt interpres nostri, an dñes, vel pauper quis illa presumatur? Quare re scriptis multa Malcardus intrat at de probationibꝫ in consilio, 1154, crediderim ego distinguiendo aliquot casus.

Primus

Primus est, cum talis feme fuit diuisa. Nam & nunc talis est praefumitur. Ita in specie affirmatur Hostie. Iam. Andrea, Bartirus & Iosua in c. in fine de Scrutinio idem Hostie. in summa de Scrutinio nus. s. vers. quare praefumitur. Iam. And. in c. feme malus de reg. ver. 6. German. in c. vlt. 6. q. 5. Alter. in c. fere. q. qui pro rei qualitate. si quis satif. cogat. Et accedit, praefumimur liris esse, quod quis in dies officiarum locuples & diues. I. f. defuncti, in fin. C. arbitrium recte. & dicimus in subsequenti p. assumpt. Ergo multo magis praefumendum est, quod feme diues adiutor diues sit.

Nec hic oblat, quod multi scribunt, allegantem diuias, vel paupertatem probare debere. Ita Angel. in g. binc nobis in Authe de Bart. & Falcid. & Socin. sen. in conf. 2. 4. num. 42. lib. 1. & idem ipsenf sensit in conf. 32. num. 1. lib. 4.

Nam responderemus, quod illi qui allegant diuias probare quidem debet: sed dicimus satis super que esse, si probet iam diuitem fuisse: quia inde sequitur probatio ex presumptiōne, quod etiam hodie sit diues.

Declaratur haec p. assumptio, vt non procedat, quanto agitur de vniuerso, vtpūtā, qm olim habuit patrimonium valoris decem milium, praefumimur & hodie illud habere. Non enim praefumimur illud adiutor obtinere. Ita censit Alex. in conf. 4. m. 2. lib. 2. qui sic declarat in Bart. in Lin. conformando, nus. ff. de confirmata rito. Extra cit. secundum Alex. in d. reg. 2. p. assumpt. 25. m. 2. ver. 3. & patet, quia cum agatur de vniuersitate, qz fui natura recipit augmentum & diminutionem, qz. I. habet diu. ff. de pecc. bart. faciliter illud munui potuit. Et idēc celat haec praefumptio. Sed ver illa Bart. doctrina hanc non admittit interpretationem: sicut clara eis iesu verba ostendunt. Distinguunt Alciat. in d. p. assumpt. 27. m. 2. ver. 5. sed in aduerte quod aut est qz olim fuit diues, allegat, se habere eidem bona, qz olim: & tunc procedit regula & praefumptio ita. Aut non allegat, se habere eidem bona, qz forte illa alienauit, sed dicit, se habere premium, vel alia bona loco illorum: & tunc procedit opinio Bart. & Alex. sicut haec declaratio. Quae sane Alciati distinctione, mea quidem opinione, non fatis concuerit verbis Bart. Ego existimo Alex. doctrinam veram quidem esse, ratione supradicta. Bart. vero credo loqui in terminis praecedentis regulæ, ut felicitate non praefumatur de necessitate (sicut huc verbo ipsi Bart. viruit) sicut omnino quod omnes diues vel pauperes, & hodie diunes, vel pauperes praefumuntur. Cum haec ipsa praefumptio non concludat ita necessario esse, sed probabilitate: & ob id admittit probationem contraria. Et hanc praefumptonem non esse p. assumptiōnem nec celari & violentiam p. probare docuit Salicet. In quod nomine ff. de cond. in lib. 4.

Secundus est casus, econverso ad praecedentem, cum quis vnuis sit diues, praefumatur quod olim diues fuerit? Et dicendum est, non praefum. Ita respondet Arct. in conf. 2. 6. lib. 1. ff. 1. ratione vlt. qz Aretinus, quia qualitas si diuitiarum est repugnans natura: com. quilibet nudus nascitur. Et præterea, si indies quis praefumatur ditefere, tunc dixi supra, sequitur quod olim quis non fuerit diues, vt nunc reperitur.

Tertius est casus, quando i. quis affterit aliquem hodie pauperem, ob id, quod olim pauper fuerit. Hoc in casu multorum est opinio, hunc pauperem hodie non praefum. Ita censuerunt Bart. in Lex dñi. 6. v. 1. lib. 1. ff. 1. matr. Arg. in conf. 20. ff. Arct. in d. reg. 4. de verb. ob & Salicet. in lib. 1. ff. 1. eccl. ff. de prob. & in exp. persona. C. co. Qui ob id at. illi, qui hodie non est nisi foliudo praefum olim foliudo fuisse. Iact hucus sententia i. ratio, quia praefumatur quis in dies lucrari, & diues officia. I. ff. def. in fin. C. arbitrium recte. Tamen ergo est olim pauper fuerit, non tamens talis hodie praefumitur. Non enim t. paupera est habitus permanens, sed variabilis: ob id t. præterito non praefumitur ad præsentem, vt dicimus sicut lib. 1. q. 2. 6. num. 7. Et accedit quod ex itatu præterito non praefumitur praefens, cum statu facili varietur. Ita Bart. in. Spadonum, q. qui defensio. ff. de excus. rito.

Cavetur ubi hoc opinione vlti sunt dissentire Com. in l. 2. ff. de except. vbi Socin. num. 6. Salicet. in l. 1. q. 2. nomine. ff. de condit. indebil. & Alexander. in Lex dñi. 6. v. 1. lib. 1. ff. solut. marion. cum t. diximus, exceptionem illam, que maritus concebat & ell. a lege, ne vlti a quād facere potest ab vxore conueniat, elle exceptionem dubiam, cum dubium sit, an maritus sit peruentus ad pinxi. guorem fortunam, sicut quod diues officiarum.

Huius postrema opinionis rationes duas commemorat Al- Menech. Praefumpt.

vltus, quem mox referam, & nos superiorē presumptiōne illas explicamus. Has opiniones conciliat Alciatus in d. tral. de praefumpt. reg. 5. p. assumpt. 27. num. 4. vers. possit preddita. Et summa distinctionis, quam is facit, haec est. Aut dicimus, quod olim pauper praefumitur, hunc dicit, ut operetur aliquem effectum, fed non vt transferat onus probandi in aduerſariorum. Et tunc (inquit Alciatus) recē loquitor Bart. Aut dicimus, quod olim pauper non praefumitur nunc diues, vt praefumptio illa rejicit probandum in aduerſariorum. Et dicimus non transferre, sicut non operatur hunc effectum.

Hoc in casu (ait Alciatus) procedit opinio Comensis, & sequitur. Porro, mea quidem opinione, non adaptatur haec distinctionis verbis Bart. nec Comensis. Ego existimo Bart. & sequaces recte sentire: Comensem verò & careros male. Cum i. absolute senserint, non esse praefumendum aliquem in dies dñe sc̄re. Id quod fultum esse superiorē presumptiōne tam demonstramus.

Quartus & ultimus est i. casus, quando non allegarunt aliquod tempus, quo quis fuit vel diues, vel pauper, sed quis simpliciter affterit, le ciuitem, vel pauperem. Hoc in casu nihil praefum, sed allegant diuias, vel paupertatem incumbit onus probandi.

Ita glo. in lib. 1. ff. 6. qui pro rei qualitate ff. qui satif. cogat. & hoc in casu procedit illa doctrina Angeli in g. binc nobis. in autem de Bart. & Falcid. Socin. sen. in conf. 2. 4. num. 42. lib. 1. quos citamus supra primis in s. ff. Idem pos. alios (scripti) in lib. 1. m. 2. lib. 1. ff. de praefumpt. reg. 2. p. assumpt. 27. ff. autem. Hic accedit Deiculus in conf. 2. 20. num. 3. Affil. des. 2. 27. num. 4. & 5. vbi Tyraq. de retralta confang. 6. 52. gloss. 1. num. 9. Roland. in conf. 20. num. 10. lib. 2. & copiosus Didac. lib. 2. vers. resolut. c. 6. num. 2. Ita etiam in libro Rotam Rem. in des. 6. 6. in fin. etiam in novis. editio.

Hinc dicimus, quod i. excusat, se in quam pauperem probate debet paupertate. I. cetera. qz. deficitentiam ff. de moner. & h. o. & qz. i. t. est proper. infit. de excus. rito. Ita etiam qui rejicit aliquem in quam pauperem, probare debet illum esse tales. I. si creditores. qz. vla. ff. de privileg. cred. Ita quocut patronus qui tanquam pauper petit alimenta libi praefari à liberto, debet hanc illam paupertatem probare. I. ff. de liberis agnoscere.

Ita contra, qui tenetur i. eligere diuitem, probare debet ele- gium illum esse diuitem. I. ff. 6. ff. magistratus. ff. de magistratis, come- m. & l. 1. num. 5. ff. nec. ff. de probat. vbi Engof. Ita etiam qui i. allegat collegum suum tempore suscepit officij suffit diuitem, probare id debet. I. ex persona. C. de probat. Et multi alijs familiibus comprabunt Didac. in d. c. 6. num. 2.

P R A E S U M P T I O XXVI.

Diuitias & bona plura extare vel non extare quando praefumatur: & quando praefumptio sit pro inuentorio.

S V M M A R I A .

Possest & habere an & quando qz plura praefumetur quz affterit. Quod quando quis affterit plus a d. ff. bona. quam aduersariis dixit, ipsi affterent obstat contra aliq. probatio. m. 2.

Ei qui si affterent plura adesse bona repugnat sola invenit praefumptio numero 3.

Ei qui quando affterent plura adesse bona nulla vel probatio vel praefumptio repugnat m. 4.

Hares allegant paupertatem testatorum, tam probare debet.

P O S T I A Q U A M de diuitijs & bonis agere ceperimus, appin- gam hic praefumptiōnem illam, qua solemus differere, an praefumatur quis habere plus in bonis quam affteritur? Hic disputatio ē nostris pertrahari varie & fati perplexè confutat. Ego aliquo casus ita folio distinguere.

Primum est casus, quando i. quis affterit plura adesse bona, quam aduersariis dixit, & ipsi affterent plura adesse obstat contraria a liqua probatio, exemplum est. Legatarij petunt legata: hares excepit, refecanda esse legitima dispositio legis falcidam ob id, quod tellator leguit vitra draconem: legatarij verò replicant, non esse deducandam hanc falcidam, quia non constat tellatore excessisse modum in legando. Hic primum necesse habet hares probare sum intentio, nempe tellatore excessisse modum in legando. Hoc probare sic potest probando scilicet tellatore habuisse in bonis suis folum illud, & illud, & nil plus.

Rrr

Hoc

Hoc casu si legaturi dicere volunt, quod imo testato plus habuit in bonis, probatio id debet. Est ratio quia ipsi legaturi obstat probatio iana facta ab herede, dum probatum non plus in bonis extare. Ita loquuntur Ripa et c. sum. eccles. futura, n. 8. de causa pof. f. & proprie. sic intelligens gloss. in l. cum de l. de prob. & Bart. in l. consil. ante e. m. 7. ff. solvit. matrim. & filii alterius (vix infra explicabit) loquuntur. Hoc etiam non propter in cau loquuntur manuteneat A. filii. decal. 227. no. 2. qui sic intellexit o. d. l. caput de l.

- Secundus est causus, quando alienigeni plura adesse bona repugnat sola iuris presumptio, ut puto mortus tellator confectum sit et solleme inuentarium: legari petunt legata, excipit hares esse recensanda legata ob id, quod tellator excellit modum in legado: & ad hoc probandum exhibet hares inuentarium, ex quo apparuit bona vix sufficiere ad praefationem legatorum. Hoc in causa legatarij volunt alferre, quod immo plura extant bona, probare id debent: cum tis repugnet presumptio iuris, qui est pro inuentario. It approbat text. l. vir. 6. inventaria. C. de rebus debet. Et huius sententia est manifesta ratio, quia presumptio si reicit omni probando in adiutorium. I generale. 5. si probatur in suo fidei consensu. lib. Ibi hoc in causa loquuntur in una et in aliis, si de opinione non sunt. Vir. Nam enim in d. l. vir. 6. inventaria & ibidem 1. Com. in decemnum. nro. 11. de verbis oblig. quae si religit legum glo. d. cum e. & ibidem de lexan. m. 18. Aretium. m. 11. col. per deverbis oblig. Ar. in l. f. c. inven- tario. m. 12. C. fol. 50. matr. & ibidem Alex. m. 7. Ripa ma. 18. in f. c. & Crotan. m. 4. 1. lib. num. 9 & Claudius Scepsius. col. 1. Res. in conf. 26. infra. l. 19. item si quis in scandrum. nom. 75. in modis de actio. Res. in conf. 29. col. 1. & in conf. 2. 2. col. 1. lib. 5. Fidelis. col. 1. ad auxiliis. 4. de reprob. 4. de reprob. 2. 3. col. 7. Laobinus in d. l. cum de l. ff. de probat. Scen. in conf. 21. nom. 10. 1. 2. lib. 2. in tract. de probat. p. 17. 9. 3. p. 23. 20. cum mensura efficietur Dida. lib. 2. 2. varia. resolut. 1. 6. 8. 10. Crater. resolutio pro genero. num. 475. Ferret. conf. 3. nu. 2. Ex dem traditione probant Aut. Gahr. in suis conclusio. lib. 1. 1. de probat. conclusio. 7. num. 12. qui male existimant hoc in causa logis Accusatio. in d. l. cum d. L. Eandem omnibus probabant Billa. in conf. 8. 4. num. 2. Crater. m. 22. 27. num. 2. Rolandus. tract. de inuen. atio. propria. 4. c. penam. qui hares. Natura in conf. 109. nu. 11. 12. lib. 1. & in conf. 23. 10. nu. 12. lib. 2. Oficis. desig. 18. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. in tract. de inuen. atio. propria. 3. num. 19. & Herculan. tract. Quis te- tur probare negatuum. part. 16. 25. Et se los. Herculanus declarat non procedere hunc causum, quando non fuit scrutata forma inuentaria: sic etiam quando dole & fraude res aliqua fuit omnilia delici- bi in inventario.

4 Tertius est casus, quando t' afferenti plura adesse bona nullum vel probatio vel praeiunctio respugnat: exempli gratia; mortuus testator, nullo confecto inueniatur, legatarii petunt legata bona solui: hares excipit, deducendum esse factidium, ob id, quod restator excelsit modum in legendis replicant legatarum, quod inest testator non excelsit. Hic necesse habet haeres demonstrare restatorem excelsisse modum: quia si & rei ipse fit, attamen quid ad suam exceptionem sufficit: perfornam aforis. L. ff. de except. Haeres autem probat restatorem habuisse in beneficiis illa bona que non efficiunt summum legatum. Est hinc dubium, an haeres suam intentionem probarerit, ut t' legatus contrarium afferunt, probare id debet? Hac in re existimabo aduersendum, quibus verbis legatarii respondeant haeres. Alterum enim de dubiis modis respondere possunt. Inquit haeres, (verbi pauli supra) probauit ego restatorem habuisse in bonis illa, & dico illa non sufficere ad solutionem legatarum.

Respondent legatij. Et si probaueris tu haeres, refatorem habuisse illa, et illa: non tamen bine sequitur, quod adferas, nunc locum illae deducitioni falcidiae: cum ex hoc non inferatur, refatorem excessisse modum in legendu. Ve secundo modo respondet legatarij. Nos dicimus, immo refatorem plura alia bona habuisse, iuxta primam illam responsione intelligi posse opinie, eorum qui aduersus gl'ofiam in *de L'um id leff p' ob'a* clericum breviari negant, plura bona reperiuntur in bonis refatiori, probat id debere, cum (vt ego ex illo) non fatis concludenter fuan in intentione probauerit haeres, vt posfit dicere falcidiam. Non enim sequitur, refatator habuit illa & illa bona; ergo non habuit illa cum ex illa positione, quid aliquia haberuit, non sequatur praeiatio, quid cum illa alia haberetur.

Nec hic aliqua extar præsumptio probatere: quia est que
dammodo allegat testatoris paupertatem: stramen quia tam
ipse deducit, probare debet. *Si cred totes* s. de præulg. ord. Et si
qui supra am præcedentis p. nupt. Nec hoc in causa legatur ipsi se ipsi
stramineo aliquo probacionis opere: scilicet contingit in causa
legatur ipsi se ipsi stramineo aliquo probacionis opere: scilicet contingit in causa

cundi modi respondendi, ut infra declarabimus. Hoc sane in casu (vt dixi) intelligi & procedere possit opinio eorum, qui contra glossam dict. *J. com. l. de probat. sententia.* Ita sanie *lacobus Barrig. 1616*, cum quod supradicta translat. Alex. scribat. ss. de operis eius non ruit, in l. decem. num. 18. de verbis obligat. & in l. vlt. 6. *littera. C. de tute de lege.* & idem *Corn. & Inf.* At plures etiam committunt atq. a *Rap. 15.* si consuevit, utr. si est possit. matrim. & tuorum esse dicit *Rapin.* in *conf. 14. num. 10. lib. 5.* & opinione gloss. in *l. Lema de lege.* non esse verum aperte certe *Secun.* in *conf. 28. num. 10.* lib. 2. Et in hac etiam opinione fuerunt illi, qui ex illi haec, traditionem glossae procedere, quando proposito negante extat a praeumptione luris, sicut scripsit *Iason* in *d. 1. vlt. 6. licentia. num. 9. Cade de libel & Didacus lib. 2. variatio *refutat.* cap. 6. num. 4. vers. 30. 31. Vt ille fateretur quando adiecte alia leuis praeumptionis scriptis Alciatus de *praeempt.* reg. 3. *ad laus.* p. 20, etiab Alciatus diligenter Didacus. Cum vero illi secundo reponerent modo *utrum legaturari*, nempe quando dicunt, quod in ipso testator plura alia bona habuit: Hoc sane ea*cafe intelligi & procedere potest.* *gloss.* d. *Lema de lege.* *ss. de probat.* quam *scripti font. Bart.* & *Salviat.* *did. Idem Bart.* in *l. 5. conf. 20. num. 7.* si fatum matrimoni & in *l. conf. 21.* s. codicil. *ss. de iure codic.* & in *lib. 5. ss. de operibus matrimoni.* *Baldus.* *Agell.* & *Castrin. ad. l. 17. vlt. 4. licentia. C. de tute de lege.* *Castrin.* in *l. mar. 10. ss. de acquirendi hereditate.* In molam. *lucensis.* *ss. de eod.* & *videlicet alexand. colum. 3. idem Ima in l. decem. celos.* 2. *vers.* sed potes dicere ss. de verbis obligat. *Castrin.* in *conf. 2.2.* *sop. ad al. 1. num. 1. col. 1. pers. lib. 1. aetern. in *conf. 19.* ad finem. *temp. 1.* in *conf. 27.* *face.* *Bartius.* in *cap. 17. vlt. de probato.* & in *cap. contr. de parte inde mali.* *Gaud. Pape quisi.* 1.2. *Alexand.* in *conf. 2.30.* *colom. 2. lib. 6.* *Iason* in *gloss.* *ss. si qua in iudicando. num. 70.* in *inst. de alio.* & in *conf. 24. lib. 10.* *Rapin.* in *conf. 30.* *num. 8. in conf. 129.* *num. 5.* in *conf. 16. lib. 25.* *num. 17.* *colom.* 2. *lib. 1. adem in conf. 116. num. 9.* *meon.* 1.4.4. *colam.* 1.7. in *conf. 15.2. num. 9.* *lib. 2. adem in conf. 23. num. 10. lib. 4.* *Idem in conf. 67.* *num. 15.* & in *conf. 91. num. 10. lib. 5.* qui duxit hanc esse eum omnino opinio in *l. decem. num. 18.* *de verbis obligat.* *sententia.* *et utrum sententia.* Ideam in *conf. 1.4.3.* col. 3. lib. 5. qui communem habet esse affirmat. Eadem quoq. *opinione probantur Cart.* *ss. in conf. 27. colom. 3. vers. 6.* *ss. contra G. ad. num. 4. num. 22.* *Cart. num. in conf. 15.9.* *num. 10. 5. num. 10.* *conf. 10. in lib. 1. Ropac.* *in cap. 3. et cetera in eccl. sa. 3. 4. de cap. *oppos.* & *propt.* *Crastet.* in *conf. 2.8. num. 3.* *et cetera in conf. 22.* in *fin. admodum in quo lib. 10.* *Repub. Savilius.* *num. 10.4.* *vers. 5.* & in *tract. de aniq. tempor. 10. 2. part. 1. num. 55.* *Herculan. tractat.* Quis tenetur probare *utrum sententia.* 2.12. *Et latius sententia.* ratio adierit potest, quia legaturi ipsi sunt aliuscumque in se omnes probandi hanc affirmationem. quod si plura existent bona testatariorum quam haeres exerceat dixerit. Et propterea ad eos pertinet probatio omnis. Et vere si haec opinio declaretur, non videtur quomodo procedere illud.***

PRAE SYMPTO. XXVII

**Locupletior quando factus presumitur ille, ad quem
vel res vel fructus peruenierunt, accu-
ratè expositum.**

SUMMARY

- Locupletior autem & quando praeformatum factum illud, ad quem vel res vel
fructus pertinuerunt.

Quod si autem dicitur factum locupletior, qui reum sicut bene egit, no. 2.

Intelleximus ergo in grecis verbis locupletior, si sit sicut qui buxillat, licet vel
non.

Locupletior est praeformatum factum, quando constat, ut utilitate que in
altius per maner, vel praeformatum est nec estatu.

Et si dicitur factum locupletior, quando rem quae ad eum pertinuit,
non convertit in proprios ypsi sed eam restituunt cui deinde restituuntur
debet, nro. 1.

Locupletior non censetur quia factum ex eo, quod res quae apud eum
pertinet, non est amplius eius, sed consumata repetitur, & igno-
ratur quomodo sunt consumpta.

Et dicitur autem traditio Angelus et Antonius sentient in l. viii. tom. in glo-
ri. ff. de petitio angelorum, no. 7.

Res praeformatum extare apud eum, ad quem sensu pertinet, nisi pro-
batur amissa aut confusa.

Lestis fuisse nemo praeformatum.

Locupletiorum quies factum ex eo, quod ad eum pertinuit ex can-
tralitate aut tenetate probatur.

1146

Hec locus factus est congruus ut explicemus, quando praesumptio factus locupletior illa, ad quem vel res principalis, vel fructus pertenerentur. Hac in sunt opiniones, sicuti solum Dec. in Lex penalib. m. 5. dixer. ut. non. 6. actions. nro. 21. in instantia de alio. & ali quis infra committendo. Ego aliquot casu distinguo atque confingo.

Primus est casus, quando **i** is, cui res tradita solutio fuit, eam in vobis suosconuerit, & id fecit, quod quilibet diligenter paternus fecisset: sicut quando pupillus, vel minor recipit pecuniam a debito, & eam impedit in vobis necessarios: in quos opus fuisset quod impendebat proprium, si hanec sit debito solutio non recipitur. Hoc sane casu, etiā pecunia auctio non fuerit ipsius pupilli patrimonium: et atca facit auctio factus locupletior, ex quo rem suam benē egit, eamque pecuniam non male consumpsit. Ita vero regreditur Marcellus in l. i. proposito, ff. de solatio. Non enim dici potest deceptus minor cum rem ibi necessariam emit, ut inquit Vipiano in Verme. §. 2. secundum ff. de minor, qui Marcellum tam probat, atque ita hoc in causa **i** est intelligenda gloss. in 5. primit. in verbis, locupletor. in instantia, quod aliena est licet vel non. Quae quidem ob id non meretur ab aliquo recipi: sicuti eam reprehendunt Dec. in d. Lex penalib. mun. 5. ver. ex quo. Ita etiam censetur pupillus ille factus locupletor ea pecunia receptio, quando apud eum futura illa adhuc reperitur, ut probatur, in d. 6. penalt. mifl. qub. aliena licet vel non. Hinc scriptum et relatum Bald. in l. v. C. de usq. pro em. illum praesumptum factum locupletorem, quando colta de vilitate, que in actu permanet: vel proutsum est necessitati. & Baldum sententia est Decim in d. Lex penalib. mun. 5. idem ex presertim Iean. Fabr. & Ang. act. in 9. vi ex contrario. In ista quaque aliena licet vel non. & th. Riminal. num. 12. & Lamberti regio in commentariis ad statutum de contratu mulierum. in gloss. 24. mons. 5.

Secundus est casus, quando **i** is, ad quem res peruenit, illam non cōuerit: in propriis necessariis vobis, nec eā caput se retineat, sed re futuit illi, cui de iure restituere debet. Exempli gratia, si pupillo res sunt cōmodata, et apud eum deposita: & is eam cōmodant, vel deponit relictū: certē ex hac reſtitutio dictum factus factus locupletor, eo quidem non est factus pauperior. Ita logica & declarat Bart. in l. 9. impuber. in infu. ff. comod. quem facit sunt Dec. in d. Lex penalib. mun. 5. ver. sed ad illam. Consig. in §. 2. th. mons. 21. in fin. ii. 1. fit de alio.

Tertius est casus, quando **i** res propter fructus ex pradiis percepit, que ad aliquem peruenit, amplius apud eum non est, sed cōsumpta reperiatur & ignoratur quomodo fuit cōsumpta: atque ita cum vere fūsus in dubio. Hoc sane casu non praesumptum ille factus locupletor, etiā probatur eum rem illam consumpsisse, & in suis vobis convertentes clūm in malos vobis, laeti nimis viviendo, convertere potuerit. Ita recte censuit Angelus in con. rō. D. Catherine in fin. que facit sunt Decim. in d. Lex penalib. mun. 5. ver. dictum tamen. idem in L. cert. condicione. q. 3. ff. cert. p. Elen. m. 4. de a. sol. 10. ver. 2. roffl. de p. scip. Iaf. in l. v. de numero. §. fin. dom. nom. 4. ff. de re. ad. Cart. feni. in conf. 2. Princeps. cal. 4. ver. 2. conclusio. Genes. in d. 9. actions. nro. 21. Cor. in conf. 2. num. 26. & aperte in conf. 2. in fine. ex omnibus sententiis addo. Cofven. in conf. 2. 47. In causa, que vertitur Sa- natio. nro. 6. lib. 1. Mod. Parisi. commentariis ad confit. Parisit. m. 1. §. 22. num. 52. Cognat. in d. Lex penalib. m. 3. de reg. nov. Riman. in conf. 205. num. 15. lib. 1. & in conf. 49. num. 8. ver. & non oblat. lib. 5. Et hoc sententia sum in triallo de recuperatione patrimonii rem. 15. num. 56. Et vero hoc sum sententia fatis sperte probari potest. d. l. pupill. ff. de solut. dum Marcelus usit, tunc deminet locupletorem aliquem esse effectum, cum res cōsumpta sit vera in vobis necessariis: Non ergo sufficit dicere, et rem elecōsumptum, sed probari debet, suffit viliter cōsumptum.

Quocirca dñmatur illa contraria traditio Angelii in l. v. num. 1. in gloss. i. ff. de p. hered. cum dixit, annullator glossa illi, praesumptum factus locupletorem cum, qui rem, ut fructus, apud te existente cōsumptum. Et Angelus facit sicut Romanus in l. i. conf. 2. num. 2. ausili. conf. 5. m. 1. Alex. in conf. 5. num. 2. lib. 2. Corinthus in conf. 72. num. 9. lib. 3. Cratius in conf. 11. num. 4. Socinus in conf. 2. 4. num. 49. lib. 1. & in conf. 159. num. 19. ver. sum intermis. lib. 2. Rom. in conf. 2. num. 1. in conf. 29. in fin. lib. 2. qui ab opinione bac postrema Angelis dixit non esse redendum in indicanda. Eardem probatur Berg. in conf. 4. num. 6. & 16. lib. 1. Ger. 2. ad. m. in conf. 9. num. 7. Socin. num. in conf. vlt. num. 38. & lib. 1. Ant. Gabr. in fin. conf. 2. lib. 1. sit. probatur. conclusio. confit. 7. num. 26.

Nec virget illa ratio, quām inter ceteros adducit ipse Gabriel, quia **i** res praesumptum extare apud eum, ad quem feneat peruenit, Menoch. Praesumpt.

Nihil probetur similis atque cōsumpta, Bart. in l. 5. quā in regentariis §. an. ver. d. ff. de ed. & dīcas in subsequenti praesumpt. Non enim vis ger hæc ratio, quandoquidem pro confitanti nolvo in causa cōsumptum, rem amplius non extare, sed cōsumptum fuisse. Est autem sola di. biratio, an ex ea cōsumptio factus fuerit locupletior, vel non. Alio ratione vobis est Ruin. in d. conf. 29. in fin. lib. 2. neminem praesumti factus sum in metra reg. L. om. de indebet. in prim. ff. de prob. Et praesumitur quis locupletatus. lib. 1. def. dñ. C. ar. b. tute. Verum & huic rationi responderemus, iam confitare de cōsumptione, qui ergo vult dicere cum esse effectum locupletorem ex ea cōsumptione, debet concludenter probare cōsumptum rem veram fuisse in vobis necessariis. d. l. pupill. aliquo nō poterit dici factus locupletor. Non hic commemoro conciliations & interpretationes harum opiniom̄ excoigitatas ab A. R. Pinclon. in l. 2. par. 2. c. 4. nro. 63. C. de refut. ven. & Lamberti regio in commentariis ad statutum de contractu mulierum in g. l. i. m. 2. 2. & 3. Et

Hactenus expōsum est, quando ex cōsumptione rei p̄sumptum vel non praesumatur id acutus res peuent, factus locupletor.

Ceterum ambigui etiam solet, quis tenetur probare aliquem effectum esse locupletum ex re que pertinet ad eum ex contractu. Et vere omnis probandi pertinet ad eum, qui fuit intentionis fundamentum in eo statutum: quidem factus sit locupletor, hoc est, quod ex contractu commo dum atque utilitatem ferent. Ita gl. l. 1. C. fiducias. ver. 6. & l. preditorum. C. de pr. mifl. 2. lib. 1. Salicet, qui in specie contractus init cum minore scribunt, quod si contractus etiā ipso tunc nullus, ob non seruatam solemnitatem: nisi cum minore contraxis, si vult repetrere per ipsum ipsi minori numerum, probare debet premium illud fuisse verum in utilitatem minoris, sicque illum ex eo contractu effectum fuisse locupletem: cum hoc fuit tunc aliterfundens fundamentum. Cum vero contractus tenet: & minor petit illum recidit tanquam laetus, ipse minor probare debet, fē non esse effectum ex eo contractu locupletem. Cum hoc sit fūx intentionis fundamentum. Hanc p̄sumptum non probatur soci. sen. in confit. 3. col. 1. b. 1. Rom. in conf. 1. num. 6. lib. 5. Antw. Gabr. in fin. confit. lib. 1. tit. de probat. conclusio. 7. num. 1. est differentia Bald. in d. l. preditorum. Hac autem sententia & traditio locum non habet in eo, qui mutuo dedit pecuniam minori. Nam is creditor tempore necessi habet probare pecuniam ilam veram fuisse in utilitatem ipsius minoris. Utraliquet glossa. Salicet. & reliqui in d. l. preditorum.

PRAE SUMPTIO XXVIII.

Divites atque locupletes indices effici hō-
mines praesumti.

S V M M A R I A .

- Home praesumtum indices sua labore & industria offici dñs, & locupletor.
- Tutor non presument factus duas ex bonis negotiis si se administrat.
- Excusatio femei à misere ob impunito nō possit deinde ab alio misere se excusare ob paupertatem illam, si cogitari debet auctoritate dñe sit.
- Dictio sit. conditionem quandam, seu rem dubiam faciat.
- A clementia exirentia ex praesumptum.
- Intelleg. grande nullus faber causa praesumendi. num. 7.
- Divites esse accidentia ostenduntur, cum quilibet nascatur undas, & pauper.
- Divites acquiruntur, & amittuntur ex fortuita impietas. Distingu. v. nro. 9.
- Divites quia praesumptum factus sua labore & industria, etiam negotiis alterius administrat sit, cu ex ea administratione potest male tractare.
- Sic sita alijs industria vel labor, quia pauper nō praesumt ut fieri dñe sit. nro. 11.
- Pratuli & ceteri administratores ecclesiastarum praesumuntur, cum atrafia dimittat ex industria non autem ex bonis ecclesia.
- Divites quoniam censor factus sua industria aut labore, quando elicitur contrafactuala condicura.

CONSENTAN BVM erationis & aquitatis, vt homo, c. 1. Cenatus est ad laborem, sicuti auis ad voluntati, sua industria & laboribus indices efficiuntur diues ac locuples. Que natus,

dum hanc esse iuris presumptioem affirmant Archidiac. inc. manus folia 1.2. q. 1. Bart. in l. ex diu. ff. 6 vlt. ff. solut. matr. Luc. de Pen. in l. 3. col. 2. vers. fexta presumpcio. C. de apocita publ. lib. 1. Salic. int. ex persona C. de prob. Socin. len. in conf. 24. num. 4.1. lib. 1. Alcian. in tral. de presum. reg. 2. praf. 27. num. 4. R ipsa in l. quod ab aliis. nro. 5. ff. d. derem.

Quoniam quidem presumptioem scribunt iij inducitum suffit à Lsi hanc. in fin. C. arbitrium tutelæ. Verum Alex. in l. ex diverso. ff. 6 in indicio in fin. ff. solut. matr. inquit, probari quidem ibi, t. utorem non presumi factum diuitem ex bonis pupilli à se administratis. Non tamen inde sequitur (ait Alex.) quid dictus ipse tutor presumatur. Meatamen opinione text. ille optimè probat in illis verbis. [Non enim pauperibus industria, vel augmentum patrimonii, quod laboribus & multis caibus queritur, &c.] Presupponit ergo tex. illi, industria & laboribus augeri patrimonium; sicut diuitem aliquem fieri. Hanc quoque eile iuris presumptioem ostendit Vlpian. in l. ex diverso. ff. de defensione. ff. de mente. & bmo. Verum Salic. in l. quod novum. ad finem. ff. de cond. indeb. & Alex. in l. ex diu. ff. 5 in indicio in fin. ff. solut. matr. exfiltrarunt presumptioem hanc ibi non probari. Quando quidem Vlpian. dixit, I temel excusatū a munere ob inopiam, non posse deinde ab alio munere se excusare ob paupertatem illam, sed cognoscī debere, an diues, vel inops sit. Egredio Vlpianum loqui conditionaliter, cùm ait, [Nam si.] Illa dicitur. ff. 7 conditionem quandam, seu rem dubiam facit. Non ergo presupponit Vlpian. presumi aliquem augere patrimonium, sicut diuitem indicis effici.

Hic constat minus recte sensisse illos, qui opinati sunt, verum non est, quod presumatur quis indites ditari. Quia in opinione fuerunt Conven. in l. 2. ff. de except. Salis. in l. quod nomine, in fine ff. de condic. indeb. Franc. Aretin. & Alex. in l. ex diverso. ff. 5 in indicio in fin. ff. solut. matr. & Silvius in conf. 16. lib. 1. prop. medium. Et iij quidem ea ratione prima adductū sunt, quod t. accidentia extrinsecia non presumuntur. I. s. ver. ff. qui pro rei qualitate. ff. quod ista. &c. Atquā iij diuitiae sunt accidentia: cum naturaliter qualibet nascatur nudus & pauper. & sic ut dicit. & t. tradit. Lut. de Pennanti. 2. col. 4. C. Quaedam & gub. 4. p. 1. lib. 1.

Hic t. confidatior faciliter responderet, accidentia non presumi quando nulla subest causa, qua presumi debeant. d. ff. qui pro rei qualitate, at fecit quando causa iubet: sicut nocturno in cau, in quo adest industria & labor, quibus diuitiae comparari solent.

Secunda est confidatio, qua vbi sunt praecitati interpres: quia i diuitiae acquiruntur & amittuntur fortuna impetu. I. s. iij. ff. 8. de ac seruio dom. & l. pl. 2. ff. ipsoff. erg. Ad certitudinem nulla esse potest iuris presumptio.

Verum responderi t. potest, diuitias aliquando solo fortunæ cursu acquiri: sicut illæ sunt, quæ nobis aliquando ne cogitabitis quidem obuenient: Et de his loquuntur praecitati interpres: Hocque in casu procedit prædicta confidatio: aliquid vero diuitiae sunt, que etiæ fortunam quodammodo concomitantem habent: attemen non ex ipsa sola fortuna, sed ab ipso labore & industria proueniunt: Et de his nos loqui mur.

Extenditur hanc presumptio, vt locum etiam habeat in eo, qui negoti a alterius administratione: & ex ea administratione potuerit multa consequi. Nam adhuc presumitur ille effectus diuis suis laboribus & industria, non autem ex bonis eius, cuius negotia tractauit: sicut de tuteore administrante bona pupilli censit ex. d. l. s. defunctis. C. arbitrium tutelæ. Ita & in officiali ac administratori rerum sibi, vel Reip. docuit Bart. in l. de defunctione facultas. C. de sur. foli. 10. & lib. 10. & lib. 11. & l. 12. & l. 13. & l. 14. & l. 15. & l. 16. & l. 17. & l. 18. & l. 19. & l. 20. & l. 21. & l. 22. & l. 23. & l. 24. & l. 25. & l. 26. & l. 27. & l. 28. & l. 29. & l. 30. & l. 31. & l. 32. & l. 33. & l. 34. & l. 35. & l. 36. & l. 37. & l. 38. & l. 39. & l. 40. & l. 41. & l. 42. & l. 43. & l. 44. & l. 45. & l. 46. & l. 47. & l. 48. & l. 49. & l. 50. & l. 51. & l. 52. & l. 53. & l. 54. & l. 55. & l. 56. & l. 57. & l. 58. & l. 59. & l. 60. & l. 61. & l. 62. & l. 63. & l. 64. & l. 65. & l. 66. & l. 67. & l. 68. & l. 69. & l. 70. & l. 71. & l. 72. & l. 73. & l. 74. & l. 75. & l. 76. & l. 77. & l. 78. & l. 79. & l. 80. & l. 81. & l. 82. & l. 83. & l. 84. & l. 85. & l. 86. & l. 87. & l. 88. & l. 89. & l. 90. & l. 91. & l. 92. & l. 93. & l. 94. & l. 95. & l. 96. & l. 97. & l. 98. & l. 99. & l. 100. & l. 101. & l. 102. & l. 103. & l. 104. & l. 105. & l. 106. & l. 107. & l. 108. & l. 109. & l. 110. & l. 111. & l. 112. & l. 113. & l. 114. & l. 115. & l. 116. & l. 117. & l. 118. & l. 119. & l. 120. & l. 121. & l. 122. & l. 123. & l. 124. & l. 125. & l. 126. & l. 127. & l. 128. & l. 129. & l. 130. & l. 131. & l. 132. & l. 133. & l. 134. & l. 135. & l. 136. & l. 137. & l. 138. & l. 139. & l. 140. & l. 141. & l. 142. & l. 143. & l. 144. & l. 145. & l. 146. & l. 147. & l. 148. & l. 149. & l. 150. & l. 151. & l. 152. & l. 153. & l. 154. & l. 155. & l. 156. & l. 157. & l. 158. & l. 159. & l. 160. & l. 161. & l. 162. & l. 163. & l. 164. & l. 165. & l. 166. & l. 167. & l. 168. & l. 169. & l. 170. & l. 171. & l. 172. & l. 173. & l. 174. & l. 175. & l. 176. & l. 177. & l. 178. & l. 179. & l. 180. & l. 181. & l. 182. & l. 183. & l. 184. & l. 185. & l. 186. & l. 187. & l. 188. & l. 189. & l. 190. & l. 191. & l. 192. & l. 193. & l. 194. & l. 195. & l. 196. & l. 197. & l. 198. & l. 199. & l. 200. & l. 201. & l. 202. & l. 203. & l. 204. & l. 205. & l. 206. & l. 207. & l. 208. & l. 209. & l. 210. & l. 211. & l. 212. & l. 213. & l. 214. & l. 215. & l. 216. & l. 217. & l. 218. & l. 219. & l. 220. & l. 221. & l. 222. & l. 223. & l. 224. & l. 225. & l. 226. & l. 227. & l. 228. & l. 229. & l. 230. & l. 231. & l. 232. & l. 233. & l. 234. & l. 235. & l. 236. & l. 237. & l. 238. & l. 239. & l. 240. & l. 241. & l. 242. & l. 243. & l. 244. & l. 245. & l. 246. & l. 247. & l. 248. & l. 249. & l. 250. & l. 251. & l. 252. & l. 253. & l. 254. & l. 255. & l. 256. & l. 257. & l. 258. & l. 259. & l. 260. & l. 261. & l. 262. & l. 263. & l. 264. & l. 265. & l. 266. & l. 267. & l. 268. & l. 269. & l. 270. & l. 271. & l. 272. & l. 273. & l. 274. & l. 275. & l. 276. & l. 277. & l. 278. & l. 279. & l. 280. & l. 281. & l. 282. & l. 283. & l. 284. & l. 285. & l. 286. & l. 287. & l. 288. & l. 289. & l. 290. & l. 291. & l. 292. & l. 293. & l. 294. & l. 295. & l. 296. & l. 297. & l. 298. & l. 299. & l. 300. & l. 301. & l. 302. & l. 303. & l. 304. & l. 305. & l. 306. & l. 307. & l. 308. & l. 309. & l. 310. & l. 311. & l. 312. & l. 313. & l. 314. & l. 315. & l. 316. & l. 317. & l. 318. & l. 319. & l. 320. & l. 321. & l. 322. & l. 323. & l. 324. & l. 325. & l. 326. & l. 327. & l. 328. & l. 329. & l. 330. & l. 331. & l. 332. & l. 333. & l. 334. & l. 335. & l. 336. & l. 337. & l. 338. & l. 339. & l. 340. & l. 341. & l. 342. & l. 343. & l. 344. & l. 345. & l. 346. & l. 347. & l. 348. & l. 349. & l. 350. & l. 351. & l. 352. & l. 353. & l. 354. & l. 355. & l. 356. & l. 357. & l. 358. & l. 359. & l. 360. & l. 361. & l. 362. & l. 363. & l. 364. & l. 365. & l. 366. & l. 367. & l. 368. & l. 369. & l. 370. & l. 371. & l. 372. & l. 373. & l. 374. & l. 375. & l. 376. & l. 377. & l. 378. & l. 379. & l. 380. & l. 381. & l. 382. & l. 383. & l. 384. & l. 385. & l. 386. & l. 387. & l. 388. & l. 389. & l. 390. & l. 391. & l. 392. & l. 393. & l. 394. & l. 395. & l. 396. & l. 397. & l. 398. & l. 399. & l. 400. & l. 401. & l. 402. & l. 403. & l. 404. & l. 405. & l. 406. & l. 407. & l. 408. & l. 409. & l. 410. & l. 411. & l. 412. & l. 413. & l. 414. & l. 415. & l. 416. & l. 417. & l. 418. & l. 419. & l. 420. & l. 421. & l. 422. & l. 423. & l. 424. & l. 425. & l. 426. & l. 427. & l. 428. & l. 429. & l. 430. & l. 431. & l. 432. & l. 433. & l. 434. & l. 435. & l. 436. & l. 437. & l. 438. & l. 439. & l. 440. & l. 441. & l. 442. & l. 443. & l. 444. & l. 445. & l. 446. & l. 447. & l. 448. & l. 449. & l. 450. & l. 451. & l. 452. & l. 453. & l. 454. & l. 455. & l. 456. & l. 457. & l. 458. & l. 459. & l. 460. & l. 461. & l. 462. & l. 463. & l. 464. & l. 465. & l. 466. & l. 467. & l. 468. & l. 469. & l. 470. & l. 471. & l. 472. & l. 473. & l. 474. & l. 475. & l. 476. & l. 477. & l. 478. & l. 479. & l. 480. & l. 481. & l. 482. & l. 483. & l. 484. & l. 485. & l. 486. & l. 487. & l. 488. & l. 489. & l. 490. & l. 491. & l. 492. & l. 493. & l. 494. & l. 495. & l. 496. & l. 497. & l. 498. & l. 499. & l. 500. & l. 501. & l. 502. & l. 503. & l. 504. & l. 505. & l. 506. & l. 507. & l. 508. & l. 509. & l. 510. & l. 511. & l. 512. & l. 513. & l. 514. & l. 515. & l. 516. & l. 517. & l. 518. & l. 519. & l. 520. & l. 521. & l. 522. & l. 523. & l. 524. & l. 525. & l. 526. & l. 527. & l. 528. & l. 529. & l. 530. & l. 531. & l. 532. & l. 533. & l. 534. & l. 535. & l. 536. & l. 537. & l. 538. & l. 539. & l. 540. & l. 541. & l. 542. & l. 543. & l. 544. & l. 545. & l. 546. & l. 547. & l. 548. & l. 549. & l. 550. & l. 551. & l. 552. & l. 553. & l. 554. & l. 555. & l. 556. & l. 557. & l. 558. & l. 559. & l. 560. & l. 561. & l. 562. & l. 563. & l. 564. & l. 565. & l. 566. & l. 567. & l. 568. & l. 569. & l. 570. & l. 571. & l. 572. & l. 573. & l. 574. & l. 575. & l. 576. & l. 577. & l. 578. & l. 579. & l. 580. & l. 581. & l. 582. & l. 583. & l. 584. & l. 585. & l. 586. & l. 587. & l. 588. & l. 589. & l. 590. & l. 591. & l. 592. & l. 593. & l. 594. & l. 595. & l. 596. & l. 597. & l. 598. & l. 599. & l. 600. & l. 601. & l. 602. & l. 603. & l. 604. & l. 605. & l. 606. & l. 607. & l. 608. & l. 609. & l. 610. & l. 611. & l. 612. & l. 613. & l. 614. & l. 615. & l. 616. & l. 617. & l. 618. & l. 619. & l. 620. & l. 621. & l. 622. & l. 623. & l. 624. & l. 625. & l. 626. & l. 627. & l. 628. & l. 629. & l. 630. & l. 631. & l. 632. & l. 633. & l. 634. & l. 635. & l. 636. & l. 637. & l. 638. & l. 639. & l. 640. & l. 641. & l. 642. & l. 643. & l. 644. & l. 645. & l. 646. & l. 647. & l. 648. & l. 649. & l. 650. & l. 651. & l. 652. & l. 653. & l. 654. & l. 655. & l. 656. & l. 657. & l. 658. & l. 659. & l. 660. & l. 661. & l. 662. & l. 663. & l. 664. & l. 665. & l. 666. & l. 667. & l. 668. & l. 669. & l. 670. & l. 671. & l. 672. & l. 673. & l. 674. & l. 675. & l. 676. & l. 677. & l. 678. & l. 679. & l. 680. & l. 681. & l. 682. & l. 683. & l. 684. & l. 685. & l. 686. & l. 687. & l. 688. & l. 689. & l. 690. & l. 691. & l. 692. & l. 693. & l. 694. & l. 695. & l. 696. & l. 697. & l. 698. & l. 699. & l. 700. & l. 701. & l. 702. & l. 703. & l. 704. & l. 705. & l. 706. & l. 707. & l. 708. & l. 709. & l. 710. & l. 711. & l. 712. & l. 713. & l. 714. & l. 715. & l. 716. & l. 717. & l. 718. & l. 719. & l. 720. & l. 721. & l. 722. & l. 723. & l. 724. & l. 725. & l. 726. & l. 727. & l. 728. & l. 729. & l. 730. & l. 731. & l. 732. & l. 733. & l. 734. & l. 735. & l. 736. & l. 737. & l. 738. & l. 739. & l. 740. & l. 741. & l. 742. & l. 743. & l. 744. & l. 745. & l. 746. & l. 747. & l. 748. & l. 749. & l. 750. & l. 751. & l. 752. & l. 753. & l. 754. & l. 755. & l. 756. & l. 757. & l. 758. & l. 759. & l. 760. & l. 761. & l. 762. & l. 763. & l. 764. & l. 765. & l. 766. & l. 767. & l. 768. & l. 769. & l. 770. & l. 771. & l. 772. & l. 773. & l. 774. & l. 775. & l. 776. & l. 777. & l. 778. & l. 779. & l. 780. & l. 781. & l. 782. & l. 783. & l. 784. & l. 785. & l. 786. & l. 787. & l. 788. & l. 789. & l. 790. & l. 791. & l. 792. & l. 793. & l. 794. & l. 795. & l. 796. & l. 797. & l. 798. & l. 799. & l. 800. & l. 801. & l. 802. & l. 803. & l. 804. & l. 805. & l. 806. & l. 807. & l. 808. & l. 809. & l. 810. & l. 811. & l. 812. & l. 813. & l. 814. & l. 815. & l. 816. & l. 817. & l. 818. & l. 819. & l. 820. & l. 821. & l. 822. & l. 823. & l. 824. & l. 825. & l. 826. & l. 827. & l. 828. & l. 829. & l. 830. & l. 831. & l. 832. & l. 833. & l. 834. & l. 835. & l. 836. & l. 837. & l. 838. & l. 839. & l. 840. & l. 841. & l. 842. & l. 843. & l. 844. & l. 845. & l. 846. & l. 847. & l. 848. & l. 849. & l. 850. & l. 851. & l. 852. & l. 853. & l. 854. & l. 855. & l. 856. & l. 857. & l. 858. & l. 859. & l. 860. & l. 861. & l. 862. & l. 863. & l. 864. & l. 865. & l. 866. & l. 867. & l. 868. & l. 869. & l. 870. & l. 871. & l. 872. & l. 873. & l. 874. & l. 875. & l. 876. & l. 877. & l. 878. & l. 879. & l. 880. & l. 881. & l. 882. & l. 883. & l. 884. & l. 885. & l. 886. & l. 887. & l. 888. & l. 889. & l. 890. & l. 891. & l. 892. & l. 893. & l. 894. & l. 895. & l. 896. & l. 897. & l. 898. & l. 899. & l. 900. & l. 901. & l. 902. & l. 903. & l. 904. & l. 905. & l. 906. & l. 907. & l. 908. & l. 909. & l. 910. & l. 911. & l. 912. & l. 913. & l. 914. & l. 915. & l. 916. & l. 917. & l. 918. & l. 919. & l. 920. & l. 921. & l. 922. & l. 923. & l. 924. & l. 925. & l. 926. & l. 927. & l. 928. & l. 929. & l. 930. & l. 931. & l. 932. & l. 933. & l. 934. & l. 935. & l. 936. & l. 937. & l. 938. & l. 939. & l. 940. & l. 941. & l. 942. & l. 943. & l. 944. & l. 945. & l. 946. & l. 947. & l. 948. & l. 949. & l. 950. & l. 951. & l. 952. & l. 953. & l. 954. & l. 955. & l. 956. & l. 957. & l. 958. & l. 959. & l. 960. & l. 961. & l. 962. & l. 963. & l. 964. & l. 965. & l. 966. & l. 967. & l. 968. & l. 969. & l. 970. & l. 971. & l. 972. & l. 973. & l. 974. & l. 975. & l. 976. & l. 977. & l. 978. & l. 979. & l. 980. & l. 981. & l. 982. & l. 983. & l. 984. & l. 985. & l. 986. & l. 987. & l. 988. & l. 989. & l. 990. & l. 991. & l. 992. & l. 993. & l. 994. & l. 995. & l. 996. & l. 997. & l. 998. & l. 999. & l. 1000. & l. 1001. & l. 1002. & l. 1003. & l. 1004. & l. 1005. & l. 1006. & l. 1007. & l. 1008. & l. 1009. & l. 1010. & l. 1011. & l. 1012. & l. 1013. & l. 1014. & l. 1015. & l. 1016. & l. 1017. & l. 1018. & l. 1019. & l. 1020. & l. 1021. & l. 1022. & l. 1023. & l. 1024. & l. 1025. & l. 1026. & l. 1027. & l. 1028. & l. 1029. & l. 1030. & l. 1031. & l. 1032. & l. 1033. & l. 1034. & l. 1035. & l. 1036. & l. 1037. & l. 1038. & l. 1039. & l. 1040. & l. 1041. & l. 1042. & l. 1043. & l. 1044. & l. 1045. & l. 1046. & l. 1047. & l. 1048. & l. 1049. & l. 1050. & l. 1051. & l. 1052. & l. 1053. & l. 1054. & l. 1055. & l. 1056. & l. 1057. & l. 1058. & l. 1059. & l. 1060. & l. 1061. & l. 1062. & l. 1063. & l. 1064. & l. 1065. & l. 1066. & l. 1067. & l. 1068. & l. 1069. & l. 1070. & l. 1071. & l. 1072. & l. 1073. & l. 1074. & l. 1075. & l. 1076.

7 de cœd. caus. doto. scripsit I Paulus, dolo non fecisse videre sponsum illum, qui dicit propter dilectionem misericordie non debet ab alieno recipere, clm sive iure est sponsus vñs sit. Et in l. 3. §. utramque ff. de lide. bon. exhib. dicit Vlpianus, dolo non facere patrem, qui filium, quem in potestate habet, non exhibet: clm sive iure vñtanur. Et propterea scriptum est ita l. emat. et. i. ff. de murs. executionem iuriis non habere initiarum actionem.

8 Hinc dicimus I quem posse domini suam altius tollere, etiam si lumina vicini obsecrantur: cum ad sui commodum principaliter, non autem vt vicino ex profecto & data opera noceat, fecisse praesumatur. L. alius & I. in dibus. C. de seru. & aqua. quo loci gloria affect similia. Et alia congerunt Dct. & Cagual. in d. l. nullus videtur de reg. sicut.

9 Hinc dicimus per I fraudem non praesum facere, qui aggeres exiuit in suo ad arcendum aquam, ne in agrum suum fuerit, & si vicino deinde noceat. Ita Capula in tract. de seru. iustific. p. inst. de ageribus, num. 2. lat. Persicus in conf. 12. num. 3. & num. 7. lib. 1. & copiis Erat. Vergin. mon. q. p. t. potell quiclausura facere, ne prata sua depascantur, et si bellarium dominis obicit, vt respondit Crater in conf. 4. num. 3. qui intellexit, nisi consuetudo patrie sit, quod depascit prata illa debeat. Est simile quod responderentur Bartholomaei Vlpianus. Vlbertus Lampragianus, Catrenius, & Prodigocius de comitibus inter confites Calatani in conf. 13. 54. & 55. cum dixerint, licere domino fundo superiori es aquam, quae in fundo suo fluat, auferre, ne in fundum vicini inferioris excaret, et si vicino noceat, d. l. Pratula ff. de damno infelio. & l. 5. item Labo. ff. de agne quod. & affina.

10 Huc etiam pertinet I quod dicimus, licere edificare in uno & pariete communis ad sui utilitatem principaliter, eti vicino deinde detrumentum adfertur. Ita Alex. in conf. 17.4. lib. 2. Capula in tract. de seru. virba. predio. 5. & de seru. Socia. Sem. in conf. 1.1. num. 1. lib. 1. & 1. in conf. 9. lib. 1. Erat. Vergin. in conf. 3. num. 1. & Andre. Gaius lib. 2. Prat. obser. cap. 69. num. 1. & num. 10. Hinc etiam dicimus, adficiantur I molendinum in parte superiore fluminis in ripa sua, etiam si nocet molendino inferiori filii vicini, praesum adficiante si filii principaliter profit, non autem ut inferiori noceat. Et ob id adiunctum tenet. Ita Bald. in cap. cum ecclesia. de elect. quem fecerit sicut Alexan. in conf. 203. col. 1. lib. 6. 1. in l. 2. in fo. prieccap, ff. foliat. matrim. in l. quo num. 14. de fuit. & in conf. 1. col. 1. lib. 1. Decius in conf. 373. num. 3. Ruan. in conf. 43. num. 12. lib. 4. & Rop. in d. lib. 1. num. 5. qui alijs sibi filios. comprobat.

11 Hinc quoque I respondit Ruan. in conf. 7.4. num. 6. lib. 1. condutoris filii pro libito. pote vendere salem, etiam si venditio refultet in detrimentum futuri conductoris.

12 Hinc quoque I scripsit Petrarca in singular. 26 in fin posse Baldus & sibi, quod ad proprium commodum licet vii cauteis, vt in statuto, quod dominus vendi non possit, nisi requiritus vicini; poterit namque dominus vendere partem ipsius domus illi vicino, qui ratione illius partis est proximior, & deinde ex postea alteram partem vendere. Eriden. scripsit Anch. in conf. 160. Caput in decr. 58. & in aquell. in tract. de retratu confang. in processu, num. 72. & num. 78. Quia I tamen tradidit certat quando extant conjecturae fraudis in contrarium. Ita declarat Anch. in d. conf. 160. col. 1. & Caput in d. decr. 38. ad finem.

13 Extendit primò huc I praesumptio, vt procedat etiam quando quis aliquid facit in suo, vt amico profit. Nam & tunc licet alteri noceat, attamen non praesumitur dolo facere, vt illi noceat. Ita seneca in T. fabr. in 1. fin. tit. de lege Fufia Canina tollenda. & aperte Alcia. in tract. de praesum. reg. 3. p. 2. num. 23. num. 2. verf. quod autem. ex l. 1. num. 1. sibi. sed eis non fit de se dolo.

14 Necoblit I. vñ. libris. sibi. id est. ff. de legat. præst. et. quia respondit lo. Fabr. in Inst. tit. de lege Fufia Canina tollen. quod ibi faciebat principaliter vt noceret illi. Non autem ut procedat alteri. Quia sane interpretatio (vt alia Alcia. præstato in loco) diuinat. Reliponit itaque ipse Alcia. in cal. d. 9. si adter. il. nullum non suffit vñm sine suo, ex quo edictum Pratoris simpliciter illi conservauerat portionem suam, vt filii prodeft, non vt alteri. Et propterea (sibiq. Alcia.) si dominus autus adhuc hereditatem, ve noceat emancipato, dolo tenuerit, eti fertis profit: id quod sensu & dolo. inverbo dolo.

15 Extendor secundò, vt locum habeat, & etiam si adficians in proprio fundo manquam ante aliquid fecisset. Nam adhuc adficiare potestat agi. I. famam ff. de seru. virb. pred. 1. 1. ff. q. 2. num. 4. 1. lib. 2. d. & Gal. lib. 2. prat. obser. 6. 9. num. 9.

16 Declaratur haec praesumptio, vt non I procedat quando con- Menach. Praesumpt.

flaret coniecturis, illum qui in suo aliiquid facit, facere animo nocendi. Ita I. in l. 1. immo fundo ff. de aqua planis arcend. A. ex. in conf. 17.4. num. 1. lib. 2. & Cognac in l. nullus videtur, num. 2. de regal. iuri, qui eiusdem opinione alios recenseret: apud quos tamen hoc n. n. legitur. Coniecturæ autem aliquot in specie considerari pos- fuit.

17 Prima est, quando I illud, quod sit in proprio, fibi nil prodefit, nullamque adfici ipsi facienti utilitatem, & alteri nocet. Nam inde surgit praesumptio, id dolo, & animo nocendi alteri fecisse. Ita Cyan. Raymer. & Salter. in L. alius. C. de seru. & aqua. Imo. in l. 1. in fin. eo fundo ff. de aqua planis arcend. Ioan. Fabr. in Inst. in tit. de lege Fufia Canina tollen. Cofren. in L. com. 22. ff. de seru. virb. in predictum in l. fluminum. 9. vir ff. de damno infelio. & in d. l. alius. C. de seru. & aqua. Alexander in d. conf. 7.4. num. 5. lib. 2. Capula in tract. de seru. virb. pred. 39. ff. de furo in area, num. 3. Iason in conf. 32. num. 3. lib. 1. Gratius in conf. 113. in fine lib. 1. Ripa in l. quo num. 22. ff. de flumin. Alcia. in tract. de praesumptio regal. 3. praesumptio. 23. num. 1. & Cognac in tract. de antiqu. tempore in 5. partic. quart. p. art. princip. cap. 3. & Andre. Gall. in d. lib. 2. præst. obser. 1. ap. 69. num. 27. & 28. Ex i. adiucti sunt text. 1. 1. 6. deniq. Marcellus. ff. de aqua plu. arcen. & ex l. domum. de reg. iur.

18 Secunda est coniectura I precedenti non dissimilis, quando quia in suo aliiquid facit, tenuem inde percepturus est utilita- tem: & alter magnum recepturus est detrimentum. Ita Capula in d. 39. num. 3. Decius in conf. 2.4.4. num. 7. in fine. Ripa in d. lib. quoniam, num. 29. & num. 31. ff. de flumin. & Cognac in conf. 33. vers. idem videtur dicendum.

19 Ea est ratio, quia parum, & nihil æquiperantur. Autem pra- terea vñ Bald. C. vñ de virb. & vxor. & multa comprob. T. aquell. in l. 1. 1. virgian. in verb. donatio, num. 12.4. C. de reuocatio. donar. Quibus conflat minus recte scilicet Alcia. in d. praesumpt. 23. vers. & pao. quod & Plot. in l. 1. ff. quod. num. 32.4. C. vñ de vi. Et quamvis Alcia. in suam sententiam aduerteret l. res bona fide, de contrah. emp. & l. quoniam. C. de distract. pign. attenue illa prima contrarium portio probatilla vero fecunda meo in codice non repertur.

20 Tertia est coniectura, quando inter hos aliqui existimantur: clm enim praesumptio sit, inimicum facere omnia, que ini- mico obesse polunt, & repelluntur, & accusat, quo adiuctus Dec. in conf. 6.4. num. 6. verf. minucio enarr. &c. respondit, non præsumit fratris inimicum abliter a committendo crimen laicis maiestatis, nisi ipsi fratris damnum adferat, sed potius præsumi (at Decius) id fecisse, vt etiam noceret fratris inimico. Et huc pertinet I quod I scripsit Hernia in c. r. num. 2. quib. mod. feud. amic. & cum co. Capic. in decr. 150. num. 15. cum dixerint, coniecturam sum, valulum ad damnum domini extixisse eius arcana, & cum odio prole- queretur.

21 Quarta est coniectura, quando I quis in fundo proprio ad vi- cini simulatione faceret, vel edificaret. Nam tunc præsumuntur facere animo nocendi: ob id iure non permittebit id facere. I. o- p. num. 6. verf. minucio enarr. &c. respondit, non præsumit fratris inopere inter seorsim Romanos contrabutuisse, & alia citi- bu Romanis peculiaria exortantur. vol. 4. & seq.

22 Peregrini, vel qui cines Romanos non erant, non poterant olim institui.

23 Statuta quibus flatuuerat forenses nihil posse ex memoriis ipsorum sententia exquirere, an favorabilis sint: & in quibus casibus præce- ditum. num. 22.

24 Indices sceloti, & indices dati, in iure qui discutunt, & num. 8. & 10. & quid a legato differant, num. 9.

25 Causa vel forensis an: & quando qui præsumatur.

26 Causa quæ faciunt, & quibus mod. finis, num. 19. 20. 21. & 23.

P R A E S V M P T I O XXX.

Civis vel forensis, quando quis præsumatur, & dicatur: & multa de eorum commodis, & incommodis: ac etiam quando quis dicatur vel præ- sumatur amississe ciuitatem.

S V M M A R I A .

- 1 Civis an qui sit, vel exterrit, qui multe referat.
- 2 Cimbri soli multa fuit commoda à legione, & flatuus tribus.
- 3 Ita nuptiae inter solis cines Romanos contrabutuisse, & alia citi- bu Romanis peculiaria exortantur. vol. 4. & seq.
- 4 Peregrini, vel qui cines Romanos non erant, non poterant olim institui.
- 5 Statuta quibus flatuuerat forenses nihil posse ex memoriis ipsorum sententia exquirere, an favorabilis sint: & in quibus casibus præce- ditum. num. 22.
- 6 Indices sceloti, & indices dati, in iure qui discutunt, & num. 8. & 10. & quid a legato differant, num. 9.
- 7 Causa vel forensis an: & quando qui præsumatur.
- 8 Causa quæ faciunt, & quibus mod. finis, num. 19. 20. 21. & 23.

- 1036
- 13 Originarii cives qui dicuntur, & n. 16. & 17.
 14 Cuius appellatione contineantur etiam nati in suburbis, vel u. vici,
 & Comitatu*s* ipsi cives ac subditos: & an in favorabilium tantum n.
 numero 15.
 15 Males forensis nuptia cives originario, efficit cives ex genitoria, quod
 procedit etiam ex effectu a viuis.
 24 Demicilium quando quis contra se dicitur remisit.
 25 Cives qui prae sumunt illius loci, in quo habitatere reperitur.
 Et quando ignoratur erga alium, an cives huic vel illius loci pre-
 sumunt esse illius civitatis, in qua sit educatus, n. 26.
 27 Statutum si pueri maiori plena accidensitatem cunam, quoniam forensis, si
 ignoratur, an ex cive ut cives vel forensi, praesumuntur in dubio cives.
 Idem quando eodem statuto causam reperitur, quod granum per-
 tur forensis delictum committentes, quam cives, in dubio praesumunt
 cives, n. 27.
 28 Cives qui non praesumunt locivis degit, quando ite nominari fecit
 de alio loco, & deinde afferit se cives illius civitatis, in qua habitat.
 30 Argue licet a nomine, quia talis qui crederat, qualis nominatur.
 31 Cives originario quibus modis probatur.
 32 Cives quando dicuntur, & praesumuntur an si esse cives, & num. 33.
 & 34.

MAGNI certe refert, an quis tū cives sit, vel exterus, quem
 Nam multa sunt commoda folis ciuitatis à iure communis,
 & municipali tributa, atque concessa, & iure quidem Romani-
 torum, quod commune dicimus sancitum est, inter folos cives
 Roma, folis illas tū nuptias cothra, s. i. inf. o. pro. Vlp. in inf. tr.
 3. ita si pīpū reliquit: [Comitatu*s* habent cives Roma, cuius cib. Ro-
 mani Latinis autem & peregrinis ita, si cives sit, & tradit
 Boeth. ad Tepl. C. in loco a coniectu*s*. Hinc Senec. l. 4. de benef. 4. 35.
 promitti tibi filium in matrimonium, postea peregrinus appar-
 uit, non est mihi cum extraneo contubilium, & alio comprebat, ac
 diligentem explicat doct*s*. Carol. Sign. in lib. 1. de antiqu. iur. civ. Rom. c.
 9. iuri patris potestatis folis ciuitatis Romanorum, in filios concessa est,
 s. i. lib. 1. fit de patr. potest. & illa in loco sicut annas Baldus & reliqui, &
 egregia maga Signum in lib. 1. de antiquitate eiusdem Roma, cap. 10.
 Verboresq*s* etiam cadi cives Romanos, aut in cruce agi, aut
 iniunctu*s* populi in eos animaduictus non fuisse, scribit Barnabas
 Brilloni*s* lib. 1. antiqu. 6. 15. qui pariter tradit, folis illis cives to-
 ga, & prae nominibus viri potuisse. Ciuitus etiam Romanorum
 fuit commodum, ut cum peregrinis sicque extraneis nulla effet
 testamenti factio: sicut tradit Vipanius in Ins. tr. 22. Quocirca
 hares instituti non potest exercitus ante peregrinus. l. fed. 6. 6.
 16. lib. 1. de heret. infit. & l. C. eod. qui sic, & rebus, aduersus Aesculapii
 & reliquias sunt interpretati. Vigilius in 9. vlt. infra de heret. infit. Fr. am.
 Etiamen in commentariis verborum un. in verbo, peregrini, & Bar-
 nabas Brissoni in predicto cap. 13. & exterius sicque non cives Roma-
 nos haereditatum ciuitut Romanorum suffice incepisse ex M. Ci-
 cerone in oratione pro Archia predicto ostendit Carolus Signorius in lib.
 1. de antiquitate eiusdem Roma. 6. 12. Haec natusi communis constitui-
 tionis multa provinciae, & ciuitates Italie suis legibus, &
 statutis municipalibus pro suorum subditorum, & ciuitutis commodis
 comprobantur. Ita fane Mediolanensis provincia statut noua
 confititione erit, de pari. 9. collegi, alienari minime posse et-
 iam per quamcumque ultimam voluntatem bona immobilia in
 non subditos Mediolanensis divisione, sic & statuto ipsius ciuitatis
 Mediolani. & statuto Papiae, ca. 14. 7, in ciuitutis sanctum est, for-
 rentes nihil polle ex immobilibus illarum ciuitatum accipere.
 Idem & sui ciuitationibus flaterunt Placentini ac Par-
 menes.

Erquidem iusta ratione sic factum creditur, quod alias cives,
 & incolae ferre non possent ciuitatis onera, si exteri ipsi immobi-
 lia ipsa possiderent, scit ut ratione hanc debet considerari Coiffier in
 consil. 19. Posset qui dicere libro 2. quem fecit sicut Rapis in libro 1. filii fa-
 mil. s. dia. sum. 10. de leg. 1. Alciatus in consil. 53. num. 14. Cephalus in
 in consil. 24. num. 58. Rimad. in consil. 21. num. 12. Bassanus in
 consil. 23. num. 4. & Decimus in consil. 33. n. 2. lib. 1. Ex quo intelligi-
 mus, leges habent municipales, & statuta eius favorabilita, & ob id
 large imperanda, vixione tē edita pro ipsorum ciuitatum virilitate,
 non autem odio exterorum, & forentium: sicut tradunt Dec.
 in consil. 66. num. 6. & in consil. 68. num. 3. & senitus Kipa in libro 1. filii fa-
 mil. s. dia. sum. 10. de leg. 1. relecta opinione Barbier in consil. 44.
 colom. 9. lib. 1. & Fulgosi*s* in consil. 21. In primo proposita. colom.
 & sic cum namque qui dixerint eile odio.

Alij vero dixerunt folium statuta hinc e. & iure communis
 exhibentia. Ita Sezina senior in consil. 21. colom. 3. respic. 4. conforma-
 tur lib. 3.

Et tandem, (vt de his citium commodis differendi finem fa-
 clam) solum ipi ciues Romani non modo in ipsa urbe Roma; sed
 & in prouincijs magistratus gerebant. Non enim apud aliquem
 haec tenet legi, exteros, magistratus Romanis in diuinibus ges-
 fisi, & inter reliqua obseruauit aliquando ex ciuitibus ipsi ordine
 tamen equitri, & Senatorio eligi confueillis quotannius certum
 numerum, qui ex lege silenti indice in canis prætoratum. Qui
 quidem sic electi appellabantur, iudices selecti, & quiesmodam
 deinde statutis Gaius Iulius Bed. av. in annotationib*s* l'ad. 1. de
 iustitia. 5. indicandi ff. de muner. & bona. Carola Saganus in lib. 2. de
 antiquis iure ciuium Roman. cap. 12. Paula Maurotus in lib. 1. antiqui-
 tate. & apertis Tacito. Resardus in lib. singulis. Pro tribunali. cap.
 11. & iij. i. indicandi, qui iudicesset i. pafim in iure nostro
 appellantur. 1. 6. 5. ff. qm. O. quo appellat. ex confusa in prim. ff. de
 appellatis. l. indicandi. C. de indicaci. v. istim. C. v. & quod que in integr.
 regit. ex. a. fit. & 6. Sed hoc quidem in Athene, aut defuncti. Sciendi-
 ces i. dati à iudicibus delegatis & maximè differabant, scienti-
 bus Albertus glatori, Comes, Annas, & Angel. Aretin, & Barba-
 tiagnos recenset, & probat Socia. senior. in l. r. sum. 10. ff. qui & à quo
 appella. Dux in urb. ff. de officio eius. num. 15. Alciatus in rubric. extra
 de officio ordinarii. num. 12. & mil. 2. Paradox. cap. 5. Longobardus
 in l. imperio. num. 22. ff. de iure dict. omn. audie. Petrus Lorotus in com-
 mentariis de iuris filiatione, & imperto, Axiomata. 4. & 42. & Cato*s*
 in l. sum. qui in fine ff. de iuris filiatione. ann. iude. Horum feliciorum iudic-
 10. dicum nomina in vnam coniungebantur: & cum priuate causa
 iudicium dalem Praetor ex vna vni ex illis forte edebat. Quod
 explanauit Serenus in illo Virgiliano:

Quisq*s* Meno virtuam mouet, &c.

Inquit Serenus, [Sorte ex vna ductis per Praetorem indices afflu-
 entibus] idem ex Aficano in prima aliante in Verrem facile col-
 ligitur, & auctiora autoritate explicata. Budem in annotatione ad diuinum
 4. indicandi. Tria quilibet de iure primogen. quodlibet 10. in. sp. in. & Cato*s*
 in l. 3. m. p. c. lib. 1. iuris. cap. 12. Nostra etate iudices dati i. re-
 gis doli posunt legum Doctores, qui in collegium cooptati, po-
 testatim à legibus municipalibus & principiis concessionibus
 habent iudicandi, e quorum numero unus forte feligitur, qui de
 ea causa cognoscere, & indicare debet, i. iudices collegati (vt hoc
 nomine eos appellem) nos omnes ciues pafim cooptantur, fed
 & olim dari iudices, ex ciuitibus patriciis orti. Ita fere totius Italia
 statutis sancitum est.

Requirunt sine leges ips*s* collegiorum, Doctorem cooptari
 pertinentem, id est oportere ciuem nobilem ex antiquis nobilitate
 familiis. Et quamquam large, & benigno sine hac flatura interpre-
 tande, sunt post alios scripti in consil. 22. sum. 1. lib. 3. Nihilominus,
 nescie habent i. aggredi volentes probare has qualitates, nem-
 pe si cives, & ex ciuitibus nobilitate ortis. Cives vero i. vtr ad rem,
 de qua differere institutum, clementiam, nemo presumit: t
 cum enim ciuem qui quid facit, quid non presumi diximus supra
 impræempta. Ciem namque facit origo, & numillio, electio
 vel adoptio. L. c. de mil. & vbi quis d. m. lib. 1. lib. 1. Originari
 ciues dicuntur, qui in ipsa ciuitate nati sunt. Originari enim na-
 turap*s* facit, ut cognit. Iean. à Pla. in lib. 1. de munici. & original. lib.
 10. & scripti. sum. 1. in consil. 22. num. 1. Fred. Scott in regno. 2. num. 6.
 rom. 1. lib. 8. Situan in consil. 1. num. 6. Scripti envers in d. 1. cines. &
 1. mol. Com. Cest. & Alex. in lib. 1. in consil. 22. num. 1. leg. 1. & post
 l'anno. 1. lib. 8. Situan in consil. 1. num. 6. & lib. 1. & ibid. num. 12.
 auctoritate p. gloria. Baldi, Aretin, & Berrig (scripti), originarium ciuem
 dici, & natum in ea ciuitate, in qua domiciliu*s* eius maiores con-
 traxerunt. Et hoc quidem dixi habere locum in statutis stricte in-
 terpretandis.

Nec refert quid qui natus sit in urbe ipsa, vel in continentib.
 & suburbis. I. qui in continentibus de veteri, sign. cum verbis has sunt.
 [Qui in continentibus verbis nati sunt, Rom. non intelliguntur.]
 & seruant iheredem. Alciat. & Reburrus p. Baldi. in cap. vlt. de off. iudici.
 & inquit Reburrus, flattum collegi loquens de ciuitibus originariis
 comprehendere etiam hunc in suburbis natum. Ita etiam
 nisi in vici subditis ciuitatis, sicuto (vt dici solet) in ciuitatis, di-
 cuntur cives Originarii, vt in specie tradunt Luc. de Penna. iul.
 ex. 1. colom. 2. in p. 10. C. de incolis. lib. 10. & apertos. Bart. in l. 3. num.
 1. C. de naturalib*s*, cum dixit, natum in vlla seu vico t fortiori-
 rigine ex i. ciuitate, cui subfuit vicus, & idem Bart. in consil. 196.
 epist. 1. C. de naturalib*s*, num. 6. lib. 1. respicit appellatio ciuitum con-
 tinet

tineri etiam natos in vicis, & comitatibus ciuitatis subditis, & Bar. fecati sunt Card. Zab. in c. Rudolphus de scriptis. Franc. in c. l. 6. 1. col. 2. de vestiis. 16. Bruno in tract. de statuto excludente stragiles, art. 8. & Rebiff. in l. quis continentib. col. 1. versi. 2. si statut. de verbis signific. Crat. in conf. 49. num. 10. & in conf. 95. numer. i. qui eiusdem opinionem refert ag. in conf. 296. num. 5. Huius accedit Bar. in conf. 294. l. s. cap. 2. col. 1. libr. 2. etenim. libr. 4. Sylva in p. n. 81. ver. unde artu. seretta in conf. 15. Feli tamen in d.c. Rudolphus in 9. intelligit verum hoc esse in fauorabilibus) seu his, quae admittunt largam interpretationem: secuti si frictum. Sed illi dilectionem, praeferit Soc. feni. in conf. 16. in q. libr. 3. & Crat. in conf. 49. num. 10. Et praedicti quidem sunt tex. l. qui ex vico. ss. ad municip. juncto tex. d.l. ciues. C. de incollis. libr. 10. Imo Alcibi. in q. ipsi in montibus, ss. de verbis signific. dicitur, hinc dici non potest natum in ciuitate: sed habere quidem ciuitatem illam patrum, & esse ciuem in proprietate & scilicet Bero. in conf. 22. num. 4. lib. 3. qui sic intellexit d.l. qui ex vico, & hoc maxime procedit, quodis quo est natus in vico & Comitatu, ex cuius.

76 Nam nunc dicitur ciuitatis originarius, & faltem quo ad onera. Ita Felius in d.c. Rudolph. num. 13. vers. 2. linn. post Albatem ibi & Bartolum in l. p. ad munici.

Idera eft dicendum, quando quis ex ciuibus originariis natus est, eft extra ciuitatem & Comitatu, sicut duo ex filiis meis Io. scilicet & Stephanus, ille natus eft in ciuitate Montis regalis Pedemontium, ann. 1564. die 20. Sept. iste vero Patauij ann. 1575. die 9. December, diu in illarum ciuitatis Academias doceremus in Pontifici, & deinde Cesareum, iij fané filii mei dicuntur ciues originarii Papie, cuius sum Dei gratia originarius, & oriundus ita in spectaculo tradit Caltr. in l. hominibus. legatum, de legit. 1. qui dixit, filium Doctoris Paduanum legentem natum alibi, dicit ciuem originarium Padus & Calvenensem fecuri sunt alij commemorati a Felii. in d.c. Rudolph. num. 4. qui de scipio idem scribit, quod felicitate calu natus erat in oppido Felina dieceesis Regiensis, cum tamen eius parates effient originarii Ferrarie.

Hanc quoq. sententiam probarunt Iason in d. 1. b. in conf. 6. leg. 1. ann. 1. de lega. & in conf. 77. libr. 3. quae responsum, super statuto College Mediolanensis. Et his accedit Bartol. in l. filios. C. de munici. & organ. libr. 10. Baldus in conf. 294. ista causa, libr. 4. Ripain tract. de pef. in utr. de pef. contralatum, num. 4. Rebiff. in l. column. 1. vers. 2. procedit inter de verbis signific. Alcibi. in l. qui in continentibus, eod. sit de verbis signific. & Mafcard. in tract. de probat. in incom. 11. 45. num. 3.

77 Imo sunt, qui affirmant, ciuem originarium dici etiam eum, cuius pater natus eft in ciuitate, et si pere alibi, ita fateatur tradit Petri. Antivul. in tract. de manerib. p. m. 3. quem retulit in d.c. num. 2. lib. 1. Et accedit congett. à Mafcar. in tract. de prob. in conf. 11. no. 5. hic. in conf. 77. num. 5. lib. 3. quae responsum super statuto College Mediolanensis & fecutus est Cattaneo. Cor. in memori ab. in red. statuto caeteri in multo in sif. sed proprius existimat, hunc non posse dici originarium, sed oriundum ut relte scribit Alcibi. in l. qui in continentibus. ss. de verb. signif.

78 Exigitum estiam aliqui, mulierf. forent seminuptum cui originario, effici ciuem originarium, ita sane Bald. in conf. 35. Sesia origine, col. 2. vers. 3. artic. libr. 1. qui idem effe linxit, ea effectiva videtur. Ideo bald. in conf. 64. column. 2. in primis libr. 3. & ideos. p. m. dicit Plet. in conf. 19. num. 16. & 17. credidit in quodis iura & commoda ciuitatis multiter effici ciuem originarium, non autem quod veitatem, & sermonis proprietatem, cum vere in ciuitate natu non sit. Ciuis manumissionis lib. 1. leg. ciues. C. de incollis. libr. 10. sicuti quidam dominus manumisst serum in ciuitate, ciuius sicut est: cum ex nihil aliiquid fiat, ut inquit Lucas de Penna in d.l. ciues. column. 2. versi. 2. ciuitati in qua. Serum enim pro nihil habetur, cum mortuo comparetur, l. ciuitatibus, de regul. ur. idem seculum 10. ann. de Plata. in d.l. ciues. & Petri. Antivul. in tract. de manerib. p. m. 4. num. 26.

79 Ciuis etiam fit adoptione, d.l. ciues. & explicavit Lotus de Pen. ibid. col. 2. vers. 3. ciuitati. & to. a Plate. num. 3. & probat l. in adoptionem. C. de adopt. & huc ciuitatis tam diu durat, quamdiu durat adoptio, l. fed ethi. is. g. ad munici. Hic tamen adoptatus non perdit primam ciuitatem, Lardine, v. 8. lib. 1. p. ad munici. & tradit l. platea p. m. 10. loco.

80 Ciuis quoq. fit electione, d.l. ciues. C. de incollis. libr. 10. alibi dicuntur aliquam. l. efficipt. ss. ad munici. & hunc acutum magis distare à natura, & in hominum more inclinare scribunt Luc de Pen. d.l. ciues. col. 2. versi. 4. ciuitati in qua per electionem. & ibi. Platea. num. 2.

in sif. qui declarat, quando quis dicitur electus ciuius, qui & alio nomine appellatur ciuius creatus priuilegio. Petri. Antivul. in tract. de manerib. in p. m. num. 3. & num. 23. & ij quidem frui debet ei. dicit enim commodis, quibus fructuatur originarij ciuestum & incommoda ferre debent, vt tradidit Bartol. in l. emm. 16. ff. ad munici.

Platea in d.l. ciues. num. 2. vers. 2. ed. Bar. C. de incollis. lib. 10. & hic dicitur vere & propriè ciuius, secundum Bar. in l. num. 16. ff. ad munici. & co. conf. 62. lib. 1. Baldus in conf. 64. puncto Paulinum, col. 2. in conf. 49. quod dictum est lib. 3. Alex. in conf. 17. m. 1. 4. vers. adeo quod etiam lib. 2. Ruian in conf. 227. num. 2. & libr. 1. Bart. q. 26. numer. 23. & Crat. in conf. 29. num. 6. Paris. in conf. 7. m. 1. libr. 1. conferunt rationes perspect. & l. o. in l. in sif. qui quippe imperio, ita que dicitur in ipsa ciuitate, sicut crevit ad eiusmodi. & in conf. 17. libr. 1. qui quippe emperio, num. 29. ff. de fin. ap. 8. & accedit Ital. in l. 3. lib. 4. has verba q. v. lib. 1. ff. de fin. ap. 8. & accedit Ital. in l. 3. lib. 4. has verba q. v. lib. 1. ff. de fin. ap. 8. qui dicit, hunc ciuitem sic crevit a deo ciuius non obtinere, vt leges omnes loquentes de ciuite, & hunc cōpredit, & Ital. secutus est Arat. in l. quidam cum flum. num. 16. de verb. ob. qui ad templum script. Quocodic. recedit respodit idem Ital. in conf. 24. ff. statuto Placita. col. 2. vers. 2. fed. hic occurrat lib. 1. hunc ciuitem sic crevit immobilia in ipsa ciuitate Placentia, p. m. obstante statuto, quo prohibetur alienatio, nisi in eos, qui non sunt de Placentia, vel dilictu, sic & Paris. in conf. 7. libr. 1.

Caterunt hoc intelligit Felius in d.c. Rudolph. num. 14. versi. secun vbi. de rescript. nisi statutum loqueretur de clie originariis, sicut illud Ferrariae, quid nemo in collegio cooperetur, nisi fit ciuius originarius. Non enim hoc statutum adiunxit ciuius ex pruilegio creates & rursum ex pruilegio creato, non dicitur cōcūlum, nisi id quod tales eum sic ciuem facientes ei dare potuerint: ita Salicet. in l. ciues. num. 2. 2. C. de appella. Roman. in conf. 62. versi. quid autem cest. Ruian in conf. 200. num. 19. lib. 2. qui fortius respodit, quid ciuius creates pruilegio, adiecta claustra: Ita quod possit omnia facere & confequi in omnibus, & per omnia, que possunt alijs ciue originarii, non potest habere & confequi, nisi quia iure comuni & ordinario facere & habere possunt ipsi originarii, non autem que ex pruilegio, & iure speciali. & iniquod Romae, respondeat Rolan. in conf. 79. num. 16. vers. non obstat, libr. 3. qui alijs concurrit.

E hic venerandum Collegium Mediolanense iudicavit ciuitem crevatum ex pruilegio, vt in omnib. & per omnia habetur pro ciue originario, cooptari non debuit, propter quod statutum ipsum Collegii requirit, cooptandoz effe deinde ciuius originarios: et tibz. ob. ciuius sicut creatos admitti oportere scribit Bald. in Lomne populi, mān. ff. de finit. & iur. & lib. 2. 5. patronum. ss. de la vnu. & vnu. lib. 1. num. 2. & item l. s. l. num. 17. & Ibid. Rop. num. 7. de lega. C. in conf. 34. num. 17. And. Geill. mil. 2. præ. obser. in obser. 25. num. 6. & Capitul. in conf. 5. num. 18. lib. 3. In reliquo vero quod pendit à facultate & posestate eligentium & ciuantum aliquem ciuem, eum capax est, ciuius ille crevatum in omnibus, & per omnia ad eo quod si statuto fit ciuitate, quid nullus potest est Prior, nisi fit ciuius originarius, si creatus ciuius in omnibus, & per omnia, ac si effec originarius, poterit esse Prior. ita 1. a. Plot. in l. 1. C. de prud. corpor. lib. 1. Corn. in conf. 25. num. 16. lib. 4. & Salic. in conf. 1. num. 16.

Ciuis etiam quis efficitur l. o. arq. diuina habitatione, quia domiciliu continetur, n. gl. in l. ad ipsa. ds. vers. 1. vnu. dec. in conf. 53. col. 2. Rolan. de locis. num. 9. 22. num. 21. & 22. & Silua in conf. 1. go. & secutus sum in conf. 290. num. 3. & 5. Quando autem dicatur quis contraxisse domiciliu, scripsi in l. prej. 62.

Illiud tam obseruantur dicit, quod esti qui nomine, dicitur ciuius originarius, efficitur l. o. in ciuitate natu sit, vel pruilegio crevatum attamen vt cōmodis & pruilegijs ciuitatis fruatur, habite in ipsa ciuitate, atq. ita domiciliu in ea habere, & curia alijs ciuibus onera sustinet debet, et apud alios 14. in conf. 77. lib. 1. vers. 1. & p. m. 2. lib. 3. Ruian in conf. 200. num. 17. lib. 2. & idem ego ipse respondi in conf. 390. num. 46. & 101. num. 52. post Crat. & alios. dicit, ciuitem hunc non sufficiunt onera, effice in proprio ciuem, & secundum quid: & acceditum Felius. in c. Rudolph. num. 13. vers. addatu. de rescript. & Rota Romana in decr. 227. num. 3. p. m. in nouissim editu, qui scriperunt, ciuem originarium aliquem non effe, nisi parentes ibi domiciliu contraxerint: & ciuitatis munera subiungunt. ita & olim apud Romanos, ciuius Romanus diebatur is, qui esti natus effe Roma, atque attem domiciliu Romam in ipsa vrbre contraxisse, ac qui tribu. & bonorum potestatem adcepit. quodnam admodum nullus efficitur Romanus in p. m. citato l. o. de antiquo ure ciuium Romanorum.

Cærum quando non constat de alicuius origine, manumis- sione, adoptione, & electione, seu creatione, vt appareat cu-

etiam cunctis : atque ita quando fumus dubio, an sit praefit aur
cuis, vel exterus & forensis? Andrea Alciat. maximus non nisi
Iurisconsultus in tract de p[ro]fessione, regal. 5. prefat. 1. scriptum celi-
quit, cu[m] illius ciuitatis aliquem prauitum, † in qua habet are
reputit, ex sententia Bartoli. in ut p[ro]t[est]at. m[od]o. 17. tract. folio
se[ct]io. ff. de acq[ui]t. heret. qui tam vi fixit, quicd hoc sentiat: fi-
ciuntur iste alciat. admetit. Nec Guido Pap. in tract. de p[ro]fessione
qui ab eodem ac[ad]em in eandem tentationem citatur, non id, fed aliud
potius assertur. Recitus itaque mihi visus est scribere Bartoli. in
L. 1. s. 21. ff. ab manu q[uo]d illi textu adductu, cum dixit, quid quan-
do ignoratur aliquis, an cultice fit luius, vel illius ciuitatis

²⁶ & loci, praesumitur esse illius, in qua fuit alitus & educatus, 1 &

Boer securis fuit Ang. in bare absens, s. de sud Marfil, int. si infans puer, ss. ff. ad l. Corn. de sicar, & Boer in quatuor, 15. mon. a. lit. his accedit Augu. Ariminum, in addit. Ang. de malitia, in veritate de Bononia, non nec 3. quo loci recenter Ang. illi si. fiam except. s. in bar. ff. de ce quod non t. e. s. 27. dicuntur, stante statuto, t. quod majori poena puniatur occidere ciuem, quam forensem, si ignoratur an occidens fuerit ciuis, vel forensis, in dubio ciuis presumitur. Quam traditionem probarunt Feli. in c. quatuor, num. 3. de offe. ordinat. & Marchabron. in ius. 5.22. num. 120.

Nec ab hac opinione virus est dissidente Ange. *Act. in loco scilicet prostrate, num. 3.* cum dixit, quod si cautum sit statio, i grauitate puniri debet forenses committentes delictum, quam ciuitate et ignoretur an ciuitis fiti de ille diligenter, vel forensis; in dubio (sit Angelus) prout fitius cuius illius loci, vbi iudicium agitur. & praeterea subiungit Ange quod quis fit forensis, ut illius, quae non proutumtrum, sed probari debet ab eo, qui in ea fundamento constituitur.

Declaratur hæc traditio, ut locum non habeat in eo, qui se non
59 minari fecit à aliquo loco, & deinde aferit, le cuius illius ci-
uitatis, in qua habitat & reperitur. Nam tunc cœlasta dicta præsum-
ptio, & præsumtutio cuius loci, sicuti fuit dicitur, ita declaratur.
Alia, in d. consil. 15, ad fin. post. in ultim. C. si non tempor. iud.
Felin. in cap. Confam. de pœna. comprorbatur, quia licet arguere à no-
30 mine, cum talis quis crederat & præsummatur, tali quis nominatur,
& respondit Bald. in conf. 15, in cap. q̄a veretur inter prætoria
rem, can. 1. tib. 8. c. cum dixit, quod si hospitale appellatur S. An-
dreas, præsummunt esse de membris S. Andreæ. & Corn. in confil-
at. 2. c. 5. tib. 4. respondit, quod si turris fuit appellata, turris talis,
præsummunt illius qui nominari. & hoc fecerit eff. Crauet. in confil.
12. mom. 8. qui simile respondit, nempe, quod prædia appellata
hoc nomine, conuentionata, præsumit ex conuentione à cater-
exempta.

Creditid tamen Macfard. in tract. de probationib[us], in co[n]cl. nro. 15. & alijs modis sequentib[us]. c[on]tra aliquem probatum originariū verbiū enunciatiū Principis, id aliquid priuilegio afferat, sc̄ etiam sepulchrī literis mar moreis, antiquis inscrutēis, libris astimis, communi voce & fama, libris parochi, & similibus, que natūriatis & mortisi locum ostendunt, h[ab]et ea quidem opinione dampnifaciat & coniecitur faceret folius habitationis, vel ciuitatis ex priuilegio, & aliter, nō autem omnino ipsius originis.

Differamus nunc, an & quando clavis dicatur atque presumatur amissio et cito faciat, fui et ciuitatis iuris et quod attinet ad originalium amicitiam, dicendum est, illam nunquam dici utique presumam, amicorum origo mutari et illi renuntiari nequeat, *Liber apud insiprum*, *ad municip. & l. origine* *Civis de municip. & orig. lib. 10.* et tradidit *Bar. in d. assump.* in primis *Alex. in confi. 34. lib. 3. Maria. Sec. Sem. in lib. 1. ratione num. 51. *de fin. et comp. et in confi. 37. numer. 7. liber. 10. Decem. confi. 24. num. 10.* Affidit in decif. 38. num. 1. *et ad retul. et levato sum in confi. num. 9. & 10. lib. 1.* et accedit *M. Scard.* in tr. alt. de probat. *caecili. 14. num. 2.* *& Andr. Gall. in lib. 2. prael. obserua. 36. num. 3.* et *Rota. Roman. in decif. 32. num. 1.* in part. decimorum diversorum novissime in prefos, et ratio ea fieri creditur, quia cum origo naturale quid sit, immutari non possit. *lib. 6. fidei et naturae lib. 10.* de ipse nec non de eis.*

etiam in aliis locis. Et hoc est quod dicitur deus tuus in aliis locis. transiit domini. dicitur smaragdi utra emigrat in virginia. et coniuge utra dominici. ita sicut in loco iherusalem.

DE PRAESENTIA.
suum, sed non nominari, & in l. filius, C. de nominari, & eripi, lib. x. & gl. in significante, de patre, &c. sed auct. omittit C. ne viror pro morte. Alex. in conf. 34. nu. 3. Boer. q. 19. num. 3. Affidat in decr. 34. nu. 1. 2. 3. & 4. Andri. Gall. in d. obserua. 36. num. 5. & Retain. d. decr. 27. 29. num. 1. & Mascard. in d. proba. com. 114. nu. 4. inf. Id em multo magis dicendum est de aliis cuiuslibet nomine ex manumissione, creatione seu electione, adoptione, & ex domicilio diuturno, facti ceterum hunc per domicilium antiquam amittere ipsa ciuitatis iuris, si alibi conferat domicilium, & rursum Alex. in conf. 34. nu. 7. lib. 5. Maria. Sac. Sen. in lege ratione, nu. 15. de for. competen. & Gall. in d. obserua. 36. num. 4.

PRAESUMPT. XXXI

Ea quæ irrationalia sunt, non presumi.

SUMMARY

- Lex versa illa dicitur, *quaratione condita est*.
 - Irrationabilis non sunt pre/*sensu*al.
 - Vox illa non est adiudicata, affectus ac probant aliqd gestum sive aduersari rationem utriuscum.
 - Fixa non praesumuntur concordia, *qua rationabilis sunt*.
 - Altum qui pollici gestus, non praesumitur quid velutus vel falso, vel per amorem committere.
 - Potuisse non praesumitur sine iusta causa non esse trahere currimus.
 - Danno non quod est, non praesumitur: nec quod est centralibus nos-
tros, non.

PRAESESUMPT. XXXII

Oblitionem præsumi aliquando, paucis
explicatur.

SUMMARY

1. *Oblitis quare in nomine presumatur.*
 2. *Homo presumatur bodie frite que ante a finit.*
 3. *Naturam presumatur potius esse voluntatis, quam si fulsum scripsisse.*
 4. *Tellus infra eis excutio, quando ex die, se aliquia de re non sunt recordari, id quod passus est inveniuntur.*
 5. *Idem si excutio, quid ab eis tempore memoria non teneat aliqua verba, et auctoritate, plena cum eruditio, vocem.*

MEMORIA teneo, me tali quando, in commentariis de arbitriis tractavi dicimus, quae si quis, &c. caput, lib. 2. cap. 26. scriptis, oblitus nem in homine praefunis, vel ob temporis cursum & diuinum, vel ob negotiorum multipliciterem varietatemque, ut non sileat etiam antiqui codicis in libro 2. cap. 26. usq. Nunc addo,

LIBER SEXTVS.

addo, quod scriptum reliquit Lucas de Penna in l. 3 col. 4, vers. 10, magis fit apud a **præsumpt.** C. de apicio publ. lib. 10, cum dixit, **et** bitempora diuturnitate profumi obtinuerunt, **ext.** longioritate, **z.** q. z. i. quoniam præsumta. **f. 1.** ff. de ruta nopsia, & **6.** illud in auctor. de triente & semife, & curso decennijs præsumpti obtinuerunt latissime comprobant. Tiraq. de præsumptiib. in gl. 4, vers. 16 sed multe plures. Hic etiam censui addendum, quod docuit Bar. in folio impr. p. de adim. lega, cum dixit, **†** hominem profumi hodie scire, quod an reūscitur.

- 3 Et respondit Aret*in confi.* a. 7. n. 3. quod in notario magis praesumitur oblitio quam quod falso scripferit.

4 Et hic facit quod tradit Nellus *in tract. de testif.* n. 22. cum dixit, iustam est *testis* excusationem, qui dixit, se aliqua de re non recordari *id*, quod pafus est infirmitatem, qua lentis memoriis sibi suffise defibrilitari.

5 Ita pariter tradit Albe. De *Maletis in tract. de testif. par. secundum 3. m. 11.* credi testi dicenti, quod ob lapsu temporis memoria non teneant aliquę verba formula, que ab aliquo iam audierit.

P R A E S V M P T . XXXIIL

Præscriptionem non præsumi paucis
explicatur.

SUMMARY.

- 1 Prescriptio non presumitur.
Et in dubio prae sumendum contra allegantem prescripti onem nu.x.
Allegans pro ipsa loquuntur probare eam debet.
 - 2 Prescriptio praefaponit dominii negligientiam.
 - 3 Prescriptio dicitur impone praefidium.
Et dicatur quod odiosum tanquam absorbens im alienum, nu.s.
 - 4 Odia sunt restringenda.
 - 5 Prescriptio dicitur esse quid facti seu ex factis descendens.
 - 6 Facti que sunt non presumuntur.
 - 7 Prescriptio sicut non presumuntur, sic nec presumuntur qualitates, qua
ad ipsam causandam et querendam.

Es apud nostros receptum, "prescriptionem non presumi.
Ita omnino primo sensu Abb. in conf. 32. Conditione, num. 6. lib. i.
quem in omnibus sententias [non] F. Bald. in trad. pref. in tercia particu-
larietate partio principi, nisi P. R. Conf. 37. nu. 89. lib. i. Et Cran. in conf. 31.
229. in fin. & in conf. 201. num. 29.

Hinc respondebit Bald. in conf. 43. **p**rime, lib. 4. in dubio esse
pronuntiandum contra eum, qui allegat prescripti onem cum
probare illam debet. Et Baldum sententia est Cruxata prescrat in
loco. Et huius sententia est ratio, quia prescriptio presupponit
domini negligientiam, qua cum sit delictum quodcum non
presumitur. **I**merit. **S**ed prescrat. **D**icimus **i**mpudentes lobis, in
presump. **T**raetere accedit quod tibi prescriptio dicitur impune praefidium,
g. volumus in asu b. de y, qui ingred. ad appell. Et scriptilob. i. ad
arbitrii iudicium, g. 29. num. 7.

Hinc tibi dicunt prescriptio quid odiosum tanquam absorbes
iis alterius, cap. 4. pof. 1. qm. 3. & respondit Abbat. in conf. 31.
6. col. 1. lib. 2. odia l. autem conuenit restringere, cap. 1. oda. da.
reg. int. m. 6. Accedit etiam huic traditionario, quod prescriptio est quid facti seu ex factis descendens, nempe in curlo tem-
poris proflesione. Ea tauta quo facti sunt non presumuntur.
I. in bello. g. facta. **S**ed de cap. Et possunt reuersi. Et dicimus sopr. in pra-
sumpt. 14.

Et si cicut non presumitur prescriptio, sic nec etiam qualita-
tes, quia ad eam cauſandam requiriuntur, nempe titulus & bona fi-
des. Ita Bald. Et prescrat in loco. Imo locu habet presumptio
hinc in curlo temporis immemorialis. Na adhuc prescriptio non
presumitur. Si respondebit P. R. Conf. 37. num. 90. & in conf. 144.
nu. 121. lib. 1. Et Natura in conf. 179. num. 12.

PRAESVMPT. XXXIV.

Consensus, auctoritas, licentia, & consilium, quando de substantia actus, qui geri debet, presumantur.

PRAESYMPT. XXXIII.

1019

SUMMARY

- Confusio, auctoritas, vel consilium dicuntur ad quendam de substa-
 tia vel praesumitur, num. 12.
 Filmus amicorum vel confusio in iudicio esse non potest.
 Nec potest donare causa mortis, nisi confusio sit pater, num. 3.
 Prudentia non potest donare vel alienare bona ecclesie sine consensu ca-
 pituli.
 Capitalis consensu requisitus in presentationibus que in ecclesia col-
 legiatus sunt.
 Pupilli vel minoris potest sine auctoritate tutoris vel curatoris se al-
 tri obligare.
 Prudentia in ecclesiis negotiis adhibere debet clericorum & capituli con-
 silium.
 Papa auctoritate ecclie negotia cum consilio Cardinalium expeditas
 soleat.
 Non tenent compellitur eorum consilium sequi, num. 25.
 Indicis ordinarii in plerisque locis Italiae servae debent sententiis in cer-
 tis casis cum sapienti ut primitus confitatur.
 Religiosi non posse esse regimantem exco, uteores, nisi habita a suis pra-
 lati licentia, num. 22.
 Ab eo electus in episcopatu non potest monachorum suum deferre et se-
 nientiam Pontificis vel legatum de latere, num. 20.
 Alius qui cum alterius consensu confisi debet, non valet, nisi confisio
 iste adhibeatur.
 Filmus cum non possit donare sine atrio confusa, si donat non adhibet
 dicto consensu, antequam pater consenserit, potest donationem revo-
 care.
 Multier quo ex dispositione statutis non potest contrahere sine consensu
 mariti, potest renuncare contra illam si contrahit, antequam manus sua
 consentiantur.
 Et si interim ipsa moritur, non patet moritur illi contraria consen-
 tia, num. 16.
 Auctoritas alicuius quoniammodo praesumatur esse de substantia alterius.
 Alienatio terum ex ecclie causa sine auctoritate episcopi non tener.
 Licentia alicuius est de substantia alterius, quandoque actus debet fieri
 cum licentia.
 Aliquando tamen non est de substantia, num. 22.
 Consilium non praesumitur de substantia alterius, qui namque aliquid fa-
 cere debet cum alterius consilio, debet consilium requirere, non tamen
 habet necesse illud sequi.
 Est enim liberum vinculū explorare, a sibi consilium expediat, nu-
 mer. 24.
 Eleccio, qua consilio alterius fieri debet, valeat requisito consilio, etiam
 illud non sequentur elegentes.
 Index qui sapientia et consilium datur, per hanc valuit, non tenetur
 illud sequi. Secundum si ex statutis dispositiōne necesse habet esse senten-
 tia, cum tamen ipsa loquitur, num. 23.
 Toflatur si mandata filia sua, ne nobis cum consilio C. agi, tenetur quid-
 filia requirere consilium, sed non videtur sequi.
 Et si deinde condicione adiecta ex estimo non valuerit, num. 25.

COMPER TVM omnibz esse fcio, t permultos esse, qui non
Cnisi alterius adhibito vel cofenitu, vel autoritate, vel cōflio
actum aliquem cōficeri possunt. Ita fane filiisam fine pa-
tris consensu nō potest esse in iudicio, l. vlt. 6. *neccesitate, C. de bonis*
qui libet. Id quoq; & in iudicio postfieriis locum habere pot
multos scripsi, *commentarij de resupra pofitione, remedio 15.*
q. 2. Et ita quoq; filii donare non potest causa mortis, nisi cofen-
tia patr. *l. tunc 6. q. 5. ff. de dona, can. 9. mortis, & scilicet omnes in l. 2.*
*ff. de l. 1. Ita etiam conuenit capituli requiriunt, cum Prelatus do-
nar, vel alio titulo alienat bona ecclesi, & t. de h. quia fuit a p. al. s.
ne consensu capi. & ibidem in ea re uocatur: sanctius est, cipit. cōfiliu consen-
sum requiri in præsentatione, quia in ecclie a colligata fieri.
In pariter actus multo confici non possum fine alterius autorita-
te: quemadmodum papillus? & minor non possunt fine autorita-
tis uirorum vel curatoris se obligare alteri, vi integranda titula,
c. ex iusti uol. de aut. et iustitate.*

Ira quoque in multis negotiis peragendis alterius consilii requiritur: sicut in ecclesiis, *i.e.* negotiis Praeclarus adhibere debet clericorum & capituli consilium, *e. novat.* *Ergo seq.* *de b. quid quod ad pral.* *fine consenserit cap. I.* In modo & summum ipse Pontifices pretaractare loget ardua ecclesie negotia cum Cardinalem consilio, *seq. ad apostol.* *de re iudic.* & *scrutatis Doli.* immixtis consilii. Sic pariter ex multis Italia statutis sanctificata est, *i.e.* ordinariis iudices ferrari del-

sententias certis in causis *ad* spiciuntur Iurisperit confitio. Ita
fane extare flatus hic Papam Papia, Mediolanum, Brixia, Verona
& alibi. Sunt etiam actus permitti, qui de alterius licencia confi-
debent: ficiunt religiosi & testamenti executores non nisi habita ab
eis praealatis licencia exequuntur testatorum dispositiones. Clem-
ens & de officiis. Ita quoque Abbas eleitus in episcopum non potest mo-
nasterium detinere sine licencia Pontificis vel legati de la-
rege, si albatrum, ut *ad* cib. n. 6.

ta, dubium non habere existimat. Quandoquidem adus, qui cum alterius consensu confici debet, non valeret nisi consensus iste subhibetur. Ita si fundemus filium, qui (ve diximus supra) donare non potest sine patris consentia, si donat non adhibito prius consentia, antequam pater consentias, ipsum donationem revocari.

in §. 1.10.2. ex iur. quoniam natus est per magistrum aceret testam. SEC. 1.10. n. cons. 95 num. 13. lib. 2. Tiraq. intrat de legib. connub. in gl. 4. posse statutum qui simile t' distinet, nempe mulierum, que si dispositio statutum non potest contrahere sine consensu mariti, possit resuocare con-

non poterat condonari nisi consentiret pars altera. Et tractum ante adhibitum à marito consernum. Et *ibidem* tubiūgū ex sententia Salicetim *l. vlt. sol. vlt. C. ad Mared.* idem esse in contractu celebrato à filio sine patris consensu. Huc facit, quod t' pos-

Castren. in d. conf. 4. 38. scripti idem Tiraq. in d. gl. 4. m. 17. quod
familiiter que (vt diximus) fine consensu mariti contrahere non
potest, contrahit non adhibito mariti cōfessio, & interim moria

tur, non poterit maritus eam mortua cōfentire illi contrahere; quo vnu contentus cum altero iungi non potest. Ex quo intelligi nunc, confulmen hic esse de substantia actus, qui alioqui co nobis exhibito non sufficiunt: Et huius sententia ex videtur esse rationabilis, quod hic ipse contentus adhibetur ad integrandam personam illius contrahentis, facilius scilicet Baldi in L. Colam, pen. C. qui ad suum dictum post aliud Tiraquianum tract. de legibus coniug. ing. off. 4. numer. 7. & 2.

Idem quoque de † auctoritate cum Baldo dicendum est, ut et illa presumatur de substantia actus. Nam si ea auctoritas, quam in

pupilli, vel minoris contracti acibinde debet tutores & curato-
res non adhibeatur actus ipsenon fulinatur, *l. obligari*, in principi-
ff. de auto. tui. tui. &c. pariter & alienatio rerum ecclesiæ facta sine au-
toritate Episcopi ipso iure non tenet: ut *frument. arribudia. in capi-*
mull. l. q. 2. Bald. in l. vltim. §. necessitate. numer. 17. C. de bonis qui la-
terio.

De licentia idem die dicitur et cum Baldo, quod feliciter sit de substantia. Nam legi et sancitum est, Abbatem, qui ad episcopatum transire non potest sine licentia Papae, vel legati de latere, ut dicitur nisi papae, non conquisi episcopatum, d. si abbatem, vbi omnes, et alii, in ita executor est religiosi exequi, qui non possunt tellamenter sine licentia sui Praeclari, a. Clem. de teſſa. Aliquando tamen licentia non est de substantia, ut in causa licet, de regula, vbi insufficiere licentiam, et non obsecratur.

De confilio nunc ter dicendum est, quod quidem de substantia actus non presumitur, ut se ferunt Baldu*s* & Archidiac*on* pre*paratus in locis*: Nam qui cum alterius confilio facere aliquod debet, necesse quidem habet consilium require*r*e: Non tam

haber necesse illud sequi. Est fane liberum vniuersique explorare
an sibi consilium expediri, t. 2. inf. ff. msd. Hincit, quod Pô-
tissimum, quia cum Cardinalium consilium ardua ecclesiastica negotia per-
tractare debet: non tamen compellitur eorum consilium se quie-
quemadmodum post alios scriptis Berou in tribus, de consilio. num-
ero 6.

Sic pariter electio, qua \dagger consilio alterius fieri debet, valet res
quisito expectatio: consilio, etiā si illud non sequantur eligen-
tes, c.ū in veteri iuris p.ribgl. de elect. & ibidem abb. & reliqu. &
oper. ex probat tex. u. c.ū in elem. de electio, p.ribgl. & Dots.

Non est distilimile quod respondit i Castren. in conf. 6. Pro declaratione eius, vers. 3. lib. 1. Cum respondit, iudicem, qui non in lege municipalium consilium sua ipsa sponte habere volunt

D E P R A E T U R A.
Iurisperito , non teneri sequi consilium illud. Et Caffrensis re-
ponsum fecit ut inter ceteros Pax Scala bene eruditus iuriscons. in
realia de consilio sapienti, l. 3. cap. 25. column. qui & alias plura, que
huc pertinent, commenstrat. Et tamen in capite declarat traditionem
hanc non procedere, quod statui dispositione necesse
est iudicis ferre forentiam cum consilio sapienti. Huc erat pes-
tinerit, quod quando testator mandat filii sue, ut nobat cum com-
plice Caio tenetur quidem filii requirere consilium, non tam
necesse habet, illud lequel. Ita post lasonem in Tripart. m. 3. notab. de
lega. & de plures respondunt Cauri, in consili. column. 25. p. 2. folium
septet. Hac tamen in traditio multum dubitationis habet quod id,
an illa condicione adiecta matrimonio valeat : & forte anterior
est contraaria opinio, quam defendunt multi, quae fecerit etiam
M. Sabinus in repet. leg. cunctale h. 3. arbitratu fallen. n. ff. de condi-
tione.

PRAE~~S~~VMP~~T~~. XXXV

Animum talem præsumi qualem vel verba, vel
facta ipsa declarant.

SUMMARY

- 1 *Cos homini & animo soli Dei iuncte sit.*
 - 2 *Animo tuis ad prefatam qualem per te vel facta ipsa declarare.*
 - 3 *Nomina sunt, ut denomi nisi res voluntate atem dicuntur.*
 - 4 *Dicere nomen censetur quod non sensit. & nemo eximissimam est dixi-
scendum non modo agnoscere.*
 - 5 *Voces sunt signa rerum, quae sunt in anima personarum, & nu-
meri sibi.*
 - 6 *Menstruus nullum est maius testimonianum, quam qualitas in scripta
verbora.*
 - 7 *Oraicio dictum esse mentis interpretatio.*
 - 8 *Mens et radix verborum, & substantia prima.*
 - 9 *Cor est superior lingue, & credit illigas cordi.*
 - 10 *Verba sub iugo mentis consilient tamquam sub proprio originali de-
 dignari.*
Et sunt mentis evidenter testimonianum numerus 15.
 - 11 *Logica mens testimonia quoniam sunt scire.*
 - 12 *Homo non praesumitur velle nisi id quod dicit.*
 - 13 *Animum de letarii qualis sit ex verbis tam prolati.*
Et ex aquila radiatur, num. 16.
 - 14 *Homines voluntas consilium tuetur, sicut facies in seculari.*
 - 15 *Verba praesumptio, non autem veri, dec larare loquaciam animorum.*
 - 16 *Matripotius in seruo conscientia aliquando praesumptio sit illud,
quod verba expressa sunt contraria.*
 - 17 *Animus quandoque actus de letarii.*
Quod plus siulus quam verbo declaretur, num. 12.
 - 18 *Extransi de declarari am qui intrinsecus extare.*
 - 19 *Ex falso subfictio de declarari praecedens animu.*
 - 20 *Emesse in praesumitur per interpretatam personam qui deinde repudi-
tur postmodum, & credito percipere.*
 - 21 *Marius si confessus est se nomine domi recipisci centum, & confit-
tus poli sufficiunt solum quinque agentes declarator ex hoc pri-
mam conscientiam non sufficieveram, sed solum scilicet profutura con-
scientiam.*
 - 22 *Donatio scilicet a patre filio continet fraudem ex alto subfictio: quia
ex subfictio de larari que bona confessantur comprehensa in dona-
tionem & contraria, num. 27.*
 - 23 *Ei ex subfictio euenit declaratur qualis fuerit animus in contradic-
tione edentis, num. 27.*
 - 24 *Contradicimus falso dole initium declaratur ex subfictio euentu.*
 - 25 *Differunt enim dubia ex subfictio acutis de declaratur.*
 - 26 *Falsum subfictum & creatum de declaratur, de qua non intellexerint cu-
ti alienum.*
 - 27 *Deliquit si praesumitur sive immunitatis ecclasia, si animo prae medita-
to deliquerit, & ad illam statim se contulit.*
 - 28 *Verba dubia sunt, qui aliquid censetur, ab eis subfictio falso,
vel absurdo de declaratur.*

SUPERIORIS libro *in praesump.* 10. admoniti, hominis cor & animus soli Deo cognitus esse & propteret à nobis verè & proprie cognoscere non posset, nisi præsumptivè, qui si fuerit vel alicius animus. Altero quidem de dubiis modis declaratur animus iste, nemptè, verbis, vel factis, sed in tergo; modus præsumptivè, ut non

- ne, non autem vere animum dexter, sicut si galatim explicabimus;
Verbis sane declaratur animus, & tali praesumitur, qualem pro-
lata verba significant, l. liberto, §. idem Tuber. s. de leg. lege, quo loc
Cellus ex Tiberonis sententia dixit, nomina esse, ut demonstraret
voluntatem dicentes. Et quemque non dicere quod non sentit.
Ex nemo (satis illite) existimandus est dixisse, quod non mente
agitauerit. Hinc t. Arifoteles, i. Peri Hermeneias, i. scriptum reli-
quit, voces esse figura eorum, quae sunt in anima passionum nota.
Id quod & Caihodor lib. 3. ad monitum, cum dixit, nullum est mis-
tus mentis nostri a te simonius, quam qualitas inspecta verborum
et Cicero in primis de legibus, dicebat, orationem esse mentis
interpretem.

Et hoc fecit Bald. in mandatum in principio de scripto, dicens
quod mens illi est radix verborum & substantia prima. Nam cor est imperator lingua, & cedit lingua cordi, & sub iugo i me-
ris verba constitutum, tamquam sub proprio originali & digniori.
Et idem Bald. in libro extra de teib. vetus illud adagium: et commorar
quod etiam habetur in cap. legimus p. 3. distinet. loquer-
& cognoscere, cui conuenit illud Euangelij, loquela tua te
manifestum facit. Et idem Bald. in voluntate, C. de fiducie omnium, scri-
psit, quod non credimus hominem velle, nisi illud quod di-
cit, ex l. liberto, §. penit. f. de annua lega. & Barbara in conf. 23. col. 17.
lib. 2. idem scriptum reliquit Buer. q. s. num. 24. & alias plures in hanc sen-
tentiam concueruntur Taz. m. 1. fr. 2. regnante in verbo liberto, num. 17.
C. de reuecan. dona, & Team. Royal Hispania in tract. de hereticis par. 1.
num. 59.

31 Hinc etiam dicimus ex verbis iuri prolatis declarari quibus animis. Ita gl. in Falcin. f. sed in ex qua c. an. in pess. etat. Cagli. in Lest. s. dicit s. soluto matri & Rui. in conf. 16. nam. lib. 5.
14. Et hisse dictis Dec. m. tenuit in p. g. natus. n. a. reg. int. qui dixit poft Baldum quod ex locu laudis animus hominis iudicatur adem Dec. in conf. 36. col. 1. Et Bal. in l. ega. sp. in p. C. quareuo
35. Et quando index scripsit, verba esse mentis noslta: cuiusdilatissimum telionum Xam. fent. entam. p. vident. & t. in conf. 17. col. 1. bbb. 2.
16. Hinc etiam respondit Crat. in t. 20. nu. 2. voluntatem: homini confirentur verbis, scit facies in speculatori. Idem Crat. in t. 20.
17. in fin. His t. constat verum esse quod in initio tuus pra sumptuoso n. scripsi, verba pra sumptuoso, non autem vere declarare animum loquentis. Et hoc aperte t. offendit Ariftoteles in d. lib. 1. Perit Hera menias, id est de interpretatione, c. 10. scripsit. [Ea igitur que in vo ce feruntur, signa sunt affectuum quia in animo sunt, &c.] Dicit Ariftoteles, verba esse signa voluntatis. Signa autem sunt species pra sumptionis seu conjecturæ: scit copio expedita animo super a. lib.
18. 1. quæst. 7. vbi de signis ego. Quinocorda respondi aliquando in fo ro conscientia matrimonium dici etiam pra sumptuoso illud, quod
19. verbis expressis fuit contra dictum: sunt pra sumptuoso apparet & Ricar. in 4. sent. d. s. 10. q. 3 prima dicitur. Et quia de re fuisse differit super a. lib. 3. pra sumptuoso. 1. num. 33. vbi ergo de pra sumptionib. matrimonio, y. pra sumptuoso.

20 Dicamus nunc de *colecturis* & *præfumploribus*. anima à facto
procurentibus. Et sane factum valde potens ad declarandum ani-
mum ipsius faciens, *I. Pauli*, *Pro r. et am. hab.* In eo plus i factu quā
verbis mens declaratur, *c. d. et s. l. v. 2. d. appell.* & *de Dec.* in *n. 2. o-*
lab. & *scrutab.* malis, quis commenstrat in *comeniorum artis de recte u-*
nda posse *enem.* *s. 5. num. 12. 4.* Quocirca dixit *Specul. in tr. de ad-*
uota. *s. 3. ver. 1d* non videt, ex *extrinsecis* refutare *præfumploribus*
non eorum, quae in *intrinsecis* extant. Hinc pertinet t & *ex. 4. pa-*
tuum, in *Inflit.* de *rerū diuis.* quō dicere solemus, ex facto sub-
fecuto declarari precedentem animum, & *idem probra* *Lif. Inflit.*
§. promulg. *[Intelligendemque ab initio sic accipitse.]* *§. id. Ma-*
cede. & *lif. et rau plarum.* *s. vlt. ff. de lega. 1.* & alijs malis exortant
Tirag. in *mi. regnando* in *verbis* *dom. num. 157.* *C de reuecand. artis.* & *lo-*
Boys in *tr. de heretic.* par. *s. num. 24.*

24. Hinc dicimus illum prafumem enīse per interponat perfun-
nom, qui deinde reperitur poffidere, & fructus per cipe. Ita fiti-
pia Fabia, in tract. de emp. & vend. in sexta quaq̄ione tertia quaq̄ione
25. princip. inf. Huc etiam facit quod egrégie docuit Bal. in l. A-
nestio, qd si ex verbi sententiā lex C. manu, cum diquit, qd tū vir
confidens fit nomine dotis recipere centum, & post confidens
nem illam, conflat causa illius dotis fulle numerata quinq̄aginta,
ex hoc declaratur, illam primam confessionem non fulle ve-
ram, sed folium factam pte futurae numerationis. Et Baldum in
26. milii prop. cap. fccentur pte Dec. m. conf. 21. num. 13. Ita quoq; I Decim
in conf. 2. scilicet 6. arguit donationē factam à patre filio continere
re fraudem ex actu fccutendo, & item Dec. in 1. annūdūm. 2. c. q.

- dimiti, simile s'igit. In etiam respondit Cur. Iun. in conf. 29. nro. 1.
s'ia, cum dixit, ex † subfecutis declarari quo bona censeatur
comprehensa in donatione & contractu. Ita pariter responde-
vit Paris. in conf. 4. num. 32. & in conf. 6. num. 4. lib. 1. & Crauet
in conf. 27. num. 10. ex eueni subfoco declarari qualsi fuerit a
sumis in contractu antecedenti. Et idem Crauet. in conf. 29. nro. 10.
enfuit ex subfoco facto & eueni declarari dolo inimico suum
& contractu ad fui commodum, non autem ut obserueretur.
Et idem Crau. in conf. 2. 16. num. 6. ex sententia Soc. scien. in conf. 25. col.
lib. 1. ex subfoco actu menteum dubium disponentis declarari.
Et si simile quod respondit Soc. iun. in conf. 6. nro. 37. lib. 2. cum dicit
ex subfoco facto & eueni declarari, qua de re intelleximus
contrahentes. Conferat quod scripsit Alciat. in tr. de pugnacio-
num. reg. 3. prefum. 33. num. 4. Cum dixit, cum p̄fumū deliquisse
per immunitatis ecclesiæ, ad quam post perpetratum delictum
confluit, si animo premeditatum delictum, & ad illam statim se co-
culit.

Et hoc etiam fuerit quod respondit Paris. in conf. 2. nro. 16. lib. 2.

cum dixit, verba dubia & obscura principis, qui aliquid concessit ab euentu sancto, & obscurantia subsecuta declarari.

P R A E S V M P T . XXXVI.

Extremis probatis media præsumi.

SUMMARY.

- Extremis, nempe principiis & fine probatis, mediaque censentur probata.
 - Possidit et si quis hodie alignem probavit, & ante decennium possidet se presumunt etiam medio tempore possedit & continuasse possessio- neum.
 - Obligatur ad annum redditum, si predicta solutionem primorum & pa- storum non fecerit, presumunt quod modo temporis falerum.
 - Benevolo vocato sicutus probata, & nisi tuus, licet de presentatione alter non confitetur quoniam verba narrativa inserviant, ex hoc tamen praesumunt presentationem precepit institutionem.
 - Eis hoc procedat inter litigantes, non autem in præsumendum paterna ce- clestia, nam s.
 - Adiuvi principiis constat, quid non est voluntarius, & multo tempore idem apparet, praesumunt etiam medio tempore quid non fuerit volun- tarius.
 - Perseverantia differunt, & metus ab initio ante contrarium matrimonii praesumunt, quando ex post maior petit matrimonii separatio- nem.
 - Mulier affectus se esse videntur eis, qui ad diaconatum fuerit ad promis- tio, quoniam repulit post ab his affectum.
 - Matrimonii corrupta si reperitur a sacra ordinibus fecit merito vidua, vel legamus.
 - Matrimonii alcunam non recipiunt ad factos ordines, nisi si cum viro permit- tet perpetuum continentiam.
 - Procuratori si quoniam dedit matronatum ad impetrandum, & probetur dictum procuratorum ex eiusdem litteris de his, quae sibi mandata erant, praesumunt impetratum esse a procuratore factum & iustificatum.
 - Furioso si quis ab initio, agit, etiam ex post, praesumunt etiam medio tempore fuisse talu.
 - Extremis probata media etiam censentur probata, quando medium haec est in illiusmodum cum extremis, sicut et quando extrema sunt omnia separata, & in infra etiam talum verius velut.
 - Ei scio quando medium est de sollemnitate, utrum s.

CVM extrema nemp̄ principiūlū & finis probata sunt, media ipsa presumuntur. Ita secundū Aclat, in tral. de presumpt. regu. a praf. 22. numer. a adductum lex. ap. mer. dicitur. de fidei infraest. vñ Brtr. abb. Folin. vñ. 3. vers. m. textu. ibi. & gloss. ex. per. de refut. in accedent. de conseru. & c. per tuas. de cond. appo. & Rota Roma. tu decis. s. 3. numer. 2. ut prima pari. in nouissimā e-
c.

Hinc (sit Alciatus) probato, hodie alicui possidere, & ante decennium possidisse, prasumi medio tempore possidisse & possessionem continuasse. Id quod affirmans Bartol. in situ, ss. quibus mod. p. g. vel hypost. folia & ali plantae, vi reservantur à impr. sumptu. 60.

Est simile, quod si tu obligatus ad censum vel annuū redditum probat solutionem primorum & posteriorum annorum, pro censu.

mitur, quod medio tempore solum sit, *i. quicunq; C. de apachy publ.*
Quia de re scripta super a libro, 3. presumpt. 130. & illi accidunt *Felin. in d.*
cap. inter dilectos, colum. 2 ad finem. & Eucard. in d. loco ab extremis
num. 3.

Declaratur tertio non procedere, quando t statutum requirit
plenam probationem. Nam tunc extremis probatis media non
presumuntur. Ita *Puteus in decif. 73. lib. 3.*

4. Huc etiam pertinet, quod si probata fuit vacatio beneficij &
inflitutori, licet de presentatione alter non confret, quam per
verba narrativa inflitutoris ex hoc tamen presumitur presentationem
praecepsissimam intentionem: cum extremis probatis, media
presumuntur. Ita *egregie eiusdem Feli. in d. post expouement. col. 4. de proba.*
quem fecit sum. in Dec. no. 12. & Eucard. in d. Cens. legali in predicto
loc. ab extremis. n. 2. vers. hinc etiam, qui tamet declarat hoc propositum
inter ipsos litigantes, non autem praedictum patrui ecclie. Differunt tamen Crot. in d. scindendum, no. 15 de verb. oblig. post
Romanum ibid.

5. Hinc scripsi supradicta lib. 3. presum. 90. no. 14. presentationes conti-
nuas ad probandum usi patrum secundum sacramentum Sacri Cö-
cili Tridentini; dici etiam si vna media presentatione deficit, vir
specie definit *Rota Rom. in decif. 543. & 598. in 1 parvum missum editum.*
6. Huc etiam pertinet, quod scripserunt glossa & Abbas in. ac-
cedens, *ad conuers. canag. cilm dixerunt, quod si ab initio actus*
*confit, non esse voluntarii, & multo tempore idem appareat, præsum-
muntur. medio tempore non fuisse voluntarium. Probato enim*
metu ab initio illato a marito vxori & cõfidentiis ipsi mariti, qui
cupiebat ingredi religionem, ac etiam probato metu aliquot post
*annos vel menses, presumuntur continuatus metus medio ipso té-
pore. Et traditione banc probabam etiam *Eucard. in predicto loco. Huc**
7. *I facit, quod docuit Anch. in. vno. 6. vlt. in f. de fidei. in p. 1. m. 6. cùm dixit, perseuerantem diligens, & metum deshibitum ante*
contractum matrimonij presumti, quando ex post mulier petit
matrimonij separationem.

8. Huc etiam pertinet, vbi glossa in cap. quia sunt culpas. 28.
diffin. & *videtur Genn. Arbit. Prosp. & Turrecremata.* Cum enim
sufficit dubitatum, an illa que alterebat se fuisse vxorem eius, qui
ad diaconatum fuerat promotus, vere sufficit eius vxor, ad demon-
strandum non fuisse vxorem, duo extrema dubius solidi pre-
sumptionibus fuerunt probata. Initium fuit demonstratum fuit
ex presumptione, quod mulier illa non virgo, sed corrupta erat
quando pervenit ad illum. Ergo non era illius vxor, quia alioquin
non potuerit ille ad diaconatum promovericimus a sacris i ordinibus
ita se appellatur maritus corrupta, sicut maritus viduus, vel
bigamus, & *perceptum. 34. difinit. & q. in duplo. 50. difinit.* Finis
10. vero sic demontrabitur. Non recipitur maritus sicut ille ad
farcos ordines nisi eius vxor promittat perpetuam continentiam,
sive in seculo permaneat fidei ad religionem traneat, & *accedens,*
de conuers. coneg. vlt. Abbas. Hanc autem promissionem non fecerat
mulier, & tamen eius vir promotus fuit ad diaconatum. Ergo non
erat eius vxor. His duobus extremitate probatis presumptio
inseruit, quod medio illo tempore non fuit illius vxor.
11. Huc etiam speciatim quod docuit *Imola in cap. exp. part. col. 13. de re-
script. ex illo testu,* dum dixit, quod si probetur aliquem dedisse
mandatum procuratori ad imperiandum, & probat se ab eo rece-
piente literas de his, quae illi mandauerat, presumuntur imperatio-
nem a procuratore factam fuisse: quia illa extrema probant hoc
medium. Et *Imolam fecit eis Feli. in d. c. inter dilectos, col. 2. m. 2. in*
text. id.

12. Huc etiam facit, quod respondit Anch. in conf. s. 5. dum dixit,
quod si probatum est, aliud, in principio fuisse furiosum,
ac etiam ex post, medio tempore furiosum presumitur. *idem re-
spondens & Alex. in conf. 54. no. 2. lib. 2. Rul. in conf. 57. n. 1. lib. 1. & Cor.
m. in conf. 29. no. 2. lib. 3. & idem docuit *Rota Rom. in decif. 29. no. 2.*
& in decif. 13. in fin. 2. m. 2. non tantum editum.*

13. Declaratur primò hanc presumptio, vt locum habet, quando
medium habet coniunctionem cum extremis, que inferunt con-
sequentiā necessariam, vel verisimilēm: fecit vir quando ex-
tremis fuit omnino separata, atq; ita non inferunt etiam verisimili-
tatem. Ita declarat *Alicia in tract. de presum. reg. 2. presumpt. 22. usq; post
Card. & sive 60. difit. & Imolam in conf. 9.*
14. Declaratur secundò, vt non procedat, quando medium est
de solemnitate. Nam tunc probatis extremis non presumitur me-
dium. Ita declarat *Eucard. in censura legali in loco ab extremis, no. 3.*
vers. aduerte tamen, post Felim. in c. 1. vol. 6. num. 13. de m. 2. qui dixit,
quod licet probetur parte perisse a judice aduferari citari, &
*aduferarium citatum esse. Non tamen inde presumuntur, indicem
mandans nuntio ut citaret. Cum commisso illa de citando sit de
solemnitate citationis.*

P R A E S V M P T . XXXVII.

**Voluntatis mutationem, correctionemque non
presumi, quod variè explicatur atque declaratur.**

S V M M A R I A .

1. *Inconfidantia vestimentorum maximum est. Voluntatis mutatione vel correctione
non presumuntur, sed potius creditur quod permanere in ea sententia
ad hunc in qua sensum est.*
2. *Distributionem priorem quilibet presumuntur potius confirmare vella
quam econtra.*
3. *Accidentia non presumuntur.*
4. *Possesto exulta cum retineatur animo, qui semel possedit, etiam minus
possidere presumuntur.*
5. *Animo mutato non presumuntur.*
6. *Monachus non presumuntur quod velit habitum mutare, sed velle in
eadem religione perseverare.*
7. *Privilagii renuntiatio, vel concession facta à principe non presum-
untur.*
8. *Testator non presumuntur per codicilos voluntis renuntiare testamen-
tum.*
9. *Voluntatis mutatione praefectionis non presumuntur statim & intentiones,
quia non presumuntur quia statim se velle corrigit, & voluntatem
mutare.*
10. *Partes si conuenient facere vnum, & deinde contraria fecerint,
presumuntur potius errore id fecisse, quam vi se corrigit.*
11. *Instrumentum primus si est clarum & planum, declaratur secundum
obscurum & dubium, ne censeantur partes se corrigere.*
12. *Pater, si legavit uxori aliquam in vita, & deinde vxori & filiis aqua-
liter instituit, & si filia sine liberis decessit, voluntat eius in hac
datum peruenire ad ecclesiam excepto legatus, nonquid mortua uxoris
super eius sit debet auctor legata ad ecclesiam.*
13. *Alienorum rem meam si contentio adhibita protestatione, falsa in
meo: praefactio intelligitur respectu pretij iurium, non autem
ipsius rei.*
14. *Sicut etiam non presumuntur statim se corrigit, & voluntatem mu-
tare.*
- Et id etiam si statuto carentur, quod verba statutaria in illis gerentur
ad literam, quia intelliguntur, dissimilatibus verbis non resolutae
corrigi incontinentem numerum.
- Et etiam si verba imprudenter sum. 6.
- Statutum si in initio loquitur de cestantibus fine fugitiu, & si al-
ternativa deinde loquitur copulativa, & si copula et clausa in difi-
cilius, non censetur voluntatis mutatione in statutum.
- Iustitia pro pars imponit pro delicto, non censetur se maius cor-
rigere, sed dare electionem iudicii.
17. *Testator si dixit, lego Titio fundum & in eorum hereditate infuso;*
non praefactio exceptio corrigatur, sed est via electio legatarum, an relic
habere titulum legatus vel institutionem.
20. *Renuntiatio generalis iurum non censetur renuntiacioni lucro dicta
ex predicto pacto & conventione detinere.*
- Index si obtulit se datum curatorem iuris non presumuntur statim
mutare voluntatem.
22. *Creditor, qui fecit pro levo expensas animo repetendit, non autem
conspicendi, sic etiam presumuntur seu unde loco esse.*
23. *Voluntatis mutatione non presumuntur tam in contractibus, quoniam in
libertate voluntatis.*
- Et id discendum in distributione legi, num. 2.4.
- Lex una non presumuntur quod aliam corrigit.
25. *Statutum Mediolani quod maritus non existentibus libertate commu-
nikabo prematua uxore, laetus de consensu in loco libertate cum patre
matrimonij quoniam intelligatur.*
26. *Statutum, quod respicit omnia exceptiones, non presumuntur illa regi-
cere, que descendunt ex aliquo capitulo eiusdem statuti.*
- Idem de statuto regente omnem nullitatem, que obiecto posset contra
sententiam latam, quia non censetur rectificare nullitatem non presumuntur
ex eiusdem statuti capitulo, num. 27.
28. *Voluntatis mutatione non presumuntur etiam ex longo tempore inter-
vallo.*
- Idem etiam quando persona mutarentur & variarentur, num. 29.

- Idem quando statutum requireret probationem voluntatis per certum tempus, ut per triennium, quia sufficeret probare voluntatem adiutio minio triennio, nra. 30. Idem quando res non sit in causa & esse, et erant ab initio sed mutata fuerunt, nra. 31.
- 22 Clauſus, rebus si clavis non habet locum in actu duorum voluntate formata.
- 23 Dispositio licet sit mutata in substantia, non presumitur tamen mutata quod qualitates.
- 24 Volentatus etiam presumptio non presumitur mutatio: dispositio autem generali facile presumitur mutatio.
- 25 Volentatus mutatio presumitur, quando actus penderet a voluntate vniuersitatis, rebus mutatis sic ex causa.
- 26 Litigio mecum licet presumatur meus inimicus, licet tamen fuit a non amplius meus inimicus praesumatur.
- 27 Volentatus mutatio praesumitur ex mortis mutatione.
- 28 Procurat censor renovari ex superuenienti causa, que si adiutorum, quando constitutus fuit dominus, non constitueretur.
- 29 Testificatio mandavit filii suis in societatem diuidenter, si tamen iusta superuenienti causa, quia si viueret testificatio permittentes divisionem, poterit fieri divisione.
- 30 Volentatus sapientia mutatione.
- 31 A praeiudicio iam concessa confiteretur recessum ex superuenienti causa.
- 32 Mulier mutabilis est, & vir inconfiantur, nra. seq.
- 33 In maleficiis per quoniam prius summae quam masculi per quoniam.
- 34 Femina repelluntur a seculo ob eum inconstantiam. Et non profundit ob eandem causam in causa criminalibus testificari, nra. 46.
- Secundum si aliter veritas habens non potest, nra. 47.
- 41 Volentatus mutatio presumitur ex aliquo contrario actu adversarius iam expressum voluntatem refuto.
- Idem quando ex aliquo verbū colligi potest voluntatus mutatio, nra. 49.

- 2 CVM inconfiantia virtutum dannarum sapientia soleat, factum hinc est ut voluntatus mutatio correloque non presumatur: sed potius creditur cum, qui semel virtus fuit sententia, in ea adhuc perfervere. *Eam*, qd. ex prob. sive responsi verbis haec sunt: [Eam] qui voluntatum mutata dicit probare hoc debet. Idem confirmatur, text. c. i. hi stat. 2. qd. patenitiam, qd. de dono, inter virum & vxor, quo loci a Virgine, in dubio non debet propter mutationem ad conformandas priorem dispositiones. Idem habetur in l. i. i. i. i. i. i. legat. 2. Idem quoq; probat c. i. vobis in verbo non timore, quod metus causae, & maiorum, qd. vlt. de capitulo.
- Et huius presumptionis est ratio, prater illam, quam hic in initio artij, quia mutatione est accidentis, & facticiam non presumunt. Ita vero, vlt. probatur quod qualitate, qd. qui statuere cogant, vobis glossa, & scriptio in conf. Hanc per presumptionem probatur Alcia, in tract. de presump. reg. 2. pr. presump. 16. nra. 1. post 14. o. in sanctiss. in 3. met. 2. C. de test. s. t. s. Quidam accedunt Rupani, si quis in sancto vocabulo de legato, i. e. Crat. intrat ad antiquum, in prima parte a primaria parte proponit, & aliis multis confessis a Mascardo in tract. de prob. at testimon. volv. 1. 4. 16. nra. 1.
- Hinc dicimus, quod tamen posse illius retinetur animo, si quis semel posse dicit, etiam non posse dicit presumitur: cum animi mutatione non presumatur, sine possidente, C. de prob. & tradidit Alcia, in d. pr. presump. 9. nra. 1. ver. & ex hac. Prout etiam celestia, nra. 23. de caus. possedit & proprie. Et discimus inf. a pr. presump. 6. qd. differunt, quod de praeiudicato possidente qui olim posse dicit.
- Hinc quoque dicimus, monachorum non presumi velle mutationibus, sed velle in eadē religione perseverare, ex quo animali mutatione non presumatur. Ita probat text. in c. non formalis, de regul. in 6. & ibi in specie annotatur omnes, ingressum religionem etiam intra probationem annum non presumi velle inde recedere, nisi claris coniectura mutatione voluntatis ostendatur.
- Hinc quoque dicimus, ut renovationem priuilegiū & concessio- nis faciat à principe non presumi, ne seipsum corrigere & voluntatem mortalis presumatur, ut responderunt Anch. in conf. 16. nra. 3. Dec. in c. 16. colom. 2. Alcia in resp. 19. numer. 4. Crat. in c. 21. inf. 3. & c. 25. inf. 5. Paris in c. 16. inf. libr. 2. Ita tamen quod non presumatur, quod testator per codicilios voluntari renovationem faciat, ut responderunt Dec. c. 19. nra. 5. & Paris in d. c. 15. nra. 1. inf. 12. id quod declarat Dec. vi apud eum.
- Hac presumptio locum haberet multò magis statim, & incontinenti. Dicimus enim non presumi, quod quis voluntari statim te corrigeret atque ita voluntatem mutatione. L. nra. 16. d. a. qd. de cond. & Menoch. pr. presump.

demonstra, vbi gloss. & scribunt commemorati ab Alciat in tracta. de presumpt. regul. 2. pr. presump. 23. numer. 1. & infra multis comprobatur.

Hinc finis partes t̄ conueniunt facere unum, & deinde contrarium faciunt, presumptum potius per errorē fecisse, quām vt se corrigent, atque ita voluntare mutantur. Ita confitit Alciat, in d. pr. presump. 25. numer. 1. ver. 29. hoc adductus texu. I. quodies. §. tandem. ff. de harri d. in litu. & ex respond. Socin. Sen. m. 165. 27. nra. 16. & numer. 20. libro quarto, qui quidem Socinus i. subiungit, quod quando primum instrumentum est clarum & plenum, declaratur secundum obscurum & dubium, ne confundatur partes se correxisse. Id quod affirmatur Ang. & Imola in l. si quoniam alter. ff. de verb. oblig.

Huc facit quod respondit t̄ Corneus in c. 3. 4. Pater vxori, cum 12 dixit, quod si pater vxori legauit aliqua in vita, & deinde vxorem & filiam aequaliter instituit: & si filia sine liberis deceperit, voluntari habeat dictam suam peruenire ad Ecclesiam, exceptis dictis legatis, quia voluntari habere in vita sua tantum: cum mortua est etiam superflue filia, respondit Comensis legata illa non debet ecclesi: quia dum in principio legauit vxori, nra. dixit respondebat, quod ea mortua pertinuerent ad Ecclesiam, ne igitur se corrigere & voluntate mutatis videatur testator, iuxta. d. l. nra. 16. ex d. dicendum est (al. Comensis) testatorum voluntaria legata pertinere ad filiam donec viueret. Ceterum suam hanc considerationem non satis solidam exsiliuit ipse Comensis, & ego reiiciendam esse crediderim.

Hinc si consentio alienanti rem meam ad libitum protestatione, filio labore meo, protestatio intelligitur, respectu pretij tantum, non autem ipsius relativa alias referuntur corrigere, utque ita flattum mutaret totum consendum iam praeiudicatum. Ita & propter d. l. d. d. & Comensis ff. funditum per fideli. de lego, & idem in l. s. 17. quod secundum est Ale. in d. pr. 28. nra. 2. ver. addit. quod,

Hoc etiam facit, quod respondit t̄ Alex. in c. 13. colum. penul. 14 ver. præterea ff. libr. 1. cum dixit, statutum Brixia in criminalibus, lib. 2. rub. de pena committit t̄ aliquod malum, in fin. non corrigeat statutum 12. quia in dubio non est dicendum, quod statuentes voluntari flatim te corrigeret & voluntatem mutare.

Et hanc traditionem probauit Alcia, practicato in loco, qui ex 15 Anch. in conf. 42. subiungit, quod est t̄ etiam si carum sit al. o. flatu. t̄, quod verba statutorum intelligantur ad literam, & prout scripta sunt. Nam intelligitur, dummodo ex verbis ita simpliciter intellectus non refutaret corrigatio in omnibus. Imo sit idem t̄ 16 Alcia, et sententia Rom. in conf. 10. 2. procedere etiam si verbū impropriarentur. Respondit sane Romia, quod si statutum t̄ in fin. initio loquitur de celsis facilius fugitiis, & sic alternatiue deinde loquuntur copulativi illa copula resoluta in difunditūnam, ne confundant fluentes mutare statim voluntatem. Est familius dicitur in Bar. in l. 2. tit. 10. g. 1. nra. ff. de vlt. leg.

Huc etiam spectat, quod si iura plures & penas imponunt pro 18 delicto, non confundent se inutice corrigere, sed dare electionem iudicis. Ita & l. s. 1. c. frateritatis, 5. 4. d. ff. quam probatur Felic. d. c. m. ter. et ceteras. de rescript. & Alcia in d. pr. presump. 28. numer. 3. ver. & facit glossa.

Huc quoque pertinet, quod si testator dixit, lego Tito fundum, & in collum hæredem infinitum, & si hæreditis institutio diff. a legato, non tandem videtur sibi pote corrigere, sed potius erit elecio legariari, an vel habere titulum legati, vel institutionis in recta. Ita & propter Alcia, in d. pr. presump. 28. numer. 4. ver. & has inferuntur. Quam sententiam lat. explic. au. supra lib. 1. pr. presump. 20. numer. 2. dum differunt, quando institutus in re certa presumatur factus habere in totam.

Et ad rem quoque nostram t̄ facit quod respondit Decius in c. 19. 10. 1. sol. 2. ver. sed tamen prædicta. Cum dixit renuntiatione generali iuriū non conferi renuntiationi lucro dotti expreddendi patēto & conventione delato. Ne scilicet pacientes, se corrigere & voluntate mutatis videantur.

Conferit etiam quod respondit Corn. in c. 69. col. 2. lib. 1. cum 21 dixit, quod si index obtulit, & daturum curatorem furioso, non presumit flatus mutatis voluntatem.

Huc etiam spectat quod scripsit Alciat, decif. 3. 1. nra. 4. post 50. c. in Tindarac, quos recentes, cum dixit, quod sicuti creditor, ille qui fit priore loco expensis animo rependi, non autem compensandi, sicut etiam presumitur secundum loco fecisse, cu animi & voluntatis perseverantia, non autem mutatione presumatur.

- 23 Et hoc quidem præsumptio † locum habet tam in contraria. Alius quam in ultimis voluntatibus: sicut ex ian diei colligatur, & manifeste et adiutor Dec. in l. palliacione, numer. ro. C. de pale. O. fol. indec. 30. num. 13. & sensu etiam Bart. in l. singulari. a. num. ro. ff. certum petra. Ita si libidin Alexan. vius est dissentire post Bart. in l. in irragendum, h. ad e. ff. de pale. & de l. in scriptum, ff. 1. palliacione in si. cod. ita.
- 24 Habet † quoque locum hac regula & præsumptio in dispositione legis. Ita sine dicimus non præsumi, quod via lex scriptam corrigit, ita leg. a. l. C. per ipsa persona, acq. & ibi Bald. in s. qualitate. Ita si libidin Alexan. vius est dissentire post Bart. in l. in subsequenti præsumptione dicimus.
- 25 Hinc scriptum reliquit † doctissi. Andreas Alciatus in tractat. de presum. reg. 20. præsumpt. 28. num. 1. ver. unde per ist. aut. se vna, cum Decio respondit, ut verè respondit ipse Decius in conf. 23. num. 4. vbi imp. Alciatum ipsum nominat: respondit inquam Alciatus, statutum Mediolani, quo sanctum est, maritum, non existentibus liberis communibus, præmortuus uxore, lucrari dote, falso uero liberorum prioris matrimonij, non intelligi generaliter, ut si prioris matrimonij succedant in tota ipsa dote, secundum S.C. Orpitanum, de qm o. C. ad S. C. Orpita. sed reteretur folium ad l. haec didicisti. C. de secund. nupt. quia alia statutum scriptum corrigeret. Et Deci, Alciati sententiam fecutus est Roland. i. s. de lato. loco, questione. 32. Et si de eadem facti sententia interrogatorum contrarium aduerterit Deci & Alc. respondit Rui. in conf. 33. & 39. lib. 3.
- 26 Huc etiam pertinet † quod dici solet, statutum rejeciens omnes exceptions, non præsumi rejecer illas, que descendunt ex aliquo capitulo eiusdem statuti cum non præsumatur, statutus voluntatis statutum scriptum corrigere. Ita Bart. in l. 1. & par. num. 5. quod videtur in claus. Butrus & Iulianus ex parte, il. 2. de ejus deleg. Alexan. in c. 1. s. in fol. 5. Rui. in conf. 102. num. 1. libro 3. Decim. in fol. 16.7. column. 3. & Marfil. in fol. 293. Et hinc accedit Francus in d. dilect. column. 2. 7. vers. quarto in initia. de appellat. qui tunile dixit, † de statuto rejeciente omnem nullitatorem, qua obiecti posset contra latam sententiam, vt non confutare reieciles prouenientem ex eisdem statuti capitulo.
- 28 Extenditur primò † hæc præsumptio, vt locum etiam habeat ex intertullo. Nam & si lipsum est longum tempus: adhuc tamen non præsumunt voluntatis mutatio: l. sanctum. C. de reg. & ibi in p. amot. aut. l. in t. t. & tradit. Alciat. in tractat. præsum. reg. 2. præsumpt. 16. num. 1. ver. quod amplius per istum in conf. 67. num. 25. & in conf. 97. num. 12. lib. 5. Cr. in tract. de antiqu. tempor. in 1. part. prima part. princip. num. 6. eti. Picus in l. Tit. a. s. Titia. num. 83. ver. s. in die. de leg. 2. aliter & male scripsit.
- 29 Extenditur secundo, † vt procedat hæc præsumptio etiam, quando persona mutaretur atque variserint. Nam adhuc præsumunt voluntas & dispositionem non autem mutatione. Ita extendit Alciat. in d. præsumpt. 16. num. 1. ver. secundo amplius, ex traditione Bart. in l. C. de præsum. ff. de adm. & cib. leg. at. cum dixit, quod patet enim libro filio studiis incumbenter, & deinde in testamento canit, quod filii in distributione bonorum cum alijs fratibus conteret libros. Poena decifit si filius vitro patre, qui quidem pater alteri filio coesum certibus libro, & non mutato testamento decessit: dixit Bart. conferi concessos libro ea conditione repetita, vt in distributione conferret: atque ita persona filii mutata, non præsumunt mutata patris voluntas.
- 30 Extenditur tertio hæc præsumptio, vt locum etiam vindicet, quando statutum requireret probacionem voluntatis per certum tempus, utrum per triennium. Nam adhuc sufficeret probare voluntatem adiecit initio illius triennij, ex quo deinde ex perseverantiam præsumit. Ita tradit. Iacob. & Bart. in c. propria, de clerico ex cons. ministr. Aet. in conf. 51. Valde dicendum, c. 1. l. s. in l. hoc. num. 1. ver. Confirme per aliam, C. unde legit, quod inspecte fecutus est Alciatus in d. præsumpt. 16. num. 1. ver. secundo & item in respn. 53. g. n. 4. Et his aduent. Rop. in c. cum Eclipsi. num. 25. ampliar. de causa posse & propriet. & Tys aquellus de legib. annub. angl. l. n. 47.
- 31 Extenditur quartu præsumptio hæc, vt locum etiam habeat, quando res non sunt in statu & esse, vt erant ab initio, sed mutare fuerint, sim modo & si descendens a voluntate penderet a voluntate & dispositione duorum. Nam nec tamen præsumunt mutatione voluntatis, cum nec etiam licet vni mutata voluntatem in detrimentum alterius, sicut. C. de act. & obig. & i. sicut ff. de ait. empe. 32 Et ob id † in actu voluntate duorum firmato locum non habet clausula illa, rebus sic stantibus. Ita scribit Alciat. in d. reg. 2. præsumpt. 16. num. 4. ver. aut. legumur, qui quidem aliquip declar. explicat, & de quibus non dico dicimus.
- Extenditur quinto, vt procedat etiam, quando dispositio est mutata in substantia, nam adhuc non præsumunt mutata quo ad qualitates. Sicut quando testator fecit testamentum, & deinde in codicilliis est mutata substantia testamenti, tunc non dicitur mutare qualitates, nisi expresse apparet. L. qui testamentum, ff. de prob. 33. 34
- Extenditur sexto, vt procedat etiam in voluntate præsumpt. Nam & illa non præsumunt mutata. Ita docuit Bald. in l. statuta, num. 34. num. 1. c. familiari, qui tamen inquit, quod hoc præsumpta voluntas facile præsumunt mutata etiam dispositio generali. Et idem affirmat Salier. ibidem no. 2.
- Extenditur septimo etiam, quando secunda dispositio & lex loquuntur taxatim, ut in megalib. c. 1. a. tradit. Bart. ml. 3. §. cum 1. ita. ff. de adm. leg. & Dec. in conf. 10. n. 4.
- Declaratur primò hæc præsumptio, vt locum non habet in 35 actu pendente à voluntate vnius, rebus mutatis, si que ex causa. Nam tunc voluntatis mutatione præsumuntur. Ita declarat Alciatus in d. præsumpt. 16. num. 2. ver. limitat. ff. 4. ex sententia Decij in c. 21. 2. lib. 6. de adiutor. cum dixit, quod & lis, qui t. mecum ligatur, 36 meus præsumatur inimicus, attenue finita non amplius meus inimicus præsumit: ex quo causa inimicitate est sublata & mutata. Huc facit quod docuit Bart. in l. in confirmingo, num. 2. ff. de conf. 37. cum dixit, ob mortuus mutationem, præsumi mutationem 37 voluntari. alibi fecutus est Cr. in conf. 26.4.
- Hinc dicimus, quod si in persona procuratoris superuenit 38 aliquid, quod verisimiliter dominum cum ab initio non constituit, si causa illa adiutifit, præsumuntur ob supseruentem illam causam, mutata domini voluntas: atque ita reuocatus procurator. Ita tradit. praecato in loco Alciat. ex l. cum quis in prim. & l. cum Cornelius de solu. & scrib. for. a lib. 1. præsum. 16. ad. 4. Huc etiam pertinet, quod respondit Aet. in conf. 22. n. 3. quod si testator mandat filii suis, ne societatem negotiacionis & bonorum diuidarent, si tamen ista superuenit causa, ob quam verisimiliter testator si vivetur, permetteret diuisionem ipsam fieri, diuiso poterit fieri, cum præsumatur, quod si ipse testator mutasset voluntatem si vixisset. Ad rem t. queque nostram pertinet tex. ex. v. 40. 40. d. lib. 1. dom. plerumque mutatur locus, mutatio mentis est. Quo modo textu manifeste probatur, voluntates præsumi capillime mutantur, loci mutatione, & scriptio Alciat. qui s. & p. nos. Locus de pen. m. 1. c. 1. 4. ver. 13. præsumuntur. C. de apolo. pub. lib. 1. lib. 1. Hoc etiam pertinet, quod respondit explicauimus sup. lib. 1. præsumpt. 16.3. cum differantur, quod est præsumatur ut testator reuocet. Et ibidem pariter declaratur in M. 1. M. 1. 6. v. 1. v. 1. ff. de annua. leg. ren. leg. ann. ff. de adm. leg. que ad rem hanc pertinent. Et illa in loco familia testi. Huc facit ex c. 1. suggestum de dictum, vbi superuenient causa confutetur recessum a privilegio in concilio. Et tex. hinc præter Alciat. in d. præsumpt. 16. annot. aut. in hanc sententiam Cr. in conf. 26. num. 5.
- Declaratur secundo, vt non procedat in muliere, in qua præsumunt voluntatis mutatione. Ita in scriptio confit Dec. in conf. 16. num. 26. quem fecit est l. Tyrag. in tract. de legib. annub. in l. g. num. 98. vbi & auctoritate bonorum ac velorum copie comprehendunt. Et hoc accedit tex. 4. mater. & ibi glossa in auct. de nopt. quem citatur Alc. in tract. de præsum. reg. & præsumpt. 47. num. 1. qui dixit, mulierem t. præsumi v. 41. 42. ro inconfitatem. Hinc infert ipse Alciat. t. in maleficijs per quae 43. rendis prius esse torqueadas foeminas, quiam masculos, ut quae ceterius fatebuntur, cum habeant cor momentaneum & infabile. Ita tradit. suar. & Gaud. Angel. Aet. Put. Dec. & Mafl. partim commenior at. lib. 1. d. præsum. 47. num. 2. & partim a Tyrag. in d. l. g. num. 99. qui quidem obsecrationis quibusdam recte satisfacti. Hinc etiam scriptio Alciat. t. feudo repellit ob eum in constiitutio. Bald. in l. v. col. 3. ver. & die, quod mulier, C. de suis & legi. & alias recusat 44. Tyrag. in d. l. g. num. 98. Non me latet tamen l. ver. m. 1. s. non andon, quia seudare possit & Soc. sen. in conf. 5. num. 25. col. 2. ver. sed tamen per præmissa, h. 2. quos fecutus sum in conf. 5. n. 25. lib. 1. scriptio, hanc non esse rationabile,

finaliter sed impolitam boni prohibitio[n]em. Huc etiam facit, quod dicimus t[em]p[or]e testimonium seminarior[um] ex eorum inconstantiam non admitti in causis libellos. I[ust]ia Joan. And[reas] in addit. ad Spec. m[od]i de t[estimoni]o. & Oldadr. in conf. i.43. Alexander in conf. in fine lib[ri]. & in conf. 24. num. 7. lib[ri] 2. De c[on]v. in l. 2. num. 3. & ff. de regul. iur. Marfil. in conf. 18. num. 2. & in conf. 130. num. 3. & lib[ri] 1. & 2.

47 Hanc tamen traditionem t[em]p[or]e interlexit Alc[ibiades] de presum. regul. 1. presumpt. 47. in fine, non habere locum, quando veritas alii ter haberi non potest, hoc[em] dixit Alc[ibiades]. subiuxus auctoritate Joan. And[reas] & Alexandri praeclaris in locis, quibus accedunt idem Alex[ander] in conf. 6. lib[ri] 1. & in conf. 2. lib[ri] 1. I[ust]ia in l. 2. codic[us] populares, in prima lectura, num. 8. C. de summa Trinit. & fide Cathol. Decret. in d. l. 2. num. 35. ff. de regul. iuris. & in conf. 369. num. 7. Marfil. in conf. 5. num. 7. in conf. 10. num. 3. & in conf. 11. num. 9. & Roland. a Valle in conf. 7. num. 14. lib[ri] 1. qui quidem interpretant intelligunt, quando alii telles masculi adhiberi non potuerunt. Quod de re non est quid hic plura scribam, ne propositis disputationis terminos egrediar.

48 Declaratur tertius hac presumptio[n]e, ut locum non habeat, t[em]p[or]e aliquis contrarius actus aduersus illum iam expressim voluntatem gestus est. Nam contrario ipso facto praesumitur refusum ab ita prima voluntate : atque ita presumitur voluntatis mutatio. Ita a declarante Decret. in l. pacta nostra, num. 10. C. de pat[er]is. & Crat[er], in tractatu de antiqu. tempor. imprima particula prima pars principia, num. 61. & in qua tr[ad]ita particula quarti pars principia, num. 115. Et t[em]p[or]e hanc facit text. si in aquiloni. ff. de hered. in illis, de quo dixi supra in lib[ri] 4. presumpt. 63. vbi explicat, quando presumatur mutatio at[que] effector voluntatis.

49 Declaratur t[em]p[or]e h[ab]et regula & presumptio[n]e ut locum non habeat, quando ex aliis verbis colligi possit voluntatis mutatio atque correctio.

P R A E S V M P T . XXXVIII.

Leges vel statuta antiqua, an, & quando ex presumpta mente legislatorum nouis legibus vel statutis, vel priuilegiis concessis & promulgatis correcta & mutata dicantur.

S V M M A R I A.

* **Leges & statuta antiqua, an, & quando noui presumuntur correcta & mutata.**

2 Lex vna in dubio non presumitur alteram corrigeret aut mutare. Nec legata carrelio inducitur per subiunctos intellectus, nu. 2.

4 Legislator: non solum noua legi corrigeret & mutare ante ipsam, nisi prefatione aliquip[er] praemissa.

5 Intellexit subiuncti, quibus non inducitur legum corrigere, qui sunt,

6 Intellectus. I. Gallus. & alle casu, n. 3. & lib[ri] 6. & postib[us].

7 Legis antiquae corrigere per nouam colliguntur, ex presumptiobus & comeduntur.

8 Lex nova tunc de dubio antiquam corrigit, quando lex antiqua est generalis, noua vero est specialis, & illi generi alii repugnant & contraria.

9 Generi per speciem derogatur.

10 Faciens actum contra ipsum primo, ab illo recedere presumitur.

11 Statutum Taraciv[um], quod nulla forensis potest ibi acquirere possessiones immobiles, corrigit per aliud statutum, quod bona & possessio[n]es mulierum communis adiutorium, applicetur viro : si enim vir est forensis, lucrat bona mulieris. Et assertur aliud exemplum de statuto speciali corridente generali antiquam, nu. 12. Idem & num. 15.

14 Generi per speciem derogatur, quando species non est contraria genera, sed ipsa genera comprehendens potest : & sic lex noua non corrigit veterem. Idem quando genus verificari debet in una species, num. 15.

16 Lex noua non corrigit veterem, quando potest, ali quod operari etiam in modo, scoperi stricti in religione intellectus, ut nomen corrigit. Idem quando lex antiqua est specialis, noua vero est generalis, num. 17. Afferunt exempla, n. 19.

18 Dispositio specialis dicitur dignior generali, & ob id incertamente fieri debet.

22 Lex nouam corrigit veterem etiam quando in lege vel statuto novo adiecta esset clausula derogatoria non obseruari, nisi quatenus inter se pugnaret.

Menoch. Presump.

- 21 Lex noua sine statutina corrigit antiquam, quando conciliatur & presumptionem colligunt, statuentes voluisse non statu generali recedere ab antiquis speciali. Et quibus conciliatur si colligant, nn. 22. & seqq.
- 23 Statutum nouum generale, quando continet clausulam. Non est aliquae legi generali vel speciali, q[uod] excludunt unum ipsam corrigerem. Nichil am[bit] operari d. clausula, quando ipsam statutum preceide est invenit & confirmatum.
- 24 Lex noua generaliter loquens, & verbis multius generibus & praegrandibus, solidi veterem speciali, idem quando legi noue consonat q[uod] publica visitat, num. 25. Idem quando ambas ipsa leges sunt generalis, & inter se pugnant, contrariaq[ue] sunt, num. 26.
- 27 Contraria duo non possunt simul stare.
- 28 Lex noua vel antiquam, quando amba ipsa leges sunt specialis, & inter se concurra.
- 29 Legum contrarietas quomodo colligatur ex verbis manifestis. Et quomodo ex sensu verborum, & ratione, num. 30. & seq. per dissonans.
- 31 Hac eti[us] illa, d[icitur] secund[um] nupt. corrigitur per statutum Papense, & per alias statuta, dum statut. nullarem, secund[um] nupt. non posse plus datus conflueret & ipsi secundo viro, quam viuis filiorum primi matrimonii concessus est.
- 32 Promotio, q[uod] est reddituum ad personam.
- 33 Mater & avua, licet existentibus agnatis excluduntur ab hereditate, non tantum dicuntur exclusive, ut uela.
- 34 Statutum Manua excludunt filios propter masculos a successione patris decedentes ab intestato, non habet locum decedente patre & consilio testamenti.
- 35 Legitima filia exclusa a successione patris intestati est testis a porto, non quod habuit a effe[ctu] ab intestato, secund[um] statutis d[icitur] dispositio[n]em.
- 36 Matris filia est debita a legitima ex bonis filij, sicut filia ex bonis patris.
- 37 Lex noua antiquam speciali corrigeret concessio[n]em, etiam quando ipsa lex antiqua est dupl[ic]e: vincula formata. Quid si amba ipsa leges sunt specialis, ad eundem tamquam residentem, num. 28. Et quid, primulegum est concessio[n]em aduersariu[m] sua communia, puta ad uetus dispositionem testatoris, n. 29.
- 40 Legitimationis privilegio Princeps potest tollere dispositionem testatoris, qui vocauit filiorum suorum ex legitimo matrimonio, & quoniam deo & quando id voluntate presumatur, ibi.

R[esponde]t precedenti t[em]p[or]e disputationi hac subiecta, ut scilicet & quando leges vel statuta antiqua ex mente presumuntur legislatorum nouis legibus & statutis promulgatis correcta, & mutata dicantur. Hac in t[em]p[or]e disceptatione dicendum est prius in dubio non presumit, quod via les alteram mutet & corrigit. L. praecep[er]t in fine, C. de appetito. I. vi liber. C. de collatio. & c. cum expedit, de electio. & tradit[us] Bartol. in d. 1. praeceptu, 9. viii. & post aliis. Crat[er] in conf. 30. n. 4.

Hinc dicitur, q[uod] legum correctionem non induci per subiectos intellectus. Ita sicut glosa in c. appetito, q[uod] super viginti, de electio. id. quod p[ro]p[ter] aliis probaram usq[ue] ad in authen. quas actiones, numer. 27. C. de factis eccl[esi]e. Socin. Sem. conf. 35. colum. 2. lib[ri] 4. Socin. minor in conf. 13. num. 50. lib[ri] 3. & Crat[er] in conf. 23. num. 2. Hinc etiam non vno in loco scripserunt Doctores, non confusione legum latores non legi corrigerere, & mutare antiquam, nisi prefatione aliquip[er] praemissa. Ita sicut Rauens in l. Gallus. & quod si tantum, num. 95. ff. liber. & postib[us]. Ale. in lib[ri] 2. parerg. cap. 17. ad fin. & Ludovicus Charondus lib[ri] 2. versio[n]em. 16. & seq[ue]ntia lib[ri] de recuperanda possessione, remed. 9. num. 587.

Ceterum subiuncti intellectus, t[em]p[or]e quibus non induci legum cor[re]ctiones diximus, illi sunt, q[uod] nec ex legislatorum mente, nec ex sensu vel significacione verborum, percipi possunt: secus vero si possunt: sic loqui intelligo Marium & Salomonum in l. Gallus. & lib[ri] 6. num. 3. ff. de liber. & postib[us]. c. de collatio. c. cum expedit, dicitur posse per tacitos & subiunctos intellectus: Et sentit Marus quando a mente & sensu colliguntur, & clariss docuit t[em]p[or]e Bart. in l. 1. r. 17. Item si apparet, q[uod] in bon. r. apt. qui dicit, correctionem antiquae legis per nouam colligi ex presumptiobus, sic etiam respondit Crat[er] in conf. 19. Verba apposta col. 2. r. 2. t[em]p[or]e ergo lib[ri] 1. coniecturis colligi flatentes voluisse corrigerre lus communis. Idem si inferunt l. 1. in lib[ri] 1. ff. de viris, colum. 6. ff. sicut mari. alex. in l. scindamus, ff. qui statut. cog. & in conf. 1. 2. colum. 2. lib[ri] 3. Dies in l. 1. man. 12. ver. dubitatur de bon. posse, contra lib[ri] 1. lib[ri] 2. Gomes in c. nu. 54. de conf. 6. Belonius in conf. 13. num. 9. ver. scire per presumptio[n]em. & Roland. in tract. de inves-

511 2 data,

8. Primusque est casus, quando lex antiqua est generalis, non uero specialis, & illi generali repugnat & contraria. Hoc fatus estu sine controveria in uosa corrigit, & mutat antiquam. Ita Bart. in l. nro. 12. ff. de legib. Angelus in. non est nouum, ed. tr. Abbas in conf. 12. lib. 4. Alexander in conf. 8. colm. vltim. libr. 3. & in conf. 123. num. 11. & 12. lib. 4. Decimus in l. iur. iure, numer. 7. vers. & quantio genit. ff. de regul. iur. & ibidem Cagnol. m. 3. Gomef. m. 3. numer. 5. vers. dicitur de conf. 11. lib. 6. & Cagnol in dec. 107. m. 5. & alii multi, qui in subsequentiis exemplis commenstrabunt. Eft ratio, quia generis per speciem derogatur, & generalis reg. iur. in 6. Et accedit, quod faciens actum contrarium primo dillo recedere propterius, & gemitus, & sollicitudinem, de appell. & late tradidit. Etiam in e. cum veris, misere, mis. 12. de regul. & in specie magi. Gomef. m. 3. numer. 32. de conf. in 6. qui num. 125. subuertit. Hoc est in uero specialis. Huius causus exempla afferrit multa possunt, & duobus vel tribus hinc mutari si fas faciam. Eft primum exemplum, t in statutis Taurilim, de quibus se respondit scripit Anchara. in. pl. statutum, s. cum au-tem de resp. iur. m. 6. Exstat Taurilij constitutio Serenissima Recipu- blica Veneta, cuius dominio vrra illa subiecta est, qua cauitur est, quod nullus forensis possit ibi acquirere possidere immobi- les. Exstat & aliud ipsi civitas, statutum, quod bona & possiden- tures mulieris coniuncti etiam adulterium, aplicantor viro. Anchara, practicato in loco docuit, maritimi forentem, cuius vxor adulte- rium committit, lucrari in mobili & uxorisq; secundum statutum speciale corrigit ac mutat antiquam illo constitutio generali, cuius generis inquit Anchara, per speciem derogatur. Et An- charanum in iur. suis Bart. in. m. conf. 3.1. name. 6. lib. 2. & item in conf. 11. lib. 4. & Plautus in conf. 19. numer. 30. & alii multi consigli, t Tyraquel, in tral. de retraditu confang. s. 1. gloss. g. mu- mer. 166.

9. Eft secundum exemplum, de quo spud Bart. in L. queritnum, s. ultim. num. 2. ff. de fundo infraucto infra. leg. Exstat statutum gene- rale, inquit Bart. quod omnes Confratitiae culibus portare neantur deferre frumentum comam, quod communie habet in ipso Castro Faflo. Dubitatum est, an illi dea porta Castro fonsit tenetur ferre frumentum dicti Castro iuxta dispositionem primi statuti? scribit Bart. non teneri, quia secundum statutum speciale corrigit & mutat primum generali. Et Bart. securius angel. in conf. 33.1. utrum in statutum, s. 1. vers. iuris uero. & Bart. bat. inter- conf. alex. m. d. conf. 123. num. 11. lib. 4.

10. Eft etiam tertium exemplum, t si primo statuto cauitum est, quod de fallacie possit inquit in uero ad viginti annos, secundo vero statuto, quod contra etiam fulsum non possit inquiri, nisi infra mensum. Hoc statutum speciale corrigit & mutat inquit primum generali, quo ad testem. Ita Angel. in. conf. 33. num. 1. post Bart. in l. statutum genit. ff. de regul. Et alii exempla Angelus sive commenstratur. Eft etiam egregium exemplum in causa decreti Pedemontium, de quo apud Oficem m. d. dec. 67. nu. 15.

11. Declaratur primus hic casus, vt locum non habeat, quando species non est contraria genera, sed in ipsa specie comprehendi potest. Ita Bart. in. 1. s. hoc autem de operi noui manu. & in L. queritnum, s. ultim. ff. de fundo infraucto, multum. leg. Angel. in. conf. 33. num. 3. Francus in. generi, m. 1. de regul. iur. 6. Decimus in l. iur. iure numer. 11. de regul. iur. & ibidem Cagnol. m. 9. in fin. Hanc declaratio- nem multi in uero & exempli probat & declarat ang. in. d. conf. 33. colm. vltim. Non habet repon.

12. Declaratur secundum hic casus, vt locum non habeat, quando genus verius debet in via specie: ius uerius non derogat ge- neri. Ita in specie declarat Dec. in. d. iur. iure, numer. 18. vers. secundum regula, ff. de regul. iur. quo habet Cagnol. m. 10. animadver- tur, & recte, quod tunc non dicitur statutum & dispositio generalis, sed specialis: atque ita declaratio regulae & casu non conuenit.

13. Declaratur tertius hic casus, vt locum non habeat, quando lex nota & correctoria potest aliquid operari etiam in modo, semper sti- cte in reliquis intelligitur, ut nullus corrigit. Ita in specie respondit Socin. Inior. in conf. 31. m. 1. s. lib. 1. argument. s. ff. de regul. ad. quo dicitur soleamus, legum corr. cloriam ita est interpretanda, ut minus quam fieri potest, si sunt scriptorum Goz. ad. conf. 19. numer. 9. quanta. Socin. Inior. in conf. 122. numer. 5. liber. secundum. Par. m. conf. ultim. numer. 6. libro 3. & Cr. met. in conf. 239. numer. 4. qui ergo est declarat.

14. Declaratur quartu vt non procedat, quando aliquo aliquo mo- do leges & statuta ipsa possunt reduci ad concordiam. Ita Roman. in conf. 39.4. numer. 10. & diuersi referit Hieronym. Gabriel. in conf. 7. num. 2. lib. 1.

15. Secundum est casus, t econtra quando lex antiqua est specialis, non vero generalis. Hoc fatus est haec postuler non tollit, nec corrigit primam illam fed noua haec recipit declarationem & interpretationem ab illa antiqua speciali. Ita Bart. in. l. fed & posterio. res. ff. de legib. & in extranag. ad reprehendit, in verbo, Nouis ambig- bus tal. in secundum, num. 5. qui praesul cogitat. Decimus in l. iur. iure, numer. 7. & vers. & ita conclusio ff. de regul. iur. & ibidem Cagnol. numer. 2. Cassiane in conf. 7. num. 24. qui alio iur. refert. M. Anto. in. d. numer. 253. in ff. & Cognol. Gomef. numer. 5. in. fin. vers. retent a tamem, de conf. in 6. Riga in caput, 1. numer. 60. de script. Soci. Inior. in conf. 131. numer. 32. lib. 1.

16. Huius casus est ratio, quia specialis dispositio dicitur disponi generali, ob id eius certa mentio fieri debet: ut tradit Bald. in. l. 1. ff. de off. conf.

17. Huius casus exempla afferrit multa possunt, quorum unum menitit Bart. in. d. fed & posterio. Extrahit statutum, t quod 19 futurum noctis tempore commissum emendetur per omnes custos loci. Deinde aliud conditum, quo cauitum fuit, quod futurum eo noctis tempore factum emendetur per omnes clies. Et dicitur, in secundum statutum correcerit primum. Dixit Bart. correcisse, quia primum erat speciale, secundum vero generale, & Bartolomeus fecit sicut Alber. in. l. non est nouum, ed. tr. Bartol., inter confita. alex. in conf. 123. numer. 10. lib. 4. Riga in conf. 235. num. 10. lib. 2. qui ergo am. & acut am declarat nonem subuenient, & Soci. In. m. conf. 50. numer. 9. lib. 1.

18. Eft & secundum exemplum in casu de quo respondit Corn. in conf. 290. lib. 9. primo. statutum primum speciale disponit, quod instrumenta publica habeant excusationem paratam: secundum statutum est generale, quod causa pupillorum, & sanguine coni- clorum, debant compromitti. Hoc secundum statutum genera- le non corrigit illud primum speciale, sed ab eo declaratur, hoc est quod causa pupillorum & sanguine coniectorum compromit- tantur, nisi extens publica instrumenta: quia tunc super illis non debet fieri compromissum. Ita Cor. quem fecit ejf. Soci. In. m. conf. 40. num. 9. lib. 5.

19. Tertiu exemplum afferrit potest in statuto Papiensi 28. in ci- ntillo. sub rub. de responsionibus secundis positiomibus, quod requirit secundum iuslitionem, vt non respondit potestibus habeatur pro confesso. Constitutio vero nona Mediolani in tri. de mandato, & spon- sione, generaliter loquitur, arrequa nullum verbum facit, de fe- cunda iuslitione. Hec ergo constitutio noua non corrigit statutum sed ab eo recipit declarationem, vel tunc Papieni statuto supponit statutum pro confesso, nisi potest secundum iuslitionem. Excludit enim, vt procedat etiam, t quando in lege vel statuto noua adiecta est clausula derogatoria. Non obstante, Nam adhuc non dicitur mutata & revocata ex antiqua, nisi quatenus iniecum pugnant. Ita Bart. in. l. secundum, num. 2. ff. quis satif. cog. Ro- man. in. conf. 1. 7. & in conf. 322. num. 2. alex. in conf. 22. numer. 2. de ob- pri- mo. Riga in conf. 69. numer. 3. lib. 30. Decimus in l. iur. iure, numer. 7. vers. & ampliat, ff. de regul. iur. & Tyraquel. in tral. de retraditu confang. 9. 10. gloss. 2. inf.

20. Declaratur hic casus, vt locum non habeat, t quando conie- cutur & prefumtionibus colligitur, statutum voluisse nullum statutum generali recedere ab antiquo speciali, atque ita illud mutare & corrigit. Sic declarat Iulianus in l. secundum, num. 3. ff. quis satif. cog. Ro- man. in conf. 1. 7. & in conf. 322. num. 2. alex. in conf. 22. numer. 2. de ob- pri- mo. Riga in conf. 69. numer. 3. lib. 30. Decimus in l. iur. iure, numer. 7. vers. & ampliat, ff. de regul. iur. & Tyraquel. in tral. de retraditu confang. 9. 10. gloss. 2. inf.

21. Et prima quidem coniectura est, t quando in nouo statuto generali adiecta est clausula, non obstante aliqua lege generali, vel speciali. Ita Alex. 1. 1. & Decim. in. praecitat. in locu. Verum, vt amad- sit Cagnol. in. d. iur. iure, numer. 9. tunc lex noua non amplius di- citur generalis, sed specialis. Nil tamen t clausula hac opera- tur, quando statutum ipsum speciale est iuramento confirmatio- nis: Non enim ex clausula, Non obstante, illi praefumit derrogatum. Ita p. alio Gomef. in dicto ap. primo. mma. 16. de con- fit. in. lib.

22. Eft & secunda coniectura, quando t lex nota generaliter lo- quens, loqueretur verbis multius generalibus, & (vel) si soler- niter nam-

- prægnabitibus. Ita respondit Aug. in con. 21. 4. Primum est videndum, nro. 2.
ver. in contr. & fecundum est Decim. conf. 30. nro. 6.
- Et si tercia conticetur, quando legi noue & consuetu[m] est publica vtilitas. Nam tunc lex noua generalis tollit statutum speciale. Ita I. Ioan. Monacus in c. 1. de conf. m. 6. quae fecerunt sicut diuidem Gemina. & Franc. in fin. & Marescatus num. 25.
- Teritus est causus, quando ambo ipse leges sunt generales, & inter se pugnant contrariaque sunt. Hoc causa certum est, legem nouam mutare, & corrigerem antiquam.
- Erit est ratio, quia si d[icitur] contra & repugnantia flare non possunt. I. vñerop[er] f[ac]t[us] de reg. ur. & ibidem Dec. & relig. Et hic quidem causus nullam habet probabilem debitatem: & ex his, quae subiectum in subsequenti declarari potest.
- Quarto est causus contra, quando ambo ipse leges sunt speciales, & inter se contraria repugnantia sunt. Hoc etiam causa clara est, legem nouam mutare & corrigerem antiquam. Eadem est ratio quia (vt diximus) duo contraria tumul flare non possunt. Contrarietas autem & repugnatio aliquando colligitur ex verbis manifestis quando ex eorum sensu & ratione.
- Ex verbis manifestis, vt exempli gratia in statuto, quo fiancium est, quod existentibus filiis masculis filie non succedant. Hac lex municipalis manifestis verbis repugnat. 1. maximum virtutum, C. de liber. præter. & item vetustas. Inf. de legit. agri. succedit.
- Et præterea statutum hoc iuris communis correctorium patrum a nobis appellatur, ut apud Bramum in tractat. Quod si tantum maritū fuisse non succedit, art. 9.
- Ex sensu vero & verborum & ratione, repugnania & contrarietas colligitur, quando verba & ratio legis nouae offendunt nos legumlatores, & statuentes recedere voluntib[us] ab antiqua ipsa lege: sicuti eo in notabilis casu de quo respondi in conf. 4. lib. 1.
- Cum in eo dixi, illi has edicitali, C. de secun. nupt. corrigi à statuto Papienti. Illi enim constitutio[n]e l. hac edicitali, sicutius fuit, non tueri secundo ruborem, non per filios doris continuere ipsi secundo viro, quam vnu filiorum primi matrimonij consecutur in se. Statutum vero Papienti, in eiusmodi 21. rubr. de locis matrimonialibus, ita statutus: [Quod mortua vxore in matrimonio maritus hucetur dote[n] in totum. scilicet in casu eidem viro ex ipsa non existentib[us] liberorum.]
- Et post aliisque verbis interpositis ita subiunctum statutum: [Ex quod mortuo primo viro in matrimonio, posfit mulier secundo rubere, & dicta mulieri, licet exprimo viro liberis existentibus, dare & secundo viro, & deinceps in doto[n] dictam dote[n] primo viro datam, feci quam concilius est recipere, & dictum tertius plus ab his quo, propter eam, cogitat alia ex ipsius, ex cuius coram refutare, vel refutuisse, &c.]
- Huius statuti verba repugnant suo in sensu & significatione illi constitutio[n]i d[icitur] has edicitali. Cum statutum permittat mulieri confitentes in doto[n] secundo viro id nonne quod iam dederat primus & quod secundus ipse maritus non lucretur dote[n] in totum non existentibus filiis ex ipsam vxore: lucretur autem, si existant filium alterius matrimonii filii.
- Ita ante statutum hoc nonne atque correxisse d. I. has edicitali, respondit d[icitur] conf. 1. quo loc. nro. 1. d[icitur] d[icitur] opinione communior loco Bald. in conf. 49. 1. hac edicitali, col. 2. lib. 5. & Caffrennan conf. 9. 2. Verba apostoli, col. 2. lib. 1. qui auctio[n]e interpr. statutum Florit. Sic quoq[ue] Amb. in conf. 53. 4. in t[er]c[ia] statutum Senator. Ita etiam statutum Veronense explicavit Roman. in conf. 4. 4. 5. & de statuto fecundus confutatio Cagliari respondit Alba in conf. 56. 9. 3. lib. 2.
- Hanc quoque sententiam in alijs statutis ibi verbis conscriptis probatur. Inq[ue] in conf. 1. quo loc. nro. 1. d[icitur] opinione communior loco Bald. in conf. 49. 1. hac edicitali, col. 2. lib. 5. & Caffrennan conf. 9. 2. Verba apostoli, col. 2. lib. 1. qui auctio[n]e interpr. statutum Florit. Sic quoq[ue] Amb. in conf. 53. 4. in t[er]c[ia] statutum Senator. Ita etiam statutum Veronense explicavit Roman. in conf. 4. 4. 5. & de statuto fecundus confutatio Cagliari respondit Alba in conf. 56. 9. 3. lib. 2.
- Hanc quoque sententiam in alijs statutis ibi verbis conscriptis probatur. Inq[ue] in conf. 1. quo loc. nro. 1. d[icitur] opinione communior loco Bald. in conf. 49. 1. hac edicitali, col. 2. lib. 5. & Caffrennan conf. 9. 2. Verba apostoli, col. 2. lib. 1. qui auctio[n]e interpr. statutum Florit. Sic quoq[ue] Amb. in conf. 53. 4. in t[er]c[ia] statutum Senator. Ita etiam statutum Veronense explicavit Roman. in conf. 4. 4. 5. & de statuto fecundus confutatio Cagliari respondit Alba in conf. 56. 9. 3. lib. 2.
- Ita pariter Cratenna in conf. 52. 4. nro. 2. lib. 5. interpr. statutum Videl alleatorum Pedemontium. Et idem Cratenna in conf. 58. nro. 3. & in conf. seq. lib. 4. sic interpr. statutum Tofani sicut prædictum Pedemontium. Ita etiam Natta in conf. 52. 4. interpr. statutum Decretum Mutili Ferrarensi, & in predictis conf. sententia q[ui]o loc. 10. Petr. Sundius in conf. 91. nro. 1. lib. 1. Ita etiam Ruminal. Iun. in conf. 92. nro. 3. nro. 4. nro. 5. nro. 6. nro. 7. nro. 8. nro. 9. nro. 10. nro. 11. nro. 12. nro. 13. nro. 14. nro. 15. nro. 16. nro. 17. nro. 18. nro. 19. nro. 20. nro. 21. nro. 22. nro. 23. nro. 24. nro. 25. nro. 26. nro. 27. nro. 28. nro. 29. nro. 30. nro. 31. nro. 32. nro. 33. nro. 34. nro. 35. nro. 36. nro. 37. nro. 38. nro. 39. nro. 40. nro. 41. nro. 42. nro. 43. nro. 44. nro. 45. nro. 46. nro. 47. nro. 48. nro. 49. nro. 50. nro. 51. nro. 52. nro. 53. nro. 54. nro. 55. nro. 56. nro. 57. nro. 58. nro. 59. nro. 60. nro. 61. nro. 62. nro. 63. nro. 64. nro. 65. nro. 66. nro. 67. nro. 68. nro. 69. nro. 70. nro. 71. nro. 72. nro. 73. nro. 74. nro. 75. nro. 76. nro. 77. nro. 78. nro. 79. nro. 80. nro. 81. nro. 82. nro. 83. nro. 84. nro. 85. nro. 86. nro. 87. nro. 88. nro. 89. nro. 90. nro. 91. nro. 92. nro. 93. nro. 94. nro. 95. nro. 96. nro. 97. nro. 98. nro. 99. nro. 100. nro. 101. nro. 102. nro. 103. nro. 104. nro. 105. nro. 106. nro. 107. nro. 108. nro. 109. nro. 110. nro. 111. nro. 112. nro. 113. nro. 114. nro. 115. nro. 116. nro. 117. nro. 118. nro. 119. nro. 120. nro. 121. nro. 122. nro. 123. nro. 124. nro. 125. nro. 126. nro. 127. nro. 128. nro. 129. nro. 130. nro. 131. nro. 132. nro. 133. nro. 134. nro. 135. nro. 136. nro. 137. nro. 138. nro. 139. nro. 140. nro. 141. nro. 142. nro. 143. nro. 144. nro. 145. nro. 146. nro. 147. nro. 148. nro. 149. nro. 150. nro. 151. nro. 152. nro. 153. nro. 154. nro. 155. nro. 156. nro. 157. nro. 158. nro. 159. nro. 160. nro. 161. nro. 162. nro. 163. nro. 164. nro. 165. nro. 166. nro. 167. nro. 168. nro. 169. nro. 170. nro. 171. nro. 172. nro. 173. nro. 174. nro. 175. nro. 176. nro. 177. nro. 178. nro. 179. nro. 180. nro. 181. nro. 182. nro. 183. nro. 184. nro. 185. nro. 186. nro. 187. nro. 188. nro. 189. nro. 190. nro. 191. nro. 192. nro. 193. nro. 194. nro. 195. nro. 196. nro. 197. nro. 198. nro. 199. nro. 200. nro. 201. nro. 202. nro. 203. nro. 204. nro. 205. nro. 206. nro. 207. nro. 208. nro. 209. nro. 210. nro. 211. nro. 212. nro. 213. nro. 214. nro. 215. nro. 216. nro. 217. nro. 218. nro. 219. nro. 220. nro. 221. nro. 222. nro. 223. nro. 224. nro. 225. nro. 226. nro. 227. nro. 228. nro. 229. nro. 230. nro. 231. nro. 232. nro. 233. nro. 234. nro. 235. nro. 236. nro. 237. nro. 238. nro. 239. nro. 240. nro. 241. nro. 242. nro. 243. nro. 244. nro. 245. nro. 246. nro. 247. nro. 248. nro. 249. nro. 250. nro. 251. nro. 252. nro. 253. nro. 254. nro. 255. nro. 256. nro. 257. nro. 258. nro. 259. nro. 260. nro. 261. nro. 262. nro. 263. nro. 264. nro. 265. nro. 266. nro. 267. nro. 268. nro. 269. nro. 270. nro. 271. nro. 272. nro. 273. nro. 274. nro. 275. nro. 276. nro. 277. nro. 278. nro. 279. nro. 280. nro. 281. nro. 282. nro. 283. nro. 284. nro. 285. nro. 286. nro. 287. nro. 288. nro. 289. nro. 290. nro. 291. nro. 292. nro. 293. nro. 294. nro. 295. nro. 296. nro. 297. nro. 298. nro. 299. nro. 300. nro. 301. nro. 302. nro. 303. nro. 304. nro. 305. nro. 306. nro. 307. nro. 308. nro. 309. nro. 310. nro. 311. nro. 312. nro. 313. nro. 314. nro. 315. nro. 316. nro. 317. nro. 318. nro. 319. nro. 320. nro. 321. nro. 322. nro. 323. nro. 324. nro. 325. nro. 326. nro. 327. nro. 328. nro. 329. nro. 330. nro. 331. nro. 332. nro. 333. nro. 334. nro. 335. nro. 336. nro. 337. nro. 338. nro. 339. nro. 340. nro. 341. nro. 342. nro. 343. nro. 344. nro. 345. nro. 346. nro. 347. nro. 348. nro. 349. nro. 350. nro. 351. nro. 352. nro. 353. nro. 354. nro. 355. nro. 356. nro. 357. nro. 358. nro. 359. nro. 360. nro. 361. nro. 362. nro. 363. nro. 364. nro. 365. nro. 366. nro. 367. nro. 368. nro. 369. nro. 370. nro. 371. nro. 372. nro. 373. nro. 374. nro. 375. nro. 376. nro. 377. nro. 378. nro. 379. nro. 380. nro. 381. nro. 382. nro. 383. nro. 384. nro. 385. nro. 386. nro. 387. nro. 388. nro. 389. nro. 390. nro. 391. nro. 392. nro. 393. nro. 394. nro. 395. nro. 396. nro. 397. nro. 398. nro. 399. nro. 400. nro. 401. nro. 402. nro. 403. nro. 404. nro. 405. nro. 406. nro. 407. nro. 408. nro. 409. nro. 410. nro. 411. nro. 412. nro. 413. nro. 414. nro. 415. nro. 416. nro. 417. nro. 418. nro. 419. nro. 420. nro. 421. nro. 422. nro. 423. nro. 424. nro. 425. nro. 426. nro. 427. nro. 428. nro. 429. nro. 430. nro. 431. nro. 432. nro. 433. nro. 434. nro. 435. nro. 436. nro. 437. nro. 438. nro. 439. nro. 440. nro. 441. nro. 442. nro. 443. nro. 444. nro. 445. nro. 446. nro. 447. nro. 448. nro. 449. nro. 450. nro. 451. nro. 452. nro. 453. nro. 454. nro. 455. nro. 456. nro. 457. nro. 458. nro. 459. nro. 460. nro. 461. nro. 462. nro. 463. nro. 464. nro. 465. nro. 466. nro. 467. nro. 468. nro. 469. nro. 470. nro. 471. nro. 472. nro. 473. nro. 474. nro. 475. nro. 476. nro. 477. nro. 478. nro. 479. nro. 480. nro. 481. nro. 482. nro. 483. nro. 484. nro. 485. nro. 486. nro. 487. nro. 488. nro. 489. nro. 490. nro. 491. nro. 492. nro. 493. nro. 494. nro. 495. nro. 496. nro. 497. nro. 498. nro. 499. nro. 500. nro. 501. nro. 502. nro. 503. nro. 504. nro. 505. nro. 506. nro. 507. nro. 508. nro. 509. nro. 510. nro. 511. nro. 512. nro. 513. nro. 514. nro. 515. nro. 516. nro. 517. nro. 518. nro. 519. nro. 520. nro. 521. nro. 522. nro. 523. nro. 524. nro. 525. nro. 526. nro. 527. nro. 528. nro. 529. nro. 530. nro. 531. nro. 532. nro. 533. nro. 534. nro. 535. nro. 536. nro. 537. nro. 538. nro. 539. nro. 540. nro. 541. nro. 542. nro. 543. nro. 544. nro. 545. nro. 546. nro. 547. nro. 548. nro. 549. nro. 550. nro. 551. nro. 552. nro. 553. nro. 554. nro. 555. nro. 556. nro. 557. nro. 558. nro. 559. nro. 560. nro. 561. nro. 562. nro. 563. nro. 564. nro. 565. nro. 566. nro. 567. nro. 568. nro. 569. nro. 570. nro. 571. nro. 572. nro. 573. nro. 574. nro. 575. nro. 576. nro. 577. nro. 578. nro. 579. nro. 580. nro. 581. nro. 582. nro. 583. nro. 584. nro. 585. nro. 586. nro. 587. nro. 588. nro. 589. nro. 590. nro. 591. nro. 592. nro. 593. nro. 594. nro. 595. nro. 596. nro. 597. nro. 598. nro. 599. nro. 600. nro. 601. nro. 602. nro. 603. nro. 604. nro. 605. nro. 606. nro. 607. nro. 608. nro. 609. nro. 610. nro. 611. nro. 612. nro. 613. nro. 614. nro. 615. nro. 616. nro. 617. nro. 618. nro. 619. nro. 620. nro. 621. nro. 622. nro. 623. nro. 624. nro. 625. nro. 626. nro. 627. nro. 628. nro. 629. nro. 630. nro. 631. nro. 632. nro. 633. nro. 634. nro. 635. nro. 636. nro. 637. nro. 638. nro. 639. nro. 640. nro. 641. nro. 642. nro. 643. nro. 644. nro. 645. nro. 646. nro. 647. nro. 648. nro. 649. nro. 650. nro. 651. nro. 652. nro. 653. nro. 654. nro. 655. nro. 656. nro. 657. nro. 658. nro. 659. nro. 660. nro. 661. nro. 662. nro. 663. nro. 664. nro. 665. nro. 666. nro. 667. nro. 668. nro. 669. nro. 670. nro. 671. nro. 672. nro. 673. nro. 674. nro. 675. nro. 676. nro. 677. nro. 678. nro. 679. nro. 680. nro. 681. nro. 682. nro. 683. nro. 684. nro. 685. nro. 686. nro. 687. nro. 688. nro. 689. nro. 690. nro. 691. nro. 692. nro. 693. nro. 694. nro. 695. nro. 696. nro. 697. nro. 698. nro. 699. nro. 700. nro. 701. nro. 702. nro. 703. nro. 704. nro. 705. nro. 706. nro. 707. nro. 708. nro. 709. nro. 710. nro. 711. nro. 712. nro. 713. nro. 714. nro. 715. nro. 716. nro. 717. nro. 718. nro. 719. nro. 720. nro. 721. nro. 722. nro. 723. nro. 724. nro. 725. nro. 726. nro. 727. nro. 728. nro. 729. nro. 730. nro. 731. nro. 732. nro. 733. nro. 734. nro. 735. nro. 736. nro. 737. nro. 738. nro. 739. nro. 740. nro. 741. nro. 742. nro. 743. nro. 744. nro. 745. nro. 746. nro. 747. nro. 748. nro. 749. nro. 750. nro. 751. nro. 752. nro. 753. nro. 754. nro. 755. nro. 756. nro. 757. nro. 758. nro. 759. nro. 760. nro. 761. nro. 762. nro. 763. nro. 764. nro. 765. nro. 766. nro. 767. nro. 768. nro. 769. nro. 770. nro. 771. nro. 772. nro. 773. nro. 774. nro. 775. nro. 776. nro. 777. nro. 778. nro. 779. nro. 780. nro. 781. nro. 782. nro. 783. nro. 784. nro. 785. nro. 786. nro. 787. nro. 788. nro. 789. nro. 790. nro. 791. nro. 792. nro. 793. nro. 794. nro. 795. nro. 796. nro. 797. nro. 798. nro. 799. nro. 800. nro. 801. nro. 802. nro. 803. nro. 804. nro. 805. nro. 806. nro. 807. nro. 808. nro. 809. nro. 810. nro. 811. nro. 812. nro. 813. nro. 814. nro. 815. nro. 816. nro. 817. nro. 818. nro. 819. nro. 820. nro. 821. nro. 822. nro. 823. nro. 824. nro. 825. nro. 826. nro. 827. nro. 828. nro. 829. nro. 830. nro. 831. nro. 832. nro. 833. nro. 834. nro. 835. nro. 836. nro. 837. nro. 838. nro. 839. nro. 840. nro. 841. nro. 842. nro. 843. nro. 844. nro. 845. nro. 846. nro. 847. nro. 848. nro. 849. nro. 850. nro. 851. nro. 852. nro. 853. nro. 854. nro. 855. nro. 856. nro. 857. nro. 858. nro. 859. nro. 860. nro. 861. nro. 862. nro. 863. nro. 864. nro. 865. nro. 866. nro. 867. nro. 868. nro. 869. nro. 870. nro. 871. nro. 872. nro. 873. nro. 874. nro. 875. nro. 876. nro. 877. nro. 878. nro. 879. nro. 880. nro. 881. nro. 882. nro. 883. nro. 884. nro. 885. nro. 886. nro. 887. nro. 888. nro. 889. nro. 890. nro. 891. nro. 892. nro. 893. nro. 894. nro. 895. nro. 896. nro. 897. nro. 898. nro. 899. nro. 900. nro. 901. nro. 902. nro. 903. nro. 904. nro. 905. nro. 906. nro. 907. nro. 908. nro. 909. nro. 910. nro. 911. nro. 912. nro. 913. nro. 914. nro. 915. nro. 916. nro. 917. nro. 918. nro. 919. nro. 920. nro. 921. nro. 922. nro. 923. nro. 924. nro. 925. nro. 926. nro. 927. nro. 928. nro. 929. nro. 930. nro. 931. nro. 932. nro. 933. nro. 934. nro. 935. nro. 936. nro. 937. nro. 938. nro. 939. nro. 940. nro. 941. nro. 942. nro. 943. nro. 944. nro. 945. nro. 946. nro. 947. nro. 948. nro. 949. nro. 950. nro. 951. nro. 952. nro. 953. nro. 954. nro. 955. nro. 956. nro. 957. nro. 958. nro. 959. nro. 960. nro. 961. nro. 962. nro. 963. nro. 964. nro. 965. nro. 966. nro. 967. nro. 968. nro. 969. nro. 970. nro. 971. nro. 972. nro. 973. nro. 974. nro. 975. nro. 976. nro. 977. nro. 978. nro. 979. nro. 980. nro. 981. nro. 982. nro. 983. nro. 984. nro. 985. nro. 986. nro. 987. nro. 988. nro. 989. nro. 990. nro. 991. nro. 992. nro. 993. nro. 994. nro. 995. nro. 996. nro. 997. nro. 998. nro. 999. nro. 1000. nro. 1001. nro. 1002. nro. 1003. nro. 1004. nro. 1005. nro. 1006. nro. 1007. nro. 1008. nro. 1009. nro. 1010. nro. 1011. nro. 1012. nro. 1013. nro. 1014. nro. 1015. nro. 1016. nro. 1017. nro. 1018. nro. 1019. nro. 1020. nro. 1021. nro. 1022. nro. 1023. nro. 1024. nro. 1025. nro. 1026. nro. 1027. nro. 1028. nro. 1029. nro. 1030. nro. 1031. nro. 1032. nro. 1033. nro. 1034. nro. 1035. nro. 1036. nro. 1037. nro. 1038. nro. 1039. nro. 1040. nro. 1041. nro. 1042. nro. 1043. nro. 1044. nro. 1045. nro. 1046. nro. 1047. nro. 1048. nro. 1049. nro. 1050. nro. 1051. nro. 1052. nro. 1053. nro. 1054. nro. 1055. nro. 1056. nro. 1057. nro. 1058. nro. 1059. nro. 1060. nro. 1061. nro. 1062. nro. 1063. nro. 1064. nro. 1065. nro. 1066. nro. 1067. nro. 1068. nro. 1069. nro. 1070. nro. 1071. nro. 1072. nro. 1073. nro. 1074. nro. 1075. nro. 1076. nro. 1077. nro. 1078. nro. 1079. nro. 1080. nro. 1081. nro. 1082. nro. 1083. nro. 1084. nro. 1085. nro. 1086. nro. 1087. nro. 1088. nro. 1089. nro. 1090. nro. 1091. nro. 1092. nro. 1093. nro. 1094. nro. 1095. nro. 1096. nro. 1097. nro. 1098. nro. 1099. nro. 1100. nro. 1101. nro. 1102. nro. 1103. nro. 1104. nro. 1105. nro. 1106. nro. 1107. nro. 1108. nro. 1109. nro. 1110. nro. 1111. nro. 1112. nro. 1113. nro. 1114. nro. 1115. nro. 1116. nro. 1117. nro. 1118. nro. 1119. nro. 1120. nro. 1121. nro. 1122. nro. 1123. nro. 1124. nro. 1125. nro. 1126. nro. 1127. nro. 1128. nro. 1129. nro. 1130. nro. 1131. nro. 1132. nro. 1133. nro. 1134. nro. 1135. nro. 1136. nro. 1137. nro. 1138. nro. 1139. nro. 1140. nro. 1141. nro. 1142. nro. 1143. nro. 1144. nro. 1145. nro. 1146. nro. 1147. nro. 1148. nro. 1149. nro. 1150. nro. 1151. nro. 1152. nro. 1153. nro. 1154. nro. 1155. nro. 1156. nro. 1157. nro. 1158. nro. 1159. nro. 1160. nro. 1161. nro. 1162. nro. 1163. nro. 1164. nro. 1165. nro. 1166. nro. 1167. nro. 1168. nro. 1169. nro. 1170. nro. 1171. nro. 1172. nro. 1173. nro. 1174. nro. 1175. nro. 1176. nro. 1177. nro. 1178. nro. 1179. nro. 1180. nro. 1181. nro. 1182. nro. 1183. nro. 1184. nro. 1185. nro. 1186. nro. 1187. nro. 1188. nro. 1189. nro. 1190. nro. 1191. nro. 1192. nro. 1193. nro. 1194. nro. 1195. nro. 1196. nro. 1197. nro. 1198. nro. 1199. nro. 1200. nro. 1201. nro. 1202. nro. 1203. nro. 1204. nro. 1205. nro. 1206. nro. 1207. nro. 1208. nro. 1209. nro. 1210. nro. 1211. nro. 1212. nro. 1213. nro. 1214. nro. 1215. nro. 1216. nro. 1217. nro. 1218. nro. 1219. nro. 1220. nro. 1221. nro. 1222. nro. 1223. nro. 1224. nro. 1225. nro. 1226. nro. 1227. nro. 1228. nro. 1229. nro. 1230. nro. 1231. nro. 1232. nro. 1233. nro. 1234. nro. 1235. nro. 1236. nro. 1237. nro. 1238. nro. 1239. nro. 1240. nro. 1241. nro. 1242. nro. 1243. nro. 1244. nro. 1245. nro. 1246. nro. 1247. nro. 1248. nro. 1249. nro. 1250. nro. 1251. nro. 1252. nro. 1253. nro. 1254. nro. 1255. nro. 1256. nro. 1257. nro. 1258. nro. 1259. nro. 1260. nro.

tellam, idem Salicetus in l. facit, & l. has edita al. C. de fecund. nup. qui affirmavit, sic decimus suffit in audiencia. Cardinalis Albaneus fratris Urbani V. Pontificis Max. idem refundit Maria. Soci. Sen. in conf. 30. m. 17. ver. videlicet quod madam lib. 3. qui multa ergo ad rem 33 nostram scriptit. Et sub illo m. 1. admovit, legitimam filia: excludit a successione patris interfaci esse tertiam portionem eius, quod ipsa filia habuit suffit ab interfaci, secundum statutum dispositionem. Id quod scripsit & Bald. in quinque, m. 12. c. de formis fugitiis. Hanc quoque opinionem probavit Soci. Sen. in conf. 30. m. 40. versus prima dictum attenta. libr. 1. quod responsum fuit redditum à Soci. gen. p. vñ a. com. Ioan. Borgia a. Sancto Sceruino, quod eognoscere Cacciaduorum appellare solemus. Idem Socius in conf. 3. m. 3. lib. 3. qui emendat sententia recente Ancharamum. Ita accedunt Rationes in conf. 42. m. 3. verbi nec in contrarium, lib. 3. & si sufficiere videatur. Parisius in conf. 37. m. 79. lib. 2. Fabianus de Giacomo in rep. Authen. novissima, m. 12. C. de miss. testam. & Iacobus Cagnacinus inter confilia Mart. arg. in conf. 32. m. 1. & m. 20. et 21.

Et quamquam multi ex commemoratis his Doctoribus loquuntur de statuto excludente filiam à successione patris: atamen idem est dicendum in statuto excludente matrem à successione filij ab agnatis: Cum t̄ iusta debita sit legitima ex bonis filii: sicut filie ex bonis patris: Hę enim legitime procedunt à patre sicut responderunt Alex. in conf. 168. lib. 7. Barbat. in conf. 2. m. 8. lib. 1. & Martarius in conf. 35. numer. 9. Idem auctoritate aliorum scriptit. Vnde quis in tra. de successione creatur. lib. 2. 25. part. 3. m. 21. 4. quo loci, postquam m. 28. post multis affermavit, quod sicut dispositione authen. nouissima, C. de inoff. testam. hodie aucta est legitima filiorum in parentum, ita etiam aucta est illa papalrum in bonis filiorum, sub iuribus, has legitima aucta est pari procedere, & quod de vna dicimus, de altera quoque dicere debemus. Hanc secundum Baldi, Saliceti, & sequuntur opinionem suum & ego secutus in conf. 57. lib. 6. & si illa prima magis recepta est. Non hic commemoro permutas illas rationes, que hinc inde conferderai: tum maximē coniecturas, que in ea facti specie extabant.

Habet locum hic casus, quando ambo ipse leges sunt speciales: sed vna altera magis. Ita Baldi in conf. 37. in volumine capitularium, lib. 5.

37 Extenditur hiccasus, ut locum habeat etiam, quando t̄ lex antiqua specialis erat duplice vinculo firmata, vt si statuto speciali efficeretur, ceterum quodire communi sancitum erat: & deinde conditum est nouum speciale statutum, illi antiquo repugnat. Hoc etiam casu illud antiquum confutat mutatum & correcitum. Ita glossa de confit. in lib. 6. verb. sait. Bart. in lib. 1. ff. ad leg. Fale. Bald. in 1. rat. cum. 1. qd. de lib. & iur. & iur. & der. testam. Roman conf. 52. col. 1. Franc. Aret. in conf. 20. col. 3. Felian. C. cum omnes. de conf. & m. 1. de rescripto. & communem testatur M. Antonius Marforio in rep. d. c. numer. 20. 2. de confit. m. 6. quod post longam disputationem. 227. & multa sequentibus declarant.

38 Quintus est casus, quando ambo ipse leges sunt speciales: t̄ ad eundem tamē finem tendentes, ut in caſu quodatuſ proposito t̄ Bart. in l. ff. vi bonorum ap. cū dixit, quod si filie Cornelia de scarijs indicata est peccata capitalis contra fierios, & homicidias, statuto vero imposita sit peccata pecuniaria: Non tamē (inquit Bart.) statutum corrigit legem Corneliam. Quodcumq; dēpendit ad eundem finem, neceps ad punitendum fierios. Ita Nam docuit Bart. primita in loco pof. V' heretum de Babu, Ioan. de Ioan. Andrew, Odofredum, Cygnu, ac Dynnu: & accedunt abb. Angelus, Areti, & Bero, quos commemorant & recente fuit in commentariis de recuperanda possessione, remedio non. n. 339. quo latitans disputatim hanc absoluſt. & iudicem m. 339. recente contraria opiniōne receptam fuisse à Belisio, Gundiso, Alberico, Anchiano, Baldio, Caffreni, Angelo, Saliceto, Camenio, Corneo, Augustino Aramensis, Floriano, Decto, Ruino, Rabeo, Marfilio, Alcacio, & Blasco.

Ceterum in prædicto remedio 9. m. 339. scripsi, extare coniecturas, quibus colligi potest, statuentes novo statuto indicentes aliam pœnam, recedere voluisse à pœna iuriis communis.

Et primam dixi esse coniecturam, quando in eadem ciuitate extat statutum, quo cautum sit, quod vbi pœna non est determinata in statutis ciuitatis, reveratur ad ius commune. Ex hoc enim dixi, coniecturam esse, statuentes recedere voluisse à iure communis: ad illudque in subfidiū esse configundendum. Ita prædicto in loco hucus opinionem commemorauit Bart. Abbatem, Angelum, Aretium, & Bero.

DE PRÆSVMPT.

Secundam coniecturam etiam esse dixi, quando pœna sunt incompatibilis, & dixi, ita scripsit Bald. Angel. Aretium, & Bero.

Tertia est coniectura, quā eodem in loco ex Saliceto retulit, quando pœna est pena clientis excusat.

Quarta est coniectura, ibidem à me, & ex Berio opinione coniuncta, quando statutum auxit vel minuit pœnam ipsam, & etiam exemplum ex nostra constitutiōne Mediolani in ista de donationib. quā praefixa est certa forma iuramenti praſlanti in actionum effectionib. donationis titulo fiendi. Aliam vero formam, etiā longe diffinībit p̄ficit statutum, cum utraque forma iuramenta tendat ad eundem finem: ut scilicet exentiur fraude, quae in his confessionib. fieri solent. & propter eius audio notarios Mediolanenses confusuisse praſlare, & scribere utrumque iuramentum, scilicet simili in caſu confitit Parvus in conf. 12. m. 4. 3. lib. 2. dum respondit statutum requireti seruiunt certi foliamenta in contractibus minorum, non derogare foliamentis iure communis requiri. & diversi Casper. in conf. 16. Incipiendo, numer. 2. lib. 2.

Sextus est casus, quando priuilegium est concessum aduersus ius commune, exemplum fit in legitimatione fæcie, vt legitimatio ius pœna sufficeret per indicia, si electi status ex legitimo matrimonio, atque ita contra dispositionem testatoris, qui vocavit solum natos ex legitimo matrimonio. Hoc sane priuilegium est contra ius commune, quo cauteum est, testatorum dispositiones non possunt tolli & mutari, t. j. i testamento, C. detestam. Verū illam tollere potest Princeps ex iusta causa, vt diximus supra lib. 2. 40 præs. 10. numer. 5. & consuet Princeps illi derogari, quando vobis est clausularis derogatorius, de quibus infra in prefact. 40. numer. 22. & etiam quando appositus clausulari de plenitude potestatis, vt respondit Paris. in conf. 46. numer. 43. nudo minor. 36. lib. 3.

PRÆSVMPTIO XXXIX.

Priuilegium à Principe concessum, an & quando præsumatur derogare & tollere statutum ciuitatis.

SVMMARIA.

1 Princeps an & quando suo privilegio concessum derogare & tollere statutum ciuitatis: cum non præsumatur regulariter velle tollere statutum ciuitatis, & numer. 3. Si enim concedit facultatem legitimandi ciuitatis nati, vt succedit are posuit non obstat autem legibus, & consuetudinibus, scilicet de legibus communibus, non autem de statutis, m. 2.

4 Princeps non præsumitur valuisse privilegio suo tollere statutum ciuitatis, etiamque dicit in privilegio. Non obstat, quibusunque legibus & constitutiōibus.

Id estiam si ipso privilegio inserta sit clausula, Motu proprio, m. 5. & c. 2.

6 Princeps suo privilegio præsumitur valuisse derogare statutum ciuitatis, quando in ipso privilegio adiecta sit clausula. Pro expensi habentes, &c. & quid operatur d. clau. Idem quando Princeps concedet prædictum usum, vel saltem in genere cogit aut exstat statutum ciuitatis, m. 2.

7 Intellexi constitutionis Mediolani tit. de encribus, & oneribus, requiring specialis derogationem. Item de clausula, non obstantibus statutis, &c. & statutis sover. quorum speciali mentio nec esset foret.

Item & de clausula, ex certa scientia.

Item & de alijs specialibus clausulis derogatoriis. & quid dicit, speciali scientie in mandato procuratoris, & in concepcione regulae, & immunitatis, & alij.

NON est dissimilis t̄ precedenti hac disceptatio, ^{m. 1} & quando Princeps suo priuilegio præsumitur derogare & tollere statutum ciuitatis? Quia in re pro regula statutum est, & Princeps non præsumit valuisse tollere statutum ciuitatis, c. 1. de confit. in festo &c. si propter sua, de rescripto, m. 6. & tradunt innocent. c. v. vident, de præcep. & m. 2. de præcep. in 6. Curtius Senior in conf. 102. numer. 6. & numer. 10. lib. 3.

Hinc

- Hinc dicimus, & Principem vel legitimam, vel concedentem facultatem legitimandi legitimatam, ut succederet possit, non obstantibus legibus, & constitutionibus, prae summi sensu de legibus communibus, non autem de statutis. Ita responderemus Curiosi seniori in conf. 33. column. penult. & Ruius in dicto conf. 32. numer. 6. libro 3. qui ob id dixerunt, sicutum legitimatam non excludere licet minus iusta statuta, quod existentibus filiis maiori sunt legitimis illis non succedit: *qua in opinione fuerint & aliud non cangiavit* a Tyrapello in l. si regnum, in verbis *sic operata laborer, numer. 83. C. de renunciando dono.* Quibus accedunt Mynsteriorum obstatutis, in tercia Centuria, obstat. 26. ad finem, Capitulum in conf. 22. numer. 1. lib. 2. Post hunc in conf. 7. numer. 1. Alio anno Cardinale in Lectoratuum ad barbituram in l. Galina. 6. & quod sit auct. numer. 22. ff. de liberis & postulatis. *Pausinus in conf. 59. numer. 68. & aliis que renduntur* cons. 65.

3. Et siquidem ea etiam ratione vni sunt, quia non praesumitur Principem voluntie tollere statuta ciuitatum: sed tamen voluntie derogare iuri communis & efficere, ut legitimatus sit ita legitimatus, ut concurret cum formulis in huccepcionem iuris communis dispositionem. Que sane ratio visa non est vera aliis multis, quod existunt verius est, legitimatum excludere feminas, iuxta predictum statutum excludendum feminarum, *cum fam apertus fuerit modis communi etiam* a Tyrapello praedito in loco, numer. 82. Quibus accidente Bero. in conf. 172. numer. 34. & in conf. 3. numer. 10. libro 2. *Post ipsius in conf. 5. numer. 88. lib. 3. C. in conf. 153. column. 3. Aliorū in conf. 307. numer. 2. Decianus in conf. 3. numer. 36. libro 1. Buratius in conf. 3. numer. 2. & hoc scilicet sicut in conf. 227. numer. 35. & in conf. 266. numer. 9. lib. 3. & occidit. Puteus in deicis. 503. lib. 3. qui tamē deciderit, legitimatum non excludere femininas, quando statutum dividit, quod feminis dotata excludatur a fratre, qui cum ea concurreat ab interfacto.*

Huius postremen opinioiis alios quamplures Doctores commemorati in dicto conf. 65. lib. 7. quod resp. suum reddidit pro D. Sacra-
ento Profe Mediolani, & ibi copiosi demonstrauit, Principem vel eius Comitem Palatinum posse derogare dicto statuto, & efficere, quod legitimatus excludat omnino feminas. Demonstrauit etiam quibus verbis & conjecturis confit ipsum Principem, vel Comitem legitimantem voluntie, quod legitimatum excludat ipsas feminas. Non reponit hic a loco copiose scripta.

Excedunt primò, ut procederent iam, quando Princeps dividit. Non obstantibus quibuscumque legibus & constitutionibus. Nam adhuc praesumitur noluisse tollere statuta ciuitatum. Et sic nam statuta dicuntur leges, & continentur sub nomine legum, & constitutionum. *I. enim populi, si. de iustitia & iure, & ex eis iustitia, & c. cum M. de confusione, non auctor, illius titulus, & c. causa ita, dividunt.* Et hoc praesertim ab dictione, quibuscumque, vniuersalem. Attamen ex quo agitur de preiudicio ciuitatis, cuius statutum derogaretur, dicendum est, Principem subillis nominibus legum, & constitutionum, comprehendere noluisse ipsa statuta. Ita ergo respondit Ruius in conf. 103. numer. 8. lib. 3.

Excedunt secundò, ut locum habeat etiam si in ipso priuilegio adiecta fuit clausilla illa, motu proprio. Non enim operatus clausilla illa, ut sublata praesumatur statuta, quorum mentio facta non est in ipso priuilegio. Ita Gemin. in sc. viii. column. 4. vers. & licet motu proprio, de prebend. in 6. Iml. in e. confitatum, col. 2. vers. & per predicta, de ref. c. & thd. Felen. m. e. canonicis, de re vnde ripa. in ante, nu. 22. de ref. Et si altera viris est sententia Anch. in conf. 20. nu. 2. reperitur in conf. 364.

Declaratur primo, ut locum non habeat, quando in priuilegio adiecta fuit clausilla, pro expressis habentibus, &c. Ita Socini. in conf. 2. column. penult. vers. debet haber. lib. 2. & Comes in promulgatione Canonis 14. q. 6. numer. 3. vers. & in peces quiescens, ut apostolus indicet ab Rot. an Roman. Habet enim haec clausilla, pro expressis habentibus, vim specialis expressiois: *finitimis aliis respondit Crato in conf. 26. numer. 7. & late tradit Tyrapelius in tract. de legib. communib. in gl. 5. m. 10. q. 4. Crato. 66. numer. 4. lib. 2. Antonius Gab. in lib. 6. conculcatorum, in tr. de legibus, conclusio. 5. numer. 1. Capitul. conf. 302. numer. 4. libro 3. Hieronymus. in confit. 11. numer. 2. Bacchus. conf. 592. Rummel. in conf. 51. numer. 49. lib. 3. & Galesius. in manus in conf. 26. numer. 4. His declaratur constitutio Mediolani in dicto orbe, & auribus, quia facilius est, quod pro operibus taxarum, equorum, & hospitiorum militum, vnoquaque tenetur, exceptis tamen his, qui a Princepe specialis literas cum speciali derogatione illius constitutionis habuerint. Hoc facilius specialis derogatione fatis dicentur facta, si Princeps concessit aliquam immunitatem, adicita haec clausilla: Non obstantibus quibuscumque legibus, decretis, & statutis, ac si talia fuerint, quoniam speciales mentis necessariae esset, sicuti aliquando obseruantur ab iniurissimo Rege Catholiclo Philippo concilium fulle praeiugulatum immunitatem venerando Hospitali magna Mediolani, contra quod Comitatu Lauden requisitus recusat responderem, cum vna mīa fuerit illa derrogatio, verba sat sapientia derogare illi constitutioni Mediolani requirent specialiter derogationem, eti Phonus in l. si quando, numer. 22. *Cave. vni in specie constitutionis predictae opinatus sit, non sufficiere predictam clausulam derogatoriari, & Ploti verbis ad litteram penè suppresso Ploti nomine, transcripsit Vitius in libro communione opinionem, epistola 327. in op. 2. articulo disponebat, & male quidem in l. tenuerunt, Cum Doctorum autoritate ab ista allegata loquantur de derogatione speciali alterius privilegii, ut dictum in sequenti prelaminique, numer. 22. & præterea privilegium Hospitalis habet & clausulam illam: Non obstantibus legibus, statutis, decretis nouis, etiam constitutionibus, quia dictum satis constare Regis ipius cogitatio facta in genere extrare predictam constitutionem Mediolani, que quidem cogitatio in genere sufficit, ut certe faciat illi derogatum, vt mox dicemus.**

Adest etiam in co hospitalis magni priuilegio clausula ex certa scientia, quae specialis derogationis vim habet in dicto affidit. *deicis. 5. numer. 1. Art. Gab. in d. consil. 2. numer. 21. & 22. & Francisc. Decr. in conf. 33. numer. 21. Illud etiam obseruantur in eo printeglio hospitalis concilii annulli immunitatem tam respectu datorum quoniam ordinariorum, quam extra ordinariorum, quoniam nomine numer. 6. in futurum die & nuncipari possint etiam tempore bellorum, & ex quibuslibet & quibus causis imponendis, &c. Ille sane concepito fatis specialis dicitur, ut requiri predicta constitutione Mediolani, & operibus illi. His tamē exceptis, quia primum per speciales literas, & illud enim verbum, specialis, expounderit, id est expressus. ut similiter in causa respondi, & multa comprehendunt in conf. 27. numer. 20. lib. 3. conff. deciclo Caffiodi, in deicis. 3. in tit. de procur. cum decidit, quod ad petendum refutatione in integrum, quod requirit mandatum specialis, sufficit procuratore habere mandatum ad agendum, defendendum, & supplicandum. Nam dicunt habere specialie mandatum sub illa clausula comprehensum, & idem affirmat Roland. in conf. 26. numer. 18. lib. 2. & Didacus. in ref. 6. numer. 3. vers. tertius etiam. Erat enim quod ad rem magis responderent Crato in conf. 20. cal. 3. vers. sed magis, & Cephal. consilio 15. numer. 1. & 15. lib. 2. quod est etiam concilii rescriptum requiringi specialiter mentionem, attamen sufficiunt verba vniuersalia, & in specie magis concessionis immunitatis, si affirmaret Paris. in conf. 68. numer. 22. deciso quarto, & deciso optimo, lib. 1. & Roland. in conf. 5. numer. 2. lib. 3. vers. 1.*

Declaratur secundò, ut locum non habeat, quando Princeps, qui conceperit priuilegium, scit ut vel fatem in genere cogitatio extare statutum ciuitatis. Nam tunc praesumitur illi derogare voluntate. Ita de priuilegio legitimantem illegitimatim nos, concessio ab Imperatore Comiti Palatino, ut possit legitimare etiam si statutum ciuitatis repugnare, responderent Ruius, in conf. 9. numer. 13. & in conf. 23. numer. 10. vers. ref. in op. lib. 3. Curr. Gen. in conf. 35. numer. 2. & in conf. 48. numer. 26. in tract. Ideo scilicet Croesus in l. Galina. 6. & quid si tantum, num. 65. vers. solitus si de liber, & post. Enigerus in conf. 20. numer. 2.

Et cogitatio ipsa in genere fatis colligi solet ex verbis ipsius priuilegi Comiti Palatino concepiti, si in dictum est. Non obstantibus legibus, statutis, constitutionibus, &c. Ita fine Rumi in d. conf. 4. numer. 1. vers. ref. in op. lib. 3. Curtis. sen. & Gozad. præstatu in loco qui scripserunt, Principem concedendo Comiti Palatino priuilegium legitimantem. Non obstantibus statutis, cogitatio in genere latenter etiam statutum, quo obcluduntur feminas, ex itembus masculis, & propterea legitimatum excludere feminas, ficuti excluduntur, si ex legitimato matrimonio natus fuerit. Colligunt etiam cogitatio hoc in genere ex verbis illis priuilegii legitimantium, dum Princeps vult illegitimos posse reducti atque reliqui ad legitima iuria, ac si ex vero & legitimo matrimonio nati & generati essent. & cum enim voluerit Princeps legitimatos conquisiti omnia commoda legitime natos, ut responderent dicuntur, Principem ipsum cogitatio de his statutis feminarum exclusum. Ita alexand. in dicta differentiatione qui incipit: *Sagittarius, in quartu de duobus, column. quarta, versical, non obstat, & anad. refutatio.*

dissertatio hac imprestanter litteras ipsius Alex. post Limperium ff. de iuri d. omni. indic. & Alex. securi sunt Crot. in d. Gallo. & quid si res. tunc. p. 16. ref. foliorum ff. de lib. & polliu. & Ruin. in conf. g. numer. 15. vers. & interpondet lib. 3. qui quidem Ruin. subiunxit vnum. quod eti ad rem praestentem non multum facit, etiam tanet nondum: tempore curandum non esse, quod Princeps concedendo priuilegiis legitimandi, cogitauerit vel non his de statuis exclusiūs soluminarium cum legitimatis ipse non comprehendatur in statu, ut voluntate Princeps, sed iuris communis dispositione ergo fe extendit ad statuta, de quibus cogitauerit ab initio, quando ad eam quod legitimatum legitimo. Idem quod Ruhn. scripserunt Crot. in d. Gallo. & quid si tantum numer. 262 ff. de liber. & polliu. & Marcus Aiquinus in lib. 5. qui pro emptore, nra. 169 ff. de tufa. & hoc securi sunt in conf. 153. lib. 7.

P R A E S V M P T. XL.

Priuilegio novo, an & quando ex præsumpta mente Princeps concedens, anti- quum sublatum præsu- matur.

S V M M A R I A.

1. Priuilegium nouum an & quando praesumatur antiquum tollere. Quod si secunda priuilegio nulla est facta auctoritate primi, non censetur sublatum primum regulariter, num. 2. Et id praefit, quando primum priuilegium bales & clausulae derogatoriae, numer. 3. Et si multo magno quanto secundum priuilegium specie nulla mentitur facta priuilegiorum aliorum tollere in locum non illam primo præsumatur. & si ei facta non praedicta est, & etiam si secunda priuilegio nullam est clausula, ex certa scientia non obstante, &c. nra. 5. Et habet id etiam locum impeditum qualiter et per se, nra. 6.
2. Priuilegium nouum antea non tollere non admittitur etiam si primus facta generale, secundum vero specie. Et idem dicendum est contra, quando primum est generalis, secundum vero generale, nra. 8. Et idem dicendum non solum quod ex primo priuilegio acquisitum fuit numer. 10, sed etiam in alterius, nra. 9. & seq.
3. In re ducere, quod de praesu. competit, id ad rem, quod non compebat de praefit, sed de his de securi.
4. Priuilegium nouum censetur antiquum sublatum, quando primum est, ex parte iuri communis, etiam nulla eius mentitur facta. Idem quando primum priuilegium est in corpore iuri, nra. 2. & nra. 13.
5. Priuilegium in corpore iuri anteriorum est potentiam non inferre, potest tamen a priori per tollere priuilegio: & quando præsumatur illud tollere. Quod si retinet nouum & via priuilegio, præsumatur secunda priuilegiis sublatum, secus si effectus eius communis, nra. 14.
6. Priuilegium novo censetur primum sublatum, quantum illud effe sub- pretatum, vel alias nullum, etiam ipso nulla est auctoritate, idem quando primum priuilegium est multum vulgare, nra. 16.
7. Princeps præsumatur scire ea quae inter communis sancti, aut: praefiti coniunctivis vulgare.
8. Leges communis facta non licet ignorare, et a nec consuetudines multum vulgares.
9. Lex nova Pope videtur constitutum illi contraria tollere, & si nullam eius facta mentionem.
10. Priuilegium solum primum tollere censetur, quando Princeps concedendo ipsum cogit atque saltem in genere de primo iuri alteri concessio. Idem quando secundum priuilegium derogari a primo non in totum, sed in aliquo parte, nra. 21. Idem quando secundum priuilegium addenda est clausula derogatoria. Non obstante quicunque priuilegia in corpori iuri, scientibus, nra. 22. & seq.
11. Princeps quando per viam legem alicuius deroga omnibus priuilegiis, etiam si de illo operari & procedere facere mentionem, tollentur etiam priuilegia inventa clausulae derogatoriae ad futura priuilegia & rescripta. Et quando dicatur per viam lega concedere priuilegia, numer. 24. Non tamen habet id locum quod ad priuilegia inventa in corpore iuri, nra. 25.
12. Princeps quando derogat omnibus priuilegiis per viam alterius priuilegii, vel rescripti, considerando sunt clausulae virtutis priuilegii, & illa preferri debent, que maiori sunt efficacie, ad hoc si secundum priuilegium tollat primum. Et quid si clausulae sunt pars efficacie, numer. 27.

DE PRÆSVMPT.

C onvenit hinc loco, ut dissenserimus, & quando novum priuilegium præsumatur sublatum antiquum? Hoc disputatio conjecturalis difficultate recte scripserunt Ripa in c. nra. 49. in fine, & aperte nra. 53. vers. ad quid respondere, de rescripta, & Crot. in conf. 156. numer. 4. qui quidem dicuntur, non de potestate, sed de voluntate hinc disputari, atque ita voluntatis est quod, que tota conjecturalis est. idem sensu Patens in decr. 59. in fin. libro 1.

Et pro regula statuum est, secundo priuilegio, nulla priuilegio, non mentione facta, non præsumti steque censeri derrogatum & sublatum primum ita Ripa in d.c. numer. 49. de rescripta qui regulam hanc probat, text. c. viii. c. viii. de rescripta.

Et regula hinc locum habet praefit, quando primum priuilegium haberet classilam derogatoriam, & nra. de excessu prælatorum d.c. numer. 5. vers. & maxim.

Etriusmodi regula hinc locum habet multo magis, quando secundum priuilegium speciale, nulla mentione facta primi generalis, tolleret in totum ius illius primi priuilegii, atque ita efficit inimis praedictum. Ita docuit item Ripa in d.c. numer. 52. de rescripta, qui exemplum affert in priuilegio exemptionis & immunitatis a decimis concessionis alicui domino & possessori quasi omnibus proximorum alicuius loci, non obstante priuilegio decimandi transactio alteri in illo loco. Non enim præsumitur, quod in Potis sex classilam tam grase praedictum inlerit primo priuilegio, concessus est secundum priuilegium.

Et intelligo si procedere, tametit in secundo priuilegio adiecta est classilam, ex certa scientia, vel non obstante. Cum latere classilam non tollant ius alterius, si cogniti est momenti. Ita latet & si ignoratur in conf. 36. numer. 59. lib. 1.

Etriusmodi regula hinc præsumptio, locum habet multo magis propter qualitate personae, cui primum priuilegium hinc conciliatum, ut si per causam. Nam tunc resumptio non præsumunt facta per secundum priuilegium, nisi specialiter facta sit, cum expressa clausula, non obstante illud priuilegio plus causa conceperit. Ita post Remen. in lib. vero, 6. de iure, in 2. 2. 5. dicitur ff. folia. mar. & folia in causulis, col. 23. 23. 23. regula, de rescripta docuit Crot. in d.c. numer. 5. de consummata, in 5. qui numer. 49. idem scripsit in priuilegio miliebiliibus per sonus conceperit. Idem quando certa singulariter facta est conciliatum, nam nec tunc censetur ei derrogatum, nisi singulariter eius mentio sit. Ita Bart. in lib. 3. C. de silenti. lib. 10. 1. 1. in conf. 46. co. lib. 1. b. 4. & 5. Dicitur in conf. 37. 4. numer. 5. & socii. nra. in conf. 151. nra. 45. lib. 1.

Extenditur primus regula & præsumptio ut locum habeat, ut in primum priuilegium est generale, secundum vero speciale. Ita Ripa in d.c. numer. 48. vers. ampliatur, ut procedat, quibus resumptio regula & generale regula & rescripta. Et in summa. 23. 24. 2. Idem probatur. Amba. in conf. 76. Dei. in L. i. teto. iure, nra. 20. de reg. nra. & in d.c. numer. 2. de rescripta.

Extenditur secundum, ut locum habeat contra, quando sicut est primus priuilegium est speciale, & secundum generale. Nato nec tunc illud primum præsumunt sublatum. Ita Ripa in d.c. numer. 48. vers. ampliatur secundum de rescripta post Baldum lib. 1. Identificatur ibidem folia, column. 9. & in fin. de haret Dei, in d.l. in causa iure, numer. 8. & 20. & alios placita congrua in conf. 36. lib. 1. lib. 1. Accedit Bald. in L. non placit, inf. de rescripta eccles.

Hinc etiam respondit Gemma in conf. 30. Quia primus impræpriuilegium generali, vel specialiter referuntur beneficii non præsumunt derrogatum alteri priuilegio optanti beneficii referuntur, nulla de eo mentione facta. Sic etiam respondit But. in conf. 19. in fin. generali reuocatione priuilegiorum immunitatis non censeri sublatum specialiter conceperit. Idem confutatur sci. en. in conf. 29. col. 3. vers. secundum quamvis regul. lib. 2.

Hinc etiam ego ipso respondi in d. conf. 36. numer. 48. aduersus Decium in conf. 147. priuilegium magis speciale conciliatum monialibus de decimis non soluendis, non tollere priuilegium Plobani, nulli eius mentione facta, quia sicut priuilegium speciale non derogat generali, non facta mentione eius: ita nec magis tollit ipsum speciale.

Ex tensione hanc probant Bald. & alij nonnulli ex commemoratis. text. l. 3. C. de silenti. lib. 1. Verum Ripa præcitat in loco existimat non probare: quia loquitor de præsumptio invenit in corpore iuri, vt non tenetur ad collectas & alia munera. L. 2. C. ead. Quibus facte priuilegia non censetur de regatum generali dispositione, nisi eius facta sit mentio specialis. maxima glori. in amb. qua. m pro-

- in provincia C. vbi de criminis agi aportent. Quod de re differemus infra in 3. declaratione.

9 Extenderunt tertio, ut locum habeat hæc regula & præsumptio non solum quando ex primo priuilegio acquitum fuit ius in re, sed etiam ius ad rem.

(Est his in re, quod de præsentis competitius verò ad rem est, quod non competit de presenti, sed est ipsi de iure, & vlt. in prim. de concess. in d. & declarat. De re. in conf. 3.7. m. 4.)

Hoc quidem casu adhuc dicimus, secundum priuilegium non derogare primo, etius nulla mentione facta. Ita respondi in conf. 36. num. 22. admodum etiam Aretin. Alex. & Decretale opinione Abbatis, Barbatii, & aliorum, quis codem in conf. 36. numer. 4. commenmorauit. Non repetio loci scripta. Conciliari forte possent opiniones eius, his quæ scriptis Ripa in d. s. numer. 50. de re scripti.

Declaratur primò, vt non procedat hac regula & præsumptio, quando primum priuilegium est conforme iuri communis. Nam tunc secundo priuilegio illi derogatur, nulla etiam eius mentione facta. Ita Abb. Felin. & religiosi in d. c. de re scripti, vbi Ripa num. 52. refutat communem esse opinionem, & emplacat sententia altera retulit in conf. 36. numer. 4. lib. 3. & accedit Gomf. in c. 3. numer. 20. de confit. 6. Et ratio est manifesta, quia siquicunq; necesse non est, mentionem facere iuris communis, ex quo cognitum præsumitur, ita nec priuilegiu quod est ipsi iuri communis conformicum idem sit quod i. plurim ius commune. Intelligent tamen Felin. & Gomel. prædicta in loca, nisi ultra ipsum ius commune adit aliquæ qualitas. Nam tamen eius facienda est mentio.

11 Declaratur secundò, vt locum non habeat hac præsumptio, quando primum ipsum priuilegium est inforatum in corpore iuris. Nam tunc secundo priuilegio illi præsumitur derogatum, etiam si nulla eius habita est mentio. Ita Abb. & religiosi in d. c. de re scripto, quis nos Ripa numer. 13. testatur receptam esse sententiam, scilicet etiam communem esse dixit Gomf. in d. c. numer. 68. de confit. 6. Et ratio manifesta & clara est, quia præsumitur principem scilicet extare priuilegium illud, iuxta dictu. ca. prom. de confitut. in falso.

Ceterum à predictis dissidentibus Ias. in L. numer. 15 ff. de confitut. princip. Aretin. Abb. & Abbatia relata à Rapa prædicto in loco, & secundum Rm. in conf. 28. in finib. 1. & Socin. mn. in conf. 13. numer. 46. lib. 1. & h. b. accedit Cacciapufo in tract. de debito & suspecto & fugitivo, q. 3. numer. 10.

Ea ratione id adducta sunt, quod priuilegium in corpore iuris 13 fletant potentiis est non inerit, ut reuocatio omnium priuilegiorum non intelligatur reuocare inserta in corpore iuris, & si alia non inferatur reuocet: sicut scribitur glossa in autb. quia in proxima C. vbi de criminis agi aportent. Felin. in d. c. numer. 3. de re scripti. 1. q. 9. vlt. ff. de confitut. princip. Verum respondeat Ripa in d. c. numer. 53. vers. ad ipsi respondere, de re scripti. & Gomel. in d. c. numer. 168. de confit. 6. & ex mem. Felini ibidem, quod & si difficultus tollitus priuilegium in corpore iuris relatum: at tamen Principes, si vult, tollere potest. Unde inquit Ripa) in calo nonnullus disputator de potestate, sed de voluntate. Ita ad cognoscendum, an voluerit, consideranda est eius intentio. Quando tamen conciliet Princeps secundum priuilegium nulla mentione facta primi non inferit in corpore iuris, coniecitur facimus, derogare illi non posse, quia præsumitur illud ignorasse. Quando vero primum priuilegium est inlertum tunc eius scientia præsumitur in principe, & consequenter ei derogare voluisse.

Hoc tamen declaratio intelligitur, quando in primo priuilegio inforato in corpore iuris adiecta non est clausula derogatoria ad futura priuilegia: Secus verò hi apposita est. Nam tunc secundo priuilegio nulla illius primi mentione facta, præsumitur derogatum. Ita Ripa in d. c. numer. 53. in finib. qui dicit, idem est in priuilegio non inforato in corpore iuris habent clausulam derogatoriam. *Quia quidem de clausula derogatoria dicimus infra s. 10.* Duas alias declarations, quas subtilitatem appellat Ripa in d. c. numer. 3. commemoravit. Et præter eum declaratur, quod primo priuilegium inforatum in corpore iuris, reuocet nonem & vim præcipit: scilicet si efficiat ius communiqua tunc alio secundo priuilegio cum clausula derogatoria. Non obstantibus quibuscumque priuilegijs, non tollitur hoc inforatum in corpore iuris, ut dicimus infra in fine septima de lai atraria.

14 Declaratur tertio, vt non procedat hac regula & præsumptio, quando primum priuilegium est super subemptum, vel altius non lumenat cùs nulla fieri debet mentione in lecendo. Ita Ripa in d. c. parvus confitans, Cardinalis Zabareli, Calderio, & Roman. confessi à Ripa in d. c. numer. 33. vers. contra non temere, de re scripti. Et h. b. accedit Alexan. Iag. Rm. Bologn. Dec. Rabue, Gor. Ad. Grammat. & Paris. quis commenmorauit & locum in confil. 29. numer. 16. lib. 3. Hanc quoque opinionem vixi ejus probare Gomel. in d. c. numer. 63. de confit. in finib. 10.

Conciliando tamen has opiniones distinguunt duos casus Ripa in d. c. numer. 53. ut pro sedenda.

Primum est casus, quando Princeps per viam legis generalis 23 derogat omnibus priuilegijs, etiam si illis oportere facere

- speciem mentionem. Hoc casu (inquit Ripa) tolluntur etiam priuilegia habentia clausum derogatoriam ad futuram priuilegia & scripta. Ita procedit illa prima opinio Ioan. Andreæ, Baldi, & sequacum. Sic fons (ait Ripa) loquuntur iura allegata à Ioan. Andreæ. Et agit Ripa, *adscriptum Felicium in numeris, n. 1. versus nullus autem pro gradu, de scriptis.* Et idem respondit Ruinus in conf. 220. n. 12. & in conf. 228. numer. 4. *versus secundaria ratio, l. 1. qui dixit, tunc ceteri scripsi viam legislis concelebamus quando est priuilegium generaliter & omnibus concelebamus non autem si certo loco, vel certis personis.*
- 25 Hic tamen casu locum non habet, tñ quo ad priuilegia in corpore iuriis inferta. Non enim clausula hæc derogatoria illa se extendit nisi alia admittat coniunctura. Ita *Rapacca* at illo & post Roma. in conf. 493. numer. 15. *Idem scripsit Bart. in l. 2. s. legatio s. de mala. Caſſen. in amb. qua in provincia. C. vbi de criminis apportione. Sebassisian. Sopra in Libere absent. numer. 3. ff. de iud. Et ratio, quia non dicitur priuilegium, sed ius commune, de quo non loquitur derogatoria. Quæ tamen ratio maior est illa considerata à Gallia. in l. Centur. numer. 165. ff. de vulgo. & popul. substat. qui multaad rem hanm commisitetur. Ita hec quidem declaratio intelligitur, quando priuilegium ipsum ita sit in corpore iuriis infertum, vt efficeretur ius commune, quod difficiliter tollitur: sic vero si sit in iure remanet priuilegium. Gemmæ. in c. ignorantia. 33. difinit. Decim. in cas. in secunda lectura de confess. & Iacobus Niger in rep. l. decim. 22. xii. 27 ff. de off. affeo. Nam tunc continetur sub nomine & derogatoria priuilegiorum.*
- 26 Secundum est casus, quando tñ derogatur omnibus priuilegiis per viam alterius; riu. egri vel rescripti. Hoc casu (inquit Ripa in d.c. m. 35. vers. 1. secundum casu. de script.) considerante sunt priuilegia clausula virtuose priuilegii. Et illa p. ferri debent, quæ maior sunt efficacie. Ita respondit Cardinalia Zabarelli. in conf. 36. col. vlt.
- 27 Si vero clausula sunt pars efficacia: tunc se secundum priuilegium est concessum moto proprio, locum habet priori opinio, vt scilicet derogatur censetur & priuilegio. Si vero est concessum ad populationem partis supplicis: tunc procedit secundum opinionem, quod scilicet primo priuilegio derogatum non profumatur. Hanc est similitudinem (inquit Ripa) *secundum Calder. in conf. 11. int. 2. de priuilegiis. Caſſen. in conf. 13. Paſſus q. lib. 1. Roma. in conf. 327. numer. 8. vers. secundus. & Decim. in conf. 161.*
- Ceterum hæc per se stremam distinctionem non videtur, quandoquidem Ruinus in conf. 26. numer. 12. & in conf. 228. numer. 1. libr. 1. perpendi. Caſſen. in conf. 13. Paſſus q. lib. 1. alter script. & idem Ruinus in d. conf. 228. numer. 2. intelligit Romanum in d. conf. 327. lequi, quando in fecundo priuilegio apparet ei generalis derogatio ad precedentiæ. Erictio (inquit Ruinus) solus motus proprii, non sufficeret sine derogatione factum generali. Sit autem recte consideramus, Ripa & Doctores ab eo al. legati non affirmant, solum motum proprium sufficere, vt derogatum concessum dicitur secundum priuilegium motu proprio concessum, adiecta clausula derogatoria. (vt diximus supra) derogare primo priuilegio ad portationem partis concessio, adiecta clausula derogatoria ad futuram priuilegiorum.
- P R A E S V M P T . X L I .
- Priuilegio renuntiisse an & quando quis presumatur?
- S V M M A R I A .
- Priuilegio an & quando quis renuntiisse presumatur. nemo enim regulariter presumatur & renuntiatur suo priuilegio.
- 2 Iuri proprio renuntiatio est donatio quadam, quæ non presumatur.
- 3 Priuilegio censetur quis renuntiisse, quando fecit actum contrarium ipsi priuilegio. Intellige quod presumendum facient ut actum, non quo ad alios. in. m. 5.
- 4 Immunita a numeribus cuiatis si paratur se describi in ultima & catastro, presumatur suo beneficio renuntiisse. Intellige si numer. 6. C. 7.
- 5 Prelatus fecit actum contrarium priuilegio ecclesie concessio, non censetur in praesudictum ei. Ilesia illi priuilegio renuntiisse, quia non potest preaudire eam ecclesiam.
- 6 Ista pars ecclesie afferentia empheuteutam soluisse canonem Ecclesie debitum, non nocet Ecclesie, nec prodest empheuteute, vt cuius petra panem caducit. Ita p. Calderonius, Angelus, Bartholom. officium, & Parvum, respondi in conf. 29. numer. 5. lib. 1. & tota illa in responsu plura scripti, quando prelates posse & non posse Ecclesie detrimentum offerre; & alia communem tracta de recuperanda posse, remedio 9. numer. 102. Et accedit, quod si pater non soluendo canonem pro empheuteuti filium nullum infert praedictum filio, vt incidat in petram caducitatis, quemadmodum tradit. Lafon. l. 2. numer. 192. C. de re emphyteut. Ita pariter Prelatus, qui est pater & administrator ecclesie, ei suo iacto detrimentum afferre non posse dicendum est.
- Præ-

Domicili; mutatio, an, & quando præsumatur.

S V M M A R I A.

10. Præterea & quartæ cœllat hac declaratio, quando in priuilegio adscripta est clausula decreti, vel súa prohibitiua. Nam tunc nec per contrauentione, nec per præscriptionem tollitur priuilegium. Ita Felin. in d.c. cum accessissent numer. 20. vers. 11. limitat a de confit. Iesu m. vñm. numer. 18. de confit. Confessio in verbo, præsumptio. Cardin. in d.c. de prob. in q. & 10. opposit. Abb. colum. 3. 16a. Ann. can. 4. Rot. de r. 62. de priuilegiis in antiquis.

11. Rufus & quintò non habet locum declaratio hæc, quando faciens cœlum priuilegio contrarium, protelatur, quod non intendit renunciare ipsi priuilegio. Ita post Bartol. in d.l. C. de r. qui fronte numer. subuenient Roman. in conf. 23. in fine. Alex. in conf. 18. hbr. 3. & Abb. in d.c. cum accessissent, docuit ibidem Felin. numer. 20. vers. quinto limita, de confit. & Dec. colum penult. vers. tertio limitat procedere.

12. Præterea sexto cœllat hac declaratio, quando actus contrarium priuilegio fortius est effectu suum: Secùs verò si ille tantummodo tentauit contrauenire. Hic enim folius conatus non operatur, & cœnsuet priuilegio renuntiatur. Ita Felin. in d.c. cum accessissent, numer. 20. vers. sexto limita, & ibid. Dec. colum penult. vers. 4. declaratur, &

13. Iesu Lvt. nu. 20. ff. de confit. prim. Rufus & leprosum non habet locum hæc declaratio, quando priuilegium quæsumus est confiterudine. Nam tunc sicuti confitudo non tollit vno solo actu contrario: ita nec priuilegium est confiterudine ipsi confutatum. Ita tradidit multi conselli à Felino in d.c. cum accessissent, numer. 20. vers. septimo limita. & ibid. Dec. colum penult. vers. sexto & vñm fallit.

14. Præterea & octaua non habet locum hæc declaratio, quando actus ipse priuilegio contrarius fuit coetè factus. Nam tunc non censetur renunciare ipsi priuilegio. Sicut coetè solitus collectarum facta ab exemplo, & immuni, eius priuilegio non derogat nec praedictum. L. sive a. in principiis de numer. & honor. & in scriptis etiam Ranan. in conf. 23.2. in fine. & manufestis in conf. 107. numer. 13. in conf. 196. in fin. & manufestis in conf. 28. numer. 11. libr. 1. & 2. libr. in conf. 99. numer. 3. idem scripserunt Dec. in d.c. de terra, numer. 2. de priuilegiis. & egregie Bartholomeus Bellenzinus in tract. de charitatis subfido. quæstio 8. qui dixit, quod si immuni à solutione & decimaru[m] eas soluit coetus à collectore, nullum sibi ea solutio[n]e ne praedictum attulit: etiam si soluens protestatus non est, quod coetè soluit. Si superioribus annis defendebam Reuerendam Societatem Iesu immumen à solutionibus decimaru[m], cuius Prelatus, sanguine bello inter Serenissimam Rempublicam Venetiam, & Turcarum tyrannum, coetus fuerat à collectoriibus, qui pro ipsa Republica decimas exigeabant, decimas quandam soluerunt.

Et hæc quidem sententia comprobatur traditione Butrijine, acceditibus, colum. 2. vers. per predicta. a. de priuilegiis. cum dixit, quod i[de]i canonoricum capitulum mandato Pontificis, recipit aliquem in canonicos contra priuilegium capituli, non dictur renumerantur ipsi priuilegia, cum id coetè fecerit. Et Butrijus feci sum Felinos in dicto e. cum accessissent, numer. 26. de confit. & ibidem Dec. in colum. penult. vers. quinto intelligitur. & decidit Romanare referente Puteo de Dec. 183. nu. 1. libr. 2. & Verò in decisione 777 parte secunda, & feci sum in conf. 202. nu. 63. lib. 5.

15. Declaratur secundo hoc regulo & præsumptio, ut locum non habent, quando priuilegiatus non est vñs ipso priuilegio longo tempore, quo via potuerit. Ita tradidit ovesnes, quos statim causare morib[us]. In personis priuariis sufficit curlos decem annorum, ut dicantur annulis priuilegium, sicuti affirmat Felin. in d.c. cum accessissent, numer. 25. de confit. & videtur Decim numer. 16. Abb. in conf. 61. numer. 7. lib. 2. Baldui in tractatu de præsumptionibus, in qua sparsa articulo quarto & partis principali, quæfuerit quarta limita tercias luteas in deciso. 25.2. libr. tercia. In ecclasia vero requiritur cursus quadraginta annorum, nisi scribunt idem Felinos in dicto e. cum accessissent, numer. 27. vers. hanc limitationem. & numer. 29. vers. tertio limita. Imola numer. 7. Annonus Eborac. mon. 227. Decim 6. si de terra, numer. 22. de priuilegiis. Abb. & Bald. prædicti in loco. & si ipsemet Decimus in d.c. cum accessissent, numer. 17. dissentiat. Et hæc quidem declaratio intelligit, ac secundum predictos, quando evenit causis vendi ipso priuilegio feci sum non evenit. Idem late affirmas Verallus in decisione 379. parte secunda.

Domiciliu[m] an & quando quis mutat se præsumatur.

16. Habitatio & domiciliu[m] quod differant.

17. Domiciliu[m] triple est, naturale, accidentale, & commune.

18. Domiciliu[m] naturale quod dicatur, vbi quod mutari non possit.

19. Domiciliu[m] naturale mutari non posse est quod ad munera, & honores, & sic overa personalia, seculi est quod ad iuris fiduciam. Et sic determinatio eius commoda per se possum, numer. 6.

20. Priuilegium concessionem ciuiusq[ue] in genitivo non competit nisi qui a ciuitate & loco sua origina recesserit.

21. Domiciliu[m] naturale mutari non possit transferendo habitacionem & domiciliu[m] ad locum dominantis.

22. Domiciliu[m] accidentale dicitur, quod assumptio comparetur, & dominium habitacionis vocatur, & incolas facit.

23. Incola verò est dicitur, qui in aliquam regiom[us] domiciliu[m] suum contulit.

24. Domiciliu[m] accidentale a quolibet amitti potest pro voluntatis arbitrio. Eius autem mutatio non præsumatur, numer. 12.

25. Mutatio cœntis accidentis, nunquam præsumatur.

26. Domiciliu[m] mutari non possit, qui est loco recessit cum suis rebus.

27. Domiciliu[m] commune, quod dicatur Roma dicatur communis patria ibid.

28. Domiciliu[m] commune ei[us]dem amitti potest modo, quibus naturale, & accidentale.

C V M de voluntatis mutatione & hæc tenet dictum sit, nunc 1. diffidendum est, an & quando habitatio, seu verius domiciliu[m] mutatur præsumatur? Hæc disceptatio aliquam habet difficultatem cum illa, quam explicauimus in libr. 2. de Arb. iud. eca 28. quando scilicet dicatur atque præsumatur quis contraxisse aliquid in loco domiciliu[m]: Et quia quidem de realia deinde nonnulla scripsit Macfar. in tract. de prob. confit. s. 3.4.

Et primum dicendum est, habitacionem & domiciliu[m] in 2. ter differunt. Nam domiciliu[m] habere quis dicitur in loco, qui animo ibi commorandi perpetuo habitat. Is vero, qui pro emptione aliqua ex causa, p[ro]tul studiorum, vel litis, vel famili commoratur, habitare dicitur. Ita probat L. g. habitare, ff. de his qui deinceps, vel effuderunt, quo loci Albertini in specie annuitat sicut & gloriatur in lib. habens, in verbo, domiciliu[m] ff. de iudicij. Barolus in lauraria. & prator art. numeri nonne ff. de anno infecto. Ruum in confit. s. 8. nu. 1. lib. 5.

Porr[ad] domiciliu[m] trip[lex] est, naturale, & accidentale, & commune. Ita Mariana Socini sen. c. i. c. et ratione, numer. 11. de prob. com[pet]enti. quemcunq[ue] sunt dicti in provincialibus, numer. 2. de verbis significi. & Andreas Gallus in lib. 2. observationum, obseruat. 36. nu. 3.

Naturale illud esse dicitur, quod ex ipsa natura (inquit Socin.) 4. naturaliter venit, seu quod nascitur, vt natuitatis propriæ vel tam paternæ. L. cines, vñb. gloss. C. de incollis, hoc domiciliu[m] mutari non possit. L. assumpcio, in principiis ad mancipi. q. & origin. libro 10. & scripserunt Bartol. in dicta l. assumpcio, in principiis Alexander in confit. 34. numer. 4. lib. 1. Mariana Socini, in c. i. c. et ratione, numer. 11. Dein in confit. 28. in fine, Socini senor in rubric. ff. solut. matrimonio, numer. 23. & in confit. 29. libro 4. & alios retulit ac feci sum in confit. 80. numer. 10. libro 1. Et accedit nunc Andreas Gail. in dict. obseruat. 36. numer. 5.

Ceterum predicta sententia intelligitur, ac locum habet, quo s[ecundu]m ad munera & honores, & sic onera personalia: Secus est, quo ad iuris fiduciam. Nam illud amittit, si aliud domiciliu[m] transferat, vt Gallus precitat in loco p[ro]f. Socini scribit. Et rursum inquit Gallus: domiciliu[m] originis mutari quidem non potest, sed determinatione perdi eius enim comoda possunt. Affilius in decisa 51. numer. 9. Et ideo priuilegium concilium ciuiibus originis recurrunt, non competit ipsi, qui a ciuitate & loco suis originis recesserunt, vt scribunt Dolores in rubrica. ff. solut. matrimonio, & ali conselli in Natura in confit. 139. nu. 4. lib. 1. Rursum mutari potest, transferendo habitacionem 8 & domiciliu[m] ad locum dominantis. Ita declarat Socin. sen. in rubrica. ff. solut. matrimonio, numer. 23. & idem in confit. 29. lib. 1. & in conf. 302. lib. 2.

Domiciliu[m] accidentale est, quod assumptione coparatur, 9 & domi-

& domicilium habitationis vocatur, & incolas facit. Ita Marianus & domum in d.c. licet ratione numeri. 11. in fine, & Gallius in d. Obseruat. 36. 10. nam. 3. qui quidem Gallius scilicet, verum incolam dici, qui in aliquam regionem domicilium suum constituit, sicut Municipium ff. ad municip. & I. papill. 6. incola, da verb. for. vbi. Alcicius, & Robinus, sive quidem Robetus multa de incolis scriptum reliquit.

11. Et pro voluntatis arbitrio clonriculum hoc accidentale amittere quilibet potest, Bart. in d.l. Affemptio, in princip. ff. ad municip. Baldus in rubrica, C. si non competet indice. Secundum senior in consilio 79. numeri. 7. libro quarto. Ruimus in consilio. 120. numeri. 5. lib. 4. Alcicius in vestitu. 46. 4. Non pati ani. nu. 3. secundum imprudentem antiquum Lugdunensem. & sensu Tyraquae de retractu confangunt. 9. gloss. 2. numeri. 25. & num. 26.

12. Huius domicilij mutatione regulariter non presumitur, sicut senior Bart. in d.l. Affemptio. 5. vitrum ff. ad municip. & Alcicius in d.l. papill. 6. incola, in fine de verb. for. aliis, qui hoc non scriptum est, recenset Masecar. in d. consilio. 3. 2. num. 1.

13. Ex huius quidem regulari ratio est, tibi quia mutatione est accidente quoddam, quod non presumitur, ut dixi supra in presumpt. trigesima scripta.

Caterum ab hac regula receditur contrarijs presumptiōib. & coniecturis.

14. Et prima quidem coniectura est, quando quis ē loco redditum cum suis rebus, presumitur habere animos mutandi domicilium. Ita Bartolus in dicto 1. affemptio. 10. 6. vitrum ff. ad municip. & in l. prædicta. 6. ff. de fundo infra rubrica, instrumento, legato, & sensu Baldus in rubrica, C. si non competit, indice. Marianus Sacrum in dicto 1. licet ratione. numeri. 25. & num. 5. 4. versi, sed quando, Alexander consi. 3. 4. numeri. 4. libro quinto. Persimilis in consilio 2. numeri. 13. & in consilio 3. 4. numeri. 20. libro tertio, & Andreas Gallius in dicto libro secundo, obseruat. 35. in fine.

15. Domicilium commune dicitur, ita Roma, que dicta est in communipatia, & Roma ff. ad municipium, ita Marianus Sacrum in dicto 1. licet ratione numeri. 11. & Gallius in dicto obseruat. 36. numeri. 3. qui dicit, Imperium esse commune domicilium omnium, qui sub imperio ipsi sunt. Crediderim, dico posse, domicilium commune, propterea, quod contrahitur non solum origine, sed etiam longa habitatione.

16. Et tideo sic eisdem amittit potest modis, quibus naturale, & accidentale.

P R A E S V M P T . X L I I I .

Finium mutationem non presumi.

S V M M A R I A .

- 1 Finium mutatione non presumitur, & vbi olim fuerunt termini, ibi & nunc esse censentur.
- 2 Terminii positi ab homine, sunt quidem mutabiles, sed qui sunt à natura, secūs.
- 3 Confines territoriali presumuntur se extendere usque quo antiquitus extendebantur.
- 4 Confines coniecturis & presumptiōib. probari.

1. Congruus est locus iste, vt explicemus, tibi finium mutationem non presumi. In d. olim fuerunt termini, ibidem & nunc esse presumuntur. Ita manifeste probat tex. in l. finalibus, ff. domini regnum. & in l. 2. C. eod. & ibidem glossa. & in fine hanc presumptionem amitorunt Alcicius in art. de presumpt. regu. 2. de presumpt. 13. & Horatius. De Monte in art. 2. de fundo regnum, cap. 27. & ante eos Lucas de Penna in l. 3. column. 3. versu. 103. de presumptio. C. de apochis publicis, libro 10. Et tradunt omnes in dicto l. finalibus, quo loci in ter ceteros Baldus scriptum reliquit, tibi quod termini positi ab homine sunt quidem mutabiles, sed illi, quia à natura sunt, sicut mon tes & fluminia, immutabiles presumuntur. Quod de copiis differit Hiero de Monte in d. tract. cap. 24.

Hinc respondit Alexan. in consilio 25. column. prima, & in consilio. 57. 3. in fine, libro 7. quod tibi confines territoriali presumuntur se extende re, vixque quo antiquitus extendebantur. Quocirca male lenit Baldius in tract. 1. causam criminalium, in titul. de principiis. numer. 269. cum dixit, fines præterit temporis non presumuntur eisdem cum praesentibus. Alii scribunt Florian. in d. i. infidibus. & Montanus in d. 21. Caterum ab hac presumptione receditur per contrarias 4. presumptions & coniecturas, quibus tibi finis ipsi solent probari

sicuti tradunt omnes in e. cum causam de probat. & copiæ Montani in

d. tractatu de fundo regnum, cap. 5. & 10. consig. in consilio. 107. nu. 1.

libro secundo. Quo sane in response recipiuntur multa concordia, quibus finis ipsi probantur. Illarum hinc repetere, at que commoneantur & superfer des. Prædictis tantum addo Decisionum ac consilio 17. nu. 6. lib. 3.

P R A E S V M P T . X L I V .

Morbo infirmitate aliqui affectus semel, an in codem morbo perseverare, atque persisterent, atque persistere præsumatur.

S V M M A R I A .

- 1 Morbo sui natura fanibili affectus, an presumatur in codem morbo perseverare, atque persisterent. Et quid si morbus est sibi natura a perpetuo & infanabilis, nu. 2.
- 2 C. Caser morbo comitali laborabat.
- 3 Hercules morbo comitali affectus fuit, & ab Aristot. appellatus hic morbus Herculeus ab ipso Hercule.
- 4 Morbo comitali semel affectus semper presumuntur affectus, quia sibi natura a infanabilis.
- 5 Accidentia non presumuntur.
- 6 Dementia, & furoris morbo semel affectus, perpetuus codem morbo laborare presumuntur.

DE mutatione malæ valetudinis in bonam hoc ē in loco sat congruo differendum est. Hac in disputatione distinguuntur folient duos casus.

Primus est, quando tibi laborauit morbo aliquo sibi natura fanibili, atque curabili, vt febre similique. Hoc in causa scribit Alcicius in art. de presumpt. regu. 2. de presumpt. 19. eis opiniones inter Doctorum: cūm Innocent. Bald. & Compostellanus in c. cim inter canonicos. de electio. senserint, hodie non presumunt illum eodem morbo affectum. Contraria vero scripserunt Ioan. Andr. Butr. Abbas. & Imola. Et quanquam ex precipitatis Doctoribus ab Alcicius vix vntis Butr. num. 23. qui causum hunc attigit Baldus enim quid fibi veit non sat explicat, attamen ergo sequitur opinione, quoniam video placuisse, & ipi Alcia nempe hunc non presumi eodem morbo detineri. Quod intelligere, si modo tantum temporis elapsum est, quo consuevit morbus ille curari, & sanari primitio eo affectus restituti.

Secundus est casus, cūm tibi morbus est sibi natura perpetuus & infanibilis. Hoc sane in causa verè presumuntur, quod eo semel affectus, adhuc eo affectus sit, Ita si ait docuit Alcicius in d. presumpt. 19. ex sententia omnium in d. c. cim inter canonicos. Baldus in art. 1. numeri. 7. & Butr. numeri. 23. & idem senserunt Alex. in consilio. 4. numeri. 4. libro 1. Barba. m. vlti. de success. ab integrat. & alij quos in subsequenti presumptione primo ead. cum communiunt alio. Et huius causa exempla adferri possunt multa. Vnum enim in dicto morbo comitali, quem noctis caduca cum alijs epilepticum appellant. Quod laborare legitimi C. C. Caser, vt scriptum relinet Suetonius in Julio Cesare, cap. 30. Et Herculim hoc laborare morbo meminit Aristor. in problem. 1. fed. 30. quia it, morbum hunc Herculeum ab Hercule ipso sūisse appellatum.

Hoc sane comitali morbo, qui semel est affectus presumuntur perpetuo affectus: cūm sibi natura infanabilis sit, sicuti attestatur Celsus lib. 3. cap. 22.

Et hoc exemplum probari creditur in c. 17. q. 2. & in d. c. cim inter canonicos. de electio. sed verè non probant. Ille diligenter pendant, atque considerent. Rectius probari ratione potest, quod fanitas huius morbi est quoddam accidentis contra ipsius morbi naturam. Accidentia autem, vt sepe dictum fuit supra, non presumuntur.

Est idem in morbo dementia & furoris. Nam eo semel affectus, perpetuo eo laborare presumuntur. Ita censuerunt glo. m. indicat. 3. qu. 8. & in c. vlti. de success. ab integrat. Et so loqui inter ceteros Amb. qui scripserunt, se a confessione, vt verè confituntur in consilio. 3. numeri. 5. & huius sententia. alios plures flatim in subfiniti quatuor presumuntur.

Furiosus, insanus, demens, & mente captus,
an & quando quis præsum-
matur.

S V M M A R I A.

Furiosus, insanus, demens, aut mente captus, an & quando quis præsumatur. Si quid differat sive ius, insanus, demens, & mente captus, nunc.

Insania appellatur phrenos, que tunc esse dicitur, quando continua dementia est, & incipit, non cum eger quamvis albus sapit, tamen quoddam variis imaginationes accipit.

Phrenetici alijs bilares sunt, alijs trilites, alijs scilicet continentia, & intra verba despicunt, & dicunt quidem natura sunt. Et qui sint laetus vincenda, nū 5.

Demens dicitur, si est mente diminuta, & sic mente caret.

Mens et caput est idem, quod demens.

Sicutus dicitur, qui imprudens, impudentius, incaecus, & ineptus est. Et quid differat a fatus, &c. &c.

Fatuum dicitur, qui omnino desipit sicutus verò qui aliquid sapit.

Phreneticus dicitur, qui habet mentem lejissimam, & aliquando sine causa coddinuere patitur.

Furiosus si est, qui furys quadammodo agitatur, & rabié agitur: unde nec nos, nec alijs parci.

Nalichodus aegor Rex furiosus existit, qui sibi ipsi non parcerat.

Athanasius de alijs filiis furis furys à humore innatis, vix ad corrumpunt, ne Leathom filium interficeret.

Timentes Cleoniam abesse se confusis in sorem lagis fecerunt interfecit, ex eo quod complicare non posset arcus, quem inuenient interdebet.

Furiosus etiam dicitur qui mens à lumine, & sensu caret.

Demens est, qui non sive quoque sed ex parte tactum mens in error e ducatur.

Furiosus, insani, mente capti, dementes, & q[uo]d similes in multis & quiparantur. & Macarius appellatur a Cal. Abudig.

Furiosus non præsumitur, quem non confusat ante a furore agitatus sinistri, sed sana mente confusat. Et quando hoc multo magis procedat, & de pluribus confundatur quibus arguitur quis efficiens mentem, nū 26.

Homines sicut nature sunt sane mentiri.

Afferentes aliquem furiosum incombua omnes probandi. Et ceteri tamen vel signa id probare possunt, nū 22.

Tessellus atque aedes aliquem effe sana mente magis creditur, quam atestantur eiis infirmamenta.

Index inuidus alicuius furiosum plenam adlibere debet causa cognoscendum, cum multi tales se fingant.

Eurofus u[er]o presumitor, qui per viros more insaniorum loquitur, vel deridendo videntur. Idem si propter lapides sine causa per viam, numer. 25.

Idem si incedit via latosa, cum bona posse incedere, nū 26.

Idem de eo, qui tenet in compedine, ut furiosus, nū 27.

Charidius M[ac]ander o[ste]r dementiam in vincula affectare detinetur.

Furoris, & dementia signum, & cancellari est, quando quis in sua cuncta facia sunt in mera & projici. Idem quando quis non sicut ignorat, nū 28.

Macella Corvinus sui nominis ob mentis alienationem oblitus fuit.

Oribilia granum situs nisi quoque nominis oblitus fuit.

Athenis vir quidam eruditissimus illa lapidis in capite percussus literaturum, quartum decimorum et at memoriam amictu.

Georgius Trapezuntinus, & Franciscus Barattori seneo conseflos, literaturi, quarum eruditissimi fuerunt, omnino solitus fuisse fertur.

Philippus Decimus a[li]o seneculo emarcuisse fertur, ut nullius legi, aut paragiaphi recordaretur.

Furiosus, vel detenus u[er]o presumitor qui de viare in erogatum, de altera respondet. Idem si inveniatur proibit, vel fieri medicina in informitate sibi à medicis ordinatis nū 37. Sed testes deponentes de locumodi dementia arteficiis alii debent, illos rectius si presu[m]isse dementia ob infaustum, vel furorem quo agitatur ait, nū 38.

Furoris, & dementia signum est, quidam qui lapidat vel ha[bi]t inornata, statu, & talis, qui ab homine sicut mente non proficiunt.

Carolus V. Rex Francorum, cum in fonte in aqua esset, versus parum fibroconveniens, & atque inordinata loquax confundit.

Menstruus. Presumpt.

PRÆSVMPT. XLV.

1033

41 Furiosus, vel demens si præsumitur, qui inquit ead tuus sumus sceleris cum suis & causulis.

42 Andronicus Certeio Doctor Patavinus iusque corpus suum sceleris debere confronter, & canibus, & familiam suam in calore suo faceo, quod ab hereditate adimpletur sua. Et an faciat hoc signum suum sanctissimum, nū 43.

44 Furiosus, vel demens si confesar, cui tanquam furioso, vel demens datum est crux. Idem quando quis habuit, & septuagesi si pro furose, vel demente si parentibus, vel viciniis, nū 45. Vel a medico, & peritus, vel scilicet aperte in testamento, vel quando testes deponentes, quod ita ab omnibus habeatur pro demente, vel furioso, metiet, nū 46.

47 Idem quando quis turpis & inolensa publice facit, nū 42.

48 Idem quando quis imaginibus sellatur, nū 44.

49 Theophilus medicus imprudente detentus, in angulo domus occulenter arbitrio auctoritate tribucis, & canores.

50 Informis quidam Romae, eccl[esi]a adductus, de sensu sua trasfusione, & offendit scilicet auctoritate.

51 Galenus dum ruci esset, & felici quateretur, ex eo quod promoventes

ato colore fasculas videre opinabatur, & vestis floccorum plenat.

52 Thrasyllo insania maxima, à qua absolum narrat, se nuncijum visuisse inveniendum.

53 Bernardus quidam Patavinus bimodis insania Laborasse fertur, quod diceret se videre equitem ingredientem subdilectum ē genita.

54 Acco mulier damis in speculari contemplatur, invenientem suā p[re]dicta in mulierem alteram aliquem abducatur.

55 Argentaria quidam ob obiecta acri, & demente permanebant, ut crederent se insani esse, & naufragium pati, & longiorum, omninoque superdetinere p[re]dicta in viam proveyebant, exstante & nauis exaserare.

56 Jacobus Garzia Hispanus sacerdos, & bonarum litterarum eruditus, hoc mox laborabit, ut credere se ab inimicio sua perquisiatur.

57 Furoris, vel dementi signum & contellatur a eis, quando quis via propter tempore bonas diu sapit, ea vendendo vel pretio, vel fine causa donanda, vel h[ab]et a me extraneum faciendo, excludens sibi sanguinem communis, de se non demeritum, & contra sanamente præsumtur quod donat etiam omnia instis de causis, aut amico de se bene merito, ibid, item si est demens, quando quis facit alius, quod nemo facere potest facere, nū 38.

Et qui in eo atrabilis, seu magna melancholia videntur, vel qui dormiunt nō tempore electo forsan, & alio facti ibid.

58 Furiosus si adhuc præsumitur, quem confat a furore, dementia, vel insania affectum fusse, & non confat consenserit habere dilucidam internalia.

59 Insani, & dementes aliquando loguntur verbis sane mentis, & aliquando aliquo signo prædicti accepit, non tamen definit esse demens.

60 Adiuuus aliquem fuisse gestum a furioso si quis probare velit, debet probare, quod tempore aliis gestis erat furiosus. Declarata, vi numer. 62.

61 Furiosus si habet dilucidam internalia, si dubitatur, an aliis ab ipso gestis sit fuisse tempore furoris, vel interuerso, ut dubio præsumatur gestus tempore furoris. Et qui dicti fuisse gestante tempore dilucidis internali, probare id debet, ibid.

62 Furoris mors cum sit infandula, præsumitur daturare omni tempore, & dilucidam internalia, cum sint per accidens, probari debent per afferentes in illa.

63 Accidentia non præsumuntur, & illa allegans probare ea debet.

64 Alius gestis a furioso vel demente, si postea bene gestus, ut appareat non esse adhuc furiosus vel demens, sollicitetur. Seicis si non habet dilucidam internalia, nū 65.

65 Testamentum factum ab eo, qui habet dilucidam internalia, præsumitur daturare omni tempore & sane mentis, quam quando furor agitatur, si ergo aliquem condicione.

66 Alius præsumitor faciat tempore sane mentis, quando tempore conserui alius erat multum remotus à tempore, quo si furor vexabatur.

Q[ui] Vnde finem praecedentis præsumptionis scripsi, efficiunt, ut vel hoc loco explicem, an & quando quis furiosus, insanus, dementis, & mente captus præsumtor.

Hoc dare scriplerunt multa duo ex recentioribus nempe Man-

Terr

tica

tica in trax, de conie Burii vltimi, valut. lib. 2, xii. 5, & Mascar. intrax.
de probat. conculx. s. 9. & in conclus. l. 2, 4. cum duobus sequent. Dicam
et ego nunc, quia ante eos obseruantur, ac scriptis communiquerant.
Illiud autem omnium primum dicendum, que obser-
vum est, ut iurioum, inflatum, & mente caput inter se non par-
re possunt differre. Iurioum distare ab infano exstinximus Cicero mil-
itrix. Tisbal. cuius verba adscripta. Itaque non est scriptum si in-
fans, sed si iurius esse incipit. Infans enim esse censuerunt in-
constantiam fuitate vacante, quia tamen pollet tueri officium,
& vita communem cultum, atque viritatem. Furem autem ra-
runt mentisad omnia existarem. Quidam cum maius esse videa-
tur quam infans, tamen ciuiusmodi est, ut furor in spicere vide-
re possit, non ex ista infancia.

⁶ Hac Celos. Demens verò dicitur, qui est mente diminuta, atque ita qui mente caret. Ita idem M. Cicero *lab.* 3. *Trajecta.* his verbis.

[*Nec minus illud scire, quod animi affectionem lumine mentis carentem, nominauerunt amentiam eandemque dementiam.*]

Hac Cicer. Et cum mente captus non alia ratione sit dictus,

quasi quod capta ei sit mens, dicendum est, mente captum a mente nil differre. Nam & is mente captus dicitur (si Feste credi-

aut quum ei mens sù potestate abiit, scire & demens, qui (ut diximus) mente caret. Bald. verò in *l. furiis, numer. 2.* c. de imp. & in *l. humanis at. numer. 15.* C. de impab. & abys subfict. scriptum reliquit, mente captum dici cum, cui mens & anima iudicium deficit, & extrinsecus nullum ostendit furorem. Furiosum verò dicunt, qui rabie & impetu furor concitat, vel qui furorum habet patemem. *H. l. 2. diffentiam probavit multi congegi et Rat a Ratu*
8. in decr. 1. 107. num. 2. p. 2. p. in nomine editus. Statutus dicitur is, qui imprudens, improvidus, incautes, vel ineptus est. Et statutus à fa-
tu in eo differt, quod si fatuus est, qui omnino despiciat, fatus ve-
tus qui aliquid spirat. Ita Astrarus, cuius hanc facit, [Ego ful-
tum non existimo, fatum esse non opinor.]

Phreneticus est, qui habet mentem lafam, & a laudio in
ne causa oblitioinem patitur. De his per cuius malitia ad rem negotia-
riae Roder. Star. Hippo. in alleg. 3. num. 8. & 19. & nonnullis ego iisque
congeriis in consil. 9.2. nume. 22. lib. 1. Interpretes nostris per multum di-
cunt, si riuitum illum esse, qui iuriis quodammodo agitatur, &
probatur: & proceritate nec sibi nec alii certant. Ita Bala, in lib. sed

missis vñfate adeo corruptus est, ut Learcham filium interfec-
tum, sicut et filium meum, q. natus hister a. ap. 1.4. His similes com-
memoravat Caius Rhoedogenius in lib. 17. antiquitatis &c. & idem
in lib. 6. cap. 15. recenset Thianum: Cleonenses vel letans fentio con-
secutum furenum lapsum ieiunium interfecit, propterq; quod
complicare non poterat arcum, quem ianueni interfecit. Aliqui
etiam ex eis scripserunt, huiusmodi dictum, qui memis ad 15
luminis hominem, id est, lenis communis amorem. Ite fani. Franc. Histo-
riamus in commentarij verborum iuris, navel furius. Dementem
verò esse dixit, qui non vñfaque, fedex partentium mem-
bris errore ducitur, veluti es de quo Dion. Pis. in lib. 16. q. de detra-
ctor. & cur. ad. ab. Et vere furiosus à dementia paffim distinguuntur.
1. s. de mortif. aff. man. in l. mes mandant. q. de detra-
& cur. ad. ab. & in l. viii. C. de aff. nute. In multis tamen aquiparantur fu-
lioni, dementes, itur, & ijs similes, ut per alios habet scribit Boer,
23. m. 11. Par. m. Con. 3. y. sum. it. & con. 3. y. sum. 7. lib. q. qui tamen
35. intelligit de illis infanti, & de name capti, qui omnino
carent bono sensu, scilicet si aliquis efficit sublimi profunditatem, ut nolit
appellari. Et Macareus his nominat Cain. lib. 17. antiqui-
tatis & c. 3. s. f.

His expositis, dicendum non est, an & quando quis praefatur furiosus, demens, &c. Quia in re constituendi sunt tres causas.

Primus est, quando non confat eum, de quo queritur, ante
tum agitatum fullo. Hoc enim causa furiosus et non prouidetur,
et fani mens. Ita & proferunt glorias, ut, in verbo, competentes de fac-
tis, ab ista. Et rursum sicut etiam de acquisitiis, sed etiam quod in his
in loco non est, si de caudis, in fustis, & in luce cordibus. C. de cedulis.
Cardin. Zabarella in Clemens penit. quæst. 2. de homicidio, & in capl. 16.
apud puerum quod colum. 2. Mazzoni Socio fener in confil. 42. muner. liber.
Carne. in confil. 29. colum. per lib. 1. Dicitur d.l. f. f. f. sum. am. 1. cr. qui
per eas facere possit & in confil. 4. 6. muner. 9. & in confil. 43. in fil. Ruan.
in confil. 67. muner. 1. lib. 1. Par. in confil. 88. muner. 8. lib. 5. & Bello in confil.
69. n. 9.

Quæ sancitentia probatur in d. l. nec codicillorum probatur & ratione, nempe, quod si natura ipsa parit homines sancitentias: 19 & idem qui affectat aliquem esse inlatus repugnat ipsi naturae, atque ita ei aduersatur praesumptio, quæ à natura ipsa descendit. Et quidem per præsumptionem eum probationis onere gratae, ut dissimilatur ad lobs. q. 3. 2.

Hinc si, ut magis credatur testibus attestantibus aliquem esse sicut quoniam in fine mentis: cum attestatione illi haec concinuit, & ipsi lumen communis scitum in fine responsum est. Coram d. consil. sig. col pen. lib. o. quem fecit satis. Deo. in d. farum. s. m. co. que se fuit aseps posse & in cons. 4. d. numer. 11. & eadem in capu. dico de laur. respondit. Paris. in cons. 18. 2. 2. lib. 3. Ita etiam Boer. in q. 23. 23. q. & 28. in. in. con. 133. num. 15. lib. 2. Dicitur in cons. 127. numer. 35. lib. 2.

E hic quidem casus multò magis locum habet, quando quis factum est conuenientem homini fane mentis. Nam tunc maxime creditur fane mentis, & non elemens. Ita in scie respondente Dext. in conf. 4.8. numer. 15. Rota in dext. 5.7. numer. 4. in 1. parte in nouissima edita. Pars. in confit. 8.1. numer. 4.4. lib. 3. & confort qdss dicens numer. 66. & altera alia asserte polyssum exemplum, ut quandoq; ad interrogata recte & prudenter responderet, faciat etiā quae ad negotia sua pertinet, quando Christiane, & Catholicis visitat, audiens misericordia, & clementia, confitendo Sacerdoti peccata, summo facrofandam Eucharistiam. Ita in scie respondit Corine in confit. 21.9. numer. 2. verbi. But amen non obstat, lib. 3. in qdss secutus est Dext. in conf. 17. numer. 3. in lib. 3. Rota in dext. 5.7. numer. 4. in 1. parte in nouissima edita. Et Socinus ten. in conf. 4.5. numer. 9. resp. aet. 3. obstat lib. 1. qui ei respondit signa fane mentis esse, quando quis proterva conuenientia homini fane mentis, & negotio sua pertinet. Et Socinus. scotus etiā Boer. in quest. 23. circa eis, qui partibus dist. nobilium non prouferunt elemens, & infiniti, ita nobilis honeste facit. Et cum nobilibus, praeterea honeste, & modicè conuenientur: & qui uxorem nobilium duxit. & numer. 9. lib. 3. inquit Boer. quando quis sua negotia tractat. Et proprieta multo magis creditur quis fane mentis, quod si etiā fuis habitus. Euer.

q. e. z. m. 80. Rot a rbi sup. n. 1. 3. 4. & præcati doli scribunt.
Ita etiam, quando à Magistratu, qui aliquam eius contractum,
puta dobratione suo decreto Beauteoritate confermante scienti de-
cumento ins' a n. 4. p. 4. ps. Dec. in d. confi. 4-8. numer. 1. 4. Par. 15. in d. confi. 35.
numer. 2. 4. lib. 2. & Boer. in d. quas. 23. numer. 80. & his accedita Corn.
in d.

LIBER SEXTVS.

PRÆSYMPT. XLV.

1057

maritimi celum, vlt ff foli matrime, & Baer in q. 23. num. 65. Credidemus Doctorem illum, non sufficere infanum & dementem, vt optimatus est Castrensis, cuius legatum, & dispolitionem minus recte (vt statim apparebit) reuelis, sed aliquantulum fatuum, vel gloriosum existit. Hinc enim fuit Ludovicus Cortiosius Iurisconsultus, Patatinus, qui anno 1412. die prima Februario, condidit testamentum in scriptis, cuius authenticum exemplum humanitate Excellentiss. Do. Triphonius Perminiz Iurisconsultus summa cum amicitia coniuncti perlegi. Is enim Cortiosius, cuius domus est mihi nunc vicina, conscripsit testamentum omni ex parte diligenter, & prudenter ordinatum in hoc solo viuis est significare se aliquantulum vel fatuum, vel gloriosum, quod nimis de bonis operibus suis consideretur cum in testamento disposerit his verbis:

[Item] lego pro honoris corporis mei sepultura illud, quod videbatur consumere meis comitissimis. Et volo, quod per meos commissarios eligantur pulsatores, seu matrici vixie ad numerum quinquaginta, si repertii potuerit: quibus lego, dictum medium pro quolibet, ut praecedat corpus meum cum tubis, zaramelli, arpis, lautis, cytharis, organis, tympanis, & alijs genibus instrumentorum maiorum pulsatore & canentes Gloria in excelcis Deo, & in terra pax hominibus bona voluntatis. Et non imminero hoc lego & ordino. Primum, quia sum usserum omnium Conditor non me inter bruta computabit, sed in nobilio animantium genere. Et in eo genere, non in humero sanguine, nec intellectus proximus diminutum. Nam eius per milione iurius vixi que gradum obtinui doctroratus. Non mihi diuinitus iurius modus detecte cunctis infortiis supererat, ad sensum percutientis sic cuiusque artis senfirer more, & commoda pariter & incommoda. Cur ergo latius non difidamus? Et vir Tullius de fenectione o' praeclarum dictum: cum ad illud diuinorum aniorum concilium, ceterum pro officiis: instanteriam Emoni, qui Apollinis oraculo spissitum iudicatus est: animos hominum esse diuinos, hisque cum ex corpore excessissent redditum in celum patre cetero & iustissimo cuique expeditissimum. Cur ergo lacrymos, & flebiles discordamus est fatus, cuius ex morte sequitur immortalitas? Ergo me lugeant supererantes, quibus charis sunt: & qui ex me morte incommode patientur. Ego enim latius iustificans seruans, in qua veritas sum, q' sed terrenam est, terra refinxo, & ad cæstum diuinorum, vnde discendi, reverti cor gor gratulando.

Hactenus Doctor Cortiosius testator, qui (vt dixi) aliquantum favos potius, vel gloriosum quædam, & infans fuit, non legitio detegitur. De sua bonitate nimis confidebat. Nec illud Apostoli fatus perpendit. Nemo scit, an dignus sit gratia, vel odio. De huius Doctoris repertorio, ceteri memint, & idem Castrensis in d. s. qui in suo m. 3. ita dispolitus idem Doctor.

[Item] volo, & repertorium meum per me compositi, quod vocatur, *el Cortofo*, posuisse ad stationes Bidellorum, vt quique volens possit habere copiam.] Hac illa.

Ceterum si res ista se habeat, vt Castrensis scribit, Doctorem humectum, & omnino in infans ego iudicarem, Roma. Alex. & Boer. opinione recta.

44. Decimus est signum & conjectura furoris & dementie, quae sumitur ex eo, quod datus est ciuator tanquam dementi, vel fui rioso. Ita Angel. & Salicet in. 1. eum e. C. de probatio. Alestan. in conf. 9. 2. num. 4. lib. 5. & in conf. 9. 7. num. 7. Corne. in conf. 29. num. 10. lib. 1. & in conf. 32. m. 7. lib. 2. Dec. in d. 1. Iurisprud. m. 10. C. qui testam. facere posse, & in conf. 26. m. 7. & in conf. 4. 8. m. 4. & 35. qui sic econtra arguit, aliquem prestat, & ceteri fuisse mentis, quando actus ab eo factus non sufficiunt illo aliquide agere, si furiosum, vel de mente cognovisse, & idem eodem in causa cum Dicte respondit Parvus. in conf. 25. m. 3. 4. lib. 3. Idem censit Boer. in q. 23. m. 80. Verum conjectura hec non sumitur a persona eius, qui arguitur furiosus, sed a gessis allorum.

45. Undecimum signum, conjectura & presumptio est, quando quis habet, & reputatus est pro furioso, vel demente à parentibus, vel etiam a viciniis. Ita Bald. in §. item s. f. iuris. in inst. quibus est permisum facere testam. Alestan. in conf. 5. 4. num. 3. lib. 1. & in conf. 32. num. 5. lib. 5. Dec. in d. 1. Iurisprud. m. 10. C. qui testam. facere posse, qui idem efficit scriptum, quando testes attelarentur, quod ibi ab omnibus habebatur pro demente, vel furioso. Et idem Decius in conf. 36. num. 7. & in conf. 4. 8. num. 4. & 5. in conf. 87. num. 7. lib. 3. Gramma. in d. conf. 16. num. 12. & Crac. in conf. 59. 5. in fin.

DE PRÆSVMPT.

Ide. 3. Et horum traditiones sunt secundum in conf. 32. numer. 23. lib. 1. Hoc tamen signum, sicut & precedens sumitur ab aliorum factis, non autem a persona eius, qui furiosus affirmitur, sic dement & folius habens est a suis fuisse Imperator, tepe Volaterranus milito. n. Antropolog. & accedit Decian. in conf. 127. num. 33. lib. 3. qui contra dixit, sicut mentis presumti, qui à suis talibus. & bovir. & i. censit Boer. in d. graffl. 23. numer. 20. Ita quoque infante mentis is probatur, qui à medicis, & peritus habetur, vi decisa Rota Romana in dec. 107. numer. 6. & 7. in 2. parte in non sive edita. & idem respondit Cracca. in conf. 501. name. 5. lib. 3. Idem quando pater alleuit suo in testamento filium suum esse infandum, & furiosum. Ita Alexius. in conf. 3. 4. numer. 4. lib. 1. Dec. in conf. 36. numer. 2. & in d. conf. 4. 8. num. 33. in fin. & apertus Ioan. Petrus Sur. in conf. 59. numer. 17. & 18. lib. 2.

Duodecimum signum & conjectura t' dementie & furoris sumitur ex eo, quod quis turpia, & inhoneste publice facit, sicut quando quis palliis publice ostendit pudibunda. Et in demerit, vel furiosus, & infans presumitur. Ita enim in specie frumenti Grammat. in conf. 15. num. 8. incriminal. & Boer. qui 23. num. 5. 2. Hoc cellae in infimo, & in lecto iacenti, & gravi subre greto. Ita C. 29. num. 26. 77.

Decimum tertium signum & conjectura furoris, vel dementie est, cum quis imaginibus fallitur, sicut concepit illis, qui vnum pro altero le cerebro affirmit. Quemadmodum Theophilus artis medice perit euuenit. Is enim cum decubuit, & in argu. ex his dominis occidentibus arbitrabatur adscriri tabicines & cantores. Ita ex Galeno libro tertio de morbo communior. at Calmus Rhodiginus libro 17. de locis. antiqua. cap. tertius. Illud etiam scribit, quod accidit Romani in eo, qui finitamente opprefsis, oculis orbibus, de se eo nellris via transcutibus offendebat, scititans, an glideret.

Et de scipo Galenus scribit, quod dum puer ageret, & asti tempore febre quarteter, ex cubili prominentis astro colore ¹¹ festuculis videre se opipinabat, velles quoque floccorum plenis. & idem Galenus libro 5. de locis affectu, commemorat quandam, qui crederet se effectu terrae coctam, & ob id cuncto cutibat, quos obiit habebat, nec fuisse frangere, atque elidere. Effet etiam ad rem nocturnam illud Thrafalli, qui ea infanta est, et cetera, ut pireum ingredientes naues longaribatur, proinde abeunt remigantes ingenti applatu excipiebat, quod si aliqua naufragium fecisset, nihil inde meritis conciperet. Hunc fratris cura vbi à morte ablo. tiffr, narrabat se nunquam visitasse insundas, quam furoris tempore, quoniam abelet tristitia, volupus fitum arridere. Ita recent. Et Iulius libro 4. var. 1. & 2. & 3. & Caius Rhodiginus in d. 4. 3. quod ego commenor in conf. 22. num. 22. qui loci respondit Bernardinus patrum. Patrum immum infamia laboribus, ob id quod diceret, se cerebro coquente ingredientem cumibile fumum est specula. Imaginibus quoque si fallatur multus, ac sa. illa Acco, cum memori ex Plat. archo Calmus Rhodiginus libro 17. letis. antiqua. cap. 2. que quidem dum se in speculo contemplabatur imaginem fumum, perinde ac mulierem altera alloquebat, innobis submurmurabat, arridebat, interdum combinabatur, sub blanditur, & quidquid confabulantes solent numeris omnibus implebat.

Eodem in loco recenter Caelius, adolescentes illos Agrigentinos, qui ob ebrietatem co dementem peruererant, vt comminio crederent, se in nati ellis, & nati rugiū pati, & propter ea bona omnia, omnemque suctilem est spectacula viam proficiabant, exstantes, se ita haec exonerare, & naufragium evitare posse. Imaginationibus quoque falluntur, quos perpetuus timor afficit, ne mundus corrueat, & in præcess feratur, & propterea semper de fuga cogitant. *Quorum quidem memint Galenus lib. 3. de intermissione. & Caelius lib. 17. cap. 2.*

Cognovit & ego superioribus annis Jacob. Garziam Hispanum Sacerdotem eruditum quidem baronum literarum, ac Sa. cr. Theologam, qui hoc infante morbo laborabat, vt crederet, ac suspicaretur tempus, se ab iniuris suis persequi, & illos curare, vt magistratus huius curiaris comprimitur, cuncti, vincti, que, vel Roman, vel in Hispaniam mittentur. Et per se me mortuus, ut regem magistratus ipsos, ne suis illis perfectoribus fidei admisit. Ienim, qui imaginibus falluntur, vere infanti sunt. Sicut Cornelius Celsius libro tertio medicina. cap. 19. his signis. [Tertium, impunita] infante genti eius, cuius species due. Nam quidam imaginibus, non mente falluntur, qualem inaintentia Alaciam, vel Orestem poetarum fabule feruntur: quidam animo defipiunt.]

spunt. *J. Quæ Celsi verba sùpræ commemorauit. Et ex nostris in sive idem scribit Suarez in d. alleg. i. m. 6. qui & hac Galeni verba recensit lib. de interribus.*

[Hanc passionem phrenes multa precedent accidentia, quia imaginationibus dis apparentibus ad eo coacti incipiunt clamore, immitate, & fluefieri, & aliquando sine causa obliuionem patiuntur.] Hac Galenus.

Dicendum quartus signum & conjectura infans & dementia.

77 tix est, quandoq[ue] quis vno propter tempore bona sua dilapidavit, ea vendendo vili pretio, vel fine causa datur. Ita post multos annos regula Parvus in cœps. 8. numer. 19. & conf. 8. numer. 15. libro 3. Ita etiam, quando de ipsi bonis disponuit in testamento eo modo, quo vir lanx membris non disponeret, ut respondeat Alexander, in conf. 8. numer. 8. recte secunda conjectura liber. Cum dixit infans, & dementes, præsumi illum, qui haredem fecit extra-
num, exclusi ab angustiis communis de se non demerit. & Alex-
andrum secutus est Eudorius allegatione 1. numer. 10. Ita econtra-
donare etiam omnia illi si de causis prudentis, & fani mentis pra-
sumuntur. Corneus conf. 20. in fine, libro 3. praesertim si donatur con-
iuncta perfida. Idem Corneus conf. 69. numer. 11. in fine lib. 1. & idem
quando donauit valde amico de se benemerito: cum amicitia
longe continet se p[ro]pter anteponitur, scit ergo ut respondeat p[ro]p[ter] a-
lia T[er]raquea lib. 1. fo[rum] p[ro]p[ter]am, in verbo, libertas numer. 97. C. de resonantia,
donatio, & intrati. fo[rum] legum. Conf. 22. & de donatione facta
inter vivos usq[ue] vexata a marito dum agrotet, Crætta in
conf. 19. nn. 8. lib. 3.

Dicendum quintum signum & conjectura dementia est. **78** q[uod] quis facit actus, quos nemo fateatur facere, vt ille, cuius relatum notarius cum scriberat, in eius faciem expubescat, &
regatus ut deficeret, adhuc expubescat. *Sicut respondit Carnes in*
conf. 22. numer. 8. libro 4. sic & dementem, ac stultum respondit
idem Corneus in conf. 39. colum. 2. libro. suffice eum, qui interrogatu-
*s[ecundu]s a notario concinente eius testamentum sibilabat, nec al-*ter respondebat. Ita legi aliquando sp[ecie] faciuntur scriptorum*
etenim hic Patruji coram huius cuiusvis Pratoru[m], qui ouium pa-
ctorum dementem esse indicavit, ob id, quod interrogatus, quare
non perfoli[te] ut facit publicanis pro ouibus se conductus, &
qua[re] alioquin in commissum incidenter, n[on] aliud respondebat,
quam quod sibilabat. Sic enim p[ro]p[ter] illi, ut ex signo fevere p[ro]p[ter]
*temp[or]e, ab huius cuiusvis ad vocato commissum seu cautelam accep-*perat. Quia quidem cauta p[ro]p[ter] ipso ad vocato dicende peti-*tem dati confilii præsumit, mercede[m]que, tacete & prudente-*m[us] elut[us].*****

Dicendum sextum infinitæ a dementia signum est, cum quis magno vexatur melancholia. Ita aliquando i. C. cuius nominis parco de luteo responsum legi, ex sententia Arilitor, in problemate. **79** *2. d[icitu]r 1.* cum dixit, eos, quorum natura strata, que nela-
chotia est, abundat, infanta rapi. Quare idem Aristoteles in primis problemate *scilicet 30.* scriptum reliquit, melancholicos mortem, vel laetitia, vel ferro ibi interfici posse.

Caterum existimat verius illi hoc non esse probable de-
mentia signum. Et enim bona est consequens, infinit, ergo a-
trabile, seu melancholia laborat. Non tamen sequitur contra, est
melancholicus a bilis maxime vexatur, ergo est infinitus & de-
mens. Cum v[er]o plurimi melancholicus lapientes sunt & mortuorum literarum, & artium studiorum, sicut affirmat Aristotle in inde pro-
blemate primo *scilicet 30.* qui reperit quoniam *veros p[ro]p[ter] annos*
atratile, & melancolia vexato. Quare dicendum est, melancholi-
cum dici non posse infinitum, nisi aliquod infinita signum ediderit
extremum.

Dicendum septimum signum dementia & infinita sùpræ re-
lato Iureconfido ad ducetur aliquando, quod quis noctis tem-
pore è leto, sibi surgens, electo dormiens, & vestibus se inducens, ca-
pient arma, & per verbem deambulabat.

Caterum respondit ego, hoc non esse certum infinitus &
dementia signum, cum multi compcri finit, qui si prudentes, &
sapientes, ac fari corporis & mentis in rebus humilibus gerendis ef-
fent, atque dormientes & electo surgentes, at longiuscula an-
tabantur, sicut capiant, multitudine si vigore, comitib[us]t:
cautimod[us] reperi. Bartolom. i. 2. in fine, libro 3. *P[ro]p[ter] p[ro]p[ter]*
non querendam, qui se nocte dormiens armabat, vagabantur
*per verbem cantando. Sic & Guelmulus de Monte Laudano in Cle-*ment. 1. de homicidio. commemorat iuille libi apud Parrhili socium*
Angliam, qui nocte dormiens ab vigore templo Diu[is] Beneucciu-
*Meneb. p[ro]p[ter].**

iuit ad flumen Sequana, ibique puerum occidit, & non exp[er]i-
factus est in lectum coniecit. Ita etiam Mariana Socin. in
ad iudicium numer. 51. de homicidio, tellatur se Bononia habuisse
puellam vicinam, que dor[um] milie[re] lecto fungebat, & panem fa-
ciebat. Posti[us] & ego ipse mea fide attestari, quod cum anno 1563.
i[us] pontificum interpretari, in Academia Monisi Regalis Pe-
demonium, habuisse apud me adolescentem rerum meorum scri-
ptorem, & cancellarium ex Oppido Clarach[us] fana quidam men-
tis, prudentem, & veritatem latit, qui noctis tempore dor[um] m[er]itis
surxit, & nudato gladio cubile ipsum, menem, libros, & alia
qua erant, in cubili, magnis cubili seripe. Et cum à vicini, qui co-
currerant, suffit ex parte dictum, scis inimicis aggressum
prosternere, vt in cogredieremur. Et cum ab ipso adolescentem in-
tellleximus, ubi alias hoc feneret, & iterum esempli, cum illam dies
missum feci, quod daturus mihi, vel meis contingere. Huius
rei causa inter alios recensit Celsus Rhodiginus in libro 30. ledio.
antiqu. cap. 9. id est contingere vbi multus fuerit mortuus, & multa
perturbatio: nec tamen valida adeo, vt sonnitum conuictat. Et
quemque hoc maxime contingat melancholicus, ut audierit & A-
rgyrestes in fine ultimi problemata, seditione 30. Non tamen inde it, vt
melancholicus dici debant ex hoc stulti, & dementes. Nec apud
quemque ex quā plurimis, quos mili[us] levare contigit, scilicet
p[ro]p[ter]ibus obseruauit, hos sic noctū furentes, illatos, & dementes
esse.

Secundus est casus huius nostræ disputationis, quando i. con-
stat aliquem furor, dementia, & infinita affectum fuisse. Et non
conit habere consueisse dilucida internalia.

Hoc sine casu constituta est regula contraria precedentium.
Est falso dicendum, hinc præsumi adhuc furiosum, vel dementia-
ti superiori præsumptione attingi. Et in specie ita etiam sententia glossa, a
indicas. tercia, quæstione octava. & in c. ultimo, de successione ad integrati-
onem. Doloris, p[ro]p[ter] Ancharas, qui dixit, se ita dicendo ex fa-
cto interrogatio respondere, ut veritatem respondeat in conf. 5. numer. 5.
& cum eo de eadem facti species idem respondit Cardin. Zalar, in
conf. 6. numer. 10. versical. conquequerit. Idem quo que affirmant Ab-
bas in c. numer. i. etiam c. numer. 1. de electio. Alexand. in confi-
lio 1. numer. 8. libro 1. & apertus in conf. 147. numer. 7. 12. & 13. libro
7. *Cornelius in conf. 69. numer. 12. in conf. 1. & in conf. 21. numer. 3. lib.
2. breviter in conf. 8. numer. 4. lib. 2. 1. falso in parte furioso numer.
5. ff. de his qui sunt sui, vel alieni m[er]itis. Deinceps in sursum, numer. 22. C.
qui res ipsa facere possit. Rauca in conf. 67. numer. 9. lib. 1. qui coniunctio in
coleme ait, quod res ipsa facere possit. Cart. non 1. in conf. 151. numer. 7. Per-
fum in conf. 87. numer. 12. libro 3. Bericus in conf. 16. numer. 20. libro 1. de
dem p[ro]p[ter] Eucardius in centuria legalis, in loco, de tempore ad tem-
pus, numer. 8. Alcato in tractatu de p[ro]p[ter] reg. 2. p[ro]p[ter] 18. Deca-
m[er]on in conf. 34. numer. 5. libro 5. & Rauden. in Commento arg. de ana-
logia. cap. 30. numer. 157. Et quidem mat[er] soni text. 1. p[ro]p[ter] C. de cura
sue. & de c. indicatis 3. quæstio 8. Et hoc secundus sum in conf. 82.
numer. 22. libro 1. quo loci numer. 223. scripti ex Zabarella in dictio-
nario 6. colum. 2. versic. ex conjectura & Par[is] in conf. 87. numer. 4.
libro 3. infans, & dementes alio quando loqui verba fane mentis,
& aliquando aliqua figura prudenter facere, non tantum definire
eis dementes. Idem respondit Suarez in dicta allegat. 1. numer. decimo
et octavo.*

Differentiunt tamen, & male, ab hac opinione Castreri, in confi-
lio 120. V[er]o quidem processu numer. 2. libro 1. & Iason in conf. 100. senten-
tia p[ro]p[ter] segnos ultro, numer. 2. libro 2. qui responderunt, illum, **61**
qui vult probare actum aliquem suffice getum a furioso, probare
debet, illo tempore getum alicius furiosum suffice: cum non sufficiat (autem Castreri & Iason) probare ante, vel post furore agi-
tatum. Et tunc versus recepta sententia, cum mutata non
præsumatur, nec id quod est contra rei naturam, sicut est, quod
furiosus, vel infinitus non p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] sanitati restitutus.

Declaratur tamen hic casus, vt procedat, quando iam fuit
probatum hunc per aliquod tempus continuum, argue ita aliquo
annos, vel mensis continuo eo furore, vel dementia agitatum, fe-
cisse, si probare fecisse aliquos actus tantum fluctuat, vel furio-
ris. Nam non præsumetur nunc furiosus, vel, fulitus,
Ita declarat Bartolom. i. 2. in fine, ff. de bono, p[ro]p[ter] in furio. Sicut
S. in conf. 1. 2. numer. 3. libro 1. i. in p[ro]p[ter] furioso numer. 3. ff. de his qui
sunt sui, vel alieni m[er]itis. & Alcato in tractatu de p[ro]p[ter] reg. 2. p[ro]p[ter]
18. numer. 1. & p[ro]p[ter] hos deus, & mira. Alexand. in conf. 1. 2.

num. 12 lib. 7. Iafon in confil. 17. column. 1. verf. 3. quod. lib. 2. Ruit in confil. 67. num. 9. lib. 8. & cum Ruit in modum i. s. p. in confil. 87. numer. 13. lib. 3. lib. 9. q. 23. numer. 3. & 37. Ita etiam intelligit Zabara in confil. 56. column. 4. verf. 1. vespas ad locandum, qui quidem Zabarella confusa in eo casu, de quo respondit & Anch. in dicitur confil. 3. vi super admodum.

63 Tertius est casus, quando constat aliquem fuisse, a ecce epide-
mico furioso, vel elementum, sed tamen habere dilucidia inter-
nulla. Hoc in casu cum dubitatur, an actus ab illo gefuso tempore
furiosus, vel tempore dilucidii internulli, dicendum est, in dubio
prafomis gefuso tempore furiosus, & ob id, qui afferit, gefuso fuisse
tempore dilucidii internulli probare id debet. Ita omnium pri-
mus docuit Cardi. Zabarella in clement. 1. solen. 2. verf. ex hoc sequitur
de homin. qui dixit, in quaestione facili fuisse dubitatum, quod
cum ageretur ex causa mutui, & objiceretur illum, cu[m] factum
fuerat mutuum, fuisse furioso. Et ex altero fuisse probatum,
quod ille habebat dilucidia internulla duxit Cardinalis, se repon-
dit, fisis non fuisse probare, quod haberet dilucidia internulla, sed
probatio debet, quod tempore illo celebrati contractus i. habe-
bat dilucidum internullum. Et eodem in loco idem certus Anchara,
quos fecerunt 1. formi n. patre furioso, num. 6. ff. de his qui sunt sui, vel a-
lieni. ita. & idem Iafon in confil. 17. num. 1. lib. 2. ergo Ruit in confil.
67. num. 10. lib. 8. & idem de eadem fuisse probare Iafon in confil. 37. num. 6.
lib. 3. & Petrus Suarez. aliquid. num. 21. Decim in d.l. furiosum, num. 12.

64 Cognoscitam facere possit. Et huius sententia est ratio et prima, quia fu-
tura est mortis infasibus fuit natura presumitur durare omni tem-
65 potestate dilucidia illa internulla fuit per accidens, qui haec acci-
dens deducit probare debet cum illud non presumatur. si verò. 6.
quod pro rei qualitate, ff. quis scilicet. erg. & fuis loci diximus. Et hanc sen-
tentiam prolat. Lc. una aliquip. de iure delib. *

Exstendit hic casus, ut locum habeat etiam si notarius affe-
runt in instrumento de vita recepto, hunc faciem mensis, fuisse tunc.
Nam adhuc talis non praefumit, cum notario non creditur. Ita
See. Sen. in confil. 98. num. 3. Iafon. in confil. 5.

66 Declaratur primo hic casus, ut locum non habeat, quando a-
ctus ipse gefus ita bene gefus est, vel significet, atque ostendat non
esse actum furiosi, vel elementi, sicut contigit in testamento Tu-
ditanum cuius Romanii nota viri infamia, cuius testamento (vt scri-
pserunt Valerius Max. libr. 7. cap. 7. de testamentis, que rat. et remane-
runt. Cicero in quest. Academ. & dicit. Firm. lib. 3. Inflit. cap. 23. sicut
in Senatu Romano indicatum, ut r. f. sane mentis bonime confeccit.
Et hoc exemplo vbi sunt pluri exemplis nostris, qui casum hunc sic
declarantur. Ut r. f. Iafon in d.l. patre furioso, num. 6. ff. de his qui sunt
fuis, vel alieni iuris. So. Sen. in confil. 98. numer. 5. lib. 3. Decim in d.l. furio-
sum, num. 13. C. qui efficiunt facere possit. idem in confil. 17. num. 15. Eadem
declarat idem probatur aliud in d. prefam. 18. & T. lib. 3. Intra illa,
de legibus omnibus. I. o. m. 8. qui evidentem opinionem commemorat Baldinus,
Rom. Corineus, Socinianus, & diuersi plures. Et accedit Alex. in confil. 1. num.
7. & 11. lib. 8. & Rota Rota. in decif. 29. num. 15. in 2 parte, non solum
edita. Idem ei contra, quando actus ab illo factus ita confe-
ctus est, ut sane mens homini non possit, arguit illum runc
dementia laborante. Ita respondit Socin. Sen. in confil. 98. numer. 5.
libro 3.

67 *Exulta hanc declarationem tueri, atque defendi posset tra-
dictio illa Castreri in Quicquid item. & neque furioso ff. de testamento
cum dixit, testamēnum factum ab eo qui haberet dilucidia internulla,
presumti factum potius tempore quo erat sane mens quam
quando furor agitabatur. Declinat fane potest hęc. Castreri tra-
dictio hoc in casu, quando felicitate apparuit testamentum esse solen-
niter conditum, sicut Calvensem hoc in casu natus Decim in d.l. fu-
rioso, numer. 13. Ita etiam intelligi & declarari debet idem Cardi.
Zabarella in confil. 56. numer. 9. s. et secundo ad locandum, alioquin contra-
dictio eius respondebit, quod id responsabile dicitur in elemens de ho-
minid. ut resul supra numer. 6. & manifeste Socin. Sen. in confil. 2. solu-
vit. lib. 3. responebit, hoc in casu esse considerandam qualitate actus.
Ita etiam infra Cart. Iafon in confil. 30. a.s.u. 23.

68 Ceterum si constaret alioquin esse furiosum, & gefus esse actuū
convenientem hominid. sane mentis, circundam effectum illi-
lumi non valere. Ita possit intelligi & traduci Rota d. 29. numer. 10.
pp. multas ab eo conmemorare. & in his multum verbari iudicis ar-
bitrii sum, q. illi alios decidit Rotam dicit. decif. 29. in 2 parte, non solum
parte, in 3 parte.

69 Declaratur secundum, ut non habeat locum hic casus, quando
tempus confeccit actus, p. t. testapienti, erat multum remissum à

tempore quo furor exstabat. Nam tunc presumitur, quod fan-
tis existerit. Ita docuit Bald. in d.l. furiosum. Cu[m] testamento fa-
cere possit, qui dixit, considerandum esse actus, an scilicet fuerit
confectus longe ante, vel post, vel proxime ipso furori. Et idem
senis in d.l. qui testamento o. 6. nec furiosum ff. de estam. Quis qui-
dem fecit sicut Alex. in confil. 17. num. 3. lib. 3. Decim in d.l. furio-
sum. pp. 29. Ruter. in confil. 23. num. 8. &c. Differunt tamen Partius in confil.
37. num. 3. lib. 3. Et hic considerandum est, quod ille, qui afferit actum
aliquem collectum fuisse ab insano & furioso, probare debet prae-
cis, quod ex tempore confectus est laborans ex morbo. Ita
Cardinalis Zabarella in confil. 56. num. 1. Corne. in confil. 26. numer. 21. infor-
lib. 4. Not. Sen. in confil. 42. num. 9. lib. 1. Boer. in d. q. 23. numer. 39. alioquin refer-
Mafac. in confil. 2. 24. num. 13.

P R Ä S V M P T . XLVI.

Senes, an xgti, atque infirmi presumuntur:
& quando agris comparen-
tur.

S V M M A R I A .

- 1 Senecus, dicitur morbi, & infirmi atque corpora atque anima. 4. Contra
num. 6.
- 2 Statutum loquens de infirmis, in embu locum habet.
- 3 Episcopo senio consilio, ita lacer coadiutorum sibi assumere, quemad-
modum & agere.
- 4 Senes possunt ad eternam rei memoriam testes examinari, sicut va-
letudinarij, & infirmi.
- 5 Informis est habitus cuiuscumque corpori contra naturam.
- 6 Senes, qui spes regnum animam attingunt, presumuntur discutere
infirmitatem sicut ex etate robusti & validi.
- 7 Lator. in tixit 300. annos, examinari vites rectem.
- 8 Agellius Lacedemoniam tam senio consilium, vixit est septuaginta
annos pedibus, ac fine tunc a mercede.
- 9 Democritus Abderitan centum & novem annos att. eis, non morbo,
sed longe feme extitit.
- 10 Galenus vixit centum quadraginta annis, & nullo corripere morbo
intervit.
- 11 Gorgias Leontinus centesimum & septimum agens annam interve-
nit qui prepter vellet tandem in vitam manere, respondit, quia nihil de-
bet quod seneat meum mean accusare.
- 12 Iovitatis anno quarto super a nonagesimum vita sua exsistit liberum,
quem Panathenaicus in scripta.
- 13 Majestina Rex Numidie et aetate suam summum cum robore ultra o-
ctuagessimum sextum annum perduravit, quo tempore sciam Mathy-
matorense aet.
- 14 Valerius Corinna centesimum annum integrum viribus complevit.
- 15 Franciscus Donatus Vesuviorum Dux ultraq. equinoquo etatu sua
anno integrum adhuc recipio sperare dedit.
- 16 Frat. Molinus post centesimum et aetate suum Venetij procurata
torum dignitate ornatus est.
- 17 Thomas Contarini Dux Marci procurator nonagesimum sextu[m]
annum nonobstat implerat, & alius Thomas Contarini 172. procurator
nonagesimum integrum penè viribus attigit.
- 18 Niclaus de Ponte, Venetiarum Dux, nonagesimum tertium etatu
sua annum incolumis implerat.
- 19 Marcus Mantua I.C. Patavinum nonagesimum sextum annum etatis
attigit, & in partia sexaginta aetate annos partim in Cinde, partim
Pontificis duxit.
- 20 Senes tunc infirmi equipari possunt, quando illi negotio, de quo
ageretur non plus sperare possunt quam valetudinarum ipse.
- 21 Senes excusantur a munere personali.
- 22 Senes cum dona dictar donare et amba mortu.
- 23 Testes sene sunt domi examinandi.
- 24 Senes aequiparant ut infirma in hi, quae exercitium corporale requi-
rent.
- 25 Libido, & concupiscentia arefacta in sensu, sicut in infirmitate & ergo, quia
minus calor.
- 26 M. Cato Censor in die in auctu nonagesimo primo annos filium genuit.
- 27 Senes sexagenarios regulariter, & vt plurimum generare non pos-
sunt.
- 28 Senes presumuntur eis iusti mori quidam inuenies ob calorem naturae alii de-
sidentiam.

lio differni.

scimus, sines, † ob deficientem calorem illum na- ;

vitalem appellamus, præsumi cito mori quam

ordine naturæ turbato mori dicerentur adoleſ-
centes. *Si quis illi fidei est, non timet.*

*m & s parentibus, ff. de inoss. testam. Et traditionem
probata est. I habet. Eiusmodi. ff. 111. 112. 113.*

*probat. tex. I. hæreditatum. II. ad I. Falcid. & scribit
propositum. III. ad II. quælibet f. s. s. s. s. s.*

mus adolescentes in rebus publicis petrificandi excelluisse: quam
7 leni fuisse obseruauimus M. Valerium Corvinum, qui tres & vi-
ginti annos natus Consul creaturæ maximæ gestit, ut scriptor
8 loquitur Lumen lib. 7. ab rebus condita. Sic & Germanicus? Quod ad
adolescentes factus & mox Consul magna mirandaque egit, antea
9 fuit Claud. Sueton. in Galba. s. ita deinde P. Cornelius Scipio,
qui postea a subiecta Africâ Apfricanus nomen accepit, atque ad
modum adolescentes non follet iocelle prudenter, in rebus publicis petra-
10 ficiens maxime necessaria. Illa vero f. teneat admodum eas pru-
ferit, & multò magis infantia minime idoneam esse opere prae-
sumit. Sicut si scriptum reliquit Alec. de pref. comp. reg. 1. pref. comp. 6.
ex. v. l. 6. v. 1. ff. de liberali causa. Quo loci excipiunt operis non
clatoris, quanq. & pueri præstare posse, Venetulus respondit. No-
11 matolementum eum fuisse illi scriptum Alciatus, qui fugit in me-
moriom dominae nomina latulatum. Quam interpretationem mul-
tit probant & eruditiss. Cor. lib. 1. a. m. c. l. n. r. 12. qui ergo a mul-
ta habeat de re annos aut. Si idem scripti Hotomanus commentarij Verboru-
12 turus in verbo, Naturaliter.

PRÆSUMPTIO XLIX.

Homo quando viuere præsumatur luecula
explanatione declaratur.

S V M M A R I A.

- 1 Homo quando viuere præsumatur. Quod non præsumatur viuere v. q. ad centum annos. num. 2. & 13. Et contra num. 9. Et hoc non
iura præsumptio, ne. 3. Non homini præsumptione, ne. 5.
- 4 Præsumptio non dicitur illa, qua lege nominatur.
- 5 Index iusti non debet præsumetur ea, quae responsum experientia hu-
mana, & quartar. cauens. Nec debet præsumetur ea, quæ legi di-
tenuit & repugnat, ne. 6.
- 7 Interpretatio verborum in Psalmo 39. Erunt coram anni quadragesima,
& quinagesima. &c.
- 8 Regulan ex alia vnu singulare, sed ex multi, ut si vnu est, aliis con-
fici debet.
- 9 Homo præsumatur viuere centum annos. & male.
- 10 Vnus faciat cum aliis extinguitur, ita ut centum annorum.
- 11 Homo possibile est quod viuat centum annos, non tamen id est præ-
sumendum.
- 12 Verisimilia illa dicuntur, que plerumque & communiter cœuntur.
- 14 Interpretatio rebus Gen. 6. Non permaneat portio mea in ha-
bitac. &c.
- 15 At etiam brevorem nobis confitit Deus, quam antiquissimam factum
est, ab hominum negotiis.
- 16 Abram & Noe vtr a dñe centum annum viserunt primis illa tem-
poribus, & quare.
- 17 Homines nostra etate vtr a centum annum vivisse fabula-
sum reportatur.
- 18 Mathematicorum sententia refellitur afferentium hominem vitam esse
centum annorum.
- 19 Angeli canticula in. sed & si de sua, ff. de acquirent, heredit. refellitur.
- 20 Morbi hominis vnu ostegit non probatur. Probatur tamen per viuere &
famam. m. 21.
- 21 Homini vit. ab dñe indicione deductum principalius probatur vime-
re centum annos, si incidenter fecerit, sed dannatur hoc distinctione,
m. 22.
- 22 Alii a deducto in aliquo casu principaliter efficacius probant, quam ea
qua de incidente incidenter.
- 24 Deducunt aliquid in indicione, & deducunt probar. dñs f. f. f.
- 25 Alii si deductur in indicione incidenter, leviores probantes sufficiunt,
qua de alio non sufficiunt si principalius deducatur.
- 26 Homini vita est si fundamentum agenti, debet ab altero probari, si
vero mori est si fundamentum agenti, & tunc morte probare debet.
Rever. Reg. lib. 27.
- 27 Intelleximus. l. 6. si deductus est quod premittit, test. apri.
- 28 Homo si am. dim. absit, quod ignoratur an viuere quo tempore deter-
minatur, non est quod præsumatur mortuus, et arbas annos indicui
præsumatur mortuus.
- Et cum dissenserit opinione contra eam, ut si finem præsumpt.
- 1 C 10 Van multa supererunt in præsumptioibus de inuenientibus, ac de
senioribus & dobris præterita sunt, non omnino, incongrua vni-
fus est hic locus, in quo enim ab eo inveniendi purioris est, quædā
homo viuere præsumatur. Quia in re & si varia fuerint inter præ-

rum opiniones: illa tamen vfa est milii semper virior & hodie
receptionis: non t. præsumit hominem viuere vloque ad centenarium
annum. Quia quidem in opinione fauente Bart. in l. 2. col. 3. ff. de lib. 2.
foliis. Frace. Arct. in. sed & si de sua, ff. de aqua, b. 2. Alex. in. conf. 9.
num. 9. lib. 6. & in conf. 25. lib. 2. & in conf. 26. num. 8. & conf. 24. num. 1. lib. 3.
Iacob in l. 1. col. 2. num. 2. C. de sarcoph. cl. 2. num. in conf. 3. ap. num. 1. lib. 1.
Dec. in. lib. 2. num. 23. C. de editio Dom. Astur. tollens. Par. in. conf. 26. in. ff.
lib. 4. G. in. conf. 2. col. 2. s. s. M. Maynerus in l. 2. quatuor. num. 3.
ff. de reg. iuris. legem. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1216. 1217. 1218. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1226. 1227. 1228. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1231. 1232. 1232. 1233. 1233. 1234. 1234. 1235. 1235. 1236. 1236. 1237. 1237. 1238. 1238. 1239. 1239. 1240. 1240. 1241. 1241. 1242. 1242. 1243. 1243. 1244. 1244. 1245. 1245. 1246. 1246. 1247. 1247. 1248. 1248. 1249. 1249. 1250. 1250. 1251. 1251. 1252. 1252. 1253. 1253. 1254. 1254. 1255. 1255. 1256. 1256. 1257. 1257. 1258. 1258. 1259. 1259. 1260. 1260. 1261. 1261. 1262. 1262. 1263. 1263. 1264. 1264. 1265. 1265. 1266. 1266. 1267. 1267. 1268. 1268. 1269. 1269. 1270. 1270. 1271. 1271. 1272. 1272. 1273. 1273. 1274. 1274. 1275. 1275. 1276. 1276. 1277. 1277. 1278. 1278. 1279. 1279. 1280. 1280. 1281. 1281. 1282. 1282. 1283. 1283. 1284. 1284. 1285. 1285. 1286. 1286. 1287. 1287. 1288. 1288. 1289. 1289. 1290. 1290. 1291. 1291. 1292. 1292. 1293. 1293. 1294. 1294. 1295. 1295. 1296. 1296. 1297. 1297. 1298. 1298. 1299. 1299. 1300. 1300. 1301. 1301. 1302. 1302. 1303. 1303. 1304. 1304. 1305. 1305. 1306. 1306. 1307. 1307. 1308. 1308. 1309. 1309. 1310. 1310. 1311. 1311. 1312. 1312. 1313. 1313. 1314. 1314. 1315. 1315. 1316. 1316. 1317. 1317. 1318. 1318. 1319. 1319. 1320. 1320. 1321. 1321. 1322. 1322. 1323. 1323. 1324. 1324. 1325. 1325. 1326. 1326. 1327. 1327. 1328. 1328. 1329. 1329. 1330. 1330. 1331. 1331. 1332. 1332. 1333. 1333. 1334. 1334. 1335. 1335. 1336. 1336. 1337. 1337. 1338. 1338. 1339. 1339. 1340. 1340. 1341. 1341. 1342. 1342. 1343. 1343. 1344. 1344. 1345. 1345. 1346. 1346. 1347. 1347. 1348. 1348. 1349. 1349. 1350. 1350. 1351. 1351. 1352. 1352. 1353. 1353. 1354. 1354. 1355. 1355. 1356. 1356. 1357. 1357. 1358. 1358. 1359. 1359. 1360. 1360. 1361. 1361. 1362. 1362. 1363. 1363. 1364. 1364. 1365. 1365. 1366. 1366. 1367. 1367. 1368. 1368. 1369. 1369. 1370. 1370. 1371. 1371. 1372. 1372. 1373. 1373. 1374. 1374. 1375. 1375. 1376. 1376. 1377. 1377. 1378. 1378. 1379. 1379. 1380. 1380. 1381. 1381. 1382. 1382. 1383. 1383. 1384. 1384. 1385. 1385. 1386. 1386. 1387. 1387. 1388. 1388. 1389. 1389. 1390. 1390. 1391. 1391. 1392. 1392. 1393. 1393. 1394. 1394. 1395. 1395. 1396. 1396. 1397. 1397. 1398. 1398. 1399. 1399. 1400. 1400. 1401. 1401. 1402. 1402. 1403. 1403. 1404. 1404. 1405. 1405. 1406. 1406. 1407. 1407. 1408. 1408. 1409. 1409. 1410. 1410. 1411. 1411. 1412. 1412. 1413. 1413. 1414. 1414. 1415. 1415. 1416. 1416. 1417. 1417. 1418. 1418. 1419. 1419. 1420. 1420. 1421. 1421. 1422. 1422. 1423. 1423. 1424. 1424. 1425. 1425. 1426. 1426. 1427. 1427. 1428. 1428. 1429. 1429. 1430. 1430. 1431. 1431. 1432. 1432. 1433. 1433. 1434. 1434. 1435. 1435. 1436. 1436. 1437. 1437. 1438. 1438. 1439. 1439. 1440. 1440. 1441. 1441. 1442. 1442. 1443. 1443. 1444. 1444. 1445. 1445. 1446. 1446. 1447. 1447. 1448. 1448. 1449. 1449. 1450. 1450. 1451. 1451. 1452. 1452. 1453. 1453. 1454. 1454. 1455. 1455. 1456. 1456. 1457. 1457. 1458. 1458. 1459. 1459. 1460. 1460. 1461. 1461. 1462. 1462. 1463. 1463. 1464. 1464. 1465. 1465. 1466. 1466. 1467. 1467. 1468. 1468. 1469. 1469. 1470. 1470. 1471. 1471. 1472. 1472. 1473. 1473. 1474. 1474. 1475. 1475. 1476. 1476. 1477. 1477. 1478. 1478. 1479. 1479. 1480. 1480. 1481. 1481. 1482. 1482. 1483. 1483. 1484. 1484. 1485. 1485. 1486. 1486. 1487. 1487. 1488. 1488. 1489. 1489. 1490. 1490. 1491. 1491. 1492. 1492. 1493. 1493. 1494. 1494. 1495. 1495. 1496. 1496. 1497. 1497. 1498. 1498. 1499. 1499. 1500. 1500. 1501. 1501. 1502. 1502. 1503. 1503. 1504. 1504. 1505. 1505. 1506. 1506. 1507. 1507. 1508. 1508. 1509. 1509. 1510. 1510. 1511. 1511. 1512. 1512. 1513. 1513. 1514. 1514. 1515. 151

11. *ti. C. de coll. & iudeis Rom. viii. 16.* quod & si possibile aliquando est hominem vivere centum annos, attamen non est verisimile, & ob id non praeferendum. Quod vel ea ratione comprobatur, quia veritatem illa est in auctoritate, que plerunque auctoritate communiter evenit, sicut ex sententia Ciceroꝝ & aliorum scriptorum lib. 2. de auctor. iudicium, *caſa 5. in fine.* Cum ergo communiter eveniat homines non vivere attempore centum annorum, sed contra potius dicentes dum eis, hoc veritatem non esse. Quocirca est flatuenda portio eius (vt supra admotum) regula contraria, nempe hominem non praeferunt vivere centum annos: cum communiter tot non vivere videamus.

12. Secundo adseritur auctoritas legis diuinæ, *Gen. c. 6. vbi scriptum est.* Non permanebat ait Deus omnipotens spiritus meus in homine in a temporum, quia cur erit frumentorum et dissipilium centum vi-
cierit annos. Quod est utrum in auctoritate deinceps dicitur.

Caterum facile refutetur id factum esse in prima via atra-
te, quando homines ob propagationem non solum centrum, sed
& dacentos, trecentos & multo plus viciabant. Quare i' factum est
Deus i' se, ob hominum deinde nequitur enim esse possi-
vit. Hodie autem cum nequorem patrum nostrarorum etiam
vitamus, & genitum inhumanum abunde propagationem sit, multo mi-
litat contra nos.

Tertio argumentum adfertur dictum ab experientia: Nam videmus multos vias esse etiam ultra centesimum annum. Primitus enim illis temporebus, Abraham, Noe, & aliipius vires ultra ducentesimum annum. Moyse fuit et scriptum est: *et dicitur*, *ducenti annis post diluvium*. Et non possum ultra egressi. Recensit Iustinianus: *nolle in s. i. an. auct. de mortu. Et optimis viis centurie a viiginti annos.* Alius communior, Vale, *magis de mortu.* & Plinii lib. 7, *naturam aliquid f. 48.* & ex aliis scribitur aliis recensit Ram. In libro d. si. *centuria pati. annis 124. C. de colla.* & prius *Centuria lib. 5, fibulae c. 124. s. a. foras.*

Caterum responderi facile potest; ipsam humanam experientiam contrarium demonstrare, cum quotidie experientiam hanc habeat etiam centum amorum non attingere. Quintino Diua Genitrix, & si extra humanam fortem posita esset, non tamē excidit quinquefimum annum. Sicuti à Volatero lib. 23. *legata de tempore & occasione, memoria produtum est.* Et *sicut* Diua Augustini auctoritate scribit, antiquos illi os patres, Abram, Noe, ceterosque tam diu vixisse: Deit. opt. max. permisit, vi genitum propagaretur. *Quod autem sicut nostra estet vltra et ceterum annum & multo plus permulsi vice sint, fabulosum existimare vana Cor. ad. llib. 5. msc. 18. ad. 20.* Non etiam vera est quo rurandam Mathematicorum sententia afferunt hominis viram esse centum amorum: cuius traditionis rationem reddit Celsus Rhodius, lib. 19. test. 21. et. 21. Conflat ita itaque ex his veram non esse opinioneum hanc.

Hinc intelligimus, veram non esse cautelam illam, quam ad annullandum processum tradit Ang. in d.l.fel & f de acq. acq. haret, cum dixit, quod factio processu si opponatur a reo contra-
etorem, cum tamquam filium fam. flare non posuisse in iudicio ex
quo adhuc est in potestate patri, qui proculm viuere. Et
cum sic haec presumptio fundata rei oppositum est intentio, actione
apie ob id, quod elapsi sunt omnes tecum probatori, probare non
poterit, immo patrem suum decusseferatque ita iniquus Angelus) a
coram ipso fuscumbar. Et quamquam Angelum feci sunt Capitulo in cautela nro. & Chaslanus in confusione, Bierpund Rad. & s. atta-
mentum vi dixerunt non est cautela haec, quam in tecce dammarum A-
gentium in d.l.fel & f de acq. sol. per de acq. haret. Marofius in qm
mes questi. nro. 5.0 de qua. Curiam Iam. Sapia, & Cognatus in d.l.f. emanci-
pati. C. de solut. Iam. nro. 4.0 & senect. Boffus in tract. cau-
tela criminalium in tra. de procurat. m. t. 1.

Ceterum & si adimitimus hanc opinionem, quod felicitas prae-
sumitur homo viuire vique ad certum minimum annos: attamen far-
rebus recipimus a presumptione hac contraria aliqua conjectura:
Si enim ista admetimus Angelus in d. Iesu & si de sua misericordia scripturam
falso m. v. in s. c. de fact. d. Ies. vel. in c. quo ad fragilitatem
mortali. vt. vi. viat non controllatur. Cognitio in iustis de auctor. temp. in pri-

DE PRÆSUMPT.
ma parte principali in etiā part. quae incipit: Vidimus & abunde nra
& Ant. Gab. ambae, & conl. in tit. de præsum. canl. 16. anf. hi sunt scripsi-
runę, quod ut & mortis hominis non probatur vincere est causa man-
te. viduisse illum mortuum, attamen tollitur atque diluitur hac
præsumptio, quod homo præsumatur vivere velque ad centesimū
annum.

Mors etiam probari potest per vocem & famam, & alij modis;
Sciens copiosè scripti in Commentarijs, de adipiscenda polissiane remedium
attinet ad hoc.

Tertii est opinio Comenij & Arethi, in d. l. sed & si de casu ff. de 22
acu. hact. Alex. ibid. & in cib. 157. col. pe. li. s. & Rui. in rhab. ff. sal. mar.
n. 327. quia ita distinxerunt. Aut hominis viat in iudicium propinquor
atque deducitur principaliiter aut incidenter. Primo casu prae-
sumitur homo viuere centum annos. Ita procedit opinio illa per
manu. quam & nos probavimus. Verum hanc distincionem in spe-
cie relictum Alciat. trist. pref. reg. 2. prof. 4. & Rimin. In d. l.
ff. emanu. p. 157. Cito collatis. Vna et ratio, qua mortis est Alcianus,
qui la primum vivit locum haberet, ubi principaliiter vita de-
ducitur, multo fortius vbi incidenter: cum enim efficaciter probata
est deductio in aliquo casu prius relata, quam ex quod deducatur
incidenter. I. dico Pio. ff. 157. ff. der. ind. & scriba Bart. mil. qm
Rome. d. 20. febr. 157. app. ff. de verborum esse. Hac ratio Riminale,
prae. 20. & non placuit nisi mihi quoque probatur, non ea tangat
confidatione, quia viva est. Et haec potius qui hanc duo di-
uersa sunt, deducere t. aliquid in iudicio, & deducere pro-
batur. Cum enim aliquid in iudicium deducitur, vt deinde
probetur, si deducitur principaliiter, efficaciores probatio-
nes requiruntur, si vero incidenter leviores, vt max. dicimus
de his deductione loquuntur Comenij & Romani. cum vero deduc-
tur probatur si principaliiter probatur, illi probations sunt va-
lidiores, quam quando incidenter sunt. Et ita procedit ratio con-
siderans ab Alciato, quia quidem, ut manifeste confitit, et citerat
proposito Comenij & Romani. ob id ratione vñis si Rimi-
nale. n. d. ff. emanu. p. 157. aduersus Comenij & Arethi num,
cum sit, ne non possit configere, quando vita alicuius principali-
ter deducitur, ex quo tempore incidenter deduci videatur. Et enim
neccesse quod praecedat aliquod iudicium, ut potia, si peto legum
mili factum donec talis vñs: principaliiter legatum deducatur,
vita vero incidenter. Hoc opinor & vitam aliquando principali-
ter deducit, excep. liguria, legitam sunt patri meo decem. donec vi-
uet: & post ipse mitem erat tempore mortis testatoris octogenaria.
Dico ergo propositum vocum vñsque vñfie agere ad centesimum annos,
& id est. scilicet hanc res folienda dicent, que patri meo prefila-
da erat. His principaliiter hominis via deducitur; Cum tractetur
principaliiter, ut tot annos vñxerit, vel non.

Recens in qua ratione reperiuntur Comens. & Aretini traditio,²⁵
quicunq; aliquid deductetur i^r incidenter, leuiores probations
sufficiunt; que alias non sufficiunt, si principiter id in iudicium
deducere videntur. Siccum dicitus filiationem deductam incidenter in
iudicio postfessio leuitoribus probationibus probari possit, ut
dicit Barts, in I. n. 2. C. quatuor bene, & vid. Bald. in f. & Salier. col. 2.
at alij nulli quo congredi in commentariis, de adoptione, & p[ro]fessione, re-
medio secundu[m] 98, 97, & 98. Ita pariter, quando qualitas clericatus
incidenter deducatur, sufficiunt probationes leuiores, & tunc dicit
Bald. in I. n. 2. C. 10. C. 6. e[st] qui accusans postfessio pariter, nobilitate
incidenter deslocatum probari leuitoribus probationibus
dicitus infra p[ar]te 59.

Quarta fuit opinio Bart. in l. 6 quidem, C. solut. matr. & maneficiis Comen. in l. 2. s. dicitur quod scilicet quaevis tuta aper. Al. ex. in cons. 3. solv. in l. 6. Corripit in cons. 3. col. vlt. b. l. Putet in decr. 3. l. 5. 3. Rote Roman. in decr. 3. 2. anno 6. l. b. in nouissima editio. & Alcmar. in art. de praf. reg. p. 4. Quia quidem Alcmarus, muratis quodammodo verbis, nouam esse opinionem a fe excogitaram scripsit. Reliquum. Distinguunt in quod aut in vita et fundamentum interius. animi agentia. & tunc actor illi probare debet. Aut mors. si eius fundamentum: & tunc mortem actor ipse debet probare quia co-
natur. & non est separabile.

Hanc opinionem et ratione rejecta Riminali, Ien. in d.l.s. c.m. 17.
139. C. de collar. quia primum illud distinctionis membrum apparet falsum ex responso Vlpiani in d.l.s. s. fiduciebat. Vbi cum quis petere infici & defribri quoad causam testamento perindebat, de quo dubitabatur, viuere, vel vita sanctus esset; respondit Vlpianus. Præter omnia causa cognitæ flaterebat, ut si liqueret etiam viuere, non permitteret infici tabulas. Ille petens tabulas inquit ei actores, & fundabat in morte testatoris: Et tamen fibulam non
Vlpianus.

Vplanus) si fugerit cum viuire. Et sic vult Vplanus aduersari percutere debere vitam illis refectoriis. Ceterum facili est ratione euitari potest hoc consideratio Rimaldus: quia in casu si, si dubitatur. Vp non respondet alia qua de facti specie, quia consenserunt confiditum probet Praetor, quid obseruerit debet, cum quis perit aperiri & impedit refectionem. Et propterea non deducendo rem ad proximam dictionem, quod aut per certe illa aperiri & impedit refectionem non habebit aliquod aduersari tunc ipse non probando morte efficit, ut factis eauerit apparere, testator est adhuc viuere, vel index ex officio auctoritate informaciones, an viuatur, vel decelleretur: & si confabulet viuere, non permettit impedit tabulas. Aut vero habebit aduersari sumus & tunc petens aperiri refectionem non deducere mortem testatoris, sed tantum postulabit, testamentum aperiri, aduersarius vero si imponere voluerit, opponet testator adhuc viuere, & propterea aperiri testamentum non pollicetur deducendum vitam, cibis probabit. Recitus confutari sic potest opinio haec: quod cum tota disputatio sit de presumiendo aliquem viuere, vel non viuere, sive ad certitudinem annum, praesumponimus esse incertum & incognitum, an in humanis sit: vel in vita fons, sicut contingit in eo, qui iam diu absit, & ignoratur quid de eo coemerit, cum inquit de hoc in certis fit disputatio, manis & frustratoria est hac opinio: cum nec actor vitam, nec reus morte deducatur alter probare possunt quam presumptione.

Quinta & ultima est opinio Cognoli in d. si emancipati, nro. 62, in C. de collato, qui dixit, hoc effici arbitriarum, ex quo si determinatio non existat, l. ff. de iure delibe. cum finalibus. Hac opinio, & si Rimaldo in d. si emancipati, nro. 13, reficitur, multi tam non difficiunt: Nam, si recte consideramus, factilia: illa opiniones pugnant conciliari poterunt, iudicis hoc arbitrio exacte & perpenduo ad proximam deducere. Supponamus itaque hunc dum aliquem absit, & ignorari an viuatur, vel non, & petat agnatus successorem, afferens illum praestimati dececessisse, vxori vero resolutis dicit, se conferuari debere in possessionem bonorum mariti donec reveretur viuere adhuc praesumatur. Hoc in casu prudens iudex perpendere atque considerabiliter primum, num quid a contentientibus ab absentiis viua vel morte praesumptiones & conjecturae aliisque deducto & probante sint. Et tunc pro sui arbitrio sequeuntur coniuratas, quae vel vobislibet validiores: cum non solum praesumptiones, sed & predictions proprias fint in causa arbitrio, l. 3, s. 2, ut magis ff. de test. si vero nihil de vita vel morte dictum probatum sit ne & contentientibus, iudex ex officio poterit perquirere, cuius esset status ille absens, quando absente ceperit qualiter absit & quae loco proferat sit: & si in castri, & nulli in conflictu dececerit? Si vero natus sit mare, an qui cum eo profecti sunt resurserint, vel non? His & alijs circumstantiis perquisitis & indagatis poterit iudex conjecturam facere, an ille adhuc sit in humanis, vel dececerit: si enim adolescentis viginti annorum caput efficit a Turca, & de eo non intra decem annos etiam viaginio & plus annos audiret effectionem tamen iudex deberet conjecturam facere, illum dececessisse. Cum experientia compertum sit, aliquos adolescentes captiui Tursarum, esse domum reversos post viginti & plures annos sive caprificatus. Et ego ipse audiui, dom anno 1562, ius Pontificis docerem in Gymnasio d'longis regalis Pedemontium, illis cuiusdam cladem nomine I. Mariam (si me non fallit memoria) Tricolum posuimus & virginis armorum capitularem redidisse vxorem, & filium, quam nuptiam repperit cum dote omnium honorum, & ea de causa item habuisse cum eius genero, qui nihil ex bonis illis leste auferri posse contendebat, propterea quod alias uxores tenetis donec non duxisset. Legi etiam a papa Crato, in cons. 23. nro. Franc. de Peccatis nobilium Vercelensem ab hostiis captum & carceratum fusile in carceribus decem & nonnullis annos, quem omnes credebant viua factum, & tandem liberatum. Cuiusve carcerationis liberatio meminit Oficulus in decr. 93. Si vero quis iam etatis quinquaginta vel plus annorum captus ab hostiis, vel alia ex causis absens viginti annis plures annos absit, & nisi penitus de cina vita, vel morte conjecturare, conjecturam facere poterit index, illum dececessisse: cum experientia ipsa quotidiana doceat, homines vel plurimum hoc tempore non excedere septuagatinum quintum, vel octogatinum annum sive etatis. Poterit etiam iudex sumere informationes, an is absens sive natura effici robustus vel debilis corporis, & pro sua prudentia pronuntiabit.

Duo bus simul mortuis bello, ruina, naufragio, vel incendio, quis primo mortuus & quis superstes presumatur; diligens & accurate explana-

tio.

S V M M A R I A.

1. *Daubus simili vita sicut in bello, ruina, vel naufragio, qui primo deceperit, & si confabulet viuere, non permettit impedit tabulas.*
2. *Extri aqua quandoque dicuntur, qui patris a patre statim in vinculo inuicti derunci sunt.*
3. *Marius si vsq; mortuus in matrimonio haberet consanguinei lucrum dominio, si contingit ambo simili decedere tunc vel naufragio, etiam si dubium sit quis prius deceperit, presumuntur ex eiusmodi conditione, cum vxoris sit mortua in matrimonio. Et idem dicendum est contra, quando statim vel patro cantum esset, quid viro decedente in matrimonio certa pars bonorum viri ad uxorem pertinet. nro. 6.*
4. *Et idem quando ambo cauilliter decederent eodem tempore: vt si religione ingredierentur, nam.*
5. *Donatio nunc vivi & vxoris non valit. Moderator hec consuetudo, vt si quis donum primo deceperit, quem evanescatur, ipsi donatio non conservatur, si vero deceperit donatarius ante donatorem superficie donata, & reficeretur ut donatio suus.*
6. *Et quod si contingat donatorem & donatarium simili eodem tempore decedere nro. 3. & 9. & seq.*
7. *Difficilissimum, si uita & uirga a implicat, idem esse etiam si articulo expresso decrebet. Taxatius ponitur etiam quandoque nro. 12.*
8. *Intellectus si inter in propria de reb. dub.*
9. *Donatio etiam recipio a suis inuenit, si donans & donatarius ambo moriantur simul & eodem tempore. Et si sicutur etiam si qui donans non esset maialis, sed femina, nro. 14.*
10. *Vivo & multe finis viua morientibus praesumuntur prius deceperisse mulierem utpote debilitorem.*
11. *Donator & donatarius si vitia sunt & factilia sunt, & ignoratur quis prius deceperit, cum in diversis locis uxor mortua sit, noster induxit ut confidit posse decedere, qui percutit, probare debeatur hinc vel illam prius obesse.*
12. *Marius si uxore premortuus ipsi superficie ex dispositio fit aut latratus dictum si contingat ipsum viua cum uxore deceperit, & confitit quis primo deceperit, heredes ipsius marii non agat quantum ipsi donatum, & quare.*
13. *Legatus si decebat legatario, necesse est, quod testamentum confirmetur morte testatoris, superficie ipsi legatario.*
14. *Pupilli, & qui es subditus est ipsi, si eodem tempore moriuntur, non patet dies uixit alterius superficies, ut successat in mortuus locum. Intellectus l. 6. & milles ff. de reb. dub. ibid.*
15. *Substituto populi dicuntur testamenti populi.*
16. *Pater & filius probus si via simila perierunt bellis, ruina aut naufragio, & agit de superexcellencia respectu successorum, quia primo praesumuntur mortui, nro. seq.*
17. *Intell. tit. l. que dicit, q. cum bellis ff. de reb. dub. ibid.*
18. *Pater ordine naturae praesumatur mori ante filium.*
19. *Heredatio patru iuxta a communis retum parentum pertinet debet a filio.*
20. *Sed utrum compendio a verbis communibus facta non continet pupillarem mater ex parte in medio.*
21. *Pater & filio eodem tempore mortui, praesumuntur pater prius deceperisse, quando pia causa habet successore: cum declaratio, vt unius.*
22. *Secus si coniunctus appareat filium prius deceperisse, nro. 27.*
23. *Pater & filio simili decedentibus non praesumuntur quod filius pater supercurset patri, quando agitur de superexcellencia respectu successorum extranei.*
24. *Idem etiam si perirent ruina, bello vel naufragio, pater & filia pater simili.*
25. *Intellectus l. ex falso, q. si quis autem, ff. ad Trebell. ibidem & mon. seq.*
26. *Pater & filio impubes si ruina vel naufragio simili perirent, & agitur de superexcellencia respectu patru vel alterius decedentis, praesumuntur pria deceperisse filium, & quare.*

31. *Purri omnia indicent maior et quam sunt, & ideo rebus quibusque etiam lenitatem tercent.*
32. *Patre & filio non apudre simus mortui, quando agitur de superex-
fientia successione patris vel alterius ascendenti, presumuntur primi
mortui filii impuberis, etiam si in diversis locis sunt vel natus-
gio perirent, & indebat verum est, quia prima deceperit.*
*Idem descendimus in filio vel filia, qui paululum exceperit atatem
popularem, m. 33.*
34. *Filius impuberis sive cum patre moritur ruina vel natus-
gio, presu-
mitur obesse ante patrem, quando ipse subiicitus populus atetur ipsi
filio impuberis, & quare.*
*Idem quando agitur de successione in bonis extraneis, num-
ero 33.*
36. *Mater non dicunt superexxifile filio, quando in ipso puerperio cum fi-
lio illo deceperit, ut faccendere post mortem.*
37. *Liberum si vna decessit cum filio pobre, & agitur de superexsuffientia
successione patrum in bonis q. libertatis, quis primo decessit
conferatur.*
*Quidam fons patrum presumunt ipse filius prius obesse. Secundum si ex-
taret pater ipsius libertatis, qui patratus est preffendetur nu-
mero 38.*
*Et secundum etiam, quando non extaret ipse patrum sed eius heres so-
lum, numer. 39.*

DE hominis vita & morte superiora presumptione multa ex-
plicamus, placet nunc & alia quadam iuris non indigne
scribere. Dubitari semper confundit, quorum primis deceffili pre-
sumuntur ex duobus, sive simulo in uno tempore decellerum bellum, ru-
ina, naufragio, vel incendio. Ita de multa doceat & acutus scrip-
turam Bart. & Soc. in l. quod de pariter ff. de reb. dub. Alcian. in tract.
de presumpt. reg. 1. p. presumpt. 49. & copiosus meliusque Dida. Couar.
lib. 2. varia. ref. 2. Igo Didac. traditiones, quas magni facere so-
lero, ob singularem viri erudititionem, in multis fecerunt, multos ca-
sus ita ex ordine distinguendo atque constituto.

Primum est, quando duo extranei (extranei & hic dicimus eos
omnes, qui patrata potestatis vinculo inservient) non sunt
vna simula bello, ruina, vel naufragio perierunt: Et solum agi-
tur ut vxori moriente in matrimonio, maritus lucretur, atque ita
non queritur, ut vxori sit defuncta ante maritum, sed solum, an sit
defuncta in matrimonio. Hoc sane casu, si contingit maritum &
vxorem simulo decedere ruina, vel naufragio, dicendum est, con-
ditionem evenisse, etiam si dubium sit, quis corum prior dece-
rit: Cum verum sit vxorem in matrimonio perire, ita scripferant
gloss. Bart. & reliqui in l. dico, s. si maritum ff. de reb. dub. ex illo texu, i-
dem Bart. in l. quod de pariter, colum. 2. et lib. 2. p. p. ff. de reb. & sumpt. sumer. Signor. in conf. 9. Prepos. 4. ultim. colum. 4. num-
ro. de donat. inter virum & vxor. quo loco ad verbum recenset responsum
Signor. idem affirmatur Amb. in conf. 4.5.2. colum. ultim. Lxx. de
Penna in l. Principles. in 4.4.7. C. de princip. gen. in reb. lib. 2. Mar-
tius in reb. C. de probat. no. 4.6. Rob. & Valt. in tract. de lucro dat. q. 60.
Dico. Rapporta alij in l. p. p. ff. in ff. de reb. & sumpt. sume. Didac.
lib. 2. varia. ref. 2. c. num. 3. ill. opimio proposit. predicti tract. l. qui
dicit. q. si maritus. ff. de reb. dub. & tex. 1. si p. p. ff. de reb. &
sumpt. sume. idem etiam probatur tex. Lxx. his statu. s. si ambo ff. de do-
nat. inter virum & vxor.

Exceditur hic casus, ut locum habeat est conuerso, quando
feliciter floruit vel pacto causum esset, quod marito decedente in
matrimonio, certaps bonorum viri ad vxorem pertinenter, si
contingit maritum & vxorem vna simulo mori, locus adhuc ex
dispositione statuti, vel pacto. Cum verum sit, maritum deceffili
in matrimonio, ex quo non requiratur, quod prius deceperit. Ita
in tract. Signor. in d. conf. 9. Cremen. in d. frag. 5.2. apertiss. Di-
cta. in d. 4.7. num. 3. vers. tertio. eadem ratione, et in illis 4.7.

Exceditur secundum, ut procedat, quando ambo maritos dece-
serint & vxor eodem tempore chillearunt decelerunt: ut patet si an-
nob religione ingredierentur. Nam & hoc casu locutus est lucro
de loco & floratu, vel a pacto. Ita in specie agri maritum Petrus & Cyne-
til. De nobis. colum. penult. vbi s'ale. nup. C. de Epist. & cler. Anch. in
d. conf. 4.5. colum. ultim. Prepos. in conf. ultim. 13. de dona. inter virum
& vxor. Relat. in tract. de lucro dico. q. do. nov. 5. & Phanuim in con-
mento super statuto de lucro dico. m. 7. propter rem, numer. 32. &
Ag. in l. p. p. ff. in ff. de reb. & sumpt. sume.

Secundus est casus, quando agitur de resolutione actus uno ex
extraneis ipsi premortente, altero tamen superflito. Exempli

causa leg. sanctum est, quod donatio inter virum & vxorem 6
non valeat. l. 1. c. 2. ff. de don. inter vir. & vx. Hac iuris dispositio co-
stitutio diu Marci facta terperata, ut scilicet, si qui donans pri-
us decesserit, etiam cum peneiterit, ipsa donatione confirmari usi vero
donatarius deceffili ante donationem super flite ipso domante, do-
natione omnino resoluatur. Ita & Dico. Marco constitutum fuit in l. c.
h. 1. statu. q. de donat. inter virum & vxor. si modo contingat ut vir
& vxorem vna simulo decelerere, an donatio confirmabitur, vel re-
solvetur? Et responsum est ab Vlpiano in d. l. cum his statu. s. si am-
bos ff. de donat. inter virum & vxor. & a Paulo in l. 5. inter ff. de reb. du-
bys. donationem non resoluatur, sed potius confirmari. Ea est ratio,
quia ad hanc donationis resolutionem requiritur, quod donans
sit super flites vero simul & donans & donatarius percutent, non
verificatis illa conditio seu qualitas, quod donans sit superflitus:
cum vere non dicatur superfluitus, qui statim perire, atque ita hoc
casu lex nullam inducit presumptionem. Ita sine responsum est
Paulo & Vlpiano. Et confess. l. 9. q. qui inuenit ff. de donat. cau. morta.
Et in specie easam hunc probavon Bart. in d. 4.5. inter. 1. prime. & in
l. quod de pariter. colum. 2. de reb. dubib. Signor. in d. conf. 9. Pra-
pol. in c. ultim. 2. de dona. inter virum & vxor. Alc. in tract. de pre-
sumpt. reg. 1. p. presumpt. 49. num. 4. vers. tertio fallit. Didac. in d. lib. 2. varia. re-
s. c. num. 4. & Hugo Donellus in d. l. 5. inter ff. de reb. dubib.

Et iuris quidem omnem ea ratione content, quod non di-
citur donator superflitus ipsi donatario. Non derelinqueret tamen qui
scripferunt, ita ab Vlpiano & Paulo sufficiunt responsum, fauere dona-
tions, ut illa sustineatur. Ita sane Dynus & Oldr. q. qui recognoscit
Bart. in d. l. quod de pariter colum. 2. vers. item quod dicunt & Aret. in
conf. 5. colum. 2. Quorum quidem ratio falsa omnino est, cum quia
donations lex odocefa sint quantum confirmanda. Et rationem
hanc in specie regionis Bart. in d. l. quod de pariter. colum. 2. & ibidem Soci.
& Dida. in d. c. 4.5. vers. cetera habita.

Verum ab hac opinione diffluerunt Dynus & Oldr. supracit. 9
memorati & apertis Aret. in d. conf. 5.0. colum. 2. qui scripferunt, imo
hoc in causa praefumi donantem superfluitus. Et adducit Aret. tex.
in d. l. 5. inter. in prin. ff. de reb. dubib. perpendendo illam doctrinam,
maxime, si cuius natura est, ut impedit idem esse, etiam si ra-
tio expresa deficerit, l. 1. 6. vel maxime ff. de coll. bona. & l. 5. si re-
pot. & tunc maxime ff. de exc. a. t. a. Est ergo dicitur Aret. siens illi-
lius t. text. quod etiam si non sufficit illa ratio, videlicet quia do-
natio non resoluatur, nisi quando donator superfluitus donatoris
attamen adhuc est dicendum, donationem confirmari. Et sic ma-
nifeste dicitur, quod etiam vbi est necesse maritum donantem
procedere vxori, presumptione legis est (ait Aret.) quod videtur
maritum ipsum deceffili ante vxorem. Hanc considerationem
atque inductionem reiijcunt Soc. in d. l. quod de pariter. m. 5. & Dic.
in d. 4.5. num. 5. vers. ceterum, ac etiam Alcian. in d. reg. 1. p. presumpt.
49. ad finem, placet inter ceteras considerationes illa Didac. &
per socium. in d. l. 5. inter. 1. & l. 5. lib. 2. Ulo. Tellar. cum scribit, di-
ctionem, maxime,flare taxatius, non autem implicat in d. l.
inter. scituli & alijs in locis sam habet naturam, vi in cap. ad solle-
dium, ff. p. p. p. b. lib. 10. Andree & Butrius, et respondit Alex. in con-
sil. 77. num. 23. lib. 3.

Exceditur primus hic casus, ut procedat etiam cum donatio
fuit reciprocis. Nam & tunc ambobus decadentibus simulo vtro-
que donatio sufficiunt. Ita probat tex. in d. l. cum his statu. s. si ambo
vers. grande ff. de dona. inter virum & vxor. & ambo sunt Didac. in
d. lib. 2. varia. ref. 2. c. num. 3. vers. tertio edendone.

Exceditur secundo, ut procedat etiam si, qui donavit, non
esset masculus, sed feminis. Nam adhuc non presumunt illam pri-
us deceffili, & quod vir superfluitus exiret. Id quid manifeste pro-
bat tex. d. l. cum his statu. s. si ambo. Et in specie affirmarunt Aret. in
d. conf. 5.0. colum. 2. Didac. in d. 4.5. num. 5. & m. 10. y. 1. num. 1. hu. reiecta o-
pinione Signor. in d. conf. 5. Specul. in t. de procur. q. 1. v. 21. Deci-
ml. 2. m. 4. ff. der. g. 1. Iust. Lupi in reb. de donat. inter virum & v-
xo. 6. 7. 4. Tiraq. in tract. de legib. comm. num. 32. qui quidem opinat 15
funt, ex duobus vna simulo morientibus viro & muliere, presumit
prius deceffili mulierem, ut potè debiliorem. Est sane falsa horum
opinio, que nullo iure probatur. Nam iura illa, quae ab eis citar-
folent, alium habent sensum, ac illi existimarentur, ut dios plenum
faciam.

Declaratur, ut locum non habeat hanc sententia quando duo iu-
donator feliciter & donatarius, vel vir & vxor, similesque non in
vno loco, sed in diversis morientur, & incertum esset, quorum

alter

alter decesserit. Nam tunc solum dicimus, meliorem esse condic-
tionem possidentis. Quandoquidem si haredes viri peterent, ip-
si tenerentur probare vxorem praedecessoris: quod si praferre
minimè possebant, omnino succumberent. Si vero haredes vxoris
agerent, ipsi deberent probare virum prius decedentis, quod facere
non posset, causa cadent. Arteria quae in pari causa melior erit co-
ditio possidentis, qui actore ipso non probante, absoluetur. Itam
fessie docet Bart. in s. f. de reb. dubijs, quem certe sunt inv.
et Conseruati, ex facto, s. si quia autem dicitur et student Alex. col.
vlt scripti, hoc Bart. op. se p. quendam, magis & singulariter esse dixit
Ioan. Lupus in rubr. de donat, inter virum & vxor. §. 75. & in ser. pro tra*xi*
eo iste preferendam dixit Duda, m. d. cap. 7. nu. 5. vers. primo i. amen. Ei
hac accedit Baldus in con. 76. si per famam, lib. 4. qui respondit, quod
si incertum est quoniam alter ex parte vel filio, qui diversi in re-
gionibus decellerunt, prius mortuus sit, incumbit omnis probandi
ei, qui contra posse fore agit. Quod ea res non aliqua modo
discutitur. Enim de gen. quoque opinione cum Bart. fuerint Gaudi Papae et tra*xi*. de
prah. s. 3. Alex. in con. 76. cap. 4. Circ. ap. prim. s. lib. 1. bar. m. con.
23. col. 29. & m. con. 50. col. 1. lib. 1. Cor. Sen. int. Admonit. nu. 323.
vers. 4. monume. ff. de urent. Philippus Probus in addit. iambis ad Ioan.
Manacum in c. 1. ff. 3. fol. me. nu. 8. de probab. v. & Tra*xi*, in tr. at. de ure
prime quoque, ff. 17. opinione, nu. 11. num. 12. Quibus confitit hanc esse repre-
sentationem, & ab ea non esse recedendum: tametq; ab ea dis-
sentiant Socinus in d. i. s. inter inf. & Ioan. Lupus in d. 6. 75. qui scri-
perunt, & hoc in calo donationem omnino confitentes.

Tertius et cœli huius ter nostrare disputatio*n*s quando agitur de faulicis et laicis acq

- uisitudo statuo cautum est, quod vxore præmonitio, viro superflite, dorem lucrere maritus. Si contingat virum ipsum vñ cum vxore decederet ruina, vel naufragio, si non conflat quorum probatis deceleriter, os non acquiritur ipsi marito, feu eius l*eg*ebus: ex quo non confit, mulierem prius decellefice, & maritum superflitem fuisse. Ita se profermitur Signo, in conf. 9, proprio, m.c. viii, num. 12 de dono, inter vñ vno & vno. Ioh. L*ib*. 11, m*an*u*b* de dono, inter vitrum & veracem. 6, 7, 4. Dida l*ib*. 12, veracem. 6, 7, 7, 7, ver. 3. prim*o* part*er* Roland. à Veralle in tr*ad*itu*re* de loco d*icitu*r quod, sed quod cui*re* omnis i*con*summerat. Cag*li*, m*an*l*u*, qui dicitur, 5, familiari*s*, ff*er* de reb*us* d*ab*ip*er*. Et hic casu familiis mantere probatur multis iuribus, nempe i*in* l*iquid* de parcer ff*er* de reb*us*, dubius*que* loc*u* Martianus responde*n*t, quod si mater aut quilibet extraneus stipulatur dorem fib*u* reddit*u* marito , mortua vxore in matrimonio sed f*am*iliia ruina, naufragio perierint mater & filia extraneus & vxor non est commissa stipulatio : atque iradarem stipulat*u*s non pertinet*u*: quia mater , quia stipulata est non f*u*neruit.

Habent enim hæc stipulatio (vt re^cēt̄ illi aduerterit Cæſerem) ta-
citam conditionem, in præmottu xro, stipulator superius erit.
Idem est (fī huiusmodi Paulus in d. Iustino t. de v. deb. dubiis) si dvs v-
ori prefigat e. & simul cum marito perierit. Cum enim dubiū
sit quis prius deceperit, & quis fuerit super ftes, legatum non debet
tur atque ita ad haec legatij non transmittitur. Nam (sicuit
in d. Iustino Cæſerem aduenit) ut legatum legatij ne debeat, nec
est, quod res sententiam confirmetur morte refutatoris, super ftes
ipso legatario. Nam etenim a fortiori probat t. x. f. et in illo,
de reb. dubijs, quem mox declarabitur. Hinc etiam probat t. x. inter Sore-
rū, qd. de patio d. o. al. quem doceat & acie in hanc sententiam perpendiculariter

Dicitur ad d. 7. n. 9.
Excedunt huius tunc et locum etiam habet, quando agitur de lucro inter duos impubes, ut in casu f. fed. in illo. ff. de rub. dubijs, quo loci Martia. sit, si pupilli, & si quis ei substitutus est, pariter id est, eodem tempore moriantur, dici non potest, quod vnius alterius futiles fuerit vi succedit in demortu locum. Et considerat Cafrenes agere de lucro & successione inter duos fratres, qui extrahere inter se quadammodo sunt cum ratione naturali vnius successio ad alterum non pertinet. Et ego intelligo isti virtus que siue impuberem : & o id ob parem atatem debiles & teneram vnu altero prior perippe non prauisimur: nec vnu alterius futile superest. Et sensum hunc probat tex. Lqui duos in primis f. de rub. dubijs. Quoniam autem ambo illi fratres clementi impuberes, fident tex. dum priuatum aut, impuberi fratrem suum substitutum: deinde in uicem factam substitutionem reciprocam. Quo factu et diceat rem secundam substitutionem reciprocam, quam illam primam vni factam, pupilli autem siue ficte inter impubes. Et interpretationem hanc sensu gloss in d. 7. l. 6. m. 8. & a ea non erit sed. In d. 7. l. 6. modo de parte, nra. 7. v. 7. vide videtur dicendum. Et certe nihil ita dicuntur video, quod probabilius ratio differenter adferri.

posit fit inter casum d.l. sed & in illo qui duos. §. vlt. in fine ff. de reb. dubijs. Nisi illa interpretatio, quam atruit Bar. in d.l. quod de part. ter. col. 2. ver. 1. sed dubium, ff. de reb. dubijs. cum dixit d.l. sed & in illo, loqui in dispositione hominum, in qua lex non inducit hanc differentiationem, quod dubius vnu simul vno in loco mortuis vnius fuerit puer & alter impubes, ut impubes profumator prius mortuus. Hac siue interpretatione tametsi a multis recipitur, recte tamen re iicitur a Dida. in d.c. s. nu. 8. ver. 1. de dedicato, qui quidem scripti in casu d.l. sed & in illo, sic Martiano suffit responsum, qui ibi agitur de harereditate & testamento fuscificatione, cuius proprium & peculiare est, testatorem praeiori superficiebus heredibus & legatariis scilicet aliquo vere fuscificatione non posse. Exsimile Didacum in melius exire que accepit et flatorum pro impubere illo, cui facta fuit substitutio pupillaris. Nam fecit tamen pupillaris substitutio dictum refutamentum papilli. s. i. inffl. de pop. sub. in ife pupillis testatoris nomen obtinere posse videtur. Si ita intellexit (vt opinor) Didacus, egregia est & acuta interpretatio. Verum cum non explicauerit Didacus, quia ratione factum sit, vt non dicatur substitutio impuberi ci non superius, cum certum sit impubes facilius mori, d.l. qui duos. §. vlt. in fin. Ea propter dicendum est, ut papa's dissimilis, id contingere, quia ambio impuberes illi erant. Aliam rationem esse exsimilatum Hugo Donell. in d. l. qui duos. §. i. in bello, quia in omnibus extraneis (hunc enim si impuberes inter se extranei, comparatione ad patrem & filium, vt artiglio summa) nulla ratio causare propria confidari potest, vt creditur atque profumator, alterum altero prius decollatur. Etenim (aut Donell.) in extraneis his communice pyculum est omnium. Et do' or & metus fingulorum est: nec vnu ex altero cogitat vel si cogitatur, nam illa de aliis cogitatio afficit quam propria de Kefo. Nec in his extraneis habetur ratio tenera: atatis, quod scilicet vnu sit impubes, alter pubes. Nam hoc canu non est par credere, infirmorem prius decollatur. Fieri enim potest (inquit Donell.) ut impubes minus laetus sit ex ruina, ut ex vulnere, aut laetus sit posterius. & ob id etiam diutius vixerit. Hac consideratio non fatis milii per barum. Nam si vera esset, trufira adhibita sufficiat & iure conculsis distinctione inter puberem & impuberem: utroque enim in cau idem statuim fuisse quod eadem est & cogitatio, idem tempus.

Et quod aut Donellus ferri i pofe, ut impubes minus sit laetus, aut si his posterius, summa est dilatatio. Et idem dici posset, quod si filius est pubes: & quando pater & si ius simul bello vel ruina perierunt.

Quartus est casus, quando t'vn simul pater & filius pudes perierunt bello, vel ruina, vel naufragio: & agitur de superexcellenti re- fuscificatione, quaue pertinet vel ad defedentes, vel ad ascendentes, vt in casu l. qui duos. & cum bello. ff. de reb. dubijs. (Cum bellis inquit I riphon. n. pater cum perefis perficit: materque filii qui postea mortua, bonta vindicaret, agnati verò patri, quasi filius ante perifit: Diuus Hadrianus credit, patrem prius mortuum)

Hic filium fuisse puborem coniecitur facit Donellus; quod impuberis ad bellum duci non soluit, Verum fieri poe creditur, vt bello, sed non in castris, perierit pater & filius. Depubertamen respondit: Triphonum intelligo: cum de impuberis alter responderit: in fine illius responsi: & Gaius t. i. in mulier, certa, drebabut. Quia autem ratione ita crediderit Diversus Hadrianus non committat Triphonum: Ex propter noslri interpretes mirum in medium in has perculiganda ratione torquentur. Et primus quidem rationem considerarunt glost, in d. campore, & Calv. t. i. in ter. f. der. dubiq: sed quod hic fit naturae ordo, vt filicet pater moriatur ante filium, quia t. l. nam est parentibus, f. de moff. testam. Ve rūm rationem hanc in scie reicit Socin. t. quad. de parter, n. in s. ff. eadereb. dubiq: cū & idem natura ordo considerari possit inter extraneos, quoru vnu sit natu major altero. Et præterea idem efficiendum, quantum filios impubes vnu cum patre moriatur, tamen contrafutus regit responderunt Triphonii r. in d. l. dñe. 6. sfc. & Covius in d. l. b. mulier.

Secunda e ratio confiderata à Soci. m.d.l. quod de pariter, n*u*.*7*,
versa, diligendo, quem secum fecit El Dida. in *l.2.viria* et *solutio. ca.1.17.*
*n**u*.*8*, *vers. bis* ab *afare*, quod scilicet se crediderit Hæriensis, quia *t**23*
humanum et hereditatem patris iuxta communem votum parentum,
peruenire debere ad filios, *scripto vnde liberti*.

Tamen Triphoninus & Iauolentus alter responderint.
Tertia itaque, & probabilior quidem ratio est, quod Hadria-

- 23 **s**us sic cediderit favore matris, n*e* luctuosa filii hereditate excludatur, cuius quidem favore & alia multa ex concessis, vt dicemus statim. Ratione hanc probantur Curtius Iu.i. in *precib.* n. 40. C. de *impuberum & alijs subf.* & Alc. in *lib. 10. parerg. iuriu. c. 9.* Et primum idem sensit Bart. in *Cenn. n. 21 ff. de vulg. & pop. subf.* Cum dicit xij. sibi subiunctionem comprehendam verbis communibus factam non continere pupillarem, matre exiliente in medio, favore ipsius matris, cui lex tribuit multa specialia, quando de succedendo eius filio agitur: Et Bart. in hanc sententiam citat L. Quo dico. s. cum bello. Et Bar. fecuti sunt multi, quos congegi super lib. 4. in *pr. f. 56.* vbi in dicta a compendio subiunctione facta a pag. 400 verbi communis, matre exiliente in medio, diffinimus. Et haec quidem ratio probari potest, tex. d.l. qui duos, in *prin. ff. de rebus dubijs.* iuncta 1. si eius qui. ff. ss. C. T. Trebel. In cal. i. tunc, respondet Marcanus, quod si pater duobus filiis institutus, grauatus eum, qui non inservio loco decessifili, restituere partem hereditatis propinquostis ambo filiis vna simus decelerent, matre superflite. Nam coniecturam facit Iustinus, teatorem non luifice substitutum admitti, ne mater superflue exclusatur a luctuosa filii hereditate. Præterea & fortius, favore matris sic respondit T. Triphonius m.d. l. qui duos. s. cum bello. siudier quo dicitat ipse fibi subiunctione cum dixit, fatua et pater et puer factum esse illa, vt decedentibus patre & filio libertas, præsumatur prius mortuus filius, ne patruus ob reuertentiam quandam excludatur. Eadem est ratio in matre, cui filius reuertentiam præfaretur debet. Nec repugnat consideraciones Higonus Donelli m.d. l. cum bello. in *ff.* & Soc. Iu. in d.l. *Cenn. num. 25. anf. ff. de vulg. & pop. subf.* qui dixerunt, in d. matris favore sic non resp. ondile T. Triphonius cum ipse T. Triphonius in d.l. qui duos. & Iauolens in *l. cum puer. & Caius in l. f. mulier. ff. ea de reb. dubijs.* nullum constituerint differentiam, quod si futura est mater, vel extranea, sed solus distinguunt, ut a pubes, vel impubes decelererit filius vna cum patre, vel moere. Nam responderunt illi, in calibus non existit matrem, vel patrem: qui succedere possent: Cum nullum de eis verbum. ibi factum sit: i. cuti factum est in cal. d.l. cum bello.

24 Extenderit hic t^ratus, vt procedaretiam quando pia causa habet decedere. Nam & tunc eadem ratione humanitatis præsumendum est patrem deceliffante filium, ut scilicet successio perueniat piam causam. Ita docuit Soc. in d.l. l. *f. mulier. num. 3. de reb. dub. qui nu. 4. subiunctione.* idem enim favore pia causa.

25 Declaratur t^ransito hic casus, vt locum habeat, quando vere sumus in dubio, an filius, vel pater prius decelererit: lecus est quam frequentia apparet filium etiam per temporis momentum prius perire. Nam tunc stamus pia certitudini. Et illud temporis momentum spectatur. Ita declarat Soc. in d.l. l. *f. mulier. num. 1.*

26 Declaratur t^ransito hic casus, vt locum habeat, quando vere sumus in dubio, an filius, vel pater prius decelererit: lecus est quam frequentia apparet filium etiam per temporis momentum prius perire. Nam tunc stamus pia certitudini. Et illud temporis momentum spectatur. Ita declarat Soc. in d.l. l. *f. mulier. num. 1.*

27 Declaratur t^ransito hic casus, vt non procedat hic casus, quando alijs coëcteturis appare posset, filium prius deceliffante sic ere egregia quadam fⁱst^a specie interrogans respondit Maria. Soc. Cen. cuius meminit Socin. in d.l. l. *f. mulier. n. 10. res. 13. aduerte. quia. ff. de reb. dub. Anno 1450.* qui fuit annus Iubilei Romæ, ruina pôris Sancti Angeli (vt opinor) perierunt quingentis homines plus minus: inter hos periret pater natura fortis & robustus vna cum filia tredecim annorum natura debilis & cum dubitatum fuerit, an pior pater, vel filia periret, respondit Maria. Soc. præsumendum fuisse, quod prius decelererit filia illa. Plures enim conjectura studebant, filiam prius deceliffante. Prima, quia si fuisse masculus pro tempore fuisse, quod tanquam impubes prius decelererit, vt dicemus infra in *sexta. c. 6.* Ergo multo magis præsumendum est familiam debilioris a filioque natura masculo perire ante patrem: cum si masculus fuisse ita præsumetur. Secunda erat coniectura, quia puerilla era et fuit natura debilis & que facile timore & meru, aut etiam leui iecu perire potuit. Tertia erat coniectura, quia pater erat vir fortis & robustus & qui n*on* ita de futili terriori potuit, vel aliquo iecu occidi & que circa illa filia. Hanc declarationem probant & regit Soci. in d.l. l. *f. mulier. n. 10. res. 13. aduerte.* Et recte quidem, ut dixi, respō ditz quoquidem leges ipsius & earum interpretures, cum dixerit, præsumi filium puberum superiuxisse patri, id dixerat, supposito, quod filius sit in plena illa pubertate, que multum virium & roboris habet & que quidam iam validiores efficiunt, quam n^{on} adiutor. Natura enim ipsa fuisset impuberis prius deceliffante.